

UNIVERSITY LIBRARY
3 1761 00300288 8

THE
LEOFRIC MISSAL

WARREN

London

HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE

7 PATERNOSTER ROW

THE
LEOFRIC MISSAL

AS USED IN THE

Cathedral of Exeter

DURING THE EPISCOPATE OF ITS FIRST BISHOP

A.D. 1050—1072

TOGETHER WITH SOME ACCOUNT OF

THE RED BOOK OF DERBY, THE MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES,

AND

A FEW OTHER EARLY MANUSCRIPT SERVICE BOOKS OF THE ENGLISH CHURCH

EDITED, WITH INTRODUCTION AND NOTES

BY

F. E. WARREN, B.D., F.S.A.

RECTOR OF FRENCHAY, GLOUCESTERSHIRE,

AND LATE FELLOW OF ST. JOHN'S COLLEGE, OXFORD

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1883

[*All rights reserved*]

Dignum judico qui ab Ecclesiastice Historiae studiosis a capite ad calcem perlegatur.¹

WANLEY, *Thesaurus*, p. 82.

'To the shame of this country, much of what belongs to our ancient ecclesiastical history has been snatched from forgetfulness, and given to the world through the press, not by Englishmen nor by English patronage, but by foreigners, such as those truly great and truly learned ecclesiastics, Mabillon, Martene, Muratori, and the Bollandists. Let us, however, hope that a new and a brighter day may dawn upon England; and while she learns to appreciate her own vast wealth in the remains of her ancient literature, she will hearten forwards all those among her sons who are now ready and wishful to toil upon the national stores, and bring to light these islands' literary riches which still lie hidden in manuscripts.'—ROCK. *The Church of our Fathers*, iii. 1. 191.

P R E F A C E.

THE object of the publication of this volume is to render generally accessible the text of the Liturgy of the Church of England during the Anglo-Saxon period. The Liturgy of the Anglo-Norman period has been popularized by recent reprints of the Sarum, York, and Hereford Missals. With the Leofric Missal before him, a student will now be able to trace the alterations and modifications which gradually took place in the text of the Canon and in the structure of Masses. The almost entire absence of rubrics from the Leofric, in common with all early Sacramentaries, will unfortunately prevent him from ascertaining how far the peculiar directions of the later Uses as to the position and manual acts of the priest, the sequence of colours, and other ritual details, are of mediæval origin, or a perpetuation of earlier English usage.

In the course of publication the Editor has become indebted to many known, and to some unknown, friends, for much valuable assistance and information. His thanks are especially due to the Delegates of the Clarendon Press for undertaking a publication which would have been too costly for individual enterprise; to the chief Librarians and other members of the Library Staff in the University Libraries of Oxford and Cambridge, the National Library at Paris, and the Public Library at Rouen, for much courtesy and assistance; to Henry Bradshaw, Esq., for help in deciphering faded passages in early Missals belonging to Corpus Christi College, Cambridge, and freely put at the Editor's disposal through the Rev. S. S. Lewis; to Professor Westwood for advice and help in reproducing some of the faded designs in the Kalendar; to J. B. Davidson, Esq. and the Rev. C. W. Boase, for help in the identification of Obits, and of Anglo-Saxon names of places and persons; to E. Bishop, Esq., for help in tracing the history of a lost Leofric Missal; to the Rev. W. C. Bishop, jun., for aid in attempting to discover an ancient Missal of the Church of England, stated to have been at Cologne in the sixteenth century; to Falconer Madan, Esq., Miss Wyndham, and others, for much general assistance in correcting proof sheets, verifying references, etc.

ORDO RERUM QUAE IN HOC MISSALI
CONTINENTUR.

		Page xix	
		Page	Vol.
C ...	Colophon	1	1 a.
C ...	Manumissiones	1	1 a.
C ...	"	1	1 b.
C ...	De episcoporum institutione, et de Leofrico, episcopo Cridionensi, deinde Exoniensi	1	2 a.
C ...	Legitimum ieiunium. Missa in Fer. iv.	3	4 a.
C ...	" " Fer. vi.	5	4 a.
C ...	Sabbato in xii. lectionibus	3	4 b.
C ...	Reliquiarum nomina in monasterio Exoniensi	3	6 a.
C ...	Missa de S. Michahele	5	7 b.
C ...	Collecta. Manumissiones	5	8 a.
C ...	Manumissiones ...	6	8 b.
C ...	Benedictio tintinnabuli. Nomina uiuoram et defunctorum	6	9 a.
A ...	Benedictiones uarie	6	9 b.
C ...	Pactum inter abbatissam et abbatem	8	11 b.
C ...	Apologie sacerdotis	8	12 a.
A ...	Orationes	8	13 a.
C ...	Benedictio pro rege	8	13 b.
C ...	Benedictio super regem in tempore synodi	9	14 a.
A ...	Preces oblationis	9	14 b.
C ...	Benedictio super unum hominem	9	15 b.
C ...	Benedictio pro iter agentibus	9	16 a.
A ...	Preces ...	10	16 b.
C ...	Missa ad pluuiam postulandam	10	17 a.
C ...	Missa pro his qui temptationibus fatigantur aut luxuria seculari	10	18 a.
C ...	Missa generalis uiuorum et mortuorum	11	20 a.
C ...	Missa pro episcopo	12	21 b.
C ...	Missa pro penitentibus	13	23 a.
C ...	Missa pro familiaribus	14	24 b.
C ...	Missa pro quacunque tribulatione	14	26 a.
C ...	Missa pro pace	15	27 a.
C ...	Missa pro iter agentibus	16	28 b.
C ...	VIII. Id. Dec. Natale S. Nicolai episcopi	17	30 a.
C ...	Missa pro inimicis	17	30 b.
C ...	Missa pro fidel amico	17	31 a.
C ...	In anniversarium ecclesie missa	18	33 a.
C ...	In anniversario festo ecclesie, benedictio	19	33 b.
C ...	Missa primo mane in festiuitate S. Iohannis [Baptistæ]	19	34 a.
C ...	Missa pro his qui ecclesie Dei præsunt	19	34 b.
C ...	Missa pro pace	19	34 b.
C ...	Missa pro rege in tempore synodi dicenda	19	35 a.
C ...	Missa propria pro episcopo	20	35 b.
C ...	Missa [B. Egidii abbatis]	20	36 b.
C ...	Missa pro regina	20	37 a.
C ...	Missa in ecclesia cuiuslibet martyris vel confessoris...	20	37 b.

			Page	21	Fol.	38 a.
B ...	Argumentum de bissexto	...	...	...	...	...
B ...	Computus de singulis mensibus; de regularibus, concurrentibus, epactis	...	...	22	...	38 b.
B ...	Kalendarium	...	...	...	...	39 a.
B ...	Bedæ ephemeris...	...	...	...	...	45 a.
B ...	Ephemeris. Ratio septizodii...	...	...	...	...	45 b.
B ...	Regulares lunares	...	...	...	...	46 a.
B ...	Figura ad feriam cuiusque diei inueniendam...	...	...	...	...	46 b.
B ...	De regularibus terminis paschæ	...	...	...	...	47 a.
B ...	Bedæ ephemeris	...	...	...	...	47 b.
B ...	Ephemeris. De signis zodiaci	...	...	...	...	48 a.
B ...	Ætas lunæ a kalendis Ianuariis inuenienda. Dinumeratio trigenaria æqualis quadrature	...	...	42	...	48 b.
B ...	Imago manus humanae...	...	...	...	...	49 a.
B ...	Imago uitæ	...	...	...	...	49 b.
B ...	Imago mortis	...	...	...	...	50 a.
B ...	Circuli paschales	...	...	...	...	50 b.
B ...	Argumentum descriptionis terminorum decennoualis cycli	...	...	...	...	51 a.
B ...	De terminis lunæ	...	...	...	...	51 b.
B ...	Circulus quinquagesimus secundus, et quinquagesimus tertius, secundum Dionysium	...	...	50	...	53 a.
B ...	De octo tramitibus circuli decennoualis	...	...	...	...	53 b.
B ...	De nominibus septem dierum ebdomadis	...	...	...	...	53 b.
B ...	De regularibus vii dierum metrice compositis	...	...	...	...	53 b.
B ...	De regularibus lunc super kalendas	...	...	...	...	53 b.
B ...	De concordia mensium metrice dictum	...	...	...	...	54 a.
B ...	Versus de singulis mensibus	...	...	...	...	54 a.
B ...	Argumentum qualiter Adventum Domini celebrare debes	...	...	...	...	54 b.
B ...	Argumentum ad terminum inueniendum xiiie lunæ paschæ	...	...	...	...	54 b.
B ...	De concurrentibus	...	...	...	...	54 b.
B ...	De epactis	...	...	...	...	54 b.
B ...	Mutatio concurrentium, et epactarum, et cyclus...	...	...	...	...	54 b.
B ...	De annis	...	...	...	...	55 a.
B ...	De ieiuniis	...	...	...	...	55 a.
B ...	De celebratione paschæ	...	...	...	...	55 a.
B ...	De initio lunæ quadragesimæ	...	...	...	...	55 b.
B ...	De luna bona vel mala [ad sanguinem minuendum]	...	...	...	...	56 a.
B ...	Argumentum ad inueniendum in quota hora luna accendatur	...	...	...	...	56 a.
B ...	Argumentum quot horas luna luceat	...	...	...	...	56 b.
B ...	Quot sint ebdomadae diesque a Nativitate Domini, usque ad initium Quadragesimæ	...	...	56	...	57 a.
B ...	De ætate lunæ, et decursu maris	...	...	...	...	57
B ...	Horologium	...	...	...	...	58
C ...	Orationes dum induitur sacerdos	...	...	...	...	58
C ...	Prefatio in XL	...	...	...	...	58 b.
C ...	Octabas S. Andreæ Apost.	...	...	...	...	59 a.
C ...	Epistola Adelæ ad L.	...	...	...	...	59 a.
C ...	Prefatio communis	...	...	...	...	59 b.
C ...	Epistola Pelagi Papæ	...	...	...	...	59 b.
A ...	CANON MISSÆ	...	...	...	...	60 a.
A ...	IX. Kal. Ian. Vigilia Nativitatis Christi. De hora nona	...	...	...	...	65 a.
A ...	" " " "	In nocte	...	...	...	66 a.
A ...	" " " "	Primo mane	...	...	...	66 b.
A ...	VIII. Kal. Ian. Nativitatis Christi	...	...	...	...	67 b.
A ...	Dominica i. post Natale Domini	...	...	...	...	69 a.
A ...	Kal. Ian. Octauis Domini	...	...	...	...	69 b.
A ...	Dominica ii. post Natale Domini	...	...	...	...	70 b.
A ...	Non. Ian. Vigilia Epiphaniæ...	...	...	...	...	70 b.
A ...	VIII. Id. Ian. Epiphania Domini	...	...	...	...	71 a.
A ...	[Id. Ian.] In Octauis Theophaniæ	...	...	...	...	72 b.
A ...	Dominica i. post Epiphaniam Domini	...	...	...	...	73 a.
A ...	Dominica ii. post Epiphaniam Domini	...	...	...	...	73 b.
A ...	Dominica iii. post Epiphaniam Domini	...	...	...	...	73 b.
A ...	Dominica iv. post Epiphaniam Domini	...	...	...	...	74 b.

A ... Dominica v. post Epiphaniam Domini	...	...	...	...	...	Page 69	Fol. 75 a.
A ... Dominica vi. post Epiphaniam [Dominii]	...	...	...	...	...	70	75 b.
A ... In uigiliis festiuitatum S. Marie	...	...	...	...	...	70	76 a.
A ... IV. Non. Feb. Purificatio S. Marie	...	...	...	...	...	70	76 a.
A ... VIII. Kal. Apr. Annuntiatio S. Marie	...	...	...	...	...	71	77 a.
A ... Dominica in Septagesima	...	...	...	...	...	72	78 a.
A ... Dominica in Sexagesima	...	...	...	...	...	72	78 b.
A ... Dominica in Quinquagesima	...	...	...	...	...	73	79 a.
A ... Feria iv. Caput ieiunii. Ordo agentibus publicam penitentiam	...	...	...	...	...	73	79 b.
A ... Feria iv. [Missa.]	...	...	...	...	...	74	81 a.
A ... Feria v. ...	...	...	...	...	...	74	81 b.
A ... Feria vi. ...	...	...	...	...	...	74	82 a.
A ... Sabbato ...	...	...	...	...	...	75	82 b.
A ... Dominica. Initium Quadragesimæ	...	...	...	...	...	75	82 b.
A ... Feria ii. ...	...	...	...	...	...	76	83 b.
A ... Feria iii. ...	...	...	...	...	...	76	84 b.
A ... Feria iv. ...	...	...	...	...	...	77	85 a.
A ... Feria v. ...	...	...	...	...	...	77	85 b.
A ... Feria vi. ...	...	...	...	...	...	77	86 a.
A ... Sabbato in xii. Lectionibus	...	...	...	...	...	78	86 b.
A ... Dominica uacat.	...	...	...	...	...	79	87 a.
A ... Feria ii. ...	...	...	...	...	...	79	87 b.
A ... Feria iii. ...	...	...	...	...	...	80	88 a.
A ... Feria iv. ...	...	...	...	...	...	80	88 b.
A ... Feria v. ...	...	...	...	...	...	80	89 a.
A ... Feria vi. ...	...	...	...	...	...	81	89 b.
A ... Sabbato ...	...	...	...	...	...	81	90 a.
A ... Dominica iii.	...	...	...	...	...	81	90 b.
A ... Feria ii. ...	...	...	...	...	...	82	91 a.
A ... Feria iii. ...	...	...	...	...	...	82	91 b.
A ... Feria iv. ...	...	...	...	...	...	83	92 a.
A ... Feria v. ...	...	...	...	...	...	83	92 b.
A ... Feria vi. ...	...	...	...	...	...	84	93 a.
A ... Sabbato ...	...	...	...	...	...	84	93 b.
A ... Dominica iv.	...	...	...	...	...	84	94 a.
A ... Feria ii. ...	...	...	...	...	...	85	95 a.
A ... Feria iii. ...	...	...	...	...	...	85	95 b.
A ... Feria iv. ...	...	...	...	...	...	86	96 a.
A ... Feria v. ...	...	...	...	...	...	86	96 b.
A ... Feria vi. ...	...	...	...	...	...	87	97 a.
A ... Sabbato ...	...	...	...	...	...	87	97 b.
A ... Dominica v. De Passione Domini	...	...	...	...	...	87	98 a.
A ... Feria ii. ...	...	...	...	...	...	88	99 a.
A ... Feria iii. ...	...	...	...	...	...	88	99 b.
A ... Feria iv. ...	...	...	...	...	...	89	100 a.
A ... Feria v. ...	...	...	...	...	...	89	100 a.
A ... Feria vi. ...	...	...	...	...	...	89	100 b.
A ... Sabbato ...	...	...	...	...	...	90	101 a.
A ... Dominica in Palmis. Benedictio palmarum siue florum	...	...	...	...	...	90	101 b.
A ... Feria ii. ...	...	...	...	...	...	91	103 a.
A ... Feria iii. ...	...	...	...	...	...	91	103 b.
A ... Feria iv. ...	...	...	...	...	...	92	104 a.
A ... Feria v. Cœna Domini [reconciliatio penitentium]	...	...	...	...	...	92	104 b.
A ... „ Benedictio ...	...	...	...	...	...	93	105 b.
A ... „ Statio ad missam ...	...	...	...	...	...	93	106 a.
A ... Feria vi. Ordo Passionis Domini	...	...	...	...	...	94	107 b.
A ... Sabbato sancto. Benedictio cerci	...	...	...	...	...	96	110 a.
A ... „ xii. Lectiones	...	...	...	...	...	97	112 a.
A ... „ Ad Missam...	...	...	...	...	...	98	114 b.
A ... Dominica sancta. [Paschæ.]	...	...	...	...	...	99	115 b.

A	...	Feria ii. in albis	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Page	100	Fol.	116 b.
A	...	Feria iii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	101	...	117 b.	
A	...	Feria iv.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	101	...	118 a.	
A	...	Feria v.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	102	...	118 b.	
A	...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	102	...	119 b.	
A	...	Sabbato	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	102	...	120 a.	
A	...	Dominica. Octauis Paschæ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	103	...	120 b.	
A	...	Alice Orationes Paschales	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	103	...	121 b.	
A	...	Missa in Pascha annotina	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	105	...	123 b.	
A	...	Dominica i. post octauas Paschæ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	105	...	124 a.	
A	...	Dominica ii. , , ,	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	105	...	124 b.	
A	...	Dominica iii. , , ,	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	106	...	124 b.	
A	...	Dominica iv. , , ,	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	106	...	125 b.	
A	...	Letania maior	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	107	...	126 a.	
A	...	Feria iii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	107	...	127 a.	
A	...	Feria iv. Vigilia Ascensionis Domini	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	108	...	127 b.	
A	...	Ascensa Domini	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	109	...	128 a.	
A	...	Dominica post Ascensam Domini ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	109	...	129 a.	
A	...	Sabbato Pentecostes. vi. Lectiones	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	110	...	129 b.	
A	...	" " Ad Missam	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	110	...	130 b.	
A	...	Dominica Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	111	...	131 b.	
A	...	Feria ii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	112	...	132 b.	
A	...	Feria iii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	112	...	132 b.	
A	...	Feria iiiii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	113	...	133 b.	
A	...	Feria v.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	113	...	133 b.	
A	...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	113	...	134 a.	
A	...	Sabbato in xii. Lectionibus	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	114	...	134 b.	
A	...	Dominica octauis Pentecostes	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	114	...	134 b.	
A	...	Dominica ii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	115	...	136 a.	
A	...	Dominica iii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	115	...	136 b.	
A	...	Dominica iiiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	116	...	137 a.	
A	...	Dominica v. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	116	...	137 b.	
A	...	Dominica vi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	116	...	138 a.	
A	...	Dominica vii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	117	...	138 b.	
A	...	Dominica viii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	117	...	139 a.	
A	...	Dominica viiiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	118	...	139 b.	
A	...	Dominica x. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	118	...	140 a.	
A	...	Dominica xi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	119	...	140 b.	
A	...	Dominica xii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	119	...	141 a.	
A	...	Dominica xiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	119	...	141 b.	
A	...	Dominica xiiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	120	...	142 a.	
A	...	Dominica xv. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	120	...	142 b.	
A	...	Dominica xvi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	121	...	143 a.	
A	...	Dominica xvii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	121	...	143 b.	
A	...	Dominica xviii. [post Pentecosten]	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	121	...	144 a.	
A	...	Mensis septimi. Feria iiiii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	122	...	144 b.	
A	...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	122	...	145 a.	
A	...	Sabbato in xii. Lectionibus	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	123	...	145 a.	
A	...	Dominica xviiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	123	...	146 a.	
A	...	Dominica xx. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	124	...	146 b.	
A	...	Dominica xxi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	124	...	147 a.	
A	...	Dominica xxii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	124	...	147 a.	
A	...	Dominica xxiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	125	...	147 b.	
A	...	Dominica xxiiii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	125	...	148 a.	
A	...	Dominica xxv. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	126	...	148 b.	
A	...	Dominica xxvi. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	126	...	149 a.	
A	...	Dominica xxvii. post Pentecosten	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	126	...	149 a.	
A	...	Ebdomada iii. ante Natale Domini	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	126	...	149 b.	
A	...	Ebdomada iii. ante Natale Domini...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	127	...	150 a.	
A	...	Ebdomada ii. ante Natale Domini...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	127	...	150 b.	

										Page	128	Fol.	151 a.
A	...	Mensis decimi, Feria iiii.	...	...	...	...	...	...	...	128	...	151 b.	
A	...	Feria vi.	...	...	...	...	...	...	...	128	...	152 a.	
A	...	Sabbato in xii. lectionibus	...	...	...	...	...	...	...	128	...	153 a.	
A	...	Dominica uacat	...	...	...	...	...	...	...	129	...	154 a.	
A	...	Aliæ orationes de Adventu Domini	...	...	...	...	...	...	...	130	...	154 b.	
C	...	Consecratio thimiamatis	...	...	...	...	...	...	...	130	...	156 b.	
C	...	Benedictio ampullæ sine ampullarum	...	...	...	...	...	...	...	131	...	157 a.	
C	...	Benedictio anuli	...	...	...	...	...	...	...	131	...	157 a.	
C	...	Benedictio baculi	...	...	...	...	...	...	...	131	...	157 a.	
C	...	Benedictio thuribuli...	...	...	...	...	...	...	...	131	...	157 a.	
C	...	Benedictio ad generalem cultum ecclesie	...	...	...	...	...	...	...	131	...	157 b.	

[PROPRIUM DE SANCTIS.]

A	...	VII. Kal. Ian. S. Stephani...	...	...	...	...	...	...	...	131	...	158 a.	
A	...	VI. Kal. Ian. S. Iohannis, Apost. et Euang.	...	...	...	...	...	...	...	132	...	159 a.	
A	...	V. Kal. Ian. SS. Innocentium	...	...	...	...	...	...	...	133	...	160 a.	
A	...	II. Kal. Ian. S. Siluestri, Papæ	...	...	...	...	...	...	...	134	...	161 b.	
A	...	XVIII. Kal. Feb. S. Felicis in Pincis	...	...	...	...	...	...	...	134	...	161 a.	
A	...	XVI[I]. Kal. Feb. S. Marcelli, Papæ	...	...	...	...	...	...	...	134	...	161 b.	
A	...	XV. Kal. Feb. S. Priscæ, Mart....	...	...	...	...	...	...	...	134	...	162 a.	
A	...	XIII. Kal. Feb. SS. Mariæ et Marthaæ	...	...	...	...	...	...	...	135	...	162 a.	
A	...	XIII. Kal. Feb. S. Fabiani, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	135	...	162 b.	
A	...	" " S. Sebastiani	...	...	...	...	...	...	...	135	...	162 b.	
A	...	XII. Kal. Feb. S. Agnæ, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	135	...	163 a.	
A	...	XI. Kal. Feb. S. Vincentii, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	136	...	163 b.	
A	...	X. Kal. Feb. SS. Emerentiani et Macharii, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	136	...	164 a.	
A	...	VIII. Kal. Feb. Conuersio S. Pauli, Apost.	...	...	...	...	...	...	...	136	...	164 b.	
A	...	V. Kal. Feb. S. Agnæ, secundo	...	...	...	...	...	...	...	137	...	165 a.	
A	...	Non. Feb. S. Agathæ, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	137	...	165 a.	
A	...	XVI. Kal. Mar. S. Valentini, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	137	...	165 b.	
A	...	XIII. Kal. Mar. S. Iulianæ, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	138	...	166 a.	
A	...	VIII. Kal. Mar. Cathedra S. Petri, Apost.	...	...	...	...	...	...	...	138	...	166 a.	
A	...	VI. Kal. Mar. S. Matthiæ, Apost.	...	...	...	...	...	...	...	138	...	167 a.	
A	...	IV. Id. Mar. S. Gregorii, Papæ	...	...	...	...	...	...	...	139	...	167 a.	
A	...	XII. Kal. Apr. Depositio S. Benedicti, Abbatis...	...	...	...	...	...	...	...	139	...	167 b.	
A	...	XVIII. Kal. Mai. SS. Tyburtii, Valerianii, et Maximi	...	...	...	...	...	...	...	140	...	168 a.	
A	...	VIII. Kal. Mai. S. Georgiï, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	140	...	168 b.	
A	...	III. Kal. Mai. S. Vitalis, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	140	...	169 a.	
A	...	Kal. Mai. SS. Philippi et Iacobi, Apost.	...	...	...	...	...	...	...	140	...	169 a.	
A	...	V. Non. Mai. SS. Alexandri, Euenti, Theodoli, [Mart.]	...	...	...	...	...	...	...	141	...	169 b.	
A	...	Eodem die. Inuentio Sanctæ Crucis	...	...	...	...	...	...	...	141	...	170 a.	
A	...	II. Non. Mai. S. Iohannis, Apost. et Euang.	...	...	...	...	...	...	...	142	...	170 b.	
A	...	VI. Id. Mai. SS. Gordiani et Epimachi, [Mart.]	...	...	...	...	...	...	...	142	...	171 a.	
A	...	III. Id. Mai. SS. Nerei, et Achillei, et Pancratii, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	143	...	171 a.	
A	...	XV. Kal. Jun. S. Marci, Euang.	...	...	...	...	...	...	...	143	...	171 b.	
A	...	[III. Id. Mai]. In Dedicatione S. Mariae ad Martyres	...	...	...	...	...	...	...	143	...	172 a.	
A	...	VIII. Kal. Jun. S. Vrbani, Papæ...	...	...	...	...	...	...	...	143	...	172 a.	
A	...	Kal. Jun. S. Nicomedis, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	143	...	172 b.	
A	...	III. Non. Jun. SS. Marellini et Petri, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	144	...	172 b.	
A	...	V. Id. Jun. SS. Primi et Feliciani, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	144	...	173 a.	
A	...	II. Id. Jun. SS. Basilidis, Cyrini, Naboris, et Nazarii, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	144	...	173 b.	
A	...	XVII. Kal. Jul. S. Viti pueri, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	144	...	173 b.	
A	...	XIII. Kal. Jul. SS. Marci et Marcelliani, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	145	...	174 a.	
A	...	XIII. Kal. Jul. SS. Geruasii et Protasii, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	145	...	174 a.	
A	...	VIII. Kal. Jul. Vigilia S. Iohannis Baptiste	...	...	...	...	...	...	...	145	...	174 b.	
A	...	VIII. Kal. Jul. Nativitas S. Iohannis Baptiste	...	...	...	...	...	...	...	146	...	175 a.	
A	...	VI. Kal. Jul. SS. Iohannis et Pauli, Mart.	...	...	...	...	...	...	...	147	...	176 b.	
A	...	III. Kal. Jul. S. Leonis, Papæ	...	...	...	...	...	...	...	147	...	177 a.	
A	...	Eodem die. Vigilia SS. Petri et Pauli, Apost.	...	...	...	...	...	...	...	147	...	177 a.	
A	...	III. Kal. Jul. S. Petri, Apost.	...	...	...	...	...	...	...	148	...	177 b.	

A	...	Eodem die. S. Felicitatis, Mart. ...	...	...	...	...	...	...	Page	167	Fol.	201 a.
A	...	VIII. Kal. Dec. S. Chrisogoni, Mart.	...	...	...	...	...	...	168	...	201 b.	
A	...	III. Kal. Dec. S. Saturnini, Mart.	...	...	...	...	...	...	168	...	201 b.	
A	...	Eodem die. Vigilia S. Andreae, Apost.	...	...	...	...	...	...	168	...	202 a.	
A	...	II. Kal. Dec. S. Andree, Apost.	...	...	...	...	...	...	169	...	202 b.	
A	...	Id. Dec. S. Lucie, Virg.	...	...	...	...	...	...	169	...	203 a.	
A	...	XII. Kal. Ian. S. Thomae, Apost.	...	...	...	...	...	...	169	...	203 b.	

[COMMUNE SANCTORUM.]

A	...	Vigilia sive natali unius Apostoli ...	...	...	...	...	...	...	170	...	204 a.	
A	...	Natali plurimorum Apostolorum ...	...	...	...	...	...	...	170	...	204 b.	
A	...	Vigiliis Sanctorum Martirum ...	...	...	...	...	...	...	171	...	205 a.	
A	...	Natali unius Martyris ...	...	...	...	...	...	...	171	...	205 b.	
A	...	Natali plurimorum Martyrum ...	...	...	...	...	...	...	172	...	206 a.	
A	...	Vigiliis Sanctorum Confessorum ...	...	...	...	...	...	...	172	...	206 b.	
A	...	Natali unius Confessoris ...	...	...	...	...	...	...	172	...	207 a.	
A	...	Natali plurimorum Confessorum ...	...	...	...	...	...	...	173	...	208 a.	
A	...	Natali Virginum et Martyrum ...	...	...	...	...	...	...	173	...	208 b.	
A	...	Natali plurimorum Sanctorum communiter	...	...	...	...	...	...	174	...	209 b.	
C	...	[Missa in tribulatione]	...	...	...	...	...	...	175	...	210 b.	
C	...	[Apologize Sacerdotis]	...	...	...	...	...	...	175	...	211 a.	

[MISSÆ VOTIVÆ.]

A	...	Missa de Sancta Trinitate ...	...	...	...	...	...	...	176	...	212 a.	
A	...	Missa de Sancta Sapientia ...	...	...	...	...	...	...	176	...	212 b.	
A	...	Missa de Sancta Caritate ...	...	...	...	...	...	...	176	...	213 a.	
A	...	Missa de cordis emundatione per Spiritum Sanctum postulanda	...	...	...	...	...	...	177	...	213 b.	
A	...	Missa ad angelorum suffragia postulanda	...	...	...	...	...	...	177	...	214 a.	
A	...	Missa in honore Sanctæ Crucis ...	...	...	...	...	...	...	178	...	214 b.	
A	...	Missa in honorem Sanctæ Mariæ ...	...	...	...	...	...	...	178	...	215 a.	
A	...	Missa in ecclesia quorum reliquias ibidem continentur	...	...	...	...	...	...	178	...	215 b.	
A	...	Missa cotidiana in honore Omnium Sanctorum ...	...	...	...	...	...	...	179	...	216 a.	
A	...	Missa ad suffragia Sanctorum postulanda ...	...	...	...	...	...	...	179	...	216 a.	
A	...	Missa pro regibus ...	...	...	...	...	...	...	179	...	216 b.	
A	...	Missa cotidiana pro rege ...	...	...	...	...	...	...	179	...	217 a.	
A	...	Missa pro rege dicenda tempore synodi ...	...	...	...	...	...	...	180	...	217 b.	
A	...	Missa specialis sacerdotis ...	...	...	...	...	...	...	180	...	218 b.	
A	...	Item alia ...	...	...	...	...	...	...	181	...	219 a.	
A	...	Item alia ...	...	...	...	...	...	...	181	...	220 b.	
A	...	Missa contra temptationem carnis ...	...	...	...	...	...	...	182	...	221 b.	
A	...	Missa pro abbate et congregatione ...	...	...	...	...	...	...	182	...	222 a.	
A	...	Missa pro iter agentibus ...	...	...	...	...	...	...	182	...	222 a.	
A	...	Missa pro nauigantibus fidelibus ...	...	...	...	...	...	...	183	...	222 b.	
A	...	Missa pro pace ...	...	...	...	...	...	...	183	...	223 a.	
A	...	Missa pro peccatis ...	...	...	...	...	...	...	183	...	223 a.	
A	...	Missa de quacumque tribulatione ...	...	...	...	...	...	...	183	...	223 b.	
A	...	Item alia ...	...	...	...	...	...	...	184	...	223 b.	
A	...	Missa contra obloquentes ...	...	...	...	...	...	...	184	...	224 b.	
A	...	Missa in contentione ...	...	...	...	...	...	...	184	...	224 b.	
A	...	Missa contra iudices male agentes ...	...	...	...	...	...	...	184	...	225 a.	
A	...	Missa tempore belli ...	...	...	...	...	...	...	185	...	225 a.	
A	...	Item alia ...	...	...	...	...	...	...	185	...	225 b.	
A	...	Item alia ...	...	...	...	...	...	...	185	...	226 a.	
A	...	Missa contra paganos ...	...	...	...	...	...	...	185	...	226 a.	
A	...	Missa pro petitione lacrimarum ...	...	...	...	...	...	...	186	...	227 a.	
A	...	Missa monachorum propria ...	...	...	...	...	...	...	186	...	227 b.	
A	...	Missa in tempore, quod absit, mortalitatis ...	...	...	...	...	...	...	186	...	228 a.	
A	...	Missa pro peste animalium ...	...	...	...	...	...	...	187	...	228 b.	

									Page	Fol.
A ...	Missa in sterilitate terræ	...	...	...	...	...	...	...	187	229 a.
A ...	Missa ad pluuiam postulandam	...	...	...	...	...	...	...	187	229 a.
A ...	Missa ad poscendam serenitatem	...	...	...	...	...	...	...	188	229 b.
A ...	Missa ad repellendam tempestatem	...	...	...	...	...	...	...	188	230 a.
A ...	Missa pro temptationibus	...	...	...	...	...	...	...	188	230 a.
A ...	Missa pro amico fideli	...	...	...	...	...	...	...	189	231 a.
A ...	Item pro amico	...	...	...	...	...	...	...	189	231 b.
A ...	Item pro amico	...	...	...	...	...	...	...	190	232 b.
A ...	Item pro amico uiuo	...	...	...	...	...	...	...	190	233 a.
A ...	Missa pro eo qui sua peccata confitetur	...	...	...	...	...	...	...	190	233 a.
A ...	Missa pro familiaribus	...	...	...	...	...	...	...	191	233 b.
A ...	Missa pro omnibus fidelibus uiuis	...	...	...	...	...	...	...	191	234 a.
A ...	Missa pro salute uiuorum uel requie defunctorum	...	...	...	...	...	...	...	191	235 a.
A ...	Item alia missa generalis	...	...	...	...	...	...	...	192	236 a.
A ...	Item alia [missa] generalis	...	...	...	...	...	...	...	192	237 a.
A ...	Missa uiuorum et defunctorum	...	...	...	...	...	...	...	193	237 b.
A ...	Missa pro infirmis	...	...	...	...	...	...	...	193	238 a.
A ...	Missa pro redditâ sanitatis	...	...	...	...	...	...	...	193	238 b.
A ...	Reconciliatio penitentis ad mortem	...	...	...	...	...	...	...	194	238 b.
A ...	Missa pro infirmo qui proximus est morti	...	...	...	...	...	...	...	194	239 a.
A ...	Missa super episcopum defuntem	...	...	...	...	...	...	...	194	240 a.
A ...	Missa pro defuncto sacerdote	...	...	...	...	...	...	...	195	240 b.
A ...	Missa pro defuncto in ipso die	...	...	...	...	...	...	...	195	241 a.
A ...	Missa unius defuncti laici	...	...	...	...	...	...	...	196	241 b.
A ...	Missa pro defuncta femina	...	...	...	...	...	...	...	196	242 a.
A ...	Missa pro defuncto imperi baptizato	...	...	...	...	...	...	...	196	242 b.
A ...	Missa pro desiderantibus penitentiam et minime consequentibus	...	...	...	...	...	...	...	196	242 b.
A ...	Missa in anniversario unius defuncti	...	...	...	...	...	...	...	197	243 a.
A ...	Missa plurimorum defunctorum	...	...	...	...	...	...	...	197	243 b.
A ...	Item alia	...	...	...	...	...	...	...	197	244 a.
A ...	Missa in die depositionis defuncti uel iii. uel vii. uel xxx. uel anniversaria	...	...	...	...	...	...	...	197	244 b.
A ...	Missa in eymeteriis	...	...	...	...	...	...	...	198	245 a.
C ...	Benedictio in tempore hostilitatis	...	...	...	...	...	...	...	198	245 b.
A ...	Ordo in agenda mortuorum	...	...	...	...	...	...	...	198	246 a.
A ...	Orationes super defunctum	...	...	...	...	...	...	...	199	246 a.
A ...	Orationes quando incepert corpus lauare, et in ecclesia, et dum corpus deportatur ad locum sepulture	...	...	...	...	...	...	...	200	247 b.
A ...	Orationes post sepultum corpus	...	...	...	...	...	...	...	201	250 b.
A ...	Commendatio anime	...	...	...	...	...	...	...	203	252 b.
C ...	Orationes in commemorationibus Sanctorum	...	...	...	...	...	...	...	203	253 b.
C ...	Benedictio ignis, in Purificatione S. Mariae	...	...	...	...	...	...	...	203	254 a.
C ...	Orationes super cereos,	“	“	...	...	...	...	...	203	254 a.
C ...	Benedictiones super cimeras	...	...	...	...	...	...	...	204	256 a.
C ...	Benedictiones in die Palmarum	...	...	...	...	...	...	...	205	256 b.
C ...	Litania	...	...	...	...	...	...	...	205	257 a.
C ...	III. Kal. Aug. Prefatio SS. Abdon et Sennen.	...	...	...	...	...	...	...	205	258 a.
C ...	XIII. Kal. Ap. Missa S. Cuthberti, Pontificis	...	...	...	...	...	...	...	205	258 b.
C ...	Præfatio in Inuentione Sancte Crucis	...	...	...	...	...	...	...	206	259 b.
C ...	[VII. Id. Oct.] Missa SS. Dionisii, Rustici, et Eleutherii	...	...	...	...	...	...	...	206	260 a.
C ...	Præfatio pro defunctis	...	...	...	...	...	...	...	207	261 a.
A ...	Oratio pro familiau	...	...	...	...	...	...	...	207	262 a.
A ...	Oratio pro omni populo catholico	...	...	...	...	...	...	...	207	262 a.
A ...	Oratio generalis pro omni populo	...	...	...	...	...	...	...	207	262 b.
A ...	Oratio in agenda mortuorum	...	...	...	...	...	...	...	207	263 b.
C ...	Missa in laude Sanctorum Omnia	...	...	...	...	...	...	...	208	264 a.
C ...	III. Non. Aug. Inuentio corporis S. Stephani	...	...	...	...	...	...	...	208	264 b.
C ...	Missa pro peccatoribus	...	...	...	...	...	...	...	208	265 a.
A ...	Litania	...	...	...	...	...	...	...	209	266 a.

		Page	Fol.
C ...	Benedictio ...	211	267 b.
C ...	Missa in Festis S. Mariae ...	211	267 b.
A ...	Ordinatio Ostiarii ...	211	268 a.
A ...	Ordinatio Lectoris ...	212	268 b.
A ...	Ordinatio Exorcistæ ...	212	268 b.
A ...	Ordinatio Acoliti ...	212	269 a.
A ...	Ordinatio Subdiaconi ...	213	270 a.
A ...	Ordinatio Diaconi ...	213	271 a.
A ...	Missa in ordinatione Presbyteri siue Diaconi ...	214	272 b.
A, C ...	Ordinatio Presbyterum ...	214	273 a.
C ...	Orationes in Electione Episcopi ...	215	276 b.
C ...	Missa " " ...	216	277 a.
A ...	Orationes in Ordinatione Episcopi ...	217	278 a.
A ...	In dedicatione basilicæ nouæ. Orationes et preces ...	218	281 b.
A ...	" " " Missa ...	219	282 a.
A ...	Consecratio Altaris ...	220	284 a.
A ...	Consecratio Tabulæ ...	220	284 b.
A ...	Consecratio Patenæ ...	220	285 a.
A ...	Consecratio Calicis ...	221	285 a.
A ...	Consecratio super Patenam et Calicem ...	221	285 a.
A ...	Consecratio Corporalis ...	221	285 b.
A ...	Consecratio Altaris, et Calicis, et Patenæ, et Corporalis ...	221	286 a.
A ...	Ad manus impositionem ...	222	286 b.
A ...	Consecratio Chrismatis ...	222	287 a.
A ...	Consecratio Chrismatis in Cena Domini ...	222	287 b.
A ...	Exorcismus Olei ...	223	288 b.
A ...	Consecratio Ignis et Ceræ ...	223	289 b.
A ...	Benedictio Fontis, Lactis, et Mellis ...	224	291 a.
A ...	Benedictio Panis ...	224	291 a.
A ...	Benedictio Vuae uel Fabæ ...	224	291 b.
A ...	Benedictio Pomorum ...	224	291 b.
A ...	Benedictio Pomorum et Nucleum ...	224	292 a.
A ...	Benedictio ad Fruges nouas ...	224	292 a.
A ...	Benedictio Vini ...	224	292 b.
A ...	Benedictio Crucis ...	225	292 b.
A ...	Benedictio super Vasa in loco antiquo reperta ...	225	293 a.
A ...	Benedictio Putei ...	225	293 a.
A ...	Benedictio super Fontem ubi aliqua negligentia contigerit ...	225	293 b.
A ...	Benedictio Domus ...	225	294 a.
A ...	Oratio contra Fulgura ...	226	294 b.
A ...	Oratio post Mandatum ...	226	294 b.
A ...	Oratio ad Agapem pauperum ...	226	294 b.
A ...	Oratio ad Capillaturam ...	226	295 a.
A ...	Oratio ad Barbas tontendas ...	226	295 a.
A ...	Oratio ad Clericum faciendum ...	226	295 a.
A ...	Oratio ad Diaconissam faciendam ...	226	295 b.
A ...	Benedictio Vestium Viduæ uel Virginis ...	226	296 a.
A ...	Benedictio Virginis, ab episcopo dicenda ...	227	296 a.
A ...	Item ad uelolandam Viduam ...	227	297 b.
A ...	Oratio ad Abbatem uel Abbatisam faciendam ...	227	298 a.
A ...	Oratio pro Coniugandis ...	228	298 b.
A ...	Missa ad Sponsas benedicendas ...	228	298 b.
A ...	Oratio in Sterilitate Mulierum ...	229	300 a.
A ...	Reconciliatio Haereticorum ...	229	300 a.
A ...	Oratio super eos qui morticinum comedenterint ...	229	300 b.
A ...	Reconciliatio altaris ubi homicidium perpetratum fuerit ...	229	300 b.
A ...	Oratio pro Regnabitibus ...	230	302 a.
A ...	Oratio super Militantes ...	230	302 a.
A ...	Benedictiones super Regem nouiter electum ...	230	302 b.
A ...	Item super Regem ...	231	305 a.

					Page	232	Fol.	306 a.
A ...	Orationes super Archiepiscopo antequam pallium accipiat	...	...	...	...	232	...	306 b.
A ...	Item postquam pallium acceptum fuerit	...	...	...	...	232	...	307 b.
A ...	Oratio super Infirmum penitentem	...	...	...	...	232	...	308 a.
A ...	Orationes super eos qui a dæmonio uexantur	...	...	...	...	233	...	309 a.
A ...	Impositio manuum super Energumenum Catechuminum	...	...	...	...	233	...	309 a.
A ...	Item alia pro paupere Energumino...	...	...	...	...	233	...	309 a.
A ...	Item super Energumino baptizato	...	...	...	...	233	...	309 b.
A ...	Ad Catechuminum faciendum	...	...	...	...	235	...	312 b.
A ...	Benedictio Salis dandi Catechumin...	...	...	...	...	235	...	313 a.
A ...	Oratio post datum Salis	...	...	...	...	235	...	313 b.
A ...	Benedictio Fontis	...	...	...	...	236	...	314 a.
A ...	Ordo Baptismi	...	...	...	...	237	...	316 a.
A ...	Ordo ad uisitandum et unguendum et communicandum Infirmum	...	...	...	...	238	...	319 a.
A ...	Orationes pro peccatis	...	...	...	...	241	...	324 a.
A ...	Orationes cotidianæ	...	...	...	...	243	...	326 a.
A ...	Orationes matutinales	...	...	...	...	245	...	329 a.
A ...	Orationes matutinales seu uespertinales	...	...	...	...	245	...	329 a.
A ...	Orationes uespertinales	...	...	...	...	246	...	331 a.
A ...	Orationes cotidianis diebus ad Missam [= Missæ cotidiane]	...	...	...	...	247	...	331 b.
A ...	Benedictiones in cotidianis diebus	...	...	...	...	248	...	332 b.
A ...	Benedictio super Regem dicenda tempore Synodi	...	...	...	...	249	...	334 b.
A ...	Exorcismus Salis	...	...	...	...	249	...	334 b.
A ...	Benedictio Salis	...	...	...	...	249	...	335 a.
A ...	Exorcismus Aquæ	...	...	...	...	250	...	335 a.
A ...	Benedictio Aquæ	...	...	...	...	250	...	335 a.
A ...	Benedictio Salis et Aquæ	...	...	...	...	250	...	335 b.
A ...	Oratio quando Aqua spargitur	...	...	...	...	250	...	336 a.
A ...	Benedictio ad omnia quæcumque uolueris...	...	...	...	...	250	...	336 a.
C ...	Orationes	...	...	...	...	250	...	336 a.
C ...	Missa de omni celesti uirtute	...	...	...	...	251	...	337 a.
C ...	Missa generalis pro Viuis et Defunctis	...	...	...	...	251	...	338 b.
C ...	XI. Kal. Aug. S. Marie Magdalene	...	...	...	...	251	...	339 b.
C ...	III. Non. Aug. Inuentio Corporis S. Stephani, Protomartyris	...	...	...	...	252	...	340 a.
C ...	XI. Kal. Sep. Octaua S. Marie ad Martyres	...	...	...	...	252	...	341 a.
C ...	XII. Kal. Aug. S. Margaretæ, Virg. et Mart.	...	...	...	...	253	...	341 a.
C ...	X. Kal. Iul. S. Albani, Sociorumque eius	...	...	...	...	253	...	342 b.
C ...	III. Non. Iul. Translatio S. Martini, Episc.	...	...	...	...	253	...	343 a.
C ...	Dominica xxiiii. post Octabas Pentecosten	...	...	...	...	254	...	344 b.
C ...	Praefationes uarie	...	...	...	...	254	...	345 a.
C ...	Sabbato ante Palmas	...	...	...	...	255	...	346 a.
C ...	Dominica vi. in xl. in Ramis Palmarum	...	...	...	...	255	...	346 a.
C ...	In Cena Domini	...	...	...	...	256	...	349 a.
C ...	Feria vi. Parasceues	...	...	...	...	261	...	361 b.
C ...	Praefationes uarie	...	...	...	...	262	...	364 a.
C ...	III. Id. Mai. Dedicatio ecclesie S. Marie ad Martyres	...	...	...	...	263	...	365 b.
C ...	In Anniversario Ecclesie	...	...	...	...	264	...	368 a.
C ...	III. Id. Mai. Dedicatio Ecclesie	...	...	...	...	264	...	368 b.
C ...	Praefationes uarie	...	...	...	...	264	...	368 b.
C ...	In natale unius Euangelistarum	...	...	...	...	265	...	369 b.
C ...	In Vigilia unius Martyris	...	...	...	...	265	...	369 b.
C ...	In natale plurimarum Virginum	...	...	...	...	266	...	370 a.
C ...	Praefationes uarie	...	...	...	...	266	...	370 b.
C ...	Missa propria Pontificis in Ordinatione ipsius	...	...	...	...	266	...	371 a.
C ...	VIII. Kal. Oct. Conceptio S. Iohannis Baptiste	...	...	...	...	267	...	372 b.
C ...	Missa pro Rege uel Regina	...	...	...	...	267	...	373 a.
C ...	In Ordinatione S. Gregorii	...	...	...	...	267	...	373 b.
C ...	VI. Id. Dec. [Conceptio S. Marie, Virginis]	...	...	...	...	268	...	374 a.
C ...	Missa pro amico ab aduersariis afflito	...	...	...	...	268	...	374 b.
C ...	Octauas S. Martini	...	...	...	...	268	...	375 a.
C ...	Octauas S. Andreæ	...	...	...	...	268	...	375 a.

C ... Natale S. Fidis	...	...	...	...	...	...	...	...	...	Page 268	Fol. 375 b.
C ... S. Petri ad Vincula	...	...	...	...	...	...	...	...	...	269	... 376 a.
C ... Natale S. Augustini	...	...	...	...	...	...	...	...	...	269	... 376 b.
C ... XV. Kal. Ian. S. Lazari, Episc. et Mart.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	269	... 377 a.
C ... Manumissiones	...	...	...	...	...	...	...	...	...	269	... 377 b.

APPENDIX.

The Red Book of Derby	...	...	...	...	...	...	...	...	...	274
Missal of Robert of Jumièges	...	...	...	...	...	...	...	...	...	275
C. C. C. C. MS. 270	...	...	...	...	...	...	...	...	...	294
Sidney Sussex Coll. MS. Δ. 5. 15	...	...	...	...	...	...	...	...	...	302
Cott. MS. Vitell. A. xviii.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	303
Digby MS. 39	...	...	...	...	...	...	...	...	...	307
Missale Vetus Anglicanum	...	...	...	...	...	...	...	...	...	308

INDICES.

1 ... Index of Collects	...	...	...	...	...	...	...	...	...	313
2 ... Index of Prefaces	...	...	...	...	...	...	...	...	...	327
3 ... Index of Benedictions and Exorcisms	...	...	...	...	...	...	...	...	...	331
4 ... Index of Passages of Scripture	...	...	...	...	...	...	...	...	...	333
5 ... Index of Subject Matters	...	...	...	...	...	...	...	...	...	333
6 ... Index of Proper Names	...	...	...	...	...	...	...	...	...	335

INTRODUCTION.

CONTENTS.

- § 1. INTRODUCTORY. § 2. Life of Leofric. § 3. Policy of Leofric. § 4. The Leofric Missal. § 5. Accents. § 6. Punctuation
§ 7. Forms of Letters. § 8. Abbreviations and Contractions. § 9. Music. § 10. Orthography. § 11. Carelessness of the Scribe.
- § 12. LEOFRIC A, Account of. § 13. List of Gregorian Sacramentaries. § 14. Handwriting of A. § 15. Gatherings, Ruling of A.
§ 16. Ornamentation of A. § 17. Classes of Festivals in A. § 18. Additions to A. § 19. Rubrics and Titles in A. § 20
Comparison of A with other copies of Gregorian Sacramentary, and with later Missals. § 21. Date of A. § 22. Locality of A.
Proofs of its having been written in North-Eastern France.
- § 23. LEOFRIC B, Account of. § 24. Ornamentation of B. § 25. Classification of Festivals, etc., in B. § 26. Other Entries in B.
§ 27. Centenary and Geographical Tables of Names of Saints in B. § 28. Additions to B. § 29. List of Obits in B
§ 30. Omissions in B. § 31. Unusual Entries in B. § 32. Date of B. § 33. Locality of B. Proofs of its connection with
the Monastery of Glastonbury, and with the dioceses, firstly of Wells, and then of Crediton.
- § 34. LEOFRIC C, Account of. § 35. Ornamentation of C. § 36. Contents of C. § 37. Date of C. § 38. Locality of C.
§ 39. Liturgical Offices in C. § 40. Miscellaneous Entries in C. § 41. Manumissions in C. § 42. Historical Statements
in C. § 43. List of Relics at Exeter in C. § 44. Letter of Adela in C. § 45. Letter of Pelagius in C.
- § 46. PASCHA ANNOTINUM. § 47. Public Penance. § 48. Communion in both kinds. § 49. Intinction. § 50. Benedictions.
§ 51. Proper Prefaces.

§ 1. THE MS. volume, now presented for the first time *in extenso*, has long been known to liturgical writers, and has been frequently quoted by them under the title of 'The Leofric Missal.' It is so called from its having been the property of Leofric¹ first bishop of Exeter, and by him presented to Exeter Cathedral. Its liturgical interest lies in the fact that it is one of the only three surviving Missals known to have been used in the English Church during the Anglo-Saxon period, its companion volumes being the Missal of Robert of Jumièges, Archbishop of Canterbury, written in the first half of the eleventh century, and now in the Public Library at Rouen, [MS. Y.6], and the 'Rede Boke of Darbye,' written in the second half of the eleventh century, now in the Library of Corpus Christi College, Cambridge². [Nasmith's Catalogue, No. 422.]

§ 2. Considerable uncertainty hangs over certain points connected with the life of Leofric. The exact place and date of his birth are unknown. Inett calls him a Burgundian³. Dr. Oliver is a little more circumstantial, and describes him as 'descended from an illustrious family in Burgundy⁴'; but as neither of these writers give any authority for their statements, and as evidence can be produced which is inconsistent with them, the Burgundian theory may be dismissed without further notice. Florence of Worcester calls him 'Britonicus⁵', a word which has been interpreted to mean 'a Breton,' or native of Brittany, by Mr. Pedler⁶, and Professor Stubbs⁷, and

¹ Leofricus, fol. 1 a; Leouuricus, Bod. MS. 718, fol. 180. b.

² Schultingius gives an account of another English Missal existing in his time (1599) in the Library of St. Pantaleon at Cologne. Biblioth. Eccles. col. 1599, tom. iv. part iii. p. 145. Some of his extracts have been reprinted on p. 308, q. v.

³ Inett, J., *Origines Anglicanae*, ed. 1855, i. 468.

⁴ Oliver, G., *History of Exeter*, ed. 1821, p. 15. Probably following the earlier authority of Godwin. Cat. of Bps. edit. 1616, p. 455.

⁵ In an. 1046.

⁶ Anglo-Saxon Episcopate of Cornwall, p. 47.

⁷ Foundation of Waltham Abbey (or De Inventione Crucis), p. ix.

'an inhabitant of the Cornish portion of the diocese of Crediton,' by Mr. Freeman¹. The latter interpretation seems to be the more probable; yet a person bearing the common Saxon name of Leofric² cannot have been a Celt pure and simple, and 'Britonicus' can only imply that he was born in what was actually or traditionally Celtic ground, or that at least on one side of his family Celtic blood was flowing in his veins. But whatever may have been his birthplace, we know that his youth was spent, and his education received in Lotharingia. By residence he was therefore a foreigner³, and as such he must have come in contact with Edward the Confessor during his enforced absence from England, 1016-42, at the court of his cousin Robert the Devil, Duke of Normandy, who died in 1035, or of his infant cousin William, hereafter to be known as the Conqueror.

When Edward returned to England to assume the Crown in 1042, Leofric probably accompanied him in the capacity in which he is first introduced to us in history as 'priest' or 'private chaplain' to the king⁴. But further honours were soon showered upon him. The estate of Holcombe in Dawlish was conferred upon him⁵. He was made Chancellor to the king⁶. In 1046 the Bishopric of Crediton, which, since the death of Burhwold or Brithwold Bishop of St. Germain's, had comprised the two Sees of Devonshire and Cornwall, and which had become vacant through the death of Living⁷, was offered to and accepted by him. Leofric sat as Bishop of Crediton for four years, but in 1050 he procured the direction of the King, and the sanction of Pope Leo IX, to transfer the headquarters of the See from Crediton to Exeter. The reason given for the change, both in the letter written by Leofric, and borne by his priest Lantbert, to the Pope⁸, and also in the royal charter authorizing the transfer of the See⁹, was the need of greater safety from the attacks of pirates. The enthronization of Leofric in his new cathedral took place with great pomp. The leading nobility and clergy of the realm were present, and formed a brilliant throng through which the Bishop advanced, his right arm being supported by the King and his left arm by Queen Edith¹⁰.

After an Episcopate at Exeter of twenty-two years, Leofric died on Feb. 10, 1072, and was buried in the crypt of the cathedral. The exact site of his grave is no longer known, and no memorial stone marks it, although as late as 1419 there is this entry upon the fabric rolls of the cathedral, 'Pro scriptura lapidis Domini Leofrici, primi ecclesie Exon. Episcopi'¹¹. In 1568 a memorial to him was erected under the south tower consisting of an old altar slab of Purbeck marble, with a canopy over it of the same material, with this inscription, 'Leofricus the first

¹ Norman Conquest, ii. 83.

² E.g. Leofric, Earl of Mercia or Coventry, ob. 1057. His grandfather and that person's great-grandfather bore the same name. A duke Leofric and an abbot Leofric witness a charter of Ethelred in 994 (Kemble, Cod. Diplom., no. 686). Many more instances of the name occur in W. de G. Birch's Index List of Saxon Abbots, p. 82. Three persons named Leofric are among the witnesses to manumissions on fol. 8 and on fol. 377 of this Missal.

³ 'Apud Lotharingos altus et doctus.' William of Malmesbury, Gesta Pontif., Rolls Series, lib. ii. § 94. p. 201.

⁴ 'Kynges preost.' Anglo-Saxon Chronicle in an. 1046. 'Capellano suo.' Leofric Missal, fol. 3a. 'Meo idoneo capellano Leofrico onomate nuncupato.' Charter of Edward in an. 1044, printed in Oliver's Lives of Bishops of Exeter, p. 8.

⁵ 'Quoddam rus in villa que ab incolis regionis illius vocitatur Dosfisc, scilicet .vii. mansos.' Ib. Leofric was confirmed in his possession of this estate by a charter of William the Conqueror, dated 1068. Ib. p. 10.

⁶ 'Regis Cancellarius.' Florence of Worcester in an. 1046.

⁷ The date of the death of Burhwold, and the subsequent union of the dioceses of Cornwall and Devonshire, is uncertain. According to William of Malmesbury the union of the sees took place by the act of Canute, i.e. before 1035 (*Gesta Pontif. Ang.*, lib. ii. § 94); according to Florence of Worcester by permission of Edward the Confessor, who was crowned in 1043. Living also held the bishopric of Worcester, which was given in 1046 to Ealdred.

⁸ 'Ubi ab hostilitatis incursu liber tutius ecclesiastica officia disponere posset.' Leofric Missal, fol. 3. a.

⁹ 'Quoniam piratici Cornubiensem ac Crydtonensem ecclesias devastare poterant.' Charter printed in H. and S. Councils, i. 694. The genuineness of this charter was doubted by Hickes, but is upheld by Mr. Haldan. Ib. 695, note b.

The letter of Pope Leo to King Edward is given in this Missal, fol. 3. b.

¹⁰ H. and S. Councils, i. 692. Leofric Missal, fol. 3. b.

¹¹ Quoted in Oliver's Lives of the Bishops of Exeter, p. 8. Archdeacon Freeman identifies this 'lapis Leofrici' with the sedilia. Architectural History of Exeter Cathedral, p. 40.

byshoppe of Exeter lyeth here.' Some account must be added of Leofric's character and policy. At first sight one would imagine that as a foreigner, at least in education and habits, he would incur a share of the popular odium which attached to the foreign favourites introduced by Edward into high ecclesiastical positions in England. But Edward's foreign appointments can be divided into two classes. In the first place there were cases of the appointment of Frenchmen from Normandy, who were the King's favourites, but objects of hatred to the English people. Conspicuous among this class of nominees were Robert, Abbot of Jumièges, appointed to the See of London in 1044, and translated to the Archiepiscopate of Canterbury in 1051; William, one of the king's Norman chaplains, made Bishop of London in 1051: and Ulf, another Norman chaplain, elevated to the Bishopric of Dorchester in 1049. All of these prelates fled from England for fear of their lives, before the national reaction of feeling which took place in 1052. But there was a second class of foreign appointment, in which the favoured nominees came not from Normandy but from Lotharingia, a term which corresponds geographically to the South Netherlands, or to Belgium, and part of Germany west of the Rhine, and the French and German provinces of Flanders, Picardy, Artois, Alsace, and Lorraine; ecclesiastically, to the province of Cambray, including the dioceses of St. Omer, Tournay, Arras, Cambray, Namur; the northern part of the province of Rheims, including the dioceses of Soissons, Amiens, Laon; the province of Trèves, including the dioceses of Trèves, Metz, Verdun, and Toul; the southern part of the province of Mechlin, including the dioceses of Antwerp, Bruges, Ypres, and Ghent; and the western part of the province of Cologne, including the dioceses of Cologne and Liège. This district formed a borderland between France and Germany; in which both languages were spoken, but where German preponderated over French, and the inhabitants of which were more akin than the French to the inhabitants of this country. The appointment of a Lotharingian was therefore by no means the same thing as the appointment of a Norman to any post of honour or emolument in England. Nor were such appointments confined to Edward the Confessor. We may include among the more conspicuous instances of such appointments those of—

(a) Duduc, made Bishop of Wells by Canute, in 1033, whom Florence of Worcester describes as of Lotharingian origin¹, but whom his successor, Gisa, declared to be of Saxon nationality².

(b) Hermann, a Lotharingian, chaplain to King Edward, made Bishop of Ramsbury in 1044.

(c) Leofric, a Lotharingian, chaplain of the King, made Bishop of Crediton in 1046.

Not one of these Lotharingian bishops fled from his See, like their Norman brethren in the Episcopate, in 1052³. But though these bishops were not obnoxious to the inhabitants of their English dioceses on the score of their nationality, their appointment tended to the de-insularization of the English Church, and to its assimilation to the continental Church in the loss of national privileges and in an increased subservience to the Papacy. We are glad to believe the post mortem panegyric, preserved in this Missal, which states that Leofric was most active in teaching, preaching, promoting church restoration, and in fulfilling all the other duties of the Episcopate⁴. His generosity, and his title to be enumerated among the benefactors of the diocese of Exeter, are undoubted. He recovered for St. Peter's Minster much of its alienated property, 'þ land at Culmstoke, and þ land at Brancescumbe, and at Sealcumbe, and þ

¹ 'De Lotharingia oriundus, in an. 1060.'

² 'Natione Saxo.' Camden Society, vol. viii. for 1840, p. 15.

³ There were numerous later appointments of the same kind. In 1060 Gisa, a Lotharingian, and native of the bishopric of Liège, was made Bishop of Wells; and Walter of Lotharingia, chaplain to Queen Edith, was made Bishop of Hereford; Adelhard, a Lotharingian, a native of Liège, was appointed by Earl Harold as Canon and Lecturer in his newly-founded minster at

Waltham. Baldwin, appointed Abbot of Bury St. Edmund's, 1062-5, may have been a Lotharingian, though the balance of evidence seems to be in favour of his French origin. The distinction between Edward's Norman and Lotharingian appointments, first pointed out by Dr. Stubbs in the 'De Inventione Crucis,' has been set forth at length in Freeman's Norman Conquest, ii. 585-7.

⁴ Fol. 3 a.

land æt sancte Maria circean, and þ land æt Stofordtune, and æt Swearcan wille, and þ land æt Morcesshille and Sidefullan hiwisc, and þ land æt Brihtrices stane, and þ land æt Toppeshamme, theah the harold hit mid unlage ut nam, and þ land æt Stoce, and þ land æt Sydebirig, and þ land æt Niwantune, and æt Northtune, and þ land æt Clist the wid hæfde¹. He also enriched the monastery, by endowing it with his own private possessions, namely, land æt Bemtune and æt Efttune, and æt Ceommenige, and þ land æt Doflisc, and æt Holacumbe, and æt Suth wuda². He also presented to the cathedral a large quantity of church furniture, ornaments, and vestments; viz. :—

ii b[iscep] roda	...	two bishop's crosses.
ii myele gebonede roda, butan oðrum [litum] sil-	...	two great ivory crosses, besides other small silver
frenum swur rodum	...	neck crosses.
ii myele eristes bee gebonede	...	two great ivory Christ's books.
iii gebonede scrin	...	three ivory caskets.
i gehone altare	...	one ivory altar.
v silfrene caliceas	...	five silver chalices.
iii corporales	...	four corporals.
i silfren pipe	...	one silver pipe ³ .
v fulle masse reaf	...	five full mass vestments.
ii dalmatica	...	two dalmatics.
iii pistel roecas	...	three tunicles.
iii subd[i]acones handlin	...	four subdeacon's handlinen.
iii canterceppa	...	three chorister's caps.
iii canterstafas	...	three choir staves.
v waellene weofod secatas	...	five woollen altar covers.
vii of braedelas	...	seven carpets.
ii tappedu	...	two tapestries.
[iii berascin]	...	three bearskins.
vii setlhrægel	...	seven seat-covers.
iii rieghrægel	...	three back hangings.
ii wahreft	...	two wall hangings.
vi maesne scalas	...	six brass scales.
ii gebonede hneppas	...	two ivory cups.
iii hornas	...	four horns.
ii myele gebonede candelsticcan	...	two great ivory candlesticks.
vi lessan candelsticcan geb nede	...	six smaller ivory candlesticks.
i silfren stor cylle mid silfrenum stor sticcan	...	one silver censer, with silver censer stick.
viii laeflas	...	eight ewers.
ii guðfana	...	two banners.
[i] mere	...	one table (?), flag (?).
vi midreca	...	six coffers (?).
i firdwan	...	one military wagon.
i cyste	...	one chest.
& þær naeron ær buton vii upp haugene bella, & nu	...	six suspended bells, in addition to the seven which
ther sind xiii upphangene	...	previously existed.
xii handbella	...	twelve handbells.

None of these gifts are now known to be in existence.

And the following list of books :—

ii fulle mæsse bec (1, 2)	...	two plenary missals.
i collectaneum (3)	...	one collectaneum.
ii pistel bec (4, 5)	...	two epistle-books.
ii fulle sang bec (6, 7)	...	two complete choral books.
i niht sang (8)	...	one night choral book.
i ad te leuaui (9)	...	one ad te levavi ⁴ .

¹ Bodl. MS. Auct. D. 2, 16, fol. 1 a, printed, with a translation, in Dugdale's Monasticon, ii. 527.

² Ib. The land at Holcombe and Dawlish had been given to him by King Edward.

³ See § 49.

⁴ Probably an Antiphonary, so called from the opening words of the Introit for the first Sunday in Advent.

i tropere (10) ...	one tropary.
ii salteras (11, 12) ...	two psalters.
se briddan saltere swa man singð on rome (13) ...	a third psalter with music as sung at Rome.
ii ymneras (14, 15) ...	two hymnaries.
i deorwyrðe bletsing boc (16) ...	one very valuable benedictional.
iii oðre (17, 18, 19) ...	three other benedictionals.
i englisc christes boc (20) ...	one English Christ's book.
ii sumer ræding boc (21, 22) ...	two summer reading books.
i winter ræding boc (23) ...	one winter reading book.
[i] regula canonicorum (24) ...	one canonical rule.
[i] martyrologium (25) ...	one martyrology.
i canon on leden (26) ...	one canon in Latin.
i script boc on englisc (27) ...	one Penitential in English.
i full spel boc wintres & sumeres (28) ...	one complete book of homilies for winter and summer.
[i] bocties boc on englisc (29) ...	one Book of Boethius in English.
i mycel englisc boc be gehwileum þingum on leoð- wisan geworht (30) ...	one great English book on various subjects, composed in verse.

Then, after enumerating five books and one worthless set of mass vestments, which Leofric found at Exeter, the document names the following Latin books presented by him to the cathedral :—

liber pastoralis (31) ...	the Pastoral of St. Gregory.
liber dialogorum (32) ...	
libri iiii prophetarum (33, 34, 35, 36) ...	the .iiii. may be intended to apply to prophetarum.
liber bocti de consolatione (37) ...	Bodl. Auct. F. i. 15.
isagoge porphirii (38) ...	{ a later hand adds 'de Dialectica' in Exeter MS. 3501, fol. 2 a, line 6, and an erasure follows the entry in the MS. here transcribed.
i passionalis (39) ...	
i liber prosperi (40) ...	
liber prudentii psicomachie (41) ...	{ (41) (42) (43) now form one volume in the Bodleian liber prndentii ymnorum (42) ...
liber prudentii de martyribus (43) ...	{ Library. Auct. F. iii. 6. (43) Ex. MS. 3501 adds 'on aure boc.' Auct. F. iii. 6.
liber ezechielis prophētē (44) ...	
cantica canticorum (45) ...	
liber isaie prophētē on sundron (46) ...	the Book of Isaiah by itself.
liber isidori ethimologiārum (47) ...	
passiones apostolorum (48) ...	
expositio bede super euangelium luce (49) ...	
expositio bede super apocalipsin (50) ...	
expositio bede super vii epistolās canonicas (51) ...	
liber isidori de nouo & ueteri testamento (52) ...	
liber isidori de miraculis christi (53) ...	
liber oserii (54) ...	probably a mistake for Liber Orosii.
liber machabœorum (55) ...	
liber persii (56) ...	Bodl. Auct. F. i. 15.
sedulies boc (57) ...	= Liber Sedulii.
liber aratoris (58) ...	
diadema monachorum (59) ...	{ a work of Smaragdus, abbot of the Benedictine monas- tery of St. Michael on the Meuse, † 824. The title is erased in Ex. MS. 3501, fol. 2 a.
glose statii (60) ...	= Glosse Statii.
liber officialis amalariai (61) ...	

The list¹ closes with a request that worshippers in Exeter cathedral would pray for the soul of Leofric, and the imprecation of a malediction on any persons who should be concerned in the alienation or removal of his gifts.

¹ Transcribed from Bodl. MS. Auct. D. ii. 16, foll. 1a-2b; an Evangeliarium given by Leofric to Exeter Cathedral, and presented by the Dean and Chapter to the Bodleian Library in 1602. It is not one of the volumes in the above list.

Of the above list of sixty-one MSS. only one (30) is still in the Library of the Dean and Chapter of Exeter. It was edited, with translation and notes, by G. B. Thorpe, under the title of 'Codex Exoniensis,' in 1842. Of the remainder, one (3) is in the British Museum (Harl. 2961); three (24), (25), (27) are in C. C. C. C. (S 12, D 5, L 12, now 190, 196, 190); one (28) is in the Cambridge University Library (GG III. 28; seven (1), (31), (37), (41), (42), (43), (56), are in the Bodleian Library (MS. 579, 708), Auct. F. i. 15, containing (37) and (56), Auct. F. iii. 6, containing (41), (42), (43). There is an A.S. Book of the Gospels, arranged for Sundays and Festivals of Saints, in the Cambridge University Library, (I. i. 2. 11), which once belonged to Leofric, and may possibly be identified with (20) in the above list.

§ 3. While admiring the assiduity and generosity of the first bishop of Exeter, we must also note his tendency and determination, in common with other foreigners intruded about the same time into English Sees, to Romanize the Church of England. Roman in origin, owing her existence to the forethought of one of the greatest of Popes, and fostered at first by Roman missionaries and bishops, the Church of England had been consistently and loyally Roman in doctrine and practice. Her first liturgical books, as well as vestments and church ornaments, came direct from Rome, being sent by Gregory to Augustine¹. Her archbishops from the very first applied for and wore the pall². But along with a just and ready recognition of her debt to Rome, she had retained, till the reign of Edward the Confessor, certain privileges and notes of autonomy, which are necessary to the independent life of a national Church. For example in the election of bishops. Up to the time of Edward the Church of England kept this matter in her own hands. The mode of election resembled that prevailing in the Anglican rather than in the Roman Church of the present day. The chapter, the witenagemot, and the king all took their part; but the appointment, virtually, and under ordinary circumstances, was a royal one, and it is the king who is most frequently described as giving a bishopric to this or that royal nominee: but in the eleventh century we hear for the first time of bishops going to Rome for consecration or confirmation, and of the Roman court claiming at least a veto on the nomination of the English king³. Or take the question of canonization. In the earlier Anglo-Saxon Church this power was exercised by the provincial bishops and national councils, the first instance of solemn canonization by a pope being that of Ulric, Bishop of Augsburg, by John XV in 993, while the privilege was reserved exclusively to the Roman See by Alexander III in 1170. Thus the two Saxon brothers, priests, and martyrs, Hewald the Swarthy and Hewald the Fair, were canonized by the English Church soon after their death circ. 695⁴. The nativity of St. Gregory, March 12, and the deposition of St. Augustine were fixed by the Council of Clovesho in 747⁵. St. Boniface died in 755, and in the first synod held in the following year his name was enrolled among the saints in the Anglican kalendar⁶. The name

¹ 'Papa Gregorius Augustino episcopo misit . . . quae ad cultum erant ac ministerium ecclesiae necessaria, vasa videlicet sacra et vestimenta altarium, ornamenta quoque ecclesiarum, et sacerdotalia vel clericalia indumenta, sanctorum etiam apostolorum ac martyrum reliquias, neenon et codices plurimos.' Bede, Hist. Ec. i. 29.

² Ib.

³ Freeman, E. A., Norman Conquest, ii. 67. The original authorities are given with great fulness and accuracy. Ib. pp. 571-577.

⁴ 'Inuenta namque eorum corpora, iuxta honorem martyribus condignum, recondita sunt, et dies passionis vel intentionis eorum, congrua illis in locis ueneratione celebratur.' Bede, Hist. Ec. v. 10. They are commemorated on Oct. 3 in MS. Vitell. A. xviii.

⁵ 'Canon XVII. Septimo decimo constitutum est precepto, ut dies natalitus beati Papae Gregorii, et dies quoque depositionis, qui est vii. Kal. Iun. Sancti Augustini episcopi atque confessoris, qui genti Anglorum missus a prefato Papa, et patre nostro Gregorio, scientiam fidei, Baptismi sacramentum, et celestis patria notitiam primus adtulit, ab omnibus, sicut deceat, honorifice uenerantur. Ita ut uterque dies ab ecclesiasticis et monasterialibus feriatus habeatur nomenque eiusdem beati patris Gregorii uocationem semper dicatur.' H. and S. iii. 368.

⁶ 'Unde in generali synodo nostra eius diem natalicij illiusque cohortis cum eo martyrizantis insinuantes statim annua frequentatione sollemniter celebrare.' Epist. Cuthberti ad Lullum. H. and S. iii. 391.

of King Edward († 978) was inserted in the Kalendar on March 18, by a Witenagemot held under Ethelred, A.D. 1008¹. That of St. Dunstan († 988) by a Witenagemot held at Winchester under King Canute, A.D. 1033².

But the claims of Rome to interfere in these and other matters grew apace, and submission to them was secured by the foreigners, in birth or sentiment, who in the eleventh century were selected by Edward the Confessor to fill the chief ecclesiastical posts in England. We can trace such a tendency in the policy of Leofric. He considered the Pope's leave necessary before shifting his See from Crediton to Exeter, and deferentially applied for it³. Considerable alterations had taken place in Roman office books since the time of Charlemagne, and Leofric introduced foreign devotional books into his diocese. Among the Psalters, in the list of books previously quoted, is one arranged according to the Roman mode of chanting⁴. The present Missal, as far as the larger portion of it is concerned, is not English in origin, only in use. It was written in Lotharingia⁵ and was doubtless brought over to England by Leofric on his first arrival on English shores, and then, with considerable English additions, made one of the principal books in use at Exeter cathedral⁶. On transferring his See to Exeter in 1050, he ejected the nuns⁷ who had hitherto occupied the monastery of St. Peter, which was given to him over their heads by the king, and introduced for the first time (virtually) regular canons to undertake the services of the new cathedral⁸. This body is believed to have consisted of twenty-four canons and twenty-four vicars, if, in the absence of contemporary authority, we may trust the assertions of later documents connected with the cathedral. Much later on in his episcopate we are told of his exempting the priory on St. Michael's Mount from episcopal jurisdiction⁹, and ejecting the old body of secular canons from St. Germain's and introducing a body of regular canons in their place. Such at least is the description of his action at St. Germain's in a document written in the thirty-second year of Edward III. and printed by Dugdale¹⁰; but it may be conjectured that Leofric acted at St. Germain's as he did at Exeter, where he introduced and enforced upon his newly-created canons the severe and, as William of Malmesbury terms it, the un-English rule which he brought with him from Lotharingia¹¹. This was the famous rule of Chrodegang, Bishop of Metz, 743–766, which sought to impose almost all the severities of monastic life upon those who submitted to it, although it did not allow them to use the name or to wear the

¹ Thorpe, B., Ancient Laws, ii. 308.

² Ib. p. 370.

³ Lingard, Anglo-Saxon Church, ed. 1858, vol. ii. 356.

⁴ Leofric Missal, fol. 3 a.

⁵ Page xxvi.

⁶ The foreign part has been marked as Leofric A, for an account of which see § 12.

⁷ ‘Eiectis sanctimonialibus,’ Gul. Malm. Gest. Pont. Ang. ii. § 94. Their monastery, according to tradition, occupied the site of the present deanery. Dugdale, Monast. ii. 513. All modern writers, except Mr. Freeman, assert, without making any mention of nuns, that monks were ejected by Leofric. So Dugdale, Monast. ii. 514. Leland speaks of eight monks having their lands taken away and given to twenty prebendaries by grant of King Edward. Itin. iii. 67. Dr. Oliver, following Godwin, adds the further information that the eight displaced monks were transplanted to Westminster (Lives of Bishops of Exeter, p. 7), and Mr. M. E. C. Walcott that it was a Benedictine abbey which was dissolved (English Minsters, 177). There were two monasteries at Exeter, and the inmates of both establishments, monks and nuns, were dismissed by Leofric.

⁸ A twelfth-century charter of Bishop John, 1186–1191, now lost, bore this title: ‘Carta Iohannis episcopi de communia

debita tantum uiginti quatuor canoniciis antiquis.’ The following passage is in Bishop Bronescomb's Statutes, April 28, 1268: ‘Sicut antiquorum tradicione accepimus, et nos ipsi ex perito nouimus, a tempore fundacionis ecclesie Exoniensis certo, uidelicet uiginti quatuor canoniconum numero ecclesia ipsa floruit. Item a tempore ecclesie predicte fuerunt et esse tenentur in ipsa ecclesia uiginti quattuor uicarii singulis canoniciis attituti lati.’ Quoted in Oliver's Hist. of Exeter, 1821, p. 15.

⁹ Leofric's charter to this effect is printed in Dugdale's Monasticon, vol. vi. part ii. p. 989, from the original documents preserved in St. Michael's Mount in Normandy.

¹⁰ ‘Et postea idem Leofricus episcopus fundauit, apud S. Germainum, prioratum canoniconum regularium, canoniciis secularibus amotis.’ Dugdale, Monast. ii. 69.

¹¹ ‘Hic Leofricus, eiectis sanctimonialibus a Sancti Petri Monasterio, episcopatum et canonicos statuit, qui contra morem Anglorum ad formam Lotharingorum uno triclinio comedenter, uno cubiculo cubitarent. Transmissa est huiusemodi regula ad posteros, quamvis pro luxu temporum nonnulla iam ex parte deciderit, habentque clerici economum, ab episcopo duntaxat constitutum, qui eis diatim necessaria uictui, annuatim amictui commoda suggerat.’ Gul. Malm. Gest. Pont. Ang. ii. § 94.

dress of monks. Indeed the latter was expressly forbidden¹. Otherwise it seems to have differed from a conventional rule, only in nominally allowing, what it practically took away, the right of private property². Equal rations of food and drink were served out daily, and clothing once a year, by an officer appointed for that purpose³. There was a common dinner table, and a common dormitory⁴. They were bound to keep all the canonical hours⁵, and their fasts were severe and long. From Martinmas to Christmas, Nov. 11 to Dec. 25, they might eat no flesh, nor taste anything at all before 3 p.m.⁶ They were not to have wives, and were to avoid all women as far as possible, and unmarried women like snakes⁷. Severe penalties were assigned to trivial offences, and all, except the aged and the exalted in rank, were subject to corporal punishment⁸. It is hardly to be wondered at that William of Malmesbury should describe this system as contrary to the custom of the English, and that, in spite of the personal piety of Leofric, his attempt to plant this foreign rule on an English soil was a failure⁹.

§ 4. Having now described the life, character, and policy of Bishop Leofric, and the phase through which the Church of England was passing in the reign of Edward the Confessor, under his guidance and that of other foreign prelates, we pass on to describe more particularly the service book which he bequeathed to his cathedral, and which therefore has long passed under the name of the Leofric Missal.

In its present condition it is a stout quarto volume, consisting of 378 leaves of vellum, 8in. × 6in., exclusive of six blank modern paper fly-leaves, which belong to the same date as the brown Russian leather binding, which it received from some Oxford book-binder about a century ago. The first of the 378 vellum leaves is blank and is not included in the modern pagination, in Arabic numerals, by which the last folio is numbered 377. This numeration has been retained for the sake of harmony with the numerous references to this MS. in the works of Dr. Rock, Mr. Maskell, and other Liturgical writers.

The volume, in its present form, is of a very complex character¹⁰, and consists of three main and distinct divisions, which, for convenience sake may be designated as Leofric A, B, C.

Leofric A, which forms the bulk of the volume, is a Gregorian Sacramentary, written in Lotharingia early in the tenth century.

Leofric B is an Anglo-Saxon Kalendar with Paschal Tables, etc., written in England circ. A. D. 970.

Leofric C consists of a heterogeneous collection of Masses, Manumissions, historical statements, etc., written in England partly in the tenth, partly in the eleventh centuries.

The complexity of the volume is increased by the confused arrangement of the leaves belonging to these separate parts, and to the occupation of blank leaves or parts of leaves by entries in later handwritings. It is impossible to say when the present dislocation of leaves began, and how far it is due to the Oxford binder; nor is it possible to reproduce exactly the original arrangement, some leaves having been lost, as is evident from the incomplete gatherings and from the abrupt endings of the text on foll. 16 b, 211 b, etc.

¹ ‘Ut canonici eucullos monachorum non habeant.’ Cap. liii.

² Cap. iv.

³ Capp. vii, viii.

⁴ Cap. xiii.

⁵ Cap. xxiv.

⁶ Cap. xxxv.

⁷ ‘Prohibe uirgines commorari tecum quae de tuo genere non sunt. Nemo inter serpentes et scorpiones securus ingreditur. . . Si cum uiris feminas habitauerint, uiscarium diaboli non deerit. Iauia diaboli, uia iniquitatis, percussus scorpionis, nocuumque genus. . . Inde mando atque remando, ut hospitium canonorum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant,’ etc.

Cap. lvi. The whole passage is worth reading.

⁸ The younger monks were to be incessantly flogged. ‘Eorum latera, ne indurecant, uirgis assidue tundenda sunt.’ Cap. iii.

⁹ Page xxv, note 11.

¹⁰ Another example of a compound volume, partly of foreign, partly of English execution, is afforded by MS. Cott. Galba, A. xviii, which consists of a ninth-century German Psalter with a tenth-century English Kalendar prefixed to it, and other additions of a liturgical character.

The following table represents the present position of the various parts:—

Folio.	Page.	From	To	Leofric.	Century.
1 a-9 a	1-6	Hunc missalem	Mu*	C	X, XI
9 b-11 b	6-8	Deus, dei filius	pocula christus	A	X
11 b-12 b	8	Dis synt	cunctisque	C	X, XI
13 a-13 b	8	Oremus, fratres	Per eundem	A	X
13 b-14 a	8-9	Benedictio pro rege	et reliqua,	C	XI
14 b-15 b	9	Suscite	deus. Per.	A	X
15 b-16 a	9-10	Benedictio super unum	dignetur	C	XI
16 b	10	Veni	ut in	A	X
17 a-37 b	10-21	sidentes uenite	donis. Per.	C	XI
38 a-58 a	21-58	Inquirendum est	[ad finem].	B	X
58 b-59 b	59	Ad superhumeralem	pro defunctis	C	XI
60 a-154 a	60-130	Per omnia	percipiat. Per.	A	X
154 b-157 b	130-131	Exorcizo	sempiterna. Per.	C	XI
158 a-210 a	131-174	Da nobis	prestare.	A	X
210 a-211 b	175	Quem laudant	circumadstantium	C	XI
212 a-245 b	176-198	Missa de sancta	claritatem. Per.	A	X
245 b	198	Benedictio in tempore	Ille nos.	C	XI
246 a-253 a	198-203	Incipit ordo	seculorum. Amen.	A	X
253 b-261 b	203-207	Orationes in	christum dominum.	C	XI
262 a-263 b	207-208	Oratio pro fam	eundem dominum.	A	X
264 a-265 b	208-209	Missa in laude	saluandos. Per.	C	XI
266 a-267 b	209-211	Christe audi	eleysion.	A	X
267 b	211	Benedicat	trinitatem.	C	XI
268 a-273 b	211-215	Ordinatio ostiarii	per septuag.	A	X
274 a-278 b	215-217	inta uirorum	israhel.	C	XI
278 b-336 a	217-250	Orationes et	percipiat. Per.	A	X
336 b-377 b	250-269	Præsta, domine	on exan cestre	C	XI

For the different kinds of type employed to distinguish the text of these various parts see the Table of Abbreviated Titles under A, B, C.

It will be necessary, for the sake of clearness, to describe A, B, C, separately, after a short history of the volume as a whole. There can be little doubt that Leofric brought (A) with him from the continent, when, as seems probable, he accompanied Edward the Confessor to England in 1042. He then procured a somewhat more recent Anglo-Saxon Kalendar (B), and in the exercise of that diocesan independence, which has only ceased to exist in modern times, he added to it a selection of Masses (C), one at least of which was probably composed by himself¹. He then presented the compound volume to his new cathedral in his own life-time, if we may infer so much from the employment of the present tense ‘dat’ in the colophon on fol. 1, compared with the perfect ‘dedit’ in the colophon of his Persius, which must have been left to the canons after his death². The Leofric Missal is almost certainly one of the two ‘fulle messe bcc’ enumerated among Leofric’s gifts on p. xxii. We need not hesitate to interpret the term ‘full Mass book,’ still less the term ‘Missalem’ in the colophon on the first page, of the Leofric MS. taken as a whole, although those terms would not apply to its parts regarded singly. A is simply an old-fashioned Sacramentary or ‘Liber Sacramentorum.’ B is only a Kalendar. C is

¹ Missa Propria pro Episcopo, page 20.

² But the Anglo-Saxon word is ‘gef’ in both cases. The Persius is now in the Bodleian Library. Auct. F. i. 15.

mainly a miscellaneous collection of Masses, with all their component parts sometimes exhibited at length, as in a modern Missal, but too fragmentary in the character and number of such Masses to deserve the name of a Missal by itself.

The whole MS. remained the property of the Dean and Chapter of Exeter till 1602, when, through the influence of their fellow-county-man Sir Thomas Bodley, then engaged in founding the Library which bears his name, it was presented, along with eighty other MSS., to the University of Oxford. A list of those MSS. is contained in the Registrum Benefactorum (p. 42), where this Missal is entered simply as ‘Missale antiquissimum.’ It will not surely be thought uncomplimentary or ill-natured to express a regret that both Leofric’s Missals were not given to the Bodleian Library at that time, for its companion book, the second of the ‘ii fulle mæsse bec’ previously mentioned, is temporarily, if not irrecoverably lost.

What has become of it? It was believed once to be in the possession of Mr. Bourscough, Vicar of Totnes, and Archdeacon of Barnstaple, ob. 1709. Among the list of his MSS. at the close of the seventeenth century this entry occurs:—

‘7663. 44. Liturgia antiqua eadem, ut videtur, quam Leofricus Episcopus dedit ecclesiae S. Petri Exoniensi. Bernard’s Catalogue, A.D. 1697, p. 233.’

In 1705 Wanley, after a description of the present Missal, adds:—

‘Alter autem nunc est peculium Rev. et doctissimi viri D. R. Bourscough, Rectoris ecclesiae Toteness in agro Devonensi.’ (Thesaurus, p. 82.)

But there are substantial reasons for supposing that both Bernard and Wanley were mistaken, and that the MS. to which they refer is a Collectaneum, now in the British Museum, Harl. MS. 2961. It is certain that the last-named MS. once belonged to Bourscough, from the fact that on the fly-leaf is written, in Wanley’s handwriting, ‘7, May 1715,’ which, as appears from his Library Diary, was the day when the MSS. purchased from Bourscough’s widow were brought into Lord Oxford’s Library, and marked by Wanley with that date to distinguish them from other parcels.

The following considerations make it almost certain that this MS. is the ‘Liturgia Antiqua eadem, ut videtur, quam Leofricus,’ etc., of Bernard’s Catalogue. That description was probably furnished to Bernard by Bourscough himself, and in its hesitating phrasology, we may detect either a real uncertainty as to the proper way of describing a rather rare form of Liturgical MS., or an antiquary’s desire to make a little overmuch of a possession on which he prided himself. Now one and one only such MS. is mentioned in the printed Catalogue as being in Bourscough’s possession. One only is also mentioned in a letter, written by Bourscough to Wanley in June 1702, giving notice that he had just sent off from Totnes a parcel containing his Saxon MSS., under care, to Richard King of Exeter, [who had previously been go-between between Wanley and Bourscough, see Harl. MS. 3778. fol. 3], for that antiquary’s inspection. In this letter he says:—

‘I put a great value upon the old Liturgy, and therefore I desire you not to let it go out of your hands till you return it with the rest.’ (Harl. MS. 3778 fol. 3.)

Harl. MS. 2961 contains two rather illegible notes on fol. 1 *a*, which afford very satisfactory reasons for concluding, both that its original home was Exeter, and that it was one of the MSS. presented by Leofric to his cathedral, while it is known that it afterwards was in Mr. Bourscough’s hands before it became the property of Lord Oxford.

The first note runs thus:—

‘Hunc librum dedisse ecclesiae D. Petri [Exoniensi] appareret ex præfatione sermonis in die Paschæ Saxonice et Anglice, procurante M. Parkero archiepiscopo Cantuariensi, Londini editi, ubi extat catalogus librorum a Leofrico datorum, Sedulum et Persum dedit, et Boe[ti]um de Consolatione, Saxonice [etc.] Ibi constat dedisse i. winter ræding boc cum aliis.’

This proposed identification of Harl. MS. 2961 with the 'winter raeding boc' is erroneous, as that MS. implies the continuance of offices throughout the year.

The second note, at the foot of the same page, is :—

'Nactus sum hunc librum Exoniæ, ego Samuel Canutus in cœmeterio Divi Petri. Extant fragmenta subscriptiōnis Saxonie[e] in laceris extremi folii reliquiis, quibus opinor testatum fuit Leofricum eundem donasse.'

This 'Canutus' is Dr. Samuel Knott, rector of Combe Raleigh in Devon, 1661-1698, a diligent collector of MSS., which afterwards came into Mr. Bourscough's possession. The torn remains of the last leaf no longer exist, but Leofric's habit of writing an inscription at the beginning or end of his volumes is in favour of the correctness of Dr. Knott's suggestion.

The following is an extract from a letter written by Mr. Robert Bourscough on Dec. 31 [year not stated. and not addressed], Smith MS., No. 25, which is a collection of MS. Letters bequeathed to Thomas Hearne by the Rev. Thomas Smith, D.D., Fellow of Magdalen College, Oxford :—

'... For several years I have not been at Exeter, but I have thoughts of going thither in the spring, and, if I may be permitted to take a catalogue of the MSS. in the Cathedral Library, I shall most willingly communicate it to you, and be glad of the opportunity of serving you. In the preface to a Saxon piece of the abbot Ælfric, concerning the sacrament of the Body and Blood of Christ, published by Archbp. Parker, which I doubt not but you have seen, we are informed that many books of that nature were reserved in the libraries of Worcester, Hereford, and Exeter, from which places divers of them were delivered into the hands of the said archbishop, but that they were restored doth not there appear. . . .'

In another letter he says :—

'... I have 2 MSS. Latin Bibles, in both which I find these words : Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus, et hii tres unum sunt, etc., Joh. i. 5, 7. And in prologues that are in both those manuscripts the genuine reading is asserted. I have also a MS. Liturgy in which these words occur, and are cited as a part of Scripture : Tres sunt qui testimonium etc., as before. This Liturgy was written about 600 years ago, and as I have good reason to think, this very book was given by Leofrick the first bishop of Exeter to the church of S. Peter at Exeter.' Letter to the same. *Ib.* No. 28. Undated.

Now this passage (1 Joh. v. 7) does not occur in the Leofric Missal, nor is it likely to have occurred in any missal of the same date as the Leofric Missal, but it does occur in the Collectarium (Harl. MS. 2961) as the chapter for Terce on Trinity Sunday. Fol. 108 b.

The inevitable deduction from all these facts is that the identification of Leofric's second Missal with the Liturgical MS. once in Mr. Bourscough's possession must be abandoned.

We subjoin an account of the principal orthographical peculiarities of the Leofric Missal, appending either the letters A, B, C, or the folio in each case, to enable the reader to ascertain whether they belong to the English or the Lotharingian part of it, and reserving other points, such as the ornamentation, etc., to be described separately hereafter, with that part of the Missal to which they belong.

§ 5. *Accents.* A single accent (') is employed occasionally and capriciously throughout the volume, most frequently over monosyllables, but occasionally over longer words. The same mark is sometimes used, especially in the canon of the mass (A) and in C, to mark a long syllable, or to show where the accent is to fall, evidently for the sake of priests whose pronunciation could not be trusted. The double accent (") appears occasionally over a double vowel obít, (B), Ááron (A C).

§ 6. *Punctuation.* The only stop in regular use throughout A and B is the low or middle point (. or ·), but the mark of interrogation (?) puts in a rare appearance, and the following stop (:) appears occasionally, singly, doubled, or trebled, at the end of titles in A, and a solitary semi-

colon (;) makes an appearance at the end of one paragraph in B. The punctuation in C is more varied, and includes the following forms .. | ? | ; | ; | : | :— | ... | ; | r | ? | .

§ 7. *Forms of letters.* Besides the ordinary form of a capital Q, this form, with a very much narrowed loop (Q) occurs in C, and (q) occasionally in A.

L for C occurs in B; V is the more usual, but by no means universal form of a capital u. The U shape generally appears in the amalgamated opening capitals of Vere Dignum, which throughout A appear as $\mathfrak{W}$, but sometimes in C as $\mathbb{V}$.

Of the smaller letters, the thick stroke of (a) is sometimes elevated very much above the line in C; e, $\mathfrak{e}$, and $\mathfrak{ae}$ are used interchangeably and indifferently, such forms as annuae (verb imper.) and præcipuae (adv.) appearing; a more rare form of e ($\mathfrak{e}$) occurs very frequently, but in A only; the diphthong oe occurs rarely, as in penitentia, which is also written as pænitentia, penitentia, and penitentia; the letter h is eleven times represented by the square breathing (f) placed over a word, six times in A, five times in C; the middle stroke of n is sometimes elongated to the extent of one or even two inches to fill up a line (foll. 105 b, 110 b); the small v is always written as u, except in the case of abbreviations for versus and virgo; the letter y is dotted; the thorn is represented by both $\mathfrak{d}$ and þ (B, C); the English p (w) occurs in B, C, but in the later entries it is written as uu or vv.

The following letters are combined with more or less frequency: c and t by a convex semicircular connecting loop above the line (in C); n and t, by the righthand stroke of the N being combined with the stem of the T, which is raised above the line ($\mathfrak{N}$) in A and C; r and t by a raised concave link $\mathfrak{rt}$ (fol. 31 a).

§ 8. *Abbreviations and Contractions.* Of the abbreviations and contractions in use, the following only seem to deserve special notice as bearing upon the date of the MS.

A=Antiphona ad Introitum, for Introit. (in A and C).

Aeuia=Alleluia (in C). This abbreviation occurs also in Cott. Vesp. A. 1 (7th cent.) fol. 140 b.

R=Responsorium graduale, for Gradual (in A only, Gr. being substituted in C).

H=hautem, for autem, in C (thrice).

ill. as a substitute for a person or persons to be named (in A), N being used indifferently with ill. (in C).

O or + = obitus or obiit (in B).

§ 9. *Music.* Musical notes, in the form of neumes, are placed sometimes over the Introit with its Psalm, the Gradual with its Verse, the Offertorium, Communio, and Preface in C. They occur very rarely in A, only in the first fifty leaves, only over a few prefaces in the text, and over marginal catchwords, and they have mostly the appearance of not being prima manu. See foll. 60 a, 110 a.

§ 10. *Orthography.* The following is a list of the orthographical irregularities or peculiarities which occur in the MS. Unless otherwise specified, they may be regarded as being found in A.

a for e: affectus.

propiciatio, preciosi, sacerdos, solacia, spaciis, tristitia (C), uicum.

$\mathfrak{a}$ for $\mathfrak{a}$: æffectus.

c omitted: untione.

$\mathfrak{a}$ for e: æscas, æpulas.

c inserted: scandaliis (C).

b for þ: absorpta, obprobrium.

cc for c: cicclus (B).

b for v: octabas, edificabit, saltabit, etc.

ch for c: archana (C), chana, michi, nichil, se-pulchrum.

c for ch: cyrographum, carismatum, crisogonus, pasca, cristum, cristina (B), cristallum, crisolitus, crissopassus.

d for dd: redere (C).

c for qu: cotidie, cum, secutus, etc. [passim for quotidie, etc.]

d for t: capud, deliquid, reliquid.

c for s: infectionibus (C).

e for i: auctore, oblationes, etc., for auctori, oblationis, etc., a frequent cause of confusion of cases; intellegitur, neglegenter.

c for t: dileccio, marcius, pacienter, pacientia,

<i>c</i> for <i>cc</i> : <i>frequent</i> .	<i>n</i> inserted: <i>quotiens, totiens</i> .
<i>c</i> for <i>cc</i> : <i>frequent</i> .	<i>nn</i> for <i>n</i> : <i>rennuas</i> .
<i>f</i> for <i>ff</i> : <i>oferentes</i> .	<i>o</i> for <i>u</i> : <i>iocundos</i> (for <i>jucundos</i>).
<i>f</i> for <i>ph</i> : <i>fantasia, antifona</i> .	<i>w</i> for <i>e</i> : <i>obædientia, inobædiens, obædire</i> .
<i>ff</i> for <i>f</i> : <i>affra</i> (B).	<i>w</i> for <i>æ</i> : <i>daemonium</i> .
<i>g</i> for <i>j</i> : <i>magestas</i> .	<i>p</i> for <i>b</i> : <i>optineret</i> (A, B).
<i>h</i> for <i>g</i> : <i>benihnus</i> (C).	<i>p</i> for <i>pp</i> : <i>apellari, oportunus, oportunitatem, opugnauit, suplicii, supliciter</i> .
<i>h</i> omitted: <i>ebrecos, exhortationibus, gomorrorum, iacinctus, myrra, olocaustum, oris, ortodoxis, rinocerotis, timiamatis, tronis, ymnum, ysopus</i> .	<i>p</i> inserted: <i>condempnes, dampno, hiemps, indempnes, sollempnis, sollempnitas</i> .
<i>h</i> inserted: <i>abhominatio, berhtinus</i> (B), <i>coherceamus, cuthberhtus</i> (C), <i>danihel, ephyphania, gabrihel, iherusalem, israhel, landberhtus</i> (B), <i>michahelis</i> (A, B), <i>mahthilda</i> (B), <i>perhennitatis, samuhel</i> .	<i>rr</i> for <i>r</i> : <i>kyrric</i> .
<i>h</i> prefixed: <i>habundarc, herasmus, herema, heremita, hicremias, hiericho, hostiarius, hrofensis</i> (B), <i>hubertate</i> .	<i>s</i> for <i>x</i> : <i>ausilium</i> .
<i>i</i> for <i>e</i> : <i>beniuolus, catechuminus, quatinus, saltim</i> . Also in <i>immolari, peccatori, etc.</i> , for <i>imolare, peccatore, etc.</i> , a frequent cause of confusion of voices and cases.	<i>s</i> for <i>ss</i> : <i>profesionem</i> (C).
<i>i</i> for <i>y</i> : <i>acolitus, aegiptiacus, azimus, babilone, dionisii, cleison, clemosinam, martir, misterium, paraliticus, sardonix, sicomorum</i> .	<i>s</i> omitted: <i>puto</i> (after <i>ex</i> for <i>sputo</i>) and in composition <i>exequimur, extitit, extrui, exuperasti</i> .
<i>i</i> omitted: <i>abiciendos, adiciat, ciciant, mestas</i> .	<i>s</i> inserted: <i>exsuens</i> .
<i>k</i> for <i>c</i> : <i>kalendæ, kalendarium, kapita</i> (B), <i>karissimi, krymsa</i> (C).	<i>ss</i> for <i>s</i> : <i>commissisti</i> .
<i>l</i> for <i>r</i> : <i>fraglans</i> .	<i>t</i> for <i>c</i> : <i>aspitiæ, commertiæ, consotiare, delitiæ, efficatia, effitamur, fallatia, fatiat, fidutiam, mendatio, offitium, profitiat, pudicitia, sautiati, sotia, spurtiit</i> .
<i>l</i> for <i>ll</i> : <i>police, pululet</i> .	<i>t</i> for <i>d</i> : <i>davitica</i> .
<i>m</i> for <i>mm</i> : <i>amonitio</i> (C).	<i>tt</i> for <i>t</i> : <i>grabatto</i> .
<i>n</i> for <i>nn</i> : <i>conubium, conectis</i> .	<i>u</i> for <i>b</i> : <i>sauinam, inuocauit, etc.</i> , (for <i>inuocabit, etc.</i>), an occasional cause of confusion between futures and perfects.

Prepositions in composition do not, as a general rule, undergo assimilation. Hence the following forms of words occur:—

Adcrescunt, adfixit, adfligimur, adgrega, adnunciandum, adposita, adprehendat, adpropinquauit, adque, adquisiuit, adscribe, adsisto, adtactus, attendite, adteritur, adtingere, adtolle.

Conlatio, configatus, conlaudare, competenter, complacuit, comprehendendo, compunctis, incomprehensibilis.

Inbecillus, inbuendum, inlæsa, inlecebris, inlicitis, inlumina, inlustrare, inluxerit, immaculatus, immensus, immerito, immitte, inmoderantia, immortalis, inmundicias, immuta, inpendo, inpiger, impli-cemur, inploro, inpositio, inpuigationibus, inradiata, inreprehensibilis, inriga, inrisit.

Obprobrium.

On the other hand, in the case of ad, assimilation takes place in the words amministratio, ammoneo.

Prepositions out of composition (and pronouns and conjunctions) are frequently written close to

the governed (or following) word : so much so that occasionally absorption and assimilation take place, e. g. exion [=ex syon], imperpetuum, impreciosis, impresenti, imprescep.

§ 11. *Carelessness of the scribes.* Some of the orthographical irregularities in the above list may be merely due to the carelessness of the various writers of this MS., which, though by no means excessive, exhibits itself in the following ways :—

By omission (*a*) of the mark of abbreviation or contraction; of a letter or letters, as ‘omnipontia’ for ‘omnipotentia’ (fol. 291 b); of a syllable, as ‘esse’ for ‘praesesse’ (fol. 34 b); of a word, as ‘tribue’ (fol. 24 a); of the marginal entries of catchwords in A (fol. 73 b, 74 b, etc.); of the title of a prayer, as Postcommunio (fol. 17 b). The title Collecta is almost always omitted, but it makes an appearance on fol. 77 a. By insertion (*b*) of a letter, as ‘perficiant’ for ‘perficiat’ (fol. 27 a). By repetition (*c*) of a syllable, as ‘dis dispensationis’ (fol. 15 b); of a word, as ‘diebus’ (fol. 287 a); of two words, as ‘tui fideles’ (fol. 27 a); of three words, as ‘ut propitiatus absolue’ (fol. 24 a). By transposition (*d*) of letters, as ‘iugeant’ for ‘uigeant’ (fol. 156 b). By employment (*e*) of a wrong letter, as ‘quiequic’ for ‘quicquid’ (fol. 251 b); of a wrong syllable, as ‘quinis’ for ‘zonis’ (fol. 277 b); of a wrong word, as ‘gregem’ for ‘reginam’ (fol. 373 b); of a wrong numeral, as vii for viii (fol. 44 a); of a wrong title, as on fol. 371 a, where an extract from the Epistle to the Hebrews is entitled ‘*Lectio ad Romanos.*’

Very occasionally the scribe has discovered his own mistake, and marks his discovery by placing a dot or dots beneath the error, on one occasion (fol. 20 a) writing the word ‘nota,’ which he spells ‘tona,’ perpendicularly on the margin. The MS. text has been accurately copied, even at the cost of intelligibility, as where (fol. 44 a) the scribe has written ‘Maia generoi’ for ‘Maius Agenorei’ (B), but the proper reading has been, in a few of the more important cases, suggested in a footnote.

The preceding remarks apply in the main to the whole volume. It is necessary to describe separately the three clearly marked off portions which constitute the complete Missal.

§ 12. Leofric A, which is at once the most ancient and the largest of the component parts of the Leofric Missal, occupying 262 out of 377 leaves, is a Gregorian Sacramentary, written in Lotharingia early in the tenth century.

§ 13. In printing another copy of this Sacramentary it may be convenient to prefix a list of those which already exist in type, and to add some notice of other MSS. which have not been printed throughout, but of which partial use has been made in printed editions.

LIST OF PUBLISHED MSS.

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date of M.S.</i>	<i>Place of M.S.</i>	<i>Editor's Name.</i>	<i>Place.</i>	<i>Date.</i>
1. Codex Colonensis.	IX cent.	Cologne. ‘E. Bibliotheca Hildebaldi Episc.’	Pamelius ¹ .	Cologne.	1571.
2. Codex Vaticanus (I).	IX cent.	The Preface and Scholia contain no account of the MS. Rocca, Opera Omnia, ii. 381, Roma, 1719.	Angelus a Rocca, Sacrist to Clement VIII, 1592–1605. Several times reprinted.	Rome.	1605 ² , but Preface and Scholia, 1597.

¹ Pamelius also published two other liturgical documents which are too incomplete in the nature and number of their contents to be included in the foregoing list, viz.:—

(a) Codex Grimoldi.	IX cent.	Cologne. E Bibl. Hildebaldi Episc.; written by an Abbot Grimoldus, probably in the reign of Louis the Pious, 814–40.	Pamelius.	Cologne.	1571.
(b) Codex Alcuini.	IX cent.	This is an arrangement of certain parts of the Gregorian Sacramentary, with additions made to it by Alcuin, ex Bibl. Hildebaldi.	Pamelius.	Cologne.	1571.

² The earliest printed copy of this MS. which I have been able to find is that contained in an edition of the works of Gregory the Great. Paris, 1675.

Name of Codex.	Date of MS.	Place of MS.	Editor's Name.	Place.	Date.
3. Codex S. Eligii.	IX cent.	Erroneously connected with Eligius, Bishop of Noyon, 640-46; formerly in the Monastery of St. Peter at Corbie, in Picardy, now at Paris. Bib. Nat. Lat. 1205 ^t .	Menardus. Monach. Ord. S. Benedicti. Migne, Bibl. Pat. Lat. vol. lxxviii.	Paris.	1642.
4. Codex Vaticanus (II).	IX cent.	aris, Sweden, now in the Vatican Library at Rome.	Muratori.	Venice.	1748.
5. Codex Leofrici.	X cent.	Lotharingia, Exeter, now at Oxford. Bodl. MS. no. 579.	F. E. Warren.	Oxford.	1883.

LIST OF UNPUBLISHED MSS.

Name of Codex.	Date.	Place of MS.	Remarks.
1. Codex Rodradi.	IX cent.	Written by a Priest Rodradus in the Monastery of Corbie in Picardy, about A. D. 853.	Collated by Menard.
2. Codex Rhemensis.	IX cent.	Written by a Priest Lantbert in the Monastery of St. Remigius at Rheims, by the command of Gaudel-gaudus.	Collated by Menard.
3. Codex Ratoldi.	X cent.	Written by order of Ratoldus, twenty-eighth Abbot of Corbie, †986.	Collated by Menard.
4. Codex Reginæ Sueciæ.	X or XI cent.	Written for the Church of St. Cloud (Novigentum), near Paris.	Collated by Menard.
5. Codex Calensis.	XI cent.	Written in the Monastery of Chelles in Normandy.	Collated by Menard.
6. Codex Theodericensis I.	IX cent.	Written in the Monastery of St. Theoderic near Rheims.	Collated by Menard.
7. Codex Theodericensis II.	IX cent.	Written in the Monastery of the B.V.M. at Soissons.	Collated by Menard.
8. Codex Othobonianus.	IX cent.	Written at Paris; once the property of Paul Petau, Senator; then of Queen Christina; now in the Bibliotheca Othoboniana at Rome.	Collated and partly published by Muratori, Lit. Rom. Vet.
9. Codex Gemmeticensis, or Missale Roberti, Archiep. Cantuariensis.	XI cent.	Written at Winchester; transferred to Jumièges; now at Rouen. See p. 275.	Collated by Menard and in the present volume.
10. Codex Bodleianus.	IX cent.	Written in France, probably for the Church of Tours; now at Oxford, Bodl. Lib. Auct. D. i. 20.	Written on very fine vellum, with beautifully ornamented capital letters in red and gold. Partly collated in the present volume.

Muratori asserts that nothing is known, and that nothing can be known, about the character of the Roman Liturgy during the first four centuries after Christ¹. As a matter of fact our uncertainty, if not our ignorance, as to its exact nature extends to a much later date². Such phrases as ‘the Gregorian Sacramentary,’ ‘the Gregorian Canon,’ etc., in common use among Liturgical writers, lead the ordinary reader into the supposition that we have contemporary evidence about its character and contents, but an inspection of the above list will establish two important points; firstly, that we have no surviving documentary evidence as to the contents of the Gregorian Liturgy earlier than the reign of Charlemagne; secondly, that all the important extant codices, which have been printed or collated, were written north of the Alps, and mostly within the geographical boundaries of France, if we may use that term in the extended sense which it bore in the earlier part of the ninth century³.

An immense number of codices were written at that time by order of Charlemagne, and under the fostering care of Alcuin, foreign copies being introduced into France in large numbers for the purpose of transcription, especially from England, where the Roman Liturgy had been in use since the seventh century.

¹ ‘Qualis fuerit quatuor primis ecclesiae saeculis Romanæ Ecclesiae Liturgia in sacrificio ineffabili frustra queras.’ Lit. Rom. Vet. i. 10.

² The Sacramentaries known as those of ‘Leo’ and ‘Gelasius’

are not, as we have them, contemporaneous with those popes. Their probable date is discussed by Muratori. Lit. Rom. Vet. i. cciii-v.

³ Freeman’s Historical Geography, map xvii.

The unusual demand was caused by the abolition of the ancient and national Liturgy of France by imperial authority, and by the need of copies of the innovating Roman rite which was to take its place. Leofric A is one of the numerous codices, which in the tenth, as before in the ninth century, were being elaborated in the scriptoria of French monasteries, and which owed their existence to the Romanizing policy of the Carlovingian dynasty.

Its publication will throw no fresh light on the character of the ancient Liturgy of France; its interest lies chiefly in its being the first published text of a Liturgy actually in use in an English cathedral before the Conquest.

§ 14. *Handwriting of A.* The MS. is written throughout in a pure Caroline minuscule handwriting, in letters about an eighth of an inch in height. Only one scribe has been employed, but his handwriting exhibits occasional signs of slovenliness towards the close of his work, as if he was wearied with the length of his task.

§ 15. *Gatherings, Ruling of A.* The somewhat coarse dark vellum on which it is written is arranged in twenty gatherings of eight leaves, five of ten leaves, two of twelve leaves, and a few parts of gatherings or single leaves. There are no signatures. The vellum is ruled with a sharp point on one side only. There are twenty-one lines on a page as far as fol. 243 b, after which twenty-three lines begin frequently to make their appearance; the ruled lines, rather more than a quarter of an inch apart, are confined between single horizontal boundary lines across the full length of the page; and double boundary perpendicular lines, drawn from the top horizontal line to the bottom of the page. These perpendicular lines lie three-eighths of an inch apart, and contain the ordinary capital letters between them.

§ 16. *Ornamentation of A.* The *Sursum corda* on fol. 60 a, the first page of the *Sacramentary* (from 'per omnia' to 'iustum est'), is written in uncial letters a quarter of an inch high. Ten such lines, written alternately in red and black ink, occupy the whole page, with the interstices of the letters filled up with patches of gold, and of red and blue paint.

The next four pages (60 b to 62 a), containing the ordinary Preface and the opening words of the Canon (from 'Vere dignum' to 'culturibus'), are richly ornamented in the Franco-Saxon style of the end of the ninth and beginning of the tenth centuries.

The first two pages exhibit a broad golden framework, such as is usual in the case of the Eusebian Canons. The arches spring from pillars with foliated bases and capitals. Their groundwork is gold with vermillion outlines, their centres being filled up with light interlaced work on a dark ground. In the centre of fol. 60 b is a large U of similar work, with two large birds' heads as terminations of its lower centre, which is bifurcated upwards; the letters E R E are written above it, and 'Dignum' below it, in a light green oblong framework, all these letters being of considerable size, of gold edged with vermillion.

On fol. 61 a the words of the Preface are written in minuscule gold letters, on nine horizontal panels, once purple, but now nearly black, edged with vermillion, and filling up the centre of the page within the arched frameworks.

Pages 61 b, 62 a exhibit broad square frameworks with smaller squares at the four corners, resembling in their colouring and execution the arches on folios 60 b and 61 a. The centre of fol. 61 b is occupied by a gigantic T, with its stem terminating in two dragons' heads, with red outstretched tongues. A large E in a dark fancy framework is placed on the right-hand side of the stem of the T, and 'igitur' at its base. These letters are large gold uncials edged with vermillion. On fol. 62 a the next words of the Canon are written in gold minuscule letters, on seven dark purple (nearly black) horizontal bands, occupying the centre of the page within the framework.

The only ornamentation in the rest of Leofric A is spent upon initial letters. These, which are written in plain red and black alternately, are about three-eighths of an inch high, at the commence-

ment of separate Collects, and about five-eighths of an inch high at the commencement of separate Masses. Very often the first letter of a proper name in the text (fol. 62 a) or the first letter of a new sentence (fol. 123 a) is written in red, or ornamented with patches of red and green paint. The more dignified festivals are marked by the increased size and more ornamental treatment of the initial letters, and of the opening line or lines. The whole of this ornamentation, especially the gold letters with red outlining, is of unmistakably French execution of the ninth-tenth century.

§ 17. These dignified Festivals or Solemn Days seem to be divided by the scribe into three classes; the first class containing four festivals; the second class twenty-two; and the third class fourteen; total forty.

First class; with a very large initial letter of gold groundwork edged with red and black, elaborately shaped and ornamented, and with the opening two, three, or four lines written in large uncial letters of pure gold.

Dec. 25. Christmas Day (fol. 67 b).
Easter Day (fol. 115 b).

Ascension Day (fol. 128 a).
Whitsun Day (fol. 131 b).

Second class; with a smaller and less elaborate initial letter of plain gold groundwork edged with red, and the opening line written in black rustic capitals ornamented with patches of red and green paint:—

Dec. 24. Vigil of the Nativity (fol. 65 a).
Jan. 6. The Epiphany (fol. 71 a).
Feb. 2. The Purification of the B.V. M. (fol. 76 a).
Fourth Sunday in Lent (fol. 94 a).
Sixth Sunday in Lent (Dominica in palmis) fol. 102 a.
Maundy Thursday (fol. 106 a).
Easter Eve (fol. 114 a).
Wednesday within the Octave of Easter (fol. 118 a).
Octave of Easter (fol. 121 a).
Whitsun Eve (fol. 130 b).
Octave of Pentecost (fol. 135 b).

Dec. 26. St. Stephen (158 a)¹.
May 3. Invention of the Cross (fol. 170 a).
June 24. Nativity of St. John Baptist (fol. 175 a).
„ 29. St. Peter² (fol. 177 b).
Aug. 15. Assumption of B.V. M. (fol. 186 a).
Sep. 8. Nativity of B.V. M. (fol. 189 b).
„ 14. Exaltation of the Cross (fol. 191 a).
„ 29. St. Michael, Archangel (fol. 194 a).
Nov. 1. All Saints (fol. 198 a).
„ 11. St. Martin (fol. 199 b).
„ 30. St. Andrew (fol. 202 b).

Third class; with red initial letter not ornamented with gold, followed by one line of black rustic capitals ornamented with patches of red and green paint:—

March 25. Annunciation of B.V. M.³ (fol. 77 a).
Septagesima Sunday (fol. 78 a).
First Sunday in Lent (fol. 82 b).
First Sunday in Advent (fol. 149 b).
Dec. 27. St. John the Evangelist (fol. 159 a).
„ 28. Holy Innocents (fol. 160 a).
May 1. SS. Philip and James (fol. 169 a).

July 11. Translation of St. Benedict (fol. 180 a).
Aug. 1. St. Peter's Chains (fol. 181 a).
„ 10. St. Lawrence (fol. 184 b).
„ 24. St. Bartholomew (fol. 187 b).
Sep. 21. St. Matthew (fol. 192 b).
Oct. 28. SS. Simon and Jude (fol. 197 a).
Dec. 21. St. Thomas (fol. 203 b).

If we leave movable feasts out of calculation, we shall find that this list corresponds generally, with the list of thirty-four festivals which have a capital F prefixed to them in the kalendar in Leofric B, with the following variations:—

TEN FESTIVALS SPECIALLY RANKED IN LEOFRIC B, AND NOT IN LEOFRIC A.

Jan. 1. The Circumcision.
Feb. 24. St. Matthias.
Ap. 25. Laetania maior.
June 30. St. Paul.
Aug. 29. Decoll. of St. John.

March 12. St. Gregory.
„ 20. St. Cuthbert.
Ap. 11. St. Guthlac.
May 26. St. Augustine.
Nov. 23. St. Clement.

¹ The first line in large gold uncials probably marks the opening page of the Proprium Sanctorum.

² The initial letter here belongs to the first class, and is followed by a line of large black uncials, ornamented with red and green patches, and then by a line of rustic capitals

similarly ornamented. This treatment marks special regard for St. Peter, but does not quite elevate his festival into the first class.

³ The Annunciation is treated without exceptional ornamentation in Bod. fol. 57 b.

TWO FESTIVALS SPECIALLY RANKED IN LEOFRIC A, AND NOT IN LEOFRIC B.

July 11. Translation of St. Benedict. | Aug. 1. St. Peter's Chains.

§ 18. *Additions in a later hand to A.* Apart from the somewhat extensive interpolations, of whole pages and passages of Leofric C in Leofric A¹, the following must be noted as not part of the original Sacramentary, but as added or altered by various English scribes after A had been brought by Leofric into this country.

1. The marginal entries of Epistles and Gospels. These have been entered sometimes before, sometimes after, the rest of the catchwords, never in their proper place. Sometimes they are omitted altogether.

2. The marginal entries of the Sequences in the few cases where they occur, as in the *Feriae post Pascha*.

3. The Alleluias placed between the Epistle and Gospel in some of the Missæ in Easter-Tide.

4. The whole of the marginal entries on fols. 76a, 77a, 112b, 113a, 123b, 129b, 149a, and from fol. 204a (inclusive).

5. Certain alterations in the text of the *Benedictio Cerei* on fol. 111ab.

§ 19. *Rubrics and Titles in A.* There is no *Ordinarium Missæ*², and there are no Rubrics in the Canon of the Mass; nor in the more strictly eucharistic portions of the Sacramentary; but Rubrics of some length and importance are placed to regulate the ceremonial observances of Ash Wednesday, Holy Week, etc., and in the *Agenda Mortuorum*, and other offices which occur at the conclusion of the Missæ Votiva. They are written in red, very rarely in black, ink. Sometimes they are rather paragraphs giving information than Rubrics, as in the case of the *iv. Coronati* (fol. 198b).

The titles of Missæ, and of their constituent parts, are written in rustic capitals, except from fol. 262–278b (inclusive), where uncial letters are substituted. They are written throughout in red ink.

With regard to their nomenclature, the first Collect is mostly untitled, but the headings ‘Ad missam’ and ‘Collecta’ are employed very rarely. ‘Secreta’ is more frequently used than ‘Super oblata;’ ‘Ad complendum’ more frequently than ‘Postcommunio;’ ‘In fractione’ as frequently as ‘Infra actionem;’ but the two latter titles are very apt to get confused, and it may be doubted whether ‘In fractione,’ both here and elsewhere, is not always due to a clerical error.

§ 20. *Comparison of Leofric A with other copies of the Gregorian Sacramentary, and with later Missals.*

The result of a comparison of Leofric A with other Sacramentaries is that of the 318 Masses which it contains, 264 have been found wholly or partially in the *Codex Vaticanus* published by Muratori, and of the remaining 54 Masses the following 15 have been found in the *Codex S. Eligii*, as published by Menard³.

	Page.		Page.
Thursday after Pentecost	113	St. Bartholomew	156
Twentieth Sunday after Pentecost	124	Vigil of St. Matthew	160
Twenty-second , , , ,	124	St. Matthew	161
Twenty-third , , , ,	125	Vigil of SS. Simon and Jude	164
Twenty-fifth , , , ,	126	SS. Simon and Jude	164
St. Matthias	138	Vigil of All Saints	165
Invention of the Cross	141	All Saints	165
St. James	150		

The following twenty Missæ have been found in the *Gelasian Sacramentary*, as published by Muratori⁴:

¹ See Table on page xxvii.

² But there are indications of one in the Office in Dedicatione Basilicæ nouæ on fol. 281 b, where the ‘Gloria in Excelsis’ is

indicated for use, and not the Creed.

³ Migne, Bib. Pat. Lat. vol. lxxviii.

⁴ A considerable number of *Gelasian Collects* are introduced

	Page.		Page.
Jan. 1. The Circumcision	66	May 12. SS. Nercus, Aehilleus, etc.	142
„ 5. Vigil of Epiphany	66	June 12. SS. Pasilides, Cyrius, etc.	144
„ 13. Octave of Epiphany (part)	68	„ 15. St. Vitus	144
Saturday after Ash-Wednesday	75	July 29. SS. Simplicius, Faustinus, etc.	150
In Pascha Annotina	105	Aug. 7. St. Donatus	152
Vigil of Ascension	108	„ 17. Octave of St. Lawrence	155
Octave of Pentecost	114	Sep. 9. St. Gorgonius	158
Jan. 19. SS. Maria and Martha	135	„ 14. Exaltation of the Cross	159
„ 23. SS. Emerentianus and Maeharius	136	In sterilitate terræ	187
Feb. 16. St. Juliana	138	Pro defuncto sacerdote	195

The following nineteen Missæ are of more miscellaneous and (to the editor) mostly unknown origin :—

Day or Object.	Page.	Source.
Vigil of Feasts of B.V.M.	70.	
March 12. St. Gregory (part)	139.	
„ 21. Deposition of St. Benedict	139.	
May 18. St. Mark, Evang.	143.	
July 11. Translation of St. Benedict	149.	
Sep. 30. St. Jerome	162.	
Oct. 9. SS. Dionysius, Rusticus, etc. ...	163.	
For tears	186.	Probably composed by Alcuin.
Proper of Monks	186.	„ „ „
For a living friend	190.	
For a penitent	190.	
For all the faithful living	191.	
For the health of the living or repose of the dead ...	191.	
A General Mass	192.	
For the very sick	194.	
For the departed on the day of his death ...	195.	
For a woman departed	196.	

In points where the arrangement of ancient MSS. varies, or where readings differ, Leofric A follows the Codex Othobonianus (O), generally agreeing with it as against the Codex Vaticanus ii. (V).

The following are among the more important illustrations of such agreements and differences :—

(a) Leofric A contains over 200 proper prefaces, most of which are to be found in O. Here, as in Bod. and E, they are borrowed from a Gallican source. The Roman Sacramentary in its Gregorian form, of which in this respect V is a sample, contained only eight such prefaces¹.

(b) It contains a large number of the triple episcopal benedictions which, according to the custom of the ancient churches of Gaul and Spain, were pronounced by the bishop after the Lord's Prayer and before the Communion. These did not form part of the Roman rite, and are not found in V. Where they are found, as here and in Bod. and E, they are importations from a Gallican source².

(c) The opening words of the Introit and its Psalmus, the Gradual (or Tract) with its Verses, the Offertorium, and the Communio are written 'prima manu' on the margin. Those of the Epistle and Gospel and Sequences were added afterwards. This unusual arrangement is also found in O (but without the Psalmus and Versus), and in Codex Theodericensis, i. Its object is

in an isolated way, as 'Orationes super populum,' in the Sundays after Pentecost, and in the Pontifical Offices which form the latter part of A.

¹ Viz. two for Christmas Day, V. p. 8-10, and one for each of these Festivals: Epiphany (p. 16), Easter (p. 66), Ascension Day (p. 85), Pentecost (p. 89), St. Peter's Day (p. 102), St. Andrew's Day (p. 131). Seventy-two more Prefaces were written

at the close of V. by its Gallican scribe by way of appendix. Murat. Lit. Rom. Vet. ii. 274.

² They were also contained in separate volumes, hence called Benedictionals. Full information on the subject is given in the Introduction to J. Gage's edition of the Benedictional of St. Æthelwold. Scudamore, W. E., Notit. Eucharist., second edition, p. 662.

not obvious. They are the parts of the mass which were sung by the choir, or which were read by the deacon and subdeacon at High Mass, and which were usually contained in the separate volumes known as the Antiphonarium, Epistolarium, and Evangeliarium. The priest was not bound then, as now, to repeat them privately, and if he was so bound, the mere catchwords would have been insufficient for the purpose, unless he was endowed with almost superhuman powers of memory. They are possibly handy references to the various volumes in which those parts of the service, which are printed *in extenso* in the modern 'Missale Plenarium,' were then separately contained.

(d) In many important 'variae lectiones,' where the text differs from V, it is found to agree with O, e.g. within the canon, 'Et antistite nostro ill. et omnibus orthodoxis atque catholice et apostolicæ fidei cultoribus' (fol. 62 a). 'Pro quibus tibi offerimus vel' (fol. 62 b). Other less important examples will be found on foll. 63 b, 64 ab, 72 a, 107 a, 108 b, 111 ab, 113 b, 118 b, 158 ab, 190 b, 196 a, etc.

A comparison of Leofric A with the Roman and Sarum Missals has been carried out only as far as the 'Missæ Dominicales' and the 'Proprium Sanctorum' are concerned. The minutiae would occupy too much space to print, but the result may be approximately summed up thus:—

Of entire Missæ, one is retained in R only, six are retained in S only, fourteen are represented in neither R nor S.

<i>As Roman Missal.</i>	<i>As Sarum Missal.</i>	<i>As neither.</i>
June 9. SS. Primi et Feliciani.	In vigilia ascensionis. Dom. xxvi. Pentec.	Jan. 23. S. Emerentiani.
	Feb. 16. S. Iuliæ.	
	June 1. S. Nicomedis.	
	July 2. SS. Processi et Mart.	June 24. S. Ioan. Bapt. (Missa i).
	Nov. 8. IV Coronatorum.	July 11. Trans. S. Benedicti.
		Aug. 6. S. Sixti.
		„ 7. S. Donati.
		„ 22. S. Timothei.
		„ 28. S. Hermetis.
		Sep. 9. S. Gorgonii.
		„ 11. S. Protii.
		„ 15. S. Nicomedis (Of. Com. as R.).
		„ 16. S. Lucie.
		Oct. 7. S. Marci (Of. Com. as R.).
		„ 18. S. Luce (Of. as R.).
		Nov. 24. S. Chrysogoni.

An examination of the constituent portions of the remaining Missæ which occur in Leofric A, as well as in R and S, produces the result that in—

60	cases Leofric A agrees with R as against S.
115	" " " S " R.
203	" " " differs from both R and S.

§ 21. Date of Leofric A.

It is almost superfluous to call attention to the Missa in natale S. Gregorii Papæ (March 12, p. 139); and to the wording of a Collect on p. 229, where St. Gregory's prayers are indirectly besought on behalf of a barren woman, as proving that here, as in other MSS., we have not got the Gregorian Sacramentary in its original condition.

The combined weight of the following considerations, some pointing to a very early, others to a later date, proves that it cannot have been written earlier than the second half of

the ninth century, and points to the soundness of the conclusion, which, chiefly on palaeographical considerations, assigns it to the first half of the tenth century¹.

(a) The arrangement of the seven opening 'Missæ Votivæ' for the seven days of the week, p. 176. The votive Mass 'de Sancta Trinitate' and the six following Masses were compiled by Alcuin († 804) and assigned by him to the different days of the week. There is a slight variation in the wording of their titles and in the order in which they occur in early Missals, as may be seen by the following Table:—

	Alcuini Liber Sacramentorum. Migne, Pat. Lat. ci. 446.	A.	Bod.
Dic Dom.	De sancta Trinitate.	Id.	Id.
Fer. ii.	Pro peccatis.	De sancta sapientia.	De sapientia.
Fer. iii.	Ad postulanda angelica suffragia.	De sancta caritate.	De postulando dono Spiritus sancti.
Fer. iv.	De sancta sapientia.	De cordis emundatione per Spiritum sanctum postulanda.	Ad postulanda angelica suffragia.
Fer. v.	De charitate.	Ad angelorum suffragia postulanda.	De caritate.
Fer. vi.	De sancta cruce.	In honore sanctæ crucis.	De cruce.
Sab.	De sancta Maria.	In honorem sanctæ Marie.	De sancta Maria.

(b) The separate commemoration of the Apostles. Till the eighth century, they were jointly commemorated on June 29, in the West, and on June 30, in the East of Christendom². Hence there is a good deal of uncertainty and variety in the wording, etc. of these Missæ. A trace of this older arrangement might seem to be found in the title written for July 6, 'In octauis Apostolorum' (p. 149), but the Collect refers only to St. Peter and St. Paul.

(c) The presence of the following Octaves and Vigils:—

OCTAVES (6).		VIGILS (14).
Jan. 1.	Of Christmas Day.	Dec. 24. Of Christmas Day.
" 13.	„ the Epiphany.	Jan. 5. „ the Epiphany.
	„ Easter Day (p. 103).	„ the Feasts of St. Mary (p. 70).
	„ Pentecost (p. 114).	„ Easter Day (p. 98).
July 6.	„ the Apostles.	„ Ascension Day (p. 108).
Aug. 17.	„ St. Lawrence.	„ Pentecost (p. 110).

VIGILS FOR THE COMMON OF SAINTS (3).	
Of one Apostle (p. 170).	
„ Martyrs (p. 171).	
„ Confessors (p. 172).	

The octave of no festival other than Christmas, Easter, and Pentecost was universal in the first eight centuries. The octaves of Saints Days are spoken of as unsettled by Amalaricus, † 815³. The vigil of the festival of the Assumption (together with its octave) was ordered to be kept by Leo IV, in 847.

(d) The presence within the canon of the late clause, 'Pro quibus tibi offerimus vel' (p. 60).

(e) The absence of a 'Dominica' or 'Festum Sanctæ Trinitatis,' the institution of which is assigned to Alexander III (1159–81).

¹ Professor Westwood says, 'Middle of the ninth or first half of the tenth century.' Facsimiles of the Miniatures, etc. p. 99.

² Smith, W., Dict. of Christ. Antiq. i. 109.

³ De Eccles. Offic. iv. 36.

(f) The absence of all Sequences; the few which do occur having been added by a later hand. Their invention is attributed to Notker, a monk of St. Gall, †911, and they began to make their appearance in Sacramentaries in the tenth century.

(g) The allusion to diptychs in a Missa Generalis pro uiuis et defunctis:—

‘Et animas famulorum famularumque tuarum, omnium uidelicet fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora circum quaque requiescent, uel quorum nomina ante sanctum altare tunum scripta adesse videntur, electorum tuorum iungere digneris consortio’ (p. 192). The phrase is repeated in the following Secreta¹.

(h) The retention of certain early forms of nomenclature:—

- i. The title of ‘Octauis Domini’ instead of ‘Circumcisio Domini,’ for June 1. The latter title is used in B (p. 23).
- ii. The inverted enumeration of the Sundays in Advent, beginning with Ebdomada iv, ante natale Domini.
- iii. The title ‘Dominica uacat’ for the Sunday after the sabbatum in xii. Lectionibus (pp. 79, 129).
- iv. ‘Pascha Annotina’ (p. 105, q.v.).

(i) The Invocation of several eighth-century saints in the Litany on pp. 209–10, the latest of them being St. Opportuna, abbess of Séez in Normandy, †769.

Monastic character of Leofric A. Like other Sacramentaries, Leofric A seems to be monastic in its origin, and to have been written in the scriptorium, and first used at the altar of a Benedictine monastery.

This may be inferred from the ‘Missa monachorum propria’ (fol. 227 b), which a later English hand has specialized and appropriated by inserting in the Collect the words—‘Et sancto Benedicto confessore tuo,’—and by writing an additional Collect on the margin, in which the name of the same saint is introduced.

There are two festivals connected with St. Benedict’s name,—

- xii. Kal. Apr. Depositio St. Benedicti, Abbatis (p. 139).
- v. Id. Jul. Translatio St. Benedicti Abbatis (p. 149).

The latter being distinguished as one of the festivals of the third class (p. xxxv.).

There are also a considerable number of monastic saints invoked in the Litany on fol. 266 a, (p. 209).

§ 22. *Locality of Leofric A.* The Roman stations are, as usual, entered, and preserve a proof of its Gregorian or Roman origin. Such stations as ‘Ad sanctam mariam trans Tiberim’ (p. 80), ‘Ad pontem Molbi’ (p. 107), ‘Ad sanctam mariam maiorem’ (p. 128), etc., can only point to one locality. But the copy was written in France and contains many Gallican additions, and exhibits many signs of Gallican influence. The character of the handwriting and of the ornamentation, as already described², would be alone sufficient to establish its non-Anglican origin. An approximation to the French style is said to be occasionally found in tenth-century English documents, as in the Charter of Eadgar for a new minster at Winchester, A.D. 960, but even here the lengthened letters c, f, g, r, s, w, unmistakably betray an English scribe³. In the present MS. a contrast is constantly afforded between the two styles, by the additions of the Epistles and Gospels, and occasionally Sequences, on the margin by a later English hand, and by small alterations, as on fol. 187 b, where quite a different ‘r’ has been written by an Anglo-Saxon hand over the word ‘sacis,’ from which it had been accidentally omitted by the original scribe. But, apart

¹ A ‘beatæ predestinationis liber’ is mentioned in a Secreta on fol. 237 b.

² Facsimiles of Charters, part iii. no. 22.

² Page xxxiv.

from palaeographical considerations, the following indications of French influence or origin are to be noted :—

(a) The numerous Episcopal Benedictions, which are not an original part of the Roman Liturgy.

(b) In the long Litany which occurs on p. 209, the following French saints are invoked ; such French saints as St. Hilary and St. Martin, whose names are of too general occurrence in the Kalendars and Litanies of Western countries for any localization to be based upon their presence, are omitted here.

At the end of the list of fifty-four martyrs :—

		Date in Kalendar.	Obit.
Lambertus.	Bishop of Maestricht.	Sep. 17.	+ 709.
Ragnulfus (Ranulfus).	Bishop in Artois.	May 27.	+ c. 700.
Salvius.	Bishop of Amiens.	Jan. 11.	+ c. 615.
Justus.	Martyr in Artois, in the diocese of Arras.	Oct. 18.	Uncertain.

At the end of the list of fifty-one confessors :—

Remigius.	Bishop of Rheims.	Oct. 1.	+ c. 532.
Vedastus.	First Bishop of Arras and Cambray.	Feb. 6.	+ c. 540.

(Vedastus is the only name in the Litany which is written in rustic capitals and ornamented with patches of red and green paint. This exceptional treatment of the name points to the volume having been written in a locality where St. Vedast was held in special honour, that is to say, probably in the dioceses of Arras or of Cambray, dioceses which were held together from the time of St. Vedast, their first bishop, till A.D. 1095¹.)

Audomarus (Omer).	Bishop of Therouanne in Artois.	Sep. 9.	+ 670.
Bertinus.	Abbot of St. Omer in Artois.	„ 5.	+ 709.
Germanus.	Bishop of Paris.	May 28.	+ 576.
Medardus.	Bishop of Noyon and Tournai.	June 8.	+ 545.
Amandus.	Bishop of Maestricht.	Feb. 6.	+ 684.
Audoenus (Ouen).	Bishop of Ronen.	Aug. 24.	+ 673.
Philibertus.	Abbot of Jumièges and Noirmontier.	„ 20.	+ 687.
Richarius (Riquier).	Abbot of Centule, near Abbeville.	Ap. 26.	+ c. 670.
Walaricus (Valery).	Abbot at Luxeuil.	Dec. 12.	+ 622.
Furculus (Fourcy).	Abbot at Lagny, near Paris.	Jan. 16.	+ c. 653.
Bavo (Alloynus, Aldowin).	Confessor at Ghent.	Oct. 1.	+ 654.
Trudo (Trond).	Priest and Confessor in diocese of Liège.	Nov. 23.	+ 698.
Fortunatus.	Bishop of Celle.	June 18.	+ 575.
Albinus.	Bishop of Angers.	March 1.	+ 549.

[Here follow four Saints connected with England :—Bonifacius, Patricius, Cudbertus, Gudlacus.]

Paulinus.	Bishop of Trèves.	Aug. 31.	+ 360.
Lupus.	Bishop of Lyons.	Sep. 25.	6th century.
Ursus.	Bishop of Auxerre.	July 30.	6th century.
Modestus.	Bishop of Trèves.	Feb. 24.	+ c. 480.
Hucbertus.	Monk at Britanniacum in diocese of Soissons.	May 30.	+ 712.
Arnulfus.	Bishop of Metz.	July 18.	+ 640.

At the end of the list of twenty-nine virgins and widows :—

Genovefa.	Virgin at Paris.	Jan. 3.	+ 512.
Rictrudis.	Widow, Abbess of Marchiennes.	May 12.	+ 688.
Aldegundis.	Virgin at Maubeuge in Hainault.	Jan. 30.	+ 673.
Radegundis.	Queen of Clothaire, nun at Poitiers.	Feb. 11.	+ 587.
Opportuna.	Virgin, Abbess at Séez in Normandy.	Ap. 22.	+ c. 769.

¹ The name of St. Vedast, though thus conspicuously treated here, does not occur at all in the English Kalendar (B) prefixed to this Sacramentary.

All these saints are connected with the north of France, and most of them with that district of Lotharingia in which Leofric was brought up¹.

(c) The elevation of St. Martin, alone of local saints, into the second class of dignified festivals².

(d) The Mass for the Translation of St. Benedict, on July 11. This Mass does not occur in the present Roman Missal, or in any of the older Roman Sacramentaries. It was the Mass of a popular Gallican Festival, transferred to England probably in the tenth century³.

(e) The Missæ for the three Rogation Days between the fifth Sunday after Easter and Ascension Day⁴. The Lætania maior was a Roman institution, and kept on April 25. The three Rogation days were a Gallican institution, and would not be part of a Roman Sacramentary except by importation from a foreign source, before their introduction into Rome by Leo III (795–816). Much stress cannot therefore be laid upon their presence in Sacramentaries subsequent to that date⁵.

(f) There is a class of phrases, used in prayers for the chief ruler of the country in which a Missal has been written, which it is dangerous to press too far, unless the emperor or king in question is actually named, which unfortunately is the exception, and not the rule⁶. The following expressions, taken together, indicate that Leofric A was written within the limits of the Roman empire, and probably within the French domains of Charles the Simple (893–929) or Lewis IV (936–954).

(1) ‘Suscite oblationem . . . pro rege nostro et sua uenerabili prole’ (p. 9).

(2) ‘Oremus et pro christianissimo (uel christiano) imperatore nostro ill.’ (p. 95).

(3) On p. 97 the original phrase has been carefully erased, and a later hand has substituted ‘et archiepiscopo nostro atque rege nostro,’ for (probably) ‘imperatore nostro.’ The alteration seems to have been made after the book had come to England, and the reference may be to King Edward the Confessor and the Archbishop of Canterbury.

(4) On p. 179 the following phrases occur in the original MS., in each case altered by the later English hand in the way here denoted between brackets:—

‘Romanum imperium (uel Christianum).’

‘Famulis tuis principibus nostris (famulo tuo regi nostro).’

‘Famulus tuus ill. (rex noster).’

(5) ‘Regem nostrum, cum coniuge et natis eius . . . conseruare digneris’ (p. 207).

If conjecture may be hazarded, the reference may be to Lewis IV, †954, his wife Gerberga, and his sons Lothaire and Charles.

(6) In the Litany on p. 211: ‘Ut reges nostros et exercitum eorum conseruare digneris.’

(7) From ‘Orationes pro regnantibus:’—

‘Romanorum regum tibi subditorum protege principatum’ (p. 230).

‘Romani regni adesto principibus’ (*Ib.*).

‘Romani imperii auxiliare principibus’ (*Ib.*).

¹ Page xx.

² Page xxxv.

H. and S. iii. 368.

³ Martene, de Antiq. Ec. Rit. edit. 1788. iv. 198.

⁶ The beautiful Anglo-Saxon Tropary in the Bodleian Library, MS. 775, can be dated by the prayer for Ethelred; a Missal at Florence (Bibl. Naz. xxxvi. 13) by a prayer for the emperor Otho; sometimes a people or country is named, as ‘pro imperatore Francorum’ (Murat. Lit. Rom. i. 64), ‘regem Hibernensium’ (Corpus Missal, p. 133), ‘regem Anglorum’ in Leofric C, p. 205.

⁴ Pages 107–108.

⁵ The sixteenth canon of the Council of Clovesho, A.D. 747, orders the observance of the Lætania Maior on April 25 in England ‘iuxta ritum Romanæ Ecclesiae,’ but the observance of the three Rogation Days ‘iuxta morem priorum nostrorum.’

(8) 'Ut tuo nomine dirigatur et Romana securitas et deuotio Christiana' (p. 243).

(9) A few of the prayers afford internal evidence of warmer climate than, and a different natural produce from, that of England, e.g.:—

1. The Benedictio uuæ (p. 152).
2. The Benedictio uuæ vel fabæ (p. 224).
3. The Benedictio uini (p. 224).

No. 1, inserted in the Mass on Aug. 6 has got copied from its French original into the Sarum Missal, but can only have originated like 2 and 3 in a vine-growing country.

§ 23. The second part of the Leofric Missal in point of date is an English Kalendar which we designate as Leofric B, and which Leofric, or whoever else brought the Arras-Cambray book (Leofric A) into England, prefixed to it.

The absence of any original connection between the Sacramentary and the Kalendar is shown by the entire change of style of writing and of ornamentation, as well as by the fact that there are seven Masses in the Sacramentary (Leofric A) in connection with festivals not named in the Kalendar, and 147 Saints Days noted in the Kalendar for which there is no corresponding Mass in the Sacramentary.

The Kalendar, which is preceded by two pages, and followed by twenty-seven pages, of elaborate Paschal Tables, Solar and Lunar calculations, etc., is written on a fine vellum in gatherings of eight leaves, not signed. The last gathering wants two leaves, and its three last pages are occupied by miscellaneous matter belonging to Leofric C. There are thirty-four lines on a page, on fine lines ruled from as many extreme marginal prickings. Of the horizontal lines only the topmost and bottommost are ruled across the pages, the rest being confined within a framework formed by at least two, often more, perpendicular lines.

§ 24. *Ornamentation.* On fol. 49 a, a large human hand with outstretched fingers, and with blue clothing on the wrist, is being extended from the clouds. It is labelled 'Dextera Domini,' and various Paschal dates are written along the fingers. It is enclosed within a foliated framework. Two somewhat angular and contorted human figures are skilfully introduced into the lower right and left hand corners, and appear to be reading with astonishment the inscription on the hand.

On fol. 49 b there is an allegorical figure of life, crowned, with a cross as a sceptre in the left hand, and with a scroll depending from both hands, which are extended for its display. This figure is probably intended to represent our Lord as the Prince of Life. Its red and blue drapery, like the dresses of the figures on fol. 49 a, is arranged in fluttering folds, in the style which is peculiarly characteristic of Anglo-Saxon art in the tenth century. Above and on both sides of the figure and on the scroll are verses or numbers connected with the chances of life.

On fol. 50 a there is a representation of Death, or of Satan as the Prince of Death. The figure is nude, save for a shaggy girdle round the loins. A pair of horns spring upwards from the head. The enlarged ears flap like leaves. The hair of the head develops outwards into six dragons, three on the right, three on the left hand side. A pair of wings is fitted to the shoulders. There is hair on the chin and chest. The elbows, knees, fingers, and toes are furnished with claws or spurs. Both hands are extended, displaying a scroll. Above the figure, on both sides of it, on the scroll in its hands, and on the diamond-shaped shield in the left hand lower corner are lines or figures connected with the chances of death, sickness, success in business, etc. The design is borrowed from, and is described as, 'The sphere of Apuleius,' the well-known author of 'The Golden Ass.' This 'sphere,' varying somewhat from its present

form, and now placed among the spurious and not the genuine works of Apuleius, is printed in *Barthii Comment. Lib. Ix* (Frankfort, 1624), col. 1404.

On fol. 50b there are two large circles with excentric foliated ornamentation, containing Paschal calculations. Within each larger circle there is a smaller circle, and within the upper small circle there is the bust of a monk, or priest, with a shaven crown. It is inscribed 'Dionisius,' and is doubtless meant to represent 'Dionysius Exiguus,' the inventor of the Paschal Cycle of nineteen years, A.D. 525.

On fol. 58a there is a 'Horology,' being a calculation of the time of day, by the number of feet in the shadow cast by a man's body in the sun. It is arranged in six circles, each consisting of four rings, within an outer framework of four coloured vertical lines.

Light blue, purple, green, and two shades of red are effectively used in these drawings as well as for capital letters, headings, and for distinguishing columns throughout the Kalendar and Tables of Calculation.

§ 25. The arrangement of the Kalendar is elaborate¹. At the top of each month stands a line, in green, purple, blue, or red, recording the sign of the Zodiac. Immediately beneath is a red line stating the number of days of the month and moon, and there is another red line at the bottom of each page recording the division of the twenty-four hours into day and night.

On the left hand side of each page of the Kalendar there are nine perpendicular columns of letters or numbers between parallel lines finely ruled with a hard point. The first column contains the golden number. The second, third, fourth, fifth, and sixth columns contain letters of varying number and arrangement.

Second column. Fourteen letters to O inclusive, with one line intervening.

Third	"	Ten	"	K	"	"	two lines	"
Fourth	"	The five vowels			"	"	"	"
Fifth	"	Twenty letters to U			"	"	no line	"

¹ But there are no pictures. Kalandars were often embellished with pictorial representations, on their margins, of the seasons and their occupations, of the signs of the Zodiac, of saints, or, in early printed books, of the various stages of human life, e.g. —

	Sarum MS. 150. X cent.	Cott. Tib. B. V. XI cent.	Les Heures d'Anne de Bretagne, A.D. 1507.	Sarum Primer, A.D. 1531.	Cott. Galba. A. xviii. X cent.
January	Capricornus	Ploughing	Snow scene	Nursery	Twelve saints in circular or rect- angular frames
February	Aquarius	Pruning	Feasting	School	
March	Pisces	Sowing	Wood-chopping	Hunting	
April	Aries	Feasting	Flower-gathering	Courting	
May	Taurus	Lambing	Maying	Maying	
June	Gemini	Mowing	Mowing	Wedding	
July	Cancer	Wood-cutting	Reaping	Married life	
August	Leo	Reaping	Winnowing	Ingathering	
September	Virgo	Feeding pigs	Vintage	Vintage	
October	Libra	Hawking	Sowing	Feasting	
November	Scorpius	Pruning wood	Feeding pigs	Old age	
December	Sagittarius	Threshing	Curing pork	Death	at the begin- ning of each month.

The following list of early English Kalandars, Paschal Tables, etc. (IX-XI cent.), may be useful: in the British Museum, Cott. Galba, A. XVIII; Vitell. E. XVIII; Tib. B. V; Tib. C. I; Tib. C. VI; Julius, A. VI; Tit. D. XVII; Calig. A. XV; Arundel, CLV: at Oxford, Bodleian MSS. 579; Junius, 27; Junius, 99; Douce, 296; Digby, 65: at Cambridge, C. C. C. MS. 422: at Salisbury, MS. 150: at Rouen, MS. Y. 6.

These letters, entitled ‘vocationes¹’, have reference to the various Tables which follow the Kalendar². The sixth column gives the seven dominical letters. The seventh and eighth columns give the day of the month according to the Roman calculation. The ninth column contains the capital letters ·F·, and ·S·; which are prefixed by way of distinction to certain festivals. Each F and S is ornamented with two dots, that on the right hand side being rather higher than that on the left.

·F·, which probably stands for ‘Festum’ or for ‘dies feriatus³’, is prefixed to the following thirty-four festivals⁴ :—

Four Feasts of our Lord.

- 1. Jan. 1. The Circumcision.
- 2. „ 6. The Epiphany.
- 3. May 3. Invention of the Cross.
- 4. Dec. 25. Christmas Day.

Four Feasts of the B. V. M.

- 5. Feb. 2. The Purification.
- 6. Mar. 25. The Annunciation.
- 7. Aug. 15. The Assumption.
- 8. Sep. 8. The Nativity.
- 9. Ap. 25. Lectania maior [not St. Mark, for whom see May 18].
- 10. Sep. 29. St. Michael.

Sixteen Feasts of New Testament Saints.

- 11. Feb. 24. St. Matthias.
- 12. May 1. SS. Philip and James.
- 13. June 24. St. John Bapt. (Nativ.).
- 14. „ 29. SS. Peter and Paul.
- 15. „ 30. St. Paul.
- 16. July 25. St. James.
- 17. Aug. 25. St. Bartholomew.
- 18. „ 29. St. John Bapt. (Decoll.).
- 19. Sept. 21. St. Matthew.
- 20. Oct. 28. SS. Simon and Jude.
- 21. Nov. 1. All Saints.
- 22. „ 30. St. Andrew.
- 23. Dec. 21. St. Thomas.
- 24. „ 26. St. Stephen.
- 25. „ 27. St. John Evang.
- 26. „ 28. Holy Innocents.

Five Feasts of English Saints, or Saints connected with England.

- 27. March 12. St. Gregory.
- 28. „ 20. St. Cuthbert.
- 29. „ 21. St. Benedict.
- 30. April 11. St. Guthlac.
- 31. May 26. St. Augustine.

Three Feasts of Foreign Saints.

- 32. Aug. 10. St. Lawrence⁵.
- 33. Nov. 11. St. Martin⁵.
- 34. „ 23. St. Clement⁵.

These thirty-four Festivals correspond, but not quite exactly, to the three chief classes of Festivals recognized in the Constitutions of Archbishop Lanfranc⁶.

Of the Days we should expect to find among them, the Conversion of St. Paul (Jan. 25), the Exaltation of the Cross (Sept. 14), St. Luke (Oct. 18), will be found in the next list. St. Mark occurs on May 18, without either an ·F· or ·S· prefixed. St. Barnabas (June 11) is absent.

The letter ·S· is prefixed to the following seventy-seven Festivals; neither the principle of selection, nor the meaning of the prefixed ·S· is very obvious⁷ :—

¹ Cott. Jul. A. VI. f. 3 a.

² Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 755, and 810, etc.; cxix. 1338. They are connected partly with the name of St. Jerome. D'Achery, Spicilegium, ii. 64.

³ The Festivals of SS. Gregory and Augustine were ordered to be kept as ‘dies feriati ab ecclesiasticis et monastrialibus’ by the Seventeenth Canon of the Council of Clovesho, A.D. 747. II. and S. iii. 368.

⁴ A golden cross is substituted for this F in MS. Cott. Jul. A. vi. (tenth century), a black cross in a Bodleian MS., Digby 63. (ninth century), a red cross in the Sarum Psalter, MS. No. 150 (tenth century).

The more common way of marking the dignity of Festivals in Anglo-Saxon Kalandars is to write the first class of Feasts in coloured enlarged capitals, uncial or rustic, and the second class in smaller black rustic capitals, as in Bodleian MSS. Junius, 99 (tenth century); Douce, 296 (eleventh century); Rouen MS. Y. 6.

⁵ These three Saints, two Roman and one Gallican, were of more than local repute, and are marked specially in most Anglo-Saxon Kalandars, and Menologies, and in Ælfric’s Homilies, as edited by Thorpe, where, with Gregory, Benedict, The Seven Sleepers, and Alexander, Eventius, and Theodulus, they are the only saints not mentioned in the Bible to whom a Homily is devoted.

⁶ Wilkins’ Concilia, i. 341-4. For earlier lists of principal Festivals the reader is referred to a list of ‘Festivitates in anno, quæ per omnia venerari debent,’ in the Capitularies of Charlemagne, A.D. 809 (Pertz, Mon. Germ. Hist. Legum, i. 162); to the Thirty-sixth Canon of the Council of Mainz, in 813 (Mansi, Concil. xiv. 73); and to cap. 46 of Monastic Regulations made under Louis the Pious at Aix-la-Chapelle in 817 (Pertz, *ut supra*, i. 202).

⁷ Such distinctions as ‘simplex’ or ‘semi-duplex’ do not seem to have existed in the tenth century.

Introduction.

JANUARY. (10.) 3. Genouefa. 13. Oct. of Epiphany. 14. Felix. 16. Marcellus. 18. Prisca. 20. Sebastian and Fabian. 21. Agnes. 22. Vincent and Anastasius. 25. Conversion of St. Paul. 28. Oct. of St. Agnes.	FEBRUARY. (3.) 5. Agatha. 14. Valentine and Vitalis. 22. Chair of St. Peter.	MARCH. (1.) 9. 40 soldiers.
APRIL. (4.) 14. Tiburtius, Valerian, Maximus. 23. George. 24. Mellitus. 28. Vitalis.	MAY. (7.) 6. St. John before the Latin Gate. 10. Gordian, Epimachus, etc. 12. Nereus, Achilleus, Pancratius. 13. Dedication of St. Mary's Church. 14. Victor, Quartus, etc. 19. Potentiana. 25. Urbanus and Desiderius.	JUNE. (8.) 2. Marcellinus and Peter. 9. Primus and Felician. 12. Basilides, Cirinus, etc. 18. Marcus and Marcellianus. 19. Gervasius, Protasius, etc. 23. Ethedreda. 26. John and Paul. 28. Fabian, Gordian.
JULY. (7.) 2. Proculus and Martinian. 6. Oct. of the Apostles. 10. Seven sons of St. Felicitas. 21. Praxedes. 23. Vincent and Apollinaris. 29. Felix, Simplicius, etc. 30. Abdon and Sennen.	AUGUST. (13.) 2. Stephen. 6. Sixtus, Felicissimus, etc. 8. Cyriacus and Afra. 11. Tiburtius. 13. Hippolytus. 14. Eusebius. 17. Oct. of St. Lawrence. 18. Agapitus. 22. Timotheus and Paul. 24. Patrick, senior. 28. Hermes and Augustine. 30. Felix and Adauctus. 31. Aidan.	SEPTEMBER. (10.) 9. Gorgonius and Audomarus. 11. Protus and Hyacinthus. 14. Exaltation of the Cross. 15. Nicomede. 16. Lucia, Geminianus, etc. 20. Privatus. 22. Maurice. 25. Ceolfrith. 27. Cosmas and Damian. 30. Jerome.
OCTOBER. (6.) 7. Marcus. 8. * * 9. Dionysius, Rusticus, Eleutherius. 14. Callixtus. 18. Luke. 27. Gagius.	NOVEMBER. (5.) 8. The four crowned Martyrs. 9. Theodorus. 22. Cecilia. 24. Chrysogonus and Eleutherius.	DECEMBER. (3.) 7. Oct. of St. Andrew. 13. Lucy. 31. Sylvester.

§ 26. Besides the Saints' Days, the following entries are to be noticed.

(a) Divisions of the natural year:—

May 24. <i>Æstas oritur.</i> Aug. 23. <i>Autumnus oritur, dies xcii.</i> Nov. 23. <i>Hiemps oritur.</i> March 25. <i>Æquinoctium.</i> June 24. <i>Solstitium.</i> Sep. 24. <i>Æquinoctium.</i> Dec. 25. <i>Solstitium.</i>	Jan. 18. Sol in Aquario. Feb. 15. Sol in Pisce. Mar. 18. Sol in Ariete. Ap. 17. Sol in Tauro. May 18. Sol in Geminos. June 17. Sol in Cancro.	Jul. 18. Sol in Leonem. Aug. 18. Sol in Virginem. Sept. 17. Sol in Libram. Oct. 18. Sol in Scorpionem. Nov. 17. Sol in Sagittario. Dec. 18. Sol in Capricornu.

(b) 'Claves Terminorum,' and other technical directions as to the length of the seasons, position of 'Epacts,' 'Concurrents,' etc., and points connected with Easter Day:—

Feb. 7. Verni initium habet dies xci. " 8. Ante istum locum non potest esse xl. " 24. Et si Bissextilis locus.	Feb. 26. Ante ultimos quinque dies Februario mensis celebrandus est semper Bissextilus.	Mar. 8. Ultima incensio ii. luna initii.

Mar. 22.	Sedes AEpactarum.	Jul. 14.	Dies Caniculares.
" 24.	Concurrentium locus.	" 17.	Orius Canicula.
Ap. 5.	Infra nunquam accenditur luna Paschalis Martii.	Aug. 7.	Autumni initium, dies xci.
" 24.	Vltimum Pascha.	Nov. 2.	v. Embolismus.
May 9.	AEstas habet dies xxi.	" 7.	Hiemps initium habet dies xcii.
" 15.	Primum Pentecosten.	Dec. 4.	iii. Embolismus.

It is to be observed that these entries are imperfect and to a certain extent incorrect. Five of the seven Embolismi, required to mark the seven intercalary months in the cycle of nineteen years, are omitted, viz. those numbered i, ii, iii, vi, vii. May 15 is not the first day on which the Feast of Pentecost can fall (= May 10), but the day on which it would fall if Easter fell, as it is represented as falling, on March 27.

(c) The names of four Egyptian months are entered, viz.:—

April 26.	ix. AEgyptiorum mensis, Pascho.	Sep. 28.	ii. Mensis AEgyptiorum, Faoni.
June 25.	xi. AEgyptius mensis, Epichi.	Nov. 27.	iii. AEgyptius mensis, Choeas.

And of one Greek month:—

June 4. Initium mensis Desii secundum Grecos.

The ‘Dies Aegyptiaci’ are not noted.

(d) Four Old Testament saints are commemorated:—

June 14.	Heliseus Propheta.	Aug. 1.	Passio Machabeorum.
Jul. 5.	Esaias Propheta.	Dec. 29.	Hierosolimis Dauid magni Regis.

Two events of which there is record in the Old Testament:—

Mar. 17.	Primus dies seculi.	Ap. 29.	Egressio Noe de arca.

Three events of which there is record in the New Testament:—

Feb. 15. Diabolus recessit a Domino.

(This was an important day to mark in an Anglo-Saxon Kalendar, as it was one of the few days ordered by King Alfred to be observed as holidays by all freemen¹.)

Mar. 27. Resurrectio Domini. | May 5. Ascensio Domini.

These entries must not be taken as indicating the date of the occurrence of Easter and Ascension Day in the year in which the Kalendar was written, and so as affording some clue to its date. They are supposed both here, and generally in Western Kalendars, to supply the actual date of the Resurrection, etc., as facts recorded in the Gospel narrative.

(e) Five Octaves are inserted:—

Jan. 13.	Octave of the Epiphany.	Aug. 17.	Octave of St. Lawrence.
" 28.	" St. Agnes.	Dec. 7.	" St. Andrew.
Jul. 6.	" the Apostles.		

(f) And seven Vigils:—

June 23.	Vigil of St. John Baptist.	Oct. 31.	Vigil of All Saints.
" 28.	" SS. Peter and Paul.	Nov. 29.	" St. Andrew.
Sept. 20.	" St. Matthew.	Dec. 24.	" Christmas.
Oct. 27.	" SS. Simon and Jude.		

§ 27. Exclusive of commemorations of persons and events connected with the Old and New Testaments, there are 250 festivals marked in Leofric B commemorating some 340 separate

¹ The other days were St. Gregory, March 12; SS. Peter and Paul, June 29; All Saints', Nov. 1; twelve days at Christmas; seven days before and after Easter; seven days before St. Mary's Feast in Harvest, = Aug. 15; the four Ember Wednesdays. Thorpe, B., Ancient Laws, i. 93.

Introduction.

§ 28. The following Festivals and Commemorations have been added to the original Kalendar in various later handwritings of the tenth and eleventh centuries:—

<i>Day in Kalendar.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date.</i>
Feb. 13.	S. Eormenhilde.	Abbess of Ely.	† c. 700.
March 1.	S. Devvi Episc. Conf.	Bishop of St. David's.	† 601.
" 18.	S. Albini Episc. Conf.	Bishop of Angers.	† 549.
April 19.	Sci. Eadwardi Regis et Mart.	King of England.	† 978.
" 28.	S. Ælphacagi Archiepisc. et Mart.	Archbishop of Canterbury.	† 1012.
	Eodem die ordinatus fuit Leofricus Episc.	Consecrated to the See of Crediton.	1046.
	S. Wynwaloci Confessoris.	Abbot of Landenechum or Tauracum in Brittany.	6th cent.
	At the foot of fol. 40 b [April 11]	Bishop of Rome.	† 461.
	{ S. Leonis Papæ et Conf.	Bishop of Alexandria.	
May 2.	S. Athanasii Episc. et Conf.	Archbishop of Canterbury.	† 373.
" 19.	Depositio Dunstani Archiepisc.	Abbot of Luxeuil [usually March 29].	† 988.
July 16.	Fustachii.	= Monulf, Bishop of Maestricht.	† 625.
"	Minulfi.	Bishop of Maestricht.	† c. 600.
"	Gundulfi.	Bishop of Maestricht [usually May 13].	† c. 700.
"	Seruacii.	A Belgian Abbot [usually May 29].	† 384.
"	Bertini Conf.	A festival instituted at Rome in the 5th century.	Uncertain.
Aug. 1.	Ad nuncula S. Petri.	Martyr at Augsburg in Bavaria.	
" 4.	S. Afre Mart.	Abbot in Provence.	† 304.
Sep. 1.	S. Egidii Abbatis.	Consecration as Bishop of Rome in A.D. 590, commemorated in the original Kalendar on March 30.	† 712.
" 4.	Ordinatio beati Gregorii Papæ.	Virgin, Mart. at Agen in Aquitaine.	
Oct. 6.	S. Fidis Virg. et Mart.	Count at Aurillac in Auvergne.	† 287.
" 13.	S. Giraldi Conf.	A Welshman, Bishop of Dol in Brittany.	† 909.
" 25.	S. Maglorii Episc.	In 508, by order of the Emperor Anastasius.	† c. 586.
Nov. 2.	Bartholomei Translatio.	Martyrs at Rome [usually on Sep. 20].	† 118.
	S. Eustachii cum sociis.	Martyr at Trieste.	† 303.
	Iusti Mart.	Bishop of Slane in Ireland.	† 513.
" 6.	S. Ærchi Conf.	Bishop of Rennes in France [in Roman Kalendar on Jan. 6]. His relics were at Glastonbury. William of Malmesbury, <i>De Antiq. Glaston. Eccles.</i> , Hearne's edit. p. 29.	† 530.
" 29.	Saturnini Mart.	Bishop of Toulouse.	† c. 250.
Dec. 6.	S. Nicholai.	[Arch]bishop of Myra.	4th cent.
" 18.	S. Lazari Episc. et Mart.	Legendary first Bishop of Marseilles.	

There are twenty-eight names of saints in this list. Five of them are connected with the Celtic Church (including Brittany); four with the Anglo-Saxon Church; eleven with the Church of France; and six of the remaining eight are those of saints usually found in early Western Martyrologies, with the Ordination of St. Gregory (Sept. 4), and the Translation of St. Bartholomew (Oct. 25).

§ 29. The following obits are also marked in the Kalendar by various later scribes. They have been identified where possible:—

Jan. 31.	Obiit Æglfæd.	First Bishop of Exeter.	† 1072.
Feb. 10.	Obiit Leofricus Episcopus.	'Godo Presbyter' occurs in the Exon. Domesday as tenant T. R. E. (1066) of Bichetone = Bickington in Teignbridge hundred.	
" 13.	Obitus Godonis iunenis Presbyteri	Not identified. See April 3.	
" 16.	Obiit Brihtricus Decanus.	Predecessor of Leofric as Bishop of Crediton.	† 1046.
" 19.	Hic obiit Lifingus Episcopus.	Another Living was Bishop of Wells 999-1012.	
April 3.	Hic obiit Byrhtric.	A person of this name is mentioned as manumitting on fol. 8 a b. p. 6. There is much confusion between the names of Byrhtric, Birhtric, Brichtric, etc. There does not seem to be any clue for identifying the Byrhtric whose obit is entered here with any of the Brichtrics holding land T. R. E.	
June 26.	Obitus Eadrici Sacerdotis.		
Aug. 29.	Obitus Ælfwini Episcopi.	Bishop of Wells.	† 998.

Introduction.

ii

<i>Day in Kalendar</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date.</i>
Sep. 9.	Obitus Willelmi Senioris Regis.	William the Conqueror.	† 1087.
" 12.	Obitus Segiue.	Not identified.	
" 27.	Obitus Mahthilda.	Wife of William the Conqueror.	† 1083.
Nov. 2.	Obitus Aelfwoldi Monachi.	Not identified.	
" 9.	Obitus Eadulfi Episcopi.	First Bishop of Crediton, 909-934.	† 934.
" 11.	Obitus Landberti piissimi Regis.	King of Italy, Emperor of the Romans.	† 998.
" 22.	Obitus Ordulai Laici.	Not identified.	
Dec. 16.	Hic obiit Ordulfus.	'Ordulf' or 'Edulf' was the name of the giant son of Earl Ordgar. Dugdale, Baronage, i. 12. He signs from 975-1005. Several persons of this name held land. The signature of an Ordulf Minister occurs at the end of a charter of Ethelred, A.D. 994, Kemble, Cod. Diplom. iii. 278; and again among the witnesses to the charter of Edward the Confessor transferring the see of Crediton to Exeter, A.D. 1050. Dugdale, Monast. ii. 537; II. and S. i. 695.	
" 17.	Hic obiit Aelfwerdus Sacerdos.	Not identified.	

There are also the following obits entered on the margin opposite certain years in the Paschal Tables, on fol. 53 a. p. 50:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>
A.D. 976.	Obitus Eadgari Regis.	King of England.
" 979.	Hic interemus est rex Eadwardus.	King of England.
" 985.	Depositio Adelwoldi Episcopi.	Ethelwold, Bishop of Winchester.
" 988.	Obitus Archipresulis Dunstani.	Archbishop of Canterbury.
" 990.	Hic Aelfgar Episcopus obiit.	Archbishop of Canterbury.
" 992.	Obitus Osvaldi Archiepiscopi.	Archbishop of York.
" 994.	Depositio Sigerici Archiepiscopi.	Siric, Archbishop of Canterbury.

§ 30. *Omissions.* Hardly any two MS. Kalandars of early date are exactly alike, but among the notable omissions in Leofric B are the following:—

Omitted in the Leofric Kalandar.	MS. Psalter, No. 150, at Salisbury. End of tenth century.	Junius 27. Early tenth century.	Junius 99. Eleventh century.	Digby 63. Ninth century.	Douce 206. Eleventh century.	Cott. Galba A. xiii. Tenth century.	Cott. Vitell. E. xviii. Eleventh century.	Tit. D. xxvii. c. 1000.	Rouen Missal. Eleventh century.
March 19. St. Joseph.	*	*	*	*	*	*	*	*	*
June 11. St. Barnabas.	*	*	*	*	*	*	*	*	*
July 22. St. Mary Magdalene.	*	*	*	*	*	*	*	*	*
May 26. Ven. Bede † 735.		*					*		
July 2. St. Swithun † 862.	*	*	*	*	*	*	*	*	*

An asterisk is placed where the name occurs in other MSS.

St. Swithun is usually honoured, as in the Anglo-Saxon Missal at Rouen, with three festivals, July 2, the Deposition; July 15, the Translation; Oct. 30, the Ordination. Bede is mentioned on fol. 54a, but did not early obtain a place in the Kalendar¹. Other names, constantly found in later English Kalendars, are necessarily absent from an early tenth-century MS. like Leofric B, e.g. Nov. 20, Edmund, King and Martyr, † 870; March 18, Edward, King and Martyr, † 978; Aug. 1, St. Ethelwold, Bishop, † 984; May 19, St. Dunstan, Archbishop, † 988; April. 19. St. Alphege, Archbishop, † 1012, etc.

There are no local 'Dedicationes Ecclesiae' connected with England. The commemoration on May 13 refers to the dedication of the Pantheon at Rome to the B.V.M. by Pope Boniface IV. 608-615.

§ 31. The following features are worthy of separate notice, as connected with the antiquity of the Kalendar:—

Jan. 10. St. Paul the hermit is commemorated here in all the above Kalendars, instead of on Jan. 15, to which date his commemoration has been shifted since the sixteenth century.

April 4. St. Ambrose is commemorated on April 4, the day of his death, in Anglo-Saxon Kalendars, and in the Sarum, York, and Hereford Uses, instead of on Dec. 7, the 'day of his ordination,' as in the Roman Martyrology and Missal.

July 3. St. Martin. This day of his Ordination and Translation is marked in lieu of his Deposition on Nov. 11, in most Anglo-Saxon Kalendars; but in addition to it in Galba, A. xiii; Vitell. E. xviii; Tib. D. xxvii, and in the Uses of Sarum, York, and Hereford. This is not in the present Roman Kalendar.

Sep. 24. Conception of St. John. This festival is frequent in Anglo-Saxon Kalendars, e.g. Jun. 99; Digby, 63; Douce, 296; Galba, A. xviii; Vitell. E. xviii. It does not occur in the later Uses of Sarum, York, Hereford, or in the Roman Missal.

June 3. St. Thomas the Apostle is not commemorated on this day in any of the above MSS. or in later Uses.

June 13. St. Bartholomew. This day is marked as his Nativity in the Martyrology of St. Jerome, but it does not occur in any of the above MSS. or later Uses. His translation is entered against Oct. 25, by a later hand.

July 1. St. Jude. This is the day of his Passion in the Persian Kalendar, but it is not marked in any of the above MSS. or later Uses.

The paucity of Octaves is to be noted, especially the absence of the Octave of the Assumption of the B.V.M. which was instituted by Leo IV, in 847²; also the paucity of Vigils³. Vigils of all Feasts of St. Mary and the Apostles, except SS. Philip and James, were ordered to be observed in England by a Witenagemot held under Ethelred in 1008⁴. They are ordered again in the laws of Edward the Confessor, the Vigils of St. John Baptist, St. Michael, All Saints, and the patron saint being added to the list of names⁵.

Numerous and elaborate tables of calculation precede and follow the Kalendar, which have an astronomical rather than a liturgical importance. Their nature is briefly indicated in the table of contents. A few notes have been appended explaining some of the abbreviations employed in the text. The tables on fols. 53a, 57a, pp. 50, 56, and the obits on fol. 53a, p. 50, are of great use in helping to fix the date of the MS.

§ 32. Date of Leofric B. Apart from the character of its palaeography, and ornamentation,

¹ This omission tells against William of Malmesbury's statement that Bede's relics were at Glastonbury. *De Antiq. Glas. Eccles.*, Hearne's edit. (Adam de Domerham) p. 29.

² Page xlvi.

⁴ Thorpe, B., *Ancient Laws*, i. 321.

³ Ib.

⁵ Ib. p. 443.

the date of a kalendar must be fixed between the date of the last saint entered *prima manu*, and a date indicated by the character of its later obits. The latest saint commemorated in the original Kalendar is St. Boniface, who died in 755 (June 5). The obits, so far as their dates can be ascertained, cover a period from the death of King Edgar in 976 (p. 50), to the death of William the Conqueror in 1087. The one exception is the obit of Eadulf first Bishop of Crediton, who died in 934 (p. 33); but its insertion may be an afterthought and due to the same hand which inserted the obit of Aelfwin, Bishop of Wells, on p. 30 (+998). A list of other non-contemporaneous additions to the kalendar has been given on p. 1.

The tables for finding the date of Easter Day (p. 50) range from 969–1006, comprising the fifty-second and fifty-third of the Dionysian cycles of nineteen years, acquaintance with which was popularized in England by Bede¹. One or more of these cycles was often appended to a kalendar in its entirety². There is no certain ground for assigning the date of the writing to the first year, but there are reasonable grounds for assigning it to one of the years, and probably to one of the earlier years, in the first cycle.

Another and less usual table on p. 56 gives the number of weeks and days which elapsed between Christmas Day and Ash Wednesday, from A.D. 979 to A.D. 1011.

Taking all these foregoing facts into consideration we may assign the latter part of the tenth century as the date of Leofric B.

§ 33. *Locality of Leofric B.* In addition to the unmistakeably Anglo-Saxon character of its handwriting and ornamentation, the English character of this Kalendar is proved by (a) the saints whom it commemorates³, (b) by the illustrious persons whose obits it records⁴, and (c) by the following entry on p. 53:—

‘Hæc sunt ieiunia quæ sanctus Gregorius genti Anglorum predicare precepit.’

But it can be localized more narrowly, and for this purpose we must confine our attention to the original handwriting and leave out of sight later entries and obits, which were inserted after the kalendar had been taken to Crediton or Exeter.

It certainly was written in the province of Canterbury and not in that of York.

Three Archbishops of Canterbury are commemorated, as such:—

April 24, Mellitus; May 26, Augustine; September 19, Theodore.

Two bishops are commemorated who can claim connection with the See of York; but the first appears expressly, and the second probably, in virtue of connection with a southern See:—

October 10, Paulinus, Bishop of Rochester; October 12, Wilfrid, Converter of Sussex.

The connection of Samson (June 28) with York is legendary.

The names of one northern bishop and two northern abbots appear, but the second and third expressly, and the first probably, in connection with a southern monastery, viz.:—

Jan. 12. Benedict, First Abbot of Wearmouth.	Aug. 31. Aidan, Bishop of Lindisfarne, in Glastonia.
Sep. 25. Ceolfrith, Second Abbot of Wearmouth.	in Glastonia.

William of Malmesbury, or the author who passes under his name, states that abbot Tica brought the relics of these saints, along with others, to Glastonbury in 704⁵. We have thus, incidentally, a partial tenth-century corroboration of one of the many wonderful stories told in later times about Glastonbury.

Two more northern bishops of wide fame are added:—

March 2. Chad, Bishop of Lichfield.	March 20. Cuthbert, Bishop of Lindisfarne.

The remaining saints connected with the Anglo-Saxon Church are from mid or south England, viz.:—

¹ Inter opera dubia. Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 843.

² The same cycles occur in Sarum MS. Psalter, No. 150.

³ Page xl ix.

⁵ De Antiq. Glaston. Eccles., Hearne's edit. p. 29.

⁴ Pages l-li.

Introduction.

April 11. Guthlac of Croyland.	June 23. Etheldreda of Ely.
June 5. Boniface (Winfrid).	Oct. 11. Ethelburga of Barking.

The following saints of the Celtic Church are also found:—

1. Jan. 29. Gildas, of Britain.	5. June 28. Samson of Brittany.
2. Feb. 1. Bridget, of Ireland.	6. Aug. 24. Patrick, senior, of Ireland and Glastonbury.
3. March 17. Patrick, of Ireland.	
4. June 22. Alban of Britain.	7. " 31. Aidan, of North Britain.

Of this list, tradition says that (1) Gildas lived at Glastonbury¹; (2) St. Bridget visited there²; (3) Patrick was its first abbot³; (4) St. Aidan's relics were translated thither⁴. In addition to which Paulinus, Bishop of Rochester (Oct. 10), is said to have adorned its church⁵.

The evidence tends to the conclusion that the kalender is to be connected with the monastery of Glastonbury in the diocese of Wells.

There is no localizing connection with any other diocese, and, in the case of several adjoining or neighbouring dioceses, the absence of names indicating such connection almost amounts to a negative proof. It can hardly have belonged to the diocese of Ramsbury without mention of Aldhelm as Abbot of Malmesbury; or to that of Sherborne without mention of Aldhelm as its bishop; or to that of Dorchester without mention of Birinus; or to that of Winchester without mention of St. Swithun; while the references connecting it with the diocese of Crediton are all of later date⁶.

It is impossible to fix the exact date at which it left its first home, to become eventually the property of Leofric, and be bound up by him along with his *Arras Sacramentary*.

It should be added that among the home bishops whose obits or commemorations have been added by later hands are:—

Foll. 41 a. 53 a.	Dunstan ⁷ , May 19.	Archbishop of Canterbury.	† 988.
"	Æthelgar ⁷ , page 50.	" "	† 990.
"	Sigeric ⁷ , "	" "	† 994.
Fol. 40 b.	Alphege, Apr. 19.	" "	† 1012.
Fol. 53 a.	Oswald, page 50.	Archbishop of York.	† 992.
"	Æthelwold, "	Bishop of Winchester.	† 985.
Fol. 44 a.	Eadulf, Nov. 9.	Bishop of Crediton.	† 934.
Fol. 40 a.	Lifing ⁷ , Mar. 19.	Bishop of Crediton [or Bishop of Wells, † 1012].	† 1046.
Fol. 39 b.	Leofric, Feb. 10.	Bishop of Crediton, afterwards of Exeter.	† 1072.
Fol. 42 b.	Ælfric, Aug. 29.	Bishop of Wells.	† 998.

And the Celtic bishops:—

Fol. 40 a.	David, Mar. 1.	Bishop of St. David's in Wales.	† 601.
Fol. 43 b.	Maglorius, Oct. 25.	Bishop of Dol in Brittany.	† c. 586.
Fol. 44 a.	Ærillus, Nov. 2.	Bishop of Slane in Ireland.	† 513.

The insertion of this last name is curious. Possibly as a friend of St. Patrick and St. Bridget he had some mythical connection with Glastonbury. The preponderance of French or Lotharingian saints among the continental names of saints in this supplementary list⁸, suggests that many of the additions are due to Leofric himself or his companions. Three bishops of Maestricht are added on July 16, to a kalender which already contained the names of two bishops of that See, viz. in the original kalender:—

Feb. 6. Amandus.	Bishop of Maestricht.	† 684.	Sep. 17. Lambert.	Bishop of Maestricht.	† 709.

Among the later entries:—

July 16. Monulf.	Bishop of Maestricht.	† c. 600.	July 16. Gundulf.	Bishop of Maestricht.	† c. 700.
	Servacius.	Bishop of Maestricht.		† 384.	

¹ De Antiq. Glaston. Eccles., Hearne's edit. of Adam de Donmerham, p. 18.

² Ib. p. 23. ³ Ib. p. 103. ⁴ Ib. p. 29. ⁵ Ib. p. 28.

⁶ Compare the map in Freeman's Norman Conquest, ii. 83.

⁷ These three Archbishops of Canterbury, and Living, Bishop of Crediton, were monks of Glastonbury, according to William of Malmesbury. De Antiq. Glaston. Eccles., Hearne's edit. pp. 92, 94.

⁸ Page 1.

§ 34. The third part of the Missal consists of a large quantity of miscellaneous material chiefly liturgical, which, for convenience sake, is here grouped together under the title of Leofric C. The greater part of it lies together at the beginning and close of the volume, other portions being scattered up and down the volume in a way already described¹.

It occupies eighty-six leaves of vellum, arranged in gatherings of eight leaves, not signed², for the most part of a finer and whiter skin than that employed in A. In many instances spare pages or parts of pages of A have been covered by collects or benedictions, in one of the later hands (245 b, 276 b), the older writing being in a few instances erased for the purpose (274 a 278 b).

Nearly thirty different handwritings may be distinguished, most of them of a thoroughly English character, but the partly Lombardic type of letters which appears occasionally may betray one of the foreign attendants of Bishop Leofric³. There are no proofs that any one of them is in the handwriting of Leofric himself; but if we should expect to detect it anywhere, it would be in the case of such a Missa as the 'Missa propria pro episcopo' (p. 20), which, by whomsoever written, can only have been composed and used by a Bishop of Exeter.

§ 35. *Ornamentation.* All titles and rubrics are written in red, the former in small rustic capitals. The initial letters vary from half an inch to an inch in height. On and after fol. 18 a, the first, third, fifth, etc., are light red, the intervening letters being light blue or light green. The same quality and shade of paint may be seen in the other MSS. which were once presented by Leofric to Exeter, and are now in the Bodleian Library⁴. The Amens on fol. 33 b are written in red. The last few pages are unfinished, the coloured initial letters ceasing to appear from the bottom of fol. 375 a.

§ 36. *Contents of C.* Masses are provided in C for:—

Fol. 7 b.	† St. Michael.	Sep. 29.	Different from the Mass in A (fol. 194 a).
30 a.	* St. Nicholas.	Dec. 6.	Not in A.
34 a.	† St. John Bapt., primo mane.	June 24.	In A (fol. 175 a).
36 b.	* St. Giles.	Sep. 1.	Not in A.
59 a.	† Oct. of St. Andrew.	Dec. 7.	Not in A.
258 a.	† SS. Abdon and Sennen.	July 30.	Preface only. Not in A.
258 b.	† St. Cuthbert.	March 20.	Not in A.
260 b.	† SS. Dionisius, Rusticus, etc.	Oct. 9.	Different from the Mass in A (fol. 195 a).
264 a.	† All Saints.	Nov. 1.	Different from the Mass in A (fol. 198 a).
340 a.)	† Invention of St. Stephen.	Aug. 3 (bis).	{ Neither of these Masses are in A. They } have only one Postcom. in common.
264 b.)	St. Mary Magd.	July 23.	Not in A.
339 b.	Oct. of St. Mary ad Martyres.	Aug. 22.	Not in A. The Mass is of the Assumption.
341 a.	† St. Alban.	June 22.	Not in A.
342 b.	† Translation of St. Martin.	July 4.	Not in A.
343 b.	† St. Mary ad Martyres.	May 13.	Different from the Mass in A (fol. 172 a).
365 b.	† Conception of St. John Bapt.	Sep. 24.	Not in A.
372 b.	† Ordination of St. Gregory.	March 29.	Not in A.
373 b.	Conception of St. Mary.	Dec. 8.	Not in A.
374 a.	Oct. of St. Martin.	Nov. 20.	Not in A.
375 a.	† Oct. of St. Andrew.	Dec. 7.	Not in A.
375 b.	* St. Faith.	Oct. 6.	Not in A.
376 a.	* St. Peter ad Vincula.	Aug. 1.	Preface only. Not in A.
376 b.	† St. Augustine [of Hippo].	," 28.	Not in A.
377 a.	St. Lazarus.	Dec. 18.	Not in A.

¹ See the table on p. xxvii.

² Two of the gatherings contain ten leaves, one four leaves (folios 34-37).

³ E. g. folios 267 b, 274 a b, 276 b, 277 a. The marginal entries of Epistles, Gospels, and Sequences in A were added

by a later English hand, and must be included under Leofric C.

⁴ Page xxiii. There are no green initial letters in A and B. They appear in C only, and are said not to have been used before the eleventh century.

Festivals to which a † is prefixed are entered *prima manu* in the kalendar (B).

"   *   "   "   secunda   "   "

Those to which no mark is prefixed are not in the kalendar at all.

With the single exception of the Mass for St. John the Baptist's Day, which is probably an accidental repetition, the above list is supplementary to Leofric A, and includes chiefly feasts of much popularity in England, or a feast like the Conception of St. Mary (Dec. 1), instituted after Leofric A was written.

There are also thirty-four Common or Votive Masses, and a large number of isolated Collects, Benedictions, Prefaces, Apologiae Sacerdotis, etc., with full offices and ritual for Palm Sunday, Maundy Thursday, and Good Friday (fols. 346 a–364 a).

§ 37. *Date of Leofric C.* The colophon (fol. 1), entries of manumissions of slaves (pp. 1, 5, 6, 269), statements about the transfer of the see from Crediton, etc. (p. 2), the list of reliques (p. 3), the Mass for a bishop (p. 20), connect this part of the volume with Devon and Cornwall, partly before, partly during, the episcopate of Leofric, 1050–72, but the document on fol. 2 a was evidently written after his death.

Other general indications of an eleventh-century date, or at least of a later date than that of A, may be pointed out.

(a) The use of Sequences, which are introduced on seven occasions:—

Feria .II.	in albis.	Cælica resonent,	fol. 117 a.
" .III.	"	Mater sequentiarum,	fol. 117 a ¹ .
" .IV.	"	Claris uocibus,	fol. 118 a.
" .VI.	"	Lira,	fol. 119 b.
Sabbato	"	Omnis sancti,	fol. 120 a.
S. Mariæ Magd.		Scalam ad celos,	fol. 339 b.
Cœna Domini.		Audi, iudex,	fol. 354 a.

The invention of Sequences is referred to Notker a monk of St. Gall in 880. In the next century they were introduced into England, where their use became so popular that it is a matter of surprise that only seven have found their way into the Leofric Missal².

(b) The Masses in C assume in many cases the complete form of Masses as contained in a modern Plenary Missal, instead of the limited shape found in A, and in older Sacramentaries (pp. 10, 252, etc.).

(c) The Mass for the Conception of the B. V. M., on p. 268, implies a date later than the institution of that festival in 1067³.

(d) The prayers for royalty include the following expressions:—

1. A benediction for a childless king:

'Da de lumbis eius sobolem regnaturam' (p. 9).

2. A prayer for all estates includes

'Regem nostrum et reginam nostram' (p. 12).

3. A Missa pro Regina occurs on p. 20.

¹ 'Pangamus Creatoris atque Redemptoris. Fer. ii. Paschatis. B. Notkeri tituli Mater. Titulus Mater designat festivitatem Paschalem, ceterum quasi Matrem et Dominam. Et commemo- rat ipse Notkerus carmen supra scriptum in Epistola sequentiem suis præfixa.' Daniel, H. A., Thesaur. Hymnol. v. 52. This same Sequence is described by F. J. Mone as 'mit Neumen und der Melodie Mater.' Lateinische Hymnen, i. 206.

² Ninety Sequences are contained in an Anglo-Saxon Troper written during the reign of Ethelred (978–1016), now in the

Bodleian Library, MS. 775. Surtees Society, vol. lx. p. 283. Dr. Rock quotes a passage from a Paris MS. (without press mark or date), which attributes their invention to Alcuin, †804, and their introduction into the Service to Adrian II, 867–872. (Church of our Fathers, vol. iii. part ii. pp. 22–24.)

³ This Festival did not become general and obligatory till much later. Smith, W., Dict. of Christian Antiq. ii. 1144. It occurs in another eleventh-century kalendar. Cott. Tit. D. xxvii.

4. The English Litany on p. 205 includes the petition :
'Ut regem Anglorum et exercitum eius conseruare digneris.'
5. The expressions 'regi nostro atque reginae,' 'rex noster et regina,' etc., occur in a Mass on p. 251.
6. On p. 267 there is a 'Missa pro rege uel pro regina,' in which prayer is offered for 'Regem nostrum famulamque tuam gregem' [=reginam].

To these we must add the alterations introduced by the eleventh-century English hand into the older text of A, viz. in the 'Missa pro regibus,' on fol. 216 b, where the plural, 'reges,' is throughout changed to the singular, 'rex,' and 'Romanum' into 'Christianum'; and in a 'Missa pro amico' on fol. 231 b, where 'rex noster famulaque tua regina' is twice inserted between the lines.

There is a marked difference between this phraseology and that which has been quoted as occurring in A¹. The mention of a king and queen only, and the implication that they are childless, point to Leofric's great friend and patron Edward the Confessor and his wife Queen Edith.

§ 38. *Locality of Leofric C.* In addition to the indisputable palaeographical evidence and to the above allusions to English royalty, a few more evidences of the Anglican character of C may be adduced.

(a) Its list of additional services² includes three Masses connected with the British or English Church,—St. Alban, protomartyr of Britain, †304; St. Cuthbert, Bishop of Lindisfarne, †685; and the ordination of St. Gregory (March 29); while strong Gallican influence is still visible in the addition of St. Giles (Sept. 1); the Translation (July 4), and the Octave (Nov. 20), of St. Martin; SS. Dionysius, Rusticus, Eleutherius (Oct. 9), St. Lazarus, legendarily connected with Marseilles (Aug. 18).

(b) The mention of St. Peter and St. Swithun in the next passage appears to point to both Exeter and Winchester:—

'Familiam beatissime Dei genitricis Mariæ, necnon et sancti Petri apostoli, atque sancti Swithuni confessoris Christi . . . custodi' (p. 12).

Another Mass includes expressions which prove that it can only have been used at Exeter, and that it was composed by or for Bishop Leofric himself. They are part of a 'Missa propria pro Episcopo,' on p. 20.

In the Collect :

'Quique me famulum tuum ill. non meis meritis, sed dono tuae gratiae, pontificali cathedra Exoniensium sublimasti . . .'

In the Secreta :

' . . . me famulum tuum, quem Exoniensium uoluisti esse antistitem, et populorum, quem instituendum lege preceptorum tuorum mihi commendasti, hac sacri mysterii oblatione a peccatis emunda . . .'

In the Postcommunion :

'Inploro, Domine Deus, ut me famulum tuum quem sancte Exoniensi ecclesiae precessere uoluisti, et agnos tuos quos tibi ex uniuersali ecclesia specialius electos, mihi nutriendos commisisti . . .'

§ 39. The very full offices for Palm Sunday, Maundy Thursday, and Good Friday, pp. 255–262, are of a foreign stamp. They are of Roman origin, modified perhaps in Lotharingia, and introduced by Leofric into England. The office for blessing palms opens with this statement:

¹ Page xlvi.

² Page lv.

'Sabbato ante palmas Dominus Papa elemosinam dat¹.' The Roman stations are named: 'Ad sanctam Mariam maiorem, Ad Lateranos, etc.²' At the same time there are indications that the Roman Ritual was foreign to and different from the Ritual of the Church for which this part of the Missal was written. Such are the order that seven lamps are to be lit at 11 a.m. on Good Friday, or two altar candles as the *Ordo Romanus* enjoins:—

'... illuminentur lampades vii, uel ut aliis ordo precipit, id est, Romanus, illuminentur duæ inde candæ ad ministerium ad altare ubi officium agitur³.'

The mention that it is the custom of the Roman Church to extinguish all lights between noon and 3 p.m. on Good Friday:—

'Notandum uero est quia in Romana ecclesia extinguitur totus ignis in hac feria, hora sexta, et reaccenditur hora nona⁴.'

The only allusions in the Leofric Missal to ecclesiastical colours are found here in the direction that 'casulae nigrae' are to be worn on Maundy Thursday⁵, and 'uestes quadragesimales, scilicet planetæ fuscæ,' on Good Friday⁶.

Among points worthy of notice is an order for the stealthy removal of a linen cloth from under the Gospel Book on the altar during the recital of the Passion on Good Friday, and for the rending asunder of two linen cloths placed on the altar for that purpose at the words 'Partiti sunt uestimenta⁷?'

§ 40. Besides its liturgical offices Leofric C contains various documents of a miscellaneous character, of some of which it is necessary to give a short description.

§ 41. Anglo-Saxon entries of manumissions of serfs occur on fol. 1 ab, 8 ab, 377 b. Those on fol. 1 ab and 377 b have been printed more than once; the most recent and accurate reprint, together with a translation, being found in Haddan and Stubbs' *Councils and Ecclesiastical Documents*⁸. They are, as to handwriting, of the same date, and may be assigned, on internal evidence, to the reign of Edward the Confessor (1042-66)⁹. Those on fol. 8 ab were printed by Mr. J. B. Davidson as an Appendix to a Paper on Anglo-Saxon Boundaries, read before the Devonshire Association for the Advancement of Science, vol. viii. 1876, p. 417. As that volume is not easily accessible, and as the text as given here (pp. 5-6) has been added to in some points, and differs in others from the readings of Mr. Davidson, a translation is appended:—

(Fol. a). * freed Hunu at Ocmundtun¹⁰ on Midsummer's mass even, for *, at four cross roads in witness of Brown, mass-priest, and of all the priests.

+ Birktric freed Hroda at Coryton¹¹ on * * after the mass-day of Pentecost, in * * * priests, and of all the priests of the convent there, and of * priest.

(Fol. 8 b.) + These are the names of the men who were freed for Ordgar at Bradstone¹², where he lay sick, that is Cynsic from Liwton¹³, and Godchild of Lambourn¹⁴, and Leofric of Sourton¹⁵,

¹ Page 255.

² Page 262.

¹¹ Coryton, a parish in the hundred of Lifton, near Tavistock in South-west Devon.

³ Page 261.

⁴ Page 261.

¹² Bradstone, a parish in the hundred of Lifton, about eight miles from Tavistock in South-west Devon.

⁵ Page 261.

⁶ Page 261.

¹³ = Lifton, a parish about four miles from Tavistock in South-west Devon.

Compare the direction in the Sarum Missal, p. 323. There is a certain resemblance between these offices and the *Ordo Romanus* printed by Hittorpius, which cannot be earlier than the time of Charlemagne, and seems to be a compound of various Uses, based upon an older *Ordo*, and drawn up for some French or German cathedral; Dr. Rock says, without giving any reasons, for that of Cologne. *Church of our Fathers*, vol. iii. part ii. p. 37.

¹⁴ = Lamerton, a parish in the hundred of Lifton, near Tavistock in South-west Devon, = the town on the Lambourn stream.

⁶ Vol. i. pp. 688-690.

There is also a hamlet called Lambourn in the parish of Perranzabuloe in Cornwall. The manor of Lambourn, held under Tywarnhaile, belonged to the Lambourns as early as the reign of Henry III (Lysons, D. and S., *Magna Britannia*, iii. 260-1).

⁹ See the fourth Manumission on page 1, col. 1.

¹⁵ = Sourton, in the hundred of Lifton in South-west Devon.

¹⁰ = Okehampton in the hundred of Lifton in South Devon.

Dolawine's son, and Eadsig of Churchford¹, and Aelfgyth of Buckland², and Small of Oemundtun³, and Wisman of Bradstone⁴, and Byrhfled of Trematon⁵, and Aelfled of Clymeston⁶, in witness of Wynstan the mass-priest, and Wulfscie of Lambourn⁷, and of all the priests of the convent there, and Aelfgyth of Sourton⁸. And thereto is witness Cynsie the priest, and Goda the priest, and Aelfric the priest, who wrote this writing. This was done at Borslea⁹ for Ordgar.

+ Eadgifu freed Aelfgyth, the daughter of Birhsie, loaf distributor¹⁰, at Borslea¹¹, at four cross roads, in witness of Wynstan the mass-priest, and of Goda the priest, and of Cynstan Goda's son, and of Afa. Birhtric freed Aessa at Coryton¹¹, in witness of Brown the mass-priest, and of Wynstan the priest, and of all the priests of the convent there.

+ Eadgyfu freed Leosrun at Coryton¹¹, for Ordgar, in witness of Brown the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

+ Byrhtric freed Ribrost and White on midwinter mass-day at Tiwarhel¹² in witness of Prude the mass-priest.

+ Eadgyfu freed Wulfric at four cross roads, three weeks before midsummer, in witness of Byrstan the mass-priest, and of Cynstan, and of the clerk who wrote this.

+ Eadgyfu freed Wulfwunn on midsummer mass-day, in witness of Wulfnoth the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

+ Eadgyfu freed Aethelgyfu, Wunchild's wife, at four cross roads on the eve of midsummer mass-day at Bræg¹³, in witness of Brown the mass-priest, and of Wulfnoth the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

These entries are important as preserving the names of several otherwise unknown persons and places in Devonshire and Cornwall, some of which have a decidedly Celtic ring about them¹⁴; an allusion to the occupation of steward¹⁵; proof of the existence in Great Britain of a custom, un-evidenced hitherto by any other printed Anglo-Saxon documents, of manumitting serfs at places where four cross roads met. The expression 'on feower wegas' occurs in four places¹⁶. The prevalence of such a custom in England has been inferred by Mr. Kemble¹⁷ from its later use in England, and from its use among continental Teutonic nations, and the entries in the present Missal prove the correctness of his inference. Publicity was secured¹⁸, and freedom was symbolized by the choice of such a locality, and the manumission was entered, in the same way as manumissions made before a high altar, in one of the Service-Books of the nearest cathedral or important abbey church. Nothing is known of the Priest Aelfric who states that these entries are in his handwriting (*sup. line 5*).

¹ No place of this name is now known to exist. It may be Charford in South Brent.

² There are many Bucklands in Devon. This is probably Buckland Monachorum, four miles from Tavistock in the hundred of Roborough.

³ See note 10, p. lviii.

⁴ See note 12, p. lviii.

⁵ Trematon, a manor, village, and castle near Saltash in Cornwall.

⁶ = Stoke Climsland, near Callington, in Cornwall. There is a farm called Climson half-a-mile from the parish church. D. and S. Lysons, *Magna Brit.* iii. 291. Cliston (Broad Clist) near Exeter belonged to Ordulf. T. R. E., but this is too far off. The place in the text is almost certainly the Clismestone in Cornwall mentioned in Domesday, p. 1.

⁷ See note 14, p. lviii.

⁸ See note 15, p. lviii.

⁹ = Bowsleigh, in the parish of Bratton Clovelly in the hundred of Lifton in South-west Devon.

¹⁰ i.e. Steward. The word berebritus, for a distributor of bere (barley) or beor (beer), occurs in 'The Customs of North Curry,' published as an appendix to the Index volume of the Somerset-

shire Archaeological Society in 1876.

¹¹ See note 11, p. lviii.

¹² = Tywarnhayle, 'the house on the Saltmarsh,' in Perranzabuloe in Cornwall.

¹³ = Bridgerule in Devon and Cornwall, the Brige of Domesday, fol. 114 (4), Exon. p. 383; in the hundred of Black Torrington, adjoining the hundred of Lifton. (*Academy*, Jan. 21, 1882, p. 45.)

¹⁴ E.g. Tiwarhel, Trefmuntun, etc.

¹⁵ 'hlaf bryttan,' (Nos 4).

¹⁶ In Nos. (1), (4), (7), (9).

¹⁷ Saxons in England, 1876, vol. i. p. 221.

¹⁸ 'Si qui uelit serum suum liberum facere . . . ostendat ei liberas vias et portas, et tradat illi libera arma et gladium. Deinde liber homo efficitur.' Laws attributed to Wil. Conq. iii.

§ 15. *Ancient Laws and Institutes of England*, 1840, p. 213. See *Leges Henrici I. c. 78*, § 1. 'Per omnes terras suas de xxx hominibus numeratis xiiii manumisit, quemadmodum eum fors docuit, ut in quadrivio positi pergerent quocumque voluissent.' *Historia Rameiensis*, c. xxix. in *Hist. Brit. Scriptores op. Thos. Gale Oxon.* 1691, p. 407.

We may assign the year 970, with some degree of certainty, as the date of this batch of manumissions, identifying the Ordgar who is mentioned as manumitting in them, with the Ealdorman of Devonshire of that name who died in 971.

Ordgar was not an uncommon name in the tenth and eleventh centuries, but the only other two prominent persons named Ordgar, who might otherwise possibly be the Ordgar named in the text, may be dismissed from consideration for the following reasons. Ordgar, whose floruit was from 900–926, is certainly too early. Ordgar ‘minister,’ ‘miles,’ ‘nobilis,’ who is first mentioned in 1031, and who continues to sign down to 1049, is not known to have been connected with any of the places named in the text, nor were they the property of any of the Ordgars (Orgarus) mentioned more than once in the Exeter Domesday Book as holding land in Devon, Somerset, and Oxon in the time of Edward the Confessor.

On the other hand, there are the following reasons for identifying the Ordgar of the text with the important person variously described as ‘Ealdorman¹,’ ‘Dux Domnanie²,’ ‘Comes Domnoniensis³,’ whose daughter *Ælfthryth* (*Elfrida*) married, as second wife, King Edgar, and whose gigantic son, Ordulf, ‘Dux Cornubiae⁴,’ is reported to have once treated the gates of the city of Exeter in the same way as Samson treated those of Gaza⁵ :—

(a) Nearly all the places named in the text are situated either in West Devon or in Cornwall, where the territorial influence of Ealdorman Ordgar is known to have lain. The Devonian places are grouped round Tavistock, where Ordgar founded the famous abbey in 951, in which, according to one account, he was buried in 971, and which was completed by his son Ordulf in 981⁶.

(b) According to another tradition, which cannot be traced to a very early source, Ordgar was buried at Trematon Castle in Cornwall, one of the places mentioned here in these manumissions effected for Ordgar⁷.

(c) The Ordulf whose obit is entered at Dec. 16 in the Leofric kalender may be the son of this Ordgar. The name of Ordgar’s wife has not been recorded. It is just possible that we have it here in ‘Eadgyfu.’

(d) These manumissions are entered on an isolated leaf, dislocated from its original position, and in an earlier and more faded handwriting than that of the manumissions at the commencement and close of the volume.

I have not been able to identify the ‘Birhtric’, or Bryhtric, named as manumitting at Coryton and Tywarnhale. Birtric, or Brictrius, was the name of more than one person mentioned in Domesday as holding land in Devon and Cornwall, T. R. E. The obit of a ‘Brihtricus Decanus’ will be found on Feb. 16 in the kalendar, and of a Byrhtric on April 3.

On fol. 11 a (p. 8) there is another Anglo-Saxon entry, of which the following is a translation :—

‘These are the men who are made sureties between Eadgyfu the abbess and Leofric the abbot, respecting the land at Stocton [=Stoke Canon], Wulfsig, Edwig, and Cytel, and Denisc, and Godwin, and Hunwin, and Swete, and Edwig Bow, and Brown the priest, that the abbot should have it for his day, and that after his day [it should go] to the minster.’

The minster mentioned in this passage must undoubtedly be that of Exeter, where we know, on independent grounds, that there was both a monastery and a nunnery, and that property at Stoke belonged to them⁸. It is also evident that this paragraph must have been written before the

¹ Anglo-Saxon Chronicle.

² Florence of Worcester, an. *ccccclxxi*.

³ William of Malmesbury, *Gest. Pont.* ii. § 95.

⁴ Dugdale, *Monast.* ii. 489.

⁵ William of Malmesbury, *Gest. Pont.* ii. § 93.

⁶ Dugdale, *Baronage*, i. 12.

⁷ Harl. MS. 4031. p. 81. See also Carew’s Survey of Cornwall, edit. 1723, p. 111 b. Florence of Worcester states that Ordgar was buried at Exeter. Sub an. 971.

⁸ It had become alienated from the minster and was recovered for it by Leofric. Bodl. Auct. D. ii. 16, fol. 1 a, published with translation in several places, as in Mr. J. B. Davidson’s paper

episcopate of Leofric in 1050, who expelled both monks and nuns, and instituted a body of secular canons under strict, almost monastic rule, to serve the cathedral in their place. It is possible that this Abbess Eadgyfu is identical with the lady of that name who is mentioned on fol. 8 b (p. lix) as manumitting over the territory of Ordgar, and who, as his widow, may afterwards have taken the veil.

This part of the Missal, therefore, though partly written in the time of Leofric, must partly have existed before his time, and have been added by him to those remaining portions of MS. which have been already described, and which go to make up the complex volume which we speak of as 'the Leofric Missal.'

On page 6 there is a list of names of persons, living and departed, who were probably specially prayed for in the eleventh century. There is a foreign ring about them, and their insertion may be due to Leofric himself. The list includes the names of two bishops, Madalbertus and Odolarius. There was a bishop of the former name at Paris, in the middle of the eighth¹, and a bishop Odogarius at Spires in the middle of the tenth, century², but there are not sufficient data for their identification with the persons named in the text.

§ 42. On pp. 1-2 a there is a lengthy statement to the effect that in A.D. 905 Pope Formosus wrote to King Edward, complaining of the paucity of bishops in Wessex, and threatening his malediction unless more sees were created. A synod was consequently held under the presidency of Plegmund, Archbishop of Canterbury, and seven bishops were shortly afterwards consecrated on one day to fill seven sees. The names of the bishops and their sees are given. One incidental allusion to the unruliness of the Cornish church throws light on the state of independence which it possessed before it became thoroughly subject to Anglo-Saxon rule³. Two later MS. copies of this document are in existence⁴, and its substance is repeated by William of Malmesbury⁵, who probably had the Leofric copy before him as he wrote. Its contents have been by common consent (as far as their details go) branded as unhistorical. The anachronism with which it commences is sufficient to discredit it, Pope Formosus having died in 896, five years before the accession of Edward, and nine years before his alleged letter to that king⁶.

This document is closely followed by another, also to be assigned to quite the latter part of the eleventh century, describing the transference of the see of Crediton, including both Devon and Cornwall, by Bishop Leofric and Edward the Confessor, with papal sanction, to Exeter, in A.D. 1050. The letter of Pope Leo IX to the king is given *in extenso*, and is followed by an account of the action taken in consequence; of the enthronization of Leofric at Exeter; of his generosity to the see, and of his death on Feb. 10, 1071-2⁷.

§ 43. On page 3 there is a long list of the relics, mostly given to the monastery of Exeter by Athelstan, at its foundation by that king A.D. 932. A similar, but by no means identical, list of these relics is written in an earlier and an Anglo-Saxon handwriting, at the commencement of an Evangeliarium once given by Leofric to the cathedral of Exeter, but now in the Bodleian Library [Auct. D. ii. 16 fol. 8 a]. The latter list has been published with a Latin translation by Dugdale [Monasticon, ii. 528]. There is also a later MS. list preserved in the Cathedral Library at Exeter [MS. 2861]. They were collected on the Continent for Athelstan by messengers sent abroad for

on the Early History of Dawlish in the Transactions of the Devonshire Association for the Advancement of Science, etc. 1881.

¹ Gallia Christiana, vii. 29.

² Universal Lexicon, Leipzig 1743, vol. xxxviii. p. 1548.

³ 'Non decretis apostolicis obediabant,' page 2.

⁴ Cott. MS. Cleop. E. i. fol. 43 b; Regist. Priorat. Eccles. Cantuar. A. fol. 3 b.

⁵ Gest. Regum Angl. lib. ii. § 129; Eng. Hist. Soc. Edit. i. 203.

⁶ Stubbs, W., Registrum Sac. Anglic. p. 13, and Sir Thomas Duffus Hardy's note to the above chapter of Gest. Reg. Angl.

⁷ Printed in H. and S., i. 691-2. The charter of Edward the Confessor transferring the see is also printed there from MS. C. C. C. C. 59, no. 36. There is another early copy of Pope Leo's letter *in fine* MS. Bodl. 718.

that purpose. The list is an appalling one, both in its character and dimensions, and yet we are told that it forms only a third part of the relics possessed by that king.

The following names occur in the list which seem to be the names of obscure French saints, or of Celtic saints, connected chiefly with Brittany and Cornwall:—

Wlmarus.	{ Confessor [= Wulmare þam halgan abbode. Auct. D. ii. 16, fol. 13 a] = Vulmar, a French }	End of 7th cent.
Wtuualus.	{ Abbot, near Boulogne; July 20.	
Winuualoi.	Confessor, [not identified].	+ 520.
Tutus.	Confessor, = Winwaloc, a British Saint, Abbot of Landeveneck in Brittany; March 3.	
Winardus.	Possibly the Cornish St. Tudy.	8th cent.
Conocanus.	Confessor, = Vinard, at Langres; Oct. 11.	6th cent.
Petrocus.	Confessor, = Bishop of Quimper in Brittany; Oct. 15.	6th cent.
Wlfrannus.	Confessor, - Petrock, Hermit at Padstow in Cornwall.	+ 741.
Wernocus.	Bishop, = Wulfram, Bishop of Sens; March 20.	
Quonoquarus.	{ Confessor. Perhaps = Gyernocus, a bishop near St. Michael's Mount; commemorated on Dec. 27. William of Worcester, Itinerary, p. 107.	
Melanius.	Confessor. Probably the same as Conocanus. <i>Vide supra.</i>	+ c. 617.
Withenocus.	{ Confessor (= St. Meen), a Briton, Abbot in Brittany, friend of St. Samson.	
Macofus.	Confessor, = Withenye, a Saint of Padstow in Cornwall. A Saint of this name is mentioned in the Exeter MS. Registers of Bishop Bronsecomb (Sep. 28, 1415) and Bishop Stafford, i. fol. 213, Nov. 7. William of Worcester's Itinerary, Camb. 1778, p. 108.	+ c. 650.
Tuduuualus.	Confessor, = Machutus or Malo, Bishop in Brittany. = Tugdual, Abbot of Trequier or Lantriect in Brittany. June 25.	+ 564.
Uuigenoeus.	{ Confessor, = Winoc or Winnoc. There were three Celtic Saints of this name. (1) An Abbot of Wormholt in Flanders, who, with his brother Judocus, is said to have been a Briton. (2) A British Bishop, coadjutor of St. Patrick in Ireland. (3) A British saint and pilgrim mentioned by St. Gregory of Tours. Hist. Franc v. 22.	
Ermelanus.	{ Or Ermilanus, or Hermiland, = St. Hermiland, Abbot of Hindres, near Nantes in France. } May 25.	8th cent.
Mamilla.	{ Virgin. Her reliques (ossa) were asserted by William of Malmesbury to be at Glastonbury.	
Morenna.	{ De Antiq. Glast. Eccles., Hearne's edit. p. 31.	5th cent.
Satiuola (Sidwell)	Virgin, of Morwenstow in Cornwall. July 6.	+ 740.
Brigida.	{ Virgin. British Princess, martyred near the church of St. Sidwell, Exeter, Dec. 18. } William of Worcester, Itiner. p. 91.	+ 527.
	Virgin. Probably the Abbess of Kildare.	

The three following names seem to be those of royal English saints:—

Eduuardus.	Martyr and King.	+ 978.
Alfgiva.	{ Widow of Edmund, at Shaftesbury. A Saint so named is described in Auct. D. ii. 16, fol. 14 a, as 'þære halgan cristes ðinene . Seo wolde daeghwamlice hire andettnisse don, ær heo into cýrcean eode.'	+ 948.
Sigeburga.	Virgin, = Sexburga, Queen and Abbess of Ely.	+ 699.

§ 44. On page 59 a there is a letter from a certain lady named Adela, who is described as 'Dei famula' to a certain bishop, of whose name only the initial letter L is given. It contains a request for the bishop's prayers, and lays down directions as to prayer for the dead.

Adela, the fourth daughter of William the Conqueror and Maud, after the death of her husband, Stephen, Count of Blois, in 1102, entered the Benedictine monastery of Marsigny (Marcheniacum) in France, where she died in 1137. The decrees of two abbots of this monastery are referred to in the course of the letter, viz. Ricardus, abbot from 1090–1100, and Odolo, abbot 1100–1102. The letter must therefore have been written after 1102 and before 1137, and cannot have been addressed to Leofric, who died in 1072. It has been written on a blank space in a different handwriting from the rest of the volume.

§ 45. On page 59 there is a letter, attributed to Pope Pelagius II, 578–590, fixing the number of Proper Prefaces as nine, for use on the following occasions: Christmas, Lent, Easter,

Ascension, Pentecost, Holy Trinity, Holy Cross, Feasts of Apostles, for the dead. The letter has been printed by most of the mediæval ritualists¹, and has been accepted as genuine by Baronius², Binius³, etc., but its spurious character has been pointed out by Cardinal Bona⁴, Merati⁵, Labbe and Cossart⁶, etc., and it is now generally believed to be the composition of some unknown person in the tenth or eleventh century.

§ 46. The tripartite character of this MS. has involved so lengthy an introduction, that many points of minor interest which present themselves for remark must be passed over in silence, and the editor must be content to provide others with a wealth of Liturgical material to which reference may be made, or from which information may be drawn, on many points connected with the ancient services of the Church of England.

But it may be permitted, in conclusion, to summarize a few points in the Ritual, Discipline, or form of Liturgy, as represented by the Leofric Missal, which are now obsolete in the Roman, and, with one exception⁷, in the Anglican communion.

§ 47. A ‘missa in pascha annotina’ is inserted between Low Sunday (Die Octabas Paschæ) and the Second Sunday after Easter (Dom. i post Oct. Pasch.)⁸.

This ‘Pascha annotinum,’ kept on or near Low Sunday, denoted the solemn and public renewal of their baptismal vows on the part of those who had been baptized at Easter-tide in the preceding year⁹. From the rubric in the margin it seems to have been a fixed day which might fall in Lent. The rubric is written in the later hand, and shows that the ceremony had not become obsolete in the eleventh century in England¹⁰.

§ 48. An ‘ordo agentibus publicam pœnitentiam’ on Ash Wednesday page 73, and an ‘ordo ad reconciliandum,’ page 92, on Maundy Thursday, exhibit the ritual which accompanied the public exclusion from church of penitents on the first day of Lent, and their formal reconciliation on Thursday in Holy Week¹¹.

§ 49. The practice of communicating people as well as priest, in both kinds, is evidenced by the language which occurs in various collects, e.g.—

‘Cuius cœlesti mysterio pascimur et potamur¹².’

‘Ipsi qui sumimus communionem huius sancti panis et calicis¹³.’

‘Cuius carne dum pascimur roboramur, et sanguine dum potamur abluimur¹⁴.’

‘Illius agni cibo satiemur et poculo¹⁵.’

‘Refecti cibo potuque cœlesti¹⁶.’

‘Repleti alimonia cœlesti et spirituali poculo, etc.¹⁷.’

The consecrated contents of the chalice were generally administered to the people through a metal reed or pipe. The silver pipe mentioned among the donations of Bishop Leofric was probably used for this purpose¹⁸.

¹ E. g. Honorii, Gemma Animæ, cap. cxx. edit. Hittorp. p. 1214.

¹⁰ Pasca Annotina is entered in the Kalendar of X on April 8. There was a Missa in Pascha Annotina after Domin. in Albi in the ancient English Missal at Cologne. Biblioth. Eccles. iii. p. 174. See p. 308.

¹¹ The ceremonial is fully described by Dr. Rock, Church of our Fathers, vol. iii. part ii. pp. 62, 75. Its restoration is alluded to as a ‘thing much to be wished’ in the Communion Service in the Anglican Book of Common Prayer.

¹² Postcom. Vig. Natiu. Christi, p. 63.

¹³ Pref. Dom. v. post Epiph. p. 70.

¹⁴ Pref. Fer. iv. post Dom. i. Quadrages. p. 76.

¹⁵ Pref. Dom. xxiv. post Pent. p. 126.

¹⁶ Postcom. S. Iohannis Apost. p. 134 and on p. 137.

¹⁷ Postcom. Inuentione S. Crucis, p. 142.

¹⁸ Page xxii.

² Tom. vii. anno 590, p. 966, Moguntiæ, A.D. 1601.

³ Concil. tom. iv. p. 479, edit. 1636.

⁴ Rerum Liturg. lib. ii. cap. x. § iii.

⁵ Commentar. in Rubricas, tom. i. pars i. tit. xii.

⁶ Concil. v. 931.

⁷ Communion in both kinds.

⁸ Page 105.

⁹ Romani annotinum Pascha, quasi anniuersarium Pascha dicunt, quia antiquitus apud illos qui in priori Pascha baptizati erant, inequente anno, eadem die, ad ecclesiam conuenere, suæque regenerationis anniuersariam diem cum oblationibus solemniter celebrauerunt.’ Microl. de Eccles. Observ. cap. lvi., where a different Epistle is assigned. Further information is given by Ducange *sub voc.*

An exception to this general rule occurred on Good Friday, when all were bidden to receive the communion, under one kind only, from the consecrated Host which had been reserved from Maundy Thursday¹.

§ 50. Sick or dying people were communicated in both kinds, not separately, but conjointly, by intinction. The priest was ordered to dip the Host in wine, or water, and to administer it with a formula which implied the presence of both kinds². The permission to substitute water for wine is one of a class of objectionable directions sometimes found in mediæval Rituals³, of a date prior to the Council of Constance, which expressly ordered communion in one kind only⁴.

§ 51. The solemn rite of the episcopal benediction pronounced by the Anglo-Saxon bishop in the course of the Canon, immediately after the fraction of the Host, and before the kiss of peace. These Benedictions consisted of three variable clauses, having reference to the festival for which they were provided, and to each of which the people responded ‘Amen,’ and of two invariable clauses, which, as they are seldom written in full, are given here:—

‘Quod ipse prestare dignetur cuius regnum et imperium sine fine permanet in secula seculorum. Amen.’

‘Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti, et pax domini sit semper uobiscum. *Resp.*
Et cum spiritu tuo.’

They were in use on every Sunday and Greater Festival, and were either written in separate volumes, hence called Benedictionals, to be handed to the bishop when the proper time arrived⁵, or they were accumulated together at the commencement or close of the Sacramentary⁶, or they were dispersed, as here, throughout the volume, under the heads of the various Masses to which they belonged⁷.

This episcopal benediction occupied a similar position in the Gallican and Mozarabic Liturgies, and was perpetuated in England by the Sarum Use up to 1549⁸, and in various mediæval French Uses⁹. It never formed part of the Roman Liturgy except where it was borrowed from one of these sources. In the Leofric Missal, as in Bod., Benedictions are wanting for the Sundays after Pentecost.

§ 52. Every greater festival, and almost every minor holy day and separate Missa, had its Proper Preface. There are several hundred Prefaces in the present volume; a number which has been reduced to ten in the present Roman, and to five in the present Anglican rite. These Prefaces are sometimes of great beauty, sometimes adorned with well-expressed antithesis, or with quaint conceits of thought, sometimes couched in language which perpetuates the memory of the life or character of a saint. In illustration of these remarks the reader is referred to the Prefaces for the Friday after the Third Sunday in Lent, embodying our Lord’s interview with the woman at the well of Samaria (page 84); to that for the invention of the cross (page 141); for the common of virgin martyrs (page 174); for many departed ones (page 197); for St. Cuthbert’s day (page 205).

¹ ‘Corpus Domini, sine uino consecrato, quod altera die remansit.’ Rubric on page 96.

² Page 241. The Rubric is a curious one, ordering the Eucharist to be administered thus to the sick man, daily for a week, and the choir of the church to sing to him daily Matins and Vespers during the same period. Mr. Maskell accidentally misquotes this Rubric in his *Monumenta Ritualia*, substituting ‘sine’ for ‘sue,’ 2nd edit. vol. i. p. 111. The accident saves him from the difficulty, if not the impossibility, of offering a satisfactory explanation of a most strange form of Eucharist. There is not a single instance of substitution of ‘n’ for ‘u’ or ‘u’ for ‘n’ in the text of the Leofric Missal, except in the case of a proper name on page 29, line 14. Intinction is involved in the

extant ‘Ordines communicandi infirmum’ of the Celtic Church. See Lit. and Rit. of the Celtic Church, pp. 164, 170, 173, 224.

³ Mabillon, Mus. It. ii. lviii; Le Brun, Explication de la Messe, i. 568.

⁴ A.D. 1415. ‘Quod nullus presbyter sub pena excommunicationis communicet populum sub utraque specie panis et uini.’ Mansi, Concil. xxvii. 728.

⁵ Two Benedictionals of the Anglo-Saxon Church are in existence, that of St. Ethelwold, the property of the Duke of Devonshire, and that of Robert of Junièges, MS. no. 27 in the Public Library at Rouen. The former was edited by Mr. John Gage in 1832.

⁶ As in Bod.

⁷ As in E.

⁸ S. p. 622.

⁹ De Moleon, *Voyages Liturg.* pp. 59, 76, etc.

There is much beauty also in the language of many of the Benedictions¹, and Collects², etc. An objectionable element is the presence of many and lengthy exorcisms, which have now been wisely removed in part from Roman, and entirely from Anglican offices. They include statements about the possession of inanimate things as well as animate beings by the devil (pp. 233, 235, 257); lengthy enumerations of the various parts of the body, and of the different diseases to which they are subject (pp. 234-5, 257); prayers for delivery from the attacks of monsters, and from the powers of necromancy³.

With this exception, the Leofric Missal is a repertory of ancient and beautiful prayers, applicable for every festival and in almost any emergency, which, it is hoped, may be borrowed for use, or at least may serve for models of composition, whenever, from time to time, devotions for special occasions are put forth by authority in the Church of England⁴.

The orthography of the MS. has been retained throughout, but in the Latin passages the punctuation has been modernized, and capital letters have been introduced after full stops, as well as retained in places where they occur in the MS.

In Anglo-Saxon passages the original punctuation and division of words have been retained. Letters in Italics are represented in the MS. by the sign of abbreviation or contraction. The modern (w) has been substituted for the Anglo-Saxon (þ).

Prepositions, pronouns, and conjunctions, which are frequently written in the MS. close to the following word, have been separated in print, except where a sort of compound word has been produced, as 'impresenti,' etc.

The ae and oe of the diphthongs, which have been printed throughout in combination (æ, œ), are separated in the Latin and combined in the Anglo-Saxon passages of the MS.

The imperfections of the MS. and errors of the scribe have been faithfully retained, as e.g. in the lowest line of p. 23, where the xii and vii are clerical errors for xvi and viii. On p. 46 the numbers within the concentric circles are faithful reproductions of the numbers as they exist in the MS. at present, not of the numbers as they should be, if correctly written or printed. It has not been thought worth while, as a general rule, to call attention to such irregularities in the text⁵.

¹ See the Benediction for a King, pp. 230-1.

² 'Da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare, et celebrando proficere, Per.' Coll. for SS. Simon and Jude, p. 164, R. S. See the play on words in the Collect for St. Mellitus in V, p. 297.

³ 'Artes maleficorum, Chaldeorum, augurum et diuinorum incantationes' (p. 257).

⁴ Among minor points of interest note the rule about Friday, which is to be observed as a fast, except between Easter and Pentecost, or on the occurrence of a Greater Festival, p. 53.

⁵ Throughout the Appendix, as well as in the case of the Leofric Missal, the proof-sheets have been compared not only with the Editor's transcript, but also with the original MSS.

ABBREVIATED TITLES OF PRINTED BOOKS AND MSS., ETC.

A. = Leofric A, described in the Introduction, pp. xxiv-xxxiii.	S. = Missale Sarisburicense. Burntisland, 1861.
The text of A has been printed in small pica type with double space between the lines.	Sacr. = Sacramentary or Sacramentarium.
A.S. = Anglo-Saxon.	V. = Codex Vaticanus (II), of the Gregorian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. ii. pp. 1-271. See Introduction, p. xxxiii. no. 4.
B. = Leofric B, described in the Introduction, pp. xxxiii-liv. The text of B has been mainly printed in small pica type with less space between the lines.	Vul. = Biblia Saera Vulgatae Editionis Sixti V iussu recognita atque edita.
Bod. = Codex Bodleianus. See Introduction, p. xxxiii. no. 10.	X. = Red Book of Derby. C. C. C. MS. 422. A Winchester Missal, c. A.D. 1061. See p. 271.
C. = Leofric C, described in the Introduction, pp. Iv-lxiii. The text of C has been printed in long primer type.	Y. = C. C. C. MS. 270. A Canterbury Missal, written late in the eleventh century. See p. 294.
E. = Codex S. Eligii. See Introduction, p. xxxiii. no. 3.	Z. = Codex Geminicensis or Missal of Robert of Jumièges, early eleventh century. Now in the Public Library at Rouen; olim Y $\frac{31}{2}$ bis, nunc Y. 6. See p. 275.
Gel. = Gelasian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. 484-791.	† = obitus or obiit.
Greg. = Gregorian.	* Asterisks denote letters or words erased or otherwise illegible.
H. & S. = Haddan and Stubbs, Councils and Ecclesiastical Documents, relating to Great Britain and Ireland. Oxford, 1869.	[ ] Words or letters within square brackets are not in the original Text.
I. = Leonian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. 288-483.	( ) Words or letters within round brackets have been added to the Text by a later hand. Round brackets in the Index denote a variety of reading.
Mart. = Martene de Antiquis Ecclesiae Ritibus. Bassani, 1788.	γ A small γ affixed to any Collect, etc., denotes that it occurs in the Codex Vaticanus of the Gregorian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. ii. pp. 1-271
O. = Codex Othobonianus. See Introduction, p. xxxiii. no. 8.	
Pam. or Pamel. = Codex Coloniensis, edited by Pamelius. See Introduction, p. xxxii. no. 1.	
R. = Missale Romanum. Mechliniae, MDCCCLXX.	
Reg. Suec. = Codex Reginæ Suecæ. See p. xxxiii. no. 4.	

TABLE OF ABBREVIATIONS

(Chiefly employed in the Appendix, Index, and Notes).

A. = Antiphona [ad Introitum] (in text of A).	Dom. = Dominica.	Ps. = Psalmus.
æ = aeternus.	Ep. = Epistola.	q. = quæsumus.
Aeuia. = Alleluia (in the text of C).	Ev. = Evangelium.	R. = Responsorium [graduale] (in text of A).
Al. = Alia.	Gr. = Graduale (in C).	s. = semipiternus.
All. = Alleluia.	I. or i. = Ihesus.	Scs. or s. = sanetus.
b. = beatus.	Lee. = Lectio.	Seq. = Sequentia.
Col. = Collecta.	m. = misericors.	Tr. = Tractus.
Co. = Communio.	n. = noster.	U. or V. = { Uere or Vere (U always in A; V preponderating in C).
D. = Dignum (in text of A, C).	o. = omnipotens.	V. = Versus.
d. = deus.	Oet. = Octava.	Vul. = Vulgate.
dns. = dominus.	Of. = Offertorium.	Xtus. or x. = Christus.
	p. = pater.	

To which must be added the common abbreviations of the names of months and parts of months, and of numbers, and of certain titles, in the Kalendar and Tables of B, and in the headings in A and C.

ERRATA.

Page 24 col. line 26 for blocus read locus.	Page 278 col. ii. line 16 (after) insert Id. Dec. Nat. S. Lucia Virg.
" 33 " " 9 for XXII read XCII.	" 279 " i. " 51 for Pomorum.
" 253 " ii. " 20 for martirum read martinum.	" " " " 55 for ussa read uasa.
" 275 " " 41 for gemmete[n]sum read gemmetesum.	" " " " 6 for defunctis read defuneti.
" 277 " " 11 for XII read XIII.	" 280 " i. " 25 for Grimbaldi read Grimboldi.
" 278 " i. " 4 for VIII read VII.	
" " ii. " 6 for XI read X.	

THE
LEOFRIC MISSAL.

MISSALE VETUS LEOFRICI.

Hunc missalem LEOFRICUS episcopus dat ecclesię sancti petri apostoli in exonia ad utilitatem successorum suorum. Si quis illum inde abstulerit, eterne subiaceat maledictioni. FIAT. FIAT. Confirma hoc, deus, quod operatus es in nobis.

Das poc leofric bisceop gef *sanc/o petro* 7 eallum his æstergengum into exancestre gode mid to þenienne. 7 gif lig ænig man ut abrede hæbbe he godes curs and wraððe ealra halgena¹.

Halwun hoce on execstre freode hægelflæde hire wiðman þi hy bocte 7 tilde for hire sawuale cristi 7 sē peter 7 ialle cristes halga him wurðe wrað þe hi hæfre ge þywie. amen.

Her kyð on þisse bec þ æilgyuu gode alysde hig 7 dunna 7 heora offspring: æt mangode to .xiii. mancson. 7 æigmulf port gerefa: and Godric gupa namon þ toll: on manfes ge witnisse: 7 on leowlerdes healta: 7 on leowines his broðor 7 on ælfrees maphappes. 7 on sweignis scyldwirhta. 7 hæbbe he godes curs: þe þis æfre un do åon ecnyse. Amen.

Iler kyð on ðyssere bec þ godwine blaeca bohte hine sylfne 7 his wif 7 his offspring æt willēlme hosteth mid .xv. sciff. on edmæres gewittnise *preostes* 7 on ælwies 7 on dunninges 7 on sæmæres 7 on almaeres 7 on calles þas hundredes on cuic lande. 7 ælfric hasl nam þæt toll for þas kynges hand 7 hæbbe he godes curs þe hit æfre un do. amen.

Her kyð on ðyssere bec þ edwy beornege sunu lysde hyne and his wif and his cyld on edwerdes dæge cynges æt hunewine hega suna ut of toppesham̄ lande: akynstanes ge witnisse *preostes* and a leofsuna ge witnisse a wunforda 7 an ælfrees hwita 7 on wycinges bat swegenes 7 on sæwines lufa sunu 7 on leofsies 7 on ælfies

Her kyð on þissere bec þ ediuuu sæuugeles laf bolite gladu æt colewine wyð healfe punde to cepe 7 to tolle: 7 ælword port ge refa nam þ toll. 7 þær to

was ge witniss leowinc leowordes broðor 7 Ælwi blaca 7 Ælwine se cyng 7 land byriht 7 Alca. 7 Sæwerd. 7 hæbbe he godes curs þe þis æfre un do on ecnisse. Amen¹.

Anno illo quo transacti sunt a nativitate domini nostri ihesu christi (anni) Deccccv. Misit formosus, pontifex apostolicus romanę ecclesię, in terram anglorum ad regem eaduuardum filium alfridi, motus cum magna iracundia ac deuotatione, et mandauit ei cum suis omnibus maledictionem contra benedictionem quam beatus papa gregorius per sanctum uirum augustinum genti anglorum antea misit, nisi cum episcopis instituisset destitutas parochias episcoporum secundum antiquam traditionem quę tradita est genti anglorum a sede sancti petri; nam per .vii. annos plene destituta est regio ieuissorum (uel uest saxonum) ab omni episcopo. Quo facto congregauit eaduuardus rex synodus senatorum gentis anglorum, In quo presidebat plegmundus archiepiscopus, regi recitans et disputans districta uerba apostolie legationis, quam misit beatus papa formosus. Tunc sibi rex cum suis, et plegmundus archiepiscopus salubre consilium inuenierunt, assumentes sibi dominicam sententiam, ‘Mensis quidem multa est, operarii uero pauci,’ Singulis(que) tribubus ieuissorum (uel uest saxonum) singulos constituerunt episcopos, et singulis episcopia constituerunt, Et quod dudum duo habuerunt in quinque diuiserunt. Acto illo consilio cum honorificis muneribus plegmundus archiepiscopus romam rediit, apostolicum formosum cum magna humilitate placauit, regis decreta et seniorum regionis enuntiauit, quod et apostolico maxime placuit. Rediens ad patriam (in urbe) dorobernia .vii. episcopos .vii. ecclesiis in uno die ordinauit; Frythestanum ad ecclesiam uuentaniensem; Æthelstanum ad ecclesiam coruinensem; Wærstanum ad ecclesiam sciraburnensem; Æthilhelnum ad ecclesiam fontaniensem; Eaduulfum ad ecclesiam eridionensem. Insuper addiderunt illi tres uillas in cornubia quorum

¹ Introd. § 1.

¹ Introd. § 41.

nomina pollutum¹, cælling², landuithan³, ut inde singularis annis visitaret gentem cornubiensem ad exprimendos eorum errores; Nam antea in quantum potuerant ueritati resistebant, et non decretis apostolicis obœdiebant; Sed et aliis prouinciis constituit duos, australibus saxonibus uirum idoneum beorneh ordinauit, et mercionibus coenulsum ad ciuitatem que diciter doreceaster; hoc hautem totum Sic papa apostolicus in synodis ecclesiæ sancti petri conclusit, ut dampnaretur in perpetuum qui hoc salubre mutaret consilium.

Anno uero⁴ dominicæ incarnationis .mill. XLIII. loco .xi. post eduardum predictum, filium scilicet alfridi regis, imperium totius anglorum regni suscepit eduardus, filius athelredi regis, die dominico pasce id est .iii. nonas aprilis cum magno gaudio totius gentis anglie, in uintonia ciuitate consecratus. Tertio autem anno imperii sui, id est, anno .M.XLVI. dominicæ incarnationis, dedit episcopatum cridionensis ecclesiæ atque cornubiensis prouincie capellano suo leofrico, uita moribusque modesto; Qui uir uenerabilis, accepto pontificatus honore, diocesim suam perlustrans populo sibi commisso uerbum dei studiose predicabat, clericos doctrina informabat, Ecclesiæ non paucas construebat, et cetera que officii sui erant strenue amministrabat; Cernens uero utramque prouinciam diocesis suę, id est deuenionam et cornubiam, piratarum barbarica infestatione sepius deuastari, cepit, diuina, ut credimus, inspiratione, diligenter meditari qualiter episcopalem cathedralm cridionensis loci ad urbem exonicam transferre posset. Et quia sagaci animo prospexit, hoc absque romane ecclesiæ auctoritate fieri non posse, misso illuc idoneo legato, id est, landberto presbitero suo, ad sanctissimum papam leonem, humiliter postulauit, quatinus, directis paternitatis suę litteris, regem eduardum rogaret, ut de cridionensi villa ad urbem exoniensem episcopalem sedem transmigrare concederet; ubi ab hostilitatis incursu liber, tutius ecclesiastica officia disponere posset.

Apostolicus uero pontifex, libenter rationabili eius petitioni annuens, huiusmodi literas regi eduardo direxit.

Leo episcopus, seruus seruorum dei, E[duardo] anglorum regi salutem karissimam cum benedictione apostolica. Si bene habes et bene uales, inde non modicas domino ihesu christo referimus gratias, Et hoc

optamus ut ita luculenter possideas regni gubernacula, ut in eterna maneat tabernaacula. Et quia audiuimus te circa dei ecclæsias et ecclæsiasticos viros studiosum et religiosum esse, inde multum gaudemus, et hoc ammonemus atque benigne rogamus, ut ita in dei opere perseverare studeas, quatinus regi regum deo placere ualeas, atque cum illo in cælesti regno permaneas. Notum itaque est nostræ pietati qualiter leofricus episcopus sine ciuitate sedem pontificalem tenet, unde multum miramur, non de illo solo, sed et de omnibus illis episcopis qui talia agunt. Cum uero ad uos nostrum miserimus legatum, de aliis dicemus, nunc autem de nostro fratre iam dicto leofrico precipimus atque rogamus, ut propter domini et nostri amoris causam adiutorium prebeas, ut a cridionensi uillula ad ciuitatem exoniæ sedem episcopalem possit mutare. Hęc et alia bona opera ita agere studeas, ut a christo domino eternum regnum adquirere ualeas.
VALE, KARISSIME, SEMPER IN DOMINO¹.

His² rex litteris cum magna deuotione assensum prebens, illico dedit predicto episcopo monasterium sancte marie et sancti petri apostoli in ciuitate exonia, ut ibi episcopale solium construeret. Et post aliquot menses illuc ueniens rex ipse gloriosus, per brachium dextrum episcopum ducens, et nobilissima regina edgitha per sinistrum, in cathedralm pontificalem in prefato monasterio constituerunt, presentibus dueibus, multisque anglie proceribus.

Sieque uenerabilis uir leofricus anno dominicæ incarnationis .mill. L. indict. iii. cum magna gloria inthronizatus, primus episcopus factus est exoniensis ecclesiæ, iussuque regis canonicos ibi constituit. Et quia locus ille terris, librī, omnibusque ornamenti ecclæsiasticis pene despoliatus erat; Nam ex .XXVI. terris quas rex religiosus æthelstanus illuc dedit uix una uilissima remansit, et tres codices, feretrumque reliquiarum; presul ipse de suis propriis multo tempore congregationem pauit, et eum maximo studio quantum potuit, locum illum restaurauit et emendauit, datisque illue tribus proprietatis suę terris augmentauit³. Anno autem dominice incarnationis .M.LXXI. episcopatus uero sui (anno) .XXVI. die .III. idus februarias, ex hac erumiosa uita subtraetus, sepultus est in crypta eiusdem ecclesiæ, pro cuius anime requie, pie lector, non omittas orare⁴.

¹ There is another early copy of this letter at the end of Bodl. MS. 718, in which the bishop's name occurs as Leourieus.

² Here the handwriting is still further diminished in size, and compressed so as to finish the statement on fol. 3 b.

³ The grant is preserved in Bodl. MS. Auct. D. 11. 16. It is printed in Kemble's Cod. Diplom. No. 940.

⁴ Introd. § 42.

¹ Pawton, in the parish of St. Breock.

² Callington.

³ Lawhitton, near Launceston.

⁴ Here the handwriting is greatly diminished in size, in order that the whole passage may be finished on fol. 3 b.

Legitimum ieiunium celebratur. Feria iii.¹

Reminiscere miserationum tuarum, domine. *Require retro.*

Oratio.

Omnipotens et misericors deus, apta nos tue proptius voluntati, quo sicut eius pretereuntes tramitem deuiamus, sic integro tenore dirigamur, ad illius semper ordinem recurrentes. Per.

Alia.

Vt nobis, domine, terrenarum frugum des ubertatem, fac mentes nostras celesti fertilitate secundas. Per.

Secreta.

Sollemnibus ieiuniis expiando suo nos, domine, mysterio congruentes hoc sacrum munus efficiat, quia tanto nobis salubrius aderit quanto id deuotius sumserimus. Per.

Prefatio.

Qui corporali ieiunio. *Require in xl.*

Postcommunio.

Quos ieiunia uotia castigant tua, domine, sacramenta uiuiscient, ut terrenis affectibus mitigatis facilius celestia capiamus. Per.

Feria vi.¹

Fiat, domine, quesumus, gratia tua fructuosior nostre deuotionis affectus; quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si tue sint placita pietati. Per.²

Secreta.

Omnipotens sempiterne deus, qui non sacrificiorum ambitione placaris, sed studio pie deuotionis intendis, da familię tue spiritum rectum et habere cor mundum, ut fides eorum hec dona tibi conciliet, et humilitas oblata commendet. Per.

Postcommunio.

Annue, quesumus, omnipotens deus, ut sacramentorum tuorum gesta recolentes et temporali securitate reuemur, et erudiamur legalibus institutis. Per.

Sabbato in xi. lectionibus¹.

Oratio.

Presta², domine, quesumus, nobis famulis tuis, talesque concede fieri tue gratię largitate, ut bona tua fiducialiter impetremus, et sine difficultate sumamus. Per.

Alia.

Da nobis, domine, quesumus, regnum tuum iusti-

tiamque semper inquirere, ut quibus indigere nos prospicis clementer facias abundare. Per.

Alia.

Deus, qui nos de presentibus adiumentis esse uetuisti sollicitos, tribue, quesumus, ut pie sectando que tua sunt, uniuersa nobis salutaria condonentur. Per.

Alia.

Deus, qui nos misericordia tua preuenis non peccantes, da nobis affectum maiestatem tuam iugiter deprecandi, ut pietate perpetua supplicibus potiora defendas. Per.

Alia.

Deus, qui nos despicias corde contritos et afflictos miseriis, populum tuum ieiunii ad te deuotione clamantem propitiatus exaudi, ut quos humiliauit aduersitas, attollat reparationis tue prosperitas. Per.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Domine, deus noster, qui in his potius creaturis, quas ad fragilitatis nostrę presidium condidisti, tuo quoque nomini munera iussisti dicanda constitui, tribue, quesumus, ut et uitę nobis presentis auxilium, et eternitatis efficiant sacramentum. Per.²

Prefatio.

Qui corporali ieiunio. *Require in capite ieiunii.*

Postcommunio.

Sumptum, domine, quesumus, uenerabile sacramentum et presentis uitae subsidio nos foueat et eterne. Per¹.

Oratio post ymnum trium puerorum.

Deus, cuius adorandę potentia maiestatis flamma sequentis incendii sanctis tribus pueris in splendorem mutata est, animarum ecclesię tue similibus adesto remediis, ut de grauioribus mundi huius aduersitatibus propitiacione celesti populus tuus ereptus exultet¹. Per².

[Reliquia].

Hęc³ sunt nomina sanctorum reliquiarum que habentur in exoniensi monasterio sanctę marię et sancti PETRI apostoli, quarum maximam partem gloriosissimus et uictoriosissimus rex Athelstanus, eiusdem scilicet loci primus constructor, illuc dedit.

De ligno domini.

¹ Gel. pp. 603-4.

² A later hand has written on the margin: *vel* Presta, domine, quesumus, famulis tuis tales nos fieri tue gratię largitate ut b.

¹ Gel. p. 605. ² The rest of fol. 5 b is blank. ³ Introd. § 43.

Reliquiae.

De sepulchro domini.
De uestimento domini.
De presepe domini.
De iordanie ubi dominus fuit baptizatus.
De mucrone et de lancea unde latus domini fuit apertum.
De monte excelso ubi dominus ieunauit.
De mensa christi in qua ipsemet cenabat.
De candela quam angelus domini in sepulchro christi irradiauit.
Item de presepio et de sepulchro domini.
De uestimento Sancte marie matris domini, (et de capillis eius).
De uelamine eiusdem dei genitricis.
De corpore sancti iohannis baptiste.
De reliquiis sanctorum innocentium.
De rubo de quo locutus est dominus moysi.
De monte oliueti unde dominus ascendit in celum.
De altari quod ipse dominus benedixit.
De loco ubi fuit dominus incarnatus.
De (reliquiis et de) uestimento sancti iohannis baptiste.
De barba Sancti petri apostoli.
De capillis eiusdem apostoli.
Item de uestimento Sancti petri apostoli.
De collo sancti pauli apostoli et de ueste eius.
De manna sancti iohannis euangeliste.
Item De uestimento eiusdem apostoli.
De baculo Sancti andree apostoli.
De capite Sancti bartholomei apostoli.
De Reliquiis sancti iacobi apostoli.

Martyres.

De sanguine Sancti stephani protomartyris et de reliquiis eius.
Item De capite Sancti stephani martyris.
De lapide Sancti stephani.
De sancto uincentio martyre.
De Sancto uitale martyre.
De carbone Sancti laurentii martyris (et de reliquiis eius).
De Sancto sebastiano martyre.
De Reliquiis Tiburtii et ualeriani martyrum.
De ossibus Sancti laurentii.
(Reliquiae Sancti quirini martyris.)
Reliquiae Sancti sebastiani martyris.
Reliquiae Sancti crisanti et darię martyrum.
Reliquiae Sancti urbani papę martyris.
Reliquiae Sancti uitalis martyris.
Ossa Sancti candidi martyris.
De capite et Reliquiis Sancti georgii martyris.
Reliquiae Sancti apollonaris episcopi et martyris.
Reliquiae Sancti quintini martyris.

Reliquiae.

Reliquiae Sancti cornelii martyris.
Reliquiae Sancti marcelli pape.
Reliquiae Sancti petri martyris.
De capite Sancti ciriaci martyris.
Reliquiae Sancti mauricii.
Reliquiae Sancti iuliani martyris.
Reliquiae Sancti luciani martyris, id est, de corpore eius.
Reliquiae Sancti geruasii martyris.
De capite Sancti christofori martyris.
De corpore Sancti cononi martyris.
Ossa Sancti anastasii.
Reliquiae Sancti uiti martyris.
Reliquiae Sancti nicasii martyris.
De corpore et de brachio Sancti iuuinalis.
Reliquiae Sancti tiburtii martyris.
De sanguine Sancti uiuiani.
Reliquiae eresii martyris.
Reliquiae ciriaci martyris.
De reliquiis Sanctorum martyrum qui fuerunt in hierusalem martyrizati.
Ossa cesarii martyris (et de ueste eius).

Confessores.

Reliquiae Sancti martini confessoris.
De uirga et de dente Sancti basilii.
De corpore Sancti euurtii episcopi.
Reliquiae Sancti medardi episcopi.
Reliquiae Sancti audioeni episcopi.
Ossa Sancti benigni martyris¹.
Reliquiae Sancti iusti et Sancti ladii.
De Sancto eduardo martyre.
Reliquiae desiderii martyris.
Reliquiae Sancti paneratii martyris.
Reliquiae Sancti felicis papae.
(De sancto gordiano martyre.)
(De reliquiis Sancti oflamni consobrini petri apostoli.)
(Reliquiae Sancti Augustini.)
(Reliquiae Sancti Germani autisiodorensis episcopi.)
Reliquiae Sancti petri diaconi.
Reliquiae Sancti maurili.
Reliquiae Sancti W[u]lmari confessoris.
Reliquiae Wtuuali[?] confessoris.
Reliquiae crispini confessoris.
Reliquiae Sancti siluestri confessoris.
Reliquiae Sancti galli episcopi.
De (reliquiis et) cilicio Sancti Remigii.
Reliquiae Sancti lupi episcopi.
De capillis Sancti (T)uti².

¹ A small ‘m’ on the margin calls attention to the fact that the next few martyrs are misplaced.

² The first four letters of this word have been erased, and a ‘T’ substituted by a later hand.

Reliquiae Sancti odonis episcopi.
 Reliquiae Winualoi confessoris.
 Reliquiae Sancti Winardi confessoris.
 De brachio Sancti dioneti episcopi.
 De brachio Sancti ipotemii confessoris.
 Brachium Sancti uuennali confessoris.
 (De planeta et tunica et crismali sancti remigii¹⁾).
 (Reliquiae sancti liudgeri episcopi¹⁾).
 De capite et de brachio Sancti conlocani confessoris.
 Reliquiae Designati.
 De ossibus (et capillis) et de uestimentis sancti petroci confessoris.
 Costa Sancti auiti confessoris.
 Reliquiae sancti remigii.
 De corpore Sancti aniani episcopi.
 De corpore Sancti maximini confessoris.
 De monumento Sancti W[u]lframni episcopi.
 (De sancto Wernoco confessore.)
 Reliquiae Sancti quonoquani confessoris.
 Ossa Sancti melani[i] confessoris.
 De corpore Sancti Withenoci confessoris.
 De corpore Sancti macoti confessoris.
 Reliquiae Sancti Tuduuuali.
 De digito Sancti hieronimi.
 Reliquiae Sancti gregorii,
 Reliquiae Sancti ualeriani.
 Reliquiae Sancti uuigenoci confessoris.
 De sepulchro Sancti Simeonis.
 De laipide Sancti siluini, quem portauit romam tribus
 uicibus.
 De capite Sancti nicolai episcopi.
 Item Reliquiae Sancti audoeni.
 De capite Sancti benedicti abbatis.
 De uestimento Sancti saluini.
 Reliquiae Sancti ermeli.
 (Reliquiae crispini et crispiniani.)

Virgines.

(De sancta elisabeth.)
 De digito Sancte marię magdalene.
 De sancta cecilia.
 De sancta Agatha uirgine.
 De sancta agnete.
 Reliquiae Sancte praxedis, et Sancte Eugenię, et
 felicula.
 Costa Sancte feliculę uirginis.
 De capite Sancte margarete uirginis.
 De sancta lucia.
 Item De sancta eugenia et de sancta felicula.
 Ossa Sancte mamille uirginis.
 Reliquiae Sancte Genouefę uirginis.

¹ Written on the margin.

Ossa sancte balthildis et Sancte genouefę.
 Reliquiae Sancte leonillę.
 Reliquiae Sancte morennę uirginis.
 De Sancta alfgiuia.
 Reliquiae Sancte sigeburgę uirginis.
 De uelamine Sancte Agathę uirginis (et dentes eius.)
 Reliquiae sancte cecilię et sancte alfgiue¹.
 (Maxilla Sancte Brigide uirginis.)
 His exceptis, plurimę alię ibi habentur sanctorum
 reliquię quarum, quia non inuenimus nomina scripta,
 que sint ignoramus².

Deus, cuius claritatis fulgore beatus michahel archangelus precellit agminibus angelorum, presta, quesumus, ut sicut ille dono tuo principatum meruit possidere celestem, ita nos eius precibus uitam optineamus eternam. Per.

Missa de sancto michahеле.

Deus, qui beatum michahelem archangelum electionis tuę populis constituisti principem, presta, quesumus, ut quem nobis dedisti salutis ducem, contra adversa omnia tribuas defensorem. Per.

Secreta.

Munus nostrum, quesumus, domine, dignantur assume, quod meritis et intercessione archangeli tui michahelis sit tibi acceptabile, et nobis propitiabile. Per.

Postcommunio.

Beati archangeli tui michaelis, ut omnium angelorum tribue nos, domine, orationibus foueri, ut quorum memoriam predicamus in terris, eorum sanctis precibus adiuuemur in celis. Per.

Propitiare³ misericors deus, supplicationibus nostris, et familiam tuam pernigili protectione custodi, ut qui unigentum tuum in carne nostri corporis modo natum confitemur, intercessionibus beatorum apostolorum petri et pauli. omniumque eiusdem diuine humaneque christi nativitatis ministrorum ministrarumque meritis nulla possimus diaboli * * * * sociorumque eius * a te co * sed sancti spiritus gratia illuminati contra vitiorum temptationes pugnare(?) ualeamus illesi. Per eundem dominum.

[Manumissiones].

* freode huna æt öcmund tune on mides sumeres
 messe euen for þon * 7 for þa * *
 on feower wegas on brunes gewitnesse messe preostes
 7 an ealra þæra preosta.

¹ This line has been erased, and the next line written over it by a later hand. ² The next page, fol. 7 a, is a blank page.

³ The whole of this page, fol. 8 a, Propitiare—7 on * *preostis*, is very much worn and nearly illegible.

+ Birhtric freode hroda æt euri tune on sum * * ofer pentecostenes messe daig on * þ * * * preosta * * * * ealra þara hyred preosta 7 on * preostes.

+ Þys sint þara manna naman ðe man freode for ordgar æt bradan stane ða he læg on adle. þ ys cynsie fram liwtune 7 godeild of lamburnan 7 leofric of swuran tune dola wines sunu 7 eadsige of cyric forda 7 ƿlfgýþ of boc lande 7 smala of oemund tune 7 wifman of brada stane 7 byrhflæd of tref meu tune 7 ƿellflæd of elymes tune on wynstanes ge wtynsse mæsse preostes 7 on wulfssies æt lamburnan 7 on eallra þara hired preosta: 7 ƿlfgýð of swuran tune 7 þær his to ge wtynsse cynsie preost 7 goda preost 7 ƿlfrie preost ðe þis ge wryt wrat þis was æt borslea ge don for ordgar

+ Eadgifu gefreode ƿlfgiðe birhsies dohtor hlaf brytan æt borslea on feower wegas: on wynstanes gewittnesse mæsse preostes 7 on goda preostes 7 on cynstanes goda suna: 7 on afan birhtric gefreode æffan æt curritune on brunes gewitnesse mæsse preostes 7 on wynstanes preostes 7 and on ealra þera hyred preosta.

+ Eadgyfu gefreode leofrune æt curri tune for ordgar on brunes gewitnesse messe preostes 7 on ealra þera hyred preosta.

+ Byrhtric ge freode ribrost 7 hwite on middes wintris messe dæg æt tiwarhel on prudes ge wtynsse mæsse preost.

+ Eadgyfu gefreode wulfrune æt curri tune for ordgar on brunes gewitnesse messe preostes 7 on ealra þera hyred preosta.

+ Eadgyfu gefreode wulswunne on middes sumeres mæsse dæg on wulfnopest ge wtynsse mæsse preostes 7 on ealra þera hired preosta.

+ Eadgyfu gefreode æfelgyfe wuncildes wif on feower wegas on middes sumeres mæsse æfen æt bræg: on brunes ge wtynsse mæsse preostes 7 on wulfnoðes mæsse preostes 7 on eallra þera hyred preosta¹.

[Benedictio tintinnabuli].

Omnipotens dominator christe, qui secundum assumptionem carnis dormiens in nau, dum aborta tempestas maria conturbasset, te protinus excitato inperante dissoluit, tu necessitatibus populi tui benignus succurre, tu hoc tintinnabulum sancti spiritus rore perfunde, sonitum illius semper fugiat inimicus, inuitetur ad fidem populus christianus, hostilis terreatur exercitus, confortetur in domino per eum populus

euocatus, atque, sicut super dauitcam citharam delectatus, desuper descendat spiritus sanctus, ut samuel crinigerum agnum mactantem in holocaustum tuum, rex eterni imperii, fragor aurarum turbam repellit aduersantem, ita dum huius uasculi sonitum transit per nubila, ecclesiae conuentum manus seruet angelica fruges credentium mentes et corpora saluet petitio sempiterna. Per¹.

Nomina vivorum.

Urbertus, Bernoz ancilla sua, Becco, Eluric.

Nomina mortuorum.

Madalbertus episcopus, Odolarius episcopus, Petrus, presbiter, Leotfrid[us?] presbiter, Eleneus presbiter, Odolbramus presbiter, Gontran(?), Centulfus, Aldo, Rotbertus, Elena, Utberga, Ermengardis, Ildeardis, Mu*(?)².

Encipiunt benedictiones ad lectorem.

De natale domini.

Deus, dei filius, qui hodierna die de uirgine nasci dignatus est, misereatur nostri. Amen.

Deus uerus et homo uerus, natus ex uirgine, nos benedicat. Amen.

Rex regum, hodie natus, nos custodire dignetur. Amen.

Regnans cum patre, natus ex matre christus, nos benedicat. Amen.

Saluator mundi, natus ex uirgine, nos saluare dignetur. Amen.

Redemptor humani generis, hodie natus, consuet nos dominus. Amen.

Auctor uitae, natus ex uirgine, misereatur nobis dominus. Amen.

Deus pacis et dilectionis, hodie natus, sit cum omnibus nobis. Amen.

Ipsa nos benedicat in terris, qui hodie nasci dignatus est ex utero uirginis. Amen.

De aepophania.

Deus, dei filius, qui hodierna die mundo apparere dignatus est, misereatur nostri. Amen.

De resurrectione.

Deus, dei filius, ab aeterna morte nos resuscitare dignetur. Amen.

Saluator mundi, pro nobis passus, et a morte resurgens, nos saluare dignetur. Amen.

¹ Surt. Soc. xxvii. 119; Maskell, Mon. Rit. 2nd Ed. i. 188.

² Introd. §. 41.

Benedictiones.

Deus, dei filius, qui hodie a mortuis resurgere dignatus est, miscreatur nostri. Amen.

De ascensione.

Deus, dei filius, qui hodierna die caelos ascendit, miscreatur nostri nunc et in secula. Amen.

De pentecosten.

Deus, dei filius, qui hodierna die discipulis suis sanctum misit spiritum, nostra inlustrare dignetur corda. Amen.

De aduentu domini.

Deus, dei filius, quem uenturum colimus, det nobis ueniam nostrorum delictorum. Amen.

Cotidianis diebus.

Ab omni malo defendat nos dominus. Amen.

A cunctis malis imminentibus liberet nos dominus. Amen.

A morte secunda cripiat nos dominus. Amen.

Diuina maiestas nos tucatur. Amen.

Deus, dei filius, nos benedicere dignetur. Amen.

Diuina gratia nos benedicat. Amen.

De sede sancta sua aspiciat nos dominus. Amen.

Benedictionibus suis repleat nos dominus. Amen.

Creator omnium nos benedicat. Amen.

Custos omnium custodiat nos christus. Amen.

Ipse nos benedicat qui nos creauit. Amen.

Protegat seruos suos omnipotens dominus. Amen.

Spiritus sanctus nostra inlustrare dignetur corda.

Spiritus sanctus aperiat nobis sensum cordis. Amen.

Trinitas sancta nos benedicat.

Saluet et benedicat nos omnipotens dominus. Amen.

In suo sancto seruitio confortet nos dominus.

In sancta religione conseruet nos dominus. Amen.

Deus miscreatur nostri, et benedicat nobis. Amen.

Commendationes post nocturnos.

Intercedente pro nobis sancta dei genitrix maria, auxilietur nobis omnipotens dominus. Amen.

Benedictiones.

Per intercessionem sanctae dei genetricis marie in suo sancto seruitio confortet nos dominus. Amen.

Rex regum, et dominus dominantium. da pacem in diebus nostris, omnipotens dominus. Amen.

Deus omnipotens, sancta trinitas, miscreatur nostri, quæ uiuit in secula seculorum. Amen.

De apostolorum.

Intercedentibus pro nobis christi apostolorum meritis, succurrat nobis omnipotens dominus.

De martyribus.

Intercedentibus pro nobis christi martyrum meritis, miscreatur nostri omnipotens dominus.

De confessoribus.

Intercedentibus pro nobis christi confessorum meritis, exaudiat nos omnipotens dominus.

De omnibus sanctis.

Omnium sanctorum suorum meritis eruat nos dominus a malis. Amen.

Cunctis pro nobis intercedentibus sanctis saluator mundi miscreatur nostri. Amen.

Sanctis intercedentibus, christe, tuorum electis, succurre nobis, omnipotens domine. Amen.

Benedictio ante tibum.

¶ Deus, qui nos ad delicias spiritales semper inuitas, da benedictionem super dona tua, ut ea quæ in tuo nomine sunt edenda sanctificata percipere mereamur. Per.

Alia.

Benedic, domine, dona tua, quæ de tua laetitate sumus sumpturi. Per.

Alia.

Protege nos, domine deus noster, et fragilitati nostræ necessariam prebe substantiam. Per.

Alia.

Refice nos, domine, donis tuis, et opulentiae tuæ largitate sustenta. Per.

Alia.

Tua nos, domine, dona reficiant, et tua gratia consoletur. Per.

Ad eȝbūm benedicendum.

In nomine sancte et unicę trinitatis, quod nobis est allatum creator omnium bonorum deus benedicat.

Seruis suis adposita a domino sint benedicta.
Creaturam suam christus filius dei benedicat.
Quod nobis est appositum dei filius benedicat.

Ad potum benedicendum.

Qui mutauit aquam in uina salerna nunc quoque nostra benedicat pocula. Amen.

Omnipotens deus nostra benedicere dignetur pocula. Amen.

Nos deus et nostra benedicat pocula christus.

Dis synt þa men þe synt anburge betwinon eadgyfe abbedysse 7 leofrice abbode æt þam lande 7 stuctune wulfseige edwig 7 cytel 7 denisc 7 godwine 7 hunwine 7 sweta 7 edwig boga 7 brun preost 7 se abbot hit hebbe his dæg 7 æfter his dæg in to mynstre¹.

Deus, qui iuste corrigis et clementer ignoscis, et non uis inuenire quod damnes sed potius quod corones, qui etiam peccantium non mortem sed uitam magis desideras, me miserum fragilemque peccatorem sorribus delictorum plenum a tua pietate non repellas, neque respicias ad peccata, et scelera, et inmunditias, turpesque cogitationes meas, quibus tuę misericordię dulcedinem merito mihi in maritudinem conuersti peccatorum, sed ad immensas misericordias tuas quibus gratuito subuenire consuesti; precorque humiliter ut immemor sis peccatorum meorum, et memor misericordiarum tuarum, uota precesque meas clementer suscipias, tibique placita mihi postulare concedas, collegioque sanctorum tuorum qui in hoc ministerio tibi placuerunt me ascisci digneris, atque per eorum exempla facias tibi semper placere, et ad te cum fideli grege tuo peruenire. Per².

Domine ihesu christe, propitius esto mihi peccatori, qui misericordia tua primus indigo, et pro consacerdotibus nostris exorare presumo, quia tu es immortalis, et sine peccato solus, domine deus noster. Tu es benedictus qui benedicis omnia. Tu es sanctus qui sanctificas omnia. Indulge nobis indignis famulis tuis, quia peccatores sumus et indigni qui presumimus ad sanctum altare tuum inuocare te; quia peccauius coram te, et coram angelis tuis; sed tribue nobis

Benedictiones.

indulgentiam delictorum, et confirma sanctam ecclesiam tuam in fide orthodoxa, et doce nos facere voluntate[m] tuam omnibus diebus nostris. Per.

Beate semper uirginis marie, beatorumque apostolorum ac martyrum, et confessorum, uirginum, et omnium electorum tuorum, et quorum hodie natalicia per uniuersum mundum celebrantur intercessionibus, quesumus, domine, gratia tua nos protege, et famulis ac famulabus tuis, qui in nostris se commendauerunt orationibus, et suas nobis elemosinas donauerunt, neenon et qui nobis de propriis peccatis et criminibus coram tua maiestate confessi fuerunt, seu omnibus benefactoribus nostris, et omnibus inimicis, neenon in tribulatione positis, et consanguineis, cunctisque¹.

Oremus, fratres karissimi, domini misericordiam pro fratribus ac sororibus nostris ab oriente usque ad occidentem, ut et illi orent pro nobis unusquisque in diuersis locis. Per christum dominum nostrum.

Oremus etiam pro unitate ecclesiarum, pro infirmis, pro debilibus, pro captiuis, pro paenitentibus, pro laborantibus, pro nauigantibus, pro iter agentibus, pro elemosinas facientibus, pro defunctorum spiritibus, et pro his qui non communicant, ut det illis dominus dignam agere paenitentiam. Per christum dominum nostrum.

Oremus etiam domini misericordiam pro spiritibus carorum nostrorum pausantium ill. ut eis dominus placidum refrigerium tribuere dignetur, et in locum quietis ac refrigerii sanctorum suorum intercessione eos transferat. Per ihesum christum dominum nostrum.

Offerimus tibi, domine ihesu christe, hanc orationem ab ortu solis usque ad occidentem a dexteram usque ad sinistram, in honorem et gloriam diuinitatis christi et humanitatis; in honorem et gloriam omnium graduum caelestium, michahelem, gabrihelem archanghelum; in honorem et gloriam patriarcharum, prophetarum, apostolorum, ac martyrum; pro omnibus uirginibus, fidelibus paenitentibus; pro omnibus matrimonii; pro bonis non ualde; pro malis non ualde; pro omnibus inerentibus orationem et depreciationem nostram. Per cundem.

Benedictio pro rege.

Benedic, domine, hunc clementissimum regem cum uniuerso populo, sicut benedixisti abraham in milia, isaac in uictoria, iacob in pascua. Amen.

¹ Introd. § 41.

² This and the following prayer occur in the 'Missa a Flacio Illyrico edita,' published by Martene. Lib. i. cap. iv. art. xii. ordo iv. Edit. A.D. 1700. pp. 491, 2.

¹ Fol. 12 b. ends abruptly here.

Da ei derore cęli benedictionem, et depingue, domine, terrę ubertatem; da ei de inimicis triumphum; de lumbis eius sobolem regnaturum. Amen.

Sit in regno illius indeficiens amor in populo; sit pax pergrinis in regno; sit aduentibus uictoria in transitu. Amen.

Vt ille transiens in seculo, uictoriam inueniat in celo, et cum patre clementissimo sine fine mereatur regnare in throno. Amen.

Quod ipse, *et cetera.*

Benedictio super regem in temporis synodi.

Benedicat tibi dominus custodiensque te, sicut te uoluit super populum suum constituere regem, ita et in praesenti seculo felicem et aeternę felicitatis tribuat esse consortem. Amen.

Clerum ac populum suum quem sua uoluit opitulatione et tua sanctione congregari, sua dispensatione et tua amministratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. Amen.

Quatenus diuinis monitis parentes, aduersitalibus omnibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo ministerio fideli amore obsequentes, et in presenti seculo pacis tranquillitate fruantur, et tecum aeternorum ciuium consortio potiri mereantur. Amen.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum, *et reliqua.*

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero in memoriam incarnationis, natuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis domini nostri ihesu christi, et in honore omniuni sanctorum tuorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi, et corum quorum hodie festiuitas celebratur, et quorum hic nomina et reliquiae habentur, ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem, ut illi omnes pro nobis intercedere dignentur in coelis, quorum memoriam facimus in terris¹.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offerimus pro rege nostro et sua uenerabili prole, et statu regni nostri, ac pro omni populo christiano et pro his qui nostri memoriam in suis continuis orationibus habent, ut hic ueniam recipient peccatorum, et in futuro premia consequi mereantur aeterna².

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero pro me peccatori miserrimo omnium hominum; pro meis peccatis innumerabilibus, quibus peccauit coram te, in dictis, in factis, in cogita-

tionibus, ut preterita mihi dimittas, et de futuris me custodias; pro sanitate corporis et animę meę; pro gratiarum actione de tuis bonis quibus cotidiae utor. Quid retribuam domino pro omnibus quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam et nomen domini inuocabo. Laudans inuocabo dominum, et ab inimicis meis saluus ero¹.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero pro animabus famulorum, famularumque tuarum *ill.* ut requiem aeternam dones eis inter sanctos et electos tuos, ut in illorum consortio uita perfruantur aeterna.

Ignosce, domine, quod dum rogare compellor dum per inmundia labia nomen sanctum tuum assumio, et inmundorum actuum secreta confiteor; non habeo apud te uerba sine criminе; tu enim conscientiae meę uulnera, tu cogitationum mearum occulta nosti, et inmunditias meas tu solus agnoscis, miserere mihi, domine, miserere mihi, ignosce mysterii tui tractanti, nec indignum misericordiae tuae iudices quem pro aliis rogare permittis, et in quo testimonium boni operis officium saltim dis dispensationis redere non recuses, saluator mundi, qui cum patre, et spiritu sancto uiuis et regnas deus. Per².

Benedictio super unum hominem.

Benedicat te deus cęli, adiuuat te christus filius dei. Amen.

Corpus tuum in seruitio suo custodire, et dignetur conseruare. Amen.

Mentem tuam illuminet, sensum tuum custodiat, gratiam suam ad profectum anime tuę in te augeat. Amen.

Ab omni malo te liberet et dextera sua te defendat. Amen.

Deus qui sanctis suis semper adiuuat ipse te adiuuare et conseruare dignetur per omnia seculorum. Amen. Ille uos.

Benedictio pro iter agentibus.

Exaudi, domine, preces nostras, et iter famuli tui *ill.* propitius comitare, atque misericordiam tuam sicut ubique es, ita ubique ei largire. Amen.

Quatenus a cunctis aduersitatibus defensus, gratiarum tibi referens actionem tua opitulatione sit securus. Amen.

¹ Bod. fol. 206 b.

² Ib.

¹ Bod. fol. 206 b.

² Bodl. Canonici, MS. 319. fol. 25 b.

Angelum pacis, omnipotens deus, mittere digneris
qui in uiam rectam comitetur famulum tuum. Amen.

Et cum omni fiducia ac sine ullo impedimento ad
desideratum locum perducat, et exinde ad pristinum
locum deducat. Amen.

Quod ipse prestare dignetur. *Ut supra.*

Item alia.

Purificet omnipotens deus tui cordis archana, et
benedictionis suę tibi tribuat incrementa. Amen.

Ab omnibus uitę presentis periculis exuaris, et uir-
tutum spiritualium ornamenti induaris. Amen.

Quo illius adiutorio fultus sic ei seruias in terris ut
ei coniungi ualeas in cęlis. Amen.

Quod ipse prestare dignetur.

Veni, sanctificator omnipotens aeterne deus,
benedic sacrificium preparatum tibi; in nomine
dei patris, et filii, et spiritus sancti, sit adunca-
tum et benedictum atque sanctificatum hoc
sacrificium laudis.

Accipe, sancte pater, hostiam immaculatam,
quam tibi deo meo uiuo et uero ego indignus
tuus famulus et sacerdos pro aeterne salute ani-
marum nostrarum suppliciter offero.

Memento, domine, famulorum famularumque
tuarum, et omnium in te credentium amicorum
carorum propinquorum meorum, et qui me ha-
bent in suis orationibus et quibus orationem
meam promisi. tu deus omnipotens, illis miserere
quorum tu nosti nomina singulorum, et om-
nium circumadstantium quorum tibi fides. *Ut supra.*

Memento etiam, domine, et eorum nomina
sanctorum tuorum apostolorum ac martyrum,
omniumque sanctorum qui meruerunt pro nomine
glorie tuae coronari, ut in¹

Missæ ad pluviam postulandam.

Antiphona.

Sitientes uenite ad aquas, dicit dominus, et qui non
habetis pretium uenite, et edite (bibite) cum letitia.

Psalmus. Adtendite, populus meus.

Terram tuam, domine, quam uidemus nostris iniqui-
tibus tabescentem celestibus aquis infunde, atque
in(r)iga beneficiis gratiae sempiterne. Per dominum.

Deus, in quo uiuimus, mouemur, et sumus, pluuiam
nobis tribue congruentem, ut presentibus subsidiis suf-
ficienter adiuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per
dominum.²

¹ Fol. 16 b. ends abruptly here.

En temptatione.

Lectio ieremie prophete³.

In diebus illis factum est uerbum domini ad hieremiam de sermonibus siccitatis. Luxit iudea, et porte eius corruerunt et obscuratae sunt in terra, et clamor hierusalem ascendit. Maiores miserunt minoraes suas ad aquam, uenerunt adhauriendum, et non inuenierunt aquam; reportauerunt uasa sua uacua. Confusi sunt et affliti⁴. Operuerunt capita sua propter terre uastitatem, quia non uenit pluua in terra⁵. Defeccerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniuriantes nostrae responderunt⁶ nobis, domine, fac propter nomen tuum, quoniam multae sunt auersiones nostre. Tibi peccauimus, expectatio israhel, saluator eius in tempore tribulationis.

Graduale. Protector noster, aspice, deus, et respice
super seruos tuos.

V. Domine deus uirtutum, exaudi preces seruorum
tuorum.

In illo tempore dixit ihesus turbis phariseorum et
saduceorum⁷. Cum uideritis nubem orientem ab occasu,
statim dicitis, nimbus uenit; et ita fit; et cum austrum
flantem dicitis; quia aestus erit; et fit. Hypocrite,
faciem celi et terre nostis probare, hoc autem tempus
quomodo non probatis⁸? Generatio mala et adultera
signum querit, et signum non dabitur ei nisi signum
ione prophete.

Offertorium. Sperent in te omnes qui nouerunt no-
men tuum, domine, quoniam non derelinquis querentes
te. Psallite domino qui habitat in sion, quoniam non
est oblitus orationes pauperum.

Secunda.

Oblatis, domine, placare muneribus, et opportunum
nobis tribue pluiae sufficietes auxilium. Per⁹

Communio. Ego clamaui quoniam exaudisti me,
deus, inclina aurem tuam et exaudi uerba mea.

[Ad complendum.]

Tuere nos, domine, quesumus, tua sancta sumentes, et
ab omnibus propitiis absolue peccatis. Per dominum.¹⁰

*Missæ pro his qui temptationibus fatigantur,
aut luxuria seculari.*

Inclina, domine, aurem tuam ad me et exaudi me.
Saluum fac seruum tuum, deus meus, sperantem in te.
Miserere mihi, domine, quoniam ad te clamaui tota die.

Psalmus. Letifica animam serui tui.

Oratio.

Omnipotens sempiterne deus, qui ad imaginem tuam

¹ Ier. xiv. 1-8.

² Vul. + et.

³ Vul. + 3 verses.

⁴ Vul. responderint.

⁵ Luc. xii. 54-56.

⁶ Vul.

⁷ om. = Mat. vii. 39.

factum inuidia diaboli a paradiso deiectum unici filii tui domini nostri ihesu christi sanguine redemisti hominem, exaudi me toto corde totaque mente te dominum uniuersorum inuocantem pro me famulo tuo, in te solum defensorem et protectorem uerum deum spem habentem. Mitte mihi auxilium de celis te deprecando, tecne inuocando. Da fortitudinem ad inimicum respuendum. Subueni pius ne consensem prebeam illius suggestioni. Non permittas me, domine, amplius temptationibus concuti quam sustinere possum. Da mihi sancti spiritus feruorem, ut aduenientes cognoscam cogitationes, et cognitas a me inimicorum insidias temptationesque repellam ut tibi in omnibus diebus uite meę placeam. Per.

Lectio epistole b. pauli apostoli ad romanos¹.

Fratres, scimus quod² lex spiritalis est, ego autem carnalis sum uenundatus sub peccato. Quod enim operor non intelligo. Non enim quod uolo bonum hoc ago, sed quod odi³ illud facio. Si autem quod nolo illud facio, consentio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non⁴ operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam uelle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio⁵. Condelector enim legi dei secundum interiorem hominem. Uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę, et captiuantem me in lege peccati, quę est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei per ihesum christum dominum nostrum.

Graduale. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, domine.

V. Eleuatio manum mearum sacrificium uesperatum. Aenia.

V. De profundis clamaui ad te, domine, domine, exaudi uocem meam.

Secundum lucam⁶.

In illo tempore dixit ihesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur ceteros parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent, unus phariseus, et alter publicanus. Phariseus stans hęc apud se orabat dicens⁷, deus, gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum, raptiores, iniusti, adulteri, uelut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato; decimas do omnium quę possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad celum leuare, sed percutiebat pectus suum, dicens, deus, propitius esto mihi peccatori. Dico au-

tem¹ uobis; descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur; et qui se humiliat exaltabitur.

Offertorium. Exaudi, deus, orationem meam.

Secretu.

Hostiam, domine, quam tibi pro me famulo tuo offero clemens suscipere digneris et benedictionem sancti spiritus tui dignanter perfunde mihi seruo tuo, et intercedente pro me sancto michaële archangelo tuo, et beata et gloria semperque uirgine maria, et beatis apostolis tuis petro et paulo, et omnium cateruis sanctorum, peccatorum meorum omnium indulgentiam tribue, et misericordiam largire mihi famulo tuo; hęc petenti pro tua pietate miserere, ut dignus efficiar huius seruitutis sacrique mysterii, ut quod te, deus clementissime, deprecor, mihi concedas pro tua pietate propitiū. Per.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Qui iustis presto es supplicationibus, miserere mihi famulo tuo mala mea preterita, cogitationesque temptationum iniquarum confitenti, hostis iniqui suasiones insidiasque procul a me, domine, pro tua pietate repelle, ne consensem prebeam suggestenti, ne superer ab aduersario, ne inobediens appaream preceptis tuis, dum tibi confiteor deo meo interiora cordis mei in tempore tribulationis, nec in hora exitus anime meę de corpore iudicium contemplationis cum infidelibus recipiam; sed, pius et misericors deus, pro hac pugna, laborumque certamine, fatigatione quoque mentis, coram te gloriam cum sanctis et electis tuis percipiam. Per christum dominum.

Communio. Unam petii a domino.

Ad complendum.

Gratias tibi agimus, omnipotens aeterne deus, pro sacramenti huius satietae, preces quoque supplices fundo, ut me famulum tuum ab omni culpa liberum esse concedas, ut² qui fideliter² et per corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi non sinas me, domine, ad propria mala reuerti, sed ne plusquam sustinere possum permittas me temptari, sed mittere digneris angelum tuum, qui me ab omni malo custodiat, uisitet, et defendat, et in opere bono confirmet, et in operibus mandatorum tuorum deducat. Per.

Missa generalis uiuorum et mortuorum.

Pietate tua quesumus, domine, nostrorum omnium solue uincula delictorum, et intercedente beata maria semper uirgine, omnique cęlesti uirtute; ac beatorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque sanctorum precibus,

¹ Rom. vii. 14-25. ² Vul. quia. ³ Vul. + malum. ⁴ Vul. + ego.

⁵ Vul. + 3 verses.

⁶ Luc. xviii. 9-14.

⁷ Vul. om.

¹ Vul. om.

² Dotted as error.

Pro episcopo.

domnum apostolicum .N. pontifices, abbates, regem nostrum et reginam nostram ac principes nostros, omnesque congregations illis commissas, et nos famulos tuos, ac locum nostrum, et familiam beatissime dei genitricis marie, necon et sancti petri apostoli, atque sancti suithuni confessoris christi, et omnia loca sanctorum in omni sanctitate custodi; omnesque affinitate et familiaritate nobis coniunctos, et nobis commissos, nobisque seruientes, necon et omnes christianos a uitia purga, uirtutibus illustra, pacem et sanitatem nobis tribue, hostes uisibiles et inuisibiles remoue, carnalia desideria repelle, aeris commoditatem tribue, iter famulorum famularumque tuarum fidelium in salutis tue prosperitate dispone, nauigantibus fidelibus portum salutis indulge, ininnicis nostris ueram caritatem et perfectam remissionem largire, nosque ab eorum insidiis potenter eripe, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis uitam et requiem eternam concede. Per.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione intercessioneque omnium sanctorum placatus maculas scelerum nostrorum, omniumque pro quibus hoc sacrificium offerimus absurge, et omnium christianorum¹ uiuorum atque mortuorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Prefatio.

U. D. AETERNE DEUS. Et tuam clementiam humiliter implorare ut omnibus sanctis tuis interuenientibus delicta nostra clementer emundes, diesque nostros in tua uoluntate disponas, similique credentibus in te sanitatem mentis et corporis tribuas, incredulos conuertas, errantes corrigas, discordantibus unitatem pacis largiaris, omnibusque uiuis et defunctis ueniam conferas ut ad interminabilem gloriam peruenire mereantur. Per christum.

Ad complendum.

Sumpta, quesumus, domine, sacramenta omnia crima nostra detergant, omnemque prauitatem et infirmitatem, seu etiam hostiam rabiem atque subitam mortem, meritis sanctorum omnium a nobis procul depellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sint oblata salute. Per.

Missa pro episcopo.

Inclina, domine, aurem tuam. *Ut supra.*

Oratio.

Concede, quesumus, domine, famulo tuo episcopo nostro .N. ut predicando et exercendo que recta sunt

Pro episcopo.

exemplo bonorum operum animas suorum instruat subditorum, et eternę remunerationis mercedem a te püissimo pastore percipiat. Per.

Lectio epistole beati pauli ad hebreos¹.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis; qui condolere possit his² qui ignorant et errant; quoniam et ipse circumdatuſ est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipſo offerre³ sacrificia⁴; nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a deo tamquam aaron⁵, quemadmodum scriptum est⁶: Tu es sacerdos in eternum, secundum ordinem melchisedech.

Graduale. Saluum fac seruum tuum, deus meus, sperantem in te.

V. Auribus percipe, domine, orationem meam. Aeuia.

V. Uerba mea auribus percipe, domine, intellege clamorem meum.

Secundum matheum⁷.

In illis dixit ihesus discipulis suis; uigilate et orate, quia⁸ nescitis⁹ quando tempus sit. Sicut homo qui peregre proficisciens¹⁰ reliquit domum suam, et dedit seruis suis potestatem cuiuscunque operis, et ianori precepit uigilare¹¹. Sic ergo uigilate¹². Nescitis enim quando dominus domus ueniat, sero, an media nocte, an gallicantu, an mane, ne cum repente¹³ uenerit¹⁴ inueniat uos dormientes. Quod autem uobis dico, omnibus dico; uigilate.

Offertorium. Domine, exaudi orationem meam, et clamor meus ad te perueniat.

Secreta.

Suscipe, quesumus, clementer, omnipotens deus, nostre oblationis deuotionem, et per uirtutem huius sacramenti quod tue obtulimus maiestati tuum .ill. cum commisso sibi grege a cunctis protege aduersitatibus. Per.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Qui es iustorum gloria, et misericordia peccatorum, pietatem tuam humili prece depositimus, ut intercedente beata dei genitrice maria, et sanctis apostolis tuis PETRO et paulo atque andrea, et omnibus sanctis tuis, famulum tuum pontificem nostrum benignus respicias, et pietatis tue custodiam

¹ Heb. v. 1-6.

² Vul. iis.

³ Vul. + pro peccatis.

⁴ Vul. om.

⁵ Vul. + sic—te.

⁶ Vul. et in alio loco

dicit.

⁷ By error for Mare. xiii. 33-37.

⁸ Vul. om.

⁹ Vul. + enim.

¹⁰ Vul. profectus.

¹¹ Vul. ut vigilet.

¹² Vul. + ergo.

¹³ Vul. transpose.

¹ ‘fidelium’ is added by a different hand above the line.

impendas. Quatenus ex toto corde et ex toto corde et ex tota mente tibi deseruiat, et sub tua semper protectione consistat, ut quando ei extrema dies uenerit, societatem omnium sanctorum percipiat, cum quibus incenarrabilem gloriam sine fine possideat. Per christum.

Communio. Intellege clamorem meum, intende uocis orationis meq; rex meus et deus meus, quoniam ad te orabo, domine.

Ad complendum.

Deus, qui populo tuo pastores preesse uoluisti, famulum tuum episcopum nostrum. ill. quem preesse et prodesse ecclesię tuę iussisti, da, quesumus, ut incessanter recta monento et operando subditorum suorum mentes in tui amoris desiderio excitet, et secundum te ad utilitatem sui prouectus et aliorum uiuere ualeat. Per.

Missa pro penitentibus.

Misereris omnium, domine, et nihil odisti eorum que fecisti, dissimulans peccata hominum et parcens illis quia tu es dominus deus noster.

Psalmus. Miserere mei, deus, miserere.

Oratio.

Preces nostras, quesumus, domine, memor humanę fragilitatis placatus admittre, et quia infirmitatis nostre conscię ad impetranda que poscimus de meritorum qualitate diffidimus, pietatem tuam humiliter imploramus, ut intercessione sanctę dei genitricis marię, sanctorumque omnium apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque electorum tuorum, famulis tuis ill. ac famulabus propitius indulgentiam culparum, et plenitudinem ęternorum largiaris gaudiorum. Per.

Lectio beati iacobi apostoli¹.

Karissimi, confitemini alterutrum peccata uestra, et orate pro inuicem ut saluemini. Multum enim ualeat deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis; et orationem orauit, ut non plueret super terram, et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum orauit, et celum dedit pluviā, et terra dedit fructum suum². Si quis autem³ errauerit ex uobis a ueritate, et conuerterit quis eum, scire debet quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore uei sue, saluabit animam eius a morte, et operit⁴ multitudinem peccatorum.

Graduale. Respice, domine, in testamentum tuum, et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

¹ Iac. v. 16-20.

² Vul. + fratres mei.

³ Vul. om.

⁴ Vul. operiet.

V. Exurge, domine, et iudica causam tuam, memor esto obprobrii seruorum tuorum. Aeuia.

V. Qui sanat contritos corde, et alligat contritiones eorum.

Secundum lucam⁵.

In illis erant appropinquantes ad ihesum publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant pharisei et scribię dicentes; quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens; Quis ex uobis homo qui habet centum oues? et si perdidet unam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, et uadit ad illam que perierit⁶, donec inueniat illam⁷? Et cum inuenierit eam, imponet⁸ in humeros suos gaudens, et ueniens domum conuocat amicos et uicinos, dicens⁹, congratulamini mihi quia inueni ouem meam que perierat. Dico uobis quod, ita gaudium erit in celo super uno peccatore pénitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustos⁶ qui non indigent pénitentia.

Offertorium. Populum humilem saluum facies, domine, et oculos superborum humiliabis, quoniam quis deus prater te, domine?

Secreta.

Hanc igitur⁷, domine, oblationem, quam pro famulis ill. et famulabus tuis que pietati offerimus, pius ac propitius suscipe, et omnium peccatorum suorum uincula, quibus propria accusante conscientia miserabiliter instinguntur, intercessione dei genitricis propitiatus absolve, ut⁸ propitiatus absolve⁸, ut pro his ueram puramque coram te confessionem et dignam fructuosamque agere ualeant pénitentiam, et plenissimam illis⁹ gratuito dono indulgentiam.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hęc oblatio quam tibi pro famulis et famulabus tuis ill. offerimus sit in oculis tuis semper accepta; et sicut sanctos tuos fides recta prouexit ad coronam, ita eos deuotio perducat ad ueniam, qualiter hac oblatione placatus a cunctis eos emundes sordibus delictorum, et dites fructu operum bonorum. Per christum.

Communio. Dico uobis gaudium est angelis dei super uno peccatore pénitentiam agente.

Ad complendum.

Sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri

¹ Luc. xv. 1-7.

² Vul. perierat.

³ Vul. eam.

⁴ Vul. imponit.

⁵ Vul. + illis.

⁶ Vul. justis.

⁷ This word is underlined by a later hand.

⁸⁻⁹ Underlined by a later hand.

⁹ 'tribue' is written on the margin by a later hand.

ihesu christi refectione uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut hec salutaria sacramenta famulos tuos et famulas ill. precibus sanetę dei genitricis marię, ab omni uinculo iniuritatis absoluant, et quicquid in eorum mente uitiosum est eorum medicacionis dono curetur; fidei quoque, spei, caritatisque gemmis ornatos aeternę felicitatis participes efficiant. Per.

Missa pro familiaribus.

Omnia quę fecisti nobis, domine, in uero iudicio fecisti, quia peccauimus tibi et mandatis tuis non obediuiimus; sed da gloriam nomini tuo, et fac nobiscum secundum multitudinem misericordię tue.

Psalmus. Magnus dominus.

Oratio.

Deus, qui caritatis dona per gratiam sancti spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti, da famulis et famulabus tuis .N. pro quibus tuam deprecamur clementiam salutem mentis et corporis, ut te tota uirtute diligant, et quę tibi placita sunt tota dilectione perficiant. Per.

Lectio libri machabeorum¹.

In diebus illis orationem faciebant sacerdotes, dum offerrent sacrificium pro populo israel, ionatha incloante, ceteris autem respondentibus, et dicentibus, Benefaciat uobis deus et meminerit testamenti sui, quod ad² abraham et isaac et iacob locutus est³ seruorum suorum fidelium. Et dei uobis eor omnibus, ut colatis eum, et faciatis eius uoluntatem⁴. Adaperiat eor uestrum in lege sua, et in preceptis suis, et faciat pacem; exaudiat orationem⁵ uestram⁶, et reconcilietur uobis, nec uos deserat in tempore malo dominus⁶ deus uester⁶.

Graduale. Conuertere, domine, aliquantulum, et deprecarer super seruos tuos.

U. Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie. Aeuia.

V. Qui timent dominum sperent in eum, adiutor et protector eorum est.

Secondum marcum⁷.

In illo tempore dixit ihesu discipulis suis. Amen dico uobis, quia si quis⁸ dixerit huic monti; Tollere et mittere in mare, et non hesitauerit in corde suo, sed crediderit quia quecumque⁹ dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico uobis, omnia quecumque orantes petitis credite quia accipietis et uenient¹⁰ uobis. Et cum

statim¹ adorationem² dimittite si quid habetis aduersus aliquem; ut et pater uester, qui in celis est, dimittat uobis delicta nostra. Quod si uos non dimiseritis, nec pater uester, qui in celis est, dimittet uobis peccata nostra.

Offertorium. Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum, domine, quoniam non derelinquis querentes te. Psallite domino qui habitat in syon, quoniam non est oblitus orationem pauperum.

Secreta.

Misericere, quesumus, domine, famulis et famulabus tuis .N. pro quibus hoc sacrificium laudis tuę offerimus maiestati, ut per hęc sancta supernę beatitudinis gratiam obtineant, et gloriam ęternę beatitudinis adquirant. Per.

Prefatio.

U. D. aeternę deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantibus, ut famulos tuos quos sanctę dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde subiectos, ut tuę caritatis spiritu repleti a terrenis mundentur cupiditatibus, et celesti beatitudine te donante digni efficiamur. Per christum.

Communio. Amen, dico uobis quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, et fiet uobis.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine deus noster, ut hęc salutaria sacramenta illis proficiant ad prosperitatem et pacem, pro quorum quarumque dilectione hęc obtulimus maiestati.

Missa pro quacumque tribulatione.

Salus populi ego sum dicit dominus, de quacumque tribulatione clamauerint ad me exaudiam eos, et ero illorum dominus in perpetuum.

Psalmus. Attende, popule.

Collecta.

Ineffabilem misericordiam tuam nobis, quesumus, omnipotens deus, clementer ostende, ut simul nos a peccatis omnibus exuas, et a poenis quas pro his meremur eripiatis. Per.

Lectio libri sapientie⁸.

Miserere nostri, deus omnium, et respice nos, et ostende nobis lucem miserationum tuarum; et immite timorem tuum super gentes, quę non exquisierunt te, et cognoscant te quia non est deus nisi tu, ut enarrant magnalia tua. Alleluia manum tuam super gentes alienas, ut uideant potentiam tuam. Sicut

¹ Mach. i. 2-5. ² Vul. transposes. ³ Vul. corde magno et animo volenti. ⁴ Vul. orationes. ⁵ vestras.

⁶ Vul. om. ⁷ Marc. xi. 22-26. ⁸ Vul. quicunque. ⁹ Vul. quodcumque. ¹⁰ Vul. evenient.

¹ Vul. stabitis.

² Vul. ad orandum.

³ Eccl. xxxvi. 1-10.

enim in conspectu eorum glorificatus es in nobis, sic in conspectu nostro glorificaberis¹ in illis², ut cognoscant te sicut et nos cognouimus, quoniam non est deus preter te, domine. Innova signa et immuta mirabilia. Clarifica manum et brachium dextrum. Excita furorem, et effunde iram. Extolle³ aduersarium et afflige inimicum. Festiu tempus, et memento finis, ut enarrent mirabilia tua, domine⁴, deus noster⁴.

Graduale. Ad dominum dum tribularer clamaui, et exaudiuit me.

V. Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. Aeuia.

V. Multe tribulationes iustorum, et de omnibus his liberavit eos dominus.

Secundum iohannem⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis: Amen⁶, dico uobis, quia plorabitis et flebitis uos, mundus autem gaudebit; uos autem contrastabimini, sed tristitia nostra uertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristiciam habet, quia uenit hora eius; cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressure, propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quidem tristiciam habetis. Iterum autem uidebo uos, et gaudebit cor uestrum, et gaudium uestrum nemo tollet a uobis.

Offertorium. Si ambulauero in medio tribulationis uiuificabis me, domine, et super iram inimicorum meorum extendes manum tuam, et saluum me fecit dextera tua.

Secreta.

Purifiset nos, domine, quæsumus, muneric presentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiant. Per⁷

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Qui fragilitatem nostram non sculum misericorditer temporalibus bonis consolari ut nos ad eterna prouchas, sed etiam ipsis aduersitatibus seculi benignus eridis, ut ad cœlestia regna perducas. Per christum.

Communio. Inclina aurem tuam, accelera ut eruas nos.

Ad complendum.

Presta, domine, quæsumus, ut terrenis affectibus expati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per⁷

Missa pro pace.

Da pacem, domine, sustinentibus te, ut prophete

tui fideles tui fideles inueniantur; exaudi preces seruitui et plebis tue israhel.

Psalmus. Letatus sum.

Collecta.

Deus, a quo sancta desideria, recta consilia, et iusta sunt opera, da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem, ut et corda nostra mandatis tuis dedita, et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.⁸

Lection epistola b. pauli apostoli ad thessalonicos¹.

Fratres, nolite desicere benefacientes in² christo ihesu domino nostro². Si³ quis autem³ non obaudit uerbo nostro per epistolam, hunc notate, et non commisceamini cum illo ut non⁴ confundar⁵. Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. Ipse autem dominus pacis det uobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus⁶ cum omnibus uobis⁷. Gratia domini nostri ihesu christi, et⁸ caritas dei⁸, cum omnibus uobis. Amen.

Graduale. Letatus sum in his que dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.

V. Fiat pax in uirtute tua et habundantia in turribus tuis. Aeuia.

V. Qui posuit fines tuos pacem, et adipic frumenti satiat te.

Secundum iohannem⁹.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; pacem¹⁰ meam do uobis¹⁰, pacem¹⁰ relinquo uobis¹⁰. Non quomodo mundus dat, ego do uobis. Non turbetur cor uestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi uobis; uado et uenio ad uos. Si diligenteris me, gauderetis utique, quia uado ad patrem, quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit creditis. Iam non multa loquor uobiscum. Uenit enim princeps mundi huius, et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem; et sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio.

Offertorium. Sanctificauit moyses altare domino, offerens super illud holocaustum, et immolans uictimas fecit sacrificium uestimentum in odorem suauitatis domino deo in conspectu filiorum israhel.

Secreta.

Deus, qui credentes in te populos nullis sinis conuici terroribus, dignare preces et hostias dicare tibi plebis suspicere, ut pax tua pietate concessa christianos fines ab omni hoste faciat esse securos. Per⁷

¹ Vul. magnificaberis.

² Vul. eis.

³ Vul. tolle.

⁴ Vul. om.

⁵ Ioan. xvi. 20-22.

⁶ Vul. + amen.

¹ Thess. iii. 13-18.

²⁻² Vul. om.

³⁻³ Vul. Quod si

quis.

⁴ Vul. om.

⁵ Vul. confundatur.

⁶ Vul. + sit.

⁷ Vul. salutatio—scribo.

⁸⁻⁸ Vul. om.

⁹ Ioan. xiv.

27-31.

¹⁰⁻¹⁰ Vul. transposes.

Prefatio.

U. D. AETERNE DEUS. Cuius potentia aeternalis est in filio, et consubstantialis in spiritu sancto, rogamus ergo te, domine, ut pacem quam in angelicam ab quo prouidisti naturam supplicibus tuis annas essentiali. Te igitur, regem regum, dominum uniuersorum adoramus in perpetuum, per christum dominum nostrum. Quem laudant angeli, pauescent archangeli, throni et dominationes, cumque omnis celorum uirtus tibi coniubat, cum cherubin et seraphin proclamemus una uoce dicentes,

Sanctus, sanctus, sanctus.

Communio. Letabimur in salutari tuo, et in nomine domini dei nostri magnificabimur.

Ad complendum.

Deus, auctor pacis, et amator caritatis quem nosse uiuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus inpugnationibus supplices tuos, ut qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per.⁹

Missa pro iter agentibus.

Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie a seculo et in seculo tu es.

Priusquam montes fierent.

Collecta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et uiam famuli tui¹ .N. (uel [famu]lorum famularumque tuarum)² omniumque sibi adherentium in salutis ue*q* prosperitate dispone, ut inter omnes ui*q* uel huius ui*q* uarietates tuo semper protegatur (uel protegantur) auxilio. Per.⁹

Lectio libri genesis³.

In diebus illis locutus est dominus ad abraham, dicens; dominus deus celi, qui tulit me de domo patris mei, et e terra nativitatis me*q*; qui locutus est mihi et iurauit⁴, dicens, semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te.

Graduale. Angelis suis deus mandauit de te ut custodian te in omnibus uiis tuis.

V. In manibus portabunt te ne umquam offendas ad lapidem pedem tuum. Aeuia.

V. Domine, deus salutis me*q*, in die clamaui et nocte coram te.

Secundum matheum⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; euntes predicate dicentes, quia appropinquabit regnum celorum⁶. In quacunque autem ciuitatem et⁷ castellum intra-

ueritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec excatis. Intrantes autem in domum salute eam dicentes; pax huic domui, et si quidem fuerit domus¹ digna ueniat² pax uestra super eam; sin³ autem non fuerit digna, pax uestra ad uos reuertetur⁴. Et quicumque non receperit uos, neque audierit sermones uestros, exeuntes foras de domo uel ciuitate, excutite pulucrem de pedibus uestris. Amen dico uobis, tolerabilis erit terra sodomorum et gomorreorum in⁵ die iudicii quam illi ciuitati.

Offertorium. Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moueantur uestigia mea; inclina aurem tuam et exaudi uerba mea; mirifica misericordias tuas qui saluos facis sperantes in te, domine.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas tibi offerimus pro famulo tuo (uel famulis, famulabus tuis) .N. omnibusque⁵ secum comitantibus⁵ benignus assume, ut uiam illius (uel uias illorum) precedente gratia tua dirigas, et subseguente comitari digneris, ut de actu atque incolo(uel) uitiate eius (uel eorum) secundum misericordie tuę presidia gaudeamus. Per.⁹

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Cuius immensam misericordiam humillimis precibus imploramus, ut iter famuli tui (famulorum tuorum, famularumque tuarum) cum suis in prosperitate dirigere; eumque (eosque, easque) inter ui*q* et ui*q* huius uarietates digneris custodire; quatinus angelorum tuorum presidio fultus, et intercessione sanctorum munitus (muniti, munit*q*), a cunctis aduersitatibus tua miseratione defensus (defensi, defense*q*), protectionis et reuersionis sue felicitate potitus (potiti, potit*q*) et compos (compones) reddatur iustorum uotorum, et de suorum letetur (letentur) remissione peccatorum. Per christum.

Communio. Scapulis suis obumbrabit tibi dominus, et sub pennis eius sperabis, scuto circumdabit te ueritas eius.

Ad complendum.

Deus, qui diligentibus te misericordiam tuam semper impendis, et a seruientibus tibi in nulla es regione longinquus, dirige uiam famuli tui (uel uias famulorum famularumque tuarum). N. omniumque sibi adherentium in ueritate tua; ut te protectore, te preduce, per iustitiae semitas sine offensione gradia(n)tur. Per.⁹

¹ Above the line in a contemporary hand.

² V. om.

³ Gen. xxiv. 7.

⁴ Vul. + mihi.

⁵ Mat. x. 7-15.

⁶ Vul. + Infirmos—suo.

⁷ Vul. aut.

¹ Vul. + illa.

² Vul. veniet.

³ Vul. si.

⁴ Vul.

revertetur ad vos.

⁵⁻⁶ V. om.

VIII. Ed. dec. natale sancti nicolai episcopi.

Deus, qui beatum nicholaum pontificem tuum innumeris decorasti miraculis; tribue nobis, quesumus, ut eius meritis et precibus a gehenne incendiis liberemur. Per.

Secreta.

Sanctifica, quesumus, domine, oblata munera, que in sollempnitate sancti antistitis nicolai offeruntur, ut per ea uita nostra inter aduersa ubique dirigatur et prospера. Per.

Postcommunio.

Sacrificia que sumpsimus, domine, pro sollempnitate sancti pontificis tui nicholai, sempiterna nos protectione confirmant. Per.

Missa pro inimicis.

Deus pacis, caritatisque amator et custos, da omnibus inimicis nostris (uisibilibus) pacem caritatemque ueram; cunctorumque eis remissionem tribue peccatorum; nosque per intercessionem sancte tuę genitricis marie, sanctique michaelis archangeli, et sanctorum apostolorum petri et pauli, omniumque sanctorum, ab eorum (et inuisibiliū) insidiis potenter eripe. Per.

Secreta.

Oblatis, domine, quesumus, placare muneribus, et intercedente beata dei genitrice maria, omnibusque sanctis, nos ab inimicis nostris clementer eripe, eisque indulgentiam tribue delictorum. Per dominum.

Prefatio.

U. D. AETERNE DEUS. Qui pro redemptione ac salute humani generis cruci asfixus pro suis orauit inimicis dicens, Pater dimitte illis, non enim sciunt quod faciunt; per ipsum nos, quesumus, omnipotens pater, a cunctis eripe inimicis, eisque ueniam tribue delictorum, et intercedente beata dei genitrice maria, cum omnibus sanctis, eos ad pacis caritatisque concordiam clementer reuoca. Per christum.

Postcommunio.

Haec nos communio, domine, exuat a delictis, et sancte dei genitricis marie, sanctique mi(c)haelis archangeli, et sanctorum apostolorum petri et pauli, omniumque sanctorum meritis, ab inimicorum (uisibiliū et inuisibiliū) defendat insidiis. Per.

Alia.

Deus, qui famulis tuis moysi, samuheli, et stephano protomartiri uirtutem patientie dedisti, ut pro suorum

delictis inimicorum exorarent; da nobis, quesumus, sanctę dei genitricis marie, omniumque sanctorum meritis, ut inimicos nostros uerę dilectionis amore diligamus, eorumque pro excessibus tota mentis intentione, preces assiduas in conspectu maiestatis tuę fundamus. Per.

Missa pro fideli amico.

Inclina, domine, aurem tuam.

Psalmus. Custodi animam meam.

Collecta.

Domine sancte, pater omnipotens, aeterne deus, cui tibi¹ (iusta) accepta sunt uota, supplices deprecamur et exoramus magnam clementiam tuam, ut per intercessionem angelorum, archangelorum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, atque uirginum, omniumque ciuium supernorum, uota famuli tui N. dignanter accipias (et) tribuas (ei) et¹ diuitias gratiae tuę et ab omnibus periculis eam¹ (eum) liberare digneris. Tuere eam¹ (eum), domine, ac defendas, protegas et confortas¹ (confortes) diebus ac noctibus, horis atque momentis, rex angelorum, preces exaudias, uota suscipientias, desiderata confirmes, postulata concedas; des ei auxilium tui presidii, iuxta euangelicam uocem, ut quod precatur obtineat et quod inpreauerat (i) agnoscat. Per.

Lectio libri sapientie².

Beatus uir qui confidit in domino, et erit dominus fiducia eius. Et erit tamquam³ lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suos. Et non timebit cum uenerit estas⁴. Et erit folium eius uiride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinit (net) facere fructum. Prauum est cor hominis⁵, et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego, dominus, scrutans cor, et probans renes, qui do unicuique iuxta uiam et iuxta fructum ad inuentionum suarum, dicit dominus omnipotens.

Graduale. Dirigatur oratio mea.

U. Eleuatio. Alleluia.

U. Domine, refugium factus es est nobis a generatione et progenie.

Secundum mathecum⁶.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; non (pot)est enim⁷ arbor bona fructus⁸ malos⁸ facere,

¹ Underlined. ² Ier. xvii. 7-10. ³ Vul. quasi. ⁴ Vul. *æstus*. ⁵ Vul. omnium. ⁶ Mat. vii. 18-21. ⁷ Underlined. Vul. *om.* ⁸ Vul. *transposes*.

neque arbor mala fructus¹ bonos¹ facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, domine, domine, intrabit in regnum celorum, sed qui facit voluntatem patris mei, qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum.

Offertorium. Domine, conuertere.

Secreta.

Domine ihesu christe, qui per os dauid (locutus es), uouete et reddite domino deo nostro, te, domine, suppliciter imploramus ut famulum tuum .N. per intercessionem sancte marie matris tue, domine deus omnipotens, uigilanter eum custodias, et tucaris, et protegas; oblationem quam pro illo tibi offerimus, interueniente sancto michaële archangelo cum omnibus angelis, atque archangelis, omnibusque sanctis interuenientibus, clementer ac benigniter accedere² (accipere) digneris et accende in cor(de) famuli tui .N. ignem tui amoris ac timoris, et sanctorum patriarcharum exemplis imitarem facias in bonis operibus testimoniorum firmet² (es) et stabiles² (i) persecueret. Per.

Prefatio.

U. D. aterne deus. Te laudare, te benedicere, qui das escam omni carni, in quo est salus omnium populorum; cui abel munera obtulit, cui iacob uotum uouuit et redidit, miserere famulo tuo .N. circumda eum sicut² o² (scuto) et arma² (is) fidei; salua eum ab inimicis, et a laqueis mortis. Qui es uita sperantium atque auxiliator innitte in eum, quesumus, domine, spiritum sanctum, spiritum sapientie et intellectus, de ore egli, et de pinguedine terre. Tribue ei hereditatem benedictionis aeternae, ut maneat in sensu eius pax uera, et fides firma, caritas non deficiens, humilitatis precipue mansuetudo, et patientia uera, ac proximi dilectio integra. Propitius esto ei, domine, per intercessiones omnium sanctorum tuorum, et cuaua ab eo omne malum, cuiusque² (quisque) eum reple per omnia bonis. Tribue in sensu eius quod ele(i)gis², et misericors repelle que odis; et sicut liberasti seruum tuum moyesen cum filiis israel de manu pharaonis regis egypti, ita ut (et) famulum tuum .N. liberare digneris de omnibus uite huius periculis, et ne tradas eum in manus tribulantium et insurgentium in se. Tu es enim deus qui nullum hominum uis perire, sed semper saluare. Per christum.

Communio. Tu, domine, seruabis nos.

Postcommunio.

Deus, qui es initium et finis, protege famulum tuum

.N. pro quo tibi in honore beatę marię genitricis tue, domine, ac sancti archangeli michaelis, omnibusque¹ sanctis¹ tuis¹ (omniumque sanctorum tuorum) uota et munera cius tibi offerimus; ut sub ope dextere tue ubique protegatur; et mitte auxilium tuum de sancta¹ (o), et de sion tuere eum, domine, etauge ei felicitatis tempora, sicut ezechie ter quinos annos auxisti ad uitam. Tribue ei, domine, per merita sanctorum martyrum tuorum cosme et damiani gratiam tuam in celis, et dele cyrographum peccatorum suorum. Per.

En anniversarium ecclesie missa.

Terribilis est locus iste.

Psalmus. Quam dilecta.

Collecta.

Deus, qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem, et sacris semper mysteriis representas incolumes; exaudi preces populi tui, et presta ut quisquis hoc templum, beneficia petiturus, ingreditur, cuncta se impetrasse letetur. Per.

In diebus illis uidi ciuitatem sanctam hierusalem².

Graduale. Locus iste a deo factus est.

U. Deus cui adstat. Alleluia.

U. Adorabo.

In illo tempore egressus ihesus perambulabat hiericho³.

Domine deus, in simplicitate cordis mei.

Secreta.

Anne, quesumus, domine, precibus nostris ut quicumque intra templi huius, cuius anniversarium dedicationis diem celebramus, ambitum continemur, plena tibi atque perfecta corporis et animę deuotione placeamus; ut dum hęc presentia uota reddimus, ad aeterna premia, te adiuuante, uenire mereamur. Per.

Communio. Domus mea.

Postcommunio.

Deus, qui ecclesiam tuam sponsam uocare dignatus es, ut que haberer gratiam (per) fidei deuotionem, haberet etiam ex nomine pietatem; da, ut omnis hęc plebs nomini tuo seruens huius uocabuli consortio digna esse mereatur, et ecclesia tua in templo cuius anniversarius dedicationis dies celebratur, tibi collecta, te timeat, te diligat, te sequatur; ut dum iugiter per uestigia tua graditur, ad celestia promissa, te ducente, peruenire mereatur. Per.

¹ Vul. transposes.

² Underlined.

¹ Underlined.

² Apoc. xxi. 2-5.

³ Luc. xix. 1-10.

[Benedictio.]

En anniversario festo ecclesie.

Deus, fons saluationis, et origo benedictionis, uos in hac domo congregatos cum gaudio iubilationis pro anniversario festo sue dedicationis, uasa faciat esse benedictionis, omniumque replete intellectu sacre eruditionis. Amen.

Custodiat in uobis fidei integritatem, speci gubernet longanimitatem, accendat caritatem, donet sobrietatem, firmet castitatem, aeris tribuat salubritatem, omnemque concedat oportunitatem. Amen.

Preces uestras hic et ubique exaudiat, delicta deleat, virtutes augeat, hostes amoueat, infirmitates coercent, et per hec festa anniversaria nos ad superne ecclesie perducat sollempnia. Amen.

Quod ipse.

Missa primo mane in nativitate sancti iohannis baptista.

Iustus ut palma florebit.

Psalmus. Bonum est confiteri.

Collecta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati iohannis baptiste sollempnia colimus eius apud te intercessionibus muniamur. Per.

Lectio hieremie prophete¹.

In diebus illis factum est uerbum domini ad me dicens; tu ergo, fili hominis, accinge lumbos tuos et surge.

Graduale. Iustus ut palma.

U. Ad advantiandum. Alleluia.

U. Inter natos mulierum.

Secundum lucam².

In illo tempore respondens gabriel dixit ad zacharium.

Offertorium. In uirtute tua.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hec a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.

Communio. Posuisti. domine.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta percepimus, intercedente beato iohanne baptista, per hec contra omnia aduersa muniamur. Per.

¹ Ier. i. 17.

² Luc. i. 13.

Missa pro his qui ecclesie dei presunt.

Deus, omnium fidelium pastor et rector, famulos tuos (uel ill. episcopum nostrum quem), quos ecclesię tuę precessere uoluisti, respice propitius; da eis, quesumus, uerbo et exemplo quibus presunt proficere, ut ad uitam una cum grege sibi credito perueniant (at) semipaternam. Per.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et famulos tuos quos pastores (famulum tuum quem pastorem) populo tuo esse uoluisti, assidua protectione gubernata. Per.

Postcommunio.

Hæc nos, quesumus, domine, diuini sacramenti perceptio protegat, et uiueros famulos tuos quos pastores (famulum tuum ill. quem pastorem) ecclesię tuę precessere uoluisti, una cum commisso grege saluet semper et muniat. Per.

Missa pro pace¹.

Deus, largitor pacis, et amator caritatis, da seruis tuis ueram cum tua uoluntate concordiam, ut ab omnibus que nos pulsant temptationibus liberemur. Per.

Secreta.

His sacrificiis, domine, quesumus, concede placatus. ut qui propriis oramus absolui delictis, non grauemur aeternis (externis). Per.

Postcommunio.

Confirmata, domine, quesumus, tuorum corda fidelium, et gratiae tuę uirtute corroborata, ut in tua sint supplicatione deuoti, et mutua dilectione sinceri. Per.

Missa pro rege in tempore sinodi² dicenda.

Deus, qui es temporalis uite amministrator, aeternę quoque auctor atque largitor, miserere supplici regi nostro N. in tua protectione et defensione fidenti, ut, per uirtutem brachii tui omnibus sibi aduersantibus superatis, gaudeat se euassisce periculum. Per.

Secreta.

Deus, qui subiectas tibi glorificas potestates, suscipe propitius oblationem nostram, et fideli famulo tuo regi nostro attribue uires, eiusque remitte peccata; et miserratus concede, quatinus qui se dextera tua expedit protegi, nulla possit aduersitate superari. Per.

¹ This differs from the V. Missa pro pace. p. 203.

² A later hand has written 'belli' over this word.

Postcommunio.

Fidelem famulum tuum regem nostrum, quesumus, domine, potentie tue muniat invicta defensio, ut pio semper tibi existens deuotus affectu et ab infestis liberetur inimicis, et per tuam misericordiam salutem consequatur mentis et corporis. Per.

Missa propria pro episcopo.

Domine, deus omnipotens, qui cœlum syderibus distinxisti, et mundum sanctorum locorum spatiis distinxisti, in quibus precipue nomen tuum sanctum a nobis inuocari, et ad beneficia fidelibus tuis prestanda interpellari uoluisti; quique me famulum tuum ill. non meis meritis sed dono tuę gratiae pontificali cathedra exoniensium sublimasti; presta, quesumus, ut me et omnes oves tuas, quas pabulo doctrine pascendas mihi commissisti, interueniente beato petro apostolo tuo, ab omni aduersitate protegas, et gratię tuę ubertate letifices, pacem et salutem, uitam et requiem eis mecum concedas, tam his qui uersantur in corpore, quam illis qui teguntur in funere; nec eis delicta mea quibus te irritaui officiant, sed preces tibi piissimo domino humiliter fuse eterna eis paradysi gaudia conferant. Per.

Secreta.

Quesumus, omnipotens deus, me famulum tuum, quem exoniensium (em) uoluisti esse antistitem, et populorum, quem instituendum lege preceptorum tuorum mihi commendasti, hac sacri mysterii oblatione a peccatis emunda, et umici filii tui domini nostri ihesu christi corpore et sanguine sanctifica, ut remota omnium hostium perturbatione, beato petro apostolo tuo interueniente, securi perueniamus ad consortia pacis angelice. Per.

Postcommunio.

Salutaris hostię participatione refectus, misericordiam tuam supplex inploro, domine deus, ut me famulum tuum quem sancte exoniensi ecclesię preesse uoluisti, et agnos tuos, quos tibi ex uniuersali ecclesia specialius electos mihi nutriendos commisisti; non sinas ullis aduersitatibus fatigari; da nobis, domine, inex-pugnabilem uerę fidei firmitatem, intercedente beato petro apostolo tuo, perduc nos pariter ad pa(t)rie cœlestis hereditatem. Per.

[De s. egidio.]

Kal. Sept. Nemansensi¹ pago, loco qui uocatur uallis flauiana, in prospectu maris, natale sancti egidi

¹ Nismes.

abbatis et confessoris; apud athenas, grecę urbem, ortus ex patre theodoro, matre uero pelagia. Missa¹.

Pretende nobis, domine, quesumus, misericordiam tuam, et beati egidi abbatis intercessio, cuius nos dedisti patrociniis adiuuari, tribue ut maiestatem tuam exoret pro nobis. Per dominum.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beati egidi abbatis munera nostra commendet, nosque eius ueneratio sancta tuę maiestati reddat acceptos. Per.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Qui in omnium sanctorum tuorum es prouectione laude colendum, maxime in hac die quam beati confessoris tui egidii sacro transitu consecrasti. Da ergo ecclesię tuę de tanto gaudere patrono, et illam sequi pia deuotione doctrinam, qua dilectus tuus tuum gregem pane eruditio[n]is pauit, ut adiuuari nos apud misericordiam tuam et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum dominum nostrum.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta percepimus, intercedente beato egidio abbe contra omnia aduersa muniamur, et ad eterna gaudia consequenda spes nobis suppetat et facultas. Per.

Missa pro regina.

Guberna, domine, famulam tuam, et tuis beneficiis semper accumula, ut et presentis uitę subsidiis gaudeat et aeternę. Per.

Secreta.

Hæc, domine, quam maiestati tuę offerimus hostia famulę tuę ill. in sanctarum proficiat augmentum uirtutum; ut que, tua misericordia, regali dignitate extat gloriosa, actibus aetiam morum tibi placitorum clarescat sublinata. Per dominum.

Postcommunio.

Rege, quesumus, domine, famulam tuam ill. et gratię tuę in ea dona multiplica; ut ab omnibus libera offensis, et temporalibus non destituantur auxiliis, et sempiternis gaudeat institutis. Per.

Missa in ecclesia cuiuslibet martiris vel confessoris.

Propitiare, quesumus, domine, nobis famulis tuis

¹ This differs from the S. Missa, also from the Collects in sixteenth-century French Missals.

per huius sancti martiris tui, uel confessoris .N. qui in presenti requiescit ecclesia, merita gloria; ut eius pia intercessione ab omnibus protegamus aduersis. Per.

Secreta.

Suscipiat clementia tua, domine, quesumus, de manibus nostris munus oblatum, et per huius sancti .N. merita ab omnibus nos emundet peccatis. Per.

Postcommunio.

Diuina libantes mysteria que pro huius sancti martiris uel confessoris .N. ueneratione tuę obtulimus maiestati, presta, domine, quesumus, ut per eam ueniam mereamur peccatorum, et celestis gratię reficiamur donis. Per¹.

¹ The rest of this page (fol. 37 b.) is blank.

[DE COMPUTO ECCLESIASTICO.]

Inquirendum est quare dicitur bisexus. Dicitur bisexus propter his kalendas nominatas, et ut dii quando opugnauit iosue in terra gabaon orauit ad dominum ut staret sol tribus oris in celo, et per optineret uictoriam. Et ita factum est quasi annis singulis ipsi hore aderescunt. Et in tres annos ad quartam faciunt unum diem. Et ipse dies dicitur bisexus duos dies ebdomadis contra unum diem, diem mensis, et contra unum diem lune quasi unus dies reputantur, ut est a uerbi gratia .VI. kalendas hodie .VI. kalendas cras, non primus numeratur sed retro exigitur. Bisexus solaris cuenterunt cui nulla uis est cum tenebris, id est, in luna motus quidam solaris, cui nulla uis est cum tenebris ille dici, id est, cum nocte. Hoc non est facile; nullus enim dies est sine nocte, et aliter cui nulla uis est, hic dies non habet aetatem lunae, quod non est facile ab eo tempore quod hęc duo luminaria in firmamento

cęli statuta sunt. Nullus dics solis sine de lune fuit, et si intellegitur hoc testimonium, cui nulla uis est cum tenebris, id est, cum luna, nam luna pro tenebris dicitur, dum tenebris presit. Nam hic saltus qui in hoc sole habetur non est in anno .IX. luna bisexus non perturbat cursum epactarum luna, et est saltus uilum cui nulla uis cum soleris, cui¹ nulla uis cum soleris¹, nulla uis est cum sole; nam bisexi dies in diebus ebdomadis abundat, et in diebus dies mensis in bisexto, ut dicitur .VI°. kal. hodie et .VI°. kal. cras ita. Et etas lunae geminatur, ut dicitur, uerbi causa, secunda hodie, secunda cras. Ob hoc etas lunae geminatur ne in marte luna, februarii inuenitur, nam luna martis .XXX. est, sed tamen ille annus in quo sit bisexus .CCC.IX.VI. dies habet.

¹⁻¹ Lined throughout. The whole passage is corrupt.

De Computo Ecclesiastico.

Regulares.	Feriae.	Con	cur	rentes.	Epacte.	
Martius.	V	B. I	B. II	B. III	Nulla	I
Aprelis.	I	II	III	III	XI	II
Maias.	III	III	III	V	NXII	III
Iunius.	VI	III	V	VI	III	III
Iulius.	I	B. VI	B. VII		XIII	V
Agustus.	III	VII	I		XXV	VI
September.	VII	I	II		VI	VII
October.	II	II	III		XVII	VIII
Nouember.	V	B. III	B. V.		XXVIII	VIII
December.	VII	V	VI		VIII	X
Ianuarius.	III	VI	VII		XX	XI
Februarius.	IV	VII	I		I	XII
					XII	XIII

Regulares.	Lunares.			XXIII	XIII
Ianuarius	[IX]*	Ianuarius	II	III	XV
Februarius	[X]*	Februarius	V	XV	XVI
Martius	IX	Martius	V	NXVI	XVII
Aprelis	X	Aprelis	I	VII	XVIII
Maias	XI	Maias	III	XVIII	XVIII
Iunius	XII	Iunius	VI		
Iulius	XIII	Iulius	I		
Agustus	XIII	Agustus	III		
September	XVI	September	VII		
October	XVI	October	II		
Nouember	XVII	Nouember	V		
Decmber	XVII	December	VII		

De singulis mensibus.

Ianuarius, Agustus, et December .III. nonas habent .XIX. kl. post idus et dies .XXXL. Martius, Maias, Iulius, et October .VI. nonas .XVII. kl. post idus et dies .XXXI. Aprelis, Iunius, September, et Nouember .III. nonas habent .XVIII. kl. post idus et dies .XXX. Februarius vero .III. nonas habet .XVI. kl. post idus et dies .XXVIII. et, si bissextus fuerit, dies .XXIX.

Omnes vero menses octo idus habent

Coniunge regulares singulorum mensium et epactas anni eniisque, et, si XXX^{ta} fuerint, ipsa est luna super kl. Si amplius .XXX^{ta}, tolle .XXX^{ta}, et quot remanent ipsa est actas lunæ.

[IANUARIUS.]

Principium iani sancit tropicus capricornus¹.

Ianuarius habet dies .xxxii. luna .xxx.

III	A	A	A	A	A		KL	F.	IAN.	Circumcisio domini nostri ihesu christi.
		B	B	III		N				Sci. isidori episc. et macharii abbatis.
XI	B		C	C	III	N	S.			Scæ. genouefæ uirginis.
		B	E	D	D	H		N		
XIX	C		E	E		NON				Sci. simeonis.
VIII			F	F	VIII	ID	F.			Epiphania domini nostri ihesu christi.
	D	C	I	G	G	VII	ID			
XVI				H	A	VI	ID			
V	E		I	B	V	ID				Sci. saturnini, et sci. furtunati.
		D	O	K	C	III	ID			Sci. pauli primi heremite.
XIII	F		L	D	III	ID				
II			M	E	II	ID				Depositio sci. benedicti abbatis.
	G	E	U	N	F		IDUS	S.		Octauas epiphaniae.
X			O	G	XIX	KL	S.			FEB. Natale sci. felicis in pincis.
	H		P	A	XVIII	KL				
XVIII	F	A	Q	B	XVII	KL	S.			Natale sci. marcelli papæ.
VII	I		R	C	XVI	KL				Depositio sci. antonii monachi.
			S	D	XV	KL	S.			Scæ. priscæ uirginis. Sol in aquario.
XV	K	G	E	T	E	XIII	KL			Natale scç. mariæ ² et marthæ.
III			U	F	XIII	KL	S.			Scorum. sebastiani, et fabiani mart.
	L		A	G	XII	KL	S.			Passio scç. agnetis uirginis.
XII	H	I	B	A	XI	KL	S.			Scorum. uincentii et anastasi.
I	M		C	B	X	KL				
			D	C	VIII	KL				Sci. babilli episc. et trium puerorum.
IX	N	I	O	E	D	VIII	KL	S.		Conuersio b. pauli apost.
			F	E	VII	KL				Dormitio scç. paule uirginis ³ .
XVII	O		G	F	VI	KL				
VI	A	K	U	II	G	V	KL	S.		Octauas scæ. agnetis uirginis ⁴ .
			I	A	III	KL				Natale sci. gilde sapientis.
XIII	B		K	B	III	KL				Scæ. aldegundis uirginis.
III	A	A	L	C	II	KL				(Ob. æglflæd).

Nox horas .xii. dies habet .vii.

¹ For an explanation of this and similar lines at the top of each month, see Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 375. In the MS. they are written in small coloured capitals, as are also the entries represented here in italics, and the line next below each month.

² For Maris.

³ For Viduae.

⁴ Nativitas S. Agnes, late eighth-century Kalendar prefixed to the Evangeliarium of Charlemagne. Paris, Bib. Nat. MS. Lat. 1993, and in Gel. p. 639.

[FEBRUARIUS.]

Mense nume in medio sol constat sidere aquari.

Februarius habet dies .xxviii. luna .xxiiii.

	C	M	D	KL	FEBRUAR.	Scæ. brigidæ uirginis.
XI		N	E III	N	.F.	Purificatio scæ. mariaæ.
XIX	D B E	O F	III	N		
VIII		P G II		N		
	E	Q A		NON .S.	Scæ. agathæ uirginis.	
XVI	C I R B	VIII	ID	Sci. amandi episc.		
V	F	S C VII	ID	Verni initium habet dies .xci.		
.		T D VI	ID	Ante istum locum non potest esse .xl.		
XIII	G D O V E V	ID				
II		A F III	ID	Scæ. scholasticæ uirginis. (Obiit leofricus episc.).		
	II	B G III	ID	Pictauis scæ. radegundis uirginis.		
X	E U C A II	ID		Scæ. eulaliae uirginis.		
I		D B	IDUS	(Scæ. cormenilde. Obitus godonis iuuenis presb.).		
XVIII		E C XVI	KL .S.	MAR. Scorum, ualentini et uitalis.		
VII	K F A F D	XV	KL	Diabolus recessit a domino. Sol in pisce.		
		G E XIII	KL	Scæ. iulianæ uirginis mart. (Obiit brihtricus decanus).		
XV	L	H F XIII	KL			
III	G E I G XII	KL				
	M	K A XI	KL	Sci. policroni episc. et mart.		
XII		L B X	KL			
I	N H I M C IX	KL				
		N D VIII	KL .S.	Cathedra sci. petri in antiochia.		
IX	O	O E VII	KL	Sci. policarpi episc.		
	A I O P F VI	KL .F.		Sci. mathiae apost. Et si bissextilis blocus.		
XVII		Q G V	KL	Sci. donati.		
VI	B	R A III	KL	Ante ultimos quinque dies februarii		
	K U S B III	KL		mensis celebrandus est semper bissextilus.		
XIII	C	T C II	KL			

Nox horas .xiiii. dies uero horas .x.

Memento quod anno bissextili luna februarii .xxx. dies computes, ut tamen luna martii dies habeat sicut semper habet, ne paschalis lunæ ratio uacillet.

[MARTIUS.]

Procedunt duplices in martis tempore pisces.

Martius habet dies .xxxii. luna .xxx.

III	A	A	A	D		KL	MAR.	Sci. donati mart. (et sci. devvi episc. conf.
	D		B	E	VI	N	Sci. ceaddę episc. conf.	[albini episc. conf.
XI		C	F	V		N		
	E	B	E	D	G	III	N	Scorum. .dccc. mart. et sci. adriani.
XIX			E	A	III	N	Sci. eusebii.	
VIII	F		F	B	II	N	Sci. uictoris.	
	C	I	G	C		NON	Scæ. perpetuæ, et felicitatis.	
XVI	G		H	D	VIII	ID	<i>Vltima incensio .ii. luna initii.</i>	
V		I	E	VII		ID	.S. Passio scorum. .xl. militum.	
	H	D	O	K	F	VI	ID	
XIII		L	G	V		ID		
II	I		M	A	III	ID	.F. Depositiō sci. gregorii papæ.	
	E	U	N	B	III	ID	Sci. cyriaci diaconi.	
X	K		O	C	II	ID	Natale sci. Ieronis papæ.	
	P	D			IDUS			
XVIII	L	F	A	Q	E	XVII	KL	APR. Scæ. eugeniae uirginis.
VII		R	F	XVI		KL	Sci. patricii episc.	
	M		S	G	XV	KL	<i>Primus dies seculi. Sol in arietate.</i> (Sci. cadwardi regis)	
XV	G	E	T	A	XIII	KL	(Hic obiit lifingus episc.)	[et mart.)
III	N		U	B	XIII	KL	.F. Depositiō sci. cuthberti episc. conf.	
		A	C	XII		KL	.F. Sci. benedicti abbatis.	
XII	O	H	F	B	D	XI	Scdes apactarum.	
I		C	E	X		KL		
	A		D	F	IX	KL	<i>Concurrentium locus.</i>	
IX	I	O	E	G	VIII	KL	.F. Admuntatio scæ. mariaæ. <i>Æquinoctium.</i>	
	B		F	A	VII	KL		
XVII		G	B	VI		KL	Resurrectio domini.	
VI	C	K	U	H	C	V	KL	
		I	D	III		KL		
XIII	D		K	E	III	KL	Ordinatio sci. gregorii papæ.	
III	A	A	L	F	II	KL	Sci. dominini.	

Nox horas .xii. dies uero .xii.

[APRILIS.]

Respicis aprelis aries frixeæ¹ kalendas.

Aprelis habet dies .xxx. luna .xxviii.

	E	M	G		KL	APREL. Sci. quintiniani.
XI		N	A	III	N	Sci. urbani, niceti.
	F	B	E	O	III	Sci. pancratii, et theodosiae uirginis. (Hic obiit byrltric.)
XIX		P	C	II		Sci. ambrosii.
VIII	G	Q	D		NON	<i>Infra nunquam accenditur luna pasc. mar.</i>
XVI	C	I	R	E	VIII	ID
V	H		S	F	VII	ID
			T	G	VI	ID
XIII	I	D	O	U	A	V
II			A	B	III	ID
	K		B	C	III	ID
X	E	U	C	D	II	ID
	L		D	E		IDUS Scæ. eufemiae uirginis.
XVIII		E	F	XVIII	KL	S. MAI. Scorum. tiburtii, ualeriani, et maximi.
VII	M	F	A	F	G	XVII KL
			G	A	XVI	KL Sci. felicis, luciani, et faustini.
XV	N		H	B	XV	KL Petri, ermogenis. <i>Sol in tauro.</i>
III	G	E	I	C	XIII	KL
	O		K	D	XIII	KL Sci. gagi et rufi. F (et sci. ælpheagi archiepisc. et mart.
XII	A		L	E	XII	KL [Eodem dic ordinatus fuit leofricus episc.]
I	H	I	M	F	XI	KL Sci. furtunati.
	B		N	G	X	KL Sci. gagi ² papæ, leonis episc.
IX		O	A	IX	KL	S. Natale sci. georgii mart.
	C	I	O	P	B	VIII KL S. Sci. melliti archiepisc. <i>Vltimum pascha.</i>
XVII		Q	C	VII	KL	S. Latanía maior.
VI	D		R	D	VI	KL ix. ægyptiorum mensis pascho.
		K	U	S	E	KL Sci. germani, antonini.
XIII	E		T	F	III	KL S. Sci. uitalis mart. (et sci. wynwaloci conf.)
III	A	A	A	G	III	KL Egressio noc de arca.
	F		B	A	II	KL Sci. crispini, quirini, et sophiae mart.
						Nox horas .x. dies uero .xiiii.
						(et F. sci. leonis papæ et conf. ix.)

¹ ‘Erixet,’ Cott. MS. Vitell. E. xviii. For the explanation of Phrixacus see Smith, Dict. of Biog. and Mythol. iii. 358.

² For Caii.

[MAIUS.]

Maia generoi¹ miratur cornua tauri.

Maias habet dies .xxxii. luna .xxx.

XI	C B	KL	MAI. ·F. Natale apostolorum philiippi et iacobii (fratris domini).
	G B E D C VI	N	Sci. germani, saturnini, et caelestini (athanasii episc. et conf.)
XIX	E D V	N ·F. Enuentio scæ. crucis. Et scorum. euentii. theodoli. et alex-	
VIII	H F E IIII	N	
	C I G F III	N	Ascensio domini.
XVI	I H G II	N ·S. Sci. iohannis ante portam latinam	
V	I A	NON	Sci. augustini, marcellini, et placidi.
	K D O K B VIII	ID	Sci. uictoris et martini.
XIII	L C VII	ID	<i>Estas habet dies .xcii.</i>
II	L M D VI	ID ·S. Scorum. gordiani, epimachi, septimi. et cirilli.	
	E U N E V	ID	
X	M O F IIII	ID ·S. Scorum. nerei, achillei, et pancratii.	
	P G III	ID ·S. Dedicatio æcclesiae scæ. mariae.	
XVIII	N F A Q A II	ID ·S. Sci. uictoris, quarti, et .cccciiii. mart.	
VII	R B	IDUS	<i>Primum pentecosten.</i>
	O S C XVII	KL	IUN. Aquilini, eraclei.
XV	A G E T D XVI	KL	
III	U E XV	KL	Sci. marci euangelistæ ² . <i>Sol in geminos.</i>
	B A F XIII	KL ·S. Scæ. potentianæ uirginis (et depositio dunstani archiepisc.)	
XII	H I B G XIII	KL	Sci. basilli, uictorii, et basilissæ.
I	C C A XII	KL	
	D B XI	KL	Sci. faustini, uenusti, et casti.
IX	D I O E C X	KL	
	F D IX	KL	<i>Estas oritur.</i>
XVII	E G E VIII	KL ·S. Sci. urbani, et desiderii.	
VI	K U H F VII	KL ·F. Sci. augustini archiepisc.	
	F I G VI	KL	Sci. aquili, iulii, quintini.
XIII	A K A V	KL	Sci. germani episc. et confessoris.
III	G A L B IIII	KL	
	M C III	KL	Sci. felicis papæ.
XI	H B N D II	KL	Romæ, scæ. petronellæ uirginis.

Nox horas .viii. dies uero .xvi.

¹ For Maius Agenorei.

² St. Mark is also commemorated on this day in a tenth-century kalendar at Salisbury (MS. 150); but is there some confusion with the Marcus and Marcellianus commemorated in the Gelasian and Gregorian Saeramentaries on June 18, or with Mareus 'Eremita' commemorated in the Greek Menœa on June 20? The Bollandists quote three other MSS. to prove that the custom of keeping St. Mark's Day on May 18 is peculiar to England. Acta SS. Maii, tom. iv. p. 134.

[IUNIUS.]

Iunius æquatos cœlo uidet ire laconas.

Iunius habet dies .xxx. luna .xxix.

	E	O	E	KL	IUN.	S	Sci. nicomedis mart.
XIX	I		P F	III	N	S.	Scorum. marcellini, et petri.
VIII	C		Q G	III	N		Sci. thomæ apost. et sci. herasmi mart.
XVI	K	I	R A	II	N		<i>Initium mensis desii secundum grecos.</i>
V			S B	NON			Sci. bonifatii episc.
	L D	T C	VIII	ID			Sci. amanti episc., et luci.
XIII		O U	D VII	ID			
II	M	A E	VI	ID			Depositio sci. medardi episc.
		E B	F V	ID	S.		Scorum. primi et feliciani.
X	N	U C	G III	ID			
		D A	III	ID			
XVIII	O F	E B	II	ID	S.		Scorum. basilidis, cirini, naboris, et natarii.
VII		A F C		IDUS			Bartholomei apost. et feliculæ.
	A	G D	XVIII	KL	IUL.		Helisci prophetae.
XV	G	H E	XVII	KL			Sci. uiti, clementis, et crisogoni.
III	B	E I	F XVI	KL			
		K G	XV	KL			<i>Sol in cancero.</i>
XII	C H	L A	XIII	KL	S.		Scorum. marci et marcelliani.
I		I M B	XIII	KL	S.		Scorum. geruasii, protasii, et nazari.
	D	N C	XII	KL			
IX	I O	D XI		KL			
	E O P	E X		KL			Sci. albani mart.
XVII		Q F	IX	KL	S.		Scae. ætheldryðe uirginis. <i>Vigilia.</i>
VI	F K	R G	VIII	KL	F.		Sti. iohannis baptistæ. Solstitium.
		U S A	VII	KL			Scae. lucianæ. <i>xi. aegiptius mensis epichi.</i>
XIII	G T	B VI		KL	S.		Scorum. iohannis et pauli. (Obitus eadrici sacerdotis.)
III	A A A	C V		KL			
	H B D	III		KL	S.		Fabiani, gordiani. <i>Vigilia.</i>
XI		C E	III	KL	F.		Passio apostolorum petri, et
	I B E D F	II		KL	F.		Pauli, timothei, iconis, et albini confessoris.

Nox horas .vi. dies uero .xviii.

[IULIUS.]

Solstitium ardenti canceri fert iulius austrum.

Iulius habet dies .xxx. luna .xxx.

XIX		E	G	KL	IUL.	Sci. gagi episc. et iudae fratris iacobi.
VIII	K	F	A	VI	N	.S. Scorum. processi et martiniani.
	C	I	G	B	V	N Translatio corporis martini ¹ .
XVI	L		H	C	III	N
V		I	D	III	N	Esaiæ prophetæ.
	M	D	O	K	E	II N .S. Octauas apostolorum.
XIII			L	F	NON	Scæ. marinæ virginis.
II	N		M	G	VIII	ID
		E	U	N	A	VII ID
X	O		O	B	VI	ID .S. Scorum. vii. fratrum filiorum felicitatis.
	A		P	C	V	ID Sci. benedicti abbatis.
XVIII	F	A	Q	D	III	ID Sci. uaboris ² , felicis, primitiui.
VII	B		R	E	III	ID Sci. scrapionis.
		S	F	II	ID Sci. donati. <i>Dies caniculares.</i>	
XV	C	G	E	T	G	IDUS Sci. cyriaci, philippi, et florentii.
III			U	A	XVII	KL AGUS. Sci. theodosii, macharii, (eustachii, minulfi,
	D		A	B	XVI	KL <i>Orius canicula.</i> [gundulfi, seruacii, et bertini, conf.)
XII	H	I	B	C	XV	KL Scæ. margaretae. <i>Sol in Iconem.</i>
I	E		C	D	XIII	KL Sci. sisinni.
			D	E	XIII	KL Scæ. sabinæ ³ virginis.
IX	F	I	O	E	F	XII KL .S. Scæ. praxedis mart.
				F	G	XI KL
XVII	G		G	A	X	KL .S. Sci. uincentii et apollinaris.
VI	K	U	H	B	IX	KL
	H		I	C	VIII	KL .F. Sti. iacobī apostoli.
XIII			K	D	VII	KL
III	I	A	A	L	E VI	KL Sci. felicis, et simeonis monachi.
				M	F V	KL Sci. samsonis.
XI	K		N	G	III	KL .S. Sci. felicis, simplicii, faustini, et beatricis.
	B	E	O	A	III	KL .S. Scorum. abdonis et sennis.
XIX	L		P	B	II	KL Sci. germani confessoris.

Nox horas .viii. dies uero .xvi.

¹ This commemoration is usually kept on July 4, which is marked as the Ordinatio S. Martini (instead of the more usual November 11) by Perpetuus, Bishop of Tours, 481-91. Gregor. Tur. Hist. Franc. x. 31.² For Naboris.³ For Sabini.

[AUGUSTUS.]

Augustum mensem leo feruidus igne perurit.

Agustus habet dies .xxxii. luna .xxviii.

VIII		Q	C	KL	AGUST. Passio machabeorum. (Ad uincula sci. petri.)
XVI	M C I	R D	III	N	.S. Sci. stephani episc.
V		S E	III	N	Inuentio corporis stephani mart.
	N	T F	II	N	(Scq. afrq mart.)
XIII	D O	U G		NON	Sci. casiani.
II	O	A A	VIII	ID	.S. Sci. syxti episc. felicissimi, agapiti diaconi.
	A	B B	VII	ID	<i>Autumni initium dies xci.</i>
X	E U	C C	VI	ID	.S. Sci. cyriaci mart. et seq. affrae.
	B	D D	V	ID	<i>Vigilia.</i>
XVIII		E E	III	ID	.F. Sci. laurentii archidiaconi.
VII	C F A	F F	III	ID	.S. Sci. tiburtii mart.
		G G	II	ID	
XV	D	H A		IDUS	.S. Sci. ypoliti mart.
III	G E I	B XIX	KL	.S. SEPT.	Sci. eusebii presbiteri.
	E	K C XVIII	KL	.F.	<i>Assumptio sc̄e. marīæ</i> ¹ .
XII		L D	XVII	KL	
I	F H I	M E XVI	KL	.S.	Octauas sci. laurentii.
		N F XV	KL	.S.	Sci. agapiti. <i>Sol in uirginem.</i>
IX	G	O G XIII	KL		
	I O P A	XIII	KL		Sci. ualentini.
XVII	H	Q B XII	KL		
VI		R C XI	KL	.S.	Sci. timothei discipuli, et sci. pauli.
	I K U S D	X	KL		<i>Autumnus oritur dies xcii.</i>
XIII		T E IX	KL	.S.	Sci. patricii senioris.
III	K A A A	F VIII	KL	.F.	Sci. bartholomei apostoli (et sci. *).
		B G VII	KL		Sci. habundi.
XI	L	C A VI	KL		
	B E D B	V	KL	.S.	Romae hermetis, et augustini.
XIX	M	E C III	KL	.F.	<i>Decollatio sc̄i. iōhannis baptistæ.</i> (Obitus ælfwini
VIII		F D III	KL	.S.	Scorum. felicis et audacti ² . [episc.]
	N C I G E II		KL	.S.	In glæstonia sci. aidani episc.

Nox horas .x. dies .xiiii.

¹ In the Martyrology of Bede this day is marked as the Dormitio B. M. V.; in the early eighth-century kalendar, published by Fronto, as her 'Pausatio.' The original Gallican date was Jan. 18 (Greg. Tur. Glor. Mart. i. 9; Lectionar. Luxov. Mabil. de Lit. Gall. ii. 118; et Corbeiense Kalendarium, Mart. et Durand. Thes. Nov. Anec. iii. 1591).

² For Adacti.

[SEPTEMBER.]

Sidere, uirgo, tuo bachum september opimat.

September habet dies .xxx. luna .xxx.

XVI		H F	KL	SEPT. Sci. prisci mart. (et sci. egidii abbatis.)
V	O	I G IIII	N	
	D O K A III	N	(Ordinatio beati gregorii papæ.)	
XIII	A	L B II	N	Sci. marcellini episc.
II		M C	NON	Sci. berhtini confessoris.
	B E U N D VIII	ID		
X		O E VII	ID	
	C P F VI	ID	F. <i>Natūitas scæ. marīæ.</i> Et sci. adriani.	
XVIII	F A Q G V	ID	S. Sci. gorgoni mart. et sci. audomari episc. (Obitus	
VII	D R A IIII	ID	Sci. hilarii papæ. [willelmi senioris regis.)	
	S B III	ID	S. Scorum. proti et iacinthi.	
XV	E G E T C II	ID	(Obitus segiuc.)	
III		U D	IDUS	
	F A E XVIII	KL	S. OCT. Exaltatio sce. crucis, cornelii, et cipriani.	
XII	H I B F	XVII	KL	S. Sci. nicomedis mart.
I	G C G XVI	KL	S. Scorum. lucç, et geminiani, et eufemiae.	
	D A XV	KL	Sci. landberhti episc. <i>Sol in libram.</i>	
IX	H I O E B XIII	KL		
	F C XIII	KL	Theodori archiepisc.	
XVII	I G D XII	KL	S. Sci. priuati. <i>Vigilia.</i>	
VI	K U H E XI	KL	F. <i>Sci. mathei apostoli et euangelistæ.</i>	
	K I F X	KL	S. Sci. mauricii cum sociis suis .vi. milibus .dclxvi.	
XIII		K G IX	KL	
III	L A A L A VIII	KL	Conceptio iohannis. <i>Æquinoctium.</i>	
	M B VII	KL	S. In glæstonia sci. ceolfrigi abbatis.	
XI	M N C VI	KL		
	B E O D V	KL	S. Scorum. cosme et damiani mart. (Obitus mahthilda.)	
XIX	N P E IIII	KL	.ii. mensis ægyptiorum faoni.	
VIII		Q F III	KL	F. <i>Sci. michahelis archangeli.</i>
	O C I R G II	KL	S. Sci. hieronimi præsbiteri.	

Nox horas .xii. dies uero .xii.

[OCTOBER.]

Æquat et october sementis tempore libram.
October habet dies .xxx. luna .xxix.

XVI	A	S	A		KL	OCT.	Sci. remedii, et germani.
V		T	B	VI	N	Sci. cleutherii, quirilli, primi.	
XIII	B	D	O	U	C	V	Sci. uictoris, felicis, et leodegari.
II				A	D	III	N
	C		B	E	III	N	Scæ. cristinæ uirginis, et sauinæ.
X	E	U	C	F	H	N	(See. fidis uirg. mart.)
	D		D	G		NON	S. Sci. marci papæ.
XVIII			E	A	VIII	ID	S. Scorum. ¹ *
VII	E	F	A	F	B	VII	ID S. Sci. dionisi, rustici, et eleutherii.
				G	C	VI	ID Sci. paulini hrofensis episc.
XV	F		H	D	V	ID	See. æthelburge uirginis.
III		G	E	I	E	III	ID Sci. uuilfrithi episc.
	G		K	F	III	ID	(S. giraldi conf.)
XII			L	G	II	ID	S. Sci. calesti ² papæ, luciani, et iusti.
I	H	H	I	M	A	IDUS	Sci. furtunati.
				N	B	XVII	KL NOV. Sci. alexandrini.
IX	I		O	C	XVI	KL	
		I	O	P	D	XV	KL S. Sci. luce euangelistæ. <i>Sol in scorponem.</i>
XVII	K		Q	E	XIII	KL	Sci. ianuarii, proculi.
VI			R	F	XIII	KL	
	L	K	U	S	G	XII	Sci. hilarionis anachoritæ.
XIII			T	A	XI	KL	Sci. philippi, et eusebii.
III	M		A	A	B	X	Sci. seueri, et longini.
		A		B	C	IX	KL
XI	N		C	D	VIII	KL	Scorum. crispi et crispiniani. (S. maglorii episc.
			E	D	E	VII	[bartholomei translatio.)
XIX	B		E	F	VI	KL	S. Sci. gagi. <i>Vigilia.</i>
VIII	A		F	G	V	KL	F. <i>Apostolorum simonis et iudæ.</i>
		I	G	A	III	KL	Sci. quinti, et feliciani.
XVI	B	C	H	B	III	KL	Sci. ianuarii.
V			I	C	II	KL	Passio sci. quintini. <i>Vigilia.</i>

Nox horas .xiiii. dies uero .x.

¹ The names are completely erased. The scribe may have begun to write Aidan and Ceolfrith, whose translation is commemorated on this day in a contemporary Anglo-Saxon manuscript (Bodl. Jun. A. 99), but here on Aug. 31, Sep. 25.

² For Callixti.

[NOVEMBER.]

Scorpius hibernum preceps iubet ire nouembrem.

Nouember habet dies .xxx. luna .xxx.

	C	O	K	D	III	KL	NOV.	.F.	Sollemnitas omnium sanctorum.
XIII	D	L	E	III	N		(Sci. custachii cum sociis, et iusti mart. et sci. archi		
II	D	M	F	III	N		[conf.) .v. cembol. (Obitus aelwoldi monachi.)		
	U	N	G	II	N		Scæ. perpetuae uirginis.		
X	E	E	O	A	NON		Sci. caesarii, felicis, et uitalis.		
		P	B	VIII	ID		Sci. donati, et adriani. (S. melanii episc. conf.)		
XVIII	F	A	Q	C	VII	ID	<i>Hic mps initium habet dies xxii.</i>		
VII	F	R	D	VI	ID	.S.	Scorum. .iiii. coronatorum.		
	G	S	E	V	ID	.S.	Sci. theodori mart. (Obitus cadulfi episc.)		
XV		E	T	F	III	ID	Sci. demetrii.		
III	H	G	U	G	III	ID	.F.	Sci. martini episc. Et mennæ mart. (Obitus land-	
		A	A	II	ID				[berti piissimi regis.)
XII	I	I	B	B	IDUS		Sci. britii episc.		
I	H	C	C	XVIII	KL		DEC.	Sci. theodosii.	
	K	D	D	XVII	KL		Sci. secundi.		
IX		O	E	E	XVI	KL	Sci. augustini.		
	L	I	F	F	XV	KL	Scæ. teclæ uirginis. <i>Sol in sagittario.</i>		
XVII		G	G	XIII	KL		Passio sci. romani, isici.		
VI	M	U	H	A	XIII	KL			
	K	I	B	XII	KL				
XIII	N		K	C	XI	KL	Sci. gelasii papæ.		[(Obitus ordlaui laici.)
III		A	L	D	X	KL	.S.	Scæ. ceciliæ uirg. et longini qui latus domini aperuit.	
	O	A	M	E	IX	KL	.F.	Sci. elementis papæ. <i>Hic mps oritur.</i>	
XI			N	F	VIII	KL	.S.	Sci. crisogoni et eleutherii.	
	A	E	O	G	VII	KL			
XIX	B	P	A	VI	KL		Sci. saturnini, petri, et amatoris.		
VIII	B	Q	B	V	KL		.iiii. <i>ægyptius mensis chocas.</i>		
	I	R	C	III	KL		Sci. eusebii.		
XVI	C	S	D	III	KL	.S.	Sci. crisanti et dariæ. <i>Vigilia.</i> (Saturnini mart.)		
V		T	E	II	KL	.F.	Sci. andreas apostoli. Et ambrosii episc.		

Nox horas .xvi. dies .vii.

[DECEMBER.]

Terminat arcitencens medio sua signa decembar.

December habet dies .xxxii. luna .xxx.

XIII	D	O	U	F		KL	DEC.	Scæ. candidæ, uirginis.
II	E	A	G	III	N			
	E	B	A	III	N		Sci. claudii, felicis.	
X		U	C	B	II	N		.i.iii. c̄mbol.
	F	F	D	C		NON		Sci. delfini, trosimi, et felicis.
XVIII		E	D	VIII	ID			(Sci. nicholai archiepisc.)
VII	G	A	F	E	VII	ID	S.	Octauas sci. andreæ apost.
	G	G	F	VI	ID			Sci. eusebii et successi.
XV	H		H	G	V	ID		
III		E	I	A	III	ID		Sci. uicturi, et eulaliæ uirginis.
	I	H	K	B	III	ID		Sci. damasi papæ.
XII			L	C	II	ID		
I	K	I	M	D		IDUS	S.	Scæ. lucæ uirginis, castæ, felicis.
		I	N	E	XIX	KL		IAN. Sci. zosimi et lupicini.
IX	L		O	F	XVIII	KL		Sci. fausti, luci, et maximi.
		O	P	G	XVII	KL		Sci. uictoris et uictoriae. (Hic obiit ordulfus.)
XVII	M	K	Q	A	XVI	KL		(Hic obiit ælfwerdus sacerdos.)
VI			R	B	XV	KL		Sol in capricornu. (Sci. lazari episc. et mart.)
	N	U	S	C	XIII	KL		
XIII		A	T	D	XIII	KL		
III	O	A	A	E	XII	KL	F.	Passio sci. thomæ apostoli.
	A		B	F	XI	KL		Scæ. theodosiæ uirginis.
XI	B		C	G	X	KL		Sci. syxti et apollonaris.
	B	E	D	A	IX	KL		Vigilia domini.
XIX		E	B	VIII	KL	F.	Natūitas domini. Solstitium.	
VIII	C	C	F	C	VII	KL	F.	Sci. stephani primi martiris et leuitæ.
		I	G	D	VI	KL	F.	Sci. iohannis apostoli et euangelistæ.
XVI	D		H	E	V	KL	F.	Passio scorum. innocentum.
V		D	I	F	III	KL		Hierosolimis dauid magni regis.
	E	O	K	G	III	KL		
XIII			L	A	II	KL	S.	Sci. siluestri papæ.

Nox horas .xviii. dies .vi.

I	M	A	A	I	S	G	Q	P	D	N	M	A	A	I	S	R	E	F	P	O	XXX
II	N	B	B	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	A	I	S	R	F	P	I	
III	O	C	C	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	B	K	T	S	G	Q	H	
IV	P	D	D	M	A	A	I	S	R	F	P	O	C	C	L	V	T	H	R	III	
V	Q	E	E	N	B	B	K	T	S	G	Q	P	D	D	M	A	A	I	S	IV	
VI	R	F	F	O	C	C	L	V	T	H	R	Q	E	E	N	B	B	K	T	V	
VII	S	G	G	P	D	D	M	A	V	I	S	R	F	F	O	C	C	L	V	VI	
VIII	T	H	H	Q	E	E	N	B	A	K	T	S	G	G	P	D	D	M	A	VII	
VIII	A	I	I	R	F	F	O	C	B	L	V	T	H	H	Q	E	E	N	B	VIII	
X	B	K	K	S	G	G	P	D	C	M	A	A	I	I	R	F	F	O	C	VIII	
XI	C	L	L	T	H	H	Q	E	D	N	B	B	K	K	S	G	G	P	D	X	
XII	D	M	M	A	I	I	R	F	E	O	C	C	L	L	T	H	H	Q	E	XI	
XIII	E	N	N	B	K	K	S	G	F	P	D	D	M	M	A	I	I	R	F	XII	
XIII	F	O	O	C	L	L	T	H	G	Q	E	E	N	N	B	K	K	S	G	XIII	
XV	G	P	P	D	M	M	A	I	H	R	F	F	O	O	C	L	L	T	H	XIII	
XVI	H	Q	Q	E	N	N	B	K	I	S	G	G	P	P	D	M	M	A	I	XV	
XVII	I	R	R	F	O	O	C	L	K	T	H	H	Q	Q	E	N	N	B	K	XVI	
XVIII	K	S	S	G	P	P	D	M	L	A	I	I	R	R	F	O	O	C	L	XVII	
XVIII	L	T	T	H	Q	Q	E	N	M	B	K	K	S	S	G	P	P	D	M	XVIII	
XX	M	A	V	I	R	R	F	O	N	C	L	L	T	T	H	Q	Q	E	N	XIX	
XXI	N	B	A	K	S	S	G	P	O	D	M	M	A	V	I	R	R	F	O	XX	
XXII	O	C	B	L	T	T	H	Q	P	E	N	N	B	A	K	S	S	G	P	XXI	
XXIII	P	D	C	M	A	V	I	R	Q	F	O	O	C	B	L	T	T	H	Q	XXII	
XXIII	Q	E	D	N	B	A	K	S	R	G	P	P	D	C	M	A	V	I	R	XXIII	
XXV	R	F	E	O	C	B	L	T	S	H	Q	Q	E	D	N	B	A	K	S	XXIV	
XXVI	S	G	F	P	D	C	M	A	T	I	R	R	F	E	O	C	B	L	T	XXV	
XXVII	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	S	S	G	F	P	D	C	M	V	XXVI	
XXVIII	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	T	T	H	G	Q	E	D	N	A	XXVII	
XXIX	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	H	R	F	E	O	B	XXVIII	
XXX	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	I	S	G	F	P	C	XXVIII	

Dispersa insertio fit in octauo et undecimo et nonadecimo anno. In octauo anno in luna kalendarium maiorum et luna kalendas iulias. In undecimo anno luna martii mensis in nonadecimo x. anno in kalendas maias fit.

¹ Ogdoas = the first eight years of the Cycle of 19 years. Endecas = the last eleven years of the Cycle of 19 years. Janus, I. G. *Historia Cycli Dionys.* p. 197.

De Computo Ecclesiastico.

I	C	M	L	V	I	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	I
II	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	L	V	I	H	R	II
III	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	M	A	K	I	S	III
IV	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	N	B	L	K	T	IV
V	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	O	C	M	L	V	V
VI	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	P	D	N	M	A	VI
VII	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	Q	E	O	N	B	VII
VIII	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	R	F	P	O	C	VIII
VIII	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	S	G	Q	P	D	VIII
X	M	A	V	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	T	H	R	Q	E	X
XI	N	B	A	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	V	I	S	R	F	XI
XII	O	C	B	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	A	K	T	S	G	XII
XIII	P	D	C	M	A	V	I	S	R	F	P	O	C	B	L	V	T	H	XIII
XIII	Q	E	D	N	B	A	K	T	S	G	Q	P	D	C	M	A	V	I	XIII
XV	R	F	E	O	C	B	L	V	T	H	R	Q	E	D	N	B	A	K	XV
XVI	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	S	R	F	E	O	C	B	L	XVI
XVII	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	T	S	G	F	P	D	C	M	XVII
XVIII	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	V	T	H	G	Q	E	D	N	XVIII
XVIII	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	H	R	F	E	O	XVIII
XX	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	I	S	G	F	P	XX
XXI	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	K	T	H	G	Q	XXI
XXII	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	L	V	I	H	R	XXII
XXIII	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	M	A	K	I	S	XXIII
XXIII	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	N	B	L	K	T	XXIII
XXV	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	O	C	M	L	V	XXV
XXVI	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	P	D	N	M	A	XXVI
XXVII	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	Q	E	O	N	B	XXVII
XXVIII	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	R	F	P	O	C	XXVIII
XXIX	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	K	T	S	G	Q	P	D	N	XXVIII

	I	II	III	IV	V	VI	VII
Feria I	A	G	F	E	D	C	B
Feria II	B	A	G	F	E	D	C
Feria III	C	B	A	G	F	E	D
Feria IV	D	C	B	A	G	F	E
Feria V	E	D	C	B	A	G	F
Feria VI	F	E	D	C	B	A	G
Feria VII	G	F	E	D	C	B	A

	JAN.	FEB.	MAR.	APR.	MA.	IV.	IVL.	AG.	SE.	OC.	NO.	DE.	
C	IX	X	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XVI	XVI	XVIII	XVIII	I
C	XX	XXI	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVII	XXVII	XXIX	XXIX	II
E	I	II	I	II	III	III	V	VI	VIII	VIII	X	X	III
C	XII	XIII	XII	XIII	XVIII	XV	XVI	XVII	XIX	XIX	XXI	XXI	III
C	XXIII	XXIII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXX	XXX	II	II	V
E	III	V	III	V	VI	VII	VIII	IX	XI	XI	XIII	XIII	VI
C	XV	XVI	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXII	XXII	XXIII	XXIII	VII
E	XXVI	XXVII	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	I	III	III	V	V	VIII
C	VII	VIII	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XVI	XVI	VIII
C	XVIII	XIX	XVIII	XIX	XX	XXI	XXII	XXIII	XXV	XXV	XXVII	XXVII	X
E	XXIX	XXX	XXIX	XXX	I	II	III	III	VI	VI	VIII	VIII	XI
C	X	XI	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVII	XVII	XIX	XIX	XII
C	XXI	XXII	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVIII	XXVIII	XXX	XXX	XIII
E	II	III	II	III	III	V	VI	VII	IX	IX	XI	XI	XIII
C	XIII	XIII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XX	XX	XXII	XXII	XV
C	XXIII	XXV	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	I	I	III	III	XVI
E	V	VI	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	XII	XIII	XIII	XVII
C	XVI	XVII	XVI	XVII	XVIII	XXIX	XX	XXI	XXIII	XXIII	XXV	XXV	XVIII
E	XXVII	XXVIII	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	I	II	III	III	VI	VI	XVIII

De ratione saltus lunæ. Memento quod anno nouissimo decennouenalis lunam nonembris mensis .xxix., propter saltum qui eodem anno inserendus est, computare debes.

On this page C = annus communis, E = annus embolismalis; the numbers arranged under the twelve months represent Regulares Lunares.

De Computo Ecclesiastico.

		Januarius.		Februario.		Martius.		Aprilis.		Maias.		Iunius.		Iulius.		Agustus.		September.		October.		November.		December.				
GF	B	II	V	VI	II	IV	VII	II	V	V	I	III	II	III	VII	III	VI	I	III	VI	VII	II	I	II	V			
E		III	VII	VII	III	V	VI	II	III	V	I	III	II	III	VII	III	VI	II	III	VII	VII	II	I	II	V			
D		V	I	I	III	VI	VI	III	VI	VI	I	III	II	III	VII	VI	VII	III	V	I	III	II	I	III	III			
C		VI	II	II	V	VII	III	V	V	V	I	III	II	III	VII	VI	VII	II	VII	II	III	II	I	III	III			
BA	B	VII	III	III	VII	II	V	VII	III	VI	VI	VII	VI	VII	III	VI	VI	I	III	VI	VII	VI	V	V	V			
G		II	V	V	I	III	VI	I	III	VI	I	III	II	III	VII	II	V	V	VII	VII	VI	VII	VI	VII	VI			
F		III	VI	VI	II	III	VII	II	III	II	V	V	II	V	I	III	VI	VI	VII	VI	I	VII		VII				
E		III	VII	VII	III	V	I	III	V	I	III	VI	VI	VI	II	II	II	III	VII	VII	II	VII	VII	VIII	VIII			
DC	B	V	I	II	V	VII	III	III	III	V	I	III	VI	VI	VII	VI	VII	VI	II	II	III	III	VIII	VIII	VIII			
B		VII	III	III	VI	I	III	III	VI	VI	VI	II	II	II	V	V	VII	III	II	V	V	X						
A		I	III	III	VII	II	V	VII	II	V	VII	III	III	VI	III	VI	VI	I	III	VI	VII	VI	XI					
G		II	V	V	I	III	VI	I	III	VI	I	III	VI	VII	VII	II	V	V	VII	VII	VII	VII	XII					
FE	B	III	VI	VII	III	V	I	III	VI	I	III	VI	VI	II	II	II	III	VII	VII	II	VII	II	XIII					
D		V	I	I	III	VI	II	III	VI	II	III	VII	VII	III	VI	VI	V	I	III	III	III	XIII						
C		VI	II	II	V	VII	III	III	V	VII	III	V	I	III	VI	VI	VI	II	II	III	III	V	XV					
B		VII	III	III	VI	I	III	III	VI	VI	I	III	VI	II	II	V	VII	III	II	V	V	XVI						
AG	B	I	III	V	I	III	VI	VI	VI	I	III	VII	I	III	VII	II	II	V	V	VII	VII	II	VII	VII	XVII			
F		III	VI	VI	II	III	VII	II	II	VII	II	V	V	I	I	III	VI	VI	I	XVII								
E		III	VII	VII	III	III	V	I	III	V	I	III	VI	VI	II	II	III	VII	VII	II	XIX							
D		V	I	I	III	III	VI	VI	VI	II	III	VII	VII	III	VI	V	I	III	I	III	V	XX						
CB	B	VI	II	III	VI	I	III	VI	I	III	VI	VI	II	II	V	V	VII	III	VII	III	V	V	XXI					
A		I	III	III	VII	II	V	VII	II	V	VII	III	VI	VI	II	VI	I	III	I	III	VI	VII	VII	VII	VII	VII		
G		II	V	V	I	III	VI	I	III	VI	I	III	VII	VII	II	VI	II	V	V	VII	VII	V	VII	VII	VII	VII		
F		II	VI	VI	VI	II	III	VII	II	VII	II	V	I	III	VII	I	III	VI	VI	I	VII	I	XXIII					
ED	B	III	VII	I	III	VI	II	III	VI	II	III	VII	III	VII	III	VII	III	V	I	III	I	III	XXV					
C		VI	II	II	V	VII	III	VI	I	III	VI	V	I	III	VI	VI	VI	II	II	III	III	VII	XXVI					
B		VII	III	III	VI	I	III	VI	I	III	VI	VI	II	II	V	V	VII	III	VII	III	V	V	XXVII					
A		I	III	III	VII	II	VI	VI	II	V	VII	III	VI	VII	III	VI	VI	I	III	VI	VII	VI	XXVIII					

In hoc prescripto circulo per .XXVIII. annus solaris cursus singulorum mensium. Qua die capita kalendarum sunt adunatis regularibus feriarum et concurrentibus promulgatur.

I	XVI	A	III	XIII	V	O	I	II	XII	VII	XI	VII	II	XVI
II	XVII	A		V		O	I				E		III	XVII
III	XVIII	A		V		O	I				E		III	XVIII
IV	XIX	E		A	V	O				I			V	XIX
V	XX	E		A	V	O				I			VI	XX
VI	XXI	E		A	V	O				I			VII	XXI
VII	XXII	I		E	A	V				O			VIII	XXII
VIII	XXIII	I		E	A	V				O			VIII	XXIII
IX	XXIII	I		E	A	V				O			X	XXIII
X	XXV	O		I	E	A	V						XI	XXV
XI	XXVI	O		I	E	A	V						XII	XXVI
XII	XXVII	O		I	E	A	V						XIII	XXVII
XIII	XXVIII	V		O	I	E	A						XIII	XXVIII
XIV	XXIX	V		O	I	E	A						XV	XXIX
XV	XXX	V		O	I	E	A						XVI	XXX
							XVII							

De Computo Ecclesiastico.

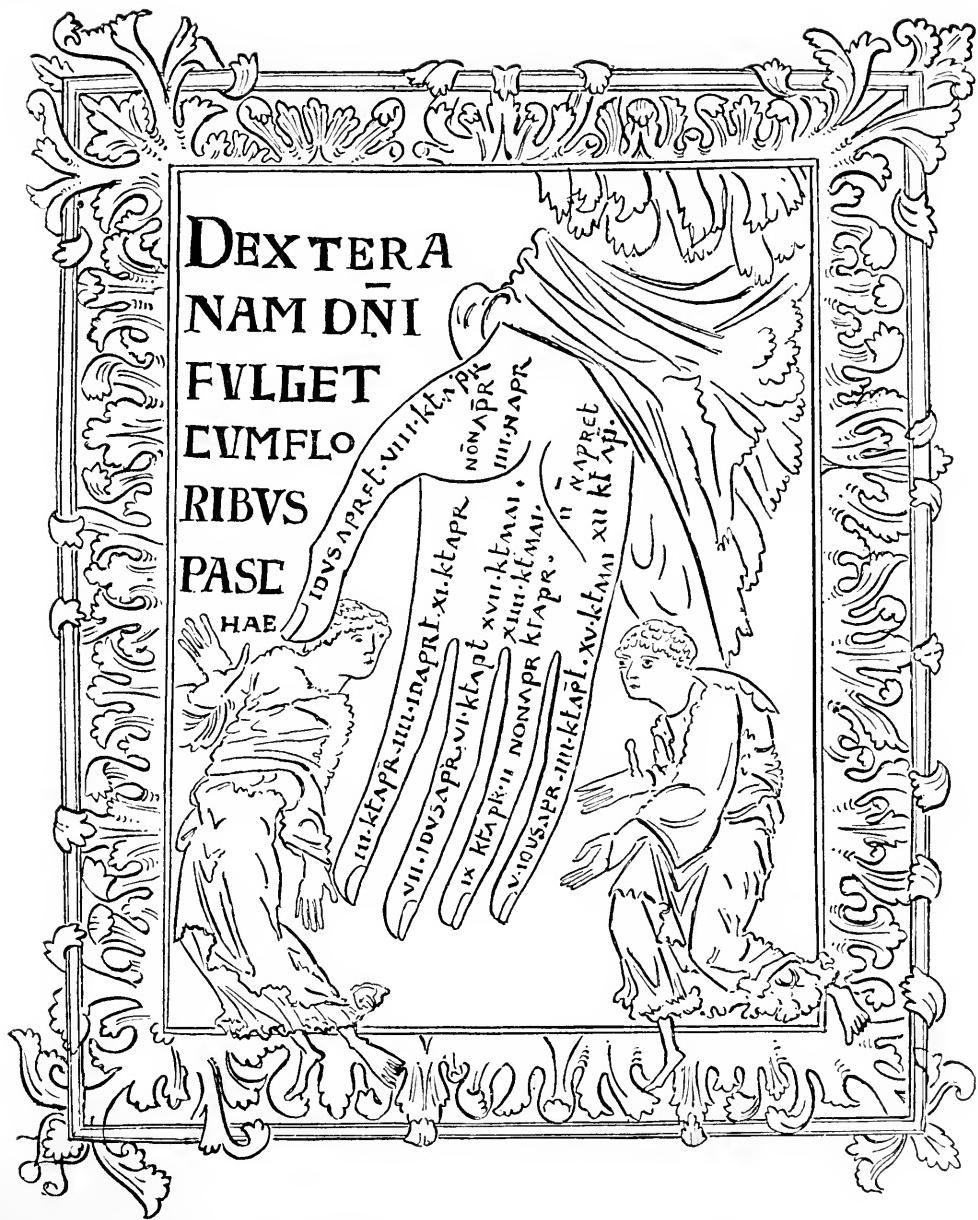
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	
Aries	A			N	H	C			K	E			M	G	B					Aprelis
Taurus		K	E				M	G	B		O	I	D			L	F			
Taurus	B			O	I	D			L	F	A		N	H	C				Maias	
Gemini		L	F	A			N	H	C		K	E			M	G				
Gemini	C				K	E			M	G	B		O	I	D				Iunius	
Cancer		M	G	B			O	I	D		L	F	A			N	H			
Cancer	D			L	F	A		N	H	C		K	E						Julius	
Leo		N	H	C			K	E			M	G	B			O	I			
Leo	E			M	G	B			O	I	D		L	F	A					
Leo		O	I	D			L	F	A		N	H	C			K			Agustus	
Virgo	F	A		N	H	C			K	E			M	G	B			L		
Virgo			K	E			M	G	B		O	I	D						September	
Libra	G	B		O	I	D			L	F	A		N	H	C					
Libra			L	F	A		N	H	C		K	E			M				October	
Scorpius	H	C			K	E			M	G	B		O	I	D					
Scorpius			M	G	B		O	I	D		L	F	A			N			Nouember	
Scorpius	I	D			L	F	A		N	N	C		K	E						
Sagittarius			N	H	C			K	E			M	G	B			O			
Sagittarius	K	E			M	G	B		O	I	D		L	F	A				December	
Capricornus		O		D			L	F	A		N	H	C							
Capricornus	L	F	A		N	H	C		K	E			M	G	B				Ianuarius	
Aquarius			K	E			M	G	B		O	I	D							
Aquarius	M	G	B		O	I	D		L	F	A		N	H	C				Februarius	
Piscis			L	F	A		N	H	C		K	E								
Piscis	N	H	C			K	E		M	G	B		O	I	D				Martius	
Piscis			M	G	B		O	I	D		L	F	A							
Aries	O	I	D		L	F	A		N	H	C		K	E						

Cursus lunæ per duodecim signa.

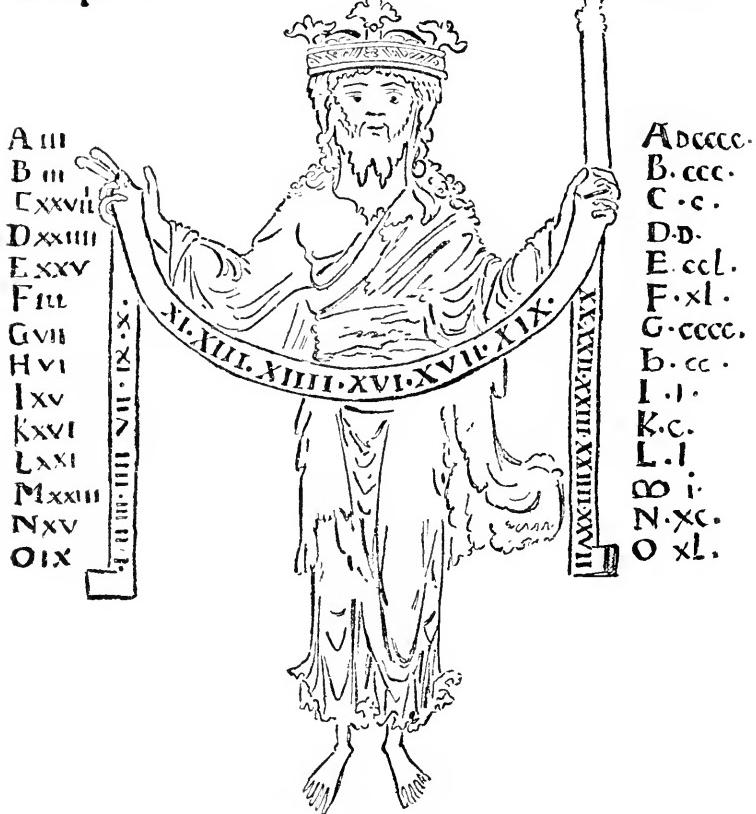
Litteræ	C	M	A	V	I	R	R	F	E	O	C	B	L	K	I	H	G	Q	E	Per XIX
Primæ	M	A	L	I	S	R	R	P	O	L	H	L	V	T	H	R	Q	E	O	annus.

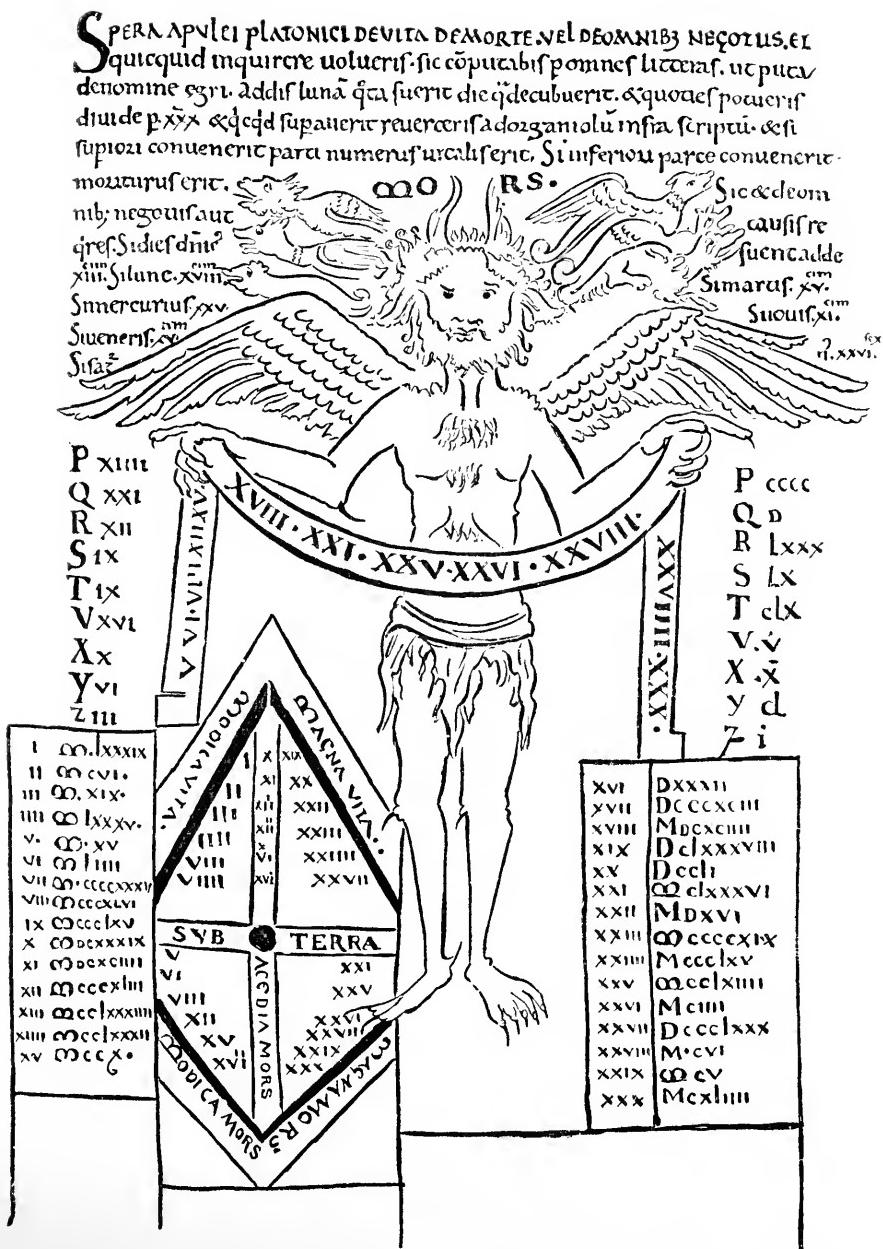
	A	P	A	T	G	C	L	V	L	S	S	C
	Iunius	Februario	Martius	Aprilis	Maius	Iunius	Julius	Agustus	September	October	Nouember	December
I. II.	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus
III. V.	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius
VI. VII.	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis
VIII. X.	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries
XI. XII.	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus
XIII. XV.	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini
XVI. XVII.	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer
XIX. XX.	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo
XXI. XXII.	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo
XXIII. XXV.	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra
XXVI. XXVII.	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius
XXIX. XXX.	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius

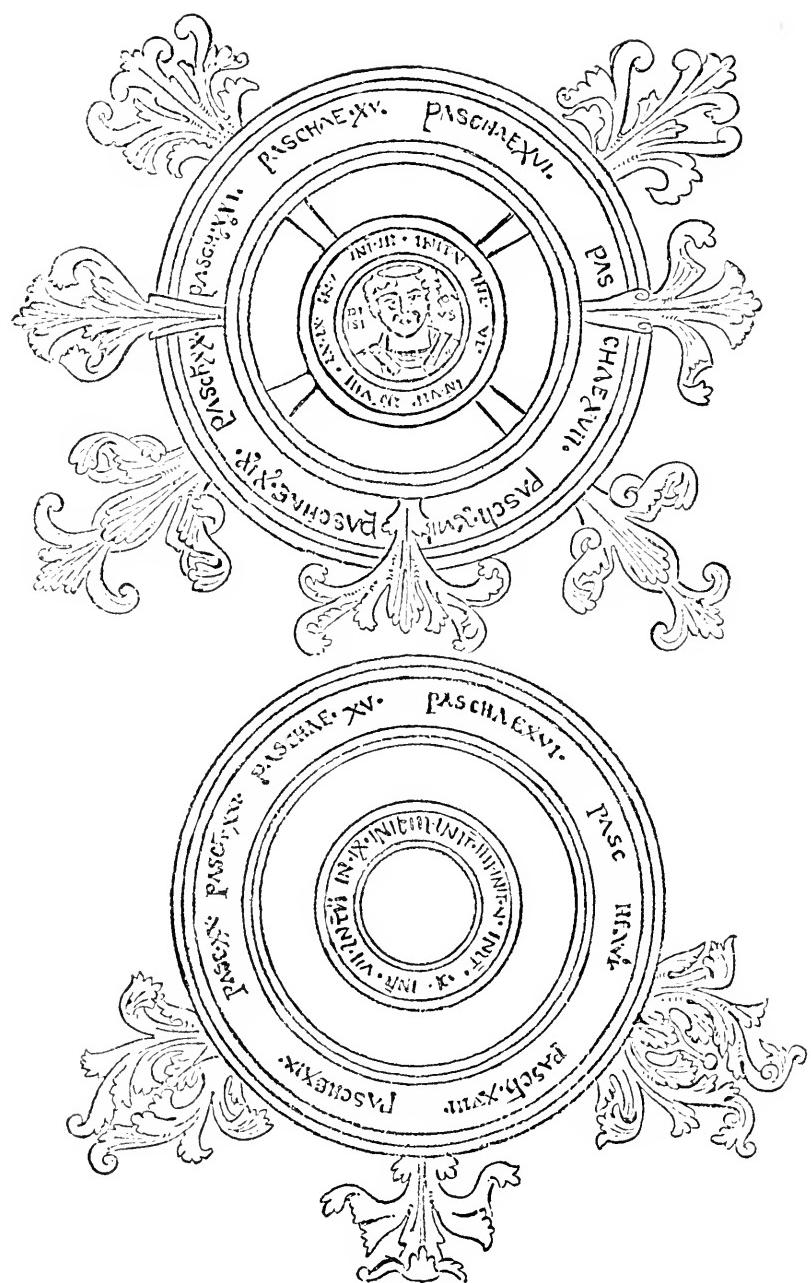
Quadra- gesimæ.	Medio XLme.	Coena domini.	Pascha,	Octauas paschæ.	Ascensio domini.	Penta- costen.	Moysicum paschæ.
III	XXIII	XII	XV	XXII	XXV	V	XVIII
III	XXIII	XIII	XVI	XXIII	XXVI	VI	XIX
V	XXV	XIII	XVII	XXIII	XXVII	VII	XX
VI	XXVI	XV	XVIII	XXV	XXVIII	VIII	XXI
VII	XXVII	XVI	XIX	XXVI	XXIX	VIII	XXII
VIII	XXVIII	XVII	XX	XXVII	XXX	X	XXIII
VIII	XXIX XXX	XVIII XIX	XXI XXII	XXVIII	I	XI	XXIII

Collige per numerum quicquid cupis esse probandum.
 Inne simus nomen feriam unamque diei.
 Collectamque una summa pars turri trigenos.
 Quodq. super fuerit rotulus discernet uterque.
 Quos retinet vita nec non et mortis imago.
 Si supra fuerit vivi morie iur et in terra.

	Terminus secundæ lunæ initii.	Terminus XIII lunæ paschalis.	Terminus XX lunæ rogationum.	Terminus III lunæ pentecosten.	Terminus X lunæ LXX me.	
V	VIII kal. mart.	Nonas aprelis.	VI id. mai.	IX kal. iun.	Kal. februar.	I
I	III id. februar.	VIII kal. aprelis.	III kal. mai.	III id. mai.	XII kal. februar.	II
VI	VI non. mart.	Id. aprelis.	XV. kal. iun.	Kal. iun.	V id. februar.	III
II	XI kal. mart.	III non. aprelis.	Non. mai.	XII kal. iun.	III kal. februar.	III
V	VI id. februar.	XI kal. aprelis.	V kal. mai.	VI id. mai.	XV kal. februar.	V
III	III kal. mart.	III id. aprelis.	Id. mai.	III kal. iun.	VIII. id. februar.	VI
VI	XIII kal. mart.	III kal. aprelis.	III non. mai.	XV kal. iun.	VII kal. februar.	VII
III	Non. mart.	XIII kal. mai.	X kal. iunii.	VIII id. iun.	XVI kal. mart.	VIII
VII	VI kal. mart.	VII id. aprelis.	III id. mai.	VII kal. iun.	III non. februar.	IX
III	Id. februar.	VI kal. aprelis.	Kal. mai.	Id. mai.	X kal. februar.	X
I	III non. mart.	XVII kal. mai.	XIII kal. iun.	III non. iun.	III id. februar.	XI
III	IX kal. mart.	II non. aprelis.	VII id. mai.	X kal. iun.	II kal. februar.	XII
VII	III id. februar.	XI kal. aprelis.	III kal. mai.	III id. mai.	XIII kal. februar.	XIII
V	Kal. mart.	II id. aprelis.	XVI kal. iun.	II kal. iun.	VI id. februar.	XIII
I	XII kal. mart.	Kal. aprelis.	II non. mai.	XIIII kal. iun.	V kal. februar.	XV
III	VII id. februar.	XII kal. aprelis.	VII kal. mai.	VIII id. mai.	XVI kal. februar.	XVI
II	III kal. mart	V id. aprelis.	II id. mai.	V kal. iun.	Non. februar.	XVII
V	XV kal. mart.	III kal. aprelis.	V non. mai.	XVI. kal. iun.	VIII kal. februar.	XVIII
III	II non. mart.	XV kal. mai.	XI kal. iun.	Non. iun.	Id. februar.	XIX

His suprpositis regularibus per singulos annos singuli addantur concurrentes. His additis siue coniunctis, partire per septem, et quot remanent ipsa est dies secundæ lunæ initii. Similiter de quarta decima luna paschali, et uigesima luna rogationum, et quarta luna pentecosten, et decima luna septuagesimæ argumentari memento.

Terminus secundæ lunæ initii.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus februarii usque pridie nonarum martii, dominicus dies qui sequitur illam secundam lunam initium erit quadragesimæ, et si bissexturnus fuerit uel non.

Terminus quartadecimæ lunæ paschæ.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus martii usque nonas aprelis, dominicus dies qui sequitur illam quartam decimam lunam dies erit paschæ, et si bissexturnus fuerit uel non.

Terminus vigesimæ lunæ rogationum.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus aprelis usque quarta nonarum mai, dominicus dies qui sequitur uigesimam lunam, precedit secundam feriam rogationum, et si bissexturnus fuerit uel non.

Terminus quartæ lunæ pentecosten.

Omnis luna quæ accensa fuerit a pridie nonarum mai usque tertia nonarum iunii, dominicus dies qui sequitur illam quartam lunam, dies erit pentecosten, et si bissexturnus fuerit uel non.

Terminus decimæ lunæ septuagesimæ.

Omnis luna quæ accensa fuerit a sexta idus ianuarii usque sextam decimam kalendarum martii, dominicus dies qui sequitur illam decimam lunam dies erit septuagesimæ, et si bissexturnus fuerit uel non.

Terminus decimæ lunæ septuagesimæ.

Post sextadecima kalendas ianuarii (feb.) in quale datarum lunam decimam inuenieris, ibi fac terminum septuagesimale.

Terminus secundæ lunæ initii.

Post septima idus februarii in quale datarum lunam secundam inuenieris, ibi fac terminum quadragesimale.

Terminus quartadecimæ lunæ paschæ.

Post duodecima kalendas aprelis in quale datarum lunam quartam decimam inuenieris, ibi fac terminum paschale.

Terminus vigesimæ lunæ rogationum.

Post quinta kalendas iunii in quale datarum lunam quartam inuenieris, ibi fac terminum rogationale (pentecosten).

Terminus quartæ lunæ pentecosten.

Post sexta kalendas mai in quale datarum lunam uigesimam inuenieris, ibi fac terminum pentecosten (rogationalem).

Terminus decimæ lunæ septuagesimæ.

Vbicunque inuenieris decimam lunam post uigesimam (.XXX.) lunam ianuarii, ibi fac terminum septuagesimæ, in sequenti dominica erit septuagesima.

Terminus secundæ lunæ initii.

Vbicunque inuenieris secundam lunam post .XXIX. lunam februarii, ibi fac terminum initii .XL., et in sequenti dominica erit quadragesima.

Terminus quartadecimæ lunæ paschæ.

Vbicunque inuenieris quartam decimam lunam post .XXX. lunam martii, ibi fac terminum paschæ, et in sequenti dominica erit pascha.

Terminus uigesimæ lunæ rogationum.

Vbicunque inuenieris uigesimam lunam post .XXIX. lunam aprelis, ibi fac terminum rogationum, et sequens dominica precedit secundam feriam rogationum.

Terminus quartæ lunæ pentecosten.

Vbicunque inuenieris quartam lunam post .XXX. lunam mai, ibi fac terminum pentecosten, et in sequenti dominica erit pentecostes, et ita sine errore inuenies.

Terminus secundæ lunæ initii.

I	Octone martis.	kalende quinque	V
II	Ternos februi.	idibus assin.	I
III	Senas martis.	nonas in senis.	VI
III	Vndenas martis.	kalendas binis.	II
V	Senis februi.	idibus quinis	V
VI	Ternis martis.	kalende tribus.	III
VII	Quartdene martis.	kalende senos.	VI
VIII	Nonas martis.	ecce quaternos.	III
VIII	Sexte martis.	kalende septem.	VII
X	Idibus februi.	in tribus constant.	III

XI	Quartanas martis.	nonas in assin.	I
XII	Nonas kalendas.	martis in quadris.	III
XIII	Quattuor idus.	februi septem.	VII
XIII	Kalendas martis.	etiam quinos.	V
XV	Duodenas martis.	kalendas in uno.	I
XVI	Septenis februi.	idibus quattuor.	III
XVII	Quartane kalende.	martis duabus.	II
XVIII	Quindene martis.	kalende quinis.	V
XIX	Pridie nonas.	martis in ternis.	III

Epistola quomodo postulauit pacomius cum monachis a domino ut ostenderet sibi quomodo deberet cœlebrari pascha.

Legimus in epistolis grecorum, quod post passionem apostolorum sanctus pacomius abbas in ægypto

cum monachis suis in oratione a domino rogauerunt ut ostenderet eis quomodo pascha deberent cœlebrare. Et misit dominus angulum suum, et scripsit ad prefatum sanctum pacomium ciclum nona decimalem in uno philacterio hoc modo¹.

Termīnus quarta decimæ lunæ paschæ.

Non april. ²	I	Nonas aprelis.	Norunt quinos	V	XXVI ²
VIII kal. apr.	II	Octone kalende.	Assin de promunt	I	XV
Idus april.	III	Idus aprelis.	Etiam sexis	VI	XXXIII
III non. apr.	III	None quartane.	Namque dipondio	II	XIII
XI kal. apr.	V	Item undene.	Ambiunt quinos	V	XII
III id. apr.	VI	Quattuor idus.	Capiunt ternos	III	XXXI
III kal. apr.	VII	Terne kalende.	Titulant sene	VI	XX
XIIII kal. mai.	VIII	Quattuordene.	Cubant in quadris	IV	XXXIX
VII id. apr.	VIII	Septenos idus.	Septos eligunt	VII	XXVIII
VI kal. apr.	X	D(s)e kalende.	Sortiuntur ternos	III	XVII
XVII kal. mai.	XI	Denis septenis.	Da nam assim	I	XXXVI
II non. april.	XII	Pridie nonas.	Docte quaterne	III	XXV
IX kal. april	XIII	None kalende.	Namque septenis	VII	XIII
II id. april.	XIII	Pridie idus.	Panditur quinis	V	XXXIII
Kal. april.	XV	Aprelis kalendas.	Exprimit unus	I	XXII
XII kal. april.	XVI	Duodenas namque.	Docte quaternus	III	XI
V id. april.	XVII	Speciem quintam.	Speramus duabus	II	XXX
IIIII kal. april.	XVIII	Quartane kalende.	Quinque conieunt	V	XIX
XV kal. mai.	XIX	Quindene constant.	Tribus adepte	III	XXXVIII

Si quis per regulares .XXVI., uidelicet, terminum cuiusque anni inuenire cupit, sumat septuagesimalem a .VII. id. ian.; quadragesimalem a .V. kal. feb.; pascalem a .V. id. mart.; rogationalem a .XVII. kal. mai; pentecostes a .III. kal. mai et ubi ipse numerus terminabitur, ibi absque dubio terminum reperiet.²

¹ A picture of Pachomius receiving this revelation is drawn by an Anglo-Saxon artist in Cotton MS. Calig. A. XV., fol. 122 b. Compare the Sarum tenth-century Psalter, MS. 150. fol. 10 a.

² The last four lines (*Si quis*, etc.) and the extreme right and left columns from ‘Non, april.’ and ‘XXVI,’ are added in a slightly later handwriting.

De Computo Ecclesiastico.

	Amni domini.	Indictiones.	Epacte.	Concurrentes.	Ciccli lunares.	Dies XIII lunæ.	Dies paschæ.	Luna ipsius [dici].	
B	DCCCCLXIX	XII	Nulla	III	XVII	Non. aprelis	III id. aprelis	XX	
	DCCCCLXX	XIII	XI	V	XVIII	VIII. id. aprelis	VI kal. aprelis	XVI	
	DCCCCLXI	XIII	XXII	VI	XIX	Idus aprelis	XVI kal. mai	XVII	
	DCCCCLXXII	XV	II	I	I	III non. aprelis	VII id. aprelis	XIX	
	DCCCCLXXIII	I	XIII	II	II	XI kal. aprelis	X kal. aprelis	XV	
	DCCCCLXXIII	II	XXV	III	III	III id. aprelis	II id. aprelis	XV	
	DCCCCLXXV	III	VI	III	III	III kal. aprelis	II non. aprelis	XIX	
B	DCCCCLXXVI	III	XVII	VI	V	XIII kal. mai	IX kal. mai	XIX	Obitus eadgari regis.
	DCCCCLXXVII	V	XXVIII	VII	VI	VII id. aprelis	VI id. aprelis	XV	
	DCCCCLXXVIII	VI	VIII	I	VII	VI kal. aprelis	II kal. aprelis	XVII	
	DCCCCLXXIX	VII	XX	II	VIII	XVII kal. mai	XII kal. mai	XIX	
	DCCCCLXXX	VIII	I	III	VIII	II non. aprelis	III id. aprelis	XXI	
	DCCCCLXXXI	IX	XII	V	X	IX kal. aprelis	VI kal. aprelis	XVII	
	DCCCCLXXXII	X	XXIII	VI	XI	II id. aprelis	XVI kal. mai	XVIII	
B	DCCCCLXXXIII	XI	III	VII	XII	Kal. aprelis	VI id. aprelis	XXI	Depositio adelwoldi episcopi.
	DCCCCLXXXIII	XII	XV	II	XIII	XII kal. aprelis	X kal. aprelis	XVI	
	DCCCCLXXXV	XIII	XXVI	III	XIII	V id. aprelis	II id. aprelis	XVII	
	DCCCCLXXXVI	XIII	VII	III	XV	III kal. aprelis	II non. aprelis	XX	
	DCCCCLXXXVII	XV	XVIII	V	XVI	XV kal. mai	VIII kal. mai	XXI	
	Amni domini.	Indictiones.	Epacte.	Concurrentes.	Ciccli lunares.	Dies XIII lunæ.	Dies paschæ.	Luna ipsius [dici].	
B	DCCCCLXXXVIII	I	Nulla	VII	XVII	Non. aprelis	VI id. aprelis	XVI	Obitus archipresulis dunstani.
	DCCCCLXXXIX	II	XI	I	XVIII	VIII id. aprelis	II kal. aprelis	XX	
	DCCCCXC	III	XXII	II	XIX	Idus aprelis	II kal. mai	XXI	
	DCCCCXCI	III	III	III	I	III non. aprelis	Non. aprelis	XVII	
	DCCCCXCII	V	XIII	V	II	XI kal. aprelis	VI kal. aprelis	XIX	
	DCCCCXCIII	VI	XXV	VI	III	III id. aprelis	XVI kal. mai	XX	
	DCCCCXCIII	VII	VI	VII	III	III kal. aprelis	Kal. aprelis	XVI	
B	DCCCCXCIV	VIII	XVII	I	V	XIII kal. mai	XI kal. aprelis	XVII	Depositio sigerici archiepiscopi.
	DCCCCXCIV	IX	XXVIII	III	VI	VII id. aprelis	II id. aprelis	XIX	
	DCCCCXCIV	X	VIII	III	VII	VI kal. aprelis	V kal. aprelis	XV	
	DCCCCXCIV	XI	XX	V	VIII	XVII kal. mai	XV kal. mai	XVI	
	DCCCCXCIV	XII	I	VI	VIII	II non. aprelis	V id. aprelis	XIX	
	Mille	XIII	XII	I	X	IX kal. aprelis.	II kal. aprelis	XXI	
	MI	XIII	XXIII	II	XI	II id. aprelis	Idus aprelis	XV	
MII		XV	III	III	XII	Kal. aprelis.	Non. aprelis	XVIII	
MIII		I	XV	III	XIII	XII kal. aprelis	V kal. aprelis	XXI	
MIII		II	XXVI	VI	XIII	V id. aprelis	XVI kal. mai	XXI	
MV		III	VII	VII	XV	IIIID kal. aprelis	Kal. aprelis	XVII	
MVI		III	XVIII	I	XVI	XV kal. mai	XI kal. mai.	XVIII	

The entries on the right-hand margin are in a slightly later handwriting than the text itself. The same two Paschal Cycles of nineteen years are found in Cott. MSS. Jul. A. vi; Tib. B. v; and in a Psalter at Salisbury, MS. No. 150. Introd. §§ 29, 32.

De viii. tramitis suprascripti circuli decennouenalnis.

Linea, christe, tuos prima est quae continet annos,
 Atque secunda tenet ciculum qui indictio constat,
 Seruavit numeros apactas tertia cestas,
 Quarta dies numerat septem bissextis anni,
 Quinta tibi ciclos lunaris computat anni,
 Nam quartas decimas designat sextaque lunas,
 Septima nam paschæ ostendit tempusque diemque,
 Etatem lunæ monstrat nouissimus ordo.

De nominibus septem dierum ebdomadis.

Prima dies phœbi sacrato numine fulget,
 Uendicat et lucens feriam sibi luna secundam,
 Inde dies rutilat iam tertia martis honore,
 Mercurius quartam splendentem possidet altus,
 Iuppiter ecce sequens quintam sibi iure dicabit,
 Concordat ueneris magne cum nomine sexte,
 Emicat alma dies saturno septima summo.

De regularibus vii dierum metrice compositis.

Ianus et october binis regulantur habenis,
 Ast februus quinis ouat et mars atque nouember,
 Apralis certe constat et iulius unis,
 Tum maius ternis nitet, augustusque quaternis,
 Iunius et senis solus manifeste metitur,
 September gaudet septenis atque december.

Ianuarius II.
 Februarius v.
 Martius V.
 Apralis I.
 Maias III.
 Iunius VI.
 Iulius I.
 Agustus III.
 September VII.
 October II.
 Nouember V.
 December VII.

De regularibus lunæ super kalendas.

September semper quinis octimber habenis,
 Sicque nouember ouat septenis atque december,
 Janus rite nouem sic mars comprehendit eosdem.
 Inde decem februus, regulatur apralis et isdem,
 Hinc maius comites undenos ordine querit,
 Iunius exultans duodenas iure retentat,
 Iulius at cesar ter denis testibus instat,
 Quartdenis regularibus at letatur augustus.
 Hos igitur regulares si coniungas epactas
 Cognosces mensium qua luna cestate kalendas
 Quolibet hec numero ultra sint citraue trigena,
 Altius rutilans transcurrit culmine caeli.

September v.
 October v.
 Nouember VII.
 December VII.
 Ianuarius IX.
 Februarius X.
 Martius IX.
 Apralis X.
 Maias XI.
 Iunius XII.
 Iulius XIII.
 Agustus XIII.

De concordia mensium metrice dictum, et a domino beda compositum, quo mensibus annus, et quo ebdomadiis, quaque diebus stare uideatur et quod [?] nonis idibus atque kalendis singuli menses numerentur.

Bissena mensium uertigine uoluitur annus,
Septimanis decies quinis simul atque duabus,
Tercentenis bisque trigenis quinque diebus,
Qui ternis gaudet diuisus stare columnis,
Scilicet idibus et nonis simul atque kalendis,
Namque quadris constant nonis occurrere menses
Omnes, excepto marte maio, sequitur quos
Iulius octember senis solu moderantur,
Septenis patet hos pariterque flagrare kalendis,
Octonis pares menses sunt idibus omnes
Ianus et augustus semper mensisque december
Voluntur denis tantum nonisque kalendis,
At contra currunt bis nonis rite kalendis,
Iunius, aprelis, september, et ipse nouember,
Sedenis februus cito solus ab omnibus errat.
Bissenis sic iam rotatur mensibus annus
Per nonas idusque decurrens atque kalendis.

Fersus de singulis mensibus.

Primus romanis ordiris, iane, kalendas,
Februa uicino mense numa instituit;
Martius antiqui primordia protulit anni;
Foicterunt aprelim uendicat alma uenus.
Maiorum ducens patrum de nomine maius.
Iunius aetatis proximus est titulo.
Cæsareo nomine quintilem mensis adauget;
Augustus nomen cæsareum sequitur.
Autumnū poma natum septembre uegetas,
Triticco octember foenore litat agros.
Sidera precipitas intempesta nouember,
Imbrifer ast mensis tum december adest.

Argumentum qualiter aduentum domini celebrare debes.

Quicumque aduentum domini celebrare desiderat uideat ne ante quinta kalendas decembres, nec post tertia nonas ipsius mensis transeat; sed in his septem diebus, ubicumque dominicus dies aduenierit, illic sine dubio et sine errore celebrare ualebit.

Argumentum ad terminum inueniendum xiiii lunæ paschæ.

Si uis inuenire quotus terminus paschalis sit, tene annum communem et embolismum, quia quando communis annus est, tunc .xi. dies habebis de uno termino ad alium, omittens semper

illum diem in quo terminus illius anni fuerit, precedentemque sumens. Similiter si embolismus fuerit, .xix. dies adcerescunt usque ad aliud terminum. Incipiente autem .xix. in mense aprelis, epactam minime habebis quod recedas de ipsis regularibus .xxxv. uero die mensis aprelis hoc est nonas aprelis habebis terminum.

De concurrentibus.

Si uis inuenire concurrentes, in .ix. kalendas aprelis require, et in quali feria .ix. kalendas aprelis cuenerint, tot concurrentes habebis codem anno.

De epactis.

Et qualem lunam in .xi. kalendas aprelis inuenieris, talem epactam habebis eodem anno.

Mutatio concurrentium, et epactas, et cicclus.

Muta concurrentes in kalendas martii;
 Muta epactas in kalendas septembribus;
 Muta cyclum lunæ in kalendas ianuarii;
 Muta probationem termino quadragesimali;
 Muta inductionem in octaua kalendas aprelis.

De annis.

Annus communis habet dies .CCCLIII.

Annus solaris habet dies .CCCLXV.

Annus embolismi habet dies .CCCLXXXVI.

A .VI. idus februarii usque in .V. idus mai tempus uerni est, dies .XCI.

A .VI. idus mai usque in .VII. idus augusti tempus estatis est, dies sunt .XC.

A .VI. idus augusti usque in .V. idus nouembris tempus autumni est, dies .XCI.

A .V. idus nouembris usque in .V. idus februarii tempus hiems est, dies sunt .XCI.

Hæc sunt icūmia quæ sanctus gregorius genii anglorum predicare precepit.

Quattuor icunia sunt legitima quattuor temporum anni, id est, tempore ueris, aestatis, autumni, et hiemis, et in uno quoque horum icunia IIIIta feria duæ recitandæ sunt lectiones, .VI. feria una, sabbato .VI. lectiones.

Icunium .I. in prima ebdomada quadragesimæ.

Icunium secunda in ebdomada pentecosten.

Icunium .III. in plena ebdomada ante autumnale æquinoctium.

Icunium .III. in integra ebdomada ante natale domini.

Icunium in .VI. feria per totum annum, excepto a pascha usque pentecosten, aut si maior festivitas fuerit¹.

Terminat hic februus cum talia fine peractus.

De celebratione paschæ.

Pascha namque celebratur ab .XI. kalendas aprelis usque in .VII. kalendas mai, quod obseruatur in .VII. aetatibus lunæ, id est, a .XV. usque .XXI. et semper in die dominico celebratur.

Lunæ paschalæ ab .VII. idus martii usque in nonas aprelis exordium sumit, cuius .XIII. luna a .XII. kalendas aprelis usque in .XIII. kalendas mai inquirenda est sine errore.

Statutum inuenimus in concilio romanorum ut nec ante .XI. kalendas aprelis nec post .VII. kalendas mai pascha debeat fieri.

Est et aliud exemplum de initio primi mensis, ut quota luna fuerit in kalendas ianuarii, tot dies de mense martio in fine computabis, et inuenies procul dubio lunam, et initium primi mensis tantum tres aetas lunæ, hoc est, .XXVI. .XXVII. .XXVIII.

Christianorum pascha ab .VI. kalendas aprelis usque in .VII. kalendas mai quocumque dominico de luna uidelicet occurrerit, sanctum pascha modis omnibus celebrabis, etiam si ante .XI. kalendas aprelis luna occurrerit, uel post .VII. kalendas mai, pascha nullatenus celebretur.

¹ Compare the sixteenth canon of the English Council of Ænham: ‘Sextæ jejunia feræ ab omnibus magnopere per singulas hebdomadas exercenda sunt, si tamen in eadem die aliqua festivitas non evenerit.’ Mansi, *Concil. xix.* 308.

De Computo Ecclesiastico.

De initio lune quadragesimæ.

Luna initio quadragesimæ non potest esse minor quam .III. nec maior quam .X. (IX).

Luna in pascha non potest esse minor quam .XV. nec maior quam .XXI.

Luna in rogationum non potest esse minor quam .XXI. nec maior quam .XVII.

Luna in pentecosten non potest esse minor quam .V. nec maior quam .XI.

Et quanti dies creuerint in pascha, tanti dies crescent in quadragesimæ, et in rogationes, uel in pentecosten.

Si luna tertia initio .XL. in pascha quinta decima.

Si luna quarta initio .XL. in pascha sexta decima.

Si luna quinta initio .XL. in pascha septima decima.

Si luna sexta initio .XL. in pascha octaua decima.

Si luna septima initio .XL. in pascha nona decima.

Si luna octaua initio .XL. in pascha uigesima.

Si luna nona initio .XL. in pascha uigesima prima.

Quantos dies ante pridie idus aprelis habueris pascha, tantos dies ante kalendas martii habebis quadragesimam.

Et quantos dies post pridie idus aprelis habueris pascha, tantos dies post kalendas martii habebis quadragesimam.

Et si pridie idus aprelis habueris pascha, in kalendas martias habebis quadragesimam.

Et quantos dies ante kalendas aprelis habueris pascha, tantos dies ante nonas mai habebis rogationem.

Et quantos dies post kalendas aprelis habueris pascha, tantos dies post nonas mai habebis rogationem.

Et si in kalendas aprelis habueris pascha, nonas mai habebis rogationem.

A principio adç usque ad diluuium, anni mille sexcenti quinquaginta sex.

A diluuiu usque ad abraham, anni .CCXCV.; et fiunt simul anni duarum ætatum mille .DCCCCXLVIII.

Ad abraham usque ad dauid anni .DCCCCXLIII.; et fiunt simul anni trium ætatum duo millia .DCCCCXC.

A dauid usque ad circumcisionem domini, anni .CCCCLXXIII; et fiunt anni IIIor ætatum simul tria millia .CCCLXIII.

A circumcione usque ad natuitatem domini, anni .DLXXX.; et fiunt simul anni quinque ætatum IIIor milia .DCCCCLII.

A natuitate domini usque ad aduentum anticeristi anni .DCCCCXCIX.

Luna prima bona est.	Luna .XVI. bona est.
Luna secunda bona est.	Luna .XVII. bona est.
Luna tertia bona est.	Luna .XVIII. mala est.
Luna quarta bona est.	Luna .XVIII. bona est.
Luna quinta mala est.	Luna .XX. bona est.
Luna sexta mala est.	Luna .XXI. mala est.
Luna septima bona est.	Luna .XXII. bona est.
Luna octaua mala est.	Luna .XXIII. bona est.
Luna nona bona est.	Luna .XXIII. bona est.
Luna decima bona est.	Luna .XXV. mala est.
Luna .XI. bona est.	Luna .XXVI. mala est.
Luna .XII. mala est.	Luna .XXVII. bona est.
Luna .XIII. bona est.	Luna .XXVIII. mala est.
Luna .XIII. bona est.	Luna .XXIX. mala est.
Luna .XV. mala est.	Luna .XXX. mala est.

Argumentum ad inveniendum in quota hora luna accendatur.

Luna ianuarii in media nocte accenditur.

Luna februarii inter medium noctem et gallicantum accenditur.

Luna martii in media nocte accenditur.
 Luna aprelis in gallicantu accenditur.
 Luna mai prima mane accenditur.
 Luna iunii in tertia hora accenditur.
 Luna iulii in media nocte accenditur.
 Luna augusti in medium diem et nonam accenditur.
 Luna septembrius hora nona accenditur.
 Luna octobris inter nonam et uesperam accenditur.
 Luna nouembris in uesperam accenditur.
 Luna decembrius inter uesperam et medium noctem accenditur.

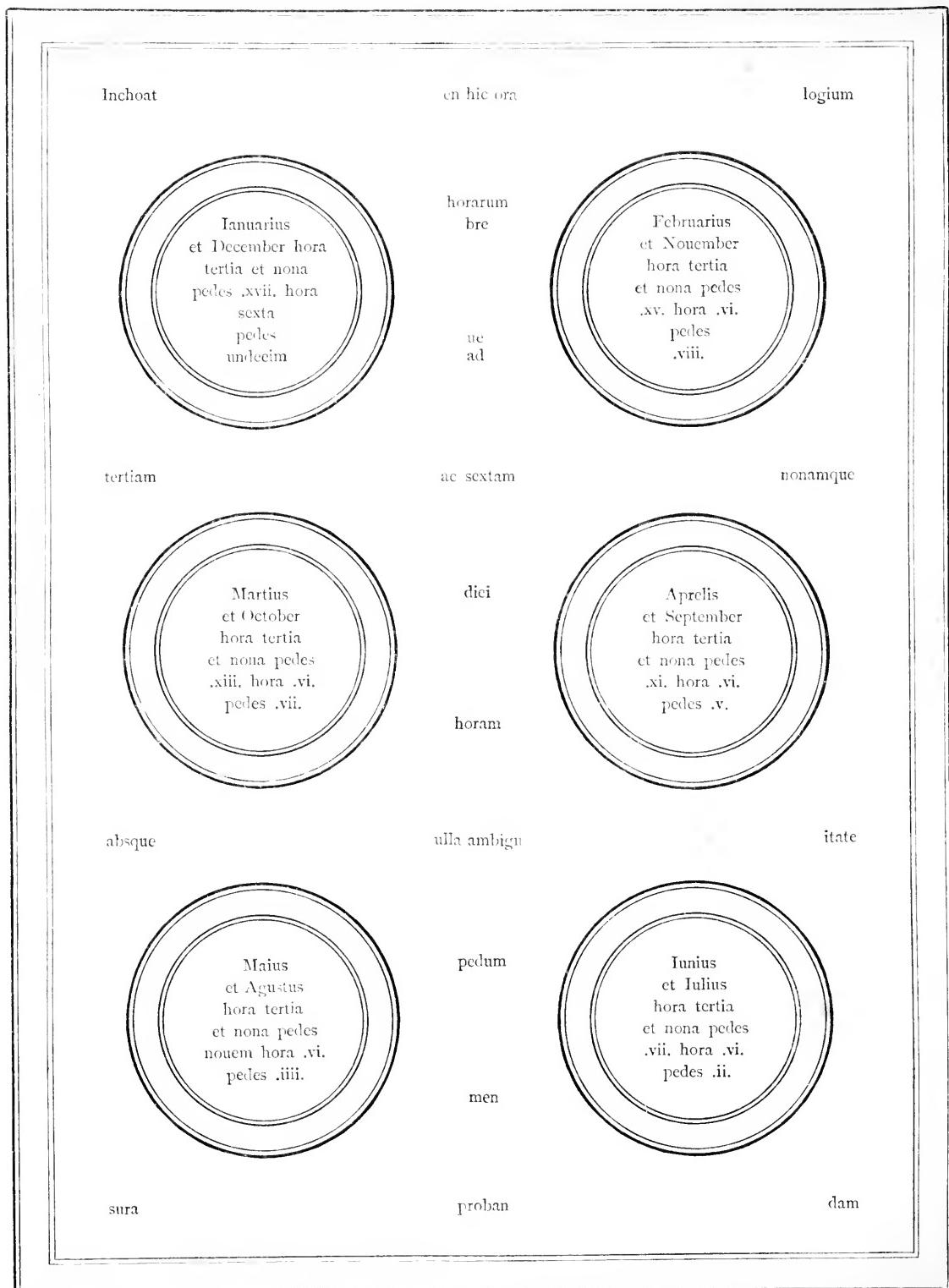
Argumentum quot horas luna luceat.

Luna prima quattuor punctos lucet.
 Luna .IIa. .VIIIo. punctos, id est, horam et .III. punctos.
 Luna .IIIa. duas horas, totidemque punctos.
 Luna .III. tres horas et unum punctum.
 Luna .V. quattuor horas lucet.
 Luna .VI. quattuor horas et quattuor punctos.
 Luna .VII. quinque horas et tertia punctos.
 Luna .VIII. sex horas et duos punctos.
 Luna .IX. septem horas et unum punctum.
 Luna .X. decima octo horas lucet.
 Luna .XI. octo horas et quattuor punctos.
 Luna .XII. nouem horas et tertia punctos.
 Luna .XIII. decem horas et duos punctos.
 Luna .XIII. undecim horas et unum punctum.
 Luna .XV. duodecim horas lucet; id est, .LX. puncti similiter a .XV.
     usque ad .XXXmam. atatem .IIIHor. punctos decrescit cotidie luna.
 Luna .XVI. undecim horas et unum punctum.
 Luna .XVII. decem horas et duos punctos.
 Luna .XVIII. nouem horas et tres punctos.
 Luna .XIX. octo horas et quattuor punctos.
 Luna .XX. octo horas lucet.
 Luna .XXI. septem horas et unum punctum.
 Luna .XXII. sex horas et duos punctos.
 Luna .XXIII. quinque horas et tres punctos.
 Luna .XXIII. quattuor horas et quattuor punctos.
 Luna .XXV. quattuor horas lucet.
 Luna .XXVI. tres horas et unum punctum.
 Luna .XXVII. duas horas et duos punctos.
 Luna .XXVIII. unam horam et tres punctos.
 Luna .XXIX. quattuor punctos lucet.

E	VII idus martii	ebdomadas	X	et dies		III or
C	II kal. martii	ebdomadas	IX	et dies		II
D	Idus februarii	ebdomadas	VII	et dies		I
A	III non. martii	ebdomadas	X	et dies		
G	V kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		VI
E	III id. februarii	ebdomadas	VI	et dies		III
D	Kal. martii	ebdomadas	IX	et dies		III
C	IX kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		II
B	III id. martii	ebdomadas	XI	et dies		I
G	V kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		VI
F	XII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies		V
E	VII id. martii	ebdomadas	X	et dies		III
D	VIII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		III
B	XVI kal. martii	ebdomadas	VII	et dies		I
A	III non. martii	ebdomadas	X			
G	XII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies		VI
F	VI id. martii	ebdomadas	X	et dies		V
D	Kal. martii	ebdomadas	IX	et dies		III
C	XVI kal. martii	ebdomadas	VI	et dies		II
B	II non. martii	ebdomadas	X	et dies		I
A	IIIII kal. martii	ebdomadas	IX			
F	XI kal. martii	ebdomadas	VII	et dies		V
E	VI non. martii	ebdomadas	IX	et dies		III
D	VIII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		III
C	XVI kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		II
A	IIIII kal. martii	ebdomadas	X			
G	XIIII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies		VI
F	VI id. martii	ebdomadas	X	et dies		V
E	VII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies		III
C	XVIIII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies		II
B	II non. martii	ebdomadas	X	et dies		I
A	IIIIIII kal. martii	ebdomadas	IX			
G	III id. februarii	ebdomadas	VI	et dies		VI

I	Incipit ordo lu	L	III	A		
II	næ et decursus	L	V	A		
III	maris quando	L	VI	A		
III	crescit et decre	L	VII	A		
V	scit ; luna ter	L	III	A	L	
VI	tia descrescit	L	II	A		
VII	mare usque ad	L	III	A		
VIII	undecimam lu	L	III	A		
VIII	nam ; de luna	L	V	A		
X	undecima siue	L	VI	A		
XI	duodecim crescit	L	VII	A		
XII	mare usque in lu	L	VIII	A	M	
XIII	nam nona deci	L	I	A		
XIII	mam. Et inde cre	L	II	A		
XV	scit usque in uige	L	III	A		
XVI	simam, sextam, et de	L	III	A		
XVII	hinc crescit usque	L	V	A		
XVIII	in tertiam lunam	L	VI	A		
XVIII	Quinque ac	L	VII	A		
XX	cidunt	L	I	A	L	
XXI	unicuique diei,	L	II	A		
XXII	id est, festiu	L	III	A		
XXIII	tas sancti, et	L	III	A		
XXIII	dies ebdoma	L	V	A		
XXV	de, et dies	L	VI	A		
XXVI	mensis solis,	L	VII	A		
XXVII	et ætas	L	VIII	A		
XXVIII	lunæ,	L	I	A	M	
XXVIII	et cursus	L	II	A		
XXX	maris ;	L	III	A		

In this table, in column 3, L = Luna : in column 5, A = Aqua : in column 6, L = Ledon est minor ; M = Malina ; L = Ledon est major ; M = Malina. Omnes cursus maris in Ledones et Malinas, id est, minores et majores æstus, diuiduntur [=neap and spring tides]. Beda, de Nat. Rerum, lib. i. c. 29.

A similar Horologium is depicted in Cott. MS. Tit. D. 27, fol. 12 b.

[*Ad sacras vestes induendum.*] ¹

Ad superhumeralum.

Virtus summa, deus, cunctorum rector opimus,
Tu benedic nostrum quo nunc ornamur amictum,
Ut seruire tibi ualeamus corde pudico.

Ad albam.

Uestibus angelicis induiti, rex pietatis,
Poscimus libare pium libamen odoris,
Ad citius delenda male contagia mentis.

Ad cingulum.

Scrutator cordis et caste mentis amator,
Tu lumbos preceinge meos, deus intime iudex,
Mortificans prauos in casto corpore mores.

Ad stolam.

Colla iugo subdendo tuo, deus alme sacrator,
Ad cuius dignum pretiosa morte sepulchrum
Uirtus angelica considerat ordine munda.

Ad casulam.

Spes, aeterne deus, cunctorum certa, salusque,
Tu memor esto mei toto te corde petentis,
Exequar ut dignus celestis munia uitę.
Dumque meis manibus trectator mistica uirtus,
Dispereat quicquid contraxit ordo ueternus.

Ad manipulum.

Qui super astra sedes, qui regni sceptr'a tuearis,
Summus adesto michimet tua iussa sequenti.
Adque leuam capiti complexibus adhibe dextram,
Ut ualeam casta tibi sistere perpet'e uita.

Dominicis diebus in .xl. praefatio usque ad
dominicam palmarum.

U. D. AETERNE DEUS, PER CHRISTUM DOMINUM NOSTRUM. Qui pro nobis eterno patri adae debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruento detersit. Per quem maiestatem.

Octabas sc̄i. andreae apostoli.

Protegat nos, domine, sepius beati andreae apostoli repetita sollempnitatis, ut cuius patrocinia sine intermissione recolimus, perpetuam defensionem sentiamus. Per.

Secreta.

Indulgentiam nobis, domine, quesumus, prebeant hec

munera largiorem, que uenerabilis andreae suffragii offeruntur. Per.

Postcommunio.

Adiuuet ecclesiam tuam tibi. ²

[*Epistola adclx.*]

L[ecofrico] gratia dei episcopo Adela, dei famula, quicquid melius in domino. Opto me fore in tuis sanctis orationibus, ut tu sis in meis. Idecirco tibi mando de fraternitate, atque communione sanctorum omnium, in qua cupio ut sis, sicuti ego. Omnes qui ea bona intentione menteque utantur, atque ita in fine sint perseverantes, ut nullo modo ex ipsa sint dissidentes, absque dubio coheredes fuerint dei regno. Unusquisque enim fidelis, qui in ea cupit intrare, debet pro uiuis et defunctis .x. psalteria decantare, et psalmum 'deus misereatur nostri' cotidie usitare, et in feria .ii. missam pro defunctis, et in .vi. feria missam pro uiuis. Et si quis ex his fratribus hoc saeculo fuerit functus, missam cotidie pro eo infra .xxx. dies oportet celebrari. Quod ex beatissimis patribus, scilicet ricardo atque odolone est decretum, pro quorum benefactis deus est declaratus in magnis miraculis. Uale ¹.

[*Prefatio.*]

[U]ERE DIGNVM et iustum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus; per christum dominum nostrum, per quem maiestatem laudant tuam angeli, adorant dominationes, tremunt potestates celi, celorumque uirtutes, ac beata seraphin socia exultatione celebrant; cum quibus et nostras uoces ut admitti iubea deprecamur, supplici confessione dicentes.

Quem laudant angeli et archangeli, throni et dominationes, cherubin quoque et seraphin, que non cessant clamare iugiter una uoce dicentes.

Epistola pelagi papæ ²

PELAGIUS, SANCTE ROMANE ECCLESIE EPISCOPUS, HAS nouem prefationes tantummodo mandat esse obseruandas, Unam in natale domini, 'Quia per incarnationi uerbi.' Aliam in quadragesima, 'Qui corporali ieunio.' Tertiam in pasca, 'Te quidem omni tempore.' Quartam in ascensione domini. Quintam in pentecosten. Sextam de sancta trinitate. Septimam de sancta cruce. Octauam de apostolis. Nonam pro defunctis.

¹ Introd. § 44.

² Ib. § 45.

[CANON MISSÆ.]

PER OMNIA SECULA SÆCULORUM.

R. AMEN¹.

DOMINUS VOBISCUM.

R. ET CUM SPIRITU TUO.

SURSUM CORDA.

R. HABEMUS AD DOMINUM².

GRATIAS AGAMUS DOMINO DEO NOSTRO.

R. DIGNUM ET IUSTUM EST.

UERE DIGNVM

et iustum est, aequum et salutare nos tibi semper et ubique gratias agere, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, per christum dominum nostrum, per quem maiestatem tuam laudant angeli, adorant dominationes, tremunt potestates. Cæli cælorumque uirtutes, ac beata seraphin soitia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras uoces ut admitti iubeas deprecamur, supplici confessione dicentes:

Sanctus, sanctus, sanctus.

TE IGITVR,

clementissime pater, per ihesum christum, filium tuum, dominum nostrum, supplices rogamus et³ petimus uti accepta habeas⁴ et benedic⁺, haec dona, haec munera, haec sancta sacrificia⁵ inlibata. In primis que tibi offerimus pro ecclesia tua sancta catholica, quam pacificare, custodire, adunare, et regere digneris toto orbe terrarum una⁶ cum beatissimo⁷ famulo tuo⁸ ill. et⁹ antistite nostro ill. et omnibus ortodoxis atque catholicae et apostolicae fidei cultoribus⁹.

Memento, domine, famulorum familiarumque tuuarum¹⁰, illorum et illarum, et omnium circumadstantium¹¹ quorum tibi fides cognita est et

¹ Variations of reading from the Codex Vaticanus, published by Muratori, Lit. Rom. Vet. tom. ii, etc., are noted below.

² V. p. 2.   ³ ac Y.   ⁴ insert + Z.   ⁵ Om. crosses V.

⁶⁻⁶ Una cum famulo tuo Papa nostro ill. et rege nostro ill. et antistite nostro ill. Y.

⁷ Om. Bod. Y.   ⁸ + Papa nostro Bod. V. Y. + Papa nostro et rege nostro X.   ⁹⁻⁹ Om. Bod. V.

¹⁰ + Omnis congregationis beate dei genitricis, semperque virginis maria omniumque propinquorum nostrorum; et quorum elemosinas suscepimus, seu qui nomina super sanctum altare tuum scripta abentur, et qui nobis de propriis criminibus confessi fuerunt. X.

¹¹ After this word nearly a whole line has been erased in Y.

nota deuotio, pro¹ quibus tibi offerimus, uel¹ qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis pro se, suisque omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis et incolumitatis sue tibi² reddunt uota sua æterno deo uiuo et uero.

Communicantes et memoriam uenerantes in primis gloriosę semper uirginis mariae, genitricis³ dei et domini nostri ihesu christi, sed et beatorum apostolorum ac martyrum tuorum, Petri, Pauli, Andreæ, Iacobi, Iohannis, Thomæ, Iacobi, Philippi, Bartholomei, Matthei, Symonis et taddei⁴, Lini, Cleti, Clementis, Syxti⁵, Cornelii, Cypriani, Laurentii⁶, Chrisogoni, Iohannis et pauli, Cosme et damiani⁷, Et omnium sanctorum tuorum; quorum meritis precibusque concedas ut in omnibus protectionis tuae muniamur auxilio, per⁸ christum⁹ dominum nostrum⁹.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostra, sed et cunctę familiae tuae, quesumus, domine, ut placatus accipias, Diesque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos cipi, et in electorum tuorum iubeas grege numerari, per christum dominum nostrum¹⁰.

¹⁻¹ Om. Bod. V. The words are contained in O. X. Y.

² + que V.   ³ + eiusdem Z.   ⁴ Tathei Bod.   ⁵ Xysti Bod.   ⁶ + Vincentii X.   ⁷ + Hilarii, Martini, Benedicti, Gregorii, Augustini, Amandi, Caurentini X. A line and a half of proper names have been erased in Y, so completely that the permitted application of a chemical test could not resuscitate a single letter. + Georgii, Benedicti, Martini, Gregorii. Z.

⁸ + eundem X. Y.   ⁹⁻⁹ Om. X.   ¹⁰ + Suscipe, domine, hanc oblationem quam tibi offero, ego famulus tuus peccator pro me miserrimo omnium hominum, pro meis peccatis innumerabilibus, quibus peccavi coram te in dictis, in factis, et cogitationibus peruersis. Quero, domine, ut preterita peccata mihi dimittas, et de futuris me custodias, idoneumque per omnia ministrum tuae uoluntatis usque in finem uite meæ perficias. Per christum dominum nostrum.

Hanc igitur oblationem, domine, placatus intende, quam tibi offerimus pro regibus et principibus nostris, pro statu regni franchorum, et pro omni populo christiano, pro elemosinariis nostris, et pro his qui nostri memoriam in suis continuis orationibus habent, ut tuo dono hic diuturnam pacem habeant, et in futuro uitam consequantur æternam. Per christum.

Hanc igitur oblationem, domine, clementer suscipe, quam tibi offerimus pro infirmis fratribus et proximis nostris. Quesumus, domine, ut uisites eos in salutari tuo, et cœlestis gratia concedas illis medicinam. Per christum.

Hanc igitur oblationem, domine, quesumus, placatus intende, quam pro animabus omnium fidelium tuorum tuae supplices ex-

Quum oblationem tu. deus, in omnibus, que-
sumus, benedictam¹, adscriptam², ratam³, ratio-
nabilem, acceptabilemque facere digneris, ut
nobis corpus³ et sanguis fiat dilectissimi filii tui
domini dei⁴ nostri ihesu christi.

Qui pridie quam pateretur accepit panem in
sanctas ac uenerabiles manus suas, et⁵ eleuatis
oculis in cælum ad te deum patrem suum omni-
potentem, tibi gratias agens, bene⁺ dixit⁶, fregit,
dedit discipulis suis dicens, Accipite et manducate
ex hoc omnes, hoc est enim⁷ corpus meum.

Simili modo posteaquam⁸ cœnatum est, acci-
piens et hunc præclarum calicem in sanctas ac
uenerabiles manus suas, item tibi gratias agens
benedixit⁹, dedit discipulis suis, dicens, Accipite
et bibite ex eo omnes, Hic est enim calix san-
guinis mei, noui et æterni testamenti, misterium
fidei, qui pro uobis et pro multis effundetur in
remissionem peccatorum.

Hæc quotienscumque feceritis in mei memo-
riam facietis. Unde¹⁰ et memores¹¹, domine¹²,
nos tui serui, sed et plebs tua sancta¹³, christi
filii tui domini dei nostri tam beatæ passionis,
neconon et ab inferis resurrectionis, sed et in cælos
gloriosæ ascensionis, offerimus præclaræ maiestati
tuæ de tuis donis ac datis, hostiam¹⁴ puram,
hostiam sanctam, hostiam inmaculatam, panem
sanctum uitæ æterne, et calicem salutis perpetuæ.
Supra quæ propitio ac sereno uultu respicere
digneris, et accepta habere sicuti¹⁵ accepta
habere¹⁵ dignatus es munera pueri tui iusti
abel, et sacrificium patriarchæ nostri abrahæ, et
quod tibi obtulit summus sacerdos tuus mel-
chisedech sanctum sacrificium, immaculatam hos-
tiā.

Suplices te rogamus, omnipotens deus, iube
hæc perferriri per manus sancti¹⁶ angeli tui in
sublime altare tuum in conspectu diuinæ maies-
tatis.

hibemus pietati, ut per hæc sancta mysteria ab omnibus absolute
peccatis, æternae beatitudinis participes efficiantur. Per christum.
Bod.

¹ Om. crosses V.   ² Transpose X.   ³ Om. crosses V.

⁴ Om. X. Y.   ⁵ Om. Z.   ⁶ + ac X. Y., om. cross Z.

⁷ Om. Y.   ⁸ postquam Bod. Y.   ⁹ Om. cross V. Z.

¹⁰ In Bod. V. X. Z. the new paragraph begins here.   ¹¹ +
sumus V. Z.   ¹² + sumus V.   ¹³ + ciusdem X. Y. Z.   ¹⁴ Om.
crosses V.   ¹⁵⁻¹⁶ Om. in original text, but added above the line
by an early hand in Bod. X.   ¹⁶ Om. Bod. V.

tatis tuæ, ut quodquot ex hac altaris participa-
tione sacrosanctum filii tui corpus¹ et sanguinem²
sumpserimus, omni benedictione cælesti
et gratia repleamur, per eundem² christum³.

Memento⁴ etiam, domine, famulorum⁵, fa-
mularumque tuarum, illorum et illarum⁵, qui
nos præcesserunt cum signo fidei. et dormiunt in
somno pacis. Ipsis⁶ et omnibus, domine⁷, in
christo quiescentibus⁸, locum refrigerii, lucis. et
pacis, ut indulgeas, deprecamur, per eundem
christum⁹ ⁴ ¹⁰.

Nobis quoque peccatoribus famulis tuis, de
multitudine miserationum tuarum sperantibus
partem aliquam et societatem donare digneris
cum tuis sanctis apostolis ac¹¹ martyribus. Cum
iohanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio,
Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Per-
petua, Agatha, Lucia, Agnæ¹², Cecilia, Anasta-
sia¹³, et cum omnibus sanctis tuis. Intra-

¹ Om. crosses V. Z.

² Om. Bod. V. Z.

³ Dominum nostrum V. Y. Z.   + Memento mei, queso, domine,
et miserere, licet hæc sancta indigne tibi, saucte pater omni-
potens æterne deus, meis manibus offeruntur sacrificia qui nee
inuocare sanctum ac uenerabile nomen tuum dignus sum. Sed
quoniam in honore laudis et memoria glorioissimæ dilectique
filii tui domini nostri ihesu christi offerantur sicut incensum in
conspectu diuinæ maiestatis tue, cum odore suauitatis accendantur.
Per christum dominum nostrum. Z.

⁴⁻⁴ The whole of this paragraph is omitted in Bod., for which the
following is substituted: 'Memento etenim, domine, famulorum
famularumque tuarum, et beatissimæ virginis mariaæ omniumque
sanctorum tuorum intercedentibus meritis, suppliciter quesumus.
omnipotens deus, ut famulos ac famulas tuas, quorum elemosinas
recipimus, seu qui nobis familiaritate coniuncti sunt, larga miseri-
cordia tua protegas, et ab omnibus inpugnationibus defendas, ut
tua protectione ubique saluentur.'

'Et animabus famulorum famularumque tuarum, uidelicet
omnium orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et
quorum corpora hic requiescent, uel quorum nomina hic in libro
uite scripta esse uidentur, indulgentiam et remissionem pecca-
torum tribuas, et in consortio electorum tuorum habere digneris.
Istis et omnibus in fide catholica quiescentibus locum pacis, re-
frigerii, et requieci indulgeas deprecamur. Per christum dominum
num nostrum.' Bod.

⁵⁻⁵ Et eorum nomina Z.

⁶ + domine X. Y. Z.

⁷ Om. V. X. Y. Z.   ⁸ Quaintibus Z.   ⁹ + Filium
tuum dominum nostrum V.   + dominum nostrum Y. Z.

¹⁰ + memento, queso, domine, et miserere mei, licet hæc sancta
indigne tibi, sancte pater, omnipotens eterne deus, meis manibus
offerantur sacrificia, qui nee inuocare sanctum ac uenerabile no-
men tuum dignus sum sed que(m) in honoræ ac laude, et me-
moria glorioissimæ dilectique filii tui domini nostri ihesu christi
offeruntur, sicut incensum in conspectu diuinæ maiestatis tue,
cum odore suauitatis accendantur. Per christum. X.

¹¹ Et Z.   ¹² Agnæ V. Y.; Agna X.   ¹³ + Eusemia Y;
+ Ætheldrythæ, Gerertridis Z.

quorum nos consortium non aestimator meriti,
sed uenire, quesumus, largitor admitte, per
christum¹.

Per quem haec omnia, domine, semper bona
creas, sanctificas², uiuificas, benedicis³, et praestas
nobis. Per ipsum, Et cum ipso, Et in ipso, Est
Tibi deo patri omnipotenti, In unitate spiritus
sancti, Omnis honor et gloria, Per omnia secula
seculorum. R. Amen.

Oremus.

Præceptis salutaribus moniti, et diuina insti-
tutione formati audemus dicere, Pater noster
qui es in cælis, sanctifectur nomen tuum, adue-
niat regnum tuum, fiat uoluntas tua sicut in
cælo et⁴ in terra. Panem nostrum cotidianum
da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, et ne
nos inducas in temptationem. R. Sed libera nos
a malo⁵.

Libera nos, quesumus, domine, ab omnibus
malis preteritis, presentibus, et futuris, et⁶ inter-
cedente beata et gloriosa semper⁷ uirgine, dei
genitrice maria, et beatis⁸ apostolis tuis petro
et paulo, atque andrea, et^{9,10} omnibus sanctis^{9,11},
Da propitijs pacem in diebus nostris, ut ope
misericordie tue adiuti, et a peccato simus
semper liberi, et ab omni perturbatione securi,
Per¹² dominum nostrum ihesum christum filium
tuum, qui tecum uiuit et regnat deus in unitate
spiritus sancti, per omnia secula¹³ seculorum¹⁴.
R. Amen¹³.

Pax domini sit semper uobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Agnus dei, qui tollis peccata mundi, misericere¹⁵
nobis¹⁵.

¹ + dominum nostrum V. X. Y.

² Om. crosses Bod. V.

³ + crosses over benedicis, ipsum, ipso, ipso Y.

⁴ So Bod. V. X. Y. Z.

⁵ + Amen X. Y. Z.

⁶ Om. V.

⁷ + que X. Y.

⁸ + sanctis X.

⁹⁻¹⁰ Om. V.

¹⁰ Cum Bod. X. Y. Z.

¹¹ + tuis Z.

¹² + cundem X.

¹³⁻¹³ Om. Y.

¹¹ Om. X.

^{14,15} Om. and + ii X. Y. Z.

after which follows in X:-

Coniunctio panis et uini.

Presta nobis, omnipotens deus, ut hæc communicatio sacri
corporis et sanguinis tui non ad iudicium sed ad remedium pro-
ficiat mentis et corporis. Qui eum patre.

Sanctum corpus tuum et sanguinem non sum dignus accipere,
domine deus meus, et confido in magna misericordia tua, domine,
ut des mihi misero peccatori indulgentiam de peccatis meis;
etenim corpus tuum et sanguis proficiat ad salutem anime meæ.

VIII. kal. Ianuar. uigilia nativitatis christi de hora
nona¹.

DEUS, QUI NOS REDEMPTIONIS NOSTRAE
annua expectatione laetificas, praesta ut unigeni-
tum tuum, quem redemptorem lati suscepimus,
uenientem quoque iudicem securi uideamus, do-
minus nostrum ihesum christum, filium tuum.
Qui tecum.²

Secreta.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut
sicut adoranda filii tui natalitia præuenimus,

quia pius et misericors es, domine deus meus. Per dominum.

Corpus hoc et sanguis domini nostri ihesu christi custodiat me
ad uitam eternam.

Domine ihesu christe, filii dei uiui, qui ex uoluntate patris,
cooperante spiritu sancto, per mortem tuam mundum uiuiscasti,
libera me per hoc sacrum corpus et sanguinem tuum ab omnibus
iniquitatibus et uiuersis malis meis, et fac me tuis obediere pre-
ceptis, et a te nunquam in perpetuum separari. [+ permittas Z.]

Clamantes ad te, deus, dignanter exaudi, ut nos de profunde
iniquitatis criprias et ad gaudia sempiterna nos perducas. Per
dominum.

Placat tibi, sancta trinitas, obsequium seruitutis meæ, et praesta
ut sacrificium quod oculis tue maiestatis indignus optuli tibi sit
acceptabile, mihique et omnibus pro quibus illud optuli tibi sit,
te miserante, propitiable in uitam eternam. Amen. X.

From the same point where Leofric A. stops there follows in Y:-
Agnus dei, dona nobis pacem.

Hæc sacrosancta commixtio corporis et sanguinis domini
nostri ihesu christi fiat omnibus sumentibus salus mentis et cor-
poris, atque ad uitam eternam prouerendam preparatio salutaris.

Domine, sancte pater, omnipotens eterne deus, da mihi hoc
corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi ita as-
sumere, ut merear per hoc remissionem omnium peccatorum
nostrorum accipere, et de tuo sancto spiritu repleri, et ab eterna damnatione liberari, et in die iudicij cum sanctis et electis tuis in
perpetua requie collocari. Per eundem.

Domine ihesu christe, fili dei uiui, etc., as in X, but omitting
the two Coll. 'Clamantes' and 'Placat.'

The Canon in Z. stops as in Leofric A, but a later hand has
added four prayers:—Hæc sacrosancta commixtio corporis, etc.,
as in X.

Domine, sancte pater o. a. d., da mihi hoc sacrosanctum
corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi ita digne
sumere, ut merear per hoc remissionem omnium peccatorum
nostrorum accipere, et de tuo sancto spiritu repleri, quia tu es
deus solus, et propter te non est alius, cuius regnum et imperium
sine fine permanet in secula seculorum. Amen.

Domine, ihesu christe, fili dei uiui, etc., as in X.

Quod ore sumpsimus mente pura, domine, capiamus et de
munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Amen.

¹ Throughout the MS. the catchwords are written on the
margin, which here appear among the notes.

A. Hodie scietis.

ps. Domini est terra.

r. Hodie scietis.

v. Qui regis.

or. Tollite portas.

com. Reuelabitur.

(ep. Paulus seruus.

ev. Cum esset desponsata).

sic eius munera capiamus sempiterna gaudentes.
Qui tecum uiuit.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie faciem in confessione praeuenimus, et uoce supplici exoramus, ut superuenturæ noctis officiis nos ita peruigiles reddat, ut sinceris mentibus eius percipere mereamur natale uenturum. In quo inuisibilis ex substantia tua uisibilis per carnem apparuit in nostra. Tecumque unus non tempore genitus, non natura inferior, ad nos uenit ex tempore natus. Per quem maiestatem¹.

Benedictio.

Omnipotens deus, qui incarnatione unigeniti sui mundi tenebras effugauit, et eius gloriosa natuitate hanc sacratissimam noctem inradiavit, effuget a uobis tenebras uitiorum, et inradiat corda uestra luce uirtutum. Amen.

Quique eius sacratissime natuitatis gaudium magnum pastoribus ab angelo uoluit nuntiari, ipse super uos benedictionis suæ gratissimam imbreu infundat, atque, ipso pastore, uos ad æternorum gaudiorum pascua æterna perducat. Amen.

Et qui per eius incarnationem terrena ecclesiis sociauit, interne pacis et boni uoluntatis uos nectare repleat, et cœlestis militiae consortes efficiat. Amen.

Quod ipse præstare dignetur cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen.

Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti,
Et pax domini (*uel* eius) sit semper uobiscum².

R. Et cum spiritu tuo.

Agnus dei.

Ad complendum.

Da nobis, domine, quesumus, unigeniti filii tui recensita natuitate respirare, cuius cœlesti mysterio pascimur et potamur. Per eundem.²

En nocte³.*Ad sanctam mariam maiorem.*

Deus, qui hanc sacratissimam noctem ueri Ju-

minis fecisti illustratione clarescere, da, quesumus, ut cuius lucis mysteria in terra cognouimus, eius quoque gaudiis in celo perfruamur. Per (*uel* qui tecum).²

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, quesumus, hodiernæ festiuitatis oblatio, ut tua gratia largiente per haec sacrosancta commertia in illius inueniamur forma, in quo tecum est nostra substantia. Qui tecum uiuit.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius diuinæ natuitatis potentiam ingenita uirtutis tuæ genuit magnitudo. Quem semper filium, et ante aeterna tempora genitum, quia tibi pleno atque perfecto aeterni patris nomen non desuit, prædicamus. Et honore, maiestate, atque uirtute aequali tibi cum sancto spiritu confitemur, et in trino uocabulo unicam credimus maiestatem¹.

Et ideo cum angelis et archangelis, Cum thronis et dominationibus, Cumque omni militia cœlestis exercitus, ymnum gloriæ tuæ canimus, sine fine dicentes; Sanctus, sanctus, sanctus.

Infra actionem.

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes, qua beatæ mariaæ inteme(ra)ta uirginitas huic mundo edidit saluatorem, sed et memoriam uenerantes ciudem gloriose semper uirginis mariaæ genitricis dei et domini nostri ihesu christi. Sed et beatorum apostolorum.²

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, ut qui natuitatem domini nostri ihesu christi nos frequentare gaudemus, dignis conuersationibus ad eius mercamur pertinere consortium. Qui tecum.²

Primo mane.

Ad sanctam anastasiam.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatæ

¹ O. p. 292. V. fol. 10 b. Z.

² A. Dominus dixit ad me.

ps. Quare fremuerunt.

r. Tecum principium.

v. Dixit dominus deus.

al. Dominus dixit ad me.

² O. p. 362.

of. Lætentur.

com. In splendoribus.

(ep. Apparuit gratia dei.

ev. Exitus edictum).

¹ O. p. 291. A later hand has written on the margin the opening words of the present R. Pref *uel* Quia per incarnati, which is also that of V. Z.

anastasie martyris tuae sollemnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per.²

*Alia*¹.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut qui noua incarnati uestri luce perfundimur, hoc in nostro resplendeat opere, quod per fidem fulget in mente. Per eundem dominum.²

Secreta.

Accipe, quesumus, domine, munera dignanter oblata, et beatæ anastasiae suffragantibus meritis, ad nostræ salutis auxilium peruenire concede. Per.²

Alia.

Munera nostra, quesumus, domine, nativitatis hodiernæ mysteriis apta prouenant², ut sicut homo genitus idem resulsit deus, sic nobis haec terrena substantia conseruat quod diuinum est. Per eundem.²

Prefatio.

U. D. aeterne [deus]. Qui ut de hoste generis humani maior uictoria duceretur, non solum per viros uirtutem martyrii, sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo.²

Alia.

U. D. aeterne deus. Quia nostri saluatoris hodie lux uera processit, quæ clara nobis omnia et intellectu manifestauit et uisu. Et ideo.²

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris, eius, quesumus, semper interuentione nos resoue cuius sollemnia celebramus. Per.²

Alia.

Huius nos, domine, sacramenti semper³ nativalis instauret, cuius nativitas singularis humanam reppulit uetustatem. Per eundem.²

¹ A. Lux fulgebit.
vs. Dominus regnauit de-
corem.
R. Benedictus.
v. A domino factum.
AL. Dominus regnauit de-

corem.
or. Deus enim formauit.
com. Exulta filia.
(EP. Apparuit benignitas.
EV. Pastores).

² perveniant V. ³ + novitas V.

VIII. kal. Ianuar. nativitas Christi.

*Statio ad sanctum petrum*¹.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT NOS UNIGENITI TUI noua per carnem nativitas liberet, quos sub peccati iugo uetusta seruitus tenet. Per eundem.²

Secreta.

Oblata, domine, munera noua unigeniti tui nativitate sanctifica, nosque per² haec² a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per eundem.²

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Quia per incarnati uestri mysterium, noua mentis nostræ oculis lux tuæ claritatis infulsit. Ut dum uisibiliter deum cognoscimus, per hunc inuisibilium amore rapiamur.³ Et ideo.

Communicantes, *ut supra*.

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, uestramque ad supernam excitet intentionem, qui hunc⁴ sacratissimum diem nativitate¹ filii sui fecit esse sollemnem.

Et qui eum, qui panis est angelorum impresepe ecclesiae cybum fecit esse fidelium animalium, ipse uos et impresenti saeculo degustare faciat aeternorum dulcedinem gaudiorum, et in futuro perducat ad satietatem aeternorum premiorum. Amen.

Quique eius infantiam uilibus uoluit indui pannis, ipse uos celestium uestimentorum induat ornamentis. Amen.

Quod ipse praestare⁵.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut natus

¹ A. Puer natus est.
vs. Cantate domino.
R. Viderunt omnes.
v. Notum fecit.
AL. Dies sanctificatus.

^{2,2} Om. V.

³ *Prefatio.* Cuius diuinæ nativitatis potentiam ingenita uirtutis tuae genuit magnitudo. Quem semper filium et ante tempora aeterna genitum, quia tibi pleno atque perfecto aeterni patris non defuit prædicamus; et honore, maiestate, atque uirtute aqualem tibi cum sancto spiritu profitemur, et in trino uocabulo unicam credimus maiestatem. Et ideo. Z.

⁴ hanc sanctissimam nativitatem O.

or. Tui sunt egli.
com. Viderunt omnes.
(EP. Multifariam.
EV. In principio).

⁵ O. p. 361.

hodie saluator mundi. sicut diuinus nobis generatio[n]is est auctor. ita et immortalitatis sit ipse largitor. Qui tecum uiuit?

Ad populum.

Respic nos. misericors deus. et mentibus clamenter humanis. nascente christo. summe veritatis lumen ostende. Per eundem?

Alia oratio.

Largire. quesumus. domine. famulis tuis fidei. spei. et caritatis augmentum. ut qui de natiuitate filii tui domini nostri gloriantur. et aduersa mundi. te gubernante. non sentiant. et que temporaliter celestib[us] desiderant. sine fine percipiant. Per eundem?

Alia.

Deus. qui per beatę maria virginis partum sine humana concupiscentia procreatum. in filii tui membra uenientis¹. paternis fecisti praejudicis non teneri; præsta. quesumus. ut huius creaturae no[n]itate suscepta. uictus statim antiquæ contagii extinxatur. Per eundem dominum?

Alia.

Concede nobis. omnipotens deus. ut salutare tuum. noua celorum luce mirabili. quod ad salutem mundi hodierna festinante processit nostris semper innosandis cordibus oriatur. Per eundem?

Alia.

Omnipotens sempiterne deus. qui hunc diem per incarnationem verbi tui. et partum beatę maria virginis consecrasti: da populis tuis in hac celebritate consordium. ut qui tua gratia sunt redempti. tua sint adoptione securi. Per dominum?

Alia.

Deus. qui humanæ substantiæ dignitatem et mirabiliter condidisti. et mirabiliter reformati; da nobis. quesumus. eius dignitatis esse consortes. qui humanitatis nostras fieri dignatus est particeps. Qui tecum uiuit et regnat deus?

Alia.

Omnipotens sempiterne deus. qui in filii tui domini nostri natiuitate tribuisti totius religionis initium perfectionemque constare. da nobis. que-

sumus. in eis portione cœpari. in eis testis salutis humanæ summae conseruit. Qui tecum?

Alia.

Da. quesumus. domine. populo tuo inviolabilem fidei firmitatem. ut qui diligentem tuum. in tua tecum gloria sempiternam. in ueritate corporis nostri natum de matre virgine confitentur. et a presentibus liberentur adversis. et manus gaudii inferantur. Per eundem?

Dominica i. post natale domini?

Deus. qui salutis aeternæ beatę maria virginitate fecunda humano generi premia praeditissimis tribus. quesumus. ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus. ex (per) quam meruimus auctorem uite suscipere (domicum). Qui tecum?

Super oblatu[m].

Muneribus nostris. quiescamus. domine. precibusque susceptis. et caelestibus nos munda mysticis. et clementer exaudi. Per?

Profutio.

U. D. interne deus. Et sursum cordibus creditis dilectionem adorare mysterium. ut quod magno dei munere geritur magnis ecclesiæ gaudiis celebretur; Quoniam humana conditio. ueteri terrenaque lege cessante. noua celestique substantia mirabiliter restaurata profertur. Per christum?

Postcommunio.

Da nobis. quiescamus. domine deus noster. et qui nascitatem domini nostri ihesu christi nos frequentare gaudemus. dignis conuersationibus

¹ Missa. Presto q[uod] nascitur. ut ad tempore d[omi]ni filii. uocare my[ster]ia. et mater. uocatum preuentum. ut inuenientur coram oblatione. P[ro]p[ter]a.

Act. O e[st] diuinitus humanæ reformatio[n]is natura. q[uod] au[n]ticipatur tunc in nouo proprio tempore. q[uod] amplexu[m] regnandi. ut filii in incarnatione uocatio. inter ipsa membra membrorum. Per Z.

² ap. Quarto tempore.
EV. Et[er]nus est epi et mater
A. Iustitia mea.

I. Dominus regnabit de-
cōrem.
E. Speciem.

³ O p[ro]p[ter]a.

v. Emissus
AM. Iustitia regnabit de-
cōrem.

ca. Dei enim regnabit [sic].
om. anima P[ro]p[ter]a.
com. Tolle p[ro]p[ter]a.

¹ venientes V.

ad cuius mereamur pertinere consortium. Per eundem (qui tecum)¹.

Pal. ian. octabas domini².

Ad sanctam mariam.

Deus, qui nobis nati saluatoris diem celebrare concedis octauum; fac, quesumus, nos eius perpetua diuinitate muniri, cuius sumus carnali commertio reparati. Per³ (qui tecum).

Secreta.

Præsta, quesumus, domine, ut per hæc munera quæ domini ihesu christi, archane nativitatis mysterio gerimus purificate mentis intelligentiam consequamur. Per eundem⁴.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie circumcisionis diem, et nativitatis octauum celebrantes, tua, domine, mirabilia ueneramur. Quia quæ peperit et mater et uirgo est. Qui natus est et infans et deus est. Merito caeli locuti sunt, angeli gratulati, pastores lætati, magi mutati⁵, reges turbati, paruuli gloria passione coronati. Et ideo cum angelis⁶.

Benedictio.

Omnipotens deus, cuius unigenitus hodierna die ne legem solueret, quam adimplere uenerat, corporalem suscepit circumcisionem, spiritali circumcisione mentes uestras ab omnibus uitiorum incentiis expurget, et suam in uos infundat benedictionem. Amen.

Et qui legem per moysen dedit ut per mediationem nostrum benedictionem daret, exuat uos mortificatione uitiorum, et faciat perseverare in nouitate uirtutum. Amen.

Quo sic in senarii numeri perfectione in hoc sæculo uiuatis, et in septenario inter beatorum spirituum agmina requiescatis, quatinus in oc-

¹ + *Super Populum.* Benedictionem tuam, dñe., populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, et gratiam tibi semper exhibeat seruitatem, et propitiationis tuæ beneficia semper inueniat. Per. Z.

² Puer natus est, *ut supra.*
(EP. Karissime, apparuit gratia.)

³ Gel. p. 500. ⁴ Ib. ⁵ This is also the corrupt reading of O; Muratori suggests invitati. ⁶ O. p. 294.

tauo¹ resurrectione renouatum iubelei remissione ditati ad gaudia sine fine mansura perueniatis. Amen.

Quod ipse².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut quod saluatoris nostri iterata solemnitate perceperimus, perpetuae nobis redemptionis conferat medicinam³. Per eundem⁴.

Dominica ii. post natale domini⁵.

Omnipotens sempiterne deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo, ut in nomine dilecti filii tui mereamur bonis operibus habundare. Per eundem (qui tecum).⁶

Secreta.

Concede, quesumus, domine, ut oculis tuae maiestatis munus oblatum, et gratiam nobis devotionis optineat, et effectum beatae perhennitatis adquirat. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui peccato primi parentis hominem, a salutis finibus exulantem, pictatis indulgentia ad ueniam uitamque reuocasti mittendo nobis unigenitum filium tuum dominum et saluatorem nostrum. Per quem maiestatem⁸.

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii, et uitia nostra purgantur, et iusta desideria compleantur. Per.⁹

Xon. ian. vigilia epiphaniæ¹⁰.

Corda nostra, quesumus, domine, uenturæ festiuitatis splendor inlustret, quo mundi huius te-

¹ A later hand has altered this into 'octaua resurrectionem.'

² O. p. 364.

³ Gel. p. 501.

⁴ + O. s. d. qui tuae mensæ participes a diabolica iubes abstinentia conuinio, da, quesumus, plebi tue, ut gustu mortiferæ profanitatis abiecto, puris mentibus ad æpulas æternæ salutis accedat. Per. Z.

⁵ Dom i. post oct. Domini Z.

⁶ O. p. 295.

⁷ A. Lux fulgebit.

OF. Letentur.

PS. Dominus regnauit.

COM. Exulta.

R. Benedictus.

(EP. Apparuit gratia dei.

V. A. Domino factum.

EV. Defuncto herode).

nebris carere ualeamus, et perueniamus ad patrem claritatis aeternae. Per¹.

Secreta.

Tribue, quesumus, domine, ut eum presentibus immolemus sacrificiis, et sumamus, quem uenturæ sollempnitatis pia munera præloquuntur². Per³.

Ad complendum.

Inlumina, quesumus, domine, populum tuum, et splendore gratiae tuae cor eius semper accende, ut saluatoris mundi, stella famulante, manifestata natuitas mentibus eorum et reueletur semper et crescat. Per (eundem)⁴.

VIII. Id. ianuar. Epiphania domini⁵.

Ad sanctum petrum.

DEUS, QUI HODIERNIA DIE UNIGENITUM tuum gentibus, stella duce, reuelasti; concede propitius ut qui iam te ex fide cognouimus, usque ad contemplandam speciem tuae celsitudinis producemur. Per eundem⁶.

Secreta.

Æcclesiæ tuae, quesumus, domine, dona proptius intuere, quibus non iam aurum, thus, et myrra profertur, sed quod de eisdem muneribus declaratur, immolatur, et sumitur. Per⁷.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui cum unigenitus tuus in substantia nostræ mortalitatis apparuit, in noua nos immortalitatis suæ luce reparauit. Et ideo cum angelis⁸.

¹ Gel. p. 501.

² Ib. p. 502.

³ + *Prefatio*. Te laudare mirabilem deum in omnibus operibus tuis, quibus sacratissima regni tui mysteria reuelasti. Hanc enim festiuitatem dominicæ apparitionis index perpetua uirginis stella processit; quæ natum in terra dominum cœli magis stupibus nuntiaret; ut manifestandus mundo deus et caelesti denuntiaretur iudicio, et temporaliter procreatus signorum temporalium ministerio panderetur. Et ideo. Z.

⁴ Gel. p. 502.

⁵ A. Ecce aduenit.

PS. Deus iudicium.

R. Omnes de Saba.

V. Surge.

AL. Uidimus.

⁶ *Prefatio*. Quia notam fecisti in populis misericordiam tuam, et salutare tuum cunctis gentibus declarasti, hodiernum eligens diem, in qua ad adorandam ueri regis infantiam excitatos de re-

OF. Reges Tharsis.

COM. Uidimus.

(L. Surge, illuminare.

EV. Cum natus esset ihesus).

Infra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo unigenitus tuus, in tua tecum gloria coæternus, in ueritate carnis nostræ uisibiliter corporalis apparuit. Sed et memoriam⁹.

Benedictio.

Deus, lumen uerum, qui unigenitum suum hodierna die, stella duce, gentibus uoluit reuelare, sua uos dignetur benedictione ditare. Amen.

Quo exemplo magorum mystica domino ihesu christo munera offerentes, spreto antiquo hoste, spretisque contagii uitiorum, ad æternam patriam redire ualcatis per uiam uirtutum. Amen.

Detque uobis ueram mentium innocentiam qui super unigenitum suum spiritum sanctum demonstrari uoluit in columbam, aquæ uirtute mentes uestræ exerceantur ad intelligenda diuinæ legis archana, qua in chana galileæ lympha est in uinum conuersa. Amen.

Quod ipse¹.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quæ sollemni celebрамus officio, purificate mentis intelligentia consequamur. Per².

Ad populum.

Deus, inluminator omnium gentium, da populis tuis perpetua pace gaudere, et illud lumen splendidum infunde cordibus nostris, quod trium magorum mentibus aspirasti³. Per dominum nostrum⁴.

Alia oratio.

Omnipotens sempiterne deus, fidelium splendor animarum, qui hanc solemnitatem electionis gentium primitiis consecrasti, imple mundum gloria tua, et subditis tibi populis per luminis tui appare claritatem. Per⁵.

Alia.

Concede nobis, omnipotens deus, ut salutare tuum noua celorum luce mirabili, quod ad salutem mundi hodierna festiuitate processit, nostris semper innouandis cordibus oriatur. Per⁶.

motis partibus magos clarior ceteris sideribus stella perduceret, et cœli ac terræ dominum temporaliter natum radio suæ lucis ostenderet. Et ideo. Z.

¹ O. p. 365.

² So O., but inspirasti V.

³ For this and the next three Coll. Z. substitutes: Inlumina, dñe., q. populum tuum, et splendore gloriae tuae cor eius semper accende, ut saluatorem suum et incessanter agnoscat, et ueraciter adprehendat, ibesum christum dominum nostrum.

Alia.

Da nobis, quesumus, domine, digne celebrare mysterium, quod in nostri saluatoris infantia miraculis coruscantibus declaratur, et corporalibus incrementis manifesta designatur humanitas. Per eundem.¹

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut saluatoris mundi, stella duce, manifestata natuitas, mentibus nostris reueletur semper et crescat. Per eundem.²

En octauas theophania¹².

Deus, cuius unigenitus in substantia nostra carnis apparuit, præsta, quesumus, ut per cum quem similem nobis foris agnouimus, intus reformari mereamur. Per eundem (qui tecum).³

Secreta.

Hostias tibi, domine, pro natu*tui* filii apparitione deferimus, suppliciter exorantes. ut sicut ipse nostrorum auctor est munerum, ipse sit misericors et susceptor ihesu christi dominus noster. Qui tecum.³

Ad complendum.

Cælesti lumine, quesumus, domine, semper et ubique nos præueni, ut mysterium cuius nos participes esse uoluisti, et puro cernamus intuitu, et digno percipiamus effectu. Per⁴.

Ad populum.

Inlumina, domine, quesumus, populum tuum, et splendore gloriae tuae cor eius semper accende, ut saluatorem suum et incessanter agnoscat, et ueraciter adprehendat. Per⁵.

Dom. i. post epiphaniam domini⁶.

Vota, quesumus, domine, supplicantis populi

¹ This is the Gelasian title, p. 502, and V. p. 159, but this separate Missa does not occur in either Gel. or V.

² Ecce aduenit, *ut supra*. (L. Domine, deus meus. E.V. Uidit iohannes).

³ Gel. p. 502.

⁴ Ib. p. 503.

⁵ + Pref. Quia cum unigenitus, etc. and omit *Ad pop.* Z.

⁶ A. In excelsquo throno.

terra.

PS. Jubilate deo.

com. Fili, quid fecisti?

R. Benedictus.

(E.P. Obsecro uos per misericordiam.

V. Suscipient.

ricordiam.

AL. Jubilate.

E.V. Cum factus esset ihesus.

OF. Jubilate deo omnis

sus).

cælesti pietate prosequere, ut et quæ agenda sunt uideant, et ad implenda quæ uiderint conualecant. Per dominum.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia notam fecisti in populis misericordiam tuam. et salutare tuum cunctis gentibus declarasti, Hodiernum eligens diem, in quo ad adorandam ueri regis infantiam excitatos de remotis partibus magos, clarior ceteris sideribus stella perduceret, et cæli ac terræ dominum, corporaliter natum, radio suæ lucis ostenderet. Et ideo¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficiis sacramentis, tibi etiam placitis moribus deseruire concedas. Per dominum nostrum².

Dom. ii. post epiphaniam domini³.

Omnipotens sempiterne deus, qui cælestia simul et terrena moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris concede temporibus. Per dominum nostrum.⁴

Super oblata.

Oblata, domine, munera sanctifica, nosque a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Semperque uirtutes et laudes tuas labiis exultationis effari, qui nobis ad reuelandos istius uitæ labores, diuersa donorum tuorum solatia, et munera salutarium gaudia contulisti, mittendo nobis ihesum christum filium tuum dominum nostrum. Per quem maiestatem⁴.

Ad complendum.

Augeatur in nobis, domine, quesumus, tuae

¹ O. p. 294. Pref. Quia cum unigenitus, etc. Z.

² Conserua, dñe., q. familiam tuam, et benedictionum tuarum propitiis uertate purifica, ut eruditioribus tuis semper multiplicetur et donis. Per. Z.

³ Omnis terra.

⁴ O. p. 294 Z. This is also an Ambrosian Pref. Pamel. Lit. i. 317; ii. 553.

virtutis operatio, ut diuinis uegetati sacramentis, ad eorum promissa capienda tuo munere preparamur. Per.²

Ad populum.

Auxiliare, domine, populo tuo, ut sacre devotionis proficiens incrementis, et tuo semper munere gubernetur, et ad redemptionis æternæ pertineat, te ducente, consortium. Per.²

Dom. iii. post epiphaniam domini¹.

Omnipotens sempiterne deus, infirmitatem nostram propitius respice, atque ad protegendum nos dexteram tuæ maiestatis extende. Per.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in omni tempore conlaudare et benedicere, quia in te uiuimus, mouemur, et sumus. Et² nullum tempus² nullumque momentum est, quod a beneficiis pietatis tuae uacuum transigamus. Uariis etenim sollemnitatibus causis salutarium nobis operum tuorum et munerum memoria, præsentis uitę tempora exoriant. Unde et nos uel innouante iætitia preteriti gaudii, uel per manentis boni tempus agnoscentes, indefessas maiestati tuæ grates exsoluius. Per christum³.

Ad complendum.

Quos tantis, domine, largiris uti mysteriis, quesumus, ut effectibus eorum ueraciter aptare digneris. Per dominum nostrum.²

Ad populum.

Adsit, domine, quesumus, propitiatio tua populo supplicantí, ut quod, te inspirante, expleuit, tua celeri largitate percipiat. Per⁴.

¹ Adorate deum.

A. Omnis terra.
PS. Iubilate deo uniuersa.
R. Misit dominus.
V. Confiteantur.
AL. Laudate dominum.

OF. Iubilate deo uniuersa.
COM. Dicit dominus.
(EP. Habentes donationes.
EV. Nuptiæ factæ sunt).

^{2,2} Om. O.   ³ O. p. 296. Qui genus, etc. as in Dom. iv. Z.
⁴ E. p. 48.

Dom. iii. post epiphaniam domini.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere, da nobis salutem mentis et corporis, ut ea quæ pro peccatis nostris patimur, te adiuuante, uincamus. Per dominum nostrum.²

Super oblata.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut huius sacrificii munus oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper et muniat. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui genus humanum præuaricatione sua in ipsius origine dampnatum, per florem uirginalis uteri reddere dignatus es absolutum. Et hominem quem unicum creueras per filium tuum deum et hominem recreares; ut diabolus, qui adam in fragili carne deuicerat, conseruata iustitia a deo carne uinceretur assumpta. Per quem¹.

Ad complendum.

Munera tua (nos), deus, a delectationibus terrenis expediant, et cælestibus semper instruant alimentis. Per.²

Ad populum.

Porrige dexteram tuam, quesumus, domine, plebi tuę, tuam misericordiam postulanti, per quam et errores declinet humanos, et solatia uitę mortalis accipiat, et sempiterna gaudia comprehendat. Per.²

Dom. v. post epiphaniam domini².

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut quæ in sola spe gratiæ cælestis innititur, tua semper protectione muniatur. Per.²

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum.²

¹ O. p. 297. Y. fol. 18 b. Et te in omni, etc. as in Dom. iii. Z.

² A. Adorate deum.
PS. Dominus regnauit, exultet.
OF. Dextera domini.
COM. Mirabuntur.
(EP. Nolite esse prudentes.
EV. Cum descendisset ihesus).

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tibi hanc immolationis hostiam offerre, quæ est salutifera et ineffabile diuinæ gratiæ sacramentum. Quæ offertur a plurimis, et unum corpus christi sancti spiritus infusione perficitur. Singuli accipiunt christum dominum, et in singulis portionibus totus est, nec per singulos minuitur, sed integrum se prebet in singulis. Propterea ipsi qui sumimus communionem huius sancti panis et calicis, unum corpus christi efficiuntur. Per ipsius itaque maiestatem te supplices exoramus, ut nos ab omnibus emundes contagiis uectustatis, et in nouitate uitæ perseverare concedas. Per christum¹.

[Ad complendum.]

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus effectum, cuius per hæc mysteria pignus accepimus. Per.²

Ad populum.

Adesto, domine, populis tuis in tua protectione confidentibus, et tuæ se dexteræ suppliciter inclinantes perpetua defensione consilia. Per.²

Dom. vi. post epiphaniam.

Conserua populum tuum, deus, et tuo nomini fac deuotum, ut diuinis subiectus officiis, et temporalia uiriliter, et æterna dona percipiat. Per dominum nostrum ihesum christum.²

Secreta.

Hæc nos oblatio, deus, mundet, quesumus, et renouet, et gubernet, et protegat. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Ad cuius immensam pertinet gloriam, ut non solum mortalibus tua pietate succurreres, sed de ipsa etiam mortalitate nostra nobis remedium prouideres, et perditos quosque, unde perierant, inde saluares. Per christum².

Ad complendum.

Cælestibus (domine) pasti deliciis, quesumus, ut semper eadem per quæ ueraciter uiuimus appetamus. Per.²

¹ O. p. 298. Z.² Ib.*Ad populum.*

Adesto, domine, fidelibus tuis, et quibus supplicandi tribuis miseratus affectum concede benignissime consolationis auxilium. Per.²

En vigiliis festiuitatum sancte marie¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut beatæ mariae semper uirginis frequentata sollemnitas, et presentis uitæ remedia conferat, et premia nobis æterna concedat. Per.

Super oblata.

Grata tibi sint, domine, munera, quibus beatæ mariae semper uirginis superuenientem præuenimus festiuitatem. Per.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, misericors deus, ipsis superueniente festiuitate uegetari, cuius integra uirginitate salutis nostræ auctorem suscepimus. Qui tecum.

*III. Non. feb. purificatio sanctæ marie².**Collecta ad sanctum adrianum.*

Erudi, quesumus, domine, plebem tuam, et quæ extrinsecus annua tribuis deuotione uenerari, interius assequi gratiæ tuæ luce concede. Per dominum.²

Statio ad sanctam mariam maiorem.

OMNIPOTENS SEMPERNE DEUS, MAIESTATEM tuam supplices exoramus, ut sicut unigenitus filius tuus hodie nra die cum nostræ carnis substantia in templo est presentatus, ita nos facias purificatis tibi mentibus præsentari. Per eundem.²

Secreta.

Exaudi, domine, preces nostras, et ut digna sint munera quæ oculis tuæ maiestatis offerimus, subsidium nobis tuæ maiestatis impende. Per.²

¹ There is no Vigil missa in Gel. or V. or Z.² Placed in the Proprium Sanctorum in Z.

(Suscepimus, deus.

ps. Magnus dominus.

GR. Suscepimus.

v. Sicut audiuimus.

AL. Aue, maria.

PR. Gaude, maria.

OF. Aue, maria.

COM. Responsum.

EP. Ego quasi uitis.

EV. Postquam inflati sunt).

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia cum unigenitus tuus in substantia nostræ mortalitatis apparuit, in noua nos immortalitatis suæ luce reparauit¹. Et ideo cum angelis².

Benedictio.

Omnipotens deus, qui unigenitum suum hodierna die in assumpta carne in templo uoluit præsentari, benedictionis suæ uos munere fultos bonis operibus faciat exornari. Amen.

Et qui cum, ut legem adimpleret, ministrum uoluit effici legis, mentes uestras instruat legis suæ spiritualibus documentis. Amen.

Quo ei et pro turturibus, castitatis seu caritatis munera offerre ualeatis, et pro pullis columbarum spiritus sancti donis exuberctis. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, intercedente beata semper uirgine maria, et præsens nobis remedium esse facias, et futurum. Per dominum nostrum.⁴

Ad populum.

Perfice in nobis, quesumus, domine, gratiam tuam, qui iusti symeonis expectationem implesti, ut sicut ille mortem non uidit, priusquam christum dominum nostrum uidere mereretur, ita et nos uitam obtineamus æternam. Per eundem^{4,5}.

VIII. Kal. april. adnuntiatio sanctæ maria⁶.

Collecta.

Deus, qui beatæ uirginis utero uerbum tuum,

¹ O. p. 294. This is the Epiph. *Pref.* (p. 65). A later hand has written over it 'uel Quia per incarnationem uerbi mysterium' (as in O. p. 297).

² *Præfatio.* In exultatione præcipue sollemnitatis hodiernæ, in qua coæternis tibi filius tuus unigenitus in nostra natus substantia, a parentibus, legali traditione, deportetur in templum. Idem legis lator et custos, præcipiens et obediens, diues in suo, pauper in nostro, par turturum vel duos pullos columbarum, uix sufficit sacrificio cœli terreque possessor. Grandevi symeonis inuaidis gestatur in manibus, a quo mundi dominus et rector prædicatur. Accedit etiam oraculum uidue testificantis, quoniam decebat ab utroque sexu adnuntiare utriusque saluator. Quem laudant angeli, etc. Z.

³ O. p. 365.

⁴ Om. Z.

⁵ Placed in the Proprium Sanctorum in Z.

(OF. Korate, celi. | v. Celi enarrant.

angelo nuntiante, carnem suscipere uoluisti; præsta supplicibus tuis, ut qui uere eam genitricem dei credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per eundem.

Ad missam.

DEUS, QUI HODIERRA DIE UERBUM TUUM beatæ uirginis alio coadunare uoluisti, fac nos ita conceptionis ipsius sacramenta peragere, ut tibi placere ualeamus. Per eundem.⁷

Secreta.

In mentibus nostris, domine, uere fidei sacramenta confirma, ut qui conceptum de uirgine deum uerum et hominem confitemur, per eius salutifere resurrectionis¹ potentiam ad æternam mereamur peruenire lætitiam. Per eundem.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui per beatæ marie uirginis partum ecclesiæ tuæ tribuisti celebrare mirabile² mysterium, et incenarrabile sacramentum, in qua manet intacta castitas, pudor integer, firma constantia, Quæ lætatur quod uirgo concepit, quod cœli dominum castis portauit uisceribus, quod uirgo edidit partum. O admirandam diuinæ dispensationis operationem, quæ uirum non cognouit et mater est, et post filium uirgo est. Duobus enim gauisa est muneribus. Miratur, quod uirgo peperit, lætatur, quod redemptorem mundi edidit ihesum christum dominum nostrum. Per quem³.

Ad complendum.

Gratiam tuam, domine, mentibus nostris infunde, ut qui, angelo nuntiante, christi filii tui incarnationem cognouimus, per passionem eius et crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem.⁷

LECT. Locutus est domi-nus ad achaz.

GR. Qui sedes, domine.

TR. Aue, maria.

A. Korate, ecli.

PS. Celi enarrant (uel Qui sedes, domine).

R. Diffusa est.

V. Propter ueritatem (uel Aue, maria).

¹ Incarnationis S.

EV. Missus est angelus gabriel.

OF. Aue, maria gratia.

COM. Ecce uirgo).

TR. Qui regis.

V. Qui sedes super.

V. Beniamin.

V. Excita, domine.

OF. Aue, maria.

COM. Ecce uirgo.

² Om. O.

³ O. p. 315 Z.

Ad populum.

Protege, domine, famulos tuos subsidiis pacis, et beatæ mariaæ patrociniis confidentes, a cunctis hostibus redde securos. Per¹.

Alia.

Beatae et gloriose semperque uirginis dei genitricis mariae nos, domine, quesumus, merita prosequantur, et tuam nobis indulgentiam semper implorent. Per eundem dominum nostrum².

Alia.

Porrige nobis, deus, dexteram tuam, et per intercessionem beatæ et gloriose semperque uirginis mariae, auxilium nobis superne uirtutis impende. Per eundem dominum nostrum³.

Dominica in septuagesima⁴.*Ad sanctum laurentium.*

PRÆCES POPULI TUI, QUESUMUS, DOMINE, CLEMENTOR exaudi, ut qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria liberemur. Per dominum nostrum ihesum christum.⁵

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mystérii, et clementer exaudi. Per⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia per ea quæ conspiciuntur instruimur quibus modis ad inuisibilia tendere debeamus. Denique commonemur, anni ducente successu, de præteritis ad futura, de uictestate in nouitatem uitæ transire. Ut terrenis sustentationibus expediti, cælestis doni capiamus desiderabilius ubertatem. Et per eum cybūm qui beneficiis prærogatur⁵ alternis, perueniamus ad

¹ E. p. 52. om. Z.² Ib. p. 53. om. Z.³ Ib. om. Z.⁴ A. Circumdederunt.

v. Quia apud te.

ps. Diligam te, domine.

of. Bonum est confiteri.

R. Adiuta in opportunitatibus.

com. Inlumina faciem.

v. Quoniam non in finem.

(EP. Nescitis quod hiū qui

TR. De profundis.

in stadio.

v. Fiant aures.

v. Simile est regnum celorum).

v. Si iniquitates.

uiustum sine fine mansurum, ihesum christum dominum nostrum. Per quem maiestatem tuam¹.

Ad complendum.

Fideles tui, deus, perpetuo dono (per tua dona) formentur ut eadem et percipiendo requirant, et querendo sine fine percipiant. Per dominum.²

Ad populum.

Deus, qui per ineffabilem obseruantiam sacramenti famulorum tuorum præparas uoluntates, donis gratiæ tuæ corda nostra purifica, ut quod sancta est deuotione tractandum, sinceris mentibus exsequamur. Per².

Dominica in sexagesima³.*Ad sanctum paulum.*

Deus, qui conspicis quia ex nulla nostra actione confidimus, concede propitius, ut contra aduersa omnia doctoris gentium protectione munierum. Per dominum nostrum.

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui rationabilem creaturam ne temporalibus dedita bonis, ad præmia sempiterna non tendat, ea dispensatione dignaris crudire, ut nec castigatione deficiat, nec prosperitatibus insolecat, sed hoc potius fiat eius gloriosa deuotio, quo nullis aduersitatibus obruta superetur. Per christum dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis tibi etiam placitis moribus dignanter deseruire concedas. Per⁷

Ad populum.

Rege, quesumus, domine, populum tuum, et

¹ O. p. 299 Z.² Pam. p. 212; Gel. p. 503, om. Z.³ A. Exurge, quare.

v. Ut fugiant.

ps. Deus, auribus.

of. Perfice.

R. Sciant gentes.

com. Introibo.

v. Deus meus, pone.

(EP. Libenter suffertis insipientes.

TR. Commouisti.

EV. Cum turba plurima).

v. Sana contritiones.

⁴ O. p. 299.

gratiae tuae in eo dona multiplica, ut ab omnibus liber offensis, et temporalibus non destituatur auxiliis, et semper tenuis gaudeat institutis. Per¹.

Dominica in quinquagesima².

Ad sanctum petrum.

Præces nostras, quesumus, domine, clementer exaudi, atque a peccatorum vinculis absolutos, ab omni nos aduersitate custodi. Per³.

Super oblata.

Hec hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum, subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum⁴.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam cernua deuotione exorare, ut modulum terrenæ fragilitatis aspiciens, non in ira tua pro nostra prauitate nos arguas, sed immensa clementia purifices, crudias, consoleris. Qui cum sine te nihil possumus facere, quod tibi sit placitum, tua nobis gratia sola præstabit, ut salubri conuersatione uiuamus. Per christum dominum⁵.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta perceperimus per haec contra omnia aduersa muniamur. Per dominum⁶.

Ad populum.

De multitudine misericordiæ tuæ, domine, populum tibi protege confidentem, et corporaliter gubernatum pie mentis affectum tuis muneribus assequendis effice promtiorem. Per⁷.

Fer. iii. Caput ieiunii.

Ad sanctam anastasiam.

Ordo agentibus publicam penitentiam⁸.

Suscipis cum .iii. feria manc et cooperis eum

¹ Gel. p. 504; om. Z.² A. Esto mihi.

PS. In te, domine.

R. Tu es deus qui facis.

V. Liberasti.

TR. Jubilate.

V. Intrate.

O. p. 300.

Gel. p. 505.

v. Ipse fecit.

OF. Benedictus.

COM. Manducauerunt.

(EP. Si linguis hominum loquar.

EV. Assumpsit ihesus .xii.)

⁴ E. p. 55; om. Z.

Transposed to the end of Z. fol. 195 a.

cilicio, oresque pro eo, et in clandestinis cum usque in cava domini.

Orationes et preces super penitentem.

Exaudi, domine, preces nostras, et confitentium tibi parce peccatis; ut quos conscientia reatus accusat, indulgentiæ tue miseratio absoluat. Per dominum¹.

Alia.

Praueniat hunc famulum tuum, domine, quesumus, ill. misericordia tua, ut omnes iniquitates eius celeri indulgentia deleantur. Per².

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, nec sit ab hoc famulo tuo ill. clementia tua longinqua miseratio. Sana uulnera, eiusque remitte peccata, ut nullis a te iniquitatibus separatus, tibi semper domino ualeat adherere. Per³.

Alia.

Domine deus noster, qui offensione nostra non uinceras, sed satisfactione placaris; respice, quesumus, ad hunc famulum tuum ill. qui se tibi peccasse graviter confitetur. Tuum est ablutionem criminum dare, et ueniam præstare peccantibus; qui dixisti penitentiam te malle peccatorum quam mortem. Concede ergo, domine, hoc, ut et tibi penitentiae excubias celebret, ut, correctis actibus suis, conferri sibi a te semper terna gaudia gratuletur. Per⁴.

Tunc inbeat sacerdos penitentem surgere secum, et fixis genibus, decantent istos psalmos.

Domine, ne in ira tua⁵. ii.

Benedic, anima mea. i. usque renouabitur sicut aquile iuuentus tua⁶.

Miserere mei, deus⁷. i.

Deus, in nomine tuo⁸.

Quid gloriaris usque uidetur iusti et timebunt⁹.

Deinde kyrrie eleison.

Pater noster.

Ego dixi, Domine, miserere¹⁰.

Conuertere, domine¹¹.

¹ Gel. p. 504.² Ib.³ Z.⁴ Gel. p.

505 Z. Z. ends here, but adds two Benedictiones Cinerum: O. s. d. parce metuentibus, etc.; D. qui humilatione flecteris, etc.

⁵ Ps. vi.⁶ Ps. cii. 1-5.⁷ Ps. l.⁸ Ps. liii. 3.⁹ Ps. li. 1-8.¹⁰ Ps. xl. 5.¹¹ Ps. vi. 5.

Feria iv.

Fiat misericordia tua¹.
 Inlustra faciem tuam².
 Delicta iuuentutis meæ.
 Secundum misericordia[m] tuam.
 Saluum fac seruum tuum. ill.
 Mitte ei, domine, auxilium.
 Domine, exaudi orationem meam.

Oremus.

Deus, cuius indulgentia nemo non indiget, memento famuli tui ill. et qui lubrica terrenaque corporis fragilitate nudatus in multis deliquid, quesumus, ut des ueniam confitenti, parce supplici, ut qui nostris meritis accusamur, tua miseratione saluemur. Per³.

Et sacerdos benedicat, oret, et dicat:

Omnipotens deus, qui dixit, qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego illum coram patre meo, ille te benedicat et custodiat semper, detque tibi remissionem omnium peccatorum tuorum, et uitam æternam. R. Amen.

Et si homo intellectus sit, da ei consilium ut ueniat ad te statuto tempore, aut ad alium sacerdotem in causa domini, ut reconcilietur ab eo; quia quod manens in corpore consecutus non fuerit hoc est, reconciliationem, exitus carne consequi non poterit.

Feria v.⁴

Collecta ad sanctam anastasiam.

Concede nobis, domine, quesumus, præsidia militiae christianæ sanctis inchoare ieiuniis, ut contra spiritales nequicias pugnaturi, continentiae muniamur auxiliis. Per².

Ad missam. Ad sanctam saninam.

Præsta, domine, fidelibus tuis, ut ieiuniorum ueneranda sollemnia et congrua pietate suscipiant, et secura deuotione percurrant. Per dominum nostrum.²

Super oblata.

Fac nos, domine, quesumus, his muneribus offerendis conuenienter aptari, quibus ipsius uenerabilis sacramenti celebramus exordium. Per².

¹ Ps. xxxii. 22.

² Ps. xxx. 17.

³ S. p. 132.

⁴ A. Misericordia.

ps. Misericordia.

r. Misericordia.

v. Misericordia de celo.

of. Exaltabo te.

com. Qui meditabitur.

(LEC. Conuertimini ad me.

EV. Cum ieiunatis).

Feria v. vi.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem cleuas, uirtutem largiris et premia. Per christum dominum¹.

Ad complendum.

Percepta nobis, domine, prebeant sacramenta subsidium, ut et tibi grata sint nostra ieiunia, et nobis proficiant ad medelam. Per².

Ad populum.

Inclinantes se, domine, maiestati tuae propitiatus intende, ut qui diuino munere sunt refecti, caelestibus semper nutriantur auxiliis. Per dominum nostrum³.

Feria v.²

Ad sanctum georgium.

Deus, qui culpa offenderis, pænitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitiatus respice, et flagella tuae iracundiae, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte. Per².

Secreta.

Sacrificiis præsentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut et deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per dominum².

Ad complendum.

Cælestis doni benedictione percepta, supplices te, deus omnipotens, deprecamur, ut hoc idem nobis et sacramenti causa sit et salutis. Per².

Ad populum.

Parce, domine, parce populo tuo, ut dignis flagellationibus castigatus in tua miseratione respiret. Per³.

Feria vi.⁴

Ad sanctos iohannem et paulum.

Inchoata ieiunia, quesumus, domine, benigno

¹ O. p. 300.

² A. Dum clamarem.

ps. Exaudi orationem.

R. Iacta cogitatum.

V. Dum clamarem.

OF. Ad te, domine.

³ Om. Z.

⁴ A. Auiduit dominus.

V. Exaltabo te, domine.

R. Unam petiit.

V. Ut uideam.

OF. Domine, uiuifica.

com. Acceptabis,

(LEC. Egrotauit ezechias. EV. Cum introisset ihesus capharnaum).

com. Seruite domino.

(LEC. Clama, ne cesses.

EV. Audistis quia dictum est).

fauore prosequere, ut obseruantiam quam corporaliter exhibemus. mentibus etiam sinceris exercere ualeamus. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Sacrificium, domine, obseruantiae quadragesimalis¹ offerimus; praesta, quesumus, ut tibi mentes nostras reddat acceptas, et continentiae promptioris nobis tribuat facultatem. Per.⁷

Ad complendum.

Tribue nobis, quesumus, omnipotens deus, ut dona cælestia, quæ debito frequentamus obsequio, salutaria nobis iugiter sentiamus. Per².

Super populum.

Tuere, domine, populum tuum, et ab omnibus peccatis clementer emunda, quia ei nulla nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas. Per dominum nostrum.⁷

Sabbato³.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et concede ut hoc sollempne ieunium, quod animis corporibusque curandis salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus. Per dominum⁴.

Secreta.

Suscipe, domine, sacrificium cuius te uoluisti dignanter immolatione placari; praesta, quesumus, ut huius operatione mundati, beneplacitum tibi nostræ mentis offeramus affectum. Per dominum nostrum⁵.

Ad complendum.

Cælestis uitæ munere uegetati, quesumus, domine, ut quod est nobis in presenti uita mysterium fiat aeternitatis auxilium. Per dominum⁶.

Super populum.

Da populo tuo, quesumus, omnipotens deus,

¹ paschalis E.

² S. p. 144. Spiritum nobis, dñe, tuae caritatis infunde, ut quos uno cælesti pane satiasti tua facias pietate concordes. Per. Z. Compare Gel. p. 506.

³ A. Dum clamarem,

R. Supra (uel audiuimus do-

(LEC. Si abstuleris de medio

tui.

E.U. Cum sero factum esset).

⁴ Gel. p. 507. Observationis prius annua cælebritate iactantes, q., dñe, ut paschalibus actionibus inherentes plenis eius affectibus gaudemus. Per. Z.

⁵ Gel. p. 507.

⁶ Ib. p. 508.

et æterne promissionis gaudia querere, et quæsita citius inuenire. Per⁷.

Domínica. Initium quadragesimæ².*Ad sanctum iohannem in lateranis.*

DEUS, QUI ECCLESIAM TUAM ANNUA quadragesimali obseruatione purificas, praesta familie tute, ut quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exsequatur. Per dominum.⁷

Super oblata.

Sacrificium quadragesimalis initii sollemniter immolamus, te, dominc, deprecantes, ut cum epularum restrictione carnalium a noxiis quoque uoluptatibus temperemus. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui continuatis quadraginta diebus et noctibus, hoc ieunium non esuriens dedicauit. Postea enim esurit non tam cybum hominum, quam salutem, Nec aescarum sæcularium cœpulas concupiuit, sed animarum desiderauit potius sanctitatem. Cybus namque eius est redemptio populorum, cybus eius est totus bone uoluntatis affectus. Qui nos docuit operari non solum cybum, qui terrenis dapibus apparatur, sed etiam eum, qui diuinarum scripturarum lectione percipitur. Per quem³.

Ad complendum.

Tui nos, domine, sacramenti libatio sancta restauret, et a uctustate purgatos, in mysterii salutaris faciat transire consortium. Per.⁷

Ad populum⁴.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et in tua misericordia confidentes, ab omni nos aduersitate custodi. Per⁵.

¹ Om. Z.

² (LEC. Hortamur uos.

E.V. Ductus est ihesus).

A. Inuocauit me.

P.S. Qui habitat.

R. Angelis suis.

V. In manibus portabunt.

T.R. Qui habitat.

V. Dicet domino.

V. Quoniam ipse liberauit.

V. Scapulis suis.

³ O. p. 300. Z.

v. Scuto circumdedit.

v. A sagitta uolante.

v. Cadent a latere.

v. Quoniam angelis suis.

v. In manibus portabunt.

v. Super aspidem.

v. Quoniam in me sperauit.

v. Inuocauit me, eripiam.

OF. Scapulis suis.

COM. Scapulis suis.

⁴ Ad fontes V.

⁵ Om. Z.

Feria ii.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, qui quadragenarium numerum in moysi et heliae, necnon et mediatoris nostri ieiunio consecrauit; concedatque uobis ita transigere presentis uitę dispensationem, ut accepto a patre familias remunerationis denario, perueniatis ad peccatorum omnium remissionem, et ad gloriosam cum sanctis omnibus resurrectionem. Amen.

Detque uobis spiritualium uirtutum inuicticia arma, quibus exemplo domini deuincere ualeatis antiqui hostis sagacissima temptationa. Amen.

Qui¹ non in solo pane, sed in omni uerbo quod de ore eius procedit, spiritalem sumentes alimoniam per ieiuniorum obseruationem, et ceterorum bonorum operum exhibitionem percipere mereamini innarcescibilem gloriae coronam. Amen.

Quod ipse præstare².

Ad uesperos³.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, æterna promissionis gaudia querere, et quæsita citius inuenire. Per.²

Feria ii.⁴*Ad sanctum petrum.*

Conuerte nos, deus salutaris noster, et ut nobis ieiunium quadragesimale proficiat mentes nostras caelestibus instrue disciplinis. Per.²

Super oblata.

Munera, domine, oblata sanctifica, nosque per hęc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui das æscam omni carni, et nos non solum carnalibus, sed etiam spiritualibus escis reficis, ut non in solo pane uiuamus, sed in omni uerbo tuo uitalem habeamus alimoniam; Nec tantum epulando, sed etiam ieiunando pascamur, Nam ut dapibus et

¹ Quo O.

² O. p. 366.

³ Super populum Z.

A. Sicut oculi seruorum.

COM. Voce mea.

ps. Ad te leuani oculos.

(LEC. Ecce ego ipse requiram.

r. Protector noster.

v. Eleuatio.

v. Domine, deus uirtutum.

OF. In te sperauit.

OF. Leuabo oculos.

minis).

Feria iii.

poculis corpora, sic ieiuniis et uirtutibus animę saginantur. Magnam in hoc munere salubritatem mentis ac corporis contulisti, quia ieiunium nobis uenerabile dedicasti, ut ad paradysum, de quo non abstinendo cecidimus, ieiunando solemnius redeamus. Per christum¹.

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati, supplices exoramus, ut cuius lætamur gustu, renouemur effectu. Per.²

Ad populum.

Absolute, quesumus, domine nostrorum uincula peccatorum, et quicquid pro eis meremur, propitiatus auerte. Per dominum nostrum.²

Feria iii.²*Ad sanctam anastasiam.*

Respic, domine, familiam tuam, et presta ut apud te mens nostra tuo desiderio fulget, quæ se carnis maceratione castigat. Per.²

Secreta.

Oblatis, domine, quesumus, placare muneribus, et a cunctis nos defende periculis. Per.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. In quo ieiunantium fides additur, spes prouelhitur, caritas roboratur. Ipse est enim panis uiuus et uerus, qui substantia aeternitatis, et esca uirtutis est. Uerbum enim tuum, per quod facta sunt omnia non solum humanarum mentium, sed ipse panis est angelorum. Hunc panem ministrare nobis non desinis, et ut cum indesinenter esurimus hortaris, Cuius carne dum pascimur robaramur, et sanguine dum potamur abluimur. Per quem³.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus effectum, cuius per hęc mysterium (a) pignus accepimus. Per.²

¹ O. p. 300. Z.

² A. Domine, refugium.

ps. Priusquam.

r. Dirigatur.

v. Eleuatio.

OF. In te sperauit.

³ O. p. 301. Z.

com. Cum inuocarem.

(LEC. Locutus est esaias propheta.

EV. Cum intrasset ihesus iherosolimam).

Super populum.

Ascendant ad te, domine, preces nostræ, et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Per dominum.^y

Feria iii.¹*Ad sanctam mariam maiorem.*

Preces nostras, quesumus, domine, clementer exaudi, et contra cuncta nobis aduersantia dexteram tuæ maiestatis extende. Per.^y

Alia.

Deuotionem populi tui, domine, quesumus, benignus intende, ut qui per abstinentiam maccrantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per dominum nostrum.^y

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui in alimentum corporis humanarum frugum copiam producere iussisti, et in alimentum animarum diciunii nobis medicinalam indidisti. Te itaque supplices exoramus, ut tibi sit acceptabile diciunium nostrum, et nos a cibis diciunantes, a peccatis absoluas. Per christum².

Ad complendum.

Tui, domine, perceptione sacramenti et a nostris mundemur occultis, et ab hostium liberemur insidiis. Per dominum.^y

Super populum.

Mentes nostras, quesumus, domine, lumine tuę claritatis inlustra, ut uidere possimus quę agenda sunt, et quae recta sunt agere ualeamus. Per dominum.^y

¹ A. Reminiscere.
PS. Ad te, domine, leuau.
R. Tribulationes.
V. Vide humilitatem.
TR. De necessitatibus.
V. Ad te, domine, leuau.
V. Etenim uniuersi.
² O. p. 301. Z.

OF. Meditabor.
COM. Intellige.
(LEC. Dixit dominus ad moysen. *Item alia,* Venit helias.
EV. Accesserunt ad ihesum scribę).

Ad sanctum laurentium foris murum.

Deuotionem populi tui, quesumus, domine, benignus intende, ut qui per abstinentiam maccrantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per.^y

Secreta.

Sacrificia, domine, quesumus, propitius ista nos saluent, quae medicinalibus sunt instituta diciuniis. Per.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Quia competenter atque salubriter religiosa sunt nobis instituta diciunia, ut corporeæ iucunditatis immoderatas coercentur inlecebras. Et terrenę delectationis insolentia refrenata, purior atque tranquillior appetitus ad celestia contemplanda mysteria fidelium reddatur animarum. Per christum².

Ad complendum.

Tuorum nos, domine, largitate donorum, et temporalibus adtolle praesidiis, et renoua sempiternis. Per.^y

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populis christianis et quae profitentur agnoscere, et cælestę munus diligere, quod frequentant. Per.^y

Feria vi.³*Ad sanctos apostolos.*

Esto⁴, domine, propitius plebi tuæ, et quam tibi facis esse deuotam, benigno resoue miseratus auxilio. Per.^y

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, nostris oblata scrutiis, et tua propitius dona sanctifica. Per.^y

¹ A. Confessio.

PS. Cantate.

R. Custodi me.

V. De uultu tuo.

OF. Inmittit.

² O. p. 301. Z.

³ A. De necessitatibus.

PS. Ad te, domine, leuau.

R. Saluum fac seruum.

V. Auribus percipe.

OF. Benedic, anima.

COM. Erubescant et con-

com. Panis quem.

(LEC. Factus est sermo domini.

EV. Dicebat ihesus ad eos).

turbentur.

(LEC. Hec dicit dominus. anima que peccauerit.

[EV.] Erat dies festus iudeorum).

⁴ Adesto Z.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui iciunii obseruatione, et elemosinarum gratissima largitione, nos docuisti nostrorum consequi remedia peccatorum. Unde tuam imploramus clementiam, ut his obseruationibus, et ceteris bonorum operum exhibitionibus muniti, ea operemur. quibus ad æternam gaudia consequenda, et spes nobis suppetat et facultas. Per christum¹.

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii et uitia nostra purgentur, et iusta desideria impletantur. Per dominum.²

Super populum.

Exaudi nos, misericors deus, et mentibus nostris gratię tuae lumen ostende. Per.²

Sabbato in xiij. Iectionibus².

Ad sanctum petrum.

Populum tuum, domine, quesumus, propitius

¹ O. p. 302. Z.

² For the explanation of this term see Migne, Bib. Pat. Lat. lxxviii. 61; Mart. ii. p. 11.

A. Intret oratio.
ps. Domine deus salutis.
r. Iacta cogitatum.
v. Dum clamarem.
r. Ad dominum.
v. Domine, libera.
r. Propitius.
v. Adiuua nos.
r. Protector.
v. Domine deus virtutum.

Benedictus es.

Benedicite, omnia opera.
Benedicite, cali, domino.
Benedicite, angeli domini.
Ymnum dicite.
Benedicite, aquæ.
Benedicite, omnes virtutes.
Benedicite, sol et luna, domino.

Ymnum dicite.

Benedicite, stellæ cœli.
Benedicite, ymber et ros.
Benedicite, omnis spiritus, domino.

Ymnum dicite.

Benedicite, ignis et estus.
Benedicite, noctes et dies.
Benedicite, tenebre.

Ymnum dicite.

Benedicite, frigus et cauma.

Benedicite, pruina et nubes.
Benedicite, fulgura et nubes.

Ymnum dicite.

Benedicat terra domino.
Benedicite, montes et colles.
Benedicite, omnia nascentia.

Ymnum dicite.

Benedicite, maria et flumina.
Benedicite, fontes, domino.
Benedicite, omnia que mouentur.

Ymnum dicite.

Benedicite, uolucres cœli, domino.
Benedicite, uniuersa pecora.
Benedicite, filii hominum, domino.

Ymnum dicite.

Benedicat israel domino.
Benedicite, sacerdotes domini, domino.
Benedicite, serui domini, domino.

Ymnum dicite.

Benedicite, spiritus et animæ iustorum.
Benedicite, sancti et humiles corde.

Sabb. in xii. Lect.

respice, atque ab eo flagella tuae iracundiae clementer auerte. Per dominum.²

Alia.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere, da nobis salutem mentis et corporis, ut ea quae pro peccatis nostris patimur, te adiuuante, uincamus. Per.²

Alia.

Protector noster, aspice, deus, ut qui malorum nostrorum pondere premimur, percepta misericordia, libera tibi mente famulemur. Per.

Alia.

Ad esto, domine, quesumus, supplicationibus nostris, ut esse, te largiente, mereamur et inter prospera humiles, et inter aduersa securi. Per.²

Alia.

Actiones nostras, quesumus, domine, et aspirando præueni, et ad iuuando prosequiere, ut cuncta nostra operatio et a te semper incipiat et per te cepta finiatur. Per dominum^{1,2}.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Presentibus sacrificiis, domine, iciunia nostra sanctifica, ut quod obseruantia nostra profitetur extrinsecus, interius operetur. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam iugiter exorare clementiam, ut mentes nostras quas conspicis terrenis affectibus prægrauari medicinalibus tribuas

Ymnum dicite.
Benedicite, ananias, azarias, misael.

Ymnum dicite.

TR. Laudate dominum.

^{1 +} Preces populi tui q., dñe, clementer exaudi, ut qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per.

Alia. Q. o. d. nota humilium respice, atque ad defensionem nostram dexteram tuae maiestatis extende. Per. Z.

v. Quoniam confirmata.
or. Domine deus salutis meæ.
com. Domine deus meus, in te.

ieiuniis exonerari, et per afflictionem corporum proueniat nobis robur animarum. Per christum¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis aeterna prouenant. Per.²

Ad populum.

Ab omni³ nos, quesumus, domine, peccatis propitiatus absoluere, ut, percepta uenia peccatorum, liberis tibi mentibus seruiamus. Per².

Dominica uacat³.

Deus, qui conspicis omni nos uirtute destitui, interius exteriusque custodi, ut et ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.²

Secreta.

Sacrificiis, quesumus, domine, presentibus intende placatus, ut et deuotioni nostrae proficiant et saluti. Per.²

Præfatio.

U. D. aeternæ deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut mentibus nostris medicinalis obseruantiae munus infundas, et qui negligenteribus etiam subsidium ferre non desinis beneficia prebebas potiora deuotis. Per christum⁴.

Benedictio.

Omnipotens deus, ieiunii ceterarumque uirtutum dedicator atque amator, sua uos benedictione sanctificet. Amen.

¹ O. p. 304. *Præfatio.* Inluminator et redemptor animarum nostrarum, qui nos per primum adam abstinentiae lege uiolata, paradyso eiectos fortioris ieiuni remedio, ad antiquæ patriæ beatitudinem per gratiam reuocasti: nosque pia institutione docisti. quibus obseruationibus a peccatis omnibus libaremur. Per. Z.

² E. p. 62; om. Z.

³ This term occurs again on fol. 153 a. It is explained in Gavant. Thes. i. 372.

A. Spernit in te, domine.

ps. Confitebor tibi, domine.

R. Iustus es, domine, et rectus.

v. Gressus meos dirige.

TR. Confitemini domino.

v. Quis loquetur.

v. Beati qui custodiunt.

⁴ O. p. 302. Z.

or. Domine deus meus, in te sperauit.

com. Custodi me, domine, ut.

(EP. Fratres, rogamus uos et obsecramus.

EV. Egressus ihesus secessit).

¹ O. p. 360.

³ A. Redime me, domine.

ps. Iudica me, domine.

R. Adiutor meus.

v. Confundantur.

OF. Benedic dominum.

⁴ pietatem Z.

² E. p. 62; om. Z.

com. Dominedominusnoster.

(LEC. Oravit daniel ad

dominum.

EV. Ego uado, et queritis

me).

⁵ O. p. 302. Z.

Accendat in uobis pie deuotionis affectum, et prebeat supplicantibus suum benignus auditum. Amen.

Quatenus mentes uestræ, sinceris purgatis ieiuniis, bonorum omnium exuberent incrementis. Amen.

Quod ipse¹.

Ad complendum.

Suplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis refidis sacramentis, tibi etiam placitis moribus deseruire concedas. Per.²

Ad populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, propitiatus inlustra, ut beneplacitis inherendo, cuncta quae bona sunt mereatur accipere. Per².

Feria ii.³*Ad sanctum clementem.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut familia tua, quæ se affligendo carne ab alimentis abstinct, sectando iustitiam a culpa ieiunet. Per.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, placationis et laudis tua nos propitiatione dignos efficiat. Per.²

Præfatio.

Et maiestatem⁴ tuam supplici deuotione deponscere, ut ieiunii nostri oblatione placatus, et peccatorum nobis concedas ueniam, et nos a noxiis liberes insidiis. Per christum⁵.

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et caelestis remedii faciat esse consortes. Per dominum.²

Ad populum.

Ad esto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis in-

¹ O. p. 360.

³ A. Redime me, domine.

ps. Iudica me, domine.

R. Adiutor meus.

v. Confundantur.

OF. Benedic dominum.

⁴ pietatem Z.

² E. p. 62; om. Z.

com. Dominedominusnoster.

(LEC. Oravit daniel ad

dominum.

EV. Ego uado, et queritis

me).

⁵ O. p. 302. Z.

dulges, consuete misericordiae tribue benignus effectum. Per.^y

Feria iii.¹

Ad sanctam balbinam.

Perfice, quesumus, domine, benignus in nobis obseruantiae sanctae subsidium, ut quæ, te auctore, facienda cognouimus, te operante, impleamus. Per.^y

Secreta.

Sanctificationem tuam nobis, domine, his mysteriis placatus operare, quæ nos et a terrenis purget uitiis, et ad caelestia dona perducat. Per.^y

Prefatio.

U. D. aeternæ deus. Qui ob animarum medlam ieunii deuotione castigari corpora precepisti. Concede, quesumus, ut corda nostra ita pietatis tuae ualeant exercere mandata, ut ad tua mercamur, te opitulante, peruenire promissa. Per².

Ad complendum.

Vt sacris, domine, reddamur digni muneribus, fac nos tuis, quesumus, obœdire mandatis. Per.^y

Ad populum.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animarum nostrarum medere languoribus, ut remissione percepta, in tua semper benedictione lætemur. Per dominum.^y

Feria iiii.³

Ad sanctam ceciliam.

Populum tuum, domine, propitius respice, et quos ab aescis carnalibus precipis abstinere, a noxiis quoque uitiis cessare concede. Per dominum.^y

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus, propi-

¹ A. Tibi dixit cor.
ps. Dominus inluminatio.
r. Iacta cogitatum.
v. Dum clamarem.
of. Miserere mihi.

² O. p. 303.
³ A. Ne derelinquas.
ps. Domine, ne in tuo.
r. Saluum fac populum.
v. Ad te, domine, clamaui.
of. Ad te, domine.

com. Narrabo omnia.
(LEC. Factus est sermo domini.
EV. Locutus est ihesus).

com. Iustus dominus.
(LEC. Orauit hester ad dominum.
EV. Ascendens ihesushierosolymam).

tius respice, et per hæc sancta commertia vincula peccatorum nostrorum absolve. Per.^y

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem humani generis reconciliationem mirabilis dispensatione operatus es. Præsta, quesumus, ut sancto purificati ieunio, et tibi toto corde simus subiecti, et inter mundane prauitatis insidias, te miserante, persecueremus inlesi. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sumptis, domine, sacramentis, ad redempcionis aeternæ, quesumus, proficiamus augmentum. Per.^y

Ad populum.

Deus, innocentiae restitutor et amator, dirige ad te tuorum corda seruorum, ut spiritus tui seruore concepto, et in fide inueniantur stabiles et in opere efficaces. Per dominum nostrum.^y

Feria ii.²

Ad sanctam mariam trans tiberim.

Præsta nobis, domine, quesumus, auxilium gratiae tuae, ut ieuniis et orationibus conuenienter intenti, liberemur ab hostibus mentis et corporis. Per.^y

Secreta.

Præsenti sacrificio nomini tuo nos, domine, ieunia dicanda³ sanctificant, ut quod obseruantia nostra profitetur exterius, interius operetur effectum. Per dominum.^y

Præfatio.

U. D. aeternæ deus. Et tuam cum celebratione ieunii pietatem deuotis mentibus obserare, ut qui peccatis ingruentibus malorum pondere premimur et a peccatis omnibus liberemur, et libera tibi mente famulemur. Per christum⁴.

¹ O. p. 303. Z.

² A. Deus, in adiutorium.

ps. Auertantur.

r. Propitius.

v. Adiuua nos.

³ dicata V.

of. Precatus est.

com. Qui manducat.

(LEC. Maledictus homo.

EV. Homo quidam erat diues).

⁴ O. p. 303. Z.

Ad complendum.

Gratia tua nos, quesumus, domine, non derelinquit, quæ nobis openi semper adquirat. Per.^y

Ad populum.

Adesto, domine, famulis tuis, et perpetuam benignitatem largire poscentibus, ut his qui, te auctore et gubernatore, gloriantur, et congregata restaures, et restaurata conserues. Per.^y

Feria vi.¹*Ad sanctum uitalcm.*

Da, quesumus, omnipotens deus, ut sacro nos purificante ieiunio, sinceris mentibus, ad sancta uentura facias peruenire. Per dominum.^y

Secreta.

Hæc in nobis sacrificia, deus, et actione permaneant, et operatione fermentur. Per.^y

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Qui delinquentes perire non pateris, sed ut ad te conuertantur et uiuant hortaris. Poscimus itaque pietatem tuam, ut a peccatis nostris tuæ seueritatis suspendas uindictam, et nobis optatam misericorditer tribuas ueniā. Nec iniuitatum nostrarum moleste² prouocet ad ultiōnem, sed ieiunii obseruatio et morum emendatio te flectat ad peccatorum nostrorum remissionem. Per christum³.

Ad complendum.

Fac nos, domine, quesumus, accepto pignore salutis aeterne, sic tendere congruenter, ut ad eam peruenire possimus. Per dominum nostrum.^y

Super populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut bonis operibus inherendo, tua semper mercatur protectione defendi. Per.^y

¹ A. Ego autem cum.
PS. Exaudi, domine, iustitiam.
R. Ad dominum dum.
V. Domine, libera.
OF. Domine, in auxilium.
² molestia te O.

COM. Tu, domine, seruabis.
(LEC. Dixit ioseph fratribus suis.
EV. Dixit ihesus discipulis suis et turbis iudeorum, homo quidam).
³ O. p. 303.

Sabbato¹.*Statio ad sanctos marcellinum et paulum².*

Da, quesumus, domine, nostris effectum ieiuniis salutarem, ut castigatio carnis assumpta ad nostrarum uegetationem transcat animarum. Per.^y

Secreta.

His sacrificiis, domine, concede placatus ut qui propriis oramus absolui delictis non grauemur externis. Per.^y

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Inluminator et redemptor animarum nostrarum, qui nos per primum adam, abstinentiae lege uiolata, paradiso eiectos, fortioris ieiunii remedio ad antique patric beatitudinem per gratiam reuocasti, Nosque pia institutione docuisti, quibus obseruationibus a peccatis omnibus liberemur. Per christum³.

Ad complendum.

Sacramenti tui, domine, diuina libatio penetralia nostri cordis infundat, et sui participes potenter efficiat. Per dominum.^y

Super populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut quæ in sola spe gratiae cœlestis innititur, cœlesti etiam protectione muniantur. Per.^y (Imploramus.)

Dominica iii.⁴*Ad sanctum laurentium foris murum.*

Quesumus, omnipotens deus, uota humilium

¹ A. Lex domini inreprehensibilis. PS. Cæli enarrant. R. Bonum est confiteri. V. Ad admittiandum.	OF. Inlumina, com. Oportet te, fili. (LEC. Dixit rebecca filio suo. EV. Homo quidem habuit duos filios).

² Petrum V.
³ An Ambrosian Pref. printed in Pamel. Liturg. ii. 557. *Præfatio.* Et tuam iugiter exorare elementiam, ut mentes nostras quas conspicis terrenis affectibus prægrauari, medicinalibus tribuas ieiuniis exonerari, et per afflictionem corporum proueniat nobis robur animarum. Per. Z.

⁴ A. Oculi mei. PS. Ad te, domine. R. Exurge, domine. V. In conuertendo. TR. Ad te leuani. V. Ecce sicut oculi seruorum. V. Et sicut oculi ancillæ.	V. Ita oculi nostri. V. Miserere. OF. Iustitiæ domini. COM. Passer inuenit. (EP. Estote imitatores. EV. Erat ihesus eiicens dæmonium).

Feria ii.

respice, atque ad defensionem nostram, dexteram tuæ maiestatis extende. Per.²

Super oblata.

Hæc hostia, domine, quesumus, mundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te suppliciter exorare ut cum abstinentia corporali mens quoque nostra sensus declinet inlicitos, et quæ terrena delectatione carnalibus epulis abnegamus humanæ uoluntatis prauis intentionibus amputemus, Quatenus ad sancta sanctorum fideliter salubriterque capienda, competenti ieiunio ualeamus aptari, tanto nobis certi propensius iugiter ad futura, quanto fuerimus eorum institutionibus gratiore. Per christum dominum nostrum¹.

Benedictio.

Omnipotens deus ieiuniorum uestrorum uictimas clementer accipiat, et sua uos benedictione dignos efficiat. Amen.

Mentes uestras ita parsimonię bono contra uitia muniat, preceptorum suorum doctrinis erudit, caritatis dono replete, ut uos in omnibus sibi placere concedat. Amen.

Quatinus præsentis quadragesimę diebus deuotissime celebratis, ad paschalia festa purificatis cordibus accedere ualeatis. Amen.

Quod ipse præstare².

Ad complendum.

Cunctis nos, domine, reatibus et periculis propitiatus absolve, quos tanti mysterii tribuis esse particeps. Per.²

Super populum.

Subiectum tibi populum, quesumus, domine, propitiatio cœlestis amplificet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per³.

Feria ii.⁴

Ad sanctum marcum.

Cordibus nostris, quesumus, domine, gratiam

¹ O. p. 304. Z.

² O. p. 367.

³ E. p. 66; om. Z.

⁴ A. In deo laudabo.

ps. Misere mei.

R. Deus uitam meam.

v. Misere mihi.

OF. Exaudi, deus, oratio-nem.

COM. Quis dabit ex.

(LEC. In diebus illis naaman

princeps.

EV. Dixerunt pharisei ad ihesum).

Feria iii.

tuam benignus infunde, ut sicut ab escis carnalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxiis retrahamus excessibus. Per.²

Secreta.

Munus quod tibi, domine, nostræ seruitutis offerimus, tu salutare nobis perfice sacramentum. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam cum omni supplicatione præcari, ut per hanc ieiuniorum obseruantiam crescat nostræ deuotionis effectus, et nostras actiones religiosus exornet effectus, Quatinus, te auxiliante, et ab humanis semper retrahamur excessibus, et monitis inhere-re ualeamus, te largiente, cœlestibus. Per christum¹.

Postcommunio.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per.² (Quos iei[unio].)

Ad populum.

Subueniat nobis, domine, misericordia tua, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis, te, mereamur, protegente, saluari. Per². (Gratias tibi.)

Feria iii.³Ad sanctam potentianam⁴.

Exaudi nos, omnipotens et misericors deus, et continentiae salutaris propitius nobis dona con-cede. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Per hæc ueniat, quesumus, domine, sacramenta nostræ redemptionis effectus, qui nos et ab humanis semper retrahat excessibus, et ad salutaria cuncta perducat. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui peccantium non uis animas perire, sed culpas et peccantes non semper continuo iudicas, sed ad pænitentiam

¹ O. p. 303. Z.

² A. Ego clamaui.

ps. Conserua me.

R. Ab occultis meis.

v. Si mei non fuerint.

OF. Dextera domini.

EV. Respiciens ihesus disci-pulos suos).

² V. om. Z.

COM. Domine, quis habitabit.

(LEC. Mulier quedam clama-bat.

EV. Pudentianam V.

³ Pudentianam V.

prouocatos expectas; Auerte, quesumus, a nobis quam meremur iram, et quam optamus super nos effunde clementiam. Ut sacro purificati iciunio, electorum tuorum adscisci mereamur collegio. Per christum dominum nostrum¹.

Postcommunio.

Sacris, domine, mysteriis expiati, et ueniam consequamur et gratiam. Per.²

Super populum.

Tua nos, domine, protectione defende, et ab omni semper iniquitate custodi. Per dominum.² (Concede.)

Feria iiii.²*Ad sanctum syxtum.*

Præsta nobis, domine, quesumus, ut salutari- bus iciuniis erudit, a noxiis quoque uitiis abstinentes, propitiationem tuam facilius impetremus. Per.²

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, et tua mysteria celebrantes, ab omnibus nos defende periculis. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Tuamque misericordiam suppliciter exorare, ut iciuniorum nostrorum sacrosancta mysteria tuæ sint pietati semper accepta; Concedasque ut quorum corpora abstinentiæ obseruatione macerantur, mentes quoque uirtutibus et cœlestibus institutis exornentur. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, qua pasti sumus, mensæ (a) cœlestis, et a cunctis erroribus expiatos, supernis promissionibus reddat acceptos. Per.²

Super populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ O. p. 304. Z.

² A. Ego autem in domino sperauit.

rs. In te, domine, sperauit.

r. Miserere mihi.

v. Conturbata sunt.

of. Domine, fac mecum.

³ O. p. 305. Z.

com. Notas mihi fecisti. (LEC. IIc dicit dominus deus, honora patrem. ev. Accesserunt ad ihesum ab hierosolymis).

protectionis tuæ gratiam quærimus, liberati a malis omnibus secura tibi mente seruiamus. Per dominum.² (Deus, qui nos for[masti].)

Feria v.¹*Ad sanatos cosmam et damianum.*

Afflictionem familiæ tuæ, quesumus, domine, intende placatus, ut indulta uenia peccatorum, de tuis semper beneficiis gloriemur. Per.²

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis obtineat, et effectum beatæ perennitatis adquirat. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam immensam clementiam supplici uoto deposcere, ut nos famulos tuos et ieunii maceratione castigatos, et ceteris bonorum exhibitionibus eruditos, in mandatis tuis facias perseverare sinceros, et ad paschalia festa peruenire inlæsos, Sicque presentibus gaudiis consolemur, quatinus ad æterna gaudia pertingere mereamur. Per christum³.

Ad complendum.

Sumentes, domine, dona cœlestia suppliciter deprecamur ut quæ sedula seruitute, donante te, gerimus, dignis sensibus tuo munere capiamus. Per⁴.

Ad populum.

Subiectum tibi populum, quesumus, domine, propitiatio cœlestis amplificet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per dominum nostrum.²

¹ A. Salus populi.

rs. Adtendite.

r. Oculi omnium.

v. Aperis tu.

of. Si ambulauero.

com. Tu mandasti.

(LEC. In diebus illis factum est uerbum domini.

ev. Surgens ihesus de synagoga).

² See. In tuorum, dne., prætiosa morte iustorum sacrificium illud offerimus, de quo martyrum sumpsit omne principium. Per. Z.

³ O. p. 305. Z.

⁴ Ad complendum. Sit nobis, dne., sacramenti tui certa salutatio, quæ cum beatorum martyrum tuorum cosmae et damiani meritis implorantur. Per. Z.

Feria vi.¹*Ad sanctum laurentium in lucine.*

Ieiunia nostra, quesumus, domine, benigno fauore prosequere, ut sicut ab alimentis in corpore, ita uitiis ieiunemus in mente. Per dominum.²

Secreta.

Respic, domine, propitius ad munera quæ sacramus, ut et tibi grata sint, et nobis salutaria semper existant. Per.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ad insinuandum humilitatis suæ mysterium, fatigatus resedit ad puteum; qui a muliere samaritana aquæ sibi petiit porrigi potum, qui in ea creauerat fidei donum. Et ita eius sitire dignatus est fidem, ut dum ab ea aquam pateret, in ea ignem diuini amoris accenderet. Imploramus, itaque, tuam immensam clementiam, ut contempnentes tenebrosam profunditatem uitiorum, et relinquentes noxiarum hydriam cupiditatum, et te, qui fons uitæ et origo bonitatis es, semper sitiamus, et ieiuniorum nostrorum obseruatione tibi placeamus. Per quem².

Ad complendum.

Huius nos, domine, perceptio sacramenti munit a crimine, et ad cælestia regna perducat. Per.²

Ad populum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui in tua protectione confidimus, cuncta nobis aduersantia, te adiuuante, uincamus. Per dominum nostrum.²

Sabbato³.*Ad sanctam susannam.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui se

¹ A. Fac mecum, domine.

PS. Inclina, domine.

R. In deo sperauit.

V. Ad te, domine, clamaui.

OF. Intende uoci.

² O. p. 305. Z.

³ A. Verba mea auribus.

PS. Rex meus, et deus meus.

R. Si ambulem.

V. Virga tua.

OF. Gressus meos.

COM. Qui biberit aquam.

(LEC. In diebus illis conuerterunt filii israel.

EU. Venit ihesus in ciuitatem samariæ).

COM. Nemo te condemnauit.

(LEC. Erat uir in babilone.

EV. Perrexit ihesus in montem).

Dominica ib.

affligendo carne ab alimentis abstinent, sectando iustitiam a culpa ieunent. Per dominum.²

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut huius sacrificii munus oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper et muniat. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ieiunii quadragesimalis obseruatione in moyse et helia dedicasti, et in unigenito filio tuo, legis et prophetarum nostrorumque omnium domino, exornasti. Tuam igitur immensam bonitatem supplices exposcimus, ut quod ille iugi compleuit ieiuniorum continuatione, nos adimplere ualeamus, illius adiuti largissima miseratione, et adimplentes ea quæ precipit, dona percipere mereamur quæ promisit. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut inter cius membra numeremur, cuius corpori communicamus et sanguini. Per.²

Ad populum.

Pretende, domine, fidelibus tuis dexteram cælestis auxilii, ut et te toto corde perquirant et quæ digne postulant, consequi mereantur. Per.²

Dominica iii.²

Statio ad hierusalem.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, ut qui ex merito nostræ actionis affligimur, tuæ gratiæ consolatione respiremus. Per.²

Secreta.

Sacrificiis præsentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut et deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te creatorem omnium

¹ O. p. 306. Z.

² A. Lætare hierusalem.

PS. Lætatus sum.

R. Lætatus sum.

V. Fiat pax.

TR. Qui confidunt.

V. Montes in.

V. Circuitu eius.

OF. Laudate dominum quia.

COM. Herusalem que.

(EP. Scriptum est quoniam abraham.

EV. Abiit ihesus trans mare galileæ).

de preteritis fructibus glorificare, et de uenturis suppliciter exorare. Ut cum de perceptis non inuenimur ingratii, de percipiendis non iudicemur indigni; Sed exhibita totiens sollemni deuotione ieiunia cum subsidiis corporalibus profectum quoque capiamus animarum. Per christum¹.

Ad complendum.

Da nobis, misericors deus, ut sancta tua quibus incessanter exemplum, sinceris tractemus obsequiis, et semper fideli mente sumamus. Per.²

Ad populum.

Deus, qui in deserti regione multitudinem populi tua uirtute satiasti, in huius quoque saeculi transiuntis excursu uictum nobis spiritalem, ne deficiamus, impende. Per dominum nostrum.²

Benedictio.

Deus, qui uos ad presentium quadragesimalium dierum medietatem dignatus est perducere, ipse uos sua miseratione dignetur benedicere. Amen.

Abstinentiam uestram preteritam acceptet. futuram ita sibi placitam reddat, ut sicut ab inlicitis cibis, ita uos etiam a uitiis omnibus abstinere concedat. Amen.

Quo de preteritis et de futuris spiritualium carismatum frugibus ei grates persoluentes ad sanctum pascha peruenire possitis indempnes². Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Feria ii.⁴*Ad sanctos iiiior coronatos.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut observationes sacras annua deuotione recolentes, et corpore tibi placeamus et mente. Per dominum.²

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.²

¹ O. p. 306. Z.² O. om.³ O. p. 367.⁴ A. Deus, in nomine tuo,

rs. Auribus percipe, domine,

R. Esto mihi in deum.

V. Deus, in te sperauit.

OF. Iubilate deo omnis terra.

COM. Ab occultis meis.

(LEC. Venerunt duę mulieres.

EV. Prope erat pascha).

¹ O. p. 306. Z.² A. Exaudi, deus, orationem.

rs. Contristatus.

R. Exurge, deus, fer.

v. Deus, auribus nostris.

OF. Expectans.

COM. Laetabimur.

(LEC. Locutus est dominus

ad moysen.

EV. Iam die festo mediante).

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam suppliciter misericordiam implorare ut exercitatio ueneranda ieiunii salutaris nos a peccatorum nostrorum maculis purgatos reddat, et ad supernorum ciuium societatem perducat; Ut et hic deuotorum actuum sumamus augmentum, et illuc æterne beatitudinis percipiamus emolumentum. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumptis, domine, salutaribus sacramentis ad redemptionis æterne, quesumus, proficiamus augmentum. Per.²

Ad populum.

Deprecationem nostram, quesumus, domine, benignus exaudi, et quibus supplicandi præstas affectum, tribue defensionis auxilium. Per dominum nostrum.²

Feria iii.²*Ad sanctum laurentium in damascum.*

Sacre nobis, quesumus, domine, obseruationis ieiunia, et pie conuersationis augmentum, et tuae propitiationis continuum præsent auxilium. Per.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Per mediatorem dei et hominum ihesum christum dominum nostrum, qui, mediante die festo, ascendit in templum docere, qui de cælo descendit, mundum ab ignorantiae tenebris liberare. Cuius descensus genus humanum doctrina salutari instruit. mors a perpetua morte redemit, ascensio ad cælestia regna perducit. Per quem te, summe pater, poscimus, ut eius institutione edocti. salutaris parsimonie deuotione purificati, ad tua perue-

niamus promissa securi. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Huius nos, domine, perceptio sacramenti munit a crimine, et ad cælestia regna perducat. Per.²

Ad populum.

Miserere, domine, populo tuo, et continuais tribulationibus laborantem propitius respirare concede. Per.²

Feria v.³

Ad sanctum paulum.

Deus, qui et iustis premia meritorum, et peccatoribus per iciunium ueniam prebes, miserere supplicibus tuis, ut reatus nostri confessio indulgentiam ualeat percipere delictorum. Per.²

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos ieiunia uotiua castigant, ipsa quoque deuotio sancta lætificet, ut terrenis affectibus mitigatis, facilius cælestia capiamus. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Suplices, domine, te rogamus, ut his sacrificiis peccata nostra mundentur, quia tunc ueram nobis tribuis et mentis et corporis sanitatem. Per.²

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui inluminatione suæ fidei tenebras expulit mundi, et genus humanum, quod primæ matris uterus profuderat cæcum, incarnationis suæ mysterio redidit inluminatum, Fecitque filios adoptionis, qui tenebantur uinculis iustæ dampnationis. Per ipsum te petimus ut tales inueniamur in eius iustissima examinatione, quales facti sumus in lauaci salutaris felicissima regeneratione; Ut eius incarnationis medicamine imbuti, sacrosancti lauaci ablutione loti, parsimoniæ deuotione or-

¹ O. p. 306. Z.

² A. Dum sanctificatus.
ps. Benedic dominum.
R. Uenite, filii, audite.
v. Accedite ad eum.
ITEM. Beata gens cuius.
v. Uero domini calix.
of. Benedicite, gentes.

com. Lutum fecit ex puto.
(LEC. I. Sanctificabo nomen
meum.
LEC. II. Lauamini, mundi
estote.
EV. Preteriens ihesus).

nati, ad æterna gaudia perueniamus inlesi. Per quem¹.

Ad complendum.

Sacramenta quæ sumpsimus, domine deus noster, et spiritualibus nos repleant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.²

Super populum.

Pateant aures misericordiae tuæ, dominæ, pre-cibus supplicantium, et ut potentibus desiderata concedas, fac eos quæ tibi sunt placita postulare. Per.²

Feria vi.³

Ad sanctum siluestrum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos uotiua ieiunia castigant, ipsa quoque deuotio sancta lætificet, ut terrenis affectibus mitigati, facilius cælestia capiamus. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Purifica nos, misericors deus, ut ecclesiæ tuae preces quæ tibi gratæ sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiore. Per.²

Praefatio.

U. D. æterne deus. Cuius bonitas hominem condidit, iustitia damnauit, misericordia redemit, te humiliter exoramus, ut sicut per inlicitos appetitus a beata regione decidimus, sic ad æternam patriam per abstinentiam redeamus. Sicque moderetur tua miseratione nostra fragilitas, ut et transitoriis subsidiis nostra sustentetur mortalitas, et per bonorum operum incrementa beata adquiratur immortalitas. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Cælestia dona capientes, quesumus, domine, non ad iudicium peruenire patiaris, quod fidelibus tuis ad remedium prouidisti. Per.²

Ad populum.

Populi tui, deus, institutor et rector, peccata

¹ O. p. 307. Z.

² A. Letetur cor.
ps. Confitemini.
R. Respice, domine.
v. Exurge, domine.
of. Domine, adiuuandum.
³ O. p. 307. Z.

com. Domine, memorabor.
(LEC. Venit mulier suna-mitis.
EV. Ibat ihesus).

quibus aduersantur¹ expelle, ut semper tibi placitus et tuo munimine sit securus. Per dominum.²

Feria vi.²

Ad sanctum eusebium.

Deus, qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis, præsta, quesumus, ut ecclesia tua aeternis proficiat institutis, et temporalibus non destituatur auxiliis. Per dominum nostrum.²

Super oblata.

Munera nos, domine, quesumus, oblata purifcent, et te nobis iugiter faciant esse placatum. Per.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui est dies aeternus, lux indeficiens, claritas sempiterna; Qui sic sequaces suos in luce precepit ambulare, ut noctis aeterne valeant caliginem euadere, et ad lucis patriam feliciter peruenire; Qui per humilitatem assumpte humanitatis lazarium fleuit, per diuinitatis potentiam uitę reddidit, genusque humanum quadrifida peccatorum mole obrutum ad uitam reducit. Per quem petimus ieuniū obseruatione a peccatorum nostrorum nexibus solui, aeternę uitę felicitati reddi, et sanctorum coetibus connumerari. Per quem maiestatem³.

Ad complendum.

Hæc nos, quesumus, domine, participatio sacramenti, et propriis reatibus indesinenter expedit, et ab omnibus tueatur aduersis. Per.²

Ad populum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui infirmitatis nostrae concii de tua uirtute confidimus, sub tua semper pietate gaudeamus. Per dominum nostrum.²

¹ impugnatur V.² A. Meditatio.

ps. Cæli enarrant.

r. Bonum est confidere.

v. Bonum est sperare.

of. Populum humilem.

³ O. p. 308. Z.COM. Uidens dominus flentes.
LEC. (Egrotauit filius mulieris).

EV. Erat quidam languens lazarus).

Sabbato¹.

Ad sanctum laurentium foris murum.

Fiat, domine, quesumus, per gratiam tuam fructuosus nostræ deuotionis affectus, quia tunc nobis proderunt suscepta iciunia, si tuæ sint placita pietati. Per.²

Secreta.

Oblationibus, quesumus, domine, placare suscepisti, et ad te nostras etiam rebelles compelle propitius voluntates. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Misericordiæ dator, et totius bonitatis auctor, qui ieuniis, orationibus, et elemosinis peccatorum remedia, et uirtutum omnium tribuīs incrementa; Te humili deuotione precamur, ut qui ad hæc agenda saluberrimam dedisti doctrinam, ad complendum indefessam tribuas efficaciam. Ut obœdienter tua exequentes precepta, feliciter tua capiamus promissa. Per christum².

Ad complendum.

Tua nos, quesumus, domine, sancta purifcent, et operationis suæ (remedio) perficiant esse placatos. Per.²

Super populum.

Deus, qui sperantibus in te misereri potius eligis quam irasci, da nobis digne flere mala, que fecimus, ut tuæ consolationis gratiam inuenire ualeamus. Per.²

Dominica b. de passione domini³.

Ad sanctum petrum.

Quesumus, omnipotens deus, familiam tuam

¹ A. Sitientes, uenite.

ps. Adtendite.

r. Tibi, domine, derelictus.

v. Ut quid, domine.

of. Factus est dominus.

² O. p. 308. Z.³ A. Iudica me, deus.

ps. Emitte lucem.

r. Eripe me, domine.

v. Liberator meus.

LEC. Sepe expugnauerunt.

v. Dicat nunc israel.

v. Etenim non potuerunt.

com. Dominus regit me et.
(LEC. In tempore placito).EV. Dicebat ihesus turbis
iudeorum, Ego sum
lux).

v. Prolongauerunt.

OFF. Confitebor tibi.

COM. Hoc corpus quod.
(EP. Christus assistens).EV. In illo dicebat ihesus
turbis).

propitius respice, ut, te largiente, regatur in corpore, et, te seruante, custodiatur in mente. Per.

Secreta.

Hæc munera, domine, quesumus, et uincula nostræ prauitatis absoluant, et tuæ nobis misericordiæ dona concilient. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam propensius implorantes, ut quanto magis dies salutis festiuitatis accedit, tanto deuotius ad eius dignæ celebrandum proficiamus paschale mystrium. Per christum dominum nostrum¹.

Benedictio.

Accendat in uobis dominus uim sui amoris, et per ieiuniorum obseruantiam infundat in uobis donum sue benedictionis. Amen.

Sic ei parsimonie uictimas offeratis, ut contriti ei cordis et humiliati² sacrificio placeatis. Amen.

Quatenus oratio uestra, ieiunii et elemosinae alis subiecta, ita ad aures uestri conditoris ascendat, ut uos æterne beatitudinis heredes et supernorum ciuium consortes efficiat. Amen.

Quod ipse præstare³.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, et quos tuis mysteriis recreasti perpetuis defende presidiis. Per dominum nostrum.

Super populum⁴.

Da nobis, domine, quescumus, persecuerantem in tua voluntate famulatum, ut in diebus nostris et merito et numero populus tibi seruiens augeatur. Per dominum.

Ad sanctum chrissogonum.

Sanctifica, quescumus, domine, nostra ieiunia,

¹ O. p. 308. Z.

² humilitatis O.

³ O. p. 367.

⁴ So E. In Bod. V. this Sup. Pop. is assigned to Fer. iii. Om. Z.

⁵ A. Miserere mihi.

ps. Ab altitudine.

r. Deus, exaudi orationem.

v. Deus, in nomine tuo.

of. Domine, conuertere.

com. Dominus uirtutum ipse.

(LEC. Factum est uerbum ad ionam,

EV. Miserunt principes et pharisei).

et cunctarum nobis propitius indulgentiam largire culparum. Per dominum nostrum.

Super oblata.

Concede nobis, domine deus noster, ut hæc hostia salutaris et nostrorum fiat purgatio delictorum, et tuæ propitiatio maiestatis. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te suppliciter exorantes ut sic nostra sanctificantur ieiunia, quo cunctorum nobis peccatorum proueniat indulgentia; Quatinus adpropinquante unigeniti filii tui passione, bonorum operum tibi placere ualeamus exhibitione. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sacramenti tui, domine, quescumus, participatio salutaris, et purificationem nobis prebeat et medelam. Per.

Ad populum.

Da, quescumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut, bonis operibus inherendo, tua semper mereatur protectione defendi. Per.

Ad sanctum cyriacum.

Nostra tibi, quescumus, domine, sint accepta ieiunia, quæ nos et expiando gratiæ tuæ dignos efficiant, et ad remedia perducant æterna. Per.

Secreta.

Hostias tibi, domine, deferimus immolandas, quæ temporelam consolationem significant, ut promissa certius non desperemus æterna. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te deuotis mentibus supplicare, ut nos interius exteriusque restaures, et parsimonia salutari a peccatorum sordibus purges, Et quos inlecebrosis delectationibus non uis impediiri, spiritualium uirtutum facias uigore

¹ O. p. 309. Z.

² A. Expecta dominum.

ps. Dominus illuminatio.

r. Discerne causam.

v. Emite lucem.

of. Sperent in te.

com. Redime nos (me), deus. (LEC. Congregati sunt babilonii).

EV. Ambulabat ihesus in galileam).

muniri, Et sic in rebus transitoriis foucas, ut perpetuis inherere concedas. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut quæ diuina sunt iugiter exsequentes donis mereamur cælestibus propinquare. Per dominum nostrum².

Ad populum.

Da nobis, domine, quesumus, persecuerantem in tua uoluntate famulatum, ut in diebus nostris et merito et numero populus tibi seruiens augatur. Per³.

Feria v.⁴

Ad sanctum marcellinum.

Sanctificato hoc ieunio, deus, tuorum corda fidelium misericordia illustra, et quibus deuotionis præstas affectum, præbe supplicantibus pium benignus auditum. Per⁵.

Super oblata.

Annuæ, misericors deus, ut hostias placationis et laudis sincero tibi deferamus obsequio. Per⁶.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Et te supplici deuotione exorare, ut per ieunia quæ sacris institutis exequimur, a cunctis reatibus emendari mereamur, Tuamque percipere ualeamus propitiationem, qui præparamur ad celebrandam unigeniti filii tui passionem. Per quem⁷.

Ad complendum.

Cælestis doni benedictione percepta, supplices te, deus omnipotens, deprecamur, ut hoc idem nobis et sacramenti causa sit et salutis. Per⁸.

Ad populum.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis indulges, consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum. Per⁹.

¹ O. p. 309. Z.

² A. Liberator meus:
ps. Diligam te, domine,
R. Exaltabo te, domine,
v. Domine deus meus, clamaui.

³ O. p. 309. Z.

OF. Eripe me de inimicis.
COM. Lanabo inter.
(EP. Locutus est dominus ad moysem.
EV. Facta sunt encenia).

Feria v.¹

Ad sanctum apollonrem².

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut dignitas conditionis humanæ per inmoderantiam sauciata medicinalis parsimonie studio reformetur. Per³.

Secreta⁴.

Domine deus noster, qui in his potius creaturis, quas ad fragilitatis nostræ subsidium condidisti, tuoque nomini munera iussisti dicanda constitui; tribuæ, quesumus, ut et uitæ nobis præsentis auxilium, et eternitatis efficiant sacramentum. Per dominum⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sic nos tribuis sollemnem tibi deferre ieunium, ut tuæ indulgentiæ speremus nos percipere subsidium. Sic nos instituimus ad celebranda paschalia festa, ut per hæc adquiramus gaudia sempiterna. Per christum⁶.

Ad complendum.

Quod ore sumpsimus, domine, mente capiamus, et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Per dominum nostrum⁷.

Super populum.

Esto⁸, quesumus, domine, propitius plebi tuæ, ut quæ tibi non placent respuen[te]s, tuorum potius replea[n]tur delectationibus mandatorum. Per dominum⁹.

Feria vi.¹⁰

Ad sanctum stephanum.

Cordibus nostris, domine, gratiam tuam benignus infunde, ut peccata nostra castigatione uoluntaria cohibentes, temporaliter potius ma-

¹ A. Omnia que fecisti.

ps. Magnus dominus.

R. Tollite hostias.

v. Reuelabit.

OF. Super flumina.

² Apollinarem, Bod. V.

³ Hæc hostia, dñe., etc. Bod.

⁴ A. Misericordia mihi, domine, et quoniam tribulor.

ps. In te, domine, sperauit.

R. Pacifice loquebantur.

v. Uidisti, domine, ne sis leas.

com. Memento uerbi.

(EP. Oravit daniel ad dominum, dicens.

EV. Rogabat ihesum quidam).

⁵ Adesto Z.

OF. Benedictus es, domine, et non tradas.

com. Ne tradideris me.

(LEC. Dixit hieremias,

EV. Collegerunt pontifices).

ceremur, quam suppliciis deputemur æternis.
Per.⁹

Secreta.

Præsta nobis, misericors deus, ut digne tuis seruire semper altaribus mercamur, et eorum perpetua participatione saluari. Per.⁹

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius nos misericordia præuenit ut bene agamus; subsequitur ne frustra agamus; accedit intentionem qua ad opera bona peragenda inardescamus; tribuit efficaciam, qua hæc ad perfectum perducere ualeamus. Tuam ergo clementiam indecessis uicibus obsecramus, ut nos ieiunii uictimis a peccatis mundatos ad celebrandum unigeniti filii tui domini nostri passionem facias esse deuotos. Per quem¹.

Ad complendum.

Sumpti sacrificii, domine, perpetua nos tuitio non relinquit, et noxia semper a nobis cuncta depellat. Per dominum.⁹

Super populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui protectionis tuæ gratiam querimus, liberati a malis omnibus secura tibi mente seruamus. Per dominum.⁹

Sabbato².*Ad sanctum petrum.**Quando elemosina datur³.*

Proficiat, domine, quesumus, plebs tibi dicata piæ deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita quanto maiestati tuæ sit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per.⁹

Secreta.

Cunctis nos, domine, quesumus, reatibus et periculis propitiatus absoluere, quos tanti mysterii tribuis esse consortes. Per dominum nostrum.⁹

¹ O. p. 310. Z.

² A. Sientes.

ps. Adtendite.

r. Tibi, domine.

v. Ut quid, domine.

OF. Factus est deus.

³ So V. The title is explained by Alcuin, Migne, Bib. Pat. Lat. lxxviii. 76; by Amalarius, De Eccles. Offic. i. 9.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Cuius nos fides excitat, spes erigit, caritas iungit, cuius miseratio gratuita purificat, quos conscientiae reatus accusat. Te igitur cum interno rugitu deprecamur, ut carnalis alimoniae refrenatione castigati, ad celebrandum paschale mysterium inueniamur idonei. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Diuini muneri largitate satiati, quesumus, domine deus noster, ut huius semper participatione uiuamus. Per.⁹

Super populum.

Tueatur, quesumus, domine, dextera tua populum tuum deprecantem, et purificatum dignanter erudit, ut consolatione presenti ad futura bona proficiat. Per.⁹

Dominica in palmis².*Ad sanctum iohannem in lateranis.**Benedictio palmarum siue florum³.*

Deus, qui dispersa congregas, et congregata conservas, qui populis obuiam ihesu ramos portantibus benedixisti, bene + dic etiam hos ramos palmæ et oliuæ, siue et ramos arborum, quos tui famuli ad nominis tui benedictionem deferunt, ut

¹ O. p. 310. Z.

² (EP. Hoc sentite.

PASSIO. Scitis quia).

A. Domine, ne longe facias.

ps. Deus, deus meus, respice.

R. Tenuisti manum.

v. Quam bonus israel.

TRACT. Deus, deus meus, respice.

v. Longe a salute.

v. Deus meus, clamabo.

v. Tu autem in sancto habitas.

v. Ad te clamauerunt.

v. Ego autem sum uermis.

v. Omnes qui uidebant.

v. Sperauit in domino.

v. Ipsi uero considerauerunt.

v. Libera me de ore.

v. Qui timetis dominum.

v. Adnunciatitur.

v. Populo qui nascetur.

OF. Improperium.

COM. Pater, si non potest.

³ Not in Bod. E. V. It occurs in Codd. O; Reg. Suec.; Theod. I. but with a different benediction, 'Deus, cuius filius,' etc., also in Pamel. 'Deus, qui hodierna,' etc.

Deus, qui temporibus noe famuli tui per columbam ramum oliuæ uirentibus foliis in ore deferentibus post diluuii effusionem pacem hominibus redditam nuntiare uoluisti, et qui unigenito tuo dno. nostro ihesu christo hierosolyma properanti pueros ebreorum palmarum obuiam uenientes, laudesque concinentes * Z.

omni aduersa ualetudine depulsa, dextera tua protegat quos redemit. Per¹.

Statio ad sanctum iohannem.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui humano generi ad imitandum humilitatis exemplum, salvatorem nostrum carnem sumere, et crucem subire fecisti; concede propitius, ut et patientiae ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia mereamur. Per eundem dominum.²

Super oblata.

Concede, quesumus, domine, ut oculis tuae maiestatis munus oblatum et gratiam nobis devotionis obtineat, et effectum beatę perhennitatis adquirat. Per dominum nostrum.³

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem nobis indulgentia largitur, et pax per omne seculum predicatur. Traditur cunctis credentibus disciplina, ut sanctificatos nos possit dies uenturus excipere. Et ideo cum angelis².

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii, et uitia nostra purgentur, et iusta desideria implentur. Per.³

Super populum.

Purifica, quesumus, domine, familiam tuam, et ab omnibus contagiosis prauitatis emunda, ut redempta uasa sui domini passione non spiritus inmundus rursus inficiat, sed saluatio sempiterna possideat. Per³.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, cui et ieiunii maceratione, et presentium dierum obseruatione placere studetis. Amen.

Concedatque uobis ut sicut ei cum ramis palmarum ceterarumue frondium praesentari studiatis, ita cum palma uictoriae, et fructu bonorum operum, ei post obitum apparere ualeatis. Amen.

Quique unigeniti filii eius passionem puro corde creditis, mente deuota uenerari studetis ad resurrectionis eius⁴ festa, et uestre remuneracionis⁴ premia, ipsius fulti munimine ueniatis. Amen⁵.

Quod ipse.

¹ R. S.

³ O. p. 52; om. Z.

² O. p. 310. Z.

⁴⁻⁴ Om. O.

⁵ O. p. 368.

Feria ii.¹

Ad sanctam praxidem.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui in tot aduersis ex nostra infirmitate deficimus, intercedente unigeniti filii tui passione respiremus. Per eundem.²

Secreta.

Hæc sacrificia nos, omnipotens deus, potentissimis mundatos ad suum faciant puriores uenire principium. Per dominum.³

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius nos humanitas colligit, humilitas erigit, traditio absolvit, poena redemit, crux saluificat, sanguis emaculat, caro saginat. Per quem te, summe pater, cum ieiuniorum obsequiis obsecramus, ut ad eius celebrandam passionem purificatis membris accedamus. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Prebeant nobis, domine, diuinum tua sancta feruorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu. Per dominum nostrum.³

Super populum.

Adiuua nos, deus salutaris noster, et ad beneficia recolenda, quibus nos instaurare dignatus es, tribue uenire gaudentes. Per dominum.³

Feria iii.³

Ad sanctam priscam.

Onnipotens sempiterne deus, da nobis ita dominicas passionis sacramenta peragere, ut indulgentiam percipere mereamur. Per eundem.²

¹ A. Iudica, domine, nocentes.
PS. Effunde frameam.

R. Exurge, domine, et intende.

V. Effunde frameam.
OF. Eripe me de inimicis.

² O. p. 310. Z.

³ A. Nos autem.

PS. Deus misereatur.

R. Ego autem dum.

V. Judica me, domine.

OF. Custodi me, domine.

COM. Aduersum me.

COM. Erubescant et reuerantur.

(LEC. Dixit isaias, Dominus deus aperuit mihi.

EV. Ante sex dies paschæ).

(LEC. Dixit hieremias, Domine, demonstrasti.

EV. Amen, amen, dico nobis.

Uel PASSIO. Erat passcha, quod rectius est).

Feria iv.

Secreta.

Sacrificia nos, quesumus, domine, propensius ista restaurent, quæ medicinalibus sunt instituta ieiuniis. Per.^y

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius salutifere passionis et gloriosæ resurrectionis dies adpropinquare noscuntur, in quibus et antiqui hostis superbia triumphatur, et nostræ redēptionis misterium celebratur. Unde poscimus tuam inmensam clementiam, ut sicut in eo solo consistit totius nostræ salvationis summa, ita per eum tibi sit ieiuniorum, et actuum nostrorum semper uictima grata. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra carentur, et remedia nobis aeterna proueniant. Per.^y

Ad populum.

Tua nos misericordia, deus, et ab omni subreptione uertustatis expurget, et capaces sanctæ nouitatis efficiat. Per dominum nostrum.^y

Feria v.²

Ad sanctam mariam maiorem.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui nostris excessibus incessanter affligimur, per unigeniti tui passionem liberemur. Qui tecum uiuit.

Alia.

Deus, qui pro nobis filium tuum crucis patibulum subire uoluisti, ut inimici a nobis expelleres potestatem, concede nobis famulis tuis ut resurrectionis gratiam consequamur. Per eundem.^y

¹ O. p. 311. Z.

² A. In nomine domini omne. ps. Domine, exaudi orationem.

r. Ne auertas faciem.

v. Saluum me fac, deus.

tr. Domine, exaudi orationem.

v. Ne auertas faciem.

v. In quaunque die.

v. Quia defecerunt.

v. Tu exurgens, domine.

v. Percussus sum sicut. OF. Domine, exaudi orationem.

com. Potum meum cum fletu.

(LEC. Hęc dicit dominus deus, Dicite filię syon.

ALIA. Dixit isaías, Do-

mine, quis credidit.

PASSIO. Appropinqua-

bat).

Cœna Domini.

Secreta.

Purifica nos, misericors deus, et ecclesiae tuæ preces, quæ tibi gratae sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiores. Per.^y

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui innocens pro impiis uoluit pati, et pro sceleratis indebitè condempnari; Cuius mors delicta nostra detersit, et resurrectio iustificationem nobis exhibuit. Per quem tuam pietatem supplices exoramus, ut sic nos hodie a peccatis emacules, ut cras uenerabilis cœnæ dapibus saties. Hodie acceptes confessionem nostrorum peccaminum, et cras tribus spiritualium incrementa donorum. Hodie ieiuniorum nostrorum uota suscipias, et cras nos ad sacratissimę cœnæ conuiuium introducas. Per quem¹.

Ad complendum.

Largire sensibus nostris, omnipotens deus, ut per temporalem filii tui mortem, quam mysteria ueneranda testantur, uitam nobis dedisse perpetuam confidamus. Per eundem dominum.^y

Ad populum.

Respic, domine, quesumus, super hanc familiam tuam, pro qua dominus noster ihesus christus non dubitauit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum. Qui tecum.^y

Feria v. quæ est cœna domini².

Presentatur panitens in gremio ecclesiæ, et prostrato omni corpore in terra, dat orationem sacerdos ad reconciliandum ita.

An. Cor mundum crea in me, deus; spiritum rectum innoua in uisceribus.

Ps. Miserere mei, deus, et kyrie eleyson.

Pater noster.

V. Saluum (os) fac seruum (os) tuum.

Conuertere, domine, aliquantum.

Mittat tibi (uobis) dominus auxilium de sancto.

Inlustra faciem tuam super seruum (os) tuum (os).

¹ O. p. 311. Z.

² This office occurs in V. p. 210. A similar office is found in S. p. 295, R. Pontif. Ordo Rom. Edit. Hittorp. 1624, p. 58.

Uide, domine, humilitatem meam et laborem.
Exaudi me, domine, quoniam benigna est
misericordia.
Ne memineris, domine, iniquitatum.
Adiuua, deus, salutaris noster.
Domine, exaudi orationem.

*Oremus*¹.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et me
qui etiam misericordia tua primus indigeo, clementer
exaudi, et quem non electione meriti, sed
dono gratiae tuæ constituisti operis huius ministrum,
da fiduciam tui muneris exsequendi, et
ipse in nostro ministerio quod tuę pietatis est
operare.²

Alia.

Praesta, quesumus, domine, huic famulo (uel
populo, lis) tuo (tuis) ill. dignum pænitentiae
fructum, ut ecclesiæ tuę sanctae reconciliatus, a
cuius integritate deuiarat (rant) peccando, admis-
sorum reddatur innoxius (xii) ueniam conse-
quendo.³

Alia.

Deus, humani generis benignissime conditor,
et misericordissime reformator, qui hominem in-
uidia diaboli ab æternitate deiectum, unici filii
tui sanguine redemisti, uiuifica hunc (hos) famulum
(uel populum, los) tuum (tuos) ill. quem
(quos) tibi nullatenus mori desideras, et qui non
derelinquis deuium (os) assume correptum (tos).
Moucant pietatem tuam, domine, quesumus, huius
(horum) famuli (uel populi, lorum) tui (orum)
lacrimosa suspiria. Tu eius (corum) medere
uulnibus; tu iacenti (bus) manum porrige salu-
tarem, ne ecclesia tua aliqua sui corporis portione
uastetur; ne grex tuus detrimentum sustineat;
ne de familiae tuae dampno inimicus exultet;
ne renatum (os) lauacro salutari mors secunda possideat.
Tibi ergo, domine, supplices preces
offerimus, tibi fletum cordis effundimus.
Tu parce confenti (bus), ut sic in hac mortalitate
peccata sua, te adiuuante, defleat (n); qualiter
in tremendi iudicii die sententiam dampna-
tionis euadat (n); et nesciat (n), piissime pater,
quod terret in tenebris, quod stridet in flammis,

atque ab erroris sui uia ad iter reuersus (i) ius-
titiae, nequaquam ultra uulneribus saucietur (n),
sed integrum sit ei (s) atque perpetuum, et quod
gratia contulit et quod misericordia reformauit.
Per eundem.²

(Exurge qui dormis, exurge a mortuis, et illu-
minabit te christus).

Benedictio in cœna domini. Fer. v.

Benedicat uos deus, qui per unigeniti filii sui
passionem uetus pascha in nouum uoluit conuersti,
concedatque uobis ut, expurgato ueteris fermenti
contagio, noua in uobis perseueret consparsio.
Amen.

Et qui ad celebrandam redemptoris nostri
caenam mente deuota conuenistis, aeternarum da-
pium uobiscum æpulas reportetis. Amen.

Ipsius quoque opitulante clementia mundemini
a sordibus peccatorum, qui ad insuandum hu-
militatis exemplum, pedes uoluit lauare discipu-
lorum. Amen.

Quod ipse præstare dignetur, cuius regnum et
imperium sine fine fine¹ permanet in sæcula
sæculorum. Amcn².

*Fer. v. statio ad missam*³.

DEUS, A QUO ET IUDAS REATUS sui pœnam,
et confessionis sue latro premium sumpsit; con-
ce(de) nobis tuę propitiationis effectum, ut sicut
in passione sua ihesus christus dominus noster
diuersa utrisque intulit stipendia meritorum, ita
nobis ablato uctustatis errore, resurrectionis suę
gratię largiatur. Qui tecum uiuit.²

Secreta.

Ipse tibi, quesumus, domine sancte, pater om-
nipotens, æterne deus, sacrificium nostrum reddat
acceptum, qui discipulis suis in sui commemora-
tione hoc fieri hodierna traditione monstrauit,
ihesus christus dominus noster. Qui tecum uiuit
et regnat.²

¹ Dotted.³ A. Nos autem gloriari.
PS. Deus misereatur.*Gloria in excelsis.*

R. Christus factus est.

V. Propter quod.

OF. Dextera domini.

² O. p. 368.COM. Dominus ihesus post-
quam.

(EP. Conuenientibus.

EV. Ante diem festum pas-
chę).¹ The office, transferred to the end of the Missal, begins here
in Z.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam supliciter obsecrare, ut spiritalis lauacri baptismo renouandis creaturam chrismatis in sacramentum perfectę salutis, uitæque confirmes. Ut sanctificatione unctionis infusa, corruptione primę nativitatis obsorbtæ, sanctum uniuscuiusque templum, acceptabilis uitæ innocens odor redolescat. Ut secundum constitutionis tuæ sacramentum, regio et sacerdotali propheticoque honore perfusi, uestimento incorrupti muncriis induantur. Per christum¹.

Item².

U. D. Per christum dominum nostrum. Quem in hac nocte inter sacras epulas increpantem, mens sibi conscientia traditoris ferre non potuit, sed apostolorum relieto consortio, sanguinis pretium a iudeis accepit, ut uitam perderet quam distraxit. Cænauit igitur hodie proditor mortem suam, et cruentis manibus panem de manu salvatoris exiturus accepit, ut saginato (um) cybo maior poena constringeret³, quem nec sacrati cybi conlatio a scelere reuocaret. Patitur itaque dominus noster ihesus christus filius tuus cum hoste nouissimum participare conuiuum, a quo se nouerat continuo esse tradendum. Ut exemplum innocentiae mundo relinquaret, et passionem suam pro sæculi redemptione suppleret. Pascit igitur mitis deus immitem iudam, et sustinet prius crudelē conuiuam. Qui merito laqueo suo periturus erat, quia de magistri sanguine cogitarat. O dominum per omnia patientem! O agnum⁴ inter suas æpulas mitem! Cybum eius iudas in ore ferebat, et quibus cum traderet persecutores aduocabat. Sed filius tuus dominus noster, tanquam pia hostia, et immolari se tibi pro nobis pacienter permisit, et peccatum quod mundus commiserat relaxauit. Per quem⁵.

Infra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo dominus noster ihesus christus pro nobis est⁶ traditus⁶. Sed et memoriam uenerantes.⁷

¹ O. p. 311; *om. Z.*

² continget O.

⁴ The first letter of this word is erased. The reading was evidently ‘magnum,’ as in O.

⁵ O. p. 312; Y. fol. 35 b. Z.

² V. p. 312. Z; Y. fol. 35 b.

⁶⁻⁶ So O, traditur V.

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctæ familiae tuæ, quam tibi offerimus ob diem, in qua dominus noster ihesus christus tradidit discipulis suis corporis et sanguinis sui mysteria celebranda, quesumus, domine, ut placatus accipias.⁷

Alia.

Qui pridie quam pro nostra omniumque salute pateretur, hoc est hodie, accepit panem in sanctas ac uenerabiles manus suas, eleuatis¹.

Ad complendum.

Refecti uitalibus alimentis, quesumus, domine deus noster, ut quod tempore mortalitatis nostræ exequimur, immortalitatis tuæ munere consequamur. Per dominum.⁷

Incipit ordo feria vi. passionis domini.

Hora nona procedant omnes ad ecclesiam, et egreditur sacerdos e sacrario cum sacris ordinibus nihil canentibus, et ueniant ante altare; postulet pro se orare, dicens, Oremus. Et adiuniat diaconus, Flectamus genua. Et post paululum, Leuate. Et dat orationem hanc.

Deus, a quo et iudas reatus sui poenam, et confessionis suæ latro premium sumpsit, *ut supra².*

Hac oratione exulta legitur lectio.

Ep. In tribulatione sua mane consurgent.

Sequitur responsorium.

R. Domine, audiui, audiui. *Cum uerbis suis.*

Item dicit sacerdos, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua. Leuate.

Deus, qui peccati ueteris hereditariam mortem, in qua posteritatis genus omne successerat, christi tui domini nostri passione soluisti, da ut conformes eidem facto, sicut imaginem terreni naturæ necessitate portauimus, ita imaginem unigeniti filii tui domini nostri ihesu christi celestis gratiæ sanctificatione portemus. Qui tecum uiuit³.

¹ Here the Benedictio chrismatis and Exorcismus olei follow in Bod. E. V. ² See page 92.

³ E. p. 87. In Sabbato sancto, Gel. p. 559; *om. Z.*

Item alia lectio.

Ep. Dixit dominus ad moysen.

Tract. Eripe me, domine.

Inde uero legitur passio domini.

Deinde sequuntur orationes sollemnes.

OREMUS, dilectissimi nobis, pro ecclesia sancta dei, ut eam deus et dominus noster pacificare et custodire dignetur toto orbe terrarum, subiiciens ei principatus et potestates, detque nobis quietam et tranquillam uitam decentibus, glorificare deum patrem omnipotentem.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui gloriam tuam omnibus in christo gentibus reuelasti, custodi opera misericordiae tuae, ut ecclesia toto orbe diffusa, stabili fide in confessione tui nominis perseueret. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium.^y

OREMUS et pro beatissimo papa nostro *illo*, ut deus et dominus noster, qui elegit eum in ordinem episcopatus, saluum atque incolumem custodiat ecclesiae suae sanctae ad regendum populum sanctum dei.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, cuius aeterno¹ iudicio uniuersa fundantur; respice propitius ad preces nostras, et electum nobis antistitem tua pietate conserua, ut christiana plebs, que tali² gubernatur auctore, sub tanto pontifice credulitatis suae meritis augeatur. Per dominum nostrum.^y

OREMUS et pro omnibus episcopis, presbiteris, diaconibus, subdiaconibus, acolitis, exorcistis, lectoribus, hostiariis, confessoribus, uirginibus, uiduis, et pro omni populo sancto dei.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, cuius spiritu totum corpus ecclesiae sanctificatur et regitur, exaudi nos pro uniuersis ordinibus supplicantes, ut gratiae tuae munere ab omnibus tibi gradibus fideliter³ seruiatur. Per dominum nostrum ihesum christum.^y

OREMUS et pro christianissimo (uel christiano) imperatore⁴ nostro, ut deus et dominus noster subditas illi faciat omnes barbaras nationes ad nostram perpetuam pacem.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, in cuius manu sunt omnium potestates, et omnia iura regnorum, respice ad christianum¹ benignus imperium, ut gentes que in sua feritate confidunt, potentiae tuae dextera comprimantur. Per dominum nostrum.^y

OREMUS et pro catecuminiis nostris, ut deus et dominus noster adaperiat aures precordiorum ipsorum, ianuamque misericordiae, ut per lauacrum regenerationis accepta remissione omnium peccatorum, et ipsi inueniantur in christo ihesu domino nostro.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui ecclesiam tuam noua semper prole secundas, auge fidem et intellectum catecuminiis nostris, ut renati fonte baptismatis adoptionis tuae filiis adgregentur. Per.^y

OREMUS, dilectissimi nobis, deum patrem omnipotentem, ut cunctis mundum purget erroribus, morbos auferat, famem depellat, aperiat carceres, uincula dissoluat, peregrinantibus redditum, infirmantibus sanitatem, nauigantibus portum salutis indulgeat.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, inceptorum consolatio, laborantium fortitudo, perueniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium, ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant adfuisse. Per.^y

OREMUS et pro hereticis et schismaticis, ut deus ac dominus noster eruat eos ab erroribus uniuersis, et ad sanctam matrem ecclesiam catholicam atque apostolicam reuocare dignetur.^y

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui saluas omnes, et neminem uis perire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, ut, omni heretica prauitate deposita, errantium corda resipiscant, et ad ueritatis tuae redeant unitatem. Per dominum nostrum.^y

OREMUS et pro perfidis iudeis, ut deus et dominus noster auferat uelamen de cordibus eorum, ut et ipsi agnoscant ihesum christum dominum nostrum.^y

¹ Om. V. Y.

² So O. Y. te V.

³ Om. V.

⁴ Rege S.

¹ So Bod. O. Y. Romanum V.

Oremus. Hic non flectuntur genua.

Omnipotens sempiterne deus, qui etiam iudaicam perfidiam a tua misericordia non repellis, exaudi preces nostras quas pro illius populi obsecratione deferimus, ut agnita ueritatis tue luce, que christus est, a suis tenebris cruantur. Per eundem.¹

OREMUS et pro paganis, ut deus omnipotens auferat iniquitatem a cordibus eorum, et relictis idolis suis, conuertantur ad deum uiuum et uerum, et unicum filium eius ihesum christum, deum et dominum nostrum, cum quo uiuit et regnat cum spiritu sancto deus per omnia saecula saeculorum.²

Oremus.

Omnipotens sempiterne deus, qui non mortem peccatorum, sed uitam semper inquiris, suscipe propitius orationem nostram, et libera eos ab idolorum cultura, et adgrega ecclesiae tuae sanctae, ad laudem et gloriam nominis tui. Per dominum.¹

Istas orationes expletas, ingrediuntur diaconi in sacrario, et procedunt cum corpore domini sine nino consecrato, quod altera die remansit, et ponunt super altare et dicit sacerdos².

Oremus.

Preceptis salutaribus moniti, et diuina institutione formati audemus dicere. Pater noster, *ut supra.*

Et adorata cruce communicent omnes.

In sabbato sancto.

Benedictio cerci.

EXULTET IAM ANGELICA TURBA, exultent diuina mysteria, et pro tanti regis uictoria tuba intonet salutaris. Gaudeat se tellus tautis inradiata fulgoribus, et aeterni regis splendore inlustrata totius orbis se sentiat amisisse caliginem. Lætetur et mater ecclesia tanti luminis adornata fulgoribus, et magnis populorum uocibus hæc aula

resultet. Quapropter, adstantibus uobis, fratres charissimi, ad tam miram sancti huius luminis claritatem, una mecum, queso, dei omnipotentis misericordiam inuocate. Ut qui me non meis meritis intra leuitarum numerum dignatus est adgregare, luminis sui gratia infundente, cæri huius laudem implere precipiat, Ihesus christus dominus noster, qui uiuit et regnat cum deo patre, in unitate spiritus sancti deus per omnia secula saeculorum. Amen.²

Dominus¹ uobiscum. *R. Et cum spiritu tuo¹.*

Sursum corda. R. Habemus ad dominum.

Gratias¹ agamus domino deo nostro. R. Dignum et iustum est¹.

Vere quia dignum et iustum est, inuisibilem deum omnipotentem, patrem, filiumque eius unigenitum, dominum nostrum ihesum christum, cum sancto spiritu, toto cordis ac mentis affectu et uocis mysterio personare. Qui pro nobis aeterno patri ad æde debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruore detersit. Hæc sunt enim festa paschalia, in quibus uerus ille agnus occiditur, eiusque sanguine postes consecrantur. Hæc nox est in qua primum patres nostros, filios israhel eductos de ægypto, quos² postea² mare rubrum sicco uestigio transire fecisti. Hæc igitur nox est quæ peccatorum tenebras columnæ inluminatione purgauit. Hæc nox est hodie per uniuersum mundum in christum credentes a uitiis saeculi segregatos et caligine peccatorum, reddit gratiæ, sociat sanctitati. Hæc nox est in qua destructis uinculis mortis, christus ab inferis uictor ascendit. Nihil enim nobis nasci profuit nisi redimi profuisset. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio! O inæstimabilis dilectio caritatis, ut seruum redimeres filium tradidisti! O certe necessarium adæ peccatum et nostrum, quod christi morte deletum est! O felix culpa quæ tales ac tantum meruit habere redemptorem! O beata nox, quæ sola meruit scire tempus et horam in qua christus ab inferis resurrexit! Hæc nox est de qua scriptum est, et nox ut dies inluminabitur, et nox inluminatio mea in deliciis meis. Huius igitur sanctificatio noctis fugat scelerâ, culpas lauat, et reddit innocentiam lapsis et maestis lætitiam, Fugat odia, concordiam parat, et curuat imperia. In hu+ius igitur noctis gratia suscipe, pater, incensi huius sacrificium uest-

¹ Z. ends here.

² Post hæc, adorata sancta cruce, et reposita in loco solito, uadant duo sacerdotes induiti casulis, deforant super altare corpus domini quod seruatum est. Et mixtis in calice uino et aqua turificet sacerdos altare. Deinde dicat,

Oremus, preceptis salutaribus moniti.

Finitaque oratione dominica, dicat sub silentio, Libera nos, quæsumus, domine. Atque subiungat, Per omnia secula saeculorum. Et nichil plus dicens, mittat in calicem particulam dominici corporis, communicet se ipsum, deinde alios. Y.

¹ In red letters.

² So O; om. V.

pertinum. Quod tibi in hac cerci oblatione sollemini per ministrorum manus de operibus apum sacrosancta reddit ecclesia. Sed iam columnę huius preconia nouimus, quam in honorem dei rutilans ignis + accendit. Qui¹ licet diuisus in partes mutuati luminis detrimenta non nouit. Alitur liquantibus cercis, quas in substantiam pretiosae huius lampadis apes² mater eduxit. Apes³ ceteris q(uæ) subiecta sunt homini animantibus antecellit. Quum sit minima corporis paruitate, ingentes animos angusto uersat in pectore, uiribus imbecillis, sed fortis ingenio⁴. O uere beata et mirabilis apes! O uere beata et mirabilis apes², cuius nec sexum masculi uiolant, fetus non quassant, nec filii destruunt castitatem! Sicut sancta concepit uirgo maria, uirgo peperit, et uirgo permansit³. O uere beata nox, quæ expoliauit ægyptos, ditauit hebreos, nox in qua terrenis cœlestia iunguntur! Oramus te, domine, ut cœreus iste in honorem nominis tui conse+cratus ad noctis huius caliginem destruendam indeficiens perseueret¹, in odorem suauitatis acceptus, supernis luminaribus mysceatur. Flamas eius lucifer matutinus inueniat, Ille, inquam, lucifer qui nescit occasum, ille, qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit.⁷

Hic quasi collecta.

Precamur ergo te, domine, ut nos famulos tuos omnem clerum, et deuotissimum populum, una cum papa nostro, et⁵ archiepiscopo nostro atque rege nostro⁵, quietæ temporum concessa, in his paschalibus festis conseruare digneris. Per dominum nostrum.⁷

^{1,1} The original writing has been erased, and this fuller passage substituted in a closer but nearly contemporaneous hand-writing.

² So O, apis V.

^{3,5} This account of the bee, still longer in V, has been omitted in modern missals.

⁴ + Hæc, explorata temporum uice, cum canitiem pruinosa hiberna posuerint, et glaciari senio uerni temporis moderata deter-scent, statim prodeundi ad laborem cura succedit. Dispersæque per agros, libratis paululum pennis, cruribus suspensis insidunt, pasti more, legere flosculos, honeratis uictualibus suis ad castra remeant; ibique aliae, inæstimabili arte, cellulas tenaci glutino instruant; aliae liquentia mella stipant; aliae uertunt flores in cæram; aliae ore natos fingunt; aliae collectum e foliis nectar includunt. Apis corporis minima quantitate, ingenio mirabilis naturali. O uere beata, etc., *ut supra Z.*

^{5,5} The original text has been erased in order to introduce this reference to the archbishop and king.

Oratio post benedictionem cerci dicenda, antequam legatur prima lectio genesis: In principio.

Deus, qui diuitias misericordiae tue in hac precipuae nocte largiris, propitiare uniuerso ordini sacerdotalis officii, et omnes gradus famulatus nostri, perfecta delictorum remissione sanctifica, ut mynistraturos regeneratrici gratiae tue nulli esse obnoxios patiaris offensq. Per dominum.⁷

Lectio i.¹ In principio. Sequitur oratio. Oremus.

Deus, qui mirabiliter creasti hominem, et mirabilius redemisti, da nobis, quesumus, contra oblectamina peccati mentis ratione persistere, ut mereamur ad gaudia æterna peruenire. Per.⁷

Lectio ii.² Noe uero. Oremus.

Deus, incommutabilis uirtus, lumen æternum, respice propitius ad totius ecclesiæ tuæ mirabile sacramentum, et opus salutis humanæ perpetua dispositionis effectu tranquillius operare; lotusque mundus experiatur et uideat, deiecta erigi, inueterata nouari, et per ipsum redire omnia in integrum, a quo sumpsere principium. Per.⁷

Lectio iii.³ Temptauit deus. Oremus.

Deus, fidelium pater summe, qui in toto orbe terrarum promissionis tuæ filios diffusa adoptione multiplicas et per paschale sacramentum abraham puerum tuum uniuersarum, sicut iurasti, gentium efficis patrem; da populis tuis digne ad gratiam tuæ uocationis intrare. Per.⁷

Lectio iv.⁴ Factum est. Cum cantico, Cantemus domino.

Deus, cuius antiqua miracula etiam nostris seculis coruscare sentimus, dum quod uni populo a persecutione ægyptia liberando dexterę tuę

¹ LEC. I. In principio.

II. COLL. Deus qui mirabi-

² LEC. II. Factum est in ui-

gilia matutina.

TRAC. Cantemus.

³ LEC. III Apprehendent.

TRAC. Vinea.

COLL. Deus, qui nos ad celebrandum.

⁴ TRAC. Sieut ceruus.

COLL. Omnipotens s. d.

liter creasti hominem.

COLL. Deus, enius antiqua miracula.

LEC. III. Hæc est here-

ditus.

TRAC. Attende, cœlum.

COLL. Deus, qui ecclesiæ.

ALIA. Concede, quesumus.

potentia contulisti, id in salutem gentium per aquam regenerationis operaris; praesta, ut et in abrahæ filios, et in israheliticam dignitatem totius mundi transeat plenitudo. Per.⁹

Lectio v. Hæc est hereditas. Oremus.

Omnipotens sempiterne deus, multiplica in honorem nominis tui, quod patrum fidei sp̄ondisti, et promissionis filios sacra adoptione dilata, ut quod priores sancti non dubitauerunt futurum, ecclesia tua magna iam ex parte cognoscat impletum. Per.⁹

Lectio vi. Audi, israhel. Oremus.

Deus, qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione multiplicas, concede propitius ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tucaris. Per.⁹

Lectio vii. Facta est super me. Oremus.

Deus, qui nos ad celebrandum paschale sacramentum utriusque testamenti paginis imbuisti. da nobis intelligere misericordiam tuam, ut ex perceptione pr̄sentium munerum firma sit expectatio futurorum. Per dominum nostrum.⁹

Lectio viii. Adprehendent vii mulieres. Cum cantico, Uinea facta¹.

Deus, qui omnibus ecclesiæ tuę filiis sanc- torum prophetarum uoce manifestasti in omni loco dominationis tue, saturem te bonorum semi- num, et electorum palmitum esse cultorem; tribue, quesumus, populis tuis, qui et uinearum apud te nomine censemur, et segetum, ut spinarum et tribulorum squalore resecato, digni efficiantur fruge fecunda. Per.⁹

Lectio viii. Dixit dominus ad moysen².

Omnipotens sempiterne deus, qui in omnium operum tuorum dispensatione es mirabilis; intelligent redempti tui non fuisse excellentius, quod initio factus est mundus, quam quod in fine seculorum pascha nostrum immolatus est christus. Qui tecum.⁹

Lectio x. Factus est sermo domini ad ionam.

Deus, qui diuersitatem omnium gentium in confessione tui nominis adunasti; da nobis et

uelle et posse quod precipis, ut populo ad aeternitatem uocato, una sit fides mentium et pietas actionum. Per.⁹

Lectio xi. Scripsit moyses. Cum cantico, Attende celum.

Deus, celsitudo humilium, et fortitudo rectorum, qui per sanctum moysen puerum tuum ita erudire populos tuos sacri carminis tui decantatione uoluisti, ut illa legis iteratio fieret etiam nostra directio; excita in omnem iustificatarum gentium plenitudinem potentiam tuam, et da letitiam, mitigando terrorem, ut omnium peccatis tua remissione deletis, quod denuntiatum est in ultionem transeat in salutem. Per.⁹

Lectio xii.¹ Nabuchodonosor².

Omnipotens sempiterne deus, spes unica mundi, qui prophetarum tuorum pr̄econio pr̄äsentium temporum declarasti mysteria; auge populi tui uota placatus; quia in nullo fidelium, nisi ex tua inspiratione, proueniunt quarumlibet incrementa uirtutum. Per.⁹

Canticum, Sicut eruius desiderat.

Omnipotens sempiterne deus, respice propitius ad deuotionem populi renascentis, qui sicut ceruus aquarum expetit fontem, et concede propitius ut fidei ipsius sitis, baptismatis mysterio, animam corporisue sanctificet. Per.

Inde uero descendes cum letania ad fontes.

Oratio in sabbato sancto. Ad missam³.

DEUS, QUI HANC SACRATISSIMAM noctem gloria dominicæ resurrectionis inlustras, conserua in noua familiae tue progenie adoptionis spiritum,

¹ Benedictus es.
Benedicite, omnia opera,
domino.
Benedicite, caeli, domino.

Benedicite, angeli domini,
domino.
Unnum dicite, ut supra.

² The first, fourth, and eighth of these Lections and Coll. are given in Z, followed by Lect. Hæc est hereditas. Coll. Deus, qui ecclesiæ tuam semper gentium uocatione multiplicas, concede propitius ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tucaris, followed by an ordo ad catecumenum faciendum, published by the Surtees Soc. vol. lxiii. p. 131*.

³ (LEC. Si conresurrexisti.
EV. Vespere).
A. Letania maior.
Gloria in excelsis.
AL. Confitemini.

TR. Laudate deum.
v. Quoniam confirmata.
In hac nocte non canatur offerenda nec agnus dei?

¹ So O; Domini V.

² So O; Dixit quoque dominus V.

quem dedisti, ut corpore et mente renouati puram tibi exhibeant seruitutem. Per.²

Super oblata.

Suscipe, domine, quesumus, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiatæ mysteriis, ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per dominum.²

Prefatio.

U. D.¹ æquum et salutare. Te quidem omni tempore, sed in hac potissimum nocte gloriosius predicare (cum) pascha nostrum immolatus est christus. Ipse enim uerus est agnus, qui abstulit peccata mundi, qui mortem nostram moriendo destruxit, et uitam resurgendo reparauit. Et ideo cum angelis².

Infra actionem.

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes resurrectionis domini nostri ihesu christi secundum carnem. Sed et memoriam uenerantes in primis gloriose semper uirginis mariae, genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi. Sed et beatorum apostolorum.²

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctæ familiae tuæ, quam tibi offerimus pro his quoque, quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus.²

Benedictio.

Deus, qui de ecclesiæ suæ intemperato utero nouos populos producens, eam, uirginitate manente, noua semper prole fecundat; fidei, spei, et caritatis uos munere replete, et sue in uos benedictionis dona infundat. Amen.

Et qui hanc sacratissimam noctem redemptoris nostri resurrectione uoluit inlustrare, mentes uestras, peccatorum tenebris mundatas, uirtutum copiis faciat coruscare. Amen.

Quo corum, qui modo renati sunt, innocentiam imitari certetis, et uascula mentium uestrarum exemplo presentium luminum inlustretis, ut cum bonorum operum lampadibus, ad huius sponsi thalamum, cuius resurrectionem celebratis, cum prudentibus uirginibus intrare possitis. Amen.

Quod ipse prestare³.

¹ + et justum V.

² V. Z.

³ O. p. 369.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuæ caritatis infunde, ut quos sacramentis paschalibus satiasti, tua facias pietate concordes. Per.²

*In dominica sancta¹.**Oratio ad missam.*

DEVS, QVI HODIerna DIE PER VNI-GENITUM TUUM ÆTERNItatis nobis adiutum deuicta morte reserasti, uota nostra, que præueniendo aspiras, etiam adiuuando prosecuere. Per eundem.²

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiatæ mysteriis ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per.²

Prefatio.

U. D. æquum et salutare. Te quidem omni tempore, sed in hac potissimum die gloriosius predicare, quo (uel cum) pascha nostrum immolatus est christus. Ipse enim uerus est agnus, qui abstulit peccata mundi, Qui mortem nostram moriendo destruxit, et uitam resurgendo reparauit. Et ideo².

In fractione.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes resurrectionis domini dei nostri ihesu christi secundum carnem. Sed et memoriam uenerantes in primis gloriose semper uirginis mariae genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi, Sed et beatorum apostolorum.²

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctæ familiae tuæ, quam tibi offerimus pro his quoque quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem om-

¹ (EP. Expugnate.

EV. Maria magdalene).

A. Resurrexi.

PS. Domine, probasti.

R. Haec dies.

V. Confitemini.

² O. Z. end here. + cum angelis, usque fine dicentes V.

AL. Pascha nostrum.

V. Epulemur.

OF. Tremuit terra.

V. Notus in iudea.

V. Et factus est.

COM. Pascha nostrum.

nium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus.²

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, hodierna interueniente paschali sollemnitate, et ab omni miseratus dignetur defendere prauitatem. Amen.

Et qui ad æternam uitam in unigeniti sui resurrectione uos reparat, in ipsius aduentu immortalitatis uos gaudiis uestiat. Amen.

Et qui expletis iejuniorum siue passionis dominicę diebus, paschalis festi gaudia celebratis, ad ea festa, quae non sunt annua, sed continua, ipso opitulante, exultantibus animis ueniat. Amen.

Quod ipse præstare dignetur¹.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tue caritatis infunde, ut quos sacramentis paschalibus satiasti tua facias piate concordes. Per dominum.²

Ad uesperum. Ad sanctum iohannem.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui resurrectionis dominicę sollemnia colimus, innovatione tui spiritus a morte animæ resurgamus. Per.²

Ad fontes.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui resurrectionis dominicę sollemnia colimus, expectationis nostræ suscipere lætitiam mereamur. Per.²

Ad sanctum andream.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gratiam dominicæ resurrectionis agnouimus, ipsi per amorem spiritus a morte animæ resurgamus. Per dominum.²

¹ O. p. 369.

² + *Benedictio carnis.* Deus uniuersæ carnis, deus qui noe et filiis suis de mundis et immundis animaib[us] precepta dedisti, quique sicut holera herbarum humani(o) generi quadrupedia munda edere præcipisti; qui agnum in ægypto moysi et populo tuo in uigilia paschæ comedere præcepisti, in figura domini nostri ihesu christi, cuius sanguinem omnia primogenita tibi de mundo redemisti, et in nocte illa omne primogenitum in ægyptum percussisti, seruans populum tuum agni sanguine prænotatum; dignare, domine omnipotens, benedicere et sanctificare has carnes, ut quicunque ex populis tuis fidelibus comedenterint, omni benedictione caelesti et gratia saturati repleantur in nobis. Per quem haec omnia, domine. Z.

Feria ii. in albas¹.

Ad sanctum petrum.

Deus, qui sollemnitate paschali mundo remedia contulisti, populum tuum, quesumus, cælesti dono prosequere, ut et perfectam libertatem consequi mercatur, et ad uitam proficiat sempiternam. Per.²

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces populi tui, cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initia mysteriis, ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per dominum.²

Prefatio.

U. D. æquum et salutare. Te quidem omni tempore. Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, *ut supra*. Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, *ut supra, per totam ebdomadam.*

Item alia.

U. D. aeterne deus. Et te suppliciter exorare, ut fidelibus tuis dignanter impendas, quo et paschalia capiant sacramenta, et desideranter expectent uentura, Ut in mysteriis quibus renati sunt, permanentes ad nouam uitam, his operantibus, perducantur. Per christum².

Ad complendum.

Implacatur in nobis, quesumus, domine, sacramenti paschalis sancta libatio, nosque de terrenis affectibus ad cæleste transfrat institutum. Per³.

Ad uesperum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, a cunctis malis imminentibus per haec paschalia festa liberemur. Per.²

Ad fontes.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut festa

¹ A. Introduxit uos dominus.
P. Confitemini domino.
R. Ileec dies quam fecit.
V. Dicat nunc israel.
O. Angelus domini descendit.

com. Surrexit dominus et.
(E.P. Stans petrus.
EV. Exeentes duo ex discipulis.
SEQ. Celica resonent).

² O. p. 313. Z. A later hand adds on the margin: Sec. Paschales hostias recensentes, quesumus, domine, ut quod frequentamus actu comprehendamus effectu. Per. S. p. 367; E. p. 93.

³ Gel. p. 576; E. p. 93.

paschalia, quæ uenerando colimus, etiam uiuendo tencamus. Per.^y

Ad sanctum andream.

Deus, qui populum tuum de hostis callidi seruitute liberasti, preces cius misericorditer respic, et aduersantes eis tua uirtute prosterne. Per.^y

Feria iii.¹*Ad sanctum paulum.*

Deus, qui eccliam tuam nouo semper factu multiplicas, Concede famulis tuis, ut sacramentum uiuendo teneant quod fide perceperunt. Per dominum.^y

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, fidelium preces cum oblationibus hostiarum, ut per hæc piæ devotionis officia ad cœlestem gloriam transcamus. Per.^y

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui oblatione sui corporis, remotis sacrificiorum carnalium obseruationibus, se ipsum tibi sacram hostiam, agnumque inmaculatum summus sacerdos pro salute nostra immolauit. Per quem².

Ad complendum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut paschalis perceptio sacramenti continuo in nostris mentibus perseueret. Per.^y

Ad uesperos.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui paschalis festiuitatis sollemnia colimus, in tua semper sanctificatione uiuamus. Per.^y

Ad fontes.

Præsta³, quesumus, omnipotens deus, ut per hæc paschalia festa quæ colimus, deuoti in tua semper laude uiuamus. Per.^y

Ad sanctum andream.

Deus, qui conspicis familiam tuam omni humana uirtute destitui, paschali interueniente festiuitate, tui eam brachii protectione custodi. Per.^y

Feria iv.¹*Ad sanctum laurentium foris murum.*

DEUS, QUI NOS RESURRECTIONIS DOMINICÆ annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut per temporalia festa, quæ agimus, peruenire ad gaudia æterna mereamur. Per.^y

Super oblata.

Sacrificia, domine, paschalibus gaudiis immolamus, quibus ecclæsa mirabiliter et pascitur et nutritur. Per.^y

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et pietatem tuam indecessis precibus implorare, ut qui paschalis festiuitatis sollemnia colimus in tua semper sanctificatione uiuamus, Quo per temporalis festi obseruationem peruenire mereamur ad æternorum gaudiorum continuationem. Per christum².

Ad complendum.

Ab omni nos, quesumus, domine, uertustate purgatos sacramenti tui ueneranda perceptio in nouam transferat creaturam. Per dominum.^y

Ad uesperos.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut huius paschalis festiuitatis mirabile sacramentum, et temporello nobis tranquillitatem tribuat, et uitam conferat sempiternam. Per.^y

Ad fontes.

Deus, qui nos per paschalia festa lætificas, concede propitius ut ea, quæ deuote agimus, te adiuuante, fideliter teneamus. Per.^y

Ad sanctum andream.

Tribu, quesumus, omnipotens deus, ut illuc tendat christiane devotionis affectus, quo tecum sit nostra substantia. Per.^y

¹ A. Aqua sapientie.
PS. Confitemini.

R. Hæc dies.

V. Dicant qui redempti.

AL. Angelus domini.

OF. Intonuit de celo.

² O. p. 313. Z.

COM. Si conresurrexitis.
(EP. Surgens paulus.)

AL. Surrexit dominus uere.

EV. Stetit ihesus.

Mater sequentiarum).

See Introd. § 37.

³ Bod. omits this Coll.

¹ A. Venite, benedicti.

PS. Confitemini.

R. Hæc dies quam.

V. Dextera domini.

AL. In die resurrectionis.

² O. p. 314. Z.

OF. Portas cœli aperuit.

COM. Christus resurgens.

(EP. Aperiens petrus.)

E.V. Manifestauit se.

SEQ. Claris uocibus).

Feria v.¹

Ad apostolos.

Deus, qui diuersitatem gentium in confessionem tui nominis adunasti, da, ut renatis fonte baptissimatis una sit fides mentium, et pietas actionum. Per.²

Super oblata.

Suscipe, quesumus, domine, munera populo-rum tuorum propitiis, ut confessione tui nominis et baptismate renouati sempiternam beatitudinem consequantur. Per.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui nos per paschale mysterium edocuit uictustatem uitae relinquere, et in nouitate spiritus ambulare, A quo perpetuae mortis superatur acerbitas, et aeternę uitę fidelibus tribuitur integritas. Per quem².

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras, ut redēptionis nostrae sacrosancta commercia, et uitę nobis conferant prēsentis auxilium, et gaudia sempiterna concilient. Per dominum.²

Ad uesperos.

Deus, qui nobis ad celebrandum paschale sacramentum liberiores animos præstisti, docce nos et metuere quod irasceris, et amare quod precipis. Per.²

Ad fontes.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut ecclēsia tua suorum firmitate membrorum et noua semper fœcunditate laetetur. Per.²

Ad sanctum andream.

Multiplica, quesumus, domine, fidem populi tui, ut cuius per te sumpsit initium, per te consecratur augmentum. Per dominum.²

¹ (EP. Angelus domini.

AL. Surrexit altissimus.

EV. Maria stabat).

A. Uictricem manum.

PS. Confitemini domino.

R. Haec dies.

² O. p. 314. Z.

v. Lapidem quem.

AL. Redēptionem.

OF. In die sollempni.

COM. Populus adquisitionis.

(Iustus ut palma).

Feria vi.¹

Ad sanctam mariam ad martyres.

Omnipotens sempiterne deus, qui paschale sacramentum in reconciliationis humanę foedere contulisti; da mentibus nostris ut quod professione celebramus imitemur affectu. Per.²

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, placatus assume, quas et pro renatorum expiatione peccati deferimus, et pro acceleratione cœlestis auxillii. Per.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui secundum promissionis tuae incommutabilem ueritatem, cœlestis pontifex factus in aeternum, Solus omnium sacerdotum peccati remissione non eguit, sed potius peccatum mundi idem uerus agnus abstersit. Per quem².

Ad complendum.

Respicie, quesumus, domine, populum tuum, et quem aeternis dignatus es renouare mysteriis, a temporalibus culpis dignanter absolue. Per.²

Ad uesperos³.

Deus, per quem nobis et redēptio uenit et prēstatur adoptio, respice in opera misericordię tuę, ut in christo renatis aeterna tribuatur hereditas, et uera libertas. Per eundem.²

Ad fontes.

Adesto, quesumus, domine, familię tuę, et dignanter impende, ut quibus fidei gratiam contulisti, et coronam largiaris aeternam. Per.²

Sabbato⁴.

Ad sanctum iohannem statio.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ A. Eduxit eos dominus.

PS. Altendite.

R. Haec dies.

V. Benedictus.

AL. Surrexit altissimus.

OF. Erit nobis,

² O. p. 314. Z.⁴ A. Eduxit dominus popu-

lum.

PS. Confitemini domino.

AI. Haec dies quam.

ITEM AL. Laudate, pueri.

COM. Data est mihi.

(EP. Christus semel.

AI. Crucifixus.

EV. Unde in discipuli.

SEQ. Lira).

³ + ad hierusalem V.

OF. Benedictus qui uenit.

COM. Omnes qui in christo.

(EP. Deponentes.

EV. Una sabbati.

SEQ. Omnes sancti).

festa paschalia uenerando egimus, per haec contingere ad gaudia æterna mereamur. Per.^y

Secreta.

Concede, quesumus, domine, semper nos per haec mysteria paschalia gratulari, ut continua nostræ reparationis operatio perpetuæ nobis fiat causa lætitiae. Per.^y

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem supplices exposcimus, ut cuius muneric pignus accepimus, manifesta dona comprehendere ualcamus. Et quæ nobis fideliter speranda contulit paschale sacramentum, per resurrectionis eius adtingere mereamur ineffabile misterium. Per quem¹.

Ad complendum.

Redemptionis nostræ munere uegetati, quesumus, domine, ut hoc perpetuæ salutis auxilium fides semper uera proficiat. Per.^y

Ad uesperos².

Deus, totius conditor creature, famulos tuos quos fonte renouasti baptismatis, quosque gratiæ plenitudine solidasti, in adoptionis sorte facias dignanter adscribi. Per.^y

Ad fontes.

Deus, qui multiplicas ecclesiam tuam in sole renaſcentium, fac eam gaudere propitijs de suorum profectibus filiorum. Per.^y

Dominica dicitur octabas paschæ³.

PRESTA, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, ut qui paschalia festa peregrimus, hæc, te largiente, moribus et uita teneamus. Per dominum nostrum.^y

Super oblata.

Suscipe munera, quesumus, domine, exultantis ecclesiæ, et cui causam tanti gaudii praestitisti, perpetuum fructum concede lætitiae. Per.^y

¹ O. p. 314. Z.² + ad S. Mariam O. V; om. Z.³ So E; Die dom. post albas Bod. O. V.

A. Quasimodo geniti.

PS. Exultate deo.

AL. Hæc dies.

ITEM. Pascha nostrum.

OF. Angelus domini de-

scendit.

COM. Mitte manum.

(EP. Omne datum.

EV. Cum esset sero).

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Et te suppliciter obsecrare, ne nos ad illum sinas redire actum, cui iure dominatur inimicus. Sed in hac potius facias absolutione persistere, per quam diabolus extitit, filio tuo uincente, captiuus. Et ideo¹.

Benedictio.

Deus, cuius unigenitus hodierna die discipulis suis, ianuis clausis, dignatus est apparere, suæ uos benedictionis locupletare, et cœlestis uobis regni ianuas dignetur aperire. Amen.

Et qui ab corum pectoribus, ad tactu sui corporis, uulnus amputauit dubietatis, concedat ut per fidem qua cum resurrexisse creditis, omnium delictorum maculis carcatis. Amen.

Et qui cum cum thoma deum et dominum detis, et cernuis uocibus inuocatis; ab eo et in hoc seculo a malis omnibus tueri, et in futuro sanctorum cœtibus adscisci ualeatis. Amen.

Quod ipse præstare dignetur².

Ad complendum.

Quesumus, dominus deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, et præsens nobis remedium esse facias et futurum. Per.^y

Ad uesperos.

Largire, quesumus, domine fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem, ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et secura tibi mente deseruant. Per dominum.^y

Ad fontes.

Deus, qui nos exultantibus animis pascha tuum celebrare tribuisti, fac nos, quesumus, et temporalibus gaudere subsidiis et æternitatis effectibus gratulari³. Per.^y

Incipiunt alias orationes paschales.

Deus, qui omnes in christo renatos genus regium et sacerdotiale fecisti, da nobis et uelle et posse quæ precipis, ut populo ad æternitatem uocato, una sit fides cordium, et pietas actionum. Per eundem.^y

Alia.

Deus, qui credentes in te fonte baptismatis

¹ O. p. 315. Z.² O. p. 370.³ Om. Z.

innouasti, hanc renatis in christo concede custodiā, ut nullo erroris incursu gratiam tuā benedictionis amittant. Per eundem.^y

Alia.

Deus, qui pro salute mundi sacrificium paschale fecisti, propitiare supplicationibus nostris, ut interpellans pro nobis pontifex summus, nos per id quod nostri est similis reconciliet, per id quod tibi est aequalis absoluat, ihesus christus filius tuus. Qui tecum.^y

Alia.

Deus, qui ad æternam uitam in christi resurrectione nos reparas, erige nos ad consedendum(tem) in dextera tua nostræ salutis auctorem, ut qui propter nos iudicandus adiunxit, pro nobis iudicaturus adueniat, ihesus christus filius tuus dominus noster. Qui tecum.^y

Alia.

Deus, reparator innocentiae et amator, dirige ad te tuorum corda seruorum, ut de infidelitatis tenebris liberati, numquam a tuæ ueritatis¹ luce discedant. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Deus, qui credentes in te populos gratiæ tuæ largitate multiplicas, respice propitius ad electionem tuam, ut qui sacramento baptismatis sunt renati, regni cœlestis increantur introitum. Per.^y

Alia.

Deus, qui ad aeternam uitam in christi resurrectione nos reparas, imple pietatis ture ineffabile sacramentum, ut cum in maiestate sua salvator noster aduenerit, quos fecisti baptismo regenerari, facias beatam immortalitate uestiri. Per eundem.^y

Alia.

Deus, humani generis conditor et redemptor, quesumus, ut reparationis nostræ collata subsidia, te iugiter inspirante, sectemur. Per.^y

Alia.

Deus, qui nos fecisti hodierna die paschalia festa celebrare, fac nos, quesumus, in cœlesti regno gaudere. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Depelle¹, domine, conscriptum peccati lege cyrographum, quod in nobis paschali mysterio per resurrectionem tui filii euacuasti. Qui tecum.^y

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui humanam naturam supra prime originis reparas dignitatem, respice pietatis tuæ ineffabile sacramentum, et quos regenerationis mysterio innouare dignatus es, in his dona tua perpetua gratiæ protectione conserua. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, deduc nos ad societatem cœlestium gaudiorum, ut spiritu sancto renatos regnum tuum facias introire; atque eo perueniat humilitas gregis, quo precessit celsitudo pastoris. Qui tecum.^y

Alia.

Praesta nobis, omnipotens et misericors deus, ut in resurrectione domini nostri ihesu christi percipiamus ueraciter portionem. Per eundem.^y

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut ueterem cum suis rationibus hominem deponentes, illius conuersatione uiuamus, ad cuius nos substantiam paschalibus remediis transtulisti. Per eundem.^y

Alia.

Gaudeat, domine, plebs fidelis, et cum propriæ recolit salvationis exordia, cius promoueatur augmentis. Per dominum.^y

Alia.

Fac, omnipotens deus, ut qui paschalibus remediis innouati, similitudinem terreni parentis euasimus, (ad) formam cœlestis transferamus(r) auctoris. Qui tecum.^y

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, dextera tua perpetuo circumdet auxilio, ut, paschali interueniente sollemnitate, ab omni prauitate defensa, donis cœlestibus prosequatur. Per.^y

¹ So E; virtutis Bod. V. O.

¹ So Bod. O; + quesumus V; Repelle Z.

Sequuntur benedictiones¹.

Benedicat uos omnipotens deus, qui uos gratuita miseratione creauit, et in resurrectione unigeniti sui spem uobis resurgendi concessit. Amen.

Resuscitat² uos de uitiorum sepulchris, qui eum resuscitauit a mortuis. Amen.

Ut cum eo sine fine feliciter uiuatis, quem resurrexisse a mortuis ueraciter creditis. Amen.

Quod ipse præstare³.

Item alia.

Deus, qui per resurrectionem unigeniti sui uobis contulit et donum redēptionis, et decus adoptionis, suæ uobis conferat præmia benedictionis. Amen.

Et, quo redimente, percepistis donum perpetuae libertatis, eo largiente, consortes officiamini æterne hereditatis. Amen.

Et cui consurrexisti in baptismate credendo, adiungi mercamini in cœlesti regione bene uiuendo. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Missa in pascha annotina⁴.

Deus, per cuius prouidentiam nec preteritorum momenta deficiunt, nec ulla superest expectatio futurorum, tribue permanentem peractæ, quam recolimus, sollempnitatis effectum; ut quod recordatione percurrimus, semper in opere tencamus. Per⁵.

Secreta.

Clementiam tuam, domine, suppliciter exoramus ut paschalis munera sacramentum, quod fide recolimus, et spe desideramus intenti, perpetua dilectione capiamus. Per dominum⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et redēptionis nostræ festa recolere, quibus humana substantia uinculis preuaricationis exuta, spem resurrectionis per renouatam originis dignitatem assumpsit. Et ideo cum angelis⁷.

¹ Only eight of the above Coll. are given in Z., and no Benedictions.

² Resurget O.

³ O. p. 370.

⁴ Introd. § 47. (Resurrexi. *per totum. Et si in xlma euenerit.* nos autem. *per totum.* EP. Non cesso gratias agens. EV. Erat homo ex phariseis).

⁵ Gel. p. 579.

⁶ Ib. p. 580.

⁷ O. p. 315.

Ad complendum.

Tua nos, quesumus, domine, quæ sumsimus sancta purifcent, et operationis suæ remedio nos perficiant esse placatos. Per dominum¹.

Dominica i. post octauas paschæ².

Deus, qui in filii tui humilitate iacentem mundum erexisti, fidelibus tuis perpetuam lætitiam concede, ut quos perpetuae mortis eripuisti casibus, gaudiis facias sempiternis perfri. Per eundem.³

Secreta.

Benedictionem, domine, nobis conserat salutarem sacra semper oblatio, ut quod agit mysterio uirtute perficiat. Per dominum.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et immensam bonitatem pietatis tue humiliiter exorare ut ignorantiam nostræ mortalitatis adtendens, ex tua inspiratione nos facias postulare quod rectum est, et tua clementia tribuas impetrare quod poscimus. Per christum³.

Ad complendum.

Præsta nobis, omnipotens deus, ut uiuificationis tuæ gratiam consequentes in tuo semper munere gloriemur. Per dominum.⁴

Ad populum.

Concede, misericors deus, ut et deuotus tibi populus semper existat, et de tua clementia quod ei prosit indesinenter optineat. Per dominum⁴.

Dominica ii. post octauas paschæ⁵.

Deus, qui errantibus ut in uiam possint redire iustitiae ueritatis tuæ lumen ostendis; da cunctis qui christiana professione censemur, et illa re-

¹ Gel. p. 580.

² A. Misericordia domini.

PS. Gaudete(exultate), iusti.

AL. Redemptionem.

AL. Surrexit dominus uere.

OF. Deus, deus meus, ad te.

COM. Ego sum pastor.

³ O. p. 315. Z.

⁴ Gel. p. 583; om. Z.

⁵ A. Iubilate deo, omnis.

PS. Dicite deo quam.

AL. Lauda, anima.

AL. Angelus domini de-

scendit.

OF. Lauda, anima.

(EP. Christus passus est.

AL. Lauda, anima mea.

AL. Surrexit dominus, et
occurrit.

EV. Ego sum pastor).

⁶ Modicum et non.

COM. Modicum et tamquam
aduenas.

AL. Laudate dominum.

AL. Nonne cor nostrum.

EV. Modicum).

spuere quæ huic inimica sunt nomini, et ea quæ sunt apta sectari. Per.²

Secreta.

His nobis, domine, mysteriis conferatur, quo terrena desideria mitigantes, discamus amare cælestia. Per dominum nostrum.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui de uirgine nasci dignatus, per passionem et mortem a perpetua morte nos liberauit, et resurrectione sua nobis uitam contulit. Per quem¹.

Ad complendum.

Sacmenta quæ sumpsimus, quesumus, domine, et spiritualibus nos instruant alimentis, et corporalibus tucantur auxiliis. Per.²

Ad populum.

Tibi placitam, deus noster, populo tuo tribue voluntatem, quia tunc illi prospera cuncta præstabitis, cum tuis aptum feceris institutis. Per.²

Domînica iii. post octauas paschæ³.

Deus, qui fidelium mentes unius efficias uoluntatis; da populis tuis id amare quod precipis, id desiderare quod promittis, ut inter mundanas uarietates ibi nostra fixa sint corda, ubi uera sunt gaudia. Per.²

Secreta.

Deus, qui nos per huius sacrificii ueneranda commercia, unius summe diuinitatis participes effecisti; præsta, quesumus, ut sicut tuam cognoscimus ueritatem, sic eam dignis moribus assequamur.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tui misericordiam muneris postulare, ut tempora quibus post resurrectionem suam dominus noster ihesus christus cum discipulis corporaliter habitauit, Sic, ipso

¹ O. p. 316. Z.

² Gel. p. 584; om. Z.

³ AL. Cantate domino.

PS. Saluabit sibi dextera.

AL. Dominus regit, exultent.

AL. In die resurrectionis.

OF. Iubilate deo, uniuersa.

COM. Dum uenerit.

(EP. Omne datum.

AL. Oportebit.

AL. Surrexit dominus uester.

EV. Vado ad eum).

opitulante, pia deuotione tractemus, quatinus in his omnium uitiorum sordibus careamus. Per quem¹.

Ad complendum.

Adesto, quesumus, domine deus noster, ut per haec quæ fideliter sumpsimus et purgemur a uitiis, et a peccatis omnibus exuamur². Per dominum.²

Super populum.

Exaudi, domine, quesumus, preces nostras; ut quod tui uerbi sanctificatione promissum est, euangelico ubique compleatur effectu, et plenitudo adoptionis (obtineat) quod predixit testificatio ueritatis. Per dominum nostrum³.

Domînica iiij. post octauas paschæ⁴.

Deus, a quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus, ut cogitemus, te inspirante, quæ recta sunt, et te gubernante, eadem faciamus.²

Super oblata.

Suscipe, domine, fidelium preces, cum oblationibus hostiarum, ut per haec pię deuotionis officia ad cælestem gloriam transeamus. Per.²

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Et maiestatem tuam indefisis precibus exorare, ut mentes nostras bonis operibus semper informes, Quia sic erimus præclarí muneris prompta sinceritate cultores, si ad meliora iugiter transeuntes paschale mysterium studeamus habere perpetuum. Per christum⁵.

Ad complendum.

Tribuę nobis, domine, cælestis mensę uirtutis societatem, et desiderare quæ recta sunt, et desiderata percipere. Per dominum.²

Ad populum.

Deus, qui misericordiae ianuam fidelibus patere

¹ V. p. 317. Z.

² eruamur V.

³ Gel. p. 585; om. Z.
alleluia.

⁴ A. Uocem iocunditatis.

PS. Iubilate deo.

AL. Iubilate deo.

AL. Surrexit altissimus.

OF. Benedicite, gentes.

COM. Cantate domino,

(EP. Estote factores uerbi.

AL. Quia posuit.

AL. Gauisi sunt.

EV. Amen, amen, dico

uobis).

⁵ O. p. 318. Z.

uolusti, respice in nos, et misere nostri; ut qui uoluntatis tue uiam, donante te, sequimur, a uite numquam semitis deuiciemur. Per¹.

Missa in lætanía maiore.

Ad sanctum laurentium.

Mentem familiæ tuæ, quesumus, domine, intercedente beato Laurentio martyre tuo, et munere conpunctionis aperi², et largitate pietatis exaudi. Per dominum nostrum.³

Ad sanctum ualentinum.

Deus, qui culpas delinquentium districte feriendo percutis, fletus quoque lugentium non recuses, ut qui pondus tuæ animaduersione(is) cognouimus, etiam pietatis gratiam sentiamus. Per.⁴

Ad pontem molbi⁵.

Parce, domine, quesumus, parce populo tuo, et nullis iam patiaris aduersitatibus fatigari, quos precioso filii tui sanguine redemisti. Qui tecum.⁶

Ad crucem.

Deus, qui culpas nostras piis uerberibus percutis, ut a nostris iniquitatibus emundes, da nobis et de uerbere tuo proficere, et de tua citius consolatione gaudere. Per.⁷

In atrio.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et sperantes in tua misericordia, intercedente beato petro apostolo tuo, cælesti protege benignus auxilio. Per.⁸

Item alia.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut ad te toto corde clamantes, intercedente beata⁴ maria semper uirgine⁴, tuę pietatis indulgentiam consequamur. Per.⁹

Ad missam⁵.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui in afflictione nostra de tua pietate confidimus, contra aduersa omnia, tua semper protectione muniamur. Per dominum.¹⁰

¹ Gel. p. 585; om. Z.   ² So Bod.; operi V.   ³ Olbi Bod.
Beato Petro apostolo tuo Bod. V.
⁵ A. Exaudiuit.
PS. Diligam te.
AL. Confitemini.
OF. Confitebor domino.

COM. Petite et accipietis.
(EP. Confitemini.
EV. Quis uestrum).

Secreta.

Hæc munera, quesumus, domine, et uincula nostræ prauitatis absoluant, et tuæ nobis misericordiae dona concilient. Per dominum nostrum.¹¹

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te auctorem et sanctificatorem ieiunii conlaudare, per quod nos liberas a nostrorum debitum peccatorum. Ergo suscipe ieiunantium preces, atque ut nos a malis omnibus propitiatus eripias, iniquitates nostras, quibus merito affligimur, placatus absolue. Per christum¹.

Benedictio.

Omnipotens deus deuotionem uestram dignanter intendat, et suæ uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Indulgeat uobis mala omnia, quæ gessistis, et tribuat ueniam quam ab eo depositis. Amen.

Sicque ieiunii uestri, et precum uota suscipiat, ut a uobis aduersa omnia, quæ peccatorum retributione meremini, auertat, et donum in uobis spiritus paraclyti infundat. Amen.

Quod ipse².

Ad complendum.

Vota nostra, quesumus, domine, pio fauore prosequere, ut dum tua dona in tribulatione perceperimus, de consolatione nostra in tuo amore crescamus. Per.³

Ad populum³.

Pretende nobis, domine, misericordiam tuam, ut quæ uotis expetimus, conuersatione tibi placita consequamur. Per.⁴

Feria iii.⁴

Ad missam.

Omnipotens et misericors deus, qui peccantium

¹ O. p. 317. Z.

² O. p. 371.

³ Alia Bod. O.

⁴ A. Exaudiuit.

OF. Confitebor domino.

PS. Diligam te.

COM. Petite et accipietis.

AL. Confitemini.

AL. Confitemini.

For this Mass Z. substitutes two others.

Item in alia die. Clamantium ad te q., dñe., preces dignanter exaudi, ut sicut niniuitis in afflictione positis pepercisti; ita et nobis in presenti afflictione succurras. Per.

Sec. Quesumus, dñe., nostris placare muneribus, quoniam tu eadem tribuis ut placaris. Per.

Pref. Et maiestatem tuam, etc., *ut supra*.

Ad com. Propitiare, dñe., iniquitatibus nostris quibus affligi-

non uis animas perire sed culpas, contine quam
meremur iram, et quam precamur super nos
effunde clementiam; ut de merore in gaudium
per tuam misericordiam transferamur. Per¹.

Secreta.

Sacrificia, domine, tibi cum ecclesiæ precibus
immolanda, quesumus, corda nostra purifcent,
ut et indulgentiæ tuæ nobis dona concilient, et
contra aduersa prospera sentire perficiant. Per².

Praefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam sup-
pliciter exorare, ut non nostræ malitiæ, sed in-
dulgentiæ tuæ preueniat semper affectus. Qui
nos a noxiis uoluptatibus indesinenter expediat,
et a mundanis cladibus dignanter eripiat. Per
christum³.

Ad complendum.

Sit nobis; domine, quesumus, medicina mentis
et corporis quod de sancti altaris tui benedictione
percepimus, ut nullis aduersitatibus turbemur, qui
tanti remedii participatione munimur. Per⁴.

Ad populum.

Omnipotens deus, misericordiam tuam nobis
placatus impende, ut qui te contempnendo cul-
pam incurrimus, confitendo ueniam consequamur.
Per⁵.

---

mur, et exorabilis tuis esto supplicibus, ut concessa uenia quam
precamur, perpetuae misericordiae tua munere gloriemur. Per.

Super populum. Exaudi, dñe., gemutum populi tui, nec plus
apud te ualeat offensio delinquentium, quam misericordia tua
indulta fletibus supplicantium. Per.

En alia die.

Deus, refugium pauperum, spes humilium, salusque miserorum,
supplications populi tui clementer exaudi; ut quos iustitia uer-
berum fecit afflitos, habundantia remediorum faciat consolatos.
Per.

Sec. Sacrificiis, dñe., placatus oblatis, opem tuam nostris tem-
poribus clementer impende. Per.

Praefatio. Ut quia tui est operis si quod tibi placitum est, aut
 cogitemus, aut agamus. Tu nobis semper et intelligendi que-
recta sint, et exequendi tribuas facultatem. Per.

Ad com. Purifica, q., dñe., tuorum corda fidelium, ut a terrena
cupiditate mundati, et praesentis uite periculis exuantur, et per-
petuis donis firmentur. Per.

Super populum. Misericere iam, q., dñe., intercedente beata et
gloriosa semperque virgine dei genitrici maria, populo tuo; et
continuis tribulationibus laborantem, exaleri propitiatione laxifica.
Per.

¹ Gel. p. 708.² Ib.³ O. p. 317. Z.⁴ Gel. p. 709.Feria iii. uigilia ascensionis domini¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut nostræ
mentis intentio, quo sollemnitate hodierna glorio-
sus auctor ingressus est, semper intendat, et quo
fide pergit conuersatione perueniat². Per³.

Secreta.

Sacrificium, domine, pro filii tui supplices
uenerabili, quam nunc preuenimus ascensione
deferimus, præsta, quesumus, ut et nos per ipsum
his commerciis sacrosanctis ad cœlestia consur-
gamus. Per cundem⁴.

Praefatio.

U. D. æterne deus. Et in hac precipue die,
qua ihesus christus, filius tuus, dominus noster,
divini consummato fine mysterii, dispositionis
(antique) munus complevit, ut scilicet et diabolum,
cœlestis operis inimicum, per hominem, quem
subiugarat, elideret, et humanam reduceret ad
superna dona substantiam. Et ideo⁵.

Ad complendum.

Tribue, quesumus, domine, ut per haec sacra-
menta⁶ quæ sumpsimus, illuc tendat nostræ de-
uotionis affectus, quo tecum est nostra substantia,
ihesus christus dominus noster. Qui tecum⁷.

Ad uesperos.

Da, quesumus, omnipotens deus, illuc subsequi
tuorum membra fidelium, quo capud nostrum
principiumque precessit, ihesus christus dominus
noster, qui tecum uiuit et regnat deus⁸.

¹ This Missa is preserved in S. and, with variations, in me-
dieval French missals. R. provides the Missa of the preceding
Sunday.

A. Omnes gentes.

PS. Subiecit.

AL. Omnes gentes.

OF. Uiri galilei.

COM. Non uos relinquam.

(LEC. Pater cum essem).

EP. Multitudinis.

EV. Subleuatis).

² E. p. 108.³ Tribue, q., o. d., ut munere festiuitatis hodiernæ, illuc filiorum
tuorum dirigatur intentio, quo in tuo unigenito tecum est nostra
substantia ihesus christus dns. noster. Qui tecum uiuit. Z.⁴ E. p. 108.⁵ O. p. 319. Z. But this and the next Pref. change places in Z.⁶ sacra E.⁷ E. p. 108.⁸ E. p. 109; om. Z.

En ascensa domini¹.

Ad sanctum petrum.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPO-
TENS DEUS, UT QUI HODIERNA DIE
UNIGENITUM TUUM redemptorem no-
strum ad cælos ascendisse credimus ipsi quo-
que mente in cælestibus habitemus. Per eundem
dominum.²

Super oblata.

Suscipe, domine, munera quæ pro filii tui
gloriosa ascensione deferimus, et concede pro-
pitius, ut a presentibus periculis liberemur, et
ad uitam perueniamus æternam. Per eundem.³

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui
post resurrectionem suam omnibus discipulis suis
manifestus apparuit, et ipsis cernentibus est
eleuatus in cælum, ut nos diuinitatis suæ tribueret
esse particeps. Et ideo cum archangelis⁴.

Infra actionem³.

Communicantes, et diem sacratissimum cele-
brantes, quo dominus noster unigenitus filius tuus
unitam sibi fragilitatis nostræ substantiam in
gloriæ tuae dextera collocauit. Sed et memoriam.⁵

Benedictio.

Benedic uos omnipotens deus, cuius uni-
genitus hodierna die cælorum alta penetrauit,
et uobis ubi ille est ascendendi aditum patefecit⁴.
Amen.

Concedat uobis propitius, ut sicut post resurrec-
tionem suam discipulis uisus est manifestus, ita
in iudicium ueniens uideatur placatus. Amen.

Et qui eum consedere patri in sua maiestate
credit, uobiscum manere usque in finem seculi
secundum suam promissionem sentiatis. Amen.

Quod ipse⁵.

Ad complendum.

Præsta nobis, quesumus, omnipotens et mise-

ricors deus, ut quæ uisibilibus mysteriis su-
menda percepimus, inuisibili consequamur effectu.
Per.⁷

Aliæ orationes.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, ut si-
cut humani generis saluatorem consedere tecum in
tua maiestate confidimus, ita usque ad consumma-
tionem sæculi manere nobiscum, quemadmodum
est pollicitus, sentiamus. Qui tecum uiuit.⁷

Deus, cuius filius in alta cælorum potenter
ascendens captiuitatem nostram sua uirtute duxit
captiuam, tribue, quesumus, ut dona quæ suis
participibus contulit, largiatur et nobis ihesus
christus dominus noster. Qui tecum.⁷

Dominica post ascensa[m] domini¹.

Omnipotens sempiterne deus, fac nos tibi
semper et deuotam gerere uoluntatem, et maiest-
tati tuae sincero corde seruire. Per.⁷

Secreta.

Sacrifica nos, domine, inmaculata, purificant,
et mentibus nostris superne gratiæ dent uigorem.
Per dominum nostrum.⁷

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui
generi humano nascendo subuenit, cum per
mortem passionis mundum deuicit, per gloriam
resurrectionis uitæ æternæ aditum patefecit, et
per suam ascensionem ad cælos nobis spem as-
cendendi donauit. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Repleti, domine, muneribus sacris, da, quesumus,
ut in gratiarum semper actione maneamus. Per.⁷

Ad populum.

Erectis sensibus et oculis cordis ad sublimia
eleuantes(tis), quesumus, domine, ut quæ in
precum uota detulimus, ad impetrandi fiduciam
referamus. Per³.

¹ A. Exaudi, domine, uocem.

OF. Uiri galilei.

PS. Dominus inluminatio.

COM. Pater, cum essem.

AL. Ascendit deus.

(EP. Estote prudentes.)

AL. Dominus in sinai.

EV. Cum uenerit.

² O. p. 319. Z.

³ Gel. p. 589; om. Z. + *Ad uesperum*. Deus, uita fidelium, gloria
humilium, beatitudo iustorum, propitius suscipe supplicantium
preces, ut animæ quæ promissionis tuae situant, de tua semper
habundantia pleantur. Per. Z.

¹ A. Viri galilei.
PS. Omnes gentes.

OF. Ascendit deus.
COM. Psallite domino.
(EP. Primum quidam.
EV. Recumbentibus).

AL. Ascendit deus.
AL. Dominus in sinai.

² V. Z. ³ In fractione V.
⁵ Q. p. 371.

⁴ So Bod.; patefaciat O.

En sabbato pentecosten¹.

Orationes per singulas lectiones. Antequam legatur prima lectio.

Oremus.

Da nobis, quesumus, domine, per gratiam spiritus sancti nouam tui paracliti spiritalis obseruantiae disciplinam, ut mentes nostrae², sacro purgatæ³ ieiunio, cunctis reddantur eius munericibus aptiores. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti, per omnia saecula⁴.

Lectio i. In principio.

Omnipotens, sempiterne deus, indeficiens lumen, qui spiritum tuum sanctum, cum super aquas in mundi creationis exordio ferretur, humanæ declarasti salutis auctorem, praesta, quiesumus, ut idem spiritus veritatis ecclesiæ tue dona multiplicet. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.⁵

Lectio ii. Temptauit deus.

Deus, qui in abrahæ famili tui opere humano generi obœdientiae exempla præbuisti; concede nobis, et nostræ uoluntatis prauitatem frangere, et tuorum preceptorum rectitudinem in omnibus adimplere. Per.⁶

Lectio iii. Factum est⁵.

Deus, qui primis temporibus impleta miracula noui testamenti luce reserasti, quod mare rubrum forma sacri fontis existeret; et liberata plebs ab ægyptia seruitute, christiani populi sacramenta præferret; da ut omnes gentes israhelis priuilegium merito fidei consecutæ, spiritus tui participatione regenerentur⁶. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.⁷

¹ The arrangement of the following Coll. and Lect. differs from the Greg. and is nearest to the Gel. order. The text of V. is indicated in the more recent marginal handwriting as follows:—

(LEC. I. Temptauit deus.

TR. Attende.

LEC. II. Scripsit moyses.

TR. Cantemus.

COL. Deus, qui nobis per ora.

LEC. III. Apprehendent.

² Nostras Bod. V. ³ Purificante Bod. V. ⁴ V. p. 89;

Gel. p. 597. ⁵ Cantemus domino V. ⁶ regentur Gel.

TR. Vinea.

COLL. Deus, qui nos ad celebrandum.

LEC. III. Audi, israhel.

TR. Sicut ceruus.

COLL. Concede, quiesumus).

Lectio iv. Scripsit¹.

Deus, gloriatio fidicium, et uita² iustorum, qui per moysen famulum tuum nos quoque modulationem³ sacri carminis erudisti; in uniuersis gentibus misericordia tua munus operare, tribuendo beatitudinem, auferendo terrorem, ut quod prenuntiatum est ad supplicium in remedium transferatur aeternum. Per.⁷

Lectio v. Adprehendent⁴.

Omnipotens, sempiterne deus, qui per unicum filium tuum ecclesiæ tuæ demonstrasti te esse cultorem, ut omnem palmitum fructum in eodem christo tuo, qui uera uitis est, efferentem clementer excolens, fructus afferat ampliores, fidelibus tuis, quos uelut vineam ex aegypto per fontem baptismi pertulisti, nullæ preualeant spinæ peccatorum; ut spiritus tui sanctificatione muniti, perpetua fruge ditentur. Per eundem, in unitate eiusdem spiritus sancti per omnia saecula.⁷

Lectio vi. Audi, israhel. Oratio.

Deus, qui nobis per prophetarum ora precepisti temporalia relinquere, atque ad aeterna festinare; da famulis tuis ut quæ a te iussa cognouimus, implere caelesti inspiratione ualeamus. Per dominum nostrum.⁷

Canticum, Sicut ceruus.

Sequitur oratio.

Concede, quiesumus, omnipotens deus, ut qui sollemnitatem doni⁶ spiritus sancti colimus, caelestibus desideriis accensi fontem uitæ sitiamus, dominum nostrum ihesum christum, qui tecum et cum eodem spiritu sancto uiuit et regnat deus⁷.

Inde descendes cum lactania ad fontes. Orationes ad missam in sabbato⁸.

¹ Attende celum V.

² uitæ Gel.

³ modulatione Gel.

⁴ Uinea facta est.

⁵ Only four of these Lections (ii, iv, v, vi) are given in Z.

⁶ So O; dono Bod. V.

⁷ + o. s. d., qui paschale sacramentum dierum uoluisti mysterio contineri, praesta ut gentium facta dispersio diuisione linguarum, ad unam confessionem tui nominis caelesti munere congregentur. Per. Z.

⁸ Finita oratione inchoantur, etc., Z.

*Statio ad latcranis*¹.

PRÆSTA, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT CLARITATIS TUE SUPER NOS SPLENDOR EFFULGEAT, ET LUX TUE LUCIS CORDA EORUM, QUI PER GRATIAM TUAM RENATI SUNT, SANCTI SPIRITUS INLUSTRAVIT CONFIRMET. PER DOMINUM, IN UNITATE CIUDEM SPIRITUS SANCTI, PER.²

Secreta.

MUNERA, DOMINE, QUESUMUS, OBLATA SANCTIFICA, ET CORDA NOSTRA SANCTI SPIRITUS INLUSTRAVIT EMUNDA. PER, IN UNITATE CIUDEM.²

Prefatio.

U. D. AETERNE DEUS. QUI SACRAMENTUM PASCHALE CONSUMMANS, QUIBUS PER UNIGENITI TUI CONSORTIUM FILIOS ADOPTIONIS ESSE TRIBUISTI, PER SANCTUM SPIRITUM LARGIRIS DONA GRATIARUM, ET SUIS COHEREDIBUS REDEMPTORIS IAM NUNC SUPERNE PIGNUS HEREDITATIS IMPENDIS. UT TANTO (SE) CERTIUS AD EUM CONFIDANT ESSE UENTUROS, QUANTO SE SCIANT AB EO REDEMPTOS, ET SANCTI SPIRITUS INFUSIONE DILATOS. ET IDEO CUM ANGELIS².

*In fractione*³.

COMMUNICANTES, ET DIEM SACRATISSIMUM PENTECOSTEN⁴ PREUENIENTES⁵, QUO SPIRITUS SANCTUS APOSTOLOS⁶ PLEBEMQUE CREDENTIUM PRESENTIA SUÆ MAIESTATIS IMPLEUIT⁶. SED ET MEMORIAM.⁷

Alia.

HANC Igitur OBLATIONEM SERUITUTIS NOSTRAE, SED ET CUNCTÆ FAMILIÆ TUÆ, QUAM TIBI OFFERIMUS, PRO HIS QUOQUE QUOS REGENERARE DIGNATUS ES EX AQUA ET SPIRITU SANCTO, TRIBUENS EIS REMISSIONEM OMNIUM PECCATORUM, QUESUMUS, DOMINE, UT PLACATUS ACCIPIAS.⁷

Benedictio.

BENEDICAT UOBIS OMNIPOTENS DEUS, OB CUIUS PA-

¹ A. Latania.

Gloria in excelsis.

AL. Confitemini domino.

TR. Laudate dominum.

V. Quoniam confirmata.

OF. Emitte spiritum.

COM. Ultimo festiuitatis.

(EP. Factum est cum).

EV. Si diligitis).

² O. p. 319. Z.

³ This is a rare title. Amongst the MSS. in which it occurs are the Missal and Pontifical of Robert of Jumièges at Rouen; and the other English Pontifical there 'Monasterii Lanaleensis.' It is explained by Mart. Lib. I. c. iv. art. viii. § 18.

⁴ So Bod.; om. O. V.   ⁵ celebrantes Bod.   ⁶⁻⁶ So O; innumeris linguis apparuit Bod. V.

raclyti spiritus aduentum mentes uestras iciunii obseruantia preparatis, et presentem diem sollemnibus laudibus honoratis. Amen.

Instar modo renatorum infantium talem innocentiam habeatis, ut templum sancti spiritus, ipso tribuente, esse possitis. Amen.

Atque idem spiritus sanctus ita uos hodie sua habitatione dignos efficiat, ut cras se uestris mentibus uobiscum perpetim habiturus infundat, et peracto presentis uitæ curriculo, uos ad caelestia regna perducat. Amen.

Quod ipse prestare dignetur¹.

Ad complendum.

Sancti spiritus, domine, corda nostra mundet infusio, et sui roris intima aspersione fecundet. Per ciudem.²

Ad populum.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut spiritus sanctus adueniens maiestatem nobis filii tui manifestando clarificet. Per eiusdem².

*Dominica pentecosten³.**Statio ad sanctum petrum.*

DEVS, QVI HODIERNA DIE CORDA FIDELIUM SANCTI SPIRITUS INLUSTRAVIT DOCUISTI, DA NOBIS IN CODEM SPIRITU RECTA SAPERE, ET DE EIUS SEMPER CONSOLATIONE GAUDERE. PER DOMINUM IN UNITATE CIUDEM DEI.⁷

Secreta.

MUNERA, DOMINE, QUESUMUS, OBLATA SANCTIFICA, ET CORDA NOSTRA SANCTI SPIRITUS INLUSTRAVIT EMUNDA. PER CIUDEM.²

Prefatio.

U. D. PER CHRISTUM DOMINUM NOSTRUM. QUI ASCENDENS SUPER OMNES CAELOS, SEDENSQUE AD DEXTERRAM TUAM, PROMISSUM SPIRITUM SANCTUM HODIERNA DIE IN FILIOS ADOPTIONIS EFFUDIT. QUapropter PROFUSIS GAUDIIS TOTUS IN ORBE TERRARUM MUNDUS

¹ O. p. 371.

² Gel. p. 600; om. Z.

³ A. Spiritus domini replevit.

COM. Factus est repente.

PS. Exurgat deus.

(EP. Cum completerentur.

AL. Emitte spiritum.

AL. Verbo domini.

AL. Spiritus domini re-

AL. Paraclytus.

PE. plevit.

EV. Si quis diligit).

OF. Confirma hoc.

Sexta u.

Exultatio sed et sapientia iustitiae atque amplitudine
potestate vimum glorie tui concordant, sine tua
dilectione transcurrit.

Amen.

Communis inter nos et diuinis sacrae agnitionis pente-
coeten celebrantes quo spiritus sanctus apostoli
meminimus huius apparetur. Sed et meminimus

Amen.

Hanc igitur oblationem secundum nos tuum. V. In
gloriis sanctorum tuorum.

Dous, qui hodiecum ducit discipulos tuos
spiritus paternus misericordia propria et solerat,
tunc nos cum benedictione reges, et cum dono
spiritus domini exibucas. Amen.

Hic ergo cum aperit discipulos apparet, per
eumque resurreximus, quod expedit, ut sicut in
misericordia corda nostra possederet. Amen.

Omnipotens deus, oblationem huiusmodi
in omnibus eternis conformatio[n]ibus in clementia
tuam inde protegat nos, et per hanc oblationem
spiritum permittat. Amen.

Omnipotens deus.

Amen.

Sicut ergo dicitur, corda nostra inuidet
imperio, et sicut non satis est secundum. Per te
ut sit exaudient.

Amen.

Possit clementer, dimitte, et a nos remittere
nos et ceteros a mortali, et nos satis aduersos
et spiritus noster de te posset imminicari. O
clementer dominus noster, ut nos in Christo
non moriamur.

Amen.

Amen.

Possit clementer, dimitte, et a nos remittere
concede plenaria, per nos, nos, et ceteros, et
ceteros, dicit se, dicit, tamquam et dicit. Te
dominum, et venire considerans, suscitare.

Amen.

Omnipotens deus.

Amen.

Omnipotens deus.

Amen.

Omnipotens deus.

Amen.

Omnipotens deus.

Amen.

Sexta iii.

Sexta.

Proprius, domine, quesumus, hinc dona sanctifi-
ca, et hostie spiritualis oblatione suscepimus, nos
metipso tibi per te minus aeternum. Per te.

Præfatio.

C. D. per christum dominum nostrum. Qui
promissum spiritum paraclytum super discipulos
misit, qui principio nascientis ecclesie, cunctis
gentibus inbueniens et dentatis scientiam inderet,
et linguarum diversitatem in unius fidei con-
fessione sociaret. Per quem maiestatem tuam
supplies exoramus, ut cuius celebriamus aduen-
tum, cui multummodo gratiae capiamus effectum.
Per quem.

Amen. Sicut.

Adeudo, domine, quesumus, populo tuo, et
quem mysterio exlestibus inbusti, ab hostium
imagine detende. Per te.

Sexta iii.

Sexta. Secunda.

Vobis nobis, domine, quesumus, natus spiritus
sanctus, que et corda nostra clementer expungens,
et ab omni malo peccato adcessit. Per te. Unissem
spiritus sancti.

Sicut.

Vobis nobis, domine, quesumus, numeris pre-
dictis oblatione, et dignos sancta participatione per-
mitte. Per te.

Sicut.

C. D. per christum dominum nostrum. Qui
spiritus sanctus natus esse replicat corda nesciarum,
qui sicut inimicis looperentes, et similiens in
eis agrem accederent, et per dices tuum impa-
gnare in gente inimicis sicut dicit, unus
deus poteris et in eccliasas a nobis exclusi
exiliatus, et spiritus tales in nobis extra plantamare
poteris. Per quem.

Amen. Sicut.

Mortales nostras, quesumus, domine, spiritus

Clemente.

A. Accipit deo misericordia.

S. Amen.

A. Secundum deo misericordia.

S. Amen.

A. Tertium deo misericordia.

S. Amen.

C. Tertius ex te.

S. Secundus ex te.

C. Secundus ex te.

S. Tertius ex te.

C. Tertius ex te.

S. Tertius ex te.

C. Tertius ex te.

S. Tertius ex te.

nos ueniat, et nos inhabitando, templum suæ maiestatis efficiat, quod cum unigenito filio tuo et clementi respectu semper digneris inuisere, et tuae inhabitationis fulgore imperpetuum perlustrare. Per quem¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sacri dona mysterii, humiliter deprecantes ut quæ in tui commemoratione nos facere precepisti, in nostræ proficiant infirmitatis auxilium. Per.²

Sabbato in xii. lectiones².*Ad sanctum petrum.*

Mentibus nostris, domine, spiritum sanctum benignus infunde, cuius et sapientia conditi sumus, et prouidentia gubernanur. Per. In unitate eiusdem.³

Alia.

Illo nos igne, quesumus, domine, spiritus sanctus inflammet, quem dominus noster ihesus christus misit in terram, et uoluit uehementer accendi. Qui tecum uiuit et regit deus. Eiusdem.³

Alia.

Deus, qui ad animarum medelam ieiunii deuotione castigari corpora precepisti, concede nobis propitius et mente et corpore semper tibi esse deuotos. Per dominum nostrum.³

Alia.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut salutibus ieiuniis erudit, ab omnibus etiam uitiis

¹ O. p. 321.

² A. Caritas dei.
ps. Domine, deus salutis.
R. Iacta cogitationem.
v. Dum clamarem.
R. Ad dominum dum.
v. Domine, libera.
R. Propitius.
v. Aduua nos.
R. Protector noster.
v. Domine, deus uirtutum.
BEN. Benedictus es.
v. Benedicte, omnia opera domini.
v. Benedicte, caeli, domino.

v. Benedicte, angeli domini, domino.
Ymmum dicide, *ut supra*.
TR. Laudate dominum.
v. Quoniam confirmata.
OF. Domine, deus salutis.
COM. Non nos relinquam.
(AL. Emitte.
AL. Factus est repente.
AL. Verbo domini.
AL. Spiritus domini.
AL. Veni.
AL. Paraclitus.
EP. Conuenit.
EV. Surgens ihesus).

abstinentes, propiciacionem tuam facilius impetremus. Per¹.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas ignium, concede propitius, ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Vt accepta tibi sint, domine, nostra ieiunia, praesta nobis, quesumus, huius munere sacramenti purificatum tibi pectus offerre. Per dominum nostrum.³

Praefatio.

U. D. aeterne deus. Et tuam omnipotentiam deuotis precibus implorare, ut nos spiritus tui lumen infundat, cuius nos sapientia creat, pietas recreat, et prouidentia gubernat. Qui cum a tua substantia nullo modo sit diuersus, sed tibi et unigenito tuo consubstantialis et coeternus, diuersitate tamen donorum replet tuorum corda fidelium. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Prebeant nobis, domine, diuinum tua sancta seruorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu. Per dominum nostrum.³

Dominica octauis pentecostes³.

OMNIPOTENS ET MISERICORS DEUS, ad cuius beatitudinem sempiternam non fragilitate carnis sed alacritate mentis ascenditur; fac nos atria supernæ ciuitatis, et te inspirante, semper ambire, et tua indulgentia fideliter introire. Per⁴.

Secreta.

Remotis obumbrationibus carnalium uictimarum, spiritalem tibi, summe pater, hostiam supplici seruitute deferimus; quæ miro ineffabilique mysterio et immolatur semper, et eadem semper offertur, pariterque et deuotorum munus et remunerantis est premium. Per⁵.

¹ V. + Alia. Praesta, q., o. d., sic nos ab cepulis carnalibus abstinere, ut a uitiis irruentibus pariter ieiunemus. Per. Z.² O. p. 321. Z. ³ So E; Die dominico uacat Bod. O. V.⁴ Gel. p. 606.

⁵ Spiritus domini, *ut supra*. *Infra ebdomadam.*
A. Benedicta sit sancta trinitas.
v. Benedicte deum, caeli.
AL. Benedictus es, domine deus.
OF. Benedictus sit deus.
COM. Benedictimus deum celi.

Ad populum.

Proficiat, quesumus, domine, plebs tibi dicata p̄e deuotionis affectu, ut sacris actionibus crudita, quanto maiestati tue sit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per¹.

Dominica iiii. post pentecosten².

Deprecationem nostram, quesumus, domine, benignus exaudi, et quibus supplicandi praestas c(uel) affectum, tribue defensionis auxilium. Per³.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, ut tui nobis unigeniti corpus et sanguis fiant. Per cumdem.⁴

Praefatio.

U. D. æterne deus. Quoniam illa festa remant⁵, quibus nostræ mortalitatis procuratur immortale commercium, ac temporali uitæ subrogatur æternitas, et de peccati pena peccata mundantur, Mirisque⁶ modis conficitur de perditione salutio, ut status conditionis humanae, qui per felicitatis insolentiam uenit ad tristitiam, humilis et modestus ad æterna gaudia redeat per merorem. Per christum⁷.

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a criminis, et cælestis remedii faciat esse consortes. Per⁸.

Ad populum.

Tempora nostra, quesumus, domine, pio fauore prosequere, et quibus cursum tribuis largiorem, praesta continuum benignus auditum⁹. Per¹⁰.

¹ Da, q., dñe., populo tuo salutem mentis et corporis; da, ut relinquit quod nocet, et amare quod saluet; da, ut bonis operibus inherendo, et benedici a te mereatur, et tua semper virtute defendi. Z.

² A. Respic in me.

ps. Ad te, domine, leuaui.

R. Iacta cogitatum.

v. Dum clamarem.

AL. Domine, in uirtute.

³ remanent O. Z.

⁴ Mirificis O.

⁵ O. p. 323.

OF. Sperent in te.

COM. Ego et clamaui.

(EP. Humiliamini.

EV. Erant appropinquantes).

⁶ auxilium E.

⁷ E. p. 176. Plebis tue, q., dñe., ad te semper corda conuerte, et quam tantis facis patrocinii adiuvari, perpetuis non desinas gubernare præsidii. Per. Z.

Dominica vi. post pentecosten¹.

Protector in te sperantium, deus, sine quo nihil est ualidum nihil sanctum; multiplica super nos misericordiam tuam, ut, te rectore, te duce, sic transeamus per bona temporalia, ut non amittamus æterna. Per dominum.²

Super oblata.

Respic, domine, munera supplicantis ecclesiae, et saluti credentium perpetua sanctificatione sumenda concede. Per dominum nostrum.³

Praefatio.

U. D. æterne deus. Et omnipotentiam tuam iugiter implorare, ut nobis et præsentis uitæ subsidium et æterne tribuas premium sempiternum; Quo sic mutabilia dona capiamus, ut per hæc ad incommutabilia dona peruenire ualeamus; Sic temporalis letitiae tempora transcant, ut eis gaudia sempiterna succedant. Per christum⁴.

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, sumpta uiuificant, et misericordiaæ sempiternæ præparent expiatos. Per dominum.⁵

Ad populum.

Propitiare, domine, humilitati nostræ, et respice seruitutem, ut pacis tue abundantia tempora nostra cumulentur. Per dominum nostrum.

Dominica vii. post pentecosten⁶.

Da nobis, domine, quesumus, ut et mundi cursus pacifice nobis tuo ordine dirigatur, et ecclesia tua tranquilla deuotione læctetur. Per⁷.

Secreta.

Oblationibus, quesumus, domine, placare sus-

¹ A. Dominus inluminatio.
PS. Si consistant.

R. Propitius esto.

V. Adiuua nos, deus.

AL. In te, domine, sperauit.

OF. Inlumina oculos.

² Z.

³ A. Exaudi, domine, uocem.
PS. Deus inluminatio.

R. Protector noster.

V. Domine deus uirtutum.

AL. Omnes gentes.

COM. Dominus firmamen-
tum.

(EP. Existimo enim quod
non sunt.

EV. Estote ergo).

CF. Benedicam domino.
COM. Unam petii.

(EP. Omnes unanimes.

EV. Cum turbæ irruerent).

ceptis, et ad te nostras etiam rebelles compelle propitiis uoluntates. Per dominum nostrum.^y

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut opem tuam potentibus dignanter impendas, et desiderantibus benignus tribuas profuturam. Per christum¹.

Ad complendum.

Mysteria nos, domine, sancta puriscent, et suo² munere tucantur. Per dominum nostrum.

Ad populum.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et dies nostros in tua pace dispone, ut a cunctis perturbationibus liberati, tranquilla tibi seruitute famulemur. Per³.

Dominica viii. post pentecosten⁴.

Deus, qui diligentibus te bona inuisibilia praeparasti, infunde cordibus nostris tui amoris effectum⁵, ut te in omnibus et super omnia diligentes, promissiones tuas, quae omne desiderium superant, consequamur. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes famulorum famularumque tuarum benignus assume, ut quod singuli obtulerunt ad honorem nominis tui, cunctis proficiat ad salutem. Per.^y

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Uerum aeternumque pontificem, et solum sine peccati macula sacerdotem; Cuius sanguine⁶ fidelium corda mundantur; cuius institutione placationis tibi hostias, non solum pro delictis

¹ O. p. 325. Z.

² tuo V.

³ E. p. 177. Concede, q., dñe., populo tuo ueniam peccatorum, ut quod meritis non presumit, indulgentiae tue largitate percipiat. Per. Z.

⁴ A. Dominus fortitudo.
PS. Ad te, domine, clama.

R. Conuertere.

V. Domine, refugium.

AL. Te decet ymnus.

OF. Perfice gressus.

⁵ affectum V.

COM. Circumibo et immolo.

(EP. Quicumque baptizatus sumus.)

EV. Amen, dico uobis, nisi abundauerit.)

⁶ + omnium O.

populi sed etiam pro nostris offensionibus immolamus; Tuam poscentes clementiam, ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus, ipso summo pro nobis antistite interueniente, soluatur. Per quem¹.

Ad complendum.

Quos celesti, domine, dono satiasti, praesta, quesumus et a nostris mundemur occultis et ab hostium liberemur insidiis. Per dominum nostrum.^y

Ad populum.

Deus, qui in sanctis habitas, et pia corda non descris, libera nos a terrenis desideriis, et cupiditate carnali; ut, nullo in nobis regnante peccato, tibi soli domino liberis mentibus scruiamus. Per².

Dominica viii. post pentecosten³.

Deus uirtutum, cuius est totum quod est optimum; insere pectoribus nostris amorem tui nominis, et praesta in nobis religionis augmentum, ut quae sunt bona nutrias, ac pietatis studio quae sunt nutrita custodias. Per.^y

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has populi tui oblationes benignus assume, et ut nullius sit irritum uotum, nullius uacua postulatio, presta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per.^y

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Et tibi uouere contriti sacrificium cordis, tibi libare humiliati uictimam pectoris, A quo omne bonum sumimus, omnem iucunditatem haurimus. Precamur itaque ut tibi nostra conscientia famuletur, et ut in te de die in diem meliorata proficiat, tuae gratiae intemerata subdatur. Nostris nos, quesumus, euacula malis, tuisque reple per omnia bonis, ut

¹ O. p. 325. Z.

² Gel. pp. 658, 687. Tueri, dñe., q., familiam tuam, et spiritualibus instrue disciplinis. Per. Z.

³ A. Omnes gentes.

PS. Subiecit populos.

R. Uenite, filii.

V. Accedite ad eum.

AL. Adtendite populi.

OF. Sicut in holocaustum.

COM. Inclina aurem.

(EP. Humanum dico.

EV. Cum multa turba).

percepta gratia, quam nostra non exigunt merita, a cunctis aduersitatibus liberati, in bonis omnibus confirmati, supernis ciuibus mereamur coniungi. Per christum¹.

Ad complendum.

Repleti sumus, domine, muneribus tuis. tribue, quesumus, ut corum et mundemur effectu, et muniamur auxilio. Per.²

Ad populum.

Da nobis, domine, quesumus, ut in tua gratia ueraciter confidentes, et quæ digna sunt postulamus, et iugiter postulata sumamus. Per².

Dominica viii. post pentecosten³.

Deus, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, te supplices exoramus ut noxia cuncta submoucas, et omnia nobis profutura concedas. Per dominum nostrum.²

Super oblata.

Deus, qui legalium differentiam hostiarum unius sacrificii perfectione sanxisti, accipe sacrificium a deuotis tibi famulis, et pari benedictione, sicut munera abel, sanctifica, ut quod singuli obtulerunt ad maiestatis tuæ honorem, cunctis proficiat ad salutem. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam misericordiam totis uiribus exorare, ne pro nostra nos iniquitate condempnes, sed pro tua pietate in uiam rectam semper disponas, Nec, sicut meremur, delinquentibus irascaris, sed fragilitati nostræ inuicta bonitate subuenias. Per christum dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Tua nos, domine, medicinalis operatio, et a

¹ O. p. 326. Z.

² E. p. 179. Guberna, dñe, q, plebem tuam, et tuis commula præsidiliis, ut præsentis uitæ subsidio gaudeat et æternæ. Per. Z.

³ (EP. Debitores sumus.

EV. Adtendite a falsis).

A. Suscepimus, deus.

PS. Magnus dominus.

R. Esto mihi in deum.

⁴ O. p. 327. Z.

nostris peruersitatibus clementer expediat, et ad ea quæ recta sunt perducat. Per.²

Ad populum.

Custodi nos, domine, in tuo scrutio constitutos, ut (et) quibus famulatum esse uis sincerum, propitiis largire quod præcipis. Per¹.

Dominica x. post pentecosten².

Largire nobis, domine, quesumus, semper spiritum cogitandi quæ recta sunt propitiis et agendi, ut qui sine te esse non possumus secundum te uiuere ualeamus. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Suscipe munera, quesumus, domine, quæ tibi de tua largitate deferimus, ut hæc sacrosancta mysteria, gratiæ tuæ operante uirtute, presentis uitæ nos conuersatione sanctificent, et ad gaudia sempiterna perducant. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam misericordiam exorare, ut, te annuente, ualeamus quæ mala sunt declinare, et quæ bona sunt consequenter explore. Et quia nos fecisti ad tua sacramenta pertinere, tu clementer in nobis eorum munus operare. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Sit nobis, domine, reparatio mentis et corporis cæleste mysterium, ut cuius exsequimur actionem sentiamus effectum. Per dominum.²

Ad populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uiam tuam deuota mente currentes, subripientium delictorum laqueos euadamus. Per⁴.

¹ Gel. p. 688. Familia tua, d., et ad celebranda principia sua redemptiois desideranter occurrat, et eius bona perseveranter adquirat. Per. Z.

² (EP. Non simus concupiscentes.

EV. Homo quidam erat diues).

A. Ecce deus adiuuat.

PS. Deus, in nomine.

³ O. p. 327. Z.

r. Domine deus noster.

v. Quoniam eleuata est.

AL. Domine deus salutis.

OF. Iustitiae domini.

co. Primum querite.

⁴ E. p. 180. Z.

Dominica xi. post pentecosten¹.

Pateant aures misericordiae tuę, domine, pre-cibus supplicantium, et ut potentibus desiderata concedas, fac tibi eos, quesumus, placita postulare. Per.²

Secreta.

Concede nobis hęc, quesumus, domine, frequentare mysteria, quia quotiens huius hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptions exercetur. Per.²

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Et tibi debitam seruitutem per mynisterii huius impletionem persoluere, quia non solum peccantibus ueniam tribuis, sed etiam pręmia potentibus impertiris. Et quod perpeti malis operibus promeremur magnifica pietate depellis, ut nos ad tuę reuerentia cultum et terrore cogas, et amore perducas. Per christum².

Ad complendum.

Tui nobis, domine, communio sacramenti et purificationem conferat, et tribuat unitatem. Per.²

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut inter huius uite caligines, nec ignorantia fallente mergamur, nec pręcipiti studeamus uoluntate peccare; sed qui fidutiam sperandę pietatis indulges, optatę misericordię præsta benignus effectum. Per dominum³.

Dominica xii. post pentecosten⁴.

Dcus, qui omnipotentiam tuam parcendo

¹ (EP. Scitis quoniam cum gentes.

EV. Cum appropinquasset ihesus hierusalem).

A. Dum clamarem.

PS. Exaudi, deus, oratio-

² O. p. 328. Z.

³ Gel. p. 689. Conserua, q., dñe., tuorum corda fidelium, et gratiae tuę uirtute corroborata, ut et in tua sint supplicatione deuoti et mutua dilectione sinceri. Per. Z.

⁴ (EP. Notum uobis facio euangelium.

EV. Dixit ihesus ad quosdam).

A. Deus, in loco sancto.

PS. Exurgat deus.

nem.

R. Custodi me, domine.

V. De uultu tuo.

AL. Domine, refugium.

OF. Ad te, domine, lenauia.

CO. Acceptabis.

R. In deo sperauit.

V. Ad te, domine, clamabo.

AL. Uenite, exultate.

OF. Exalta te, domine.

CO. Honora dominum.

maxime et miserando manifestas, multiplica super nos misericordiam tuam, ut ad tua pro-missa currentes cęlestium bonorum facias esse consortes. Per dominum.²

Secreta.

Tibi, domine, sacrificia dicata reddantur, quę sic ad honorem nominis tui deferenda tribuisti, ut eadem remedia fieri nostra prestares. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Cuius primum pictatis indicium est, si tibi facias toto corde subiectos, et spiritum in nobis tantæ deuotionis infundas, ut propitius largiaris consequenter auxilium. Per christum¹.

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut quos diuinis reparare non desinis sacramentis tuis non destituas benignus auxiliis. Per dominum nostrum.²

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut bonis operibus inherendo tua semper mercatur uirtute defendi.² Per².

Dominica xiii. post pentecosten³.

Omnipotens sempiterne deus, qui abundantia pietatis tuae et merita supplicum excedis et uota, effunde super nos misericordiam tuam, ut dimittas quę conscientia metuit; et adicias quod oratio non presumit. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Respice, domine, quesumus, nostram propitius seruitutem, ut quod offerimus sit tibi munus acceptum, sit nostrae fragilitatis subsidium. Per dominum.²

¹ O. p. 329. Z.

² Fideles tuos, q., dñe., corpore pariter et mente purifica; ut tua inspiratione conpuncti, noxias delectationes uitare preualeant; atque ut earum non accipiant illecebras, tua semper suauitate pascantur. Per. Z.

³ (EP. Fiduciam talem.

EV. Exiens ihesus de finibus tyri).

A. Deus, in adiutorium.

PS. Auertantur.

R. Benedic dominum.

v. In domino laudabitur.

AL. Quoniam deus magnus deus.

OF. Precatus est moyses.

CO. De fructu operum.

Præfatio.

U. D. aterne deus. Qui nos castigando sanas, et refouendo benignus eridis, Dum magis uis saluos esse correctos, quam perire deiectos. Per christum¹.

Ad complendum.

Sentiamus, domine, quesumus, tui perceptio nem sacramenti subsidia mentis et corporis, ut in utroque saluati caelestis remedii plenitudine gloriemur. Per².

Ad populum.

Percipiat, quesumus, domine, populus tuus misericordiam quam depositit, et quam precatur humiliter indulgentiam consequatur et pacem.³ Per².

Dominica xiii. post pentecosten⁴.

Omnipotens et misericors deus, de cuius munere uenit ut tibi a fidelibus tuis digne et laudabiliter seruatur, tribue, quesumus, nobis ut ad promissiones tuas sine offensione curramus. Per².

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, propitius intende, quas sacris altaribus exhibemus, ut nobis indulgentiam largiendo, tuo nomini dent honorem. Per².

Præfatio.

U. D. aterne deus. Quia tu in nostra semper faciens infirmitatem uirtutem, ecclesiam tuam inter aduersa crescere tribuisti, ut quum putaretur oppressa, tunc potius proualeret exaltata. Dum simul et experientiam fidei declarat afflictio, et uictoriosissima semper persuerat, te adiuuante, deuotio. Per christum⁴.

Ad complendum.

Viuifiet nos, quesumus, domine, huius participatio sancta mysterii, et pariter nobis expiationem tribuat et munimen. Per dominum².

¹ O. p. 330. Z.

² Tuere, dñe., populum tuum, et salutaribus remedii semper adiutum beneficiis attolle continuis et mentis et corporis. Per. Z.

³ A. Respice, domine.

ps. Ut quid, deus.

R. Respice, domine.

v. Exurge, domine.

AL. Confitemini.

⁴ O. p. 331. Z.

of. In te sperauit, domine.

co. Panem de celo.

(EP. Abrahæ dictæ sunt.

EV. Dixit ihesus discipulis).

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, per quem cœpit esse quod non erat, et factum est uisibile quod latebat, stultitiam nostri cordis emunda, et que in nobis sunt uitiorum secreta purifica, ut possimus tibi domino pura mente seruire. Per¹.

Dominica xv. post pentecosten².

Omnipotens sempiterne deus, da nobis fidei, spei, et caritatis augmentum, et ut mercamur assequi quod promittis, fac nos amare quod precipis. Per².

Secreta.

Propitiare, domine, populo tuo, propitiare mu neribus, ut hac oblatione placatus, et indulgentiam nobis tribuas, et postulata concedas. Per².

Præfatio.

U. D. aterne deus. Qui nos de donis bonorum temporalium, ad perceptionem prouochis aeternorum, et haec tribuis, et illa largiris, Ut et manus iam incipiamus inferi et pretereuntibus non teneri; Tuum est enim quod uiuimus, quia licet peccati uulnere natura nostra sit uitiata, tui tamen est operis, ut terreni generati ad celestia renascamur. Per christum³.

Ad complendum.

Sumptis, domine, caelestibus sacramentis, ad redemptionis aeternæ, quesumus, proficiamus aug mentum. Per².

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, fac nos tibi semper et deuotam gerere uoluntatem, et maiestati tue sincero corde seruire. Per⁴.

¹ Gel. p. 691. Familiam tuam, q. dñe., caelesti protectione circumda, ut te pascente sit libera, te custodiente a malis omnibus sit secura. Per. Z.

² (EP. Spiritu ambulate.

EV. Dum irat ihesus in hierusalem).

A. Protector noster.

ps. Quam amabilis.

³ O. p. 332. Z.

⁴ Gel. p. 586. Respice, dñe., propitius plebem tuam, et toto tibi corde subiectam praesidiis invicte pietatis attolle. Per. Z.

R. Bonum est confiteri.

V. Bonum est sperare.

ALL. Paratum cor meum.

OF. Inmittit angelus.

CO. Panis quem ego dedero.

Dominica xvii. post pentecosten¹.

Custodi, quesumus, domine, ecclesiam tuam propitiatione perpetua, et quia sine te labitur humana mortalitas, tuis semper auxiliis et abstractur a noxiis, et ad salutaria dirigatur. Per.²

Secreta.

Concede nobis, domine, quesumus, ut hęc hostia salutaris et nostrorum fiat purgatio delictorum, et tuae propitiatio potestatis. Per.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui aeternitate sacerdotii sui omnes tibi seruientes sanctificat sacerdotes, Quoniam mortali carne circumdati ita cotidianis peccatorum remissionibus indigemus, ut non solum pro populo, sed etiam pro nobis ciudem te pontificis sanguis exoret. Per quem².

Ad complendum.

Purifcent semper et muniunt tua sacramenta nos, deus, et ad perpetuae ducant salvationis effectum. Per.²

Ad populum.

Praesta nobis, misericors deus, ut placationem tuam promptis mentibus exoremus; et peccatorum ueniam consequentes noxiis liberemur incuribus. Per³.

Dominica xviii. post pentecosten⁴.

Ecclesiam tuam, domine, miseratio continuata mundet et muniat, et quia sine te non potest

¹ A. Inclina, domine.

PS. Laetifica animam.

R. Bonum est confidere.

V. Ad adiungiandum.

AL. Qui timent dominum.

² O. p. 333. Z.

³ Gel. p. 518. Da, q, dne, hanc mentem populo tuo, ut qui ad precandum necessitate concurrit, maiestati tuae fiat etiam uoluntate deuotus. Per. Z.

⁴ A. Miserere mihi, domine, quoniam ad te.

PS. Inclina, domine.

R. Timebunt gentes.

V. Quoniam edificabit.

AL. Laudate deum, omnes.

OF. Expectans expectauit.

CO. Qui manducat.

(EP. Si uiuimus spiritu.

EV. Nemo potest duobus).

OF. Domine, in auxilium.

CO. Domine, memorabor.

EP. (Obsecro uos ne deficiatis.

EV. Ibat ihesus).

salua consistere, tuo semper munere gubernetur. Per.²

Secreta.

Tua nos, domine, sacramenta custodiant, et contra diabolicos tucantur semper incursus. Per dominum.²

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Et te incessanter precari, ut qui, te auctore, subsistimus, te dispensante, dirigamur; Non nostris sensibus relinquamur, sed ad tuae reducti semper tramitem ueritatis haec studeamus exercere, quae precipis, ut possimus dona percipere quae promittis. Per¹.

Ad complendum.

Mentes nostras et corpora possideat, domine, quesumus, doni caelestis operatio, ut non noster sensus in nobis, sed iugiter eius preueniat effectus. Per.²

Super populum.

Da, quesumus, domine, hanc mentem populo tuo, ut quia ad placandum necessitate concurrit, maiestati tuae fiat etiam uoluntate deuotus. Per².

Dominica xviii. [post pentecosten]³.

Absolue, quesumus, domine, tuorum delicta populorum, et a peccatorum nostrorum nexibus, quae pro nostra fragilitate contraximus, tua benignitate liberemur. Per dominum nostrum⁴.

(*Secreta.* Munda nos, domine).

Secreta.

Pro nostrae seruitutis augmento sacrificium tibi, domine, laudis offerimus, ut quod inmeritis contulisti propitiis exsequaris. Per dominum⁵.

¹ O. p. 334. Z.

² Gel. p. 672. Adesto, dne., supplicationibus nostris, et nihil de sua conscientia presumebit ineffabili miseratione succurre, ut quod habet fiduciam meritorum tua conferat largitas inuita donorum. Per. Z.

³ COLL. (Tua uos, domine) so Bod. O. V.

A. Iustus es, domine, et rectum.

PS. Beati inmaculati.

R. Unum petui.

V. Ut iudeam uolo.

E. p. 184.

AL. Dextera domini fecit.

OF. Oraui deum meum.

CO. Uouete et reddite.

(EP. Obsecro itaque uos ego.

EV. Cum intraret ihesus in domum).

⁵ Ib.

Feria iv.

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Quia cum laude nostra non egeas, grata tibi tamen est tuorum deuotio famulorum. Nec te augent nostra præconia, sed nobis proficiunt ad salutem. Quoniam sicut fontem uitæ præterire causa moriendi est, sic eodem iugiter redundare, affectus est sine fine uiuendi. Per christum. (Et ideo¹. COLL. Purifica, domine, quesumus.)

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut quos diuina tribuis participatione gaudere humanis non sinas subiacere periculis. Per dominum nostrum.²

Ad populum.

Quesumus, omnipotens deus, preces nostras respice, et tua super nos uiscera pietatis impende, ut qui ex nostra culpa affligimur, tua pietate misericorditer liberemur. Per².

Mensis vii. Feria iii.³*Ad sanctam mariam maiorem.*

Misericordie tuae remediis, quesumus, domine, fragilitas nostra subsistat, ut quæ sua conditione adteritur, tua clementia reparetur. Per.²

Alia.

Præsta, quesumus, domine, familiae supplicant, ut dum se a cibis corporalibus abstinent, a uitiis mente ieiunent. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificeat. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Qui nos ideo collectis

¹ O. p. 335. Z.

² Gel. p. 683. Da, q., dñe., populo tuo mentem qua tibi deuotus existat, et intellectum quo iustæ deposcat, et propitiationem tuam qua pœc desiderantibus quæ sunt profutura perficiat. Per. Z.

³ A. Exultate deo.

PS. Ego enim sum deus.

R. Dirigatur.

V. Eleuatio manuum.

AL. Quis sicut dominus.

v. Suscitans a terra.

OF. Meditabor.

CO. Comedite pingua.

(LEC. Hec dicit dominus,

Ecce dies uenient.

ALIA. Congregatus est omnis populus.

EV. Respondens unus).

Feria vi.

terre fructibus per abstinentiam tibi gratias agere uoluisti, ut ex ipso deuotionis genere nosceremus Non hęc ad exuberantiam corporalem, sed ad fragilitatis sustentationem nos percepisse, ut quod ex his parcus sumeremus egentium proficeret alimentis. Ut et salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret, et pietas largitoris nos tuę benignitati commendatos efficeret, Sicque donis uteremur transitoriis, ut disceremus inhiare perpetuis. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumentes, domine, dona cælestia suppliciter deprecamur, ut quæ sedula seruitute, donante te, gerimus, dignis sensibus tuo munere capiamus.² Per².

Feria vii.³*Ad sanctos apostolos.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut obseruationes sacras annua deuotione recolentes et corpore tibi placeamus et mente. Per.²

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, quesumus, nostri dona ieiunii, quæ et expiando nos gratia tua dignos efficiant, et ad sempiterna promissa perducant. Per.²

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Qui iusto pioque moderamine et pro peccatis flagella irrogas, et post flagella ueniam propitiatus condonas, et peccatorum uitam potius nolens quam mortem Non eos ad interitum condempnas, sed ut corrigamur miseratus expectas. Per christum⁴.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus.² Per⁵.

¹ O. p. 336. Z.

² + *Allia.* Adesto, due, supplicibus tuis, et spem tuam in misericordia collocantes tuere propitius; ut a peccatorum labie mundati in sancta conuersatione permancant. Per. Z.

³ A. Letetur cor.

PS. Confitemini domino.

R. Conuertere, domine.

V. Domine, refugium.

OF. Benedicam domino.

CO. Aufer a me.

(LEC. Conuertere, israel.

EV. Rogabat ihesum qui
dam).

⁴ O. p. 336. Z.

⁵ + *Super populum.* Adsit, dñe., q., propitiatio tua populo supplicant, ut quod, te inspirante, fideliter expeti, tua cæleri largitate percipiat. Per. Z.

Sabbato in xii. lectionibus¹.

Ad sanctum petrum.

Omnipotens sempiterne deus, qui per continentiam salutarem et corporibus mederis et mentibus, maiestatem tuam supplices exoramus, ut pia iciunantium deprecatione placatus, et presentia nobis subsidia prebeas et futura. Per.²

Alia.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut iciunando tua gratia satiemur, et abstinendo cunctis efficiamur hostibus fortiores. Per dominum.²

Alia.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, ut salutis æterne remedia, quæ, te aspirante, requirimus, te largiente, consequamur. Per dominum.²

Alia.

Praesta, quesumus, domine, sic nos ab epulis carnalibus abstinere, ut a uitiis irruentibus pariter iciuncemus. Per.²

[*Alia*].

Vt nos, domine, tribuis sollemne tibi deferre iciunium, sic nobis, quesumus, indulgentiæ praesta subsidium. Per.²

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis optineat, et effectum beatæ perennitatis adquirat. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tibi sanctificare iciu-

¹ A. Venite, adoremus.
ps. Preoccupemus.
r. Iacta cogitationem.
v. Dum clamarem.
r. Ad dominum dum tribularer.
v. Domine, libera.
r. Propitius.
v. Adiuua nos.
r. Quis sicut dominus.
v. Suscita nos.

Benedictus es.
v. Benedicite, omnia opera, domino.
v. Benedicte, cœli, domino.
v. Benedicte, angeli domini, domino.
Ymnum dicate, ut supra.
TR. Laudate dominum.
v. Quoniam confirmet.
of. Domine, deus salutis.
co. Mense septimo.

nium, quod nos ob ædificationem animarum et castigationem corporum seruare docuisti; quia restrictis corporibus, animæ saginantur. In quo homo noster affligitur exterior dilatatur interior. Memento, quesumus, domine, iciuniorum nostrorum, et misericordiarum tuarum, quas peccatoribus pie semper iciunantibus contulisti, et præsta ut non solum a cybis, sed a peccatis omnibus abstinentes, deuotionis tibi iciunio placeamus. Per christum¹.

Ad complendum.

Perficiant in nobis, (domine), tua sacramenta quod continent, ut quæ nunc specie gerimus rerum ueritate capiamus.² Per².

Dom. xviii. post pentecosten.³

(COLL. Da, quesumus, domine, populo).

Omnipotens sempiterne deus, misericordiam tuam ostende supplicibus, ut qui de meritorum qualitate diffidimus non iudicium tuum sed indulgentiam sentiamus. Per dominum.

Secreta.

Huius te, domine, muneris oblatione placeamus, et perpetuæ uitæ participes huius operatione reddamur. Per⁴.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui uicit diabolum et mundum, hominemque paradyso restituit, et uitæ ianuas credentibus patet fecit. Per quem⁵.

Ad complendum.

Cælestis mensæ, quesumus, domine, sacro-santa libatio corda nostra purget semper et pascat. Per⁶.

Ad populum.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, et

¹ O. p. 336. Z.

² + *Super populum.* Suscipe, dñe., preces populi tui supplicantis, et nostra uota iciunii salutaris tui perfice sacramentum. Per. Z.

³ Die dominica vacat V.

A. Da pacem, domine.

ps. Letatus sum.

r. Letatus sum.

v. Fiat pax.

AL. Qui confidit.

For this Mass Z. substitutes that for Dom. xx. post Pent.

⁴ E. p. 185.

⁵ O. p. 337. Z.

⁶ E. p. 185.

salutis aeternae remedia quae, te aspirante, requiri mus, te largiente, consequamur. Per dominum nostrum.

Dominica xx. post pentecosten¹.

Fac nos, domine, quesumus, prompta uoluntate subiectos, et ad supplicandum tibi nostras semper excita uoluntates. Per dominum².

Secreta.

Munda nos, domine, sacrificii presentis effectu, et perfice miseratus in nobis ut eius mereamur esse participes. Per³.

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Et tuam maiestatem humiliiter implorare, ut ihesus christus filius tuus dominus noster sua nos gratia protegat et conseruet, Et quia sine ipso nihil recte ualemus efficere, ipsius munere capiamus ut tibi semper placere possimus. Per christum (quem)⁴.

Ad complendum.

Purifica, quesumus, domine, mentes nostras benignus, et renoua caelestibus sacramentis, ut consequenter et corporum præsens pariter et futurum capiamus auxilium. Per⁵.

Ad populum.

Tua nos, domine, quesumus, gratia semper præueniat et sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentos. Per⁶.

Dominica xi. post pentecosten⁷.

Da, quesumus, domine, populo tuo diabolica

¹ (COL. Dirigat corda nostra).

A. Salus populi.

ps. Adtende.

r. Dirigatur.

v. Eleuatio.

AL. De profundis.

For this Mass Z. substitutes that for Dom. xxii. post Pent.

² E. p. 185.

³ Ib.

OF. Si ambulauero.

CO. Tu mandasti.

(EP. Renouamini spiritu.

EV. Ascendens ihesus in nau-

eulam).

⁴ Pref. for Dom. xix. in Z.

⁵ E. p. 186.

⁶ V. Protegat, dñe., q., tua dextera populum supplicantem, ut presentem uitam sub tua gubernatione transcurrentes, mereatur inuenire perpetuam. Per. Z.

⁷ (COL. Omnipotens et misericors deus, uniuersa).

A. Omnia que fecisti.

ps. Magnus dominus.

r. Oculi omnium.

v. Aperis tu manum.

This Mass is given for Dom. xix. post Oct. Pent. in Z.

AL. Lauda, anima.

OF. Super flumina.

CO. Memento verbi.

(EP. Uidete quomodo.

EV. Loquebatur ihesus).

Dom. xxii. post Pentecosten.

uitare contagia, et te solum dominum pura mente sectari. Per.⁷

Secreta.

Maiestatem tuam, domine, suppliciter deprecamur, ut haec sancta que gerimus, et a preteritis nos delictis exuant et futuris. Per.⁷

Præfatio.

U. D. aeternae deus. Et te suppliciter exorare ut sic nos bonis tuis instruas sempiternis, ut temporalibus quoque consolari digneris; Sic presentibus refoue, ut ad gaudia nos mansura perducas. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis aeterna proueniant. Per.⁷

Ad populum.

Custodi nos, omnipotens deus, ut, tua dextera gubernante, nec nostra nobis præualeant nec aliena peccata. Per².

Dominica xxi. post pentecosten³.

Dirigat corda nostra, domine, quesumus, tuae miserationis operatio, quia tibi sine te placere non possumus. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Deus, qui nos per huius sacrificii ueneranda commertia unius summeque diuinitatis participes efficis, præsta, quesumus, ut sicut tuam cognoscimus ueritatem, sic eam dignis mentibus et moribus assequamur. Per dominum nostrum⁵.

Præfatio.

U. D. aeternae deus. Qui propter ea iure punis errantes et clementer refoues castigatos, ut nos a malis operibus abstrahas, et ad bona facienda

¹ O. p. 337. Pref. for Dom. xx. in Z.

² Gel. p. 693. Sanctificationibus tuis, o. d., et uitia nostra curentur, et remedia nobis aeterna proueniant. Per. Z.

³ (COL. Largire, quesumus, domine, fidelibus).

A. In voluntate.

ps. Beati immaculati.

r. Domine, refugium.

This is the Mass for Dom. xx. post Oct. Pent. in Z.

⁴ E. p. 186.

⁵ Ib.

v. Priusquam montes.

AL. Qui sanat contritos.

OF. Uir erat in terra.

CO. In salutari tuo.

conuertas, quia non uis inuenire quod damnes, sed esse potius quod corones. Per christum¹.

Ad complendum.

Gratias tibi referimus, domine, sacro munere uegetati, tuam misericordiam deprecantes, ut dignos nos eius participatione perficias. Per².

[*Ad populum.*]

Tuis, quesumus, domine, adesto supplicibus, et inter mundanę prauitatis insidias fragilitatem nostram sempiterna pietate prosequere. Per³.

Domínica xxiiii. post pentecosten⁴.

Omnipotens et misericors deus, uniuersa nobis aduersantia propitiatus exclude, ut mente et corpore pariter expediti quae tua sunt liberis mentibus exsequamur. Per.

Secreta.

Hæc munera, domine, quesumus, quæ oculis tuae maiestatis offerimus salutaria nobis esse concede. Per dominum nostrum⁵.

Praefatio.

U. D. aeterne deus. Et nos clementiam tuam suppliciter exorare, ut filius tuus ihesus christus dominus noster, qui se usque in finem seculi suis promisit fidelibus adfuturum, et presentiæ corporalis mysteriis non deserat quos redemit, et maiestatis suę beneficiis non relinquat. Per quem maiestatem⁶.

¹ O. p. 338. where the Pref. is much longer, as in Z. —

Qui cum pro nostris meritis iugiter mereamur affligi, tamen iudicium ad correctionem temperas. Non perpetuam exerces ad paenam. Iustæ enim corrigis, et clementer ignoscis. In utroque uerax, in utroque misericors. Qui nos ea lege disponis, ut coercendo in aeternum perire non sinas, et parcendo spatium tribuas corrigendi. Qui ideo malis praesentibus nos flagellas, ut ad bona futura perducas. Ideo bonis temporalibus consolaris, ut de sempternis facias certiores. Quo te et in prosperis et in aduersis pię semper confessione laudemus, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem.

² E. p. 187.

³ Gel. p. 518. Gratias tibi referimus, dñe., sacro munere uegetati, tuam misericordiam deprecantes, ut dignos nos eius participatione perficias. Per. Z.

⁴ (COL. Familiam tuam, quæsumus, domine).

AL. Lauda, hierusalem.

OF. Recordare.

A. Si iniuitates.

CO. Dico uobis.

PS. De profundis.

(EP. Confidimus in domino).

R. Ecce quam bonum.

EV. Simile est regnum).

V. Sicut unguentum.

This Mass is given for Dom. xix. post Oct. Pent. in Z.

⁵ Z.

⁶ O. p. 339. Z.

Ad complendum.

Tua nos, domine, medicinalis operatio, et a nostris peruersitatibus clementer expediat, et tuis semper faciat inherere mandatis. Per¹.

Ad populum.

Da, quesumus, omnipotens deus, sic nos tuam ueniam promereri ut nostros corrigamus excessus, sic fatentibus relaxare delictum ut coherciamus in suis uoluptatibus obtinatos².

Domínica xxiiii. post pentecosten³.

Largire, quesumus, domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem, ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et secura tibi mente deseruant. Per⁴.

Secreta.

Cælestem nobis prebeant hæc mysteria, quesumus, domine, medicinam, et uitia nostri cordis expurgent. Per⁵.

Praefatio.

U. D. aeterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut expulsis azimis uetus-tatis, illius agni cibo saciemur et poculo, Qui et nostram imaginem reparauit, et suam nobis gratiam repromisit, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem⁶.

Ad complendum.

Vt sacrис, domine, reddamur digni muneribus fac nos, quesumus, tuis obœdire mandatis. Per⁷.

Ad populum.

Delicta nostra, domine, quibus aduersa dominantur absterge, et tua nos ubique miseratione custodi. Per⁷.

¹ E. p. 187. Z.

² Gel. p. 694, om. Z.

³ (COL. Deus, refugium nostrum.

PS. Benedixisti, domine.

R. Liberasti nos.

v. In deo laudabimur.

EP. Imitatores mei.

AL. Qui posuit fines.

EV. Abeuntes pharisei).

OF. De profundis.

A. Dicit dominus, Ego co-

gito.

co. Amen, dico uobis.

This Mass is given for Dom. xxii. post Oct. Pent. in Z.

⁴ E. p. 188.

⁵ Ib.

⁶ O. p. 339. Pref. for Dom.

xxii. in Z.

⁷ V. p. 261, om. Z.

Dominica xxv. post pentecosten¹.

Deus, qui nos regendo conseruas, parcendo iustificas, et a temporali tribulacione nos cripe, et gaudia nobis eterna largire. Per².

Secreta.

Suscipe, domine, propitius hostias quibus et te placari uoluisti, et nobis salutem potenti pietate restitu. Per³.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem sanctum et benedictum nomen maiestatis tuę ubique ueneratur, adoratur, predicator, et colitur, Qui est origo salutis, uia uirtutis, et tuae propitiatio maiestatis. Per quem maiestatem⁴.

Ad complendum.

Inmortalitatis alimoniam consecuti, quesumus, domine, ut quod ore perceperimus mente sectemur. Per⁵.

Ad populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut a cunctis aduersitatibus, te protegente, sit libera, et in bonis actibus tuo nomini sit deuota. Per⁶.

Dominica xxvi. post pentecosten⁷.

Deus, refugium nostrum et uirtus, adesto piis ecclesiae tuae precibus, auctor ipse pietatis, et praesta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per⁸.

Secreta.

Da, misericors deus, ut haec salutaris oblation et a propriis reatibus nos indesinanter expediat, et ab omnibus tueatur aduersis. Per⁹.

¹ A. (The titles have been written thus, but the catchwords have not been filled in).

PS.

This Mass is given for Dom. xxiii. post Oct. Pent. in Z.

Another Mass is written on fol. 344 b.

² E. p. 188. Z.   ³ Ibid. Z.   ⁴ O. p. 340. Pref. for Dom. xxiv. in Z.

⁵ E. p. 189. Z.   ⁶ Ibid. om. Z.

⁷ (COL. Excita, domine, que- sumus, tuorum.

Dicit dominus ego.

EP. Ecce dies.

GR. Liberasti nos.

This Mass is given for Dom. xxiv. post Oct. Pent. in Z.

R.

V.

AL.

OF.

CO.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et tibi laudes debitas pio honore deferre, et mirabilium tuorum inenarrabilia preconia deuote mentis ueneratione celebrare, Teque ineffabilem atque inuisibilem deum laudare, benedicere, adorare. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sacri dona mysterii, humiliter deprecantes ut quae in tui commemoratione nos facere precepisti in nostræ proficiant infirmitatis auxilium. Per.

Dominica xxvii. post pentecosten².

Excita, domine, quesumus, tuorum fidelium uoluntates, ut diuini operis fructum propensius exsequentes pietatis tuae remedia maiora percipient. Per³.

Encipiunt orationes de aduentu domini.

Ebdomada iiij. ante natale domini⁴.

EXCITA, DOMINE, QUESUMUS, POTENTIAM TUAM et ueni, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente crip̄i, te liberante, saluari. Qui uiuis et regnas cum deo patre, in unitate spiritus sancti, deus per omnia sæcula.

Secreta.

Hæc sacra nos, domine, potenti uirtute mun-datos ad suum faciant puriores uenire principium. Per⁵.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cui proprium est ac singulare, quod bonus es, et nulla umquam a te es commutatione diuersus, Propitiare, quesumus, supplicationibus nostris, et ecclesiae tuae misericordiam tuam, quam deprecatur, ostende, Mani-

¹ O. p. 341. Per. quem sanctum, etc., *ut supra* Z.

² (Sic. Propitius esto. *Pref.* * * *Postcom.* Concede).

This Mass is given for Dom. xxv. post Oct. Pent. in Z.

³ Dom. i. Adventus R. S. Ebdomadæ v. E. V.; iv. Gemet. Theod. ii. Bod.

A. Ad te leuau.

PS. Uias tuas, domine.

R. Uniuersi qui te.

V. Uias tuas, domine.

AL. Ostende nobis.

OF. Ad te, domine, leuau.

V. Dirige me. Respice.

CO. Dominus dabit benignitatem.

festans plebi tuæ unigeniti tui, et incarnationis mysterium, et aduentus mirabile sacramentum, Ut in uniuersitate nationum constet esse perfectum, quod uatum oraculis fuit ante promissum, percipientque dignitatcm adoptionis quos exornat confessio ueritatis. Per quem¹.

Ad complendum.

Suscipiamus, domine, misericordiam tuam in medio templi tui, et reparationis nostræ uentura sollemnia congruis honoribus præcedamus. Per²

Allia.

Preueniat nos, omnipotens deus, tua gratia semper et subsequatur, ut per aduentum unigeniti tui summo cordis desiderio sustinemus et præsentis uitæ subsidia, et futuræ etiam consequamur. Qui tecum².

Ebdomada iii. ante natale domini³.

Excita, domine, corda nostra ad preparandas unigeniti tui uias, ut per eius aduentum purificatis tibi mentibus seruire mereamur. Qui tecum.

Secreta.

Placare, domine, humilitatis nostræ precibus et hostiis, et ubi nulla suppeditu suffragia meritorum, tuis nobis succurre presidiis. Per².

Praefatio.

U. D. æterne deus. Qui tuo inenarrabili munere præstisti ut natura humana ad similitudinem tui condita, dissimilis per peccatum et mortem effecta, nequaquam in æterna dampnatione periret. Sed unde peccatum mortem contraxerat, inde uitam tua pietas immensa repararet, et antique virginis facinus noua et intemerata uirgo maria piaecit, Quæ ab angelo salutata, ab spiritu sancto obumbrata, illum gignere meruit qui cuncta nasci suo nutu concessit. Quæ mira-

batur et corporis integratatem, et conceptus fecunditatem, gaudebatque suum paritura parentem, ihesum christum dominum nostrum. Per quem¹.

Ad complendum.

Repleti cybo spiritalis alimonie supplices te, dominc, deprecamur, ut huius participatione mysterii doceas nos terrena desplicere, et amare cælestia. Per dominum nostrum.²

Allia.

Præcinge, quesumus, domine deus noster, lumbos mentis nostræ diuina tua uirtute potenter, ut, ueniente domino nostro ihesu christo filio tuo, digni inueniamur æterne uitæ conuiuio, et uota cælestium dignitatum ab ipso percipere mereamur. Qui tecum².

Ebdomada ii. ante natale domini³.

Aurem tuam, quesumus, domine, precibus nostris accommoda, et mentis nostræ tenebras gratia tuæ uisitationis inlustra. Per dominum.²

Secreta.

Deuotionis nostræ tibi, quesumus, domine, hostia iugiter immoletur, quæ et sacra peragat instituta mysterii, et salutare tuum nobis mirabiliter operetur. Per².

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius incarnatione salus facta est mundi, et passione redemptio procurata est hominis procreati. Ipse nos, quesumus, ad æternum perducat præmium, qui redemit de tenebris infernorum, Iustificetque in aduentu secundo qui nos redemit in primo, Quatinus illius nos a malis omnibus defendat sublimitas, cuius nos ad uitam erexit humilitas. Per quem⁴.

Ad complendum.

Inploramus, domine, clementiam tuam, ut hæc

¹ O. p. 343. Z.

² Gel. p. 681. Da, q., dñe, populo tuo spiritum ueritatis et pacis; ut et te per aduentum unigeniti tui tota mente cognoscat, et quæ tibi sunt placita corde sectemur. Per. Z.

³ A. Populus sion.

ps. Qui regis.

R. Ex sion species.

v. Congregate.

AL. Letatus sum.

OF. Deus tu conuertens.

CO. Hierusalem, surge.

¹ O. p. 344. Z.

³ A. Gaudete in domino.

PS. Benedixisti, domine.

R. Qui sedes, domine.

V. Qui regis israel.

⁴ O. p. 345. Z.

² Gel. p. 682, om. Z.

v. Excita, domine, potentiam.

OF. Benedixisti.

CO. Dicite pusillanimis.

diuina subsidia a uitiis expiatos ad festa uentura nos præparent. Per dominum.²

Alia.

Fac nos, quesumus, domine deus noster, per uigiles atque sollicitos aduentum expectare christi filii tui domini nostri, ut dum uenerit pulsans, non dormientes peccatis, sed uigilantes et in suis inueniat laudibus exultantes. Qui tecum¹.

Mensis decimi feria iii.²*Statio ad sanctam mariam maiorem.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut redēptionis nostræ uentura sollemnitas et p̄sentis nobis uitæ subsidia conferat, et aeterne beatitudinis premia largiatur. Per.²

Alia.

Festina, quesumus, ne tardaueris, domine, et auxilium nobis supernæ uirtutis impende, ut aduentus tui consolationibus subleuentur qui in tua pietate confidunt. Qui uiuis et regnas cum deo patre.²

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, nostra ieunia, quæ et expiando nos tua gratia dignos efficiant, et ad sempiterna perducant. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quem pro salute hominum nasciturum gabriel archangelus nuntiavit, uirgo maria sancti spiritus cooperatione concepit, Ut quod angelica nuntiavit sublimitas uirginæ crederet puritas, ineffabilis perficeret deitas. Illius itaque optamus, te opitulante, cernere faciem sine confusione cuius incarnationis gaudemus sollemnitate, quantum purificati ieuniis, cunctis purgati a uitiis, natalis eius interesse mereamur sollemnibus festis. Per quem³.

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati supplices

¹ Gel. p. 681, om. Z.

² A. Rorate, cæli desuper.

ps. Cæli enarrant.

r. Tollite portas.

v. Quis ascendet.

³ O. p. 345. Z.

r. Prope est dominus.

v. Laudem domini.

of. Confortamini.

co. Ecce uirgo concipiet.

deprecamur, ut cuius lætamur gustu renouemur effectu. Per.²

*Feria vi.*¹*Ad apostolos.*

Excita, domine, potentiam tuam et ueni, ut hi qui in tua pietate confidunt ab omni citius aduersitate liberentur. Qui uiuis et regnas.²

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per.²

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Qui es sanctificator et institutor abstinentiæ, cuius nullus finis nullusque est numerus, Effunde, quesumus, super nos in diebus iciuniorum nostrorum spiritum gratiæ salutaris, et ab omnibus nos perturbationibus sæculi huius tua defensione conserua, Ut qui unigeniti tui celebramus aduentum, continuum eius sentiamus auxilium. Per quem².

Ad complendum.

Tui nos, domine, sacramenti libatio sancta restauret, et a uetustate purgatos in mysteriï salutaris faciat transire consortium. Per.²

Sabbato in xi. lectionibus³.*Ad sanctum petrum.*

Deus, qui conspicias quia ex nostra prauitate adfligimur, concede propitius ut ex tua uisitatione consolemur. Per.²

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut quia sub peccati iugo ex⁴ uetusta scrutute deprimimur, expectata unigeniti filii tui noua natuitate liberemur. Per eundem.²

¹ A. Prope esto, domine.

v. Beati immaculati.

r. Ostende nobis.

² O. p. 346. Z.

A. Veni, et ostende nobis.

ps. Qui regis israel.

r. A summo celo egressio.

v. Celi enarrant.

r. In sole posuit.

³ See p. 78.

v. Benedixisti.

of. Deus, tu conuertens.

co. Ecce dominus ueniet.

⁴ See p. 78.

v. A summo celo.

r. Domine, deus uirtutum.

v. Excita, domine, potentiam.

r. Excita, domine, potentiam.

v. Qui regis israel.

Alia.

Indignos nos, quesumus, domine, famulos tuos, quos actionis propriæ culpa contristat, unigeniti filii tui nos aduentu lœtifica. Per eundem.^y

Alia¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut filii tui uentura sollemnitas et præsentis nobis uitę remedia conseruat, et premia æterna concedat. Per eundem.^y

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui iuste pro peccatis affligimur pietatis tuę uisitatione consolemur. Per.^y

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.^y

Secreta.

Sacrificiis presentibus, quesumus, domine, intende placatus, ut et deuotioni nostre proficiant et saluti. Per.^y

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui non solum peccata dimittis sed ipsos etiam iustificas peccatores. Et reis non tantum poenas relaxas, sed dona largiris et premia. Cuius nos pietatem supplices exoramus, ut qui ieiuniis et uotis sollemnibus natuitatem unigeniti tui preuenimus, illius dono et presentis uitę perturbationibus careamus, et eterna munera capiamus. Per quem².

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quę pro reparationis nostræ munimine contulisti, et præsens nobis remedium esse facias et futurum. Per.^y

Dominica uacat³.

Excita, domine, quesumus, potentiam tuam et

ueni, et magna nobis uirtute succurre, ut per auxilium gratiæ tuæ quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuæ propitiationis acceleret. Qui uiuis et regnas.^y

Secreta.

Ecclesiæ tuæ, domine, munera sanctifica, et concede ut per hæc ueneranda mysteria pane cælesti refici mereamur. Per dominum¹.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quem iohannes precessit nascendo, et in desertis heremi predicando, et in fluentis iordanicis baptizando, et ad inferna descendendo. Cuius uenerande natuitatis proximę uentura sollemnitas ita nos, quesumus, (tibi) placitos reddat, ut cum fructu bonorum operum ad regna cælestia introducat, Ut parando in cordibus uestris uiam domino, fructusque dignos pænitentia faciendo, per predicationem iohannis, obtemperemus monitis nostri saluatoris, Sicque perueniamus per filium sterilis ad filium virginis, per iohannem hominem magnum ad eundem dominum nostrum hominem deum, Qui sicut uenit ad nos redimendum occultus, ita iustificet quum ad iudicandum uenerit manifestus. Per quem².

Ad complendum.

Sumptis muneribus, domine, quesumus, ut cum frequentatione mysterii crescat nostræ salutis effectus. Per.^y

Benedictio ad populum.

Omnipotens deus, cuius unigeniti aduentum et preteritum creditis, et futurum expectatis, eiusdem aduentus uos illustratione sanctificet, et sua benedictione locupletet. Amen.

In presentis uitę stadio uos ab omni aduersitate defendat, et se uobis in iudicio placabilem ostendat. Amen.

Quo a cunctis peccatorum contagiosis liberati, illius tremendi examinis diem expectetis interriti. Amen.

Quod ipse præstare³.

¹ Be. dictus es.

v. Benedicite, omnia opera.

v. Benedicite, cæli, domino.

v. Benedicite, angeli domini, domino.

Ymnū dicte.

² O. p. 346. Z.

A. Korate, cæli desuper.

ps. Cæli cnarrant.

R. Prope est dominus.

v. Laudem domini loquetur.

TR. Qui regis israel.

v. Qui sedes super.

v. Beniamin et manasse.

v. Excita, domine, potentiam.

OF. Exulta satis, filia.

CO. Exultauit ut gigas.

³ See p. 79.

AL. Veni, domine, et noli.

OF. Aue, maria, gratia.

CO. Ecce uirgo concipiet.

¹ E. p. 194. Sacrificiis presentibus, dñe., placatus intende, ut et deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per. Z.

² O. p. 346. Z.

³ O. p. 374.

Item alia. De aduentu domini.

Omnipotens deus uos placido uultu respiciat, et in uos suæ benedictionis donum infundat. Amen.

Et qui hos dies incarnatione unigeniti sui fecit sollemnes, a cunctis presentis et futurae uitæ aduersitatibus uos reddat indemnæ. Amen.

Ut qui de aduentu redemptoris nostri secundum carnem deuota mente latamini, in secundo cum in maiestate uenerit, præmiis uitæ aternæ ditemini. Amen.

Quod ipse præstare¹.

Aliæ orationes de aduentu domini.

Excita, domine, potentiam tuam tuam et ueni, et quod ecclesia tua promisisti, usque in finem sæculi clementer operare. Qui uiuis et regnas.²

Alia.

Conscientias nostras, quesumus, domine, uisitando purifica, ut ueniens ihesus christus filius tuus dominus noster paratam sibi inueniat manzionem. Qui tecum.²

Alia.

Prope esto, domine, omnibus inuocantibus² te in ueritate, ut in aduentu filii tui domini nostri placitis tibi actibus præsentemur. Per eundem.²

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut magnæ festiuitatis uentura sollemnia prospere celebremus effectu, pariterque reddamur et intenti caelestibus disciplinis, et de nostris temporibus lætiores³. Per.²

Alia.

Mentes nostras, quesumus, domine, lumine tuae uisitationis inlumina, ut esse, te largiente, mereamur et inter prospera humiles et inter aduersa securi. Per.²

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui de aduentu unigeniti filii tui secundum carnem latantur, in secundo, cum uen-

¹ O. p. 374.

² exspectantibus V.

³ Certiores is written on the margin by a later hand.

Consecratio thymiamatis.

rit in maiestate sua præmium aeternæ uitæ percipiat. Per^{1,2}

Consecratio thymiamatis.

EXORCIZO TE, omnis inmundissime spiritus, omne fantasma inimici, in nomine dei patris omnipotentis, et in ihesu christi filii eius, et spiritus sancti, ut exeatis et recedatis ab hac specie timiamatis siue incensi cum omni fallacia ac nequitia uestra, ut sit hæc species sanctificata in nomine domini nostri ihesu christi, ut omnes gestantes, tangentes, odorantes eam, uirtutem et auxilium percipient spiritus sancti, ita ut non ibidem ubi hæc incensa uel thymiamata fuerint adpropinquare audeatis, nec aduersa inserere presumatis. Adiuro te per nomen et per uirtutem dei patris omnipotentis et ihesu christi filii eius, qui uenturus est in spiritu sancto iudicare uiuos ac mortuos et nos² preuaricatores et sæculum per ignem. Amen³.

Aeternam ac iustissimam pietatem tuam deprecamur, domine, sanctissime pater, omnipotens aeterne deus, ut benedicere digneris hæc thymiamata, uel incensi speciem, ut sit incensum maiestati tuæ in odore suauitatis acceptum. Sit a te hæc species benedicta, sit per invocationem sancti nominis tui sanctificata, ita ut ubique fumus eius peruerterit, extricetur et effugetur ab eo loco omne genus dæmoniorum, sicut incensu iecoris piscis, quem raphael archangelus tobiam famulum tuum super carbones ponere docuit, cum ascendit ad sarç liberationem. Descendat benedictio super hanc speciem incensi et thymiamatis, sicut in illo de quo dauid propheta tuus ecceinit, dicens: ‘Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.’ Sit hoc incensum nobis odor consolationis, suauitatis et gratiæ, ut fumo isto effugetur omne fantasma mentis et corporis, ut simus, pauli apostoli uoce, ‘bonus odor deo in omni loco.’ Effugiant a facie huius incensi et thymiamatis omnes incursus dæmoniorum, sicut puluis a facie uenti, et sicut sumus a facie ignis. Præsta, quesumus, piissime pater, hoc boni odoris incensum ad opus ecclesiæ tuæ, ob causam religionis iugiter permanere, ut mistica nobis significatione spiritualium uirtutum fragrans ostendat odor suauitatem. Tua ergo

¹ + Præsta, q., o. d., ut filii tui uentura sollemnitas et præsentis uite nobis remedia conferat, et premia aeterna concedat. Per.

Quesumus, o. d., præces nostras respice, et tuae super nos uiscera pietatis impende, ut qui ex nostra culpa affligimur, saluatore nostro adueniente respiremus. Per.

Porrigé nobis, dñe., dexteram tuae uenerationis, et peccata nostra propitiatus absolue. Per.

Deus, qui nostri conspicis semper infirmitate destitui, aduentus tui nos uisitatione custodi. Per. Z.

² For uos.

³ S. p. 335.

petimus, omnipotens deus, immensę maiestatis dextera hanc creaturam benedicere ex diuersarum rerum commixtione confectam dignare, ut ubicumque fumus aromatum illius afflauerit, in uirtute sancti nominis tui mirabiliter possit omnes inmundorum spirituum fantasmaticos incursus effugare, omnesque morbos redditam sanitate expellere, atque in odore fragrantissimo tibi, domine, perpetua suauitate redolere. Per dominum¹.

Alia.

Domine, deus omnipotens, cui assistunt omnes exercitus angelorum cum tremore, quorum seruitus in uentum et ignem conuertitur, respice de cælo, quesumus, et benedicere dignare propitiis hanc creaturam incensi, ut uniuersi morborum languores, odorem ipsius sentientes, effugiant et separantur a plasmate² tuo, et ab omnibus qui in te confidunt quos pretioso sanguine filii tui redemisti, et nunquam ledantur a morsu antiqui serpentis. Per eundem dominum nostrum.

Alia.

Veniat ergo, omnipotens deus, super hoc incensum larga tuæ benedictionis infusio, huiusque thimiamatis confectione, inuisibilis regnator, intende, ut quotienscunque tibi per hoc libatum fuerit, et cœlestis odoris suavi commixtione redoleat; et in quoconque loco fidelium tuorum aliquid ex huius sanctificationis fuerit misterio deportatum, expulsa omni diabolice fraudis nequitia, uirtus tuę sanctę et glorię maiestatis assistat. Per dominum.

Benedictio ampullę sive ampullarum.

Domine, deus omnipotens, omnium benedictionum largus infusor, a quo et omnis benedictio procedit; te, quesumus, largiflue miserator, ut super hoc uasculum benedictionum tuarum sanctificationem infundas, in quo ad recreandos nouos sanctę ecclesię tuę filios exorcizati olei liquorem, tua opitulante gratia, infundere disponimus; et presta, clementissime pater, per unigenitum tuum dominum nostrum ihesum christum, perque flamen sanctum quod in primordio super aquas ferebatur, ut quicunque ex hac sacrandi olei unctione tacti uel consignandi fuerint benedictionis tuę præsidio muniantur. Præsentis quoque uitę prosperitate gaudent, corpore et animo iugiter in te ualentes iugeant, ac post huius uitę labentis tempora cum sanctis tuis gaudia adipisci mereantur sempiterna, per filium tuum dominum nostrum, qui uenturus est iudicare uiuos ac mortuos et seculum per ignem.

¹ S. p. 335.² Lit. of the Celtic Church, p. 168, note 1.

Benedictio anuli.

Creator et conseruator humani generis, dator gratiæ spiritalis, largitor æterne salutis, tu, domine, permitte tuam benedictionem super hunc anulum, ut quicunque hoc sacrosanctę fidei signo insignitus incedat, in uirtute cœlestis defensionis ad æternam uitam tibi proficiat. Per dominum.

Benedictio baculi.

Deus, sine quo nichil potest benedici uel consecrari, hunc baculum benedicere dignare, ut quotienscunque famulus tuus illum gestando et te in corde tenendo per hunc sustentetur, et tuę benedictionis ubertate repleatur. Per dominum.

Benedictio thuribulı.

Deus, ad cuius sepulchrum cum aromatibus, in specie sanctarum animarum uirtutes sanctorum operum gestantium diluculo mulieres uenisse memorantur, et in cuius conspectu angelus aureum habens thuribulum stetisse, et datis incensis de orationibus sanctorum omnium ante thronum domini adoleuisse cœlesti uisione diuulgatur, adesto propitiis, et hoc thuribulum cœlesti benedictione perfunde, ut quicunque ex eo thimiamatis, uel thuris fl(r)agr(l)antiam senserint tua donante immensa clementia, odores orationum ante conspectum maiestatis tuæ sanctarum per manus sanctorum emitant angelorum, atque persoluant. Per te, ihesu christe, qui cum patre et spiritu sancto.

Benedictio ad generalem cultum ecclesiarum.

Deus, qui diuersa ad tabernaculum fœderis ornamenti in sacerdotalis officium ministerii ore proprio fieri precepisti, te humili prece depositus, ut haec uestimenta et haec uasa, ad ornatum et ad ministerium sanctæ ecclesiae tuæ præparata illa benedictione perfundas, qua olim per manus sanctorum sacerdotum utensilia tabernaculi oleo unctionis perfusisti, ut quicunque iam in tua apostolica ecclesia his usi fuerint, te miserante, ueniam peccatorum, et gaudia promereantur percipere sempiterna. Per.

Incipiunt missæ in natalitiis sanctorum.

U.E. kal. ian. sancti stephani¹.

DA NOBIS, DOMINE, QUESUMUS, imi-

¹ A. Etenim sederunt.
P.S. Beati immaculati.
R. Sederunt.
V. Adiuua me, domine.
A.L. Uideo celos.
O.F. In uirtute.

CO. Uideo celos.
(E.P. Stephanus plenus.
EV. Dixit ihesus turbis iudeorum.
OF. Elegerunt).

tari quod colimus, ut discamus et inimicos diligere, quia eius natalitia celebramus qui nouit etiam pro persecutoribus exorare dominum nostrum ihesum christum. Qui tecum.^y

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, munera pro tuorum commemoratione sanctorum, ut quia illos passio gloriosos efficit et innocentes nos deuotio reddat innocuos. Per.^y

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Beati stephani leuitę simul et martyris natalitia recolentes, Qui fidei, qui (et) sacrae militiae, qui dispensationis et castitatis egregiae, qui predicationis mirabilisque constantiae, qui confessionis ac patientie nobis exempla ueneranda proposuit. Et ideo natuuitatem filii tui merito pre ceteris passionis sue festiuitate prosequitur, cuius gloriae sempiternę primus martyr occurrit. Per christum¹.

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beato stephano protomartyre tuo, sempiterna protectione confirment. Per.^y

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui primitias martyrum in beati leuitę stephani sanguine dedicasti, tribue, quesumus, ut pro nobis intercessor existat qui pro suis etiam persecutoribus exorauit dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui tecum uiuit.^y

Alia.

Deus, qui nos unigeniti tui clementer incarnatione redemisti, da nobis patrocinia tuorum continuata sanctorum, quibus capere ualeamus salutaris mysterii portionem. Per eundem.^y

Benedictio.

Deus, qui beatum stephanum protomartyrem coronauit et confessione fidei et agone martyrii, mentes uestras circumdet et in presenti seculo corona iustitiae, et in futuro perducat uos ad coronam gloriae. Amen.

Illi obtentu tribuat uobis dei et proximi caritate semper exuberare, qui hanc studuit etiam inter lapidantium impetus optinere. Amen.

¹ O. p. 291.

Quo cius et exemplo roborati et intercessione muniti ab eo, quem ille a dextris dei uidit stantem, mercamini benedici. Amen.

Quod ipse prestet cuius regnum et imperium sine fine permanet in saecula saeculorum. Amen.

Benedictio¹.

TE. kal. jan. Natale sancti iohannis apostoli et euangelista².

ECCLESIAM TUAM, DOMINE, BENIGNUS illustra, ut beati iohannis euangelistae illuminata doctrinis ad dona perueniat sempiterna. Per.^y

Secreta.

Suscipe, domine, munera quae in eius tibi sollempnitate deferimus, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per.^y

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Beati apostoli tui et euangelistę iohannis natalitia uenerantes³, qui, domini nostri ihesu christi filii tui uocatione suscepta⁴, factus ex piscatore discipulus, humane modum dispensationis excedens, ipsam uerbi tui sine initio deitatis(em) pre ceteris et mente conspiceret, et uoce proferret. Quia in principio erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum. Per quem (*uel*, Et ideo)⁵.

Benedictio.

Omnipotens deus dignetur uobis per interces-

¹ O. p. 363.

² A. In medio.

PS. Bonum est.

R. Exit sermo.

V. Sed si eum uolo.

AL. Hic est discipulus.

³ recensentes Z.

⁴ Z. continet thus:—terrenum respuit patrem, ut posset inuenire caelestem; adeptus in regno caelorum sedem apostolici culminis, qui tantum retia carnalia contempserat genitoris. Quique ab unigenito tuo sic familiariter est dilectus, et immense gratice muneribus adprobatus, ut cum idem dominus in cruce iam positus uicarium sue matri virginis filium subrogaret. Quantum beatae genitricis integratim probati delectique discipuli virginitas deseruiret. Nam et in cœne mystica sacrosancto conuinio, super ipsum uitæ fontem, aeternum scilicet pectus recubuerat saluatoris. De quo perenniter manantia caelestis hauriens fluenta doctrinæ, tam profundis ac mysticis reuelationibus est imbutus, ut omnem transgrediens creaturam, excelsa mente conspiceret, et euangelica uoce proferret quod in principio & *ut supra*.

⁵ O. p. 292, down to suscepta.

sionem beati iohannis apostoli et euangelistę benedicere, qui per eum archana uerbi sui ecclesie uoluit reuelare. Amen.

Concedat uobis ut quod ille spiritus sancti numerū afflatus auribus infudit, ciudem spiritus dono capere mente ualeatis. Amen.

Quod eius documento de diuinitate nostri redemptoris edocti, et amando quod tradidit, et predicando quod docuit, et exsequendo quod iussit, ad dona peruenire mereamini, quę idem dominus noster ihesus christus repromisit. Amen.

Quod ipse prestare¹.

Ad complendum.

Refecti cibo potuque cælesti, deus noster, te supplices deprecamur, ut in cuius hæc commemoratione perceperimus, cuius muniamur et precibus. Per dominum nostrum.²

Ad uesperos.

Beati iohannis euangelistę, quesumus, domine, supplicatione placatus, et ueniam nobis tribuę, et remedia sempiterna concede. Per.²

Ad fontes.

Sit, quesumus, domine, beatus iohannes euangelista nostræ fragilitatis adiutor, ut pro nobis tibi supplicans copiosius audiatur. Per.²

Ad sanctum andream.

Beati euangelistę iohannis, domine, precibus adiuuemur, et quod possilitas nostra non optinet, eius nobis intercessione donetur. Per.²

Alia.

Deus, qui, per os beati apostoli tui iohannis, uerbi tui nobis archana reserasti: præsta, quesumus, ut quod ille nostris auribus excellenter infudit, intelligentiae competentis eruditione capiamus. Per.²

¶. kal. jan. Natale sanctorum innocentium².

DEUS, CUIUS HODIerna DIE PRECONIUM in-

nocentes martyres non loquendo sed moriendo confessi sunt, omnia in nobis uitiorum mala mortifica, ut fidem tuam quam lingua nostra loquitur etiam moribus uita fateatur. Per.²

Super oblata.

Sanctorum tuorum nobis, domine, pia non desit oratio, quę et munera nostra conciliat, et tuam nobis indulgentiam semper optineat. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et impræciosis mortibus parvulorum, quos propter nostri saluatoris infantiam bestiali sequitia herodes funestus occidit, immensa clementiae tuæ dona predicare. In quibus fulget sola magis gratia quam uoluntas, et clara est prius confessio quam loquela, ante passio quam membra idonea passioni. Existunt testes christi qui eius nondum fuerant agnitors. O infinita benignitas! O ineffabilis misericordia! quę pro suo nomine trucidatis meritum gloriae perire non patitur, sed proprio cruento perfusis et salus regenerationis adhibetur et imputatur corona martyrii. Et ideo cum angelis¹.

Ad complendum.

Votua, domine, uota perceperimus, quę sanctorum nobis precibus, et presentis uitę, quesumus, pariter et æternae tribuę conferre subsidium. Per.²

Benedictio.

Omnipotens deus, pro cuius unigeniti ueneranda infantia infantum innocentum cateruas herodes funesti peremisit seuitia, suę uobis benedictionis tribuat dona gratissima. Amen.

Et qui eis concessit, (ut) unicum deum filium eius dominum nostrum non loquendo sed moriendo confiterentur², concedat uobis ut fidem ueram, quam lingua uestra fatetur, etiam mores probi, et uita inculpabilis fateatur. Amen.

Quique eos primitium fructum sanctae suę suscepit ecclesiæ, cum fructu bonorum operum uos faciat peruenire ad gaudia æternę patriæ³. Amen.

Quod ipse prestare⁴.

Ad uesperos.

Deus, qui licet sis magnus in magnis, mirabilia

¹ O. p. 363.

² A. Ex ore infantium.
rs. Domine, dominus noster.

R. Anima nostra.

v. Laqueus contritus.

AL. Si dominica euenerit.
Mirabilis deus.

OF. Anima nostra. CO. Uox in rama. (EP. Vidi supra montem syon. EV. Angelus domini apparuit).

³ O. p. 292.

⁴ So Bod.; pacis O.

² So Bod.; profiterentur O.

⁴ O. p. 364.

tamen gloriosius operaris in minimis; da nobis, quesumus, in eorum celebritate gaudere, qui filio tuo domino nostro testimonium prebuerunt etiam non loquentes. Per.^y

EE. kal. ian. **Natale sancti silvestri papæ¹.**

Da, quesumus, omnipotens deus, ut beati sylvestri, confessoris tui atque pontificis, ueneranda sollemnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.^y

Secreta.

Sancti tui nos, quesumus, domine, ubique laetificant, ut dum eorum mente recolimus, patrocinia sentiamus. Per dominum.^y

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes, beneficia potiora sumamus. Per.^y

XXXIIII. kal. feb. Sancti felicis in pincis².

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut ad meliorem uitam sanctorum tuorum exempla nos prouocent, quatinus quorum sollemnia agimus, etiam actus imitemur. Per dominum.^y

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati felicis confessoris tui dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per.^y

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et confessionem sancti felicis memorabilem non tacere, qui nec hereticis prauitatis nec sæculi blandimentis a sui status rectitudine potuit inmutari, sed inter utraque discrimina ueritatis assertor firmitatem tuæ fidei non reliquid. Per christum³.

¹ A. Sacerdotes tui.

ps. Memento, domine.

r. Ecce sacerdos.

v. Non est inuentus.

AL. Inueni dauid.

² A. Os iusti meditabatur.

ps. Noli emulari.

r. Iurauit dominus.

v. Dixit dominus.

³ O. p. 294. Natalem S. Felicis martyris tui debita festiuitate recolentes, qui apostolici pontificatus dignus in sua ætate successor, et passione fortissimus imitator persecutoris gladium intrepida ceruice suscepit, gaudens pro eo se capite truncari, a quo non possit abscondi. Quem laudant angeli. Z.

OF. Inueni dauid.

co. Beatus seruus.

(EP. Ecce sacerdos magnus.

EV. Homo quidam peregre).

AL. Disposuit testamentum.

OF. Gloria et.

co. Posuisti, domine.

¹ A. Statuit.

ps. Misericordias.

r. Inueni dauid.

v. Nihil proficiet.

² O. p. 295. Y. f. 74 b. Z.

³ A. Loquebar.

ps. Beati immaculati.

r. Specie tua.

v. Propter ueritatem.

AL. Gloria.

OF. Ueritas mea.

co. Domine, quinque.

AL. Diffusa est.

OF. Filie regum.

co. Feci iudicium.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut cuius sollemnia celebramus, eius orationibus adiuuemur. Per.^y

XXXV(E). kal. feb. Sancti marcelli papæ¹.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut beati marcelli martyris tui atque pontificis meritis adiuuemur, cuius passione lœtamur. Per.^y

Secreta.

Suscipe, domine, munera dignanter oblata, et beati marcelli suffragantibus meritis, ad nostræ salutis auxilium peruenire concede. Per.^y

Præfatio.

U. D. æterne deus, Qui glorificaris in tuorum confessione sanctorum, et non solum excell(ent)ioribus premiis martyrum tuorum merita gloriosa prosequeris, sed etiam sacro ministerio competentibus seruitiis exsequentes, gaudium domini sui tribuis benignus intrare. Per christum dominum nostrum².

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper interuentione nos refoue, cuius sollemnia celebramus. Per.^y

XXXI. kal. feb. Natale sanctæ priscae martyris³.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatæ priscae martyris tuae natalitia colimus et annua sollemnitate laetemur, et tantæ fidei proficiamus exemplo. Per dominum nostrum^y.

Secreta.

Hostia, domine, quesumus, quem in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuæ nobis misericordiae dona conciliat. Per dominum nostrum^y.

¹ A. Statuit.

ps. Misericordias.

r. Inueni dauid.

v. Nihil proficiet.

² O. p. 295. Y. f. 74 b. Z.

³ A. Loquebar.

ps. Beati immaculati.

r. Specie tua.

v. Propter ueritatem.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut cuius sollempnia celebramus, cius orationibus adiuuemur. Per.²

XXXX. kal. feb. Sanctorum maríæ et marthæ.

Exaudi, domine, populum tuum cum sanctorum tibi patrocinio supplicantem, ut temporalis nobis uitæ tribuas pace gaudere, et æterne subsidium repperire. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Preces, domine, tuorum respice oblationesque fidelium, ut et tibi grata sint pro tua(o)rum festiuitate sancta(o)rum, et nobis conferant tuæ propitiationis auxilium. Per².

Ad complendum.

Sancta(o)rum tua(o)rum, domine, intercessione placatus, prästa, quesumus, ut quæ temporali celebрамus actione perpetua saluatione capiamus. Per².

XXX. kal. feb. Natale sancti fabiani martyris³.

Infirmitatem nostram respice, omnipotens deus, et quia pondus propriæ actionis grauat, beati fabiani martyris tui atque pontificis intercessio gloria nos protegat. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati fabiani martyris tui dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuę prouenire subsidium. Per dominum.²

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum, sentiamus effectum. Per.²

Edem dñe. Natale sancti sebastiani.

Deus, qui beatum sebastianum martyrem tuum virtute constantiae in passione roborasti,

ex cius nobis imitatione tribuę pro amore tuo prospera mundi despiceret, et nulla eius aduersa formidare. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio et cius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius sollemnitate defertur. Per.²

Praefatio.

U. D. æterne deus. Quoniam martyris beati sebastiani pro confessione nominis tui uenerabilis sanguis effusus simul et tua mirabilia manifestat, Quo perficis in infirmitate uirtutem, et nostris studiis dat profectum, et infirmis apud te prestat auxilium. Per christum¹.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis celebramus officio, intercedente beato sebastiano martyre tuo, salvationis tuæ sentiamus augmentum. Per.²

III. kal. feb. Natale sanctæ agnæ martyris².

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis ut fortia quæque confundas, concede propitius ut qui beatæ agnæ martyris tuæ sollemnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per.²

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus propitiis suscipe, et, intercedente beata agnæ martyre tua, uincula peccatorum nostrorum absolue. Per.²

Praefatio.

U. D. æterne deus. Et diem beatæ agnetis martyrio consecratam sollemniter recenseri, quæ terrenæ generositatis oblectamina despiciens cælestem meruit dignitatem. Societatis humanæ uota contempnens, æterni regis est sociata consortio, et pretiosam mortem, sexus fragilitate calcata, pro christi confessione suscipiens simul est facta conformis et sempiternitatis cius et gloriae. Per quem³.

¹ Gel. p. 677.

³ + et Sebastiani Z.

A. Intret.

ps. Deus, uenerunt.

r. Gloriosus.

² Ibid.

v. Dextera.

AL. Te martyrum.

OF. Letamini.

co. Multitudo.

¹ O. p. 295. Z.

² A. Me expectauerunt.

ps. Beati immaculati.

r. Diffusa est.

v. Propter ueritatem.

³ O. p. 295. Z.

AL. Specie tua.

OF. Offerentur.

co. Quinque prudentes.

Ad complendum.

Refecti cybo potuque cœlesti, deus noster, te supplices exoramus, ut in cuius haec commemo ratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per.⁷

F. kal. feb. Natale sancti vincentii martyris¹.

Adesto, quesumus, domine, supplicationibus nostris, ut qui ex iniuitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati vincentii martyris tui intercessione liberemur. Per.⁷

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibus que susceptis, et cœlestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine gloriosus leuita uncentius et miles inuictus rapidi hostis insaniam interritus adiit, modestus sustinuit, securus inrisit, Sciens paratus esse ut resisteret, nesciens clatus esse quod uinceret, In utroque domini ac magistri sui uestigia sequens, qui et humilitatis custodiendæ, et de hostibus triumphandi subsequenda exempla monstrauit. Per quem maiestatem tuam².

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cœlestia alimenta percepimus, intercedente beato uincen tio martyre tuo, per hęc contra omnia aduersa muniamur. Per.⁷

F. kal. feb. Natale sanctorum emerentiani et macharii martyrum³.

Maicstati tuæ nos, domine, martyrum suppli-

¹ A. Letabitur.

ps. Exaudi, deus, orationem.

r. Posuisti.

² O. p. 295. Z.

³ A. Salus autem.

ps. Noli emulari.

r. Iustorum.

v. Uisi sunt.

Emerentiani is a mistake for Emerentianæ. Macharius, an Egyptian abbot, is commemorated along with her on this day in another A. S. Kalendar written c. 1031. Cott. Vitell. E. xviii. and in Z.

v. Desiderium.

AL. Beatus uir.

OF. Gloria.

CO. Qui uult.

AL. Exultauit.

OF. Mirabilia.

CO. Iustorum.

catio beata conciliet, ut qui actibus nostris incessanter offendimus, iustorum precibus expiemur. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratę plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum meritis se perceperisse in tribulatione cognoscit auxilium. Per².

Ad complendum.

Martyrum tuorum nos, domine, semper festa luctificant, et quorum celebramus meritum expectiamur auxilium. Per³.

THEE. kal. feb. Conuersio sancti pauli apostoli⁴.

Deus, qui uniuersum mundum beati pauli apostoli tui predicatione docuisti, da nobis, quesumus, ut qui eius hodie conuersationem colimus per eius ad te exempla gradiamur. Per⁵.

Secreta.

Apostoli tui pauli, domine, precibus plebis tuae dona sanctifica, ut quae tuo tibi grata sunt instituto gratiiora fiant patrocinio supplicantis. Per⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et mai(e)statem tuam suppliciter exorare, ut ecclesiam tuam, beati pauli apostoli tui predicatione edoctam, nulla sinas fallatia uiolari. Et sicut in uera religione nihil manere dinoscitur, quod non eius condicerit disciplina, ita ad peragenda ea quae docuit, eius obtentu fidelibus tribuatur efficacia, sentiatque credentium multitudo eum pro se apud te intercessorem, quem habere cognouit magistrum atque doctorem. Per christum dominum nostrum⁷.

Ad complendum.

Sanctificati⁸, domine, salutari mysterio, que-

¹ Gel. p. 678.

² Ib. p. 679.

³ Ib. p. 678. Iugiter nos, dñe., sanctorum tuorum uota luctificant, et patrocinia nobis martyrum ipsorum semper festiuitates exhibant. Per. Z.

⁴ A. Scio cui credidi.

ps. Domine, probasti.

r. Qui operatus est.

v. Gratia dei in me.

AL. Gaudete, iusti.

⁵ E. p. 44. Z.

⁶ Ib.

⁸ Satiasti nos Z; E. p. 44. Z.

OF. Mihi autem nimis.

CO. Amen dico uobis quod

uos.

(EP. Saulus adhuc spirans).

EV. Ecce nos reliquimus).

⁷ O. p. 296 Z.

sumus, ut pro nobis eius non desit oratio, cuius nos donasti patrocinio gubernari. Per dominum nostrum¹.

II. kal. feb. Sanctæ agnæ secundo².

Deus, qui nos annua beatæ agnæ martyris tuæ sollemnitate lætificas, da, quæsumus, ut quam ueneramur officio etiam piæ conuersationis sequamur exemplo. Per dominum nostrum.³

Secreta.

Super has, quæsumus, domine, hostias benedictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martirum nos sollemnitate letificet.⁴ Per.⁵

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, celebritatis annuæ uotiua sacramenta; præsta, quæsumus, ut et temporalis nobis uitæ remedia prebeant et æternæ. Per.⁶

Non. feb. Natale sanctæ agathæ martyris⁷.

Deus, qui inter cætera potentiae tuæ miracula etiam in sexu fragili uictoriæ martyrii contulisti; concede propitius, ut cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per.⁸

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in beatæ agathæ martyris tuæ sollemnitate lætificas⁹, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per.¹⁰

¹ + *Ad uesperum.* Præsta populo tuo, dñe., q., consolationis auxilium, et diuturnis calamitatibus laborantem, beati apostoli tui pauli intercessione, a cunctis tribulationibus erue propitius. Per. Z.

² A. Vultum tuum.

PS. Eructauit.

R. Specie tua.

V. Propter.

AL. Diffusa.

OF. Offerentur.

CO. Simile est.

³ *Præfatio.* Beatae agnetis natalicia geminantes. Vere enim huius honorandus est dñs, que sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per. Z.

⁴ (Hic purificatio. sancta maria).

A. Gaudemus.

PS. Eructavit.

R. Adiuuabit.

V. Fluminis.

⁵ deferimus V. E.

TR. Qui seminant.

V. Euntes.

V. Uenientes.

OF. Offerentur.

CO. Qui me dignatus.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine pœnarum mortisque contemptum in utroque sexu fidelium cunctis aetatis contulisti, Ut inter felicium martyrum palmas agathen quoque beatissimam uirginem uictriæ pacientiæ coronares, Quæ nec minis territa, nec suppliciis superata, de diaboli seuitia triumphauit quia in tuæ deitatis confessione permansit. Et ideo cum angelis¹.

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beata agatha martyre tua, sempiterna protectione confirmant. Per.²

Alia.

Indulgentiam nobis, domine, beata agatha martyr imploret, quæ tibi grata semper extitit et merito castitatis et tuæ professione uirtutis. Per.³

Alia.

Beatæ agathæ martyris tuæ, domine, precibus confidentes, quæsumus, clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus æterna remedia capiamus. Per.⁴

III. kal. mar. Natale sancti ualentini martyris⁵.

Præsta, quæsumus, omnipotens deus, ut qui beati ualentini martyris tui natalitia colimus, a cunctis malis imminentibus eius intercessione liberemur. Per.⁶

Secreta.

Oblatis, quæsumus, domine, placare muneribus, et, intercedente beato ualentino martyre tuo, a cunctis nos defende periculis. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Sit nobis, domine, reparatio mentis et corporis cælestè mysterium, ut cuius exsequimur actionem sentiamus effectum. Per.⁸

¹ O. p. 297. Z.

² A. In uirtute.

PS. Uitam petiit.

R. Beatus uir.

V. Potens in terra.

TR. Desiderium.

v. Quoniam preuenisti.

v. Posuisti super.

OF. In uirtute.

CO. Magna est.

XXX. kal. mar. Natale sanctæ iulianæ martyris¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis ut fortia queque confundas, da nobis in festiuitate sanctæ martyre(is) tuæ iulianæ congrua deuotione gaudere, ut et potentiam tuam in eius passione laudemus, et prouisum nobis percipiamus auxilium. Per dominum².

Secreta.

In sanctæ martyre(is) tuæ iuliane passione pretiosa te, domine, mirabilem predicantes munera uotiua deferimus. Praesta, quesumus, ut sicut eius tibi grata sunt merita, sic nostræ seruitutis accepta reddantur officia. Per³.

Ad complendum.

Libantes, domine, mense tuae beata mysteria, quesumus, ut sanctæ iuliane martyre(is) tuæ interuentionibus temporalem et presentem nobis misericordiam conferant et æternam. Per⁴.

XXX. kal. mar. Cathedra sancti petri apostoli⁵.

Deus, qui beato petro apostolo tuo conlatis clauibus regni cœlestis animas ligandi atque soluendi pontificum tradidisti, concede ut intercessionis eius auxilio a peccatorum nostrorum nexibus liberemur. Per⁶.

Secreta.

Ecclesiæ tuae preces et hostias, quesumus, domine, beati petri apostoli commendet oratio, ut quod pro illius gloria celebramus nobis prospicit ad ueniam. Per⁷.

Praefatio.

U. D. æterne deus. Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, in quibus glorificatus es

¹ A. Loquebar.

PS. Beati immaculati.

R. Specie tua.

V. Propter ueritatem.

TR. Qui seminant.

² Gel. p. 641. Z.

⁵ AL. Nunc scio, usque.

A. Statuit ei dominus.

PS. Misericordias.

R. Constitues.

V. Pro patribus.

TR. Beatus uir.

V. Potens in terra.

⁶ E. p. 50.

v. Euntes ibant.

v. Uenientes autem.

OF. Offerentur.

co. Diffusa est gratia.

³ Ib. Z.

⁴ Ib. Z.

v. Gloria et diuinitas.

OF. Constitues.

CO. Tu es petrus.

(EP. Petrus apostolus christi ihesu.

TR. Tu es petrus.

EV. Venit ihesu in partes.)

⁷ Ib.

uehementer, per quos unigeniti tui sacrum corpus exornas, et in quibus ecclesiæ tuæ fundamenta constituis, Quam in patriarchis fundasti, in prophetis preparasti, in apostolis condidisti. Ex quibus beatum petrum apostolorum principem, ob confessionem unigeniti filii tui, per os eiusdem uerbi confirmatum, in fundamento domus tuæ, mutato nomine, cœlestium claustrorum præsullem custodemque fecisti, Diuino ei iure concesso, ut quæ statuisset in terris seruarentur in cœlis. In cuius ueneratione hodierna die maies-tati tuę hæc festa persoluimus, et gratiarum ac laudis hostiam immolamus. Per quem maies-tatem¹.

Ad complendum.

Lætificet nos, domine, munus oblatum, ut sicut in apostolo tuo petro te mirabilem predi-camus, sic per illum tuae sumamus indulgentiæ largitatem. Per².

XXX. kal. mar. Natale sancti mathie apostoli³.

Deus, qui beatum mathiam apostolorum tuorum collegio sociasti, tribue, quesumus, ut cius interuentione tuae circa nos pietatis semper uiscera sentiamus. Per⁴.

Secreta.

Deus, qui proditoris apostatae ruinam, ne apostolorum tuorum numerus sacratus perfec-tione careret, beati mathie electione supplesti, presentia munera sanctifica, et per ea nos gratiæ tuae uirtute confirma. Per⁵.

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut per hæc sancta quæ sumsimus, interue-

¹ O. p. 298. Z.

³ A. Mili autem.

PS. Domine, probasti.

R. Iustus ut palma.

V. Ad adnuntiadum.

TR. Desiderium.

⁴ E. p. 50.

⁵ Ib. + *Praefatio.* Et te laudare mirabilem d., in beatis apostolis tuis, in quibus glorificatus es uehementer. Per quos unigeniti tui sacrum corpus colligis, et in quibus ecclesiæ tuæ fundamenta constituis. Unde poscimus clementiam tuam, piissime, o. d., ut intercessione beati apostoli tui mathie cuius passionis triumphum sollempniter cœlebramus, mereamur a peccatorum nostrorum nexibus solui et æternæ uitæ felicitati redi, atque sanctorum tuorum cœtibus connumerari. Per. Z.

² E. p. 50.

v. Quoniam præuenisti.

v. Posuisti super.

OF. Gloria.

CO. Ego uos.

niente beato mathia apostolo tuo, ueniam consequamur et pacem. Per¹.

III. id. mar. Natale sancti gregorii papæ².

Deus, qui animæ famuli tui gregorii æternæ beatitudinis premia contulisti, concede propitius ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per³.

Secreta.

Annuc⁴ nobis, domine, ut, intercedente⁵ beato gregorio pontifice⁵, haec prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuistī relaxari delicta. Per⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia sic tribuis ecclesiam tuam sancti gregorii pontificis tui commemoratione gaudere ut eam et illius festiuitate lætifices, et exemplo pie conuersationis exerceas, et uerbo predicationis eruidas, grataque tibi supplicatione tuearis. Per⁷.

Ad complendum.

Vt nobis, domine, tua sacrificia dent salutem, beatus confessor tuus gregorius pontifex, quesumus, precator accedat. Per dominum nostrum⁸.

Alia.

Deus, qui beatum gregorium pontificem sanctorum tuorum meritis coæquasti, concede propitius ut qui commemorationis eius festa percolimus, uitæ quoque imitemur exempla. Per⁹.

¹ E. p. 51. + *Ad uesperum*. Percipiat, dñe., q., populus tuus, intercedente beato mathia apostolo tuo, misericordiam quam depositit, et quam precamur humiliter indulgentiam consequamur et pacem. Per. Z.

² A. Sacerdotes dei.
PS. Benedicite.
R. Iurauit dominus.
V. Dixit dominus.
TR. Beatus uir.

³ V. p. 25. Z. Y. fol. 82 b.

⁴ E. p. 50. + *Super populum*. Benedic, dñe., q., plebem tuam, et beati petri apostoli tui depræcationibus confidentem, tribue consequi defensionis auxilium. Per. Z.

⁵–⁶ animæ famuli tui gregorii V. Y.

⁶ Y fol. 82 b. There is a different Sec. in Bod. E.

⁷ O. p. 299. Z.

⁸ Not in Bod. E. V. Y. Z.

⁹ V. p. 25. Y fol. 83 a.

+ *Missa in Vigilia S. Benedicti.*

Concede, q., dñe., alacribus animis beati confessoris tui bene-

III. kal. april. Depositio sancti benedicti abbatis¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui hodierna die carnis eductum ergastulo beatissimum confessorem tuum benedictum subleuasti ad cælum; concede, quesumus, haec festa tuis famulis celebrantibus cunctorum ueniam delictorum, ut qui exultantibus animis eius claritati congaudent ipso apud te interueniente consocientur et meritis².

Secreta.

Oblatis, domine, ob honorem beati confessoris tui benedicti, quesumus, placare muneribus, et ipsius tuis famulis interuentu cunctorum tribue indulgentiam peccatorum. Per dominum nostrum³.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et gloriam tuam profusis precibus exorare, ut qui beati benedicti confessoris tui ueneramur festa, te opitulante, eius sanctitatis imitari ualcamus exempla, Et cuius meritis nequaquam possumus coæquari, eius precibus mereamur adiuuari. Per christum⁴.

---

dicti sollempnia cœlebrare, cuius diuersis decorata uirtutibus tibi uita complacuit. Per.

Sec. Oblata confessoris tui benedicti honore sint tibi, dñe., nostra grata libamina, ut nostrarum apud te supplicationum effectum obtineant. Per.

Ad com. Quos cœlestibus, dñe., recreas alimentis, interueniente beato confessore tuo benedicto, ab uniuersis tuere periculis. Per. Z.

¹ S. p. 725. Y. fol. 83 b.

A. Iustus ut palma.

PS. Bonum est.

R. Domine, preuenisti.

V. Uitam petiūt.

TR. Desiderium.

v. Quoniam preuenisti.

v. Posuisti super.

OF. Ueritas mea.

CO. Amen dico uobis quod

uos qui reliquistis.

² + *Alia.* Omnipotens sempiterne deus, qui radiantibus beati benedicti confessoris tui exemplis arduum tuis imitabile famulis iter fecisti; da nobis inoffensis per eius instituta gressibus pergere, ut eiusdem in regione uiuentium mereamur gaudiis admiseri. Per. Z.

³ S. p. 726. Y. fol. 84 a.

⁴ Y. contained a longer and a different Preface, now erased.

Preface in Z. Et te honorandi patris benedicti gloriosam celebrantes sollempnitatem glorificare; in quo hoc triste sæculum deserens, ad cœlestis patriæ gaudia migravit æterna. Qui sancti spiritus repletus dono decoratis monachorum gregibus dignus effulsi pastor; et quod sacris admonuit dictioribus sanctis implexus operibus, ut quam diuinis inchoauerat oraculis semitam exemplis monstraret lucidis; ut gloria monachorum plebs, paterna intuens uestigia, ad perpetua lucis æternæ præmia uenire mereatur. Per christum.

Ad complendum.

Perceptis, domine, salutaribus sacramentis, humiliiter deprecamur, ut, intercedente beato confessore tuo benedicto, quæ pro illius uenerando agimus obitu nobis proficia(n)t ad salutem. Per¹.

XVIII. kal. mai. Natale sanctorum tyburtii, ualeriani, et maximi².

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum tiburtii, ualeriani, et maximi, sollemnia colimus, eorum etiam uirtutes imitemur. Per³.

Secreta.

Hostia hæc, quesumus, domine, quam in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuæ nobis misericordiæ dona conciliet. Per⁴.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum martyrum festiuitate laudare, qui semper es laudabilis in t orum commemoratione sanctorum, et magnæ fidei largiris affectum, et tolerantiam tribuis passionum, et antiqui hostis facis superare machinamentum; quo egregii martyres tui ad capiendam supernorum beatitudinem premiorum, nullis impediuntur retinaculis blandimentorum. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur, ut quod debitæ seruitutis celebramus officio, intercedentibus sanctis tuis, salvationis tuæ sentiamus augmentum. Per⁷.

XIX. kal. mai. Natale sancti georgii, martyris⁶.

Deus, qui nos beati georgii martyris tui meritis et intercessione latificas, concede propitius, ut

¹ Y. fol. 84 b. + *Ad uesperum.* Fidelium tuorum, quesumus, domine, uota serenus intende, et interuentu beati benedicti, eius depositionis celebramus diem, a cunctis nos absolutos reatibus, festis concede interesse perpetuus. Per dominum. Z.

² A. Sancti tui, domine, benedic.

rs. Exaltabo te, deus.

³ O. p. 316. Z.

⁴ A. Protexisti me.

ps. Exaudi, deus, orationem cum.

AL. Sancti tui, domine.

OF. Letamini.

CO. Gaudete, iusti.

AL. Beatus uir.

OF. Confitebuntur.

CO. Laetabitur iustus.

qui eius beneficia poscimus, dona tuæ gratiæ consequamur. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato georgio martyre tuo, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁷.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine ueneranda confessione beatus martyr georgius diuersa supplicia sustinuit, et ea decuincens coronam perpetuitatis promeruit. Per quem¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, intercedente beato georgio martyre tuo, tibi etiam placitis moribus dignanter tribuas deseruire. Per⁷.

XX. kal. mai. Natale sancti vitalis martyris².

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut intercedente beato uitale martyre tuo, et a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per dominum.⁷

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et cius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius sollemnitate defertur. Per⁷.

Ad complendum.

Resecti participatione muneric sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum sentiamus effectum. Per⁷.

Cal. mai. Apostolorum philippi et iacobi³.

DEUS, QUI NOS ANNUA APOSTOLORUM TUORUM philippi et iacobi sollemnitate latificas, praesta, quesumus, ut quorum gaudemus meritis instruamur exemplis. Per⁷.

¹ O. p. 317. Z.

² A. Protexisti.

ps. Exaudi, deus, orationem nem.

³ Exclamauerunt.

ps. Exultate, iusti.

AL. Nimis honorati.

AL. Gaudete, iusti.

OF. Confitebuntur,

AL. Gloria et.

OF. Repleti sumus.

CO. Ego sum uitis.

CO. Tanto tempore.

(EP. Stabunt iusti.

EV. Non turbetur cor uestrum).

Secreta.

Munera, domine, quae pro apostolorum tuorum philippi et iacobi sollempnitate deferimus propitius suscipe, et mala omnia quae meremur auerte. Per.²

Præfatio.

U. D. nos tibi semper et ubique gratias agere. Qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate firmasti, de quorum collegio¹ sunt beatus philippus et iacobus, quorum passionis hodie festum ueneramur, poscentes ut sicut eorum doctrinis instruimur, ita exemplis muniamur, et precibus adiuuemur. Per christum².

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut quorum sollempnia celebramus eorum orationibus adiuuemur. Per.²

U. non. mai. Natale sanctorum alexandri, euentii,
et theodoli.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut qui sanctorum tuorum alexandri, euentii, et theodoli natalitia colimus, a cunctis malis imminentibus eorum intercessionibus liberemur. Per.²

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias benedictio copiosa descendat, quae et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollemnitate laetificet. Per dominum nostrum.²

Ad complendum.

Refecti participatione munieris sacri, quesumus, domine deus noster, ut quorum exsequimur cultum sentiamus effectum. Per.²

Eodem dic. Inuentio sanctæ crucis³.

DEUS, QUI IN PRÆCLARA SALUTIFERE⁴ crucis inuentione passionis tuæ miracula suscitasti, con-

¹ consortio O.

² O. p. 318. Z.

³ Not in V.

A. Nos autem gloriari.

PS. Deus misereatur.

AL. Sancti tui.

AL. Dicite in gentibus.

OF. Dextera.

CO. Nos autem.

EP. Confidimus in nobis.

EV. Erat homo.

⁴ Deus, qui unigeniti pretioso sanguine, etc. Bod.

cede ut uitalis ligni pretio, æternæ uitæ suffragia consequamur. Per (qui uiuis)¹.

Secreta.

Sacrificium, domine, quod immolamus placatus intende, ut ab omni nos exuat bellorum nequitia, et per vexillum sanctæ crucis filii tui, ad conterendas potestatis aduersariorum insidias, nos in tuę protectionis securitate constituat. Per².

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui per passionem crucis mundum redemit, et antiquæ arboris amarissimum gustum crucis medicamine indulcauit, Mortemque quæ per lignum uetitum uenerat per ligni tropheum decuicit, Ut mirabili suæ pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a florigera sede discesseramus per crucis lignum ad paradisi gaudia redeamus. Per quem³.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, qui per unigeniti sui domini nostri ihesu christi passionem et crucis patibulum genus redemit humanum. Amen.

Concedatque uobis ut cum omnibus sanctis, quæ sit eiusdem crucis, longitudo latitudo, sublimitas et profundum, mente deuota comprehendere possitis. Amen.

Quatinus uosmet ipsos abnegando, crucemque gestando, ita in presentis uitæ studio redemptorem nostrum possitis sequi, ut ei inter choros

¹ E. p. 101.

² Ib. Hæc oblatio, dñe., purget ab omnibus, etc., Bod.

³ O. p. 318; Qui salutem humani generis, etc., Bod.

Preface in Z. Præcipue in die ista, in qua filii tui unigeniti a iudeis abditum gloriosum inuentum est tropheum. Qui protoplasti facinus per ligni uetiti gustum humano in genere diriuatum deleuit, ac per idem lignum crucis simul quoque nostra secum christus adfixit delicta. Cuius typum uirga tenuit, que et separantes aequoris undas, et uiam populo moysi preparamauit securam. Per cuius quoque umbram aspera mors populis ligno deducta cucurrit. In quo pendens redemptor factus maledictum ut (a) maledicto nos eriperet legis. Cuius ligni mysteris saluari creditimus omnes, ut cum omnibus sanctis comprehendere ualeamus, quæ sit latitudo, longitudo, et sublimitas, et profundum. In quibus gloriamur iustitiae armis, per quam nobis crucifixus est mundus, et nos crucifigimur mundo. Quo signo inimici pellimus tela, cunctaque iacula calliditatis salubriter extradentes expediti compedibus hoc fronte nostra ferimus signum. In cuius tutela confisi collem aggredimur tenuem; per quem de torrente in via bibit salvator; propter quod multum a terris in dextera tua nostrum subiit caput. Et ideo cum angelis.

angelorum post obitum mereamini adscisci.
Amen.

Quod ipse prestare¹.

Ad complendum.

Repleti alimonia cœlesti et spiritali poculo recreati, quæsumus, omnipotens deus, ut ab hoste maligno defendas, quos per lignum sanctæ crucis filii tui, arma(mis) iustitiae pro salute mundi triumphare iussisti. Per eundem².

Alia.

Deus, cui cunctæ obœdiunt creaturæ, et omnia uerbo tuo fecisti in sapientia, supplices, quæsumus, ineffabilem clementiam tuam, ut quos per lignum sanctæ crucis filii tui pio crurore es dignatus redimere, tu qui es lignum uite paradisique reparator omnibus in te credentibus dira serpentis uenena extinguis, et per gratiam spiritus sancti poculum salutis semper infundas. Per eundem³.

¶. non. mai. Natale iohannis apostoli et euangelistæ⁴.

Deus, qui conspicis quia nos undique mala nostra perturbant, præsta, quæsumus, ut beati iohannis apostoli tui intercessio gloriosa nos protegat. Per⁵.

Secreta.

Muneribus nostris, quæsumus, domine, precibusque susceptis, et cœlestibus nos munda mysteriis et clementer exaudi. Per⁶.

Ad complendum.

Refecti, domine, pane cœlesti, ad uitam, quæsumus, nutriamur æternam. Per dominum nostrum ihesum christum.⁷

¶. id. mai. Sanctorum gordiani et epimachi⁸.

Da, quæsumus, omnipotens deus, ut qui beatorum martyrum gordiani atque epimachi sollemnia colimus eorum apud te intercessionibus adiuuemur. Per⁹.

¹ O. p. 374.

² E. p. 102 Z. Adesto nobis, dñe., etc., Bod.

³ D. qui præclara salutifere, etc., Bod. : om. Z.

⁴ Ante portam Bod. E. V; + Latinam E. V. Y.

A. Ego autem sicut oliua.

PS. Quid gloriariſ.

AL. Iustus ut palma.

⁵ A. Sancti tui, domine.

PS. Exurge, deus.

AL. Te martyrum.

OF. Gloria et honos.

CO. Magna est.

OF. Mirabilis.

CO. Iustorum animæ.

Secreta.

Hostias tibi, domine, beatorum martyrum gordiani atque epimachi dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per.⁷

Ad complendum.

Quæsumus, omnipotens deus, ut qui cœlestia alimenta percepimus, intercedentibus sanctis tuis gordiano atque epimacho, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.⁷

¶. id. mai. Natale sanctorum¹ nerci, et achillei,
et¹ pancratii².

Semper nos, domine, martyrum tuorum nerci, et achillei, et³ pancratii³ foueat, quæsumus, beata sollemnitas, et tuo dignos reddat obsequio. Per⁴.

Secreta.

Sanctorum tuorum, domine, nerci et achillei, atque³ pancratii³, tibi grata confessio et munera nostra commendet, et tuam nobis indulgentiam semper imploret. Per⁵.

Præfatio.

U.D. æterne deus. Quoniam a te constantiam⁶ fides, a te uirtutem sumit infirmitas, Et quicquid in persecutionibus sæcum est, quicquid in morte terrible, nominis tui facis confessione superari. Unde benedicimus te, domine, in operibus tuis, teque in sanctorum tuorum nerci, et achillei, atque pancratii prouectione laudamus. Per christum⁷.

Ad complendum.

Quæsumus, domine, ut beatorum martyrum tuorum, nerci et achillei, atque⁸ pancratii⁸, deprecationibus sacra sacramenta quæ sumpsimus ad tuæ nobis proficiant placationis augmentum. Per⁹.

¹⁻⁴ Om. Bod. E. V.

² A. Ecce oculi domini.

PS. Exultate, iusti.

AL. Exultabunt.

An entirely different Missa for St. Pancras only is provided in Bod. E. V.

³⁻⁵ Om. Gel.

⁵ Ib.

⁷ O. p. 319. Z.

⁸⁻⁹ Om. Gel.

OF. Confitebuntur.

CO. Gaudete, iusti.

⁴ Gel. p. 646. Z.

⁶ conscientiam O.

⁹ Gel. p. 646.

XII. kal. iun. Natale sancti marci, euangelista¹.

Deus, qui beatum marcum euangelistam tuum euangelicæ predicationis gratia sublimasti, tribue, quesumus, eius nos semper et eruditio proficeret et oratione defendi. Per².

Secreta.

Beati marci euangelistæ tui sollemnitate tibi munera deferentes, quesumus, domine, ut sicut illum predicatione euangelica fecit gloriosum, ita nos eius intercessio et uerbo et opere reddat acceptos. Per³.

Ad complendum.

Pasti⁴ cibo spirituali(s) alimonie, quesumus, domine deus noster, ut quod mysterio frequentamus, intercedente beato marco euangelista, plena uirtute consequamur⁵.

In dedicatione ecclesiarum sanctarum marie ad martyres⁶.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad eorum nos gaudia aeterna pertingere, de quorum nos uirtute tribuis annua sollemnitate gaudere. Per⁷.

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias bene-

¹ A. Ego autem sicut.

PS. Quid gloriari.

AL. Iustus ut palma.

St. Mark is commemorated on vii. Kal. Mai. in Z., with a Preface, and a different Sec. and Postcom.

² R. p. 401 S. p. 737.

³ R. S.

Sec. Hanc, dñe., q., oblationem pro commemoratione beati marci tibi oblatum benigne contuere, et praesta ut nomini tuo ad gloriam, et nobis proficiat ad medelam. Per. Z.

+ *Præfatio.* Et nos te iugiter conlaudare, benedicere, et prædicare, qui per beatum marcum euangelistam atque pontificem meruimus cognoscere filii tui incarnationis et diuinitatis mirabilem mysterium. Petimus ergo misericordiam tuam, ut eo annuente, fides nostra operum executione ornetur, et perseverantie fine claudetur. Per. Z.

Ad com. Tribuat nobis, q., dñe., continuum tua sancta præsidium, quo beati marci euangelistæ tui præcibus nos ab omnibus semper tueamur aduersis. Per. Z.

⁴ Refecti S.

⁵ A. Terribilis est.

PS. Dominus regnauit de-
corem.

R. Locus iste.

v. Deus cui adstat.

AL. Adorabo.

OF. Gloria et.

CO. Posuisti, domine.

OF. Memento.

R. Inueni dauid.

V. Nihil proficiet.

OF. Exaudi, deus, oratio-

nem.

R. Posuisti, domine.

S. p. 738.

OF. Domine deus, in sim-
plicitate.

CO. Domus mea.

(EP. Uidi ciuitatem.

EU. Ingressus ihesu).

dictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollemnitate laetificet. Per.⁸

Ad complendum.

Suplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis tibi etiam placitis moribus dignanter descriuire concedas. Per.⁹

XIII. kal. iun. Natale sancti urbani papæ¹.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati urbani martyris tui atque pontificis sollemnia colimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per.³

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum sentiamus effectum. Per.⁴

XIV. kal. iun. Natale sancti nicomedis martyris⁵.

Deus, qui nos beati nicomedis martyris tui meritis et intercessione laetificas, concede propitius, ut qui eius beneficia poscimus dona tuae gratiæ consequamur. Per.⁶

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato nicomedie martyre tuo, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda⁷.

Ad complendum.

Suplices te rogamus, omnipotens deus, ut

¹ A. Sacerdotes tui, domine.

PS. Memento.

R. Inueni dauid.

V. Nihil proficiet.

2 A. Letabitur iustus.

PS. Exaudi, deus, oratio-

nem.

R. Posuisti, domine.

S. p. 738.

AL. Beatus vir.

OF. Ueritas mea.

CO. Fidelis seruus.

V. Desiderium.

AL. Beatus vir.

OF. In uirtute.

CO. Magna est.

³ + *Præfatio.* U. D. æterne deus. Et in præsenti festiuitate sancti nicomedis martyris tui confiendo laudis hostias immolare, tuamque immensam pietatem implorare, ut sicut illi dedisti celestis palmarum triumphi, sic, eo suffragante, nobis emundationem, ac ueniam concedas peccati; ut in te exultemus in misericordia in quo ille laetatur in gloria. Per christum dominum nostrum. Z.

quos tuis refisis sacramentis, intercedente beato nicomede martyre tuo, tibi etiam placitis moribus dignanter tribuas deseruire. Per.⁷

XXX. non. iun. Natale sanctorum marcellini et petri¹.

Deus, qui nos annua martyrum tuorum marcellini et petri martyrum tuorum sollemnitate laetificas, praesta, quesumus, ut quorum gaudemus meritis prouocemur exemplis. Per.⁷

Secreta.

Hostia hæc, quesumus, domine, quam in sanctorum tuorum² natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuç nobis misericordie dona conciliat. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Apud quem semper est preclara uita sanctorum, quorum nos mors preciosa laetificat et tuetur. Quapropter martyrum tuorum marcellini et petri gloria recensentes natalitia, laudes tibi referimus, et magnificentiam tuam supplices exoramus. Ut quorum sumus martyria uenerantes, beatitudinis mereamur esse consortes. Per christum³.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur ut quod debito seruitutis celebramus officio⁴, salvationis tuae sentiamus augmentum. Per.⁷

II. id. iun. Natale sanctorum primi et feliciani⁵.

Fac nos, domine, quesumus, sanctorum tuorum primi et feliciani semper festa sectari, quorum suffragiis protectionis tuae dona capiamus. Per⁶.

¹ A. Clamauerunt.
PS. Benedic dominum.

R. Iustorum anime.

V. Uisi sunt oculis.

² Marcellini et Petri Y.

³ O. p. 322. Z.

⁴ Intercedentibus sanctis tuis Marcellino et Petro Y.

⁵ A. Sapientiam sanctorum.

PS. Exultate, iusti.

R. Exultabunt.

V. Cantate domino.

⁶ E. p. 118.

AL. Te martyrum.
OF. Letamini.

CO. Iustorum anime.

¹ E. p. 118.

³ A. Intrat in conspectu.

PS. Deus uenerunt.

R. Uindica, domine.

V. Posuerunt.

⁴ Gel. p. 647.

⁷ A. Sapientes.

PS. Exultabunt iusti.

R. Exultabunt.

V. Cantate domino.

⁸ Gel. p. 647. Z.

Secreta.

Fiat, domine, quesumus, hostia sacranda placabilis pretiosi celebritate martyrii, quæ et peccata nostra purificet, et tuorum tibi uota conciliet famulorum. Per¹.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut sanctorum tuorum celestibus mysteriis celebrata sollemnitas, indulgentiam nobis tuae propitiationis adquirat. Per².

III. id. iun. Sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii³.

Sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii, quesumus, domine, natalitia nobis uotiua resplendeant, et quod illis contulit excellentia sempiterna, fructibus nostræ deuotionis ad crescat. Per⁴.

Secreta.

Pro sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii sanguine uenerando, hostias tibi, domine, sollemniter immolamus, tua mirabilia per tracantes, per quæ talis est perfecta uictoria. Per⁵.

Ad complendum.

Semper, domine, sanctorum martyrum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii sollemnia celebremus, ut eorum patrocinia iugiter sentiamus. Per⁶.

IV. kal. iul. Natale sancti uiti pucri⁷.

Da ecclesiæ tuae, quesumus, domine, sancto uito intercedente, superbè non sapere, sed tibi placita humilitate proficere, ut proterua despiciens, quæcumque matura sunt libera exerceat caritate. Per⁸.

Secreta.

Sicut gloriam diuinæ potentiae munera pro

² Ib.

AL. Exultabunt.

OF. Exultabunt.

CO. Posuerunt.

⁶ Ib.

AL. Sancti tui, domine.

OF. Mirabilis.

CO. Iustorum.

sanctis oblata testantur, sic nobis effectum, domine, tuae saluationis impendant. Per¹.

Ad complendum.

Refecti, domine, benedictione sollemni, quesumus, ut per intercessionem sancti uiti medicina sacramenti et corporibus nostris prospicit et mentibus. Per².

XXXX. kal. iul. Sanctorum marci et marcelliani³.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum marci et marcelliani natalitia colimus a cunctis malis imminentibus eorum intercessione liberemur. Per dominum nostrum.⁴

Secreta.

Munera, domine, tibi dicata sanctifica, et, intercedentibus beato marco et marcelliano, per eadem nos placatus intende. Per dominum.⁵

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati supplices exoramus ut⁴ quorum laetamur gustu renouemur effectu. Per⁵.

XXXX. kal. iul. Natale sanctorum geruasii, et protasii⁵.

Deus, qui nos annua sanctorum tuorum geruasii⁶ et protasii⁶ sollemnitate laetificas, concede propitius ut quorum gaudemus meritis accendamus exemplis. Per dominum.⁷

¹ Gel. p. 648. *Secreta.* Munera tibi, domine, dicata sanctifica, et, intercedente beato uito martyre tuo, per eadem nos placatus intende. Per dominum nostrum. Z.

Præfatio. Beati uito martyrio gloriantes, cui admirandam gratiam in tenero adhuc corpore, et nequam virili more maturo, uirtutem fidei et patientiae fortitudinem tribuisti; ut seuitice persecutoris non cederet constantia puerilis; et inter acerba supplicia nec sensu potuit terri, nec frangi uitate, ut gloriosior fieret et corona martyrii. Et ideo. Z.

² Gel. p. 648.

³ A. Salus autem.

rs. Noli emulari.

R. Iustorum animæ.

V. Uisi sunt oculis.

⁴ + Intercedentibus sanctis marco et marcelliano Y.

⁵ A. Loquetur dominus pa-

cem.

ps. Benedixisti, domine.

R. Gloriosus deus.

⁶⁻⁶ So E. O; Protasii et geruasii Bod. V,

AL. Iusti epulentur.

OF. Anima nostra.

CO. Amen dico uobis quod

unus ex minimis,

v. Dextera tua.

AL. Te martyrum.

OF. Letamini.

CO. Posuerunt.

¹ + Geruasio et protasio Y.

³ A. Ne timeas.

ps. Domine, in uirtute.

R. Fuit homo.

V. Ut testimonium.

OF. Gloria et.

⁴ O. p. 324; Y. fol. 95 b. Z.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedentibus sanctis tuis¹, a cunctis nos defende periculis. Per².

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nominis confessione beati martyres geruasius et protasius passi, in cælesti regione æternis perfruuntur gaudiis, et pro eorum sollemni recordatione ecclesia religiosis exultat officiis. Per quem².

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et, intercedentibus sanctis tuis, cælestis remedii faciat esse consortes. Per dominum.³

XXXX. kal. iul. Vigilia sancti iohannis baptistæ⁴.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut familia tua per uiam salutis incedat, et beati iohannis precursoris hortamenta sectando, ad eum quem predixit secura perueniat. Per dominum.⁵

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Exhibentes sollemnem ieinium, quo beati iohannis baptistæ natalitia preuenimus. Cuius genitor dum eum dubitat nasciturum, sermonis amisit officium, et, eo nascente, et sermonis usum et prophetiae suscepit donum. Cuius genetrix, senio confecta, sterilitate mutata, in eius conceptu non solum sterilitatem amisit, secunditatem adquisiuit, sed etiam spiritum sanctum, quo matrem domini et saluatoris agnosceret, accepit. Per quem⁴.

Ad complendum.

Beati iohannis baptistæ nos, domine, preclara

² O. p. 323. Z.

co. Magna est.

(LEC. Factum est uerbum domini).

EV. Fuit in diebus).

comitetur oratio, et quem uenturum esse p^raedixit poscat nobis fore placatum. Per.^y

VIII. kal. iul. Natiuitas sancti iohannis baptista¹.

In prima missa.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati iohannis baptiste sollempnia colimus eius apud te intercessione muniamur. Per.^y

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.^y

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta perceperimus, intercedente beato iohanne baptista, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.^y

Statio in dñe².

Ad missam.

DEUS, QUI PRAESENTEM DIEM honorabilem nobis in beati iohannis natuitate fecisti, da populis tuis spiritualium gratiam gaudiorum, et omnium fidelium mentes dirige in uiam salutis æterne. Per.^y

Secreta.

Tua, (domine), muneribus altaria cumulamus, illius natuitatem honore debito celebrantes, qui saluatorem mundi et cecinit adsuturum, et adesse monstrauit, dominum nostrum ihesum christum. Qui tecum.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et in die festiuitatis hodiernæ qua beatus iohannes exortus est tuam magnificientiam conlaudare. Qui uocem matris domini nondum editus sensit, et adhuc clausus

¹ A. Iustus ut palma.

ps. Bonum est.

R. Iustus ut palma.

v. Ad adiuntiandum.

² Item alia V; Item alia missa O.

A. De uentre.

ps. Bonum est.

R. Priusquam te.

v. Misit dominus.

(Inter natos).

AL. Ipse peribit.

OF. In uirtute.

CO. Posuisti, domine.

AL. Beatus uir.

OF. Iustus ut palma.

CO. Tu puer profeta.

(IEC. Audite, insulae.

EV. Elisabeth impletum est).

uterio, aduentum salutis humane prophetica exultatione significauit. Qui et genitricis sterilitatem conceptus abstulit, et patris linguam natus absoluuit, solusque omnium prophetarum redemptorem mundi, quem prenuntiauit, ostendit. Et ut sacre purificationis effectum aquarum natura conciperet, sanctificandis iordanis fluentis ipsum baptismos baptismatis lauit auctorem. Et ideo¹.

Ad complendum.

Sumat ecclesia tua, deus, beati iohannis baptistæ generatione lætitiam, per quem suæ regenerationis cognouit auctorem dominum nostrum. Qui tecum.^y

Alia².

Deus, qui nos concedis beati iohannis baptistæ natalitiam perfuci, cius nos tribue meritis adiuuari. Per.^y

Ad uesperos³.

Omnipotens sempiterne deus, da cordibus nostris illam tuarum rectitudinem semitarum, quam beati iohannis baptistæ in deserto uox clamantis edocuit. Per.^y

Alia.

Deus, qui nos annua beati iohannis baptistæ sollemnia frequentare concedis, præsta, quesumus, ut et deuotis mentibus eadem celebremus, et cius patrocinio promerente plene capiamus securitatis augmentum. Per.⁴ y

Alia.

Deus, qui conspicis quia nos undique mala nostra contristant, per precursum gaudii corda nostra lætifica. Per.^y

Benedictio.

Benedic uobis omnipotens deus beati iohannis

¹ O. p. 324; V. fol. 96 b. Z.

² Ad vesperos V.

³ Ad fontes V.

⁴ For these three Coll. Z. substitutes:—

Deus, qui nos beati iohannis baptistæ concedis natalicio perfuci, cius nos tribue meritis adiuuari. Per.

Alia. Da, q., o. d., intra sanctæ ecclesie uterum constitutos, eo nos spiritu ab iniuitate nostra iustificari, quo beatum iohannem intra uiscera materna docuisti. Per.

Alia. O. et misericors d., qui beatum iohannem baptistam tua prouidentia destinasti, ut perfectam plebem christo domino prepararet; da, q., ut familia tua cius intercessione praconis, et a peccatis omnibus exuatur, et ad eum quem prophetauit peruenire mereamur, ihesum christum filium tuum dm. nostrum.

baptistę intercessione, cuius hodie natalitia celebratis, concedatque ut cuius sollemnia colitis, patrocinia sentiatis. Amen.

Illi⁹ obtent⁹ ab omnibus aduersis tueamini, et bonis omnibus perfruamini, qui aduentum redemptoris mundi, necdum natus cognouit, matris sterilitatem nascendo abstulit, patris linguam natus absoluit. Amen.

Quatinus ipsius agni, quem ille dígito ostendit, cuius immolatione estis redempti, ita uirtutum lanis uestiri, et innocentiam ualeatis imitari, ut ei in æternæ patriæ felicitate possitis adiungi. Amen.

Quod ipse prestare¹.

VII. kal. iul. Sanctorum iohannis et pauli².

Quesumus, omnipotens deus, ut nos geminata lætitia hodiernę festiuitatis excipiat, quae de beatorum iohannis et pauli glorificatione procedit, quos eadem fides et passio uere fecit esse germanos. Per.³

Secreta.

Hostias tibi, domine, sanctorum martyrum iohannis et pauli dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuę prouenire subsidium. Per.⁴

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius amore gloriōsi martyres iohannes et paulus martyrium non sunt cunctati subire, Quos in nascendi lege iunxit germanitas, in gremio matris ecclesiæ fidei unitas, in passionis acerbitate ferenda unius amoris societas. Per quem nos petimus eorum precibus adiuuari, quorum festa noscimur uenerari. Per quem⁵.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sanctorum tuorum sollemnia celebrantes, cœlestia sacramenta; presta, quesumus, ut quod temporaliter gerimus, æternis gaudiis consequamur. Per.⁶

EEEE. kal. iul. Natale sancti leonis papæ.

Deus, qui beatum leonem pontificem sanctorum

¹ O. p. 372.

² A. Multe tribulationes.

ps. Benedic domino.

r. Ecce quam bonum.

v. Sicut unguentum.

³ O. p. 325. Z.

v. Mandauit.

AL. Gaudete.

OF. Gloriabuntur.

co. Etsi coram hominibus.

tuorum meritis coequasti, concede propitius ut quī commemorationis eius festa percolimus, uitæ quoque imitemur exempla. Per.⁷

Secreta.

Annuę, domine, ut, intercedente¹ beato leone pontifice¹, hac nobis² proſit oblatio, quam immolando, totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per.

Ad complendum.

Deus, qui animæ famuli tui leonis æterne beatitudinis premia contulisti, concede propitius ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per.³

Eodem dīc³. Vigilia apostolorum petri, et pauli⁴.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut nullis nos permittas perturbationibus concuti quos in apostolicæ confessionis petra solidasti. Per dominum⁵.

Secreta.

Munus populi tui, quesumus, domine, apostolica intercessione sanctifica, nosque a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum nostrum⁶.

Prefatio.

U. D. æquum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, pastor æterne, non deseras, sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, Ut isdem rectoribus gubernetur, quos operis tui uicarios contulisti preesse pastores. Et ideo⁷.

Ad complendum.

Quos cœlesti, domine, alimento satiasti apostolicis intercessionibus ab omni aduersitate custodi. Per dominum.

Ad uigilias.

Deus, qui ecclesiam tuam apostoli tui petri

¹⁻¹ So Pam.; animæ famuli tui leonis Bod. E. O. V. Z; intercessione beati leonis confessoris Y.

² Om. Bod. E. O. V. Z.

³ A. Dicit dominus petro.

PS. Celi enarrant.

R. In omnem terram.

V. Celi enarrant.

⁴ Vigilia S. Petri V.

⁵ This Coll. is found in Reg. Suec. Pam. O. V. Z. Deus, qui nobis apostolorum, etc. E. Y.

⁶ Munera, dñe., tue glorificationis, etc. E.

⁷ O. p. 325. Z.

OR. Mihi autem.

CO. Tu es petrus.

EP. Petrus et iohannes.

EV. Dixit ihesus petro.

fide et nomine consecrasti, quiq[ue] beatum illi paulum ad predicandum gentibus gloriam tuam sociare dignatus es, concede ut omnes, qui ad apostolorum tuorum sollemnia conueniunt, spiritali remuneratione ditentur. Per.^y

III. kal. iul. Natale sancti petri apostoli¹.

DEUS, QUI HODIERNAM DIEM APOSTOLORUM TUORUM petri et pauli martyrio consecrasti, da ecclesiae tuae eorum in omnibus sequi preceptum, per quos religionis sumpsit exordium. Per.^y

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, quas nomini tuo sacramandas offerimus apostolica prosequatur oratio, per quam nos expiari tribuis et defendi. Per dominum.^y

Praefatio.

U. D. aequum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, pastor aeternus, non deseras, sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias. Ut isdem rectoribus gubernetur, quos operis tui vicarios eidem contulisti praesesse pastores. Et ideo².

Benedictio.

Benedic uobis omnipotens deus, qui uos beati petri saluberrima confessione, in ecclesiasticae fidei fundauit soliditatem. Amen.

Et quos beati pauli sanctissima instruxit predicatione sua uos tueatur gratissima defensione. Amen.

Quatenus petrus clave, paulus sermone, utrique intercessione, ad illam uos certent patriam introducere, ad quam illi, alter cruce, alter gladio, hodierna die peruererunt. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

¹ A. Nunc scio uere.

ps Domine, probasti.

R. Constitues.

v. Pro patribus.

AL. Tu es petrus.

OR. Constitues.

CO. Symon iohannis.

(LEC. Misit herodes rex.

EV. Venit ihesus).

² V. Y. fol. 98 b. *Praefatio.* Apud quem cum beatorum apostolorum continuata festivitas, triumphique celestis perpetua aeterna sit celebritas. Nobis tamen eorum festa annuis recursibus tribuis frequentare, ut et illorum passioni sit ueneratio ex nostra deuotione, et nobis auxilium proueniat de eorum sanctissima intercesione. Per christum. Z.

³ O. p. 373.

Ad complendum.

Quos caelesti, domine, alimento satiasti apostolicis intercessionibus ab omni aduersitate custodi. Per.^y

Ad uesperos.

Omnipotens sempiterne deus, qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate fundatam ab infernum eruis terrore portarum, presta, ut in tua ueritate persistens nulla recipiat consortia perfidorum. Per.^y

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, propitius intuere, et apostolicis defende presidiis, ut eorum precibus gubernetur quibus nititur, te constitue, principibus. Per dominum nostrum ihesum christum filium.^y

Alia.

Protege, domine, populum tuum, et apostolorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserva. Per.^y

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et apostolorum tuorum tuere praesidiis, quorum donasti fideles esse doctrinis. Per!^y

III. kal. iul. Natale sancti pauli apostoli².

Deus, qui multitudinem gentium beati pauli apostoli predicatione docuisti, da nobis, quesumus, ut cuius natalitia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. Per.^y

Secreta.

Ecclesiae tuae, quesumus, domine, preces et hostias apostolica commendet oratio, ut quod pro illorum gloria celebramus nobis prosit ad ueniam. Per.^y

Praefatio.

U. D. aeternus deus³. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut ecclesiam tuam beati pauli apostoli tui predicatione edocta nulla sinas

¹ + *Alia.* Deus, qui beato apostolo tuo petro conlatis clauibus regni caelestis animas ligandi atque soluendi pontificium tradisti, concede ut intercessionis eius auxilio, a peccatorum nostorum nexibus liberemur. Per. Z.

² (EP. Notum uobis facio.

EV. Ecce nos reliquimus).

A. Scio cui credidi.

PS. Domine, probasti.

R. Qui operatus.

v. Gratia dei.

AL. Gaudete.

OR. Mihi autem.

CO. Amen dico uobis quod uos qui reliquistis.

³ Z. Qui ecclesiam tuam, etc.; erased. Y.

fallatia uiolari. Et sicut nihil in uera religione manere dinoscitur, quod non eius condierit disciplina, ita ad peragenda ea quæ docuit, eius obtentu, tribuatur efficacia. Sentiatque credentium multitudo gentium eum pro se apud te intercessorem quem habere cognouit magistrum atquæ doctorem. Per (christum) dominum nostrum.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis, beatis apostolis interuenientibus, deprecamur, ut quæ pro illorum celebrata sunt gloria, nobis proficiant ad medelam.²

U. non. iul. Sanctorum processi et martiniani¹.

Deus, qui nos sanctorum tuorum processi et martiniani confessionibus gloriosis circumdas et protegis, da nobis et eorum imitatione proficere et intercessione gaudere. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera, quæ ut tuo sint digna conspectui, sanctorum tuorum precibus adiuuemur. Per.²

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus certa rede[m]ptione capiamus. Per.²

En octauas apostolorum².

Deus, cuius de(x)tera beatum petrum ambulantem in fluctibus, ne mergeretur, erexit, et coapostolum eius paulum, tertio naufragantem, de profundo pelagi liberauit, exaudi nos propitius, et concede, ut amborum meritis æternitatis gloriam consequamur. Per dominum.²

Secreta.

Offerimus tibi, domine, preces et munera, quæ

¹ A. Iudicant sancti gentes.
ps. Exultate, iusti.
R. Exultabunt sancti.
v. Cantate domino.

² A. Sapientiam.
ps. Celi enarrant.
R. Iustum animæ.
v. Uisi sunt.

AL. Mirabilis dominus.
OF. Gloriabuntur.
CO. Anima nostra.

AL. Sancti tui, domine.
OF. Exultabunt.
CO. Iustum.

ut tuo sint digna conspectui, apostolorum tuorum poscimus precibus adiuuari. Per.^{1,2}

Ad complendum.

Protege, domine, populum tuum, et apostolorum tuorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserua. Per.²

U. id. iul. Sanctorum bii. fratrum².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gloriosos martyres in tua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessione sentiamus. Per.²

Secreta.

Sacrificiis presentibus, domine, quesumus, intende placatus, et, intercedentibus sanctis tuis, deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per dominum.²

Praefatio.

U. D. æterne deus. Donari nobis suppliciter exorantes ut sicut sancti tui mundum in tua uirtute uicerunt, ita nobis a mundanis erroribus postulent expediri. Per³.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus affectum, cuius per hæc mysteria pigminus accepimus. Per.²

U. id. iul. Translatio sancti benedicti abbatis⁴.

INTERCESSIO NOS, QUESUMUS, DOMINE, BEATI BENEDICTI abbatis commendet, ut quod nostris meritis non ualemus eius patrocinio assequamur. Per⁵.

¹ + *Praefatio.* U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam supplex deuotione exorare, ut beatorum apostolorum tuorum petri et pauli quorum hodie diem octauam celebramus obtentu, mearemar tuum obtainere auxilium. Per christum dominum nostrum. Z.

² A. Laudate, pueri.
PS. Sit nomen domini.

R. Anima nostra.

V. Laqueus.

³ O. p. 326. Z.
⁵ S. Y. fol. 101 a. Z.

A. Instus ut palma.

PS. Bonum est.

R. Domine, preueni.
V. Utiam petiit.

AL. Laudate, pueri.
OF. Anima nostra.
COM. Quicunque fecerit.

⁴ Introd. § 22.

AL. Iustus ut palma.
OF. Ueritas.
CO. Amen dico uobis quod uos qui reliquistis,

Secreta.

Sacris altaribus, domine, hostias superpositas sanctus benedictus, quesumus, in salutem nobis prouenire deposcat. Per dominum nostrum¹.

Praefatio.

U. D. aeterne deus. Et gloriam tuam profusis precibus exorare, ut qui beati benedicti confessoris tui ueneramus festa, te opitulante, eius sanctitatis imitari ualcamus exempla. Et cuius meritis nequaquam possumus coequari, eius precibus mercamur adiuuari. Per christum².

Ad complendum.

Protegat nos, domine, cum tui perceptione sacramenti beatus benedictus abba pro nobis intercedendo; ut et conuersationis eius experiamur insignia, et intercessionis ipsius percipiamus suffragia. Per³.

VIII. kal. aug. Sancti iacobi apostoli⁴.

Esto, domine⁵, plebi tuae sanctificator et custos, ut apostoli tui iacobi munita presidiis et conuersatione tibi placeat, et secura deseruiat. Per⁶.

Secreta.

Oblationes populi tui, domine, quesumus, beati apostoli tui iacobi passio beata conciliet, et quæ nostris apta non sunt meritis, fiant tibi placita eius deprecatione⁷.

Praefatio.

U. D. aeterne deus. Quia licet nobis semper salutem operetur diuini celebratio sacramenti, propensius tamen nobis confidimus profuturam, si beati apostoli tui iacobi intercessionibus adiuuemur. Per christum⁸.

Ad complendum.

Beati apostoli tui iacobi⁹, quesumus, dominic,

¹ O. p. 326. Z.

² A. Mihi autem.

ps. Domine, probasti.

r. Constitues eos.

v. Pro patribus.

³ + propitiis E.

⁷ E. p. 127.

⁹ + cuius hodie festiuitate corpore et sanguine filii tui nos refecisti E.

² Y. Z.

AL. Nimis honorati.

OF. Mihi autem.

CO. Ego uos.

³ S. Y. Z.

⁶ E. p. 127; Y. fol. 104 b. Z.

⁸ O. p. 327; Y. fol. 104 b. Z.

intercessione, nos adiuua, pro cuius sollemnitate deferimus tua sancta¹ laetantes. Per².

VIII. kal. aug. Natale sanctorum simplicii, faustini, et beatricis⁴, atque felicis⁵.

Præsta, quesumus, domine, ut sicut populus christianus martyrum tuorum felicis⁵, simplicii, faustini, et beatricis⁴ temporali sollemnitate congaudet ita perfruatur aeterna, et quod uotis celebret comprehendat effectu. Per⁶.

Super oblata.

Hostias tibi, domine, pro sanctorum martyrum felicis⁵, simplicii, faustini, et beatricis⁴ commemo ratione deferimus, suppliciter obsecrantes, ut et indulgentiam nobis pariter conferant et salutem. Per⁷.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut sanctorum tuorum felicis⁵, simplicii, faustini, et beatricis⁴ cælestibus mysteriis celebrata sollemnitas, indulgentiam nobis tuae propitiationis adquirat. Per dominum⁸.

VIII. kal. aug. Natale sanctorum abdon et sennen⁹.

Deus, qui sanctis tuis abdon et sennen ad hanc gloriam ueniendi copiosum munus gratiae contulisti, da famulis tuis suorum ueniam peccatorum ut sanctorum tuorum intercedentibus meritis ab omnibus mereamur aduersitatibus liberari. Per⁷.

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, quam in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuae

¹ dona E.

³ A. Sacerdotes eius.

ps. Memento.

r. Sacerdotes.

v. Illuc producam.

⁴ Viatricis Gel.

⁶ Y. fol. 105 b; Gel. p. 657. There is a different Mass provided in V. p. 106.

⁷ Gel. p. 657.

⁹ A. Intret in conspectu.

ps. Deus, uenerunt.

r. Gloriosus.

v. Dextera tua.

² E. p. 127; Y. fol. 104 b. Z.

AL. Inueni dauid.

OF. Ueritas mea.

CO. Beatus sermo.

⁵ Om. Gel. V.

⁸ Ib.

AL. Mirabilis.

OF. Mirabilis deus.

CO. Posuerunt.

nobis misericordiae dona conciliet. Per dominum^{1.}

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii et uitia nostra purgantur, et intercedentibus sanctis tuis, iusta desideria compleantur. Per.^{2.}

Bal. aug. *Ad sanctum petrum ad uincula*^{2.}

DEUS, QUI BEATUM PETRUM APOSTOLUM a uinculis absolutum inlæsum abire fecisti, nostrorum, quesumus, absolute uincula peccatorum, et omnia mala a nobis propitiatus exclude. Per.^{2.}

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum nostrum^{3.}

Ad complendum.

Corporis sacri et pretiosi sanguinis replete libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus, intercedente⁴ beato petro apostolo tuo⁴, certa redemptione capiamus. Per.^{2.}

Eodem dic. Passio sanctorum machaborum.

Fraterna nos, domine, martyrum tuorum corona lætificet, quæ et fidei nostræ prebeat incitamenta uirtutum, et multiplici nos suffragio consoletur. Per dominum nostrum^{5.}

Secreta.

Votuua, domine, mysteria sanctorum tuorum sollemnia celebrantes, deuota mente tractamus,

¹ *Prefatio.* Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, quos ante constitutionem mundi in aeternam tibi gloriam praepasti, ut per eos huic mundo ueritatis tue lumen ostenderes. Quos ita spiritu ueritatis armasti, ut formidinem mortis per infmitatem carnis euincerent. De quorum collegio sunt martyres tui abdon et sennes, qui ecclesie tue prato sicut rosse et lilia floruerunt. Quos unigeniti tui sanguis in prelio confessionis roseo colore perfudit, et obprobrium passionis nubo litorum splendore uestiuit. Per quem. Z.

² A. Nunc scio uere.
PS. Domine, probasti.

R. Constitues.

V. Pro patribus.

³ E. p. 127; Y. provided a Preface here, now erased.

⁴ Om. V.

⁵ Pam. p. 322; Y. fol. 106 a.

AL. Tu es petrus.
OF. Mihi autem.

CO. Tu es petrus.

quibus nobis et præsidium crescit et gaudium. Per^{1.}

Prefatio.

U. D. æterne deus. Quia licet in omnium sanctorum tuorum tu sis, domine, protectione mirabilis, in his tamen speciale munus tuum agnoscimus, quos fratres sorte nascendi magnifica præstististi passione^{2.} Ut simul esset et ueneranda gloria genitricis, et florentissima proles ecclesiæ. Et ideo^{3.}

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quorum memoriam sacramenti participatione recolimus, fidem quoque profiendo sectemur. Per dominum nostrum^{4.}

III. non. aug. *Natale sancti stephani pontificis*^{5.}

Deus, qui nos beati stephani martyris tui atque pontificis annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus, de eiusdem etiam protectione gaudemus. Per.^{2.}

Secreta.

Munera tibi, domine, dicata sanctifica, et intercedente beato stephano martyre tuo atque pontifice, per eadem nos placatus intende. Per.^{2.}

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et, intercedente beato stephano martyre tuo atque pontifice, celestis remedii faciat esse consortes.^{2.}

III. id. aug. *Natale sancti syrti episcopi*^{6.}

Deus, qui conspicis quia ex nulla nostra uirtute subsistimus, concede propitius ut, intercessione

¹ Pam. p. 323. For this Sec. Y. substitutes: Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eorum nobis fiat supplicatione salutaris pro quorum solennitate defertur. Per.

² + germanos O.

³ O. p. 328. Z.

⁴ Pam. p. 323; Y. fol. 106 a.

⁵ A. Iustus ut palma.

PS. Bonum est confiteri.

R. Iustus non conturbabitur.

⁶ A. Sacerdotes dei.

PS. Memento.

R. Sacerdotes eius.

V. Illuc producam.

v. Tota die miseretur.

AL. Inueni dauid.

OF. Inueni dauid.

CO. Domine, quinque.

AL. Te martyrum.

OF. Inueni dauid.

CO. Fidelis sermo.

SS. Felicissimi, Agapiti.

beati syxti martyris tui atque pontificis¹, contra omnia aduersa muniamur. Per.

Secreta.

Sacrificiis presentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut deuotioni nostrae proficiant et saluti. Per.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et³ in die festiuitatis hōdierne, qua beatus syxtus pariter sacerdos et martyr deuotum tibi sanguinem exultanter effudit, Qui ad eandem gloriam promerendam doctrinę suę filios incitauit, et quos erudiebat hortatu preueniebat exemplo. Per christum⁴.

Infra actionem⁴.

Intra quorum nos consortium non aestimator meriti sed ueniae, quesumus, largitor admitte. Per christum.²

Prefatio uuæ.

Benedic, domine, et hos fructus nouos uuæ, quos tu, domine, per rorem cœli et inundantium pluuiarum, et temporum serenitate et tranquillitate, ad maturitatem perducere dignatus es; et dedisti ea ad usus nostros cum gratiarum actione percipere, in nomine domini nostri ihesu christi, per quem hęc omnia, [domine, semper bona creas]⁵.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine deus noster, ut cuius nobis festiuitate uotiua sunt sacramenta, eius salutaria nobis intercessione reddantur. Per.²

Godem dic. Natale sanctorum felicissimi et agapiti.

Deus, qui nos concedis martyrum tuorum felicissimi et agapiti natalitia colere, da nobis in eterna lētitia de eorum societate gaudere. Per.²

Secreta.

Munera tibi, domine, nostrae deuotionis offerimus, quae et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, redditur. Per.²

¹ + throughout felicissimi et agapiti. Y.

² + preeipue Z.

³ O. p. 328. Z.
⁴ Benedictio uuæ Bod. V. Z; in S. in Festo Transfig. Aug. 6, p. 841.

⁵ V. Y. Z. This Ben. occurs again with variations on fol. 291 b.

SS. Donati, Cyriaci.

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus sanctis tuis felicissimo et agapito, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per dominum.²

V.E. id. aug. Natale sancti donati episcopi et confessoris¹.

Deus, tuorum gloria sacerdotum, præsta, quesumus, ut sancti confessoris (martyris) et episcopi tui donati, cuius festa gerimus sentiamus auxilium. Per².

Secreta.

Præsta, quesumus, domine, ut sancti confessoris (martyris) tui et episcopi donati precibus, quem ad laudem nominis tui dicatis muneribus honoramus, pię nobis deuotionis fructus ad crescatur³.

Ad complendum.

Votiuia, domine, dona, quæ pro beati confessoris et episcopi tui donati sollemnitate percepimus, quesumus, ut eius precibus et presentis nobis uitæ pariter et æterne tribuas conferre subsidium. Per⁴.

V.E. id. aug. Natale sancti cyriaci martyris⁵.

Deus, qui nos annua beati cyriaci martyris tui (sociorumque eius) sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus, uirtutem quoque passionis imitemur. Per dominum.²

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eius (corum) nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius (quorum) sollemnitate defertur. Per.²

¹ A. Os iusti meditabitur.

PS. Noli emulari.

R. Iustus non confundetur.

² Gel. p. 659.

³ Ib. For this Secret. Y substitutes: Omnipotens et misericors deus, qui nos sacramentorum tuorum, et participes efficis et ministros, presta, ut intercedente beato martyre tuo atque pontifice donato, eisdem proficiamus et fidei consortio et digno seruicio. Per.

⁴ Ib., with verbal variations.

⁵ A. Timete dominum.

PS. Benedic domino.

R. Timete dominum.

v. Inquirentes.

v. Tota die meditatio.

AL. Inueni dauid.

CO. Fidelis seruus.

AL. Exultabunt.

OF. Letamini.

CO. Signa eos.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius (quorum) exsequimur cultum, sentiamus effectum. Per.²

V. id. aug. Vigilia sancti laurentii martyris¹.

Adesto, quesumus, domine, supplicationibus nostris. et, intercessione beati laurentii martyris tui, perpetuam nobis misericordiam benignus impende. Per.²

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus, propitius suscipe, et, intercedente beato laurentio martyre tuo, vincula peccatorum nostrorum absolie. Per.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et deuotis mentibus natale beati martyris tui laurentii preuenire, qui leuita simul martyrumque uenerandus, et proprio claruit gloriosus officio, et memorandæ passionis refulsit martyrio. Per christum³.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine deus noster, ut sicut beati laurentii martyris tui commemoratione, temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu. Per.²

III. id. aug. Passio³ sancti laurentii martyris.

In prima missa.

Excita, domine, in ecclesia tua spiritum, cui beatus leuita laurentius seruuit, ut eodem nos replente, studeamus amare quod amauit, et opere exercere quod docuit. Per^{4,2}.

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati laurentii precatio sancta conciliet, ut cuius honore sollemniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per⁵.

¹ A. Dispersit.

PS. Beatus uir.

R. Dispersit.

V. Potens in terra.

² O. p. 329. Z.

³ Natale Bod. E. O. V.

⁴ For this Coll. Y. substitutes the Coll. of the next Mass.

⁵ V. The Sec. in Z. begins Accipe, q., dñe., munera dignanter oblata.

or. Oratio mea.

co. Qui uult.

(LEC. Confiteor tibi, domine.

EV. Si quis uult post me).

¹ A. Confessio.

PS. Cantate domino.

R. Probasti, domine.

V. Igne me examinasti.

AL. Beatus uir.

OF. Confessio.

CO. Qui mihi ministrat.

(EP. Qui parce seminat.

EV. Amen, amen dico, Nisi

granum).

This second Mass for St. Laurence is omitted in Y.

² Secreta. Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati laurentii sancta precatio conciliet, ut cuius honore sollemniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per. Z.

³ O. p. 329. Z.

III. id. aug. Natale sancti tyburtii martyris¹.

Beati tyburtii nos, domine, foueant continua tua presidia, quia non desinis propitius intueri quos talibus auxiliis concesseris adiuuari. Per.²

Secreta.

Adesto, domine, precibus populi tui, adesto muneribus, ut que sacris sunt oblata mysteriis tuorum tibi placeant intercessione sanctorum. Per.²

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Qui dum beati tyburtii martyris merita gloriosa ueneramur, auxilium nobis tuae propitiationis adfore deprecamur, quoniam credimus nos per eorum intercessionem, qui tibi placuere, peccatorum nostrorum ueniam impetrare. Per christum.²

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, pignus redēptionis aeterne. Sit nobis, quesumus, interueniente beato tiburtio martyre tuo, uitae presentis auxilium pariter et futuræ. Per.

Id. aug. Natale sancti ypoliti martyris³.

Da nobis, omnipotens deus, ut beati ypoliti martyris tui (sociorumque eius) ueneranda, sollemnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.²

Secreta.

Respice, domine, munera populi tui sanctorum festiuitate uotiua, et tuae testificatio ueritatis nobis proficiat ad salutem. Per dominum nostrum.²

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Et tuam clementiam uocibus supplicibus implorare, ut beati ypoliti intercessio peccatorum nostrorum optineat ueniam,

qui per tormenta passionis aeternam peruenit ad gloriam¹. Per christum².

Ad complendum.

Sacramentorum tuorum communio, domine, communio sumpta nos saluet, et in tuae ueritatis luce confirmet. Per.²

XVII. kal. sept. Natale sancti eusebii confessoris.

Deus, qui nos beati eusebii confessoris tui annua sollemnitate laetificas, concede propitius ut cuius sollemnia colimus per eius exempla ad te gradiamur. Per dominum.²

Secreta.

Laudis tuae hostiam, domine, immolamus in tuorum commemoratione sanctorum quibus nos et presentibus exui malis confidimus et futuris. Per.²

Ad complendum.

Refecti cybo potuque caelesti, deus noster, te supplices exoramus, ut in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per.²

Eodem die. Uigilia assumptionis sanctæ maria⁴.

Deus, qui uirginalem aulam beatæ mariae, in qua habitares, eligere dignatus es, da, quesumus, ut sua nos defensione munitos, iocundos faciat sue interesse festiuitati. Qui uiuis et regnas.²

Secreta.

Munera⁵ nostra, domine, apud clementiam tuam dei genitricis commendet⁵ oratio; quam idcirco de presenti saeculo transtulisti, ut pro

¹ A. Iustus ut palma.
ps. Bonum est.

r. Os iusti meditabitur.
v. Lex dei eius.

² O. p. 329. Z.

³ A. Iusti epulentur.
ps. Exurgat.

r. Iustum animæ.
v. Uisi sunt.

AL. Mirabilis.
OF. In uirtute.
CO. Posuisti, domine.

AL. Iusti epulentur.
OF. Anima nostra.
CO. Dico autem nobis,

¹ ueniam O.

² O. p. 330. Z.

³ + *Prefatio.* Et clementiam tuam proris mentibus exorare, ut (per) beati eusebii confessoris intercessionem salutiferam nostris mentibus firmes deuotionem. Concedasque ut sicut te solum credimus auctorem et ueneramur saluatorem, sic in perpetuum cius interuentu habeamus adiutorem. Per christum dominum nostrum. Z.

⁴ (uel, Salve sancta).

A. Ultum tuum.

ps. Eructanit.

r. Diffusa est.

v. Propter ueritatem.

⁵⁻⁵ Magna est, domine, apud clementiam tuam dei genitricis V. Z.

OF. Offerentur.

CO. Diffusa est.

(EP. Ab initio.

EV. Loquente ihesu).

peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat.
Per eundem dominum¹.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Et clementiam tuam
pronis mentibus implorare, ut per beatæ mariaæ
semper uirginis intercessionem salutiferam in
nostris mentibus firmes deuotionem, concedasque
ut sicut te solum credimus auctorem, et uenera-
mur saluatorem, sic imperpetuum, eius interuentu,
habeamus adiutorem. Per christum².

Ad complendum.

Concede, quesumus, misericors deus, fragilitati
nostræ presidium, ut qui sanctæ dei genitricis
reliquiæ celebramus, intercessionis cius auxilio, a
nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem³.

XVII. kal. sept. Assumptio sancte marie dei
genitricis⁴.

VENERANDA NOBIS, DOMINE, HUIUS diei festi-
uitas opem conferat sempiternam; in qua sancta
dei genitrix mortem subiit temporalem, nec
tamen mortis nexibus deprimi potuit, quæ filium
tuum dominum nostrum de se genuit incarnatum.
Qui tecum.⁵

Ad missam.

Famulorum tuorum, domine, delictis ignosce,
ut qui placere de actibus nostris non ualemus,
genetricis filii tui domini dei nostri intercessione
saluemur. Qui tecum uiuit.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beatæ mariaæ
semper uirginis, munera nostra tibi commendat,
nosque tuae maiestati reddat acceptos. Per⁶.

¹ Y. fol. 110 b; Pam. p. 329.

² O. p. 330, but assigned to Nat. S. Eusebii; omitted in Z.

³ V. For this Postcom. Y. substitutes: Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, ad beatæ marie semper uirginis gaudia eterna pertinere, de cuius ueneranda assumptione tribuis anima solemnitate gaudere. Per.

⁴ (EP. In omnibus requiem
quesui.

EV. Intravit ihesus).

A. Gaudcamus.

PS. Eructauit.

R. Propter ueritatem.

⁵ Pam. p. 330. Y. Z. substitute this Sec.: Subueniat, domine,
plebi tue dei genitricis oratio; quam etsi pro conditione carnis
migrasse cognoscimus, in celesti gloria apud te pro nobis orare
sentiamus. Per eundem.

v. Audi, filia.
(Hodie maria).
AL. Adducentur.
OF. Aue, maria.
CO. Dilexisti iustitiam.

¹ O. p. 330; Y. fol. 111 b. Z.

² V. omits this Coll.

³ O. p. 373.

⁴ A. Probasti, domine.

PS. Exaudi, domine.

R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.

⁵ Gel. p. 662; Y. fol. 111 b.

AL. Beatus uir.

OF. In uirtute.

CO. Qui uult uenire.

⁶ Ib.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Beati laurentii natalitia repetentes, cui fidem confessionemque ignis passionis ingestus non abstulit, sed cum, ut magis luceret, accendit; quoniam sicut aurum flammis non uritur sed probatur, sic beatus martyr non consumitur tormentorum incendiis, sed aptatur cœlestibus ornamentis. Per christum¹.

Ad complendum.

Sollemnē² nobis intercessio beati laurentii martyris, quesumus, domine, præstet auxilium, ut cœlestis mensē participatio quam sumpsimus tribuat ecclesie tue recensitam laetitiam. Per³.

XII. kal. sep. Natale sancti agapiti martyris⁴.

Lætetur ecclesia tua, deus, beati agapiti martiris tui confisa suffragiis, atque eius precibus gloriosis et deuota permaneat, et secura consistat. Per⁵.

Secreta.

Suscipe, domine, munera que in eius tibi sollemnitate deferimus, cuius nos confidimus patronio liberari. Per dominum nostrum ihesum christum⁵.

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sac(r)is. Eius, quesumus, semper interuentione nos refoue cuius sollemnitas cœlebramus. Per.

XI. kal. sep. Sancti timothei martyris⁶.

Auxilium tuum nobis, domine, quesumus, pla-

¹ O. p. 331. Z.

² Gel. p. 662; Y. fol. 111 b.

³ A. Letabitur.

ps. Exaudi, deus, oratio-

nem cum deprecor.

r. Iustus non conturbabitur.

⁵ V. + *Præfatio*. Qui humanum genus de profundo mortis eripiens, captiuitatem nostram ihesu christi filii tui domini nostri passione soluisti. Per quem ita iuritus antiqui hostis illisa est, ut eius quem ipse superauerat etiam beatum martyrem suum agapitum faceret esse uictorem. Cui triumphum in die quem sanguine suo signauit colentes, in tua gloria exultamus. Per christum dominum nostrum. Z.

⁶ A. Salus autem.

ps. Noli emulari,

r. Exultabunt,

v. Caritate dei,

² Solennis Y.

v. Tota die miseretur.

AL. Gloria et honor.

OF. In virtute.

CO. Beatus seruus.

AL. Mirabilis.

OF. Mirabilis.

CO. Ego uos elegi.

catus impende, et intercedente(tibus) beato(is) timotheo martyre tuo (martyribus tuis timotheo et simphoriano) dexteram super nos tuæ propitiationis extende. Per⁷.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratae plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis percepisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per¹.

Ad complendum.

Diuini muneri largitate satiati, quesumus, domine deus noster, intercedente(tibus) beato(is) timotheo martyre tuo (martyribus tuis timotheo et simphoriano) eius semper participatione uiuamus. Per dominum⁸.

XIII. kal. sep. Passio sancti bartholomei apostoli⁹.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, QUI HUIUS DIEI uenerandam sanctamque laetitiam beati apostoli tui bartholomei festiuitate tribuisti, da ecclesiae, quesumus, et amare quod credidit, et predicare quod docuit. Per dominum nostrum⁹.

Secreta.

Beati apostoli tui bartholomei, domine, cuius sollemnitas recensemus, quesumus, ut auxilio cius tua beneficia capiamus, pro quo tibi hostias laudis offerimus. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam semper pietate non deseris, sed per apostolos tuos iugiter eridis, et sine fine custodis. Per christum dominum nostrum⁵.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, pignus salutis æterne,

¹ V. + *Præfatio*. Tibi enim festa sollemnitas, tibi dies sacrae celebratur, quam beati timothei martyris tui sanguis in ueritatis tuae testificatione profusus magnifico nominis tui honore signauit. Per christum.

² A. Mihi autem.

ps. Domine, probasti.

r. Constitues.

v. Pro patribus.

This Festival is wanting in Bod. O. V.

³ E. p. 134; Y. fol. 113 a.

AL. Gaudete.

OF. In omnem terram.

CO. Uos qui secuti.

⁵ O. p. 331. Z.

⁴ Ib.

célébrantes beati apostoli tui bartholomei uotiuā sollemnia, et perpetua merita uenerantes. Per¹.

II. kal. sep. Natale sancti hermetis martyris².

Deus, qui beatum hermen martyrem tuum uirtute constantiae in passione roborasti, ex cius nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla cius aduersa formidare. Per.³

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, laudis offerimus in tuorum comminoratione sanctorum; da, quæsumus, ut quod illis contulit gloriam nobis prospicit ad salutem. Per.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam fiducialiter laudis tibi hostias immolamus, quas sancti hermetis martyris tui precibus tibi esse petimus acceptas. Per christum³.

Ad complendum.

Repleti, domine, benedictione cœlesti, quæsumus clementiam tuam, ut, intercedente beato herme(te) martyre tuo, quæ humiliter gerimus salubriter sentiamus. Per.³

III. kal. sep. Decollatio sancti iohannis baptistæ⁴.

Perpetuis nos, domine, sancti iohannis baptistæ tuere præsidii, et quanto fragiliores sumus tanto magis necessarii ad tolle suffragii. Per⁵.

Secreta.

Munera tibi, domine, pro sancti martiris tui iohannis baptistæ passione deferimus, qui dum

finitur in terris factus est cœlesti sede perpetuus¹. Per².

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui precursorum filii tui tanto munere ditasti ut pro ueritatis preconio capite plecteretur, et qui christum aqua baptizauerat, ab ipso in spiritu baptizatus, pro eodem proprio sanguine tingueretur. Prece quippe ueritatis, quæ christus est, herodem a fraternis thalamis prohibendo, carceris obscuritati detruditur, ubi solus diuinitatis tuae lumine frueretur, deinde capitalem sententiam subiit, et ad inferna dominum precursurus descendit, et quem in mundo digito demonstrauit, ad inferos preciosa morte precessit. Et ideo³.

Ad complendum.

Beati nos, domine, baptistæ et martyri(s) iohannis oratio per hæc sacrificia quæ sumpsimus, et intelligere christi tui mysterium postulet et mereri. Per dominum⁴.

Benedictio.

Deus, qui uos beati iohannis baptistæ concedit sollemnia frequentare, tribuat uobis et eadem deuotis mentibus celebrare, et suæ benedictionis dona percipere. Amen.

Et qui pro legis eius præconio carceribus est retrusus in tenebris, intercessione sua a tencbro-sorum operum uos liberet incentiuis. Amen.

Et qui (pro) ueritate, quæ deus est, caput non est cunctatus amittere, suo interuentu ad caput uestrum, quod christus est, uos faciat peruenire. Amen.

Quod ipse prestare dignetur⁵.

Eodem dicitur. Natale sanctæ sabinae martyris.

Deus, qui inter cetera potentiae tuae miracula, etiam in sexu fragili uictoriæ martyrii contulisti, concede propitius ut cuius natalitia colimus, per eius exempla ad te gradiamur. Per⁶.

¹ + quæsumus, ut eius obtentu nobis proficiant ad salutem. Per. E. V.

² E. p. 136. ³ O. p. 333; Y. fol. 115 a; Z.

⁴ For this Postcom. Y. Z. substitute: Conferat nobis, quæsumus, domine, sancti iohannis, etc., as R. p. 482.

⁵ O. p. 374.

⁶ Exaudi nos, deus salutaris noster, ut sicut de beata sabine festiuitate gaudemus, ita pie deuotionis erudiamur effectu. Per. Y. fol. 115 b.

¹ Pam. p. 335. For this Coll. Y. Z. substitute: Sancti iohannis bapt. et mart. tui, domine, quæsumus, ueneranda festiuitas salutaris auxillii nobis prestet effectum. Per.

AL. Exultabunt.
OF. Exultabunt.
CO. Ego uos elegi.

AL. Mirabilis].
OF. Iustus ut palma.
CC. M[irabilis].

Secreta.

Hostias tibi, domine, beate sabine martyris tuę dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuę prouenire subsidium.¹ Per¹.

Ad complendum.

Diuini muneric largitate satiati, quesumus, domine deus noster, ut intercedente beata sabina martyre tua, in eius semper participatione uiuamus.² Per².

III. kal. sep. Sanctorum felicis et audacii³.

Maiestatem tuam, domine, supplices deprecatur, ut sicut nos iugiter sanctorum tuorum commemoratione laetificas, ita (semper) supplicatione defendas. Per².

Secreta.

Hostias, domine, tuę plebis intende, et quas in honore nominis tui deuota mente celebrat proficere sibi sentiat ad salutem. Per².

Ad complendum.

Repleti, domine, muneribus sacris, quesumus, ut, intercedentibus sanctis tuis, in gratiarum tuarum semper actione maneamus. Per².

VI. id. sep. Nativitas sancta maria genitricis dei⁴.

SUPPLICATIONEM SERUORUM TUORUM, deus miserator, exaudi, ut qui in nativitate dei genitricis et virginis congregamur, eius intercessionibus placatus, a te de instantibus periculis eruamur. Per eundem.²

¹ O. p. 374. + *Prafatio*. Et in praesenti festivitate sancti martyris tue sabine tibi confido laudis immolare, tuamque immensam pietatem implorare, ut sicut illi dedisti caelestis palam triumphi, sic ea suffragante, nobis emendationem ac ueniam concedas peccati, ut in te exultemus misericordia, in quo illa laetatur in gloria. Per christum. Z.

² Purificet nos, domine, quesumus, et diuini perceptio sacramenti, et gloriosa deprecatio sancte sabine. Per. Y. fol. 115 b.

³ A. Sapientiam.

ps. Exultate, iusti.

r. Gloriosus.

v. Dextera.

⁴ A. Gaudeamus.

ps. Eructauit.

r. Propriet veritatem.

v. Audi, filia.

AL. Adducent.

AI. Exultabit.

OF. Letamini.

CO. Quod dico uobis.

OF. Aue, maria.

CO. Dillexisti.

(EP. Ego quasi uitis,

EV. Liber generationis).

Ad missam.

FAMULIS TUIS, DOMINE, CÆLESTIS GRATIÆ munus impertire, ut quibus beatæ virginis partus extitit salutis exordium, nativitatis eius uotiuia sollemnitas pacis tribuat incrementum. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Vnigeniti tui, domine, nobis succurrat humanitas, ut qui natus de uirgine matris integratatem non minuit sed sacrauit, in nativitatis eius sollempniis a nostris nos piaculis exsuens oblationem nostram sibi faciat acceptam. Qui tecum.²

Prafatio.

U. D. æterne deus. Et precipue pro meritis beatæ dei genetricis et perpetuae virginis mariae gratia plena(e) tuam omnipotentiam laudare, benedicere, et prædicare. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, celebritatis annue uotiuia sacramenta. Praesta, quesumus, ut temporalis nobis uitæ remedia prebeant et æternæ. Per².

II. id. sep. Natale sancti gorgonii martyris².

Sanctus, domine, gorgonius sua nos intercessione laetificet, et pia faciat sollemnitate gaudere. Per³.

Secreta.

Grata tibi sit, domine, nostræ seruitutis oblatio, pro qua sanctus gorgonius martyr interueniat. Per⁴.

Ad complendum.

Familiam tuam, deus, suauitas illa contingat et uegetet qua in martyre tuo gurgonio christi tui bono iugiter odore pascatur. Per⁵.

¹ Pam. p. 593: not in Bod. E. O. V.

² A. Gloria et honore.

PS. Domine, dominus nos-
ter.

R. Posuisti, domine.

³ Gel. p. 667; Y. fol. 117 a.

⁴ Ib. + *Prafatio*. Teque in sanctorum tuorum confessionibus laudare in cuius faeti sunt uirtute uictores. Quando enim humana fragilitas, uel passionem requanimiter ferre sufficeret, uel hostis aerii nequicias uinceret, nisi tuæ firmitatis subsidium ministrares, et sœua furentis inimici potenter arma contereres. Per christum. Z.

⁵ Gel. p. 667.

v. Desiderium.

AI. Exaltabunt.

OF. Posuisti, domine.

CO. Posuisti, domine.

III. id. sep. Natale sanctorum proti et iacincti martyrum¹.

Beati proti nos, domine, et iacincti soueat pretiosa confessio, et pia iugiter intercessio² tueatur. Per.³

Secreta.

Pro sanctorum proti et iacincti munera tibi, domine, commemoratione, quae debemus, exsoluiimus. Praesta, quesumus, ut remedium nobis perpetuę salutis operentur. Per.⁴

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Teque in sanctorum tuorum confessionibus laudare in cuius factę sunt uirtute uictores. Quando enim humana fragilitas uel passionem aequanimiter ferre sufficeret, uel hostis aerii nequicias uinceret, nisi tuae firmitatis subsidium ministrarcs, et saeva furentis inimici potenter arma contereres? Per christum⁵.

Ad complendum.

Vt percepta nos, domine, tua sancta purifcent, beati proti et iacincti, quesumus, imploret oratio. Per.⁶

IXVII. kal. oct. Exaltatio sanctæ crucis.

DEUS, QUI NOS HODIERTA DIE exaltatione sanctæ crucis annua sollemnitate lætificas, praesta ut cuius misterium in terra cognouimus, eius redemptionis premia consequi mereamur. Per.⁷

Secreta.

Deuotas, domine, humilitatis nostrae preces et hostias misericordiae tuae comitetur⁸ auxilium, et

¹ A. Iudicant sancti.
ps. Exultate, iusti.
r. Exultabunt sancti.
v. Cantate domino.

² So O.; intercessione V.

³ Pam. p. 593; in Nat. S. Gorgonii; omitted in Z.

⁴ A. Nos autem gloriari.

ps. Deus misereatur.

r. Christus factus est.

v. Propter quod deus.

⁵ Gel. p. 667. Deus, qui unigeniti tui dñi, nostri ihesu christi pretioso sanguine humanum genus redimere dignatus es, concede proptius ut qui ad adorandam uiuificant crucem adueniunt a peccatorum suorum nexibus liberentur. Per. Z. + Alia. Deus, qui [nos] hodierna, etc., ut supra. Z.

⁶ præcedat, Gel. E.

AL. Mirabilis deus.
OF. Gloriabuntur.
CO. Qui nult uenire.

AL. Sancti tui, domine, bene dicant.

OF. Dextera domini.

CO. Nos autem gloriari.

¹ Gel. p. 667; E. p. 138.

² For this Pref. Y. substitutes: Qui beate crucis patibulum, quod erat scelestis ad penam conuertisti redemptis ad uitam, concede plebem, etc. [erased].

Z. gives this Preface: Uere dignum. Per christum dominum nostrum.

Qui per passionem crucis mundum redemit, et antique arboris amarissimum gustum crucis medicamine indulcauit; mortemque quę per lignum uictum uenerat per ligni trophyum deuicit; ut mirabili sue pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a florgera sede discesseramus, per crucis lignum ad paradysi gaudia redeamus. Per quem.

³ + et sanguine E.

⁴⁻⁵ sicut adorare meruimus ita perennitatis eius gloriae salutari. Compare the Sup. Obl. in V. p. 119, Quesumus, o. d., ut quos diuine tribus. Z.

⁵ E. p. 138.

salutem quam per adam in paradiſo ligni clauerat temerata pr̄sumptio ligni rursum fides aperiat. Per¹.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui crucem ascendit, sanguinem fudit, et omnem mundum a peccato redemit. Ipse est enim agnus dei, ipse qui abstulit peccata mundi. Qui numquam moritur immolatus, et semper uiuit occisus, quem laudant².

Ad complendum.

Ihesu christi domini nostri corpore³ saginati, per quem crucis est sanctificatum uexillum, quesumus, domine deus noster, ut per⁴ hęc sancta quę sumpsimus, perennitatis eius gloria, salutis⁴ potiamur effectu. Per⁵.

Ad populum.

Adesto familie tuae, quesumus, clemens et misericors deus, ut in aduersis et prosperis preces eius exaudiás, et nefas aduersariorum per auxilium sanctae crucis digneris conterere, ut portum salutis tuae ualeant adprehendere. Per⁶.

Codem dīc. Natale sanctorum cornelii et cypriani.

Infirmitatem nostram, quesumus, domine, propitius respice, et mala omnia, quę iuste meremur, sanctorum tuorum cornelii et cipriani intercessione auerte. Per.⁷

Secreta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris quas in sanctorum tuorum commemoratione deferimus, ut qui nostrae iustitiae fidutiam non habemus,

¹ Gel. p. 667; E. p. 138.

² For this Pref. Y. substitutes: Qui beate crucis patibulum, quod erat scelestis ad penam conuertisti redemptis ad uitam, concede plebem, etc. [erased].

Z. gives this Preface: Uere dignum. Per christum dominum nostrum.

Qui per passionem crucis mundum redemit, et antique arboris amarissimum gustum crucis medicamine indulcauit; mortemque quę per lignum uictum uenerat per ligni trophyum deuicit; ut mirabili sue pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a florgera sede discesseramus, per crucis lignum ad paradysi gaudia redeamus. Per quem.

³ + et sanguine E.

⁴⁻⁵ sicut adorare meruimus ita perennitatis eius gloriae salutari. Compare the Sup. Obl. in V. p. 119, Quesumus, o. d., ut quos diuine tribus. Z.

⁵ E. p. 138.

⁶ Ib.; om. Y.

corum, qui tibi placuerunt precibus¹ adiuuemur.
Per.²

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus reple(ti) mysteriis, ut quorum sollempnia celebramus orationibus adiuuemur. Per.²

XIIII. kal. oct. Natale sancti nicomedi³.

Adesto, domine, quesumus, populo tuo, ut beati nicomedi martyris tui merita preclara suscipiens, ad impetrandam misericordiam tuam semper eius patrocinis adiuuetur. Per.²

Secreta.

Suscipe, domine, munera propitius oblata, quae maiestati tuę beati nicomedi martyris commendet oratio. Per.²

Ad complendum.

Purifcent nos, domine, quesumus, sacramenta quae sumpsimus, et, intercedente beato nicomedie martyre tuo, a cunctis efficiant uitiis absolutos. Per.²

XIIII. kal. oct. Natale sancte eusemiae martyris.

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis ut fortia quęque confundas; concede propitius ut qui beatę eufemiacę martyris tuę sollemnia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. Per.²

Secreta.

Præsta, quesumus, dominę deus noster, ut sicut in tuo conspectu mors est pretiosa sancto-

¹ meritis V.

² *Secreta.* Plebis tue, domine, munera benignus intende, que maiestati tuę pro sanctorum cornelii et cipriani martyrum solenitatibus sunt dicanda. Per. Y. fol. 119 b.

Postcom. Satiati sumus, domine, muneribus sacris, quę tanto nobis uberior credimus profutura, quanto sanctius hec, meritis intercedentibus martyrum, nos percepisse confidimus. Per. Ib.

Prefatio. U. D. Tuamque in sanctorum tuorum cornelii simul et cipriani festiuitate prædicare uirtutem; quod diversis terrarum partibus greges sacro diuino pane pascentes, una fide eademque die, pari nominis tui confessione coronasti. Per christum. Z.

³ A. Letabitur.

ps. Exaudi, deus, orationem.

r. Posuisti, domine.

v. Desiderium.

AI. Gloria.

OF. Gloria et.

co. Qui uult.

rum, ita eorum merita uenerantium accepta tibi reddatur oblatio. Per.²

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, quesumus, tui perceptio sacramenti, et intercessio beatę eufemiacę martyris tuę tibi reddat acceptos. Per.²

VIII. kal. nov. Vigilia sancti mathei apostoli¹.

Præsta, domine, precibus nostris cum exultatione prouectum, ut quorum diem passionis annua deuotione recolimus, etiam fidei constantiam subsequamur. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Vota populi tui, domine, propitiatus intende, et quorum nos tribuis sollempnia celebrare fac gaudere suffragiis. Per dominum nostrum.²

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras et sanctorum tuorum, quorum festa sollempniter celebramus, continuis foucamur auxiliis. Per.²

XIIII. kal. oct. Vigilia sancti mathei apostoli².

Da nobis, omnipotens deus, ut beati mathei apostoli tui et euangelistę, quam preuenimus, ueneranda sollemnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.³

Secreta.

Apostolicę reuerentia culmen offerimus sacris mysteriis inbuendum. Præsta, domine, quesumus, ut beati mathei apostoli et euangelistę (suffragiis), cuius natalitia preimus, haec plebs semper et sua uota depromat et desiderata percipiat. Per dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Beati mathei apostoli et euangelistę, quesu-

¹ A. Iusti epuluntur.

ps. Exurgat deus.

r. Iustum animę.

v. Uisi sunt oculis.

² A. Ego autem sieut.

ps. Quid gloriarię?

r. Iustus ut palma.

³ E. p. 140; Y. fol. 120 b.

AL. Mirabilis.

OF. Letamini.

co. Iustum animę.

v. Ad adnuntiandum.

OF. Gloria et.

co. Posuisti, domine.

⁴ Ib. with verbal variations.

mus, domine, supplicatione placatus, et ueniam nobis tribue, et remedia sempiterna concede. Per¹.

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui iugiter apostolica defensione munimur, nec succumbamus uitiis, nec opprimamur aduersis. Per dominum².

E. kal. oct. Natale sancti mathei apostoli et euangelista³.

BEATI MATHEI EUANGELISTÆ, DOMINE, precibus adiuuemur, ut quod possilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. Per dominum⁴.

Secreta.

Supplicationibus apostolicis beati mathei euangelistæ, quesumus, domine, ecclesiæ tuæ commendetur oblatio, cuius magnificis predicationibus eruditur. Per⁵.

Praefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in tuis fidelibus ubique pollentem apostolicis facis constare doctrinis, Præsta, quesumus, ut per quos initium diuinæ cognitionis accepit, per eos usque in finem sæculi capiat regni cælestis augmentum. Per christum⁶.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis, beato matheo apostolo tuo et euangelista interueniente, deprecamur ut quæ pro eius celebrata sunt gloria nobis proficiant ad medelam. Per⁷.

Ad populum.

Sit, domine, quesumus, beatus matheus euangelista nostræ fragilitatis adiutor, ut pro nobis tibi supplicans copiosius audiatur. Per⁸.

¹ E. p. 140,

² A. Os iusti meditabitur.
ps. Noli emulari.
r. Beatus uir qui timet.
v. Potens in terra.

⁴ E. p. 140.

⁶ O. p. 335; Y. fol. 121 a. Z.
⁷ E. p. 140; Y. fol. 121 a.

² Ib.; om. Y.

AL. Iustus ut palma.
OF. Posuisti, domine.
CO. Magna est gloria.

⁵ Ib.

⁸ Ib.; om. Z.

E. kal. oct. Sanctorum mauricii, exuperii, candidi, uictoris, innocentii¹.

Deus, qui es omnium sanctorum tuorum splendor mirabilis, quicque hunc diem in honore beatorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis corum, martyrio consecrasti, da ecclesiæ tuæ de natalitio tante festiuitatis letari, ut apud misericordiam tuam, exemplis eorum et meritis adiuuemur. Per dominum².

Secreta.

Respicce, domine, munera quæ pro sanctorum martyrum tuorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis corum, gloriosa passione deferimus, et præsta ut quorum honore sunt grata, corum nobis fiant intercessione perpetua. Per³.

Praefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quoniam cognoscimus quanta apud te sit preclara uita sanctorum, quorum nos etiam mors pretiosa lætitiat et tueritur. Quapropter martyrum tuorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis corum, gloriosa recensentes natalitia, laudes tibi, domine, referimus, supplici confessione, cum angelis et archangelis, Cum tronis et dominationibus⁴.

Ad complendum.

Cælestibus refecti sacramentis et gaudiis, suplices te rogamus, domine, ut quorum gloriamur triumphis, protegantur auxiliis. Per⁵.

E. kal. oct. Natale sanctorum cosme et damiani⁶.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum cosmæ et damiani natalitia

¹ A. Intret in conspectu.

PS. Deus, uenerunt gentes.

R. Gloriosus deus.

V. Dextera tua.

AL. Mirabilis deus.

OF. Letamini.

CO. Posuerunt mortalia.

² V. p. 133 [for St. Andrew]. Annuie, q. o. d., ut nos sanctorum tuorum, mauricii, exuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis corum, latifacet festiua sollemnitas, ut quorum suffragiis petimur, nataliciis gloriemur. Per. Z.

³ Z. L. p. 298, with variations.

⁴ Pam. p. 594; Y. fol. 121 b. Z.

⁵ A. Sapientiam sanctorum

PS. Exultate, iusti.

R. Clamauerunt.

V. Iuxta est dominus.

AL. Iusti epulentur.

OF. Gloriabuntur.

CO. Posuerunt.

colimus a cunctis malis imminentibus eorum intercessionibus libcremur. Per.

Secreta.

Sanctorum tuorum nobis, domine, pia non desit oratio, quæ et munera nostra conciliet, et tuam nobis indulgentiam semper obtineat. Per.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam suppliciter exorare, ut cum exultantibus sanctis in cœlestis regni cubilibus gaudia nostra coniungas, Et quos uirtutis imitatione non possumus sequi, debite uenerationis contingamus affectu. Per christum¹.

Ad complendum.

Protegat, domine, quesumus, populum tuum et participatio cœlestis indulta conuiuii, et deprecatio collata sanctorum. Per.²

EEE. kal. oct. Dedicatio² basilicæ² sancti michaelis archangeli³.

DEUS, QUI MIRO ORDINE ANGELORUM ministeria hominumque dispensas, concede propitius ut quibus tibi ministrantibus in cœlo semper assistitur, ab his in terra nostra uita muniatur. Per dominum.²

Super oblata.

Hostias tibi, domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes, ut easdem angelico pro nobis interueniente suffragio et placatus accipias, et ad salutem nostram prouenire concedas. Per.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Sancti michaelis archangeli merita predicantes. Quamuis enim nobis sit omnis angelica ueneranda sublimitas, quæ in maiestatis tuæ consistit conspectu, illa tamen est propensius honoranda, quæ in eius ordinis dignitate cœlestis militiae meruit principatum. Per christum⁴.

¹ O. p. 337. Z.

³ A. Benedicte dominum.

ps. Benedic, anima.

r. Benedicte dominum.

v. Benedic, anima.

AL. (In conspectu)

Confitebor tibi.

⁴ O. p. 337; Y. fol. 122 b. Z.

²⁻² In ueneratione Y.

OF. Stetit angelus.

CO. Benedicte.

(EP. Significauit deus.

EV. Accesserunt discipuli ad ihesum).

Ad complendum.

Beati archangeli tui michaelis intercessione suffulti supplices te, domine, deprecamur, ut quos honore prosequimur contingamus et mente. Per.²

Ad populum.

Da nobis, omnipotens deus, beati archangeli michaelis cotenus honore proficere, ut cuius in terris gloriam predicamus eius precibus adiuuemur in cœlis. Per¹.

Ad uesperos.

Deus, qui per beatissimum archangelum tuum michaelem orationes omnium fidelium suscipere es dignatus, petimus clementiam tuam, et quas in hoc templo pro nostris facinoribus effundimus preces, tu benigne suscipe, et esto propitius. Per².

EE. kal. oct. Natale sancti hieronimi presbyteri et confessoris³.

Praesta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut, intercedente beato hieronimo confessore tuo, et a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, quesumus, precibusque susceptis, intercedente beato hieronimo confessore tuo, et celestibus nos munda mysteriis et clementer exaudi. Per⁴.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut sancti confessoris tui hieronimi, cuius

¹ Pam. p. 343; om. Y.

² + Adesto plebi tuae, misericors d., et ut gratiae tuae beneficia potiora suscipiat, beati michaelis archangeli, fac supplicem deprecationibus sublevari. Per. Z.

³ A. Os insti meditabitur.

PS. Noli emulari.

R. Iurauit dominus.

V. Dixit dominus.

⁴ Gel. p. 623. In consecrat. presbyteri.

+ Pref. U. D. æterne deus. Qui ecclesie tuae filios beati hieronimi facis doctrinis imbui, etc. [erased] Y. fol. 123 a.

Postcom. Repleti alimonia cœlesti, quesumus, domine, ut intercedente beato hieronimo confessore tuo, misericordie tuae gratiam consequi mercamur. Per. Ib.

A different Mass occurs in Y. fol. 125 b, Z. fol. 104 a:

Coll. S. hieronimi nos. dne., etc.

Sec. Nobis fiat supplicatione, etc.

Postc. Exultat, dne., populus tuus, etc.

commemorationem agimus, orationibus adiuuemur. Per.⁷

Non oct. Natale sancti marci papæ¹.

Exaudi, domine, quesumus, preces nostras, et, interueniente beato marco confessore tuo atque pontifice, supplicationes nostras placatus intende. Per.⁷

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacrae plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis de tribulatione percepisse cognoscit auxilium. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, fidelibus populis sanctorum tuorum semper ueneratione laetari, et eorum perpetua supplicatione muniri. Per.⁷

VII. id. oct. Passio sanctorum dyonisii, rustici, et eleutherii².

Deus, qui beatum dyonisium martyrem tuum uirtute constantiae in passione roborasti, quique illi ad predicandam gentibus gloriam tuam, rusticum et eleutherium sociare dignatus es, ex eorum nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per³.

Secreta.

Salutari sacrificio, domine, populus tuus semper exultet, quo et debitus honor sacris martyribus exhibetur, et sanctificationis tuae munus adquiratur. Per⁴.

Ad complendum.

Hæc, domine, quæ sumpsimus uotiuia mysteria, festa celebrantes sollemnia, quæ pro beatorum martyrum tuorum, dyonisii, rustici, et eleutherii, gloria passione peregrimus, ipsorum nobis, quesumus, fiant intercessione salutaria in quorum nataliis sunt exultanter impleta. Per⁵.

¹ A. Sacerdotes dei.

ps. Benedicite, omnia.

R. Inueni dauid.

v. Nihil proficiat.

² A. Intret in conspectu.

ps. Deus uenerunt.

R. Gloriosus deus,

v. Dextera tua.

³ R. S. Z.

AL. Gloria et honor.

OF. Ueritas mea.

CO. Beatus seruus.

AL. Justi epulantur.

OF. Mirabilis deus.

CO. Posuerunt.

EE. id. oct. Natale sancti calixti papæ et martyris¹.

Deus, qui nos conspicis ex nostra infirmitate deficere, ad amorem tuum nos misericorditer per sanctorum tuorum exempla restaura. Per.

Secreta.

Mysteri(o)² nobis haec prosit oblatio, quæ nos et reatibus nostris expediatur, et perpetua salvatione confirmet. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut reatum nostrum munera sacra purifcent, et recte uiuendi nobis operentur effectum. Per.⁷

XII. kal. nou. Sancti luce euangeliste³.

Interueniat pro nobis, domine, quesumus, sanctus tuus lucas euangelista, qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis honore portauit. Per⁴.

Secreta.

Donis nos cœlestibus da, quesumus, domine, libera mente seruire, ut munera, quæ deferimus, interueniente beato euangelista tua(o) luca, et medelam nobis operentur et gloriam. Per⁵.

tæ in passione roborasti, quique illi ad prædicandum gentibus gloriam tuam rusticum et eleutherium sociare dignatus es, tribue q. ex eorum imitatione pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per.

Hostia, dñe., q. quam in sanctorum martyrum tuorum dionisii, rustici et eleutherii nataliciis recensentes offerimus et vincula nostræ prauitatis absoluimus, et tunc nobis dona misericordiæ conciliem. Per.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum tuorum dionisii, rustici et eleutherii pia certamina ad copiosam perducis uictoriæ atque perpetuum eis largiris triumphum, ut et ecclesiæ tuae semper sint in exemplum, præsta nobis, q. ut per eorum intercessionem, quorum festa cœlebramus, pietatis tuae munera capiamus. Per.

Quesumus, o. d., ut qui cœlestia alimenta percepimus, intercedentibus sanctis tuis dionisio, rustico et eleutherio, per haec contra omnia aduersa muniamur. Per. Z.

¹ A. Iustus non conturbabitur.

ps. Noli emulari.

R. Iustus non conturbabitur.

v. Tota die miseretur.

² mystica Bod. E. O. V. Y.

³ A. In medio ecclesie.

ps. bonum est.

R. Iustus ut palma.

v. Ad adnuntiadum.

⁴ E. p. 14.

AL. Beatus uir qui.

OF. In uirtute tua.

CO. Posuisti, domine.

AL. Iustus germinabit.

OF. Posuisti, domine.

CO. Posuisti, domine.

⁵ Ib.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum tuorum meritis gloriosis conlaudare, benedicere, et predicare, Qui eos dimicantes contra antiqui serpentis machinamenta, et proprii corporis blandimenta inexpugnabili uirtute, rex gloriae, roborasti. Ex quibus beatus lucas euangelista tuus, assumpto scuto fidei, et galea salutis, et gladio spiritus sancti, et uiriliter contra uitiorum hostes pugnauit, et euangelicę nobis dulcedinis fluenta manauit. Unde¹ petimus, domine, innensam pietatem tuam, ut qui cum tot meritorum donasti prærogatiis, nos cius et informes exemplis, et adiuues meritis. Per christum dominum nostrum¹².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut id quod de sancto altari tuo accipimus precibus euangelistę tui luę sanctificet animas nostras, per quod tuti esse possimus. Per³.

Vigilia apostolorum simonis et iudeæ⁴.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut sicut apostolorum tuorum gloria natalitia præuenimus, sic ad tua beneficia promerenda maiestatem tuam pro nobis ipsi præueniant. Per dominum⁵.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, apostolorum⁶ festa precedimus, humiliter postulantes ut quae conscientiae nostrae prepediuntur obstaculis illorum meritis grata reddantur. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia tu es mirabilis in omnibus sanctis tuis, quos et nominis tui confessione præclaros, et suscepta pro te fecisti passione gloriosos. Unde sicut illi ieiunando orandoque certauerunt, ut hanc possent obtinere uictoriā, ita nos eorum exemplis informemur, ut ad celebranda presentia⁷ festa idonei in-

¹⁻¹ So O; om. V.

² O. p. 338; Y. fol. 127 a. Z.

⁴ A. Intret in conspectu.

ps. Deus, uenerunt.

Uindica, domine.

⁵ E. p. 145; Y. fol. 127 b.

⁷ uentura O.

³ E. p. 144.

v. Posuerunt mortalia.

of. Exultabunt sancti.

co. lustorum animæ.

⁶ + simonis et iudeæ E.

ueniamur, et ad æterna percipienda, eorum interuentu digni iudicemur. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumpto, domine, sacramento, suppliciter deprecamur, ut, intercedentibus beatis apostolis tuis, quod temporaliter gerimus ad uitam capiamus æternam. Per dominum².

Vil. kal. nou. Vigilia apostolorum simonis et iudeæ³.

DEUS, QUI NOS PER BEATOS APOSTOLOS TUOS⁴ simonem et iudam⁴, ad agnitionem tui sancti nominis uenire tribuisti, da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare et celebrando proficere. Per dominum⁵.

Secreta.

Gloriam, domine, sanctorum apostolorum perpetuam uenerantes, quesumus, ut eam sacris mysteriis expiati dignius celebremus. Per dominum nostrum⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te in tuorum apostolorum glorificantes honore, qui et illis tribuisti beatitudinem sempiternam, Et infirmitati nostræ talia præstisti suffragia, per quę tua possimus adipisci subsidia et peruenire ad premia repromissa. Per christum⁷.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter te rogamus, ut, intercedentibus beatis apostolis tuis symone et iuda, quae pro illorum ueneranda gerimus passione nobis proficiant ad medelam. Per⁸.

Ad populum.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et aposto-

¹ O. p. 339. Z.

³ A. Mihi autem,

ps. Domine, probasti.

r. Nimis honorati.

v. Dinumerabo.

⁴⁻⁴ Om. E.

⁷ O. p. 339; Y. fol. 128 b. Z.

² E. p. 145; Y. fol. 128 a.
AL. Sancti tui, domine.
OF. In omnem terram.
co. Uos qui secuti.

⁶ Ib.

⁵ E. p. 145.

⁸ E. p. 145. O. s. d. mundi creator, etc., et rector, qui beatos apostolos tuos nominis tui gloriam consecutos elegisti, exaudi populum tuum cum sanctorum tuorum tibi patrocinio suppli-
cantem, ut pacis dono proficiat ad fidei et caritatis augmentum.
Per. Z.

lorum tuorum nos tuere presidiis, quorum donasti fideles esse doctrinis. Per¹.

E. kal. nou. Vigilia omnium sanctorum².

Domine deus noster, multiplica super nos gratiam tuam, et quorum praevenimus gloria sollemnia, tribus subsequi in sancta professione laetitiam. Per³.

Secreta.

Altare tuum, domine deus, muneribus cumulamus oblatis, quesumus, ut ad salutem nostram omnium sanctorum tuorum precatione proficiant, quorum sollemnia uentura precurrimus. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Reuerentiae tue dicato ieiunio gratulantes, qua ueneranda omnium sanctorum sollemnitas desideratis praevenimus officiis, ut ad eadem celebranda sollempniter preparemus. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sacramentis, domine, et gaudiis oblata celebritate expletis, quesumus, ut eorum precibus adiuuemur, quorum recordationibus exhibentur. Per⁶.

Ad uesperos⁷.

Erudi, quesumus, domine, populum tuum spiritualibus instrumentis, et quorum præstas sollemnia praevenire, fac eorum et consideratione deuotum et defensione securum. Per dominum nostrum⁸.

Cal. nou. Solennitas⁹ omnium sanctorum¹⁰.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui nos om-

¹ E. p. 146. Z.

² A. Timete dominum.

PS. Benedic dominum.

R. Exultabunt.

V. Cantate domino.

OF. Letamini,

CO. Ego uos elegi.

³ E. p. 146. Z.

⁵ Bod. fol. 123 a; Y. fol. 129 a. Z.

⁶ E. p. 146; Y. fol. 129 a. Z.

⁷ E. p. 146.

¹⁰ A. Gaudeamus omnes in domino.

PS. Exultate, iusti.

R. Timete dominum.

V. Inquirentes.

(Uox exultet uel).

(LEC. Ecce ego iohannes.

EV. Descendens ihesus de monte.

LEC. Ponite in cordibus uestris.

⁴ Ib. Z.

⁷ Ad populum E; Alia Z.

⁹ natalis E.

AL. Iusti epulentur.

OF. Mirabilis deus.

CO. Gaudete, iusti.

(LEC. Ecce ego iohannes.

EV. Videns turbas ihesus).

nium sanctorum merita sub una tribuisti celebriitate uenerari, quesumus, ut desideratam nobis tuae propitiationis habundantiam, multiplicatis intercessionibus, largiaris. Per¹.

Secreta.

Munera tibi, domine, nostræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum² tibi grata sunt honore iustorum³, et nobis salutaria, te miserante, redendantur. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam suppliciter obsecrantes ut cum exultantibus sanctis in cœlestis regni cubilibus gaudia nostra coniungas⁵, Et quos uirtutis imitatione non possumus sequi debite uenerationis contingamus effectu. Per christum⁶.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, fidelibus⁷ omnium sanctorum semper ueneratione laetari, et corum perpetua supplicatione muniri. Per dominum nostrum⁸.

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, qui nos omnium sanctorum tuorum multiplice facis celebritate gaudere; concede, quesumus, ut sicut illorum commemoratione temporali gratulamur officio. ita perpetuo laetemur affectu. Per⁹.

Eccl. dicit. Natale sancti cæsarii martyris.

Collecta ad sanctos cosmas et damianum.

Adesto, domine, martyrum deprecatione sanctorum, et quos pati pro tuo nomine tribuisti, fac tuis fidelibus suffragari. Per¹⁰.

Ad missam.

Deus, qui nos beati cæsarii martyris tui annua sollempnitate laetificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus etiam actiones imitemur. Per¹¹.

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati cæsarii martyris

¹ E. p. 146. Z.

² cunctorum E.

³ sanctorum E.

⁴ E. p. 146. Z.

⁵ subiungas E.

⁶ E. p. 146; Y. fol. 126 a. Z.

⁷ populis E.

⁸ E. p. 147; Y. fol. 129 b. Z.

⁹ Bod. fol. 124 a. Z.

tui dicatas mentis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue peruenire subsidium. Per.^y

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta perceprimus, intercedente beato cæsario martyre tuo, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.^y

EE. id. nou. Natale sanctorum quattuor coronatorum¹.

Quattuor² coronatorum nomina hæc sunt, scuerus, scuerianus, uictorinus, et car(po)phorus; quorum dies natalis per incuriam neglectus minime repperiri poterat; ideo statutum est ut in eorum ecclesia, horum quinque sanctorum qui in missa recitantur, illorum etiam natalis celebretur, ut cum istis eorum quoque memoria pariter fiat².

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gloriosos martires, claudium, nicostratum, simphorianum, castorium, atque simplicium, fortes in sua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessione sentiamus. Per.^y

Secreta.

Benedictio tua, domine, larga descendat, quæ et munera nostra, deprecantibus sanctis tuis, tibi reddat accepta, et nobis sacramentum redemptionis efficiat. Per.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cælestantes sanctorum natalitia coronatorum, quia dum tui nominis per eos gloriam frequentamus in nostræ fidei augmento succrescimus. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Cælestibus refecti sacramentis et gaudiis supplices te, domine, deprecamur, ut quorum gloriam triumphis protegamus auxiliis. Per dominum.^y

¹ A. Intret in conspectu.
PS. Deus, uenerunt.
R. Uindica deus.
V. Posuerunt mortalia.

²⁻² This passage occurs in E. p. 147; not in Bod. O. V. Y. Z.
³ O. p. 340. Z.

Y. id. nou. Natale sancti theodori martyris¹.

Deus, qui nos beati theodori martyris tui confessione gloria circumdas et protegis, præsta nobis eius imitatione proficere, et oratione fulciri. Per.^y

Secreta.

Suscipe, domine, fidelium preces cum oblationibus hostiarum, et intercedente beato theodoro martyre tuo, per hæc piæ devotionis officia ad cælestem gloriam transeamus. Per dominum.^y

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedente beato theodoro martyre tuo, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per dominum nostrum.^y

EE. id. nou. Natale sancti martini episcopi et confessoris².

DEUS, QUI CONSPICIS QUAIA EX NULLA nostra uirtute subsistimus, concede propitius, ut intercessione beati martini confessoris tui contra omnia aduersa muniamur. Per dominum.^y

Secreta.

Da, misericors deus, ut hæc nos salutaris oblatio et propriis reatibus indesinenter expediat, et ab omnibus tucatur aduersis. Per dominum.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius munere beatus martinus, confessor pariter et sacerdos, et bonorum operum incrementis excœluit, et uariis uirtutum donis exuberauit, et miraculis coruscauit. Qui quod uerbis edocuit, operum exhibitione compleuit, et documento simul et exemplo subditis ad cælestia regna pergendi ducatum præbuit. Unde tuam clementiam petimus, ut eius, qui tibi placuit, exemplis ad bene agendum informemur, meritis muniamur, intercessionibus adiuuemur, qualiter ad cælestè regnum, illo inter-

¹ A. In uirtute tua.
PS. Utam petiit.
R. Domine, preuenisti.
V. Utam petiit.

² A. Statuit ei dominus.
PS. misericordias.
R. Irrauit dominus.
V. Dixit dominus.

AL. Beatus uir qui timet.
OF. Gloria et honor.
CO. Posuisti, domine.

AL. Iustus ut palma.
OF. Ueritas mea.
CO. Fidelis seruus.

ueniente, te opitulante, peruenire mercamur.
Per christum¹.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine deus noster, ut quorum festiuitate uotiuia sunt sacramenta, eorum salutaria nobis intercessione reddantur. Per dominum nostrum².

Eodem dicitur. Natale sancti menne martyris.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati menne martyris tui natalitia colimus, intercessione eius in tui nominis amore roboremur. Per³

Secreta.

Muncibus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda misteriis et clementer exaudi. Per⁴

Ad complendum.

Da, quesumus, domine deus noster, ut sicut tuorum commemoratione sanctorum temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu. Per.

I. kal. dec. Natale sanctæ ceciliae uirginis⁵.

Deus, qui nos annua beatæ ceciliae martyris tue sollemnitate lætificas, da ut quam ueneramur officio etiam piae conuersationis sequamur exemplo. Per dominum⁶.

Secreta.

Hostia haec, domine, placationis et laudis, quesumus, ut, interueniente beata cecilia martyre tua, nos propitiatione dignos semper efficiat. Per⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui perficis in infirmitate uirtutem, et humani generis inimicum non solum per uiros sed etiam per feminas uincis. Cuius munere beata cecilia, et in uirginitatis proposito

¹ O. p. 340; Y. fol. 131 a. Z.

² + *Super. pop.* O. s. d. sollemnitatatem huius dici intuere, et ecclesiam tuam intercessione beati martini, confessoris tui atque pontificis, continua fac celebitate gaudere, omniumque in te credentium uota perficias. Per. Z.

³ A. Loquebar de.

rs. Beati inmaculati.

r. Audi, filia et.

v. Specie tux.

AL. Diffusa est gratia.

OF. Offerentur.

CO. Confundantur.

et in confessione fidei roboratur, Ut nec ætatis lubrico ab intentione mut(aretur), nec blandimentis carnalibus demulce(retur), nec sexus fragilitate deterre(retur), nec tormentorum immanitate uince(retur). Sed seruando corporis ac mentis integritatem, cum uirginitatis et martyrii palma, æternam mere(retur) adipisci beatitudinem. Per christum¹.

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper intercessione nos resoue cuius sollempnia celebramus. Per²

VIIII. kal. dec. Natale sancti clementis martyris³.

Deus, qui nos annua beati clementis martyris tui atque pontificis sollemnitate lætificas, concede propitius, ut cuius natalitia colimus, uirtutem quoque passionis imitemur. Per dominum⁴.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato clemente martyre tuo, per haec nos a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁵

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et in hac die⁶ quam beati clementis passio consecravit, et nobis uenerabilem exhibituit, Qui apostolica predicatione imbutus, doctrinis cælestibus educatus, successionis dignitate conspicuus, et martyr insignis et sacerdos refulsi egregius. Per christum⁷.

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus certa redemptione capiamus. Per⁸

Eodem dicitur. Natale sanctæ felicitatis.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut beatæ felicitatis martyris tue sollempnia recensentes, meritis ipsius protegamus et precibus. Per⁹

¹ O. p. 341; Y. fol. 132 b. Z.

² A. Dicit dominus sermones.

PS. Domine, exaudi orationem.

R. Iurauit dominus,

+ gloriosus Z.

v. Dixit dominus et non.

A. Disposui testamentum.

OF. Ueritas mea.

CO. Beatus seruus.

⁴ O. p. 342; Y. fol. 133 b. Z.

Secreta.

Vota populi tui propitius intende, et quorum nos tribuis sollempnia celebrare fac gaudere suffragiis. Per¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut interuenientibus sanctis tuis et tua in nobis dona multiplices, et tempora nostra disponas. Per².

III. kal. dec. Natale sancti chrysogoni martyris².

Adesto, domine, supplicationibus nostris, ut qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati chrysogoni martyris tui intercessione liberemur. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedente beato chrysogono martyre tuo, a cunctis nos defende periculis. Per dominum.²

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Qui nos assiduis martyrum passionibus consolans, et eorum sanguinem triumphalem, quem pro confessione nominis tui infidelibus prebuere fundendum, ad tuorum facis auxilium transire fidelium. Per christum³.

Ad complendum.

Tui, domine, perceptione sacramenti, et a nostris mundemur occultis, et ab hostiis libcremur insidiis. Per².

III. kal. dec. Natale sancti saturnini martyris.

Deus, qui nos beati saturnini martyris tui concedis natalitia perfungi, cuius nos tribue meritis adiuuari. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Munera, domine, tibi dicata sanctifica, et, in-

¹ This is the *Ad compl.* in Z. Sec. Munera tibi, dñe., pro sancte felicitatis gloria commemoeratione deferimus, obsecrantes ut que nobis huius sollempnitatis effectum et confessione dedicauit et sanguine, miserationis quoque continuum imploret auxilium. Per. Z.

² A. Os iusti meditabitur.

ps. noli emulari.

r. Inueni dauid.

v. nihil proficiet.

O. p. 342. Z.

AL. Gloria et honor.

OF. Desiderium.

co. Magna est.

tercedentę beato saturnino martyre tuo, per eadem nos placatus intende. Per¹.

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, quesumus, tui perceptio sacramenti, et intercessione sanctorum tibi reddat acceptos. Per².

Eodem dīc. Vigilia sancti andreas apostoli².

Quesumus, omnipotens deus, ut beatus andreas apostolus tuum pro nobis imploret auxilium, ut a reatibus nostris absoluti a cunctis etiam periculis exuamur. Per².

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus, quo beati andreas sollempnia recolentes purificationem quoque nostris mentibus imploramus. Per².

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut qui beati andreas apostoli festum sollempnibus ieiuniis et deuotis preuenimus officiis, illius apud maiestatem et adiuuemur meritis, et instruamur exemplis. Per³.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter exoramus, ut, intercedente beato andrea apostolo tuo, quae pro illius ueneranda gerimus passione nobis proficiant ad medelam. Per².

Ad populum.

Exaudi, domine, populum tuum cum sancti apostoli tui patrocinio supplicantem, ut tuo semper auxilio secura tibi possit deuotione seruire. Per dominum nostrum.²

¹ *Prefatio.* U. D. Cuius gratia beatum saturninum in sacerdotium elegit, doctrina ad prædicandum erudit, potentia ad perseuerandum confirmavit; ut per sacerdotalem inflam perteniret ad martyrii palmam; docensque subditos prædicando, instruens uiuendi exemplo, confirmans patiente, ut ad te coronandus perteniret, qui persecutorum minas intrepidus superasset. Cuius interuentus nos quoque a nostris mundet delictis, qui tibi placuit tot donorum prærogatiis. Per quem maiestatem. Z.

² Dominus secus mare.

ps. Cali enarrant.

r. Nimis honorati.

v. Dinumerabo.

³ O. p. 343. Z.

OF. Gloria et honor.

co. Uenite post me.

(EP. Benedictio domini).

EV. Stabat iohannes).

II. kal. dec. Natale sancti andree apostoli¹.

MAIESTATEM TUAM, DOMINE, SUPPLICES EXORAMUS, ut sicut ecclesiae tuę beatus andreas apostolus exstitit predictor et rector, ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati andree precatio sancta conciliet, ut cuius honore sollempniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per.³

Prefatio.

U. D. per dominum nostrum. Qui ecclesiam tuam in apostolis tribuisti consistere fundamentis, De quorum collegio beati andree² sollempnia celebrantes tua, domine, preconia non tacemus. Et ideo³.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, diuina mysteria beati andree festiuitate lætantes, quæ sicut tuis sanctis ad gloriam ita nobis, quesumus, ad ueniam prodesse perficias. Per dominum nostrum.²

Ad uesperos.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, beati apostoli tui andree intercessionibus subleuari, ut per quos ecclesię tuę superni muneris rudimenta donasti, per eos subsidia perpetua salutis impendas. Per.²

Alia.

Adiuuet ecclesiam tuam tibi, domine, suppli-

¹ A. Mihi autem nimis.

ps. Domine, probasti.

r. Constitues eos.

v. Pro patribus tuis.

AL. Dilexit andream.

OF. Mihi autem nimis.

co. Dicit andreas.

(EP. Corde creditur.

EV. Ambulans ihesus).

² Above this word is written in a smaller hand, ‘beatorum apostolorum philippi et iacobi.’

³ *Prefatio.* U. D. aeterne deus. Quoniam adest nobis dies magnifici uotiu[m] mysterii, qua uenerandus andreas apostolus germanum se glorirosi apostoli tui petri tam prædicatione christi tui quam conuersatione monstrauit; ut id quod libera prædicatorat uoce nec pendens taceret in cruce, auctoremque uitæ per heunis tam in hac uita sequi quam in mortis genere meruit imitari: ut cuius præcepto terrena in semetipso crucifixerat desideria, eius exemplo ipso patibulo figeretur. Utrique igitur germani pescatores ambo cruce eleuantur ad cælum; ut quos in huius uitæ cursu gratia tua tot uineulis pietatis obsti[n]terat, hos inmarcessibilis in regnum celorum necteret et corona; Et quibus erat una causa certaminis, una retributio esset et præmii. Per christum dominum nostrum. E. O. Y. Z.

cando beatus andreas apostolus, et pius inuentor efficiatur qui tui nominis extitit predictor. Per.¹

Ed. dec. Natale sanctæ luciae uirginis².

Exaudi nos, deus salutaris noster, ut sicut beatę luciae festiuitate gaudemus, ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per.²

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacrae plebis oblationis, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis perceperisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per.²

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper interuentione nos refoue cuius sollempnia celebamus. Per.²

III. kal. jan. Natale sancti thomę apostoli³.

DA NOBIS, QUESUMUS, DOMINE, BEATI APOSTOLI TUI thomę sollempnitatis gloriari, ut eius semper et patrocinii subleuemur, et fidem congrua deuotione sectemur. Per⁴.

Secreta.

Debitum, domine, nostræ reddemus seruitutis, suppliciter exorantes, ut suffragiis beati apostoli tui thomę in nobis tua munera tuearis, cuius honoranda confessione laudes tibi hostias immolamus. Per⁵.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui secundum promissionem tuam, domine, ineffabile

¹ Om. Z. + Deus, qui es sanctorum tuorum splendor mirabilis, qui hunc diem beati andree martyris consecrasti, da ecclesie tua de eius natalicio semper gaudere, ut apud misericordiam tuam exemplis eius protegamus et meritis. Per. Z.

² *Alia.* Exaudi, dñe., populum tuum cum sancti apostoli tui andree patrocinio supplicantem, ut tuo semper auxilio secura tibi possit deuotione seruire. Per. Z.

³ A. Mihi autem nimis.

ps. Domine, probasti.

r. Constitutes.

v. Pro patribus tuis.

⁴ E. p. 152; Y. fol. 137 b.

AL. Diffusa est.

OF. Offerentur.

co. Diffusa est gratia.

AL. Nimis honorati.

OF. Mihi autem nimis.

co. Uos qui secuti.

constitutum apostoli tui thomę confessionis superna dispensatione largiris; Ut in ueritate tua fundamine solidate, nulla mortifere falsitatis iura praeualeant. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Præsta nobis, quesumus, domine deus noster,

¹ For this Preface Y. Z. substitute: U. D. aeterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis. De quorum collegio beati thome solennia celebrantes tua, domine, preconia, non tacemus (fol. 137 b).

per hæc sacrosancta mysteria quæ sumpsimus apostoli tui thomę natalitia continua deuotione uenerari, et in eius crebrius honorare principiis. Per dominum.

Ad populum.

Conserua, domine, populum tuum, et quem sanctorum tuorum presidiis non desinis adiuuare perpetuis tribuæ gaudere remediis. Per dominum¹.

¹ E. p. 152; om. Z.

[COMMUNE SANCTORUM].

Missa in festiuitatibus sanctorum.

En uigilia siue natali unius apostoli¹.

Quesumus, omnipotens deus, ut beatus ill. apostolus tuum pro nobis imploret auxilium, ut a nostris reatibus absoluti, a cunctis etiam periculis exuamur. Per.²

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus, quo beati ill. apostoli sollempnia recolentes purificationem quoque nostris mentibus imploramus. Per.²

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut qui beati ill. apostoli festum sollempnibus ueneramur officiis, illius apud maiestatem tuam et adiuuemur meritis, et instruamur exemplis². Per christum.²

Benedictio.

Deus, qui uos in apostolicis tribuit consistere fundamentis, benedicere uobis dignetur beati apostoli sui ill. intercedentibus meritis. Amen.

Defendatque uos a cunctis aduersis, apostolicis presidiis, qui uos eorum uoluit ornari et inuncrari exemplis et documentis. Amen.

Quo per eorum intercessionem perueniatis ad aeterne patriæ hereditatem, per quorum doctrinam tenetis fidei integratatem. Amen.

Quod ipse prestare dignetur¹.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter exoramus, ut intercedente beato ill. apostolo tuo, quæ pro illius ueneranda gerimus sollempnitate, nobis proficiant ad medclam. Per.²

Ad populum.

Beati ill. apostoli supplicatione, quesumus, domine, plebs tua benedictione[m] percipiat, ut de eius meritis et fideliter glorietur, et sempiternis ualeat consortiis sociata lætari. Per.²

En natale plurimorum apostolorum².

Deus, qui nos annua apostolorum tuorum ill. sollemnitate lactificas, præsta, quesumus, ut

¹ (Mihi autem.

EP. Iam non estis.

GR. In omnem terram.

AL. Uos qui seuti.

² In a later hand: *Prayf.* Qui ecclesiam tuam in apostolicis.

EV. Hoc est preceptum.

OF. Constitues eos.

CO. Ego uos elegi).

¹ O. p. 375.

² (Mihi autem.

EP. Iam non estis.

GR. Nimis honorati sunt.

AL. In omnem terram.

EV. Facta est contentio.

OF. In omnem terram.

CO. Vos qui seuti).

quorum gaudemus meritis instruamur exemplis.
Per dominum nostrum.²

Secreta.

Munera, domine, quae pro apostolorum tuorum ill. sollempnitate deferimus propitiis suscipe, et mala omnia quae meremur auerte. Per dominum.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in tuis fidelibus ubique pollentem apostolicis facis constare doctrinis. Praesta, quesumus, ut per quos initium diuinæ cognitionis accepit, per eos usque in finem seculi capiat regni cœlestis augmentum. Per christum.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis ut quorum sollempnia celebramus, eorum orationibus adiuuemur. Per.²

Ad populum.

Protector in te sperantium, deus, familiam tuam propitiis respice, et per beato[s] apostolos tuos ill. a cunctis aduersitatibus potentiae tuae brachio defende. Per dominum.

En vigiliis sanctorum martyrum¹.

Quesumus, omnipotens deus, ut nostra deuotio, quæ natalitia beati martyris tui ill. antecedit, patrocinia nobis cius accumulet. Per.²

Secreta.

Magnifica, domine, beati ill. sollempnia recensemus, quæ promptis cordibus ambientes, oblatis muneribus, et suscipimus et præimus. Per.³

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et gloriosi ill. ueneranda passione præuenire, cuius honorabilis annua recursione sollempnitas et perpetua semper et noua est. Quia in conspectu maiestatis tuae permanet mors tuorum pretiosa iustorum, et restaurantur incrementa laetitiae, cum felicitatis æternæ recoluntur exordia. Per christum.

¹ (Letabitur iustus.

EP. Beatus vir qui in sa-
pientia.

GR. Iustus non conturbabitur.

² E. p. 163.

EV. Si quis uult.

OF. In virtute tua.

CO. Posuisti, domine).

³ Ib.

Ad complendum.

Sancta tua, (domine), de beati ill. pretiosa passione (sumpta sollemnitate) quam præimus nos resouc(a)nt, quibus et iugiter satiamur, et semper desideramus expleri. Per¹.

En natale unius martyris².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati ill. martyris tui natalitia colimus, intercessione eius in tui nominis amore roboremur. Per.²

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cœlestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et impresenti festiuitate sancti martyris tui ill. tibi³ confitendo, laudis hostias immolare, tuamque inmensam pietatem implorare, Ut sicut illi dedisti cœlestis palmarum triumphi, sic, eo suffragante, nobis emundationem ac ueniam concedas peccati, ut in te exultemus in misericordia, in quo ille lætatur in gloria. Per christum.²

Benedictio.

Beati martyris sui ill. intercessione uos dominus benedicat, et ab omni malo defendat. Amen.

Extendat in uos dexteram suæ propitiationis, qui eum suscepit per supplicia passionis. Amen.

Quo eius in cœlo mercamini habere consortium, cuius deuotis mentibus in terra celebratis triumphum. Amen.

Quod ipse prestare⁴.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, domine, deus noster, ut sicut tuorum commemoratione sanctorum temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu. Per.²

¹ E. p. 163.

² (In virtute tua.

EP. Carissime, dominus
mihi astitit.

GR. Posuisti.

³ A later hand has written ‘alentini’ and ‘ualtalis’ over ‘tui’ and ‘tibi’.

⁴ O. p. 375.

AL. Beatus vir qui suffert.

EV. Nisi gramen.

OF. Posuisti.

CO. Qui uult).

Ad populum.

Adesto, domine, fidelibus tuis, nec eos ullis
mentis aut corporis patiaris subiacere periculis,
quos beati martyris tui *ill.* munit gloria confessio. Per¹.

En natale plurimorum martyrum².

Deus, qui nos concedis sanctorum martyrum tuorum *ill.* natalitia colere, da nobis in æterna beatitudine de corum societate gaudere. Per³.

Secreta.

Munera tibi, domine, nostræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, reddantur. Per⁴.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum tuorum pia certamina ad copiosam perducis uictoriam, atque perpetuum eis largiris triumphum, ut ecclesie tuæ semper sint in exemplum; Praesta nobis, quesumus, ut per eorum intercessionem, quorum festa célébramus, pietatis tuę munera capiamus. Per christum dominum⁵.

Benedictio.

Benedic uobis dominus beatorum martyrum suorum *ill.* suffragiis, et liberet ab aduersitatibus cunctis. Amen.

Commendet uos eorum intercessio gloria, quorum in conspectu eius est mors preciosa. Amen.

Ut sicut illi per diuersa genera tormentorum cœlestis regni sunt sortiti hereditatem, ita uos eorum mereamini consortium, per honorum operum exhibitionem. Amen.

Quod ipse præstare dignetur⁴.

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus sanctis tuis *ill.* ut quæ ore contingimus puramente capiamus. Per⁷.

¹ L. p. 339.

² (Intret in conspectu.

EP. Reddet deus.

GR. Exultabit.

AL. Mirabilis.

³ E. p. 166.

EV. Eleuatis oculis ihesus.

OF. Lætamini.

CO. Dico autem).

⁴ O. p. 375.

En uigiliis sanctorum confessorum.

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenturam beati confessoris tui *ill.* sollemnitatem congruo preuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, nostræ deuotionis oblatio, ut ad beati confessoris tui *ill.* puriores faciat nos uenire principium². Per dominum³.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum tuorum uirtute laudare, quibus pro meritis suis beatitudinis prenia contulisti, Quoniam semper in manu tua sunt, et non tanget illos tormentum mortis, quos, te custodiente, beatitudinis sinus intercludit, ubi perpetua semper exultatione laetantur, ubi etiam beatissimus confessor tuus *ill.* sociatus exultat. Petimus ergo ut memor sit misericordiarum nostrarum, et de tua misericordia nobis fidentibus impetreret beatitudinis suæ consortium⁴. Per christum.

Ad complendum.

Praesta nobis, æterne largitor, cuius ubique pia protegi oratio(nc), cuius natalitia per hæc sancta quæ sumpsimus uotiuo præuenimus obsequio. Per.

Ad populum.

Benedictionis tuæ gratiam, domine, intercedente beato confessore tuo *ill.* suscipiamus, ut cuius preueniendo gloriam célébramus, eius supplicando auxilium sentiamus. Per dominum.

En natale unius confessoris⁵.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut beati confessoris tui *ill.* ueneranda sollemnitas, et deuotionem nobis augeat et salutem. Per⁶.

Secreta.

Sancti tui nos, quesumus, domine, ubique laeti-

¹ E. p. 167.

² festiuitatem E.

³ E. p. 167.

⁴ O. p. 348.

⁵ (Os iusti.

EP. Dilectus deo et homi-

nibus.

GR. Ecce sacerdos.

⁶ AL. Amauit.

EV. *

OF. *

CO. *).

ficent, ut dum corum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Per.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et in hac die quam transitu sacro bcati confessoris tui ill. consecrasti. Quesumus ergo clementiam tuam, ut des nobis illam sequi doctrinam, quam ille et uerbo docuit et opere compleuit, Quatimus nos adiuuari apud misericordiam tuam, et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum¹.

Benedictio.

Omnipotens dominus det uobis copiam benedictionis, qui beatum ill. sibi adsumit uirtute confessionis. Amen.

Et qui illum fecit coruscare miraculis uos exornet bonorum operum incrementis. Amen.

Quo cius et exemplis erudit, et intercessione muniti, cuius depositionis diem celebratis, illi possitis in caelesti regione adiungi. Amen.

Quod ipse prestare².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus. Per.^y

Ad populum.

Deus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribuis commemoratione gaudere, præsta, quesumus, ut beato ill. confessore tuo interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi sunt gratia tua gloriosi. Per.

En natale uirginum et martyrum³.

Deus, qui nos sanctorum tuorum ill. confessionibus gloriosis circumdas et protegis, da nobis et corum imitatione proficere, et intercessione gaudere. Per dominum nostrum^y.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera quæ ut

tuo sint digna conspectui, sanctorum tuorum precibus adiuuemur. [Per.]^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam supplici deuotione exorare, ut beatorum confessorum tuorum ill. quorum hodie festa celebramus, obtentu mereamur tuum obtainere auxilium. Per christum¹.

Benedictio.

Sanctorum confessorum tuorum ill. meritis uos dominus faciat benedici, et contra aduersa omnia corum intercessione muniri. Amen.

Eorum uos faciat suffragatio felices quorum festiuitatis diem celebratis ouantes. Amen.

Quo corum imitantes exempla ad cœlestia peruenire possitis promissa. Amen.

Quod ipse prestare².

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus intercedentibus sanctis tuis ill. certa redemptione capiamus. Per.^y

En natale uirginum et martyrum³.

Deus, qui inter cætera potentiae tuæ miracula, etiam in sexu fragili uictoriæ martyrii contulisti, concede propitius, ut cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per.^y

Alia.

Indulgentiam nobis, domine, beata ill. martyr imploret, quæ tibi grata semper extitit et merito castitatis, et professione uirtutis. Per.^y

Alia confessoris.

Exaudi nos salutaris noster, ut sicut de beatae ill. festiuitate gaudemus, ita piæ deuotionis crudiamur affectu. Per dominum.

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in beatae ill.

¹ O. p. 284.

² Iudicant sancti.

ps. Exultabunt iusti.

EP. Iusti autem.

GR. Exultabunt.

AL. Iusti epulentur.

² O. p. 376.

EV. Misit ihesu xii. disci-

pulos.

OF. Exultabunt.

co. Ego uos).

¹ O. p. 284.

³ (Dilexisti iustitiam.

EP. Domine, deus meus.

GR. Dilexisti.

AL. Specie tua.

² O. p. 376.

EV. Simile est regnum celorum thesauro.

OF. Offerentur minor.

co. Dilexisti).

martyris tuæ sollempnitate deferimus, cuius nos scimus patrocinio liberari. Per.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius caritatis ardore iste(ae) et omnes sanctæ uirgines, a beata maria exemplum uirginitatis accipientes, presentis sæculi uoluptates ac delitias contempserunt. Quoniam tuo dono actum est, ut postquam uirgo de uirgine prodiit, et sexus fragilis esset fortis, et in quo fuit peccandi facultas, esset uincendi felicitas, Antiquusque hostis qui per antiquam uirginem genus humanum se uicisse gloriabatur, per sanctas nunc uirgines sequaces potius mariae quam euae, uincatur, et in eo maior eius confusio crescat, quod de eo etiam sexus fragilis iam triumphat. Quapropter immensam pietatem tuam humiliter exposcimus, ut per earum intercessionem, quæ et sexum uicerunt et seculum, tibique placuerunt et uirginitatis decore, et passionis suæ uigore, nos mereamur et inuisibilem hostem superare, et unigenito tuo domino nostro adherere. Per quem¹.

Benedictio.

Benedicat uobis dominus, qui beatæ uirgini .ill. concessit et decorem uirginitatis et gloriam passionis. Amen.

Et cuius opitulatione illa meruit et sexus fragilitati et persequentium rabiem deuincere, uos possitis et uestrorum corporum inlecebras, et antiqui hostis machinamenta superare. Amen.

Quo sicut illa sexu fragili uirile uisa est certamen adire, et post certamen de hostibus triumphare, ita uos in hac mortalitate uiuentes, ualeatis et antiquum hostem deuincere, et ad cœlestia regna peruenire.

Quod ipse præstare dignetur².

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beata .ill. martyre tua, sempiterna protectione confirment. Per³.

Ad populum.

Adsit plebi tuae, omnipotens deus, beate martyris tuae .ill. ueneranda festiuitas, ut cuius gaudet honoribus protegatur auxilio. Per.

¹ O. p. 349.

² O. p. 376.

³ V. p. 11.

Item in natale plurimorum sanctorum communiter.

Præsta, domine, quesumus, ut sicut sanctorum tuorum .ill. nos natalitia celebranda non deserunt, ita iugiter suffragii comitentur. Per.

Alia.

Adesto, domine, populo tuo cum sanctorum tibi patrocinio supplicant, ut quod propria fidutia non præsumit, suffragantium meritis consequatur. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Hostias tibi, domine, sanctorum tuorum dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in tuorum honore sanctorum .ill. glorificare, qui et illis pro certaminis constantia tribuisti beatitudinem sempiternam, Et infirmitati nostræ talia præstisti suffragia, quæ pro eorum meritis possis audire dignanter. Per christum.

Ad complendum.

Magnificantes, domine, clementiam tuam suppliciter exoramus, ut qui nos sanctorum tuorum frequentibus facis natalitiis interesse, perpetuis tribuas gaudere consortiis. [Per]³.

Ad populum.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, in sanctorum tuorum te semper commemoratione laudare, quia refouere curabis quos in honore tuo perseverare concedis. Per⁴.

Benedictio.

Sanctorum suorum .ill. meritis, uos dominus faciat benedici, et contra aduersa omnia eorum intercessione muniri. Amen.

Eorum uos faciat suffragatio felices, quorum festiuitatis diem celebratis ouantes. Amen.

Quo eorum imitantes exemplo, ad cœlestia peruenire possitis promissa. Amen.

Quod ipse præstare⁵.

¹ L. pp. 311, 338; Gel. p. 677.

² Gel. p. 679.

² L. p. 305.

⁴ Ib.

⁵ The ‘Commune Sanctorum’ of the original Sacramentary ends here. The two last lines on fol. 210 a, and the whole of the writing on 210 b, 211 a b (Quem laudant . . . circumadstantium) are in the later handwriting.

Quem laudant angeli atque archangeli, cherubini quoque et seraphini, que non cessant iugiter clamare una uoce dicentes.

[Missa in tribulatione].

Deus, qui tribulatos corde sanas, et mestificatos actuæ ketificas, ad hanc propitiæ hostiam dignanter adtende, et quia per eam totius mundi uoluisti relaxari delicta, hanc pro tribulatione nostra clementer assume, cunctaque nostra crimina solue, tribulationem adime, miseras pelle, angustias et pressuras amoue, ut exuti ab omnibus quæ patimur malis, in tuis semper delectemur exultare deliciis.

[Prefatio].

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem te, immense deus, rogamus, ut supplicationes nostras propitiabili dignatione adtendens, ad hanc nostram orationem quam pro erectione et relevatione nostra offerimus, benignus respicias. Iam nos, domine, quesumus, placibili uultu intende, et tua singulari misericordia a nobis amoue quod seuitia malorum promittit, quod inimicorum prauitas infert, quod prauorum consiliis alligatur, quod ex iudicio imminent, quod ex sententia pendet, quod conspiratione machinatur, quod accusatione configitur, quod nostræ merentur iniquitates. Non iustitiam tuam in nostris iniustitiis exerceas, domine, sed potius pietatem tuam in nostris iniquitatibus manifesta. Non nos in persecutione deicias, non in tribulatione relinquas, sed exerce per pietatem, attolle ac rege per misericordiam, quo per te ab inimicorum iaculis tuti, ab omni tribulatione exempti, te deum unum in trinitate consona uoce laudemus, cum angelis et archangelis ita dicentes,

SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS.

Presta, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiat, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per dominum¹.

[Apologiae sacerdotis].

Memento mei, domine, queso, et miscrere, et licet hæc sancta indignæ tibi, sancte pater omnipotens, æterne deus, meis manibus offerantur sacrificia qui nec inuocare sanctum ac uenerabile nomen tuum dignus sum; sed quoniam in honore, laude, et memoria glorio-sissimi et dilecti filii tui domini nostri ihesu christi offeruntur, sicut incensum in conspectu diuinæ mages-tatis tuæ cum odore suauitatis accendatur. Per do-minum².

Memento, domine, famulorum, famularumque tua-rum, et omnium qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam in fide tua uitam agant, et quicumque mihi consanguinitate, uel familiaritate iuncti sunt, et qui-cumque mihi aliquod caritatis uel pietatis officium in-penderunt, et qui mei memoriam in orationibus suis habent, et qui se indignis precibus meis commendauerunt, quibuscumque aliquo obstaculo uel scandalo fui, et quicumque mihi aliquid aduersitatis intulerunt, et omnium congregationum monachorum et canonicorum sanctimonialium quorum nomina et numerum tu solus, deus omnipotens, agnoscis, et omnium circumadstan-tium³.

¹ V. p. 204.

² Mart. i. p. 197.

³ The Collect breaks off here abruptly at the end of fol. 211 b.

[MISSÆ VOTIVÆ].

Missa de sancta trinitate¹.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui dedisti famulis tuis in confessione uere fidei æterne trinitatis gloriam agnoscere, et in potentia maiestatis adorare unitatem, quesumus, ut eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis. Per.

Secreta.

Sanctifica, quesumus, domine deus noster, per unigeniti tui uirtutem huius oblationis hostiam, et (cooperante spiritu sancto) per eam nosmetipos tibi perfice munus æternum. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui cum unigenito filio tuo et spiritu sancto unus es deus, unus es dominus, Non in unius singularitate personæ, sed in unius trinitatis substantiæ. Quod enim de tua gloria, reuelante te, credimus, hoc de filio tuo, hoc de spiritu sancto sine differentia discretionis sentimus. Ut confessione ueræ sempiterneque deitatis, et in personis proprietas, et in essentia unitas, et in maiestate adoretur equalitas. Quem laudant angeli.

Ad complendum.

Proficiat nobis ad salutem corporis et animæ, domine deus, huius sacramenti susceptio, et semperita sanctæ trinitatis (eiusdemque indiuidue unitatis) confessio. Per dominum.

Ad populum.

Domine deus, pater omnipotens, (nos) famulos tuæ maiestati subiectos per unicum filium tuum in uirtute sancti spiritus benedic et protege, ut ab omni hoste securi in tua iugiter laude lætentur. Per eundem².

¹ This Mass occurs in Bod. fol. 136 a, in X. and in an eleventh-century hand at the end of O. Murat. *Lit. Rom.* ii. p. 382; R. p. xlvi. S. p. 735*.

(Benedicta sit sancta.

Benedicamus patrem.

Benedictus es, domine.

² X. p. 67.

Benedicite deum celi.

Benedictus es, domine deus.

Benedicimus deum celi.

Missa de sancta sapientia, que christus est¹.

Deus, qui per coæternam tibi sapientiam hominem, cum non esset, condidisti, perditumque misericorditer reformasti; presta, quesumus, ut eadem pectora nostra inspirante (te) tota mente amemus, et ad te toto corde curramus. Per.

Secreta.

Sanctificetur, quesumus, domine, huius nostræ oblationis munus, tua cooperante sapientia, ut tibi placere possit ad laudem, et nobis proficere ad salutem. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui tui nominis agnitionem et tuæ potentiae gloriam nobis in coæterna tibi sapientia reuelare uoluisti. Ut tuam confitentes maiestatem, et tuis inherentes mandatis, tecum uitam habeamus æternam. Per christum.

Ad complendum.

Infunde, quesumus, domine deus, per haec sancta quæ sumpsimus tuæ cordibus nostris lumen sapientiae, ut te ueraciter agnoscamus, et fideliter diligamus. Per.

Ad populum.

Deus, qui misisti filium tuum et ostendisti creaturæ creatorem, respice propitius super nos famulos tuos et prepara agiæ sophiæ² dignam in cordibus nostris habitationem. Per.

Missa de sancta caritate³.

Omnipotens sempiterne deus, qui iustitiam tuæ legis in cordibus credentium dígito tuo scribis, da nobis fidei, spei, et caritatis augmentum, et ut mercamur assequi quod promittis fac nos amare quod precipis. Per dominum.

¹ S. p. 796*.

² This is an instance of the occasional survival of Greek words in Western Liturgies. The whole of the Gloria in Excelsis in Greek words in Anglo-Saxon letters is found in a Tropary written in the reign of Ethelred II (979-1016). Bodleian MS. 775, fol. 72 a. See Galba A. xviii. *ad finem*, Harl. MS. 5643 fol. 47 b, etc.

³ Compiled by Alcuin, S. p. 790*.

Secreta.

Mitte, domine, quiescumus, spiritum sanctum, qui et haec munera praesentia nostra tuum nobis efficiat sacramentum, et ad hoc percipiendum corda nostra purificeet. Per¹.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem discipulis spiritus sanctus in terra datur ob dilectionem proximi, et de celo mittitur propter dilectionem tui. Cuius infusione petimus, ut in nobis peccatorum sordes exurat, tui amoris ignem nutriat, et dilectionem fraternitatis accendat. Per quem maiestatem.

Ad complendum.

Spiritu nobis, domine, tuæ caritatis infunde, ut quos uno cælesti pane satiasti, una facias pietate concordes. Per.²

Ad populum.

Deus, uita fidelium, gloria humilium et beatitudi iustorum, propitius accipe supplicum preces, ut animæ quæ promissiones tuas sitiunt de tuæ semper caritatis (h)abundantia repleantur. Per.

Missa de cordis emundatione per spiritum sanctum postulanda².

Deus, cui omne cor patet, et omnis uoluntas loquitur, et nullum latet secretum, purifica per infusionem sancti spiritus cogitationes cordis nostri, ut perfecte te diligere, et digne laudare mereamur. Per. In unitate eiusdem spiritus sancti³.

Secreta.

Hæc oblatio, domine deus, cordis nostri maculas emundet, ut sancti spiritus digna efficiatur habitatio. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui inspicis cogitationum secreta, et omnis nostræ mentis intentio prouidentiæ tuæ patescit intuitu. Respice propitius archana cordis nostri cubilia, et sancti spiritus

rore nostras purifica cogitationes, ut tuæ maiestati digna cogitemus et agamus. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Sacrificium salutis nostræ tibi offerentes, concede nobis, domine deus, purificatis mentibus sepius tuę pietatis celebrare mysterium. Per¹.

Ad populum.

Concede, quiescumus, omnipotens deus, spiritum sanctum nos uotis promereri sedulis, quatinus eius gratia ab omnibus libremur temptationibus, et peccatorum nostrorum indulgentiam mercamur accipere. Per².

Ad angelorum suffragia postulanda².

Perpetuum nobis, domine, tuæ miserationis præsta subsidium, quibus et angelica præstitioni suffragia non decesserit. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Hostias tibi, domine, laudis offerimus, suppli-citer deprecantes, ut easdem angelico pro nobis interueniente suffragio, et placatus accipias, et ad salutem nostram prouenire concedas. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quamvis enim illius sublimis angelicæ substantiæ sit habitatio semper in celis, tuorum tamen fidelium presunit affectus, pro tuæ reuerentia potestatis, per hec piæ devotionis officia quoddam retinere pignus in terris, adstantium in conspectu tuo iugiter ministrorum. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Repleti, domine, benedictione cælesti suppli-citer imploramus, ut quod fragili celebрамus officio, sanctorum archangelorum omniumque cælestium uirtutum nobis prodesse sentiamus auxilio. Per.²

¹ L. p. 372.

² Compiled by Alcuin. The title of this Missa in S. is Ad inuocandum graliam spiritus sancti, p. 787*.

³ O. p. 383; R. S. pp. 579, 787*.

⁴ S. p. 787*.

¹ S. p. 787*. ² R. Drummond Castle Missal, p. 24.

³ Compiled by Alcuin. This Missa is entitled in S. Missa de angelis, S. p. 738*.

⁴ Gel. p. 669; V. p. 386.

Ad populum.

Plebem tuam, domine, perpetua pietate custodi, ut secura semper et necessariis adiuta subsidiis, spirituum tibimet placitorum pia semper ueneratione letetur. Per.

Missa in honore sanctæ crucis. Fecit vi.¹

Deus, qui unigeniti filii tui precioso sanguine uiuificę crucis uexillum sanctificari uoluisti; concede, quesumus, eos qui eiusdem sanctæ crucis gaudent honore, tua quoque ubique protectione gaudere. Per².

Secreta.

Hæc oblatio, domine, ab omnibus nos purget offensis, quæ in ara crucis etiam totius mundi tulit offensa. Per dominum nostrum³.

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Qui salutem humani generis in ligno crucis constitueristi. Ut unde mors sortiebatur, inde uita resurget. Et qui in ligno uincebat in ligno quoque uincetur. Per christum⁴.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, et quos sanctæ crucis lætari facis honore, tuis quoque perpetuis defende presidiis. Per dominum nostrum⁵.

Ad populum.

Deus, qui unigeniti tui domini nostri ihesu christi precioso sanguine humanum genus redimere dignatus es, concede propitius ut qui ad adorandam uiuificam cruem adueniunt a peccatorum suorum nexibus liberentur. Per⁶.

En honorem sanctæ maria⁶.

Concede nobis famulis tuis, quesumus, domine deus, perpetua mentis et corporis prosperitate gaudere, et gloriosa beatæ mariaæ semper uirginis intercessione a presenti liberari tristitia, et futura perfrui lætitia. Per dominum nostrum.⁷

¹ Compiled by Alcuin. Missa de sancta cruce. R. p. li; S. p. 748*.

² R. p. 61; S. p. 748*.

³ R. p. 225; S. p. 605.

⁴ Compiled by Alcuin.

⁵ R. p. li; S. p. 749*.

⁶ R. p. li; S. p. 750*.

⁷ R. S. p. 779*.

Ecclesia ubi reliquiae continentur.*Secreta.*

Intercessio, quesumus, domine, beatæ mariaæ semper uirginis, munera nostra commend(e)t, nosque in eius ueneratione tuae maiestati reddat acceptos. Per¹.

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Humiliter deprecantes ut, intercedente beata maria semper uirgine et omnibus sanctis, ab omnibus peccatis clementer cripias, et a cunctis inimicis misericorditer protegas, et ad gaudia aeterna perducas. Per christum.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, ut quæ fideliter sumpsimus et mente et corpore, beata mariaæ semper uirginis intercessione custodiamus. Per².

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, nos famulos tuos dextera potentiae tuæ a cunctis protege periculis, et, beata maria semper uirgine intercedente, fac nos presenti gaudere prosperitate et futura. Per.

Missa in ecclesia quorum reliquiae ibidem continentur.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut sancta dei genitrix perpetuo uirgo maria, sanctique tui omnes, angeli, archangeli, patriarche, prophete, apostoli, martyres, confessores, uirgines, atque omnes sancti quorum reliquie in ista sancta continentur ecclesia (uel in isto continentur oratorio) nos ubique adiuuent, quatinus hic et ubi quæ³ in illorum presenti suffragio tranquilla pace in tua laude letemur. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Munera tuae maiestati oblata, misericors deus, benigno, quesumus, suscipe intuitu, ut eorum nobis precibus fiant salutaria quorum sacratissime in hac basilica reliquiae sunt recondite. Per⁵.

¹ S. p. 802. ² Compare Drummond Castle Missal, p. 73.

³ =ubique.

⁴ O. p. 386. On the margin of the vellum, alongside this Collect, a later English hand has written—ALIA. Auxilium nobis, quesumus, placatus inpende, et, intercedentibus sanctis tuis, quorum in hac presenti ecclesia (uel in hoc presenti oratorio), pretiosa patrocinia colligere curauimus, fac nos ab omni aduersitate liberari, et in aeterna lætitia gaudere cum illis. Per.

⁵ O. p. 387.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine, ut eorum nos ubique intercessio protegat, quorum hic sacra gaudemus praesentia. Per¹.

Ad populum.

Exaudi, domine deus noster, clementer in hac domo tua preces seruorum tuorum, quatinus illorum meritis tuam consequamur gratiam, quorum hic patrocinia ueneramur. Per.

Missa cotidiana in honore omnium sanctorum.

Deus, qui nos beatę mariae semper uirginis, ac beatorum omnium cælestium uirtutum, et sanctorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum atque omnium simul sanctorum, continua laetificas sollemnitate (*uel* memoria), præsta, quesumus, ut quos cotidiano ueneramur officio, etiam pie conuersationis sequamur exemplo. Per².

Secreta.

Munera tibi, domine, nostræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, re(d)-dantur. Per³.

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus omnium sanctorum meritis, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per⁴.

Ad suffragia sanctorum postulanda⁵.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut intercessio nos sanctæ dei genitricis mariae, sanctorumque omnium apostolorum, martyrum, confessorum, ac uirginum, et omnium electorum tuorum ubique laetificet; ut dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Per dominum⁶.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et, intercedentibus omnibus sanctis tuis, a cunctis nos defende periculis⁷.

¹ O. p. 387.

² O. p. 384.

³ Ib.

⁴ Ib.

⁵ = Ad poscenda suffragia sanctorum, R. p. lxxviii; De omnibus sanctis per totum annum, S. p. 826*.

⁶ S. p. 827*.

⁷ Ib.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sanctorum tuorum sollemnitia (*uel* merita), celebrantes (*uel* recolentes) sacramenta cælestia; præsta, quesumus, ut quod temporaliter gerimus, aeternis gaudiis consequamur¹.

Missa pro regibus².

Deus, regnorum omnium et christiani maxime protector imperii, da seruis tuis regibus nostris *ill.* triumphum uirtutis tuæ scienter excolere, ut qui tua constitutione sunt (est) principes (princeps) tuo semper munere sint (sit) potentes (potens). Per dominum³.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et hostias ecclesiae tuæ pro salute famulorum tuorum *ill.* (regis nostri) supplicantis, et in protectione fidelium populorum antiqua brachii tui operare miracula ut, superatis pacis inimicis, secura tibi seruat christiana libertas. Per⁴.

In fractione⁵.

Hanc igitur oblationem famuli tui *ill.* quam tibi offerimus ministerio officii sacerdotalis, pro eo quod potestatem imperii conferre dignatus es, propitius et benignus assume, et exoratus nostra obsecratione concede, ut maiestatis tuæ protectione confidens et quo augeatur et regno. Per⁶.

Ad complendum.

Deus, qui ad predicandum aeterni regis euangelium romanum (*uel* christianum) imperium preparasti, pretende famulis(t)o tuis(o) principibus (regi) nostris (nostro) *ill.* arma cælestia, ut pax ecclesiarum nulla turbetur tempestate bellorum. Per⁷.

Missa cotidiana pro rege.

Quesumus, omnipotens deus, ut famulus tuus (rex noster) *ill.* qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, uirtutum etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus, et uitiorum monstra deuitare, et ad te qui uia,

¹ S. p. 827*.

² So V. Missa pro rege, S. p. 784*; pro imperatore, R. p. lxxx.

³ So O; Infra actionem V.

ueritas, et uita es, gratiosus ualeat peruenire.

Per.^y

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, ut et nobis unigeniti tui corpus et sanguis fiant, et illi regi ad obtinendam animae corporisque salutem, ad peragendum iniunctum officium, te largientur, usquequaque proficiant. Per.^y

Ad complendum.

Hæc, domine, oblatio salutaris famulum tuum .ill. ab omnibus tucatur aduersis, quatinus et ecclesiasticę pacis obtineat tranquillitatem, et post istius temporis decursum ad aeternam perueniat hereditatem. Per.^y

Missa pro rege dicenda tempore sinodis.

Omnipotens sempiterne deus, qui famulum tuum regni fastigio dignatus es sublimare; tribue, quesumus, ut ita impresenti collecta multitudine cunctorum in commune salutem disponat. quatinus a tuae ueritatis tramite non recedat. Per.^y

Alia.

Deus, qui scis genus humanum nulla sui uirute posse subsistere, concede propitius ut famulus tuus .ill. quem populo tuo uoluisti preferre, ita tuo fulciatur adiutorio, quatinus quibus potuit praecesse ualeat et prodesse. Per.^y

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, cælestium terrenorumque moderator, qui famulum tuum .ill. ad regni fastigium dignatus es prouochere; Concede, quesumus, ut a cunctis aduersitatibus liberatus, et ecclesiasticę pacis dono muniatur, et ad aeternæ pacis gaudia, te donante, peruenire mercatur. Per.^y

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, his salutaribus sacrificiis placatus, ut famulus tuus .ill. ad peragendum regalis dignitatis officium inueniatur semper idoneus, et celestis patrię gaudiis reddatur acceptis(u). Per.^y

Praefatio.

U. D. æquum et salutare. Qui es fons uitæ, origo luminis, et auctor totius bonitatis, et ma-

Missa Sacerdotis.

iestatem tuam totis uiribus implorare, ut famulo tuo .ill. cui concessisti regendi populi curam, tribuas id secundum tuam uoluntatem exsequendi efficaciam. Et quibus tuo dono imperat, eis tua opitulatione fultus salubriter prosit, Ut pariter ab omnibus uitæ periculis exuti, et uirtutum spiritalium ornamenti induti, fidei spei, caritatisque gemmis ornati, et mundi cursus pacifice eis toto ordine dirigatur, et in sanctis operibus, te auxiliante, perseverent, beatorumque spirituum coheredes effici mercantur. Per christum¹.

Ad complendum.

Hæc, domine, salutaris sacrificii perceptio famuli tui .ill. peccatorum maculas diluat, et ad regendum secundum tuam uoluntatem populum idoneum reddat, ut hoc salutari mysterio contra uisibiles et inuisibiles hostes reddatur inuictus, per quod mundus est diuina dispensatione redemptus. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Deus, qui miro ordine uniuersa disponas, et ineffabiliter gubernas, præsta, quesumus, ut famulus tuus .ill. hæc in præsenti conuentu, et in huius seculi cursu, te adiuuante, peragat, et agenda decernat, unde tibi in perpetuum placere ualeat. Per.^y

Missa specialis sacerdotis.

Omnipotens sempiterne deus, tuae gratiae pietatem supplici deuotione deposco, ut omnium malorum meorum uincula soluas, cunctisque meis criminibus et peccatis clementer ignoscas; et quia me indignum et peccatorem ad ministerium tuum uocare dignatus es, sic me idoneum tibi ministrum efficias, ut sacrificium de manibus meis placide ac benigne suscipias, electorumque sacerdotum me participem facias, et de preceptis tuis in nullo me oberrare permittas. Per.^y

Alia.

Fac me, queso, omnipotens deus, ita iustitia indui, ut in sanctorum tuorum mcrear exultatione laetari; quatinus emundatus ab omnibus sordibus peccatorum, consortium adipiscar tibi placentium sacerdotum, meque tua misericordia a uitiis omni-

¹ O. p. 189.

bus exuat, quem reatus proprię conscientię grauat. Per.^r

Secreta.

Deus, qui te precipis a peccatoribus exorari, tibique sacrificium contriti cordis offerre, hoc sacrificium quod indignis manibus meis offero, acceptare dignare, et ut ipse tibi hostia et sacrificium esse merear, miseratus concede, quo per ministerii huius exhibitionem peccatorum meorum omnium percipiam remissionem. Per dominum nostrum.^r

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui, dissimulatis humanę fragilitatis peccatis, sacerdotii dignitatem concedis indignis, Et non solum peccata dimitis, uerum etiam ipsos peccatores iustificare dignaris; Cuius est muneris ut non existentia summa(n)t exordia, exorta nutrimentum, nutrita fructum, fructuosa perseverandi auxilium. Qui me non existentem creasti, creatum fidei firmitate ditasti, fidelem, quamuis peccatis squalentem, sacerdotii dignitate donasti. Tuam igitur omnipotente]ntiam supplex exposco, ut me a preteritis peccatis emacules, in mundi huius cursu in bonis operibus corrobores, et in perseverantiae soliditate confirmes. Sicque me facias tuis altaribus deseruire, ut ad corum, qui tibi placuerunt, sacerdotum consortium ualeam peruenire. Et per cum tibi sit meum acceptabile uotum, qui se tibi obtulit in sacrificium, qui est omnium opifex, et solus sine peccati macula pontifex, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem tuam.^r

Ad complendum.

Huius mihi, domine, sacramenti perceptio sit peccatorum remissio, et tuae pietatis optata propitiatio, ut per haec, te opitulante, officiar sacris mysteriis dignus, quae de tua pietate confusus frequentare presumo indignus. Per.^r

Etem alia missa sacerdotis specialis.

Deus, fons bonitatis et pietatis origo, qui peccantem non statim iudicas, sed ad penitentiam miseratus expectas, te queso ut facinorum meorum squalores abstergas, et me ad peragendum iniunctum officium dignum efficias, et qui altaris tui ministerium suscepi indignus, perago trepidus, ad id peragendum reddar strenuus, et

inter eos, qui tibi placuerunt, inueniar iustificatus. Per.^r

Secreta.

Sacrificiis presentibus, queso, domine, oblatio mea expurget facinora, per quod totius mundi uoluisti relaxari peccata, illiusque frequentatione officiar dignus, quod, ut frequentarem, suscepit indignus. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui dum libenter nostræ penitudinis satisfactionem suscipis, ipse tuo iudicio quod erramus abscondis. Et preterita peccata nostra dissimulas, et nobis sacerdotii dignitatem concedis. Tuum est enim me ad ministrandum altari tuo dignum efficere, quem ad peragendum id officii indignum dignatus es promouere. Ut preteritorum actuum meorum mala obliuiscens, presentium ordinem in tua uoluntate disponens, futuri custodiam imponens, per eum uictiorum squaloribus expurger, uirtutum nutrimenti exoner, corum sacerdotum consortio, qui tibi placuerunt, aduner, quem constat esse uerum summumque pontificem, solumque sine peccati contagio sacerdotem, ihesum christum, dominum nostrum. Per quem.^r

Ad complendum.

Huius, domine, perceptio sacramenti peccatorum meorum maculas tergit, et ad peragendum iniunctum officium me idoneum reddat. Per.^r

Etem alia missa sacerdotis.

Suppliciter te, deus pater omnipotens, qui es creator omnium rerum deprecor, ut dum me famulum coram omnipotentia maiestatis tuae grauiter deliquisse confiteor, per intercessionem beatę mariaę semper uirginis et omnium sanctorum tuorum, manum misericordie tuae mili porrigas, quatinus dum et ego hanc oblationem ante conspectum tuae pietatis offerre presumo, quod nequiter admisi clementissime digneris absoluere. Per¹.

Secreta.

Deus misericordię, deus pietatis, deus indulgentię, peccatum indulge, queso, et misericordia, sacrificium quoque quod pietatis tuae gratia

¹ O. p. 385.

humiliter offero benigniter(e) dignare(bris) suscipere, ut intercedentibus omnibus sanctis tuis, et peccata quae labentibus uitiis contraxi, pius ac propitius, et (ac) misericordius indulgeas, et locum penitentiæ ac flumina lacrimarum concessa, ueniam a te merear accipere delictorum. Per¹.

Præfatio.

U. D. Per christum dominum nostrum. Qui pro amore hominum factus in similitudinem carnis peccati formam serui dominus assumpsit, et in specie vulnerati medicus ambulauit. Hic nobis dominus et magister salutis, aduocatus et iudex, sacerdos et sacrificium. Per hunc te, sancte pater omnipotens, suppliciter deprecor, ut dum reatum conscientię mea recognosco, quod in preceptis tuis preuaricator extiti, et per delictorum facinus in ruinam corrui. Tu me, domine, erigere digneris, quem lapsus peccati prostrauit, inlumina eum, quem tetre peccatorum caligines obscurauerunt; solue compeditum quem uincula peccatorum constringunt. Presta per sanctum et gloriosum et adorandum dominum nostrum, ihesum christum filium tuum, quem laudant angeli et non cessant clamare dicentes,

Sanctus, sanctus, sanctus.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offero ego tuus famulus et sacerdos, ob diem in quo me dignatus es ministerio sacro constituere sacerdotem, obsecro, domine, placatus accipias, unde maiestatem tuam supplex exoro, ut quod in me largire dignatus es propitius custodire digneris. Diesque nostros in tua pace.

Ad complendum.

Omnipotens sempiterne deus, ihesu christe domine, propitius esto peccatis meis, per assumptionem corporis et sanguinis tui, et (per) intercessionem (omnium sanctorum tuorum) sancte mariae et omnium sanctorum tuorum. Tu enim loquens dixisti, Qui manducat meam(b) carnem(a) et bibit meum(b) sanguinem(a) in me manet et ego in eum(o). Ideo supplex te deprecor, ut in me cor mundum creas, et spiritum rectum in uisceribus meis innoues, et spiritu

principali me confirmare digneris, et ab omnibus insidiis diaboli atque uiciis emundes, ut gaudiis cœlestibus merear esse particeps. Per (qui uiuimus).

Missa contra temptationem carnis.

Vre igne sancti spiritus renes meos (nostros), et cor meum (nostrum), domine, ut tibi casto corpore seruiam(us), et mente placcam(us). Per dominum¹.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, precibusque susceptis, et celestibus nos munda misteriis et clementer exaudi. Per².

Ad complendum.

Domine, adjutor et protector noster, reforcat caro mea (nostra) uigore pudicitiae, et sanctimonie nouitate, creptamque de manu tartari in resurrectionis gaudium iubeas me presentari. Per².

Pro abate et congregatione.

Omnipotens sempiterne deus, qui facis mirabilia magna solus, pretende super famulum tuum abbatem .ill. et super cunctam congregacionem illi commissam spiritum gratiae salutaris, et ut in ueritate tibi complaceant, perpetuum eis rorem tuę benedictionis infunde. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Hostias, domine, famulorum tuorum placatus intende, et quas in honorem nominis tui deuota mente pro eis celebramus proficere sibi sentiant ad medelam. Per².

Ad complendum.

Quos caelesti recreas munere perpetuo, domine, comitare presidio, et quos fouere non desinis dignos fieri sempiterna redemptione concede. Per².

Missa pro iter agentibus.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et uiam (nostram) famuli tui .ill. in salutis tuae prosperitate dispone; ut inter omnes uiae et uitæ

¹ O. p. 385.

¹ O. p. 387.

² Ib.

huius uarietates tuo semper protegatur(mur) auxilio. Per.^r

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas tibi offerimus pro famulo tuo (nobis). ill. benignus assume; ut uiam (nostram) illius et precedente gratia tua dirigas, et subsequente comitari digneris; ut de actu atque incolumitate eius (nostra) secundum misericordię tuę presidia gaudeamus. Per.^r

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras, et iter (nostrum) famuli tui ill. propitius comitare, atque misericordiam tuam, sicut ubique es, ita et ubique largire; quatinus ab omnibus aduersitatibus tua opitulatione defensus(si), iustorum desideriorum potiatur(mur) effectibus. Per.^r

Missa pro nauigantibus fidelibus.

Deus, qui transtulisti patres nostros per mare rubrum, et transuexisti per aquam nimiam laudem tui nominis decantantes; supplices deprecamur, ut in hac nauis famulos tuos, repulsis aduersitatibus, portu semper obtabili, cursuque tranquillo tucaris. Per dominum.^r

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces famulorum tuorum cum oblationibus hostiarum; et tua mysteria celebrantes ab omnibus defende periculis. Per.^r

Ad complendum.

Sanctificati diuino misterio maiestatem tuam, domine, suppliciter deprecamur et petimus, ut quos donis facis caelestibus interesse, per lignum sanctae crucis et a peccatis abstrahas, et a periculis cunctis miseratus eripias. Per.^r

Missa pro pace.

Deus, a quo sancta desideria, recta consilia, et iusta sunt opera, da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem, ut et corda nostra mandatis tuis dedita, et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla. Per.^r

Pro peccatis. In tribulacione.*Secreta.*

Deus, qui credentes in te populos nullis sinis concuti terroribus, dignare preces et hostias dicat tibi plebis suscipere; ut pax tua pietate concessa christianorum fines ab omni hoste faciat esse securos. Per dominum nostrum.^r

Ad complendum.

Deus, auctor pacis et amator, quem nosse uiuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus inpugnationibus supplices tuos, ut qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per.^r

Missa pro peccatis.

Exaudi, quesumus, domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus et pacem. Per.^r

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum nostrum.^r

Ad complendum.

Præsta nobis, æterne saluator, ut percipientes hoc munere ueniam peccatorum deinceps peccata uitemus. Per.^r

Missa de quacumque tribulacione¹.

Ineffabilem misericordiam tuam nobis, domine, clementer ostende, ut simul nos et a peccatis exuas, et a poenis, quas pro his meremur, eripias. Per.^r

Secreta.

Purifecet nos, domine, quesumus, muneris presentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiat. Per.^r

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per.^r

¹ A. Salus populi.

PS. Adtendite, popule.

GR. Oculi omnium.

V. Aperis tu.

ALL. Deus iudex iusstus.

OF. Super flumina.

CO. Amen. dico uobis, quicquid).

*Item alia.**Item alia.*

Domine deus, qui ad hoc irasceris ut subuenias, ad hoc minaris ut parcas, intercedentibus omnibus sanctis tuis, lapsis manum porrige, et laborantibus multiplici miseratione succurre, ut qui per te sunt redempti, ad spem uitaे æterne tua moderantione saluentur. Per¹.

Allia.

Deus, qui contritorum non despicias gemitum, et merentium non aspernaris affectum, adesto precibus nostris, quas pietati tuæ pro tribulatione nostra offerimus, implorantes ut nos clementer suscipient, et solo bonitatis tuæ intuitu tribuas, quatinus quicquid contra nos diabolice atque humane admoliuntur aduersitates ad nihilum redigas, et consilio misericordie tuæ allidas; quo nullis aduersitatibus læsi, sed ab omni tribulatione et angustia liberati, gratias tibi in ecclesia tua referamus leti. Per.

Secreta.

Sacrificia, domine, cum ecclesiæ precibus immolanda, quesumus, corda nostra purificant, et intercedentibus omnibus sanctis tuis, indulgentiæ tuæ nobis dona concilient, et de aduersis prospera sentire faciant. Per.

Praefatio.

U. D. æterne deus. Qui fragilitatem nostram non solum misericorditer donis(b) temporalibus(a) consolans, ut nos ad æterna prouochas, sed etiam ipsis aduersitatibus seculi benignus erudis, ut ad cælestia regna perducas. Per christum dominum².

Ad complendum.

Quos munere cælesti reficis, domine, intercedentibus omnibus sanctis tuis, diuino tuere presidio, ut tuis mysteriis perfruentes, nullis subdamur aduersis. Per³.

Alia.

Dimitte, domine deus, peccata nostra, et tribue nobis misericordiam tuam, orisque nostri alloquo deprecatus nostram adtende humilitatem, uincula solue, delicta dele, tribulationem inspice,

Contra obloquentes. In contentione.

aduersitatem repelle, a(c)ffectumque petitionis nostrae iugiter et clementer exaudi. Per.

Missa contra obloquentes.

Presta, quesumus, domine, ut mentium reproborum non curemus obloquium, sed eadem prauitate calcata, exoramus, ut nec terreri nos lacerationibus patiaris iniustis, nec captiosis adulatioibus implicari, sed potius amare quæ precipitis. [Per.]^y

Secreta.

Oblatio, domine, tuis aspectibus immolanda, quesumus, ut et nos ab omnibus uitiis potenter absoluat, et a cunctis defendat inimicis. Per dominum.^y

Ad complendum.

Presta, domine, quesumus, ut per hæc sancta quæ sumpsimus, dissimulatis lacerationibus improborum, eadem te gubernante, quæ recta sunt, cautius exsequamur. Per.^y

Missa in contentione.

Omnipotens sempiterne deus, qui superbis resistis, et gratiam praestas humilibus, tribue, quesumus, ut non indignationem tuam prouocemus elati, sed propitiationis tuæ capiamus dona subiecti. Per dominum nostrum.^y

Secreta.

Ab omni reatu nos, domine, sancta que tractamus absoluant, et eadem muniant a totius (ab omni) prauitatis incursu. Per dominum nostrum.^y

Ad complendum.

Quos refecisti, domine, cælesti mysterio(a), propriis et alienis, quesumus, absolue delictis, ut diuino munere purificatis mentibus perfruamur. Per.^y

Missa contra iudices male agentes.

Ecclesiæ tuæ, domine, preces placatus admitte, ut, destructis aduersitatibus uniuersis, secura tibi seruiat libertate. Per.^y

Secreta.

Protege nos, domine, quesumus, tuis mysteriis

¹ Gel. p. 708.

² Z. fol. 191 a.

³ Gel. p. 708.

seruientes, ut diuinis rebus et corpore famulemur et mente. Per dominum.

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut quos diuina tribuis participatione gaudere, humanis non sinas subiacere periculis. Per.

Missa tempore belli.

Deus, regnum omnium regumque dominator, qui nos et percutiendo sanas, et ignoscendo consuas, pretende nobis misericordiam tuam, ut tranquillitate pacis, tua potestate firmata, ad remedia correctionis utamur. Per.

Alia.

Deus, qui conteris bella, et inpugnatores in te sperantium potentia tuæ defensionis expugnas, auxiliare implorantibus misericordiam tuam, ut omnium gentium feritate compressa, indefessa te gratiarum actione laudemus. Per.

Secreta.

Sacrificium, domine, quod immolamus intende, ut ab omni nos exuat bellorum nequitia, et in tuæ protectionis securitate constituat. Per.

Ad complendum.

Sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi refectione uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut hoc remedio singulari ab omni nos contagione purifiques, et a periculorum munias incursione cunctorum. Per.

Item alia missa.

Omnipotens deus, christiani nominis inimicos uirtute, quesumus, tuæ comprise maiestatis, ut populus tuus et fidei integritate lætetur, et temporum tranquillitate semper exultet. Per.

Alia.

Hostium nostrorum, quesumus, domine. elide superbiam, et dexterę tuæ uirtute prosterne. Per.

Secreta.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii, et a nostris mundemur occultis, et ab inimicorum liberemur insidiis. Per.

Ad complendum.

Viuificet nos, domine, quesumus participatio tui sancta mysterii, et pariter nobis expiationem tribuat et munimen. Per.

Missa tempore belli.

Deus, qui prouidentia tua cœlestia simul et terrena moderaris, propitiare christianorum rebus et regibus, ut omnis hostium fortitudo, te pro nobis pugnante, frangatur. Per.

Alia.

Deus, seruentium tibi fortitudo regnum, propitius christianorum adesto semper principibus, ut quorum tibi subiecta est humilitas, eorum ubique excellentior sit potestas. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, precibus et hostiis famulorum tuorum, et propter nomen tuum christiani nominis defende rectores, ut salus seruentium tibi principum, pax tuorum possit esse populorum. Per.

Ad complendum.

Protege, domine, famulos tuos subsidiis pacis et corporis, et spiritualibus enutriens eos alimentis, a cunctis hostibus redde securos. Per.

Missa contra paganos.

Domine deus, qui ad hoc irasceris ut subuenias, ad hoc minaris ut parcas, lapsis manum porrige, et laborantibus multiplici miseratione succurre, ut gentem paganam, quam pro peccatis nostris super nos cognoscimus preualere, te miserante, sentiamus cessare. Per dominum.

Alia.

Sempiterna trinitas deus, cuius est potentia prosternere fortia et eleuare humilia, in his sacris ceremoniis clementiam tuam suppliciter deprecamur, ut omni ecclesiæ tuae præstes auxilium; et sicut liberasti filios israhel de manibus ægyptiorum, ita libera populum tuum christianum de oppressione paganorum, et da uictoram seruis tuis, quatinus ecclesiæ tuae status erigatur in sublime, et perfidi deiciantur in infima, ut christiani gaudeant de hereditate tua, et in omnibus, tua

protegente dextera, semper catholica gratuletur ecclesia. Per dominum (* * deus noster qui unus in trinitate uiuis et regnas deus per omnia)¹.

Secreta.

Sacri(f)i)ciūm, domine, quod immolamus intende, ut ab omni paganorum nos exuat bellorum nequitia, et in tuę protectionis securitate constitutat. Per².

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum contineatur potestas, te humiliter deprecamur ut principibus nostris propitiis adesse digneris. Ut qui tua expetunt se protectione defendi, omnibus sint hostibus fortiores. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, dono satiasti, præsta quæsumus, ut a nostris mundemur occultis, et ab hostium liberemur insidiis; et famulis tuis cum omnibus suis fluctuantibus in aduersis prebe suffragium, ne plebs christiana per infidelium discrimen ullum possit habere dispendium, sed, te opitulante, mereatur (b) de (a) tuo (a) gratulari solatio. Per³.

Alia.

Protector noster, aspice, deus, et a paganorum nos defende periculis, ut, omni perturbatione submota, liberis tibi mentibus seruiamus. Per⁴.

Missa pro petitione lacrimarum⁵.

Omnipotens mitissime deus, qui sitienti populo fontem aquæ uiuentis de petra produxisti, educ de cordis nostri duritia compunctionis lacrimas, ut peccata nostra plangere ualeamus, remissionemque, te miserante, mereamur accipere. Per⁵.

Alia.

Omnipotens aeterne deus, da capiti nostro habundantiam aquę, et oculis nostris fontem lacrimarum, ut peccati macula abluti, ultrices

¹ S. p. 824*.

² Gel. pp. 646, 728; V. p. 201.

³ S. p. 825*; comp. Gel. p. 687.

⁴ This Missa appears to have been composed by Alcuin, Ep. ad Fulenses, ed. Froben. i. p. 256.

⁵ S. p. 819*; R. p. lxxxiv.

Monachorum. En mortalitate.

pœnarum flamas fletus ubertate uincamus. Per dominum.

Secreta.

Per has, quesumus, domine, oblationes, ut non tantum oculis nostris lacrimas infundas, sed et cordi nostro nimium (habere) peccatorum luctum tribuas. Per.

Ad complendum.

Corpore et sanguine tuo satiati, quesumus, domine, ut pro nostris semper peccatis, nobis compunctionem cordis, et luctum, fluminaque lacrimarum largiaris, quatenus cælestem in futuro consolationem mercamur. (Qui uiuis)¹.

Missa monachorum propria².

Familiam huius (sacri) cœnobii, quesumus, domine, intercedente beata maria semper uirgine (et sancto benedicto confessore tuo) et omnibus sanctis, perpetuo gubernare moderamine, ut adsit eis (nobis) et in securitate cautela, et inter aspera fortitudo. Per.

Secreta.

Hostias nostras, quesumus, domine, placatus intende, et quas in honorem nominis tui deuota mente pro congregacione ista celebramus, proficere sibi sentiant ad medelam. Per.

Ad complendum.

Suscipe. quesumus, domine, preces nostras, et muro custodię tuę hoc sanctum ouile circumda: ut, omni aduersitate depulsa, sit semper dominium incolumitatis et pacis. Per.

En tempore quod absit mortalitatis.

Deus, qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, populum tuum, quesumus, ad te conuerte propitius; ut, dum tibi deuotus extiterit, iracundiæ tuæ flagella ab eo amoucas. Per dominum nostrum³.

¹ S. p. 819*.

² This Mass was probably compiled by Alcuin, Ep. ad Fulenses, ed. Froben. i. p. 256. (On the margin, in a later hand), Defende, quesumus, domine, intercedente beato benedicto, ab omni aduersitate congregacionem istam, et tibi toto corde prostratam ab hostium tuere propitiis clementer insidiis. Per.

³ Gel. p. 712. See also V. p. 269.

Alia.

Populum tuum, quesumus, omnipotens deus, ab ira tua ad te confugientem paterna recipie pietate; ut qui tuæ maiestatis flagella formidant de tua mercantur(b) semper(a) uenia gratulari. Per¹.

Secreta.

Subueniat nobis, quesumus, domine, sacrificii presentis operatio, quæ nos et ab erroribus uniuersis potenter absoluat, et a totius eripiæ perditionis incursu. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te toto corde suppliciter exorantes, ut preteritorum concedas ueniam delictorum, et ab omni mortalitatis incursu continua nos miseratione protegas. Quia tunc defensionem tuam non diffidimus adsuturam, cum a nobis ea quibus te offendimus dignanter expuleris. Per christum.

Ad complendum.

Tuere nos, quesumus, domine, tua sancta sumentes, et ab omni propitiis iniquitate defende. Per³.

Alia.

Aures tuæ pietatis, quesumus, domine, precibus nostris inclina, ut qui peccatorum nostrorum flagellis percutimur, miserationis tuæ gratia liberenmur. Per³.

Alia.

Memor esto, domine, fragilitatis humanæ, et qui iuste uerberas peccatores, parce propitiatus afflictis. Per³.

Missa pro peste animalium.

Deus, qui laboribus hominum etiam de mutis animalibus solatia subrogasti, supplices te rogamus, ut sine quibus non alitur humana conditio, nostris facias usibus non perire. Per³.

Secreta.

Sacrificiis, domine, placatus oblatis opem tuam nostris temporibus clementer impende. Per³.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ideo malis presentibus nos flagellas, ut ad bona futura perducas, Ideo bonis temporalibus consolaris, ut sempiternis efficias certiores, Quo te et in prosperis et in aduersis pia semper confessione laudemus. Per christum¹.

Ad complendum.

Benedictionem tuam, domine, populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, congruam tibi exhibeat seruitutem, et propitiationis tuæ beneficia semper inueniat. Per².

Alia.

Auerte, quesumus, domine, a fidelibus tuis cunctos miseratus errores, et seuientium morborum depelle perniciem, ut quos merito flagellas deuios, foucas tua miseratione correctos. Per².

Missa in sterilitate terra.

Da nobis, quesumus, domine, pie supplicationis effectum, et pestilentiam famemque propitiatus auerte; ut mortalium corda cognoscant, et, te indignante, talia flagella prodire, et, te miserante, cessare. Per².

Secreta.

Deus, qui humani generis utramque substantiam presentium munerum et alimento uegetas, et renouas sacramento; tribue, quesumus, ut eorum et corporibus nostris subsidium non desit et mentibus. Per³.

Ad complendum.

Guberna, quesumus, domine, et temporalibus adiumentis quos dignaris aeternis informare mysteriis. Per⁴.

Missa ad pluviam postulandam.

Deus, in quo uiuimus, mouemur, et sumus, pluviam nobis tribue congruentem, ut presentibus subsidiis sufficienter adiuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per³.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et oportu-

¹ Gel. p. 712.

³ Gel. p. 216.

² Ib.

¹ O. p. 354; Z. fol. 192 b.

² Gel. p. 715.

³ Ib.

⁴ Ib.

num nobis tribue pluviæ sufficientis auxilium.
Per.⁹

Ad complendum.

Tuere nos, domine, quesumus, tua sancta sumentes, et ab omnibus propitius absolle peccatis. Per dominum.⁹

Alia.

Delicta fragilitatis nostræ, domine, quesumus, miseratus absolle, et aquarum subsidia prebeat cœlestium, quibus terrena conditio uegetata subsistat. Per.⁹

Missa ad poscendam serenitatem.

Ad te nos, domine, clamantes clementer exaudi, et aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus; ut qui pro peccatis nostris iuste affligimur, misericordia tua preueniente, clementiam sentiamus. Per.⁹

Secreta.

Præueniat nos, quesumus, domine, gratia tua semper et subsequatur, et has oblationes quas pro peccatis nostris nomini tuo consecrandas deferimus, benignus assume; ut per intercessionem sanctorum tuorum cunctis nobis propriant ad salutem. Per.⁹

Ad complendum.

Plebs tua, domine, capiat sacre benedictionis augmentum, et copiosis beneficiorum tuorum subleuet auxiliis, quæ tantis intercessionum deprecationibus adiuuatur. Per dominum.⁹

Alia.

Domine deus, qui in mysterio aquarum salutis tuæ nobis sacramenta sanxisti; exaudi orationem populi tui, et iube terrores inundantium cessare pluviarum, flagellumque huius elementi ad effectum tui conuerte mysterii, ut qui se regenerantibus aquis gaudent renatos, gaudeant, his castigantibus, esse correctos. Per.⁹

Missa ad repellendam tempestatem.

Deus, qui omnium (rerum) tibi seruientium naturam per ipsos motus aeris ad cultum tuæ maiestatis instituis; tranquillitatem nobis misericordiae tuæ remotis largire terroribus; ut cuius iram expauimus, clementiam sentiamus. Per.⁹

Pro temptationibus.

Secreta.

Offerimus, domine, laudes et munera, pro concessis beneficiis gratias referentes, et pro concedendis semper suppliciter deprecantes. Per.⁹

Ad complendum.

Omnipotens sempiterne deus, qui nos et castigando sanas, et ignoscendo conservas; presta supplicibus tuis, ut et tranquillitatis huius optatæ consolationis lætemur, et dono tuæ pietatis semper utamur. Per.⁹

Missa pro temptationibus.

Cordium, inimicorum inuisibilium, et cogitationibus inmundis.

(A. exaudi, deus, orationem, et ne deus).

Omnipotens mitissime deus, respice propitius preces nostras, et libera cor nostrum de malarum temptatione cogitationum, ut sancti spiritusignum fieri habitaculum mereamur. Per¹.

Lectio ad corinthios².

Fratres, qui se existimat stare uideat ne cadat. Temptatio uos non adprehendat, nisi humana. Fidelis autem deus est, qui non patietur uos temptari super id quod potestis, sed faciet³ cum temptatione etiam⁴ prouentum, ut possitis sustinere.

(Gr. Ad dominum).

(Al. In te, domine).

Secundum marcum⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis, Habete fidem dei. Amen dico uobis, Quia si⁶ quis⁶ dixerit huic monti, Tollere et mittere in mare, et non hesitauerit in corde suo, sed credidicerit quia quocumque dixerit fiet⁷, fiet ei. Propterea dico uobis, Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis, et uenient⁸ uobis. Et cum stabitis ad orationem⁹, dimittite si quid habetis aduersus aliquem, Ut et pater uester, qui in celis est, dimittat uobis delicta¹⁰ uestra.

(Of. Deus, uiuifica).

¹ O. p. 203.

² 1 Cor. x. 12, 13.

³ Vul. + etiam.

⁴ Vul. om.

⁵ Marc. xi. 22-25.

⁶⁻⁶ Vul. quicumque.

⁷ Vul. fiat.

⁸ Vul. euuenient.

⁹ Vul. orandum.

¹⁰ Vul. peccata.

Secreta.

Has tibi, domine deus, offerimus oblationes pro salute nostra; quatinus animam nostram sancti spiritus gratia inluminare digneris. Per. In unitate eiusdem¹.

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Humiliter tuam deprecentes clementiam, ut gratiam sancti spiritus animae nostrae clementer infundere digneris, ut te perfecte diligere et digne laudare mereamur. Per christum.

(Dico uobis, Gaudete).

Ad complendum.

Per hoc, quesumus, domine, sacrificium quod tuae obtulimus pietati, ab omnibus inmundis temptationibus (cognitionibus) cor nostrum emundes. Per dominum nostrum².

Alia.

Deus, qui inluminas omnem hominem uenientem in hunc mundum, inlumina, (quesumus), cor nostrum gratiae tuae splendore, ut digna maiestati tuae cogitare, et diligere mereamur. Per³.

Missa pro amico fideli.

Deus, qui iustificas impium, et non uis mortem peccatorum, maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut famulum(a) tuum(a) ill. de tua misericordia confidentem, caelesti protegas benignus auxilio, et assidua protectione conseruas, ut tibi iugiter famuletur, et nullis temptationibus a te separetur. Per³.

Secreta.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii et a propriis nos munda delictis, et famulum(a) tuum(a) ill. ab omnibus absolve peccatis. Per³.

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Et pietatem tuam suplici deuotione exposcere, ut haec oblatio, quam tibi pro famulo(a) tuo(a) ill. offerimus, sit in oculis tuis semper accepta, Et sicut sanctos tuos fides recta prouexit ad coronam, ita cum(a) deuotio perducat ad ueniam; Qualiter hac oblatione

placatus(a) a cunctis eum(a) emundes sordibus delictorum, et dites fructu operum bonorum. Per¹.

In fractione².

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro famulo(a) tuo(a) ill. ut omnium peccatorum suorum ueniam consequi mereatur, quesumus, domine, placatus accipias; et miserationis tuae largitate concedas ut fiat ei ad ueniam delictorum et actuuum emendationem, ut et hic ualeat bene uiuere, et ad aeternam beatitudinem feliciter peruenire. Diesque nostros.³

Ad complendum.

Purifcent nos, domine, quesumus, sacramenta quae sumpsimus, et famulum(a) tuum(a) ill. ab omni culpa liberum(a) esse concede; ut qui³ conscientiae reatu constringitur, caelestis remedii plenitudine glorietur. Per³.

Etem pro amico.

Omnipotens sempiterne deus, miserere famulo tuo (regi nostro) ill. (famuleque tue regine) et dirige eum (eos) secundum tuam clementiam in uiam salutis aeternae; ut, te donante, tibi placita cupia(n)t et tota uirtute perficia(n)t. Per³.

Secreta.

Proficiat, quesumus, domine, haec oblatio, quam ture supplices offerimus maiestati, ad salutem famuli tui ill. ut tua prouidentia eius uita inter aduersa et prospera ubique dirigatur. Per³.

Prefatio.

U. D. aeternus deus. Cuius omnipotentia deprecanda est, misericordia exoranda, pietas amplectanda; Cuius maiestatem humili prece deponscimus, ut famulo tuo ill. intercedente beato ill. remissionem peccatorum tribuas, eiusque uiam in uoluntate tua dirigas, eumque a cunctis malis eripias; Quatinus a cunctis aduersitatibus liberatus, in omnibus bonis confirmatus, et ad bonorum desideriorum uota perueniat, et quae iuste postulat, te largiente, percipiat. Per christum³.

¹ O. p. 203.

² O. p. 204.

³ Ib.

¹ O. p. 352; Z. fol. 189 b.

³ O. p. 351.

² Infra actionem V.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro peccatis atque offensionibus famuli tui .ill. ut consequi mercatur remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine.

Ad complendum.

Sumentes, domine, perpetua sacramenta salutis, tuam deprecamur clementiam, ut per ea famulum tuum .ill. (regem nostrum famulamque tuam reginam) ab omni aduersitate protegas. Per.

Alia.

Famulum tuum, quesumus, domine, tua semper protectione custodi, ut libera tibi mente deseruat, et, te protegente, a malis omnibus sit securus. Per.

Item pro amico.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc famuli tui oblationem benignus assume; ut qui auxilium tuæ miserationis implorat, et sanctificationis gratiam percipiat, et quæ piae precatur obtineat. Per.

Secreta.

Grata tibi sit, domine, hæc oblatio famuli tui .ill. quam tibi offerimus in honorem beati martyris tui .ill. Quesumus ut eidem proficiat ad salutem. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui es iustorum gloria, et misericordia peccatorum. Pictatem tuam humili prece depositimus, ut famulum tuum .ill. benignus respicias, et pietatis tuæ custodiam impendas. Ut ex toto corde et ex tota mente deseruat tibi, et sub tua semper protectione consistat; Ut quando ei extrema dies uenerit, societatem sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine possideat. Per christum.

Ad complendum.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii et propriis mundemur occultis, et famulum tuum .ill. ab omnibus absolue peccatis. Per.

Item pro amico uiuo.

Exaudi, quesumus, omnipotens deus, preces

nostras, quas in conspectu pietatis tuæ effundere presumimus, suppliciter deprecantes ut famulum tuum .ill. in tua misericordia confidentem benedicas, et omnia eius eorum(b) peccata(a) dimittas, tuaque eum(eos) protectione conserua, ut possi(n)t tibi dignus(i) fieri, et ad æternam beatitudinem ualea(n)t peruenire. Per.

Secreta.

Suscipe, clementissime pater, hostias placationis et laudis, quas ego peccator(b) et indignus(a) tuus famulus tibi offerre presumo ad honorem et gloriam nominis tui, pro incolumitate famuli tui .ill. ut omnium delictorum suorum ueniam consequi mercatur. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, famulo tuo .ill. remissionem omnium peccatorum; et praesta, ut tuo semper munere gubernetur, et ad gaudia æterne redemptionis, te ducente, peruenire mercatur. Per.

Alia.

Conserua, quesumus, domine, famulum tuum .ill. et tuo nomini fac deuotum, ut diuinis subiectus officiis, et temporalia uiriliter, et aeterna dona percipiat. [Per].

Missa pro eo qui sua peccata confitetur.

Omnipotens sempiterne deus, famulo tuo .ill. tibi confidenti pro tua pietate peccata relaxa, ut non plus ei noceat conscientiae reatus ad poenam, quam indulgentia tuæ pietatis ad ueniam. Per.

Secreta.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut hæc salutaris oblatio famulum tuum .ill. et propriis reatibus indesinenter expediat, et ab omnibus tucatur aduersis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam supliciter deprecantes ut famulum tuum .ill. ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Omnipotens et misericors deus, qui omnem animam penitentem et confidentem magis uis

emendare quam perdere, respice propitiis super hunc famulum tuum .ill. et per haec sacramenta quae sumpsimus auerte ab eo iram indignationis tuae, et dimitte ei omnia peccata sua. Per dominum.

Item pro familiaribus missa.

Deus, qui caritatis dona per gratiam sancti spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti; da famulis et famulabus tuis .ill. pro quibus tuam deprecamur clementiam, salutem mentis et corporis, ut te tota uirtute diligent, et quae tibi placita sunt tota delectione perficiant. Per.²

Secreta.

Misericordia domine deus, famulis et famulabus tuis .ill. pro quibus hoc sacrificium laudis tuae offerimus maiestati, ut per haec sancta supernae beatitudinis gratiam optineant et gloriam aeternae beatitudinis adquirant. Per.²

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantibus, ut famulos tuos quos sanctae dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde seruire subiectos, Ut tuae caritatis spiritu repleti, a terrenis mundentur cupiditatibus, et caelesti beatitudine, te donante, digni efficiantur. Per christum¹.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine, ut haec salutaria sacramenta illis proficiant ad prosperitatem et pacem, pro quorum dilectione haec tuae obtulimus maiestati. Per.²

Missa pro omnibus fidelibus uiris.

Pretende, domine, fidelibus tuis omnibus episcopis, presbyteris, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis nostris, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, dexteram caelestis auxilii, ut te toto corde perquirant, et quae digne postulant consequi mereantur. Per².

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris. et

has oblationes quas tibi pro incolomitate omnium episcoporum, presbyterorum, abbatum, monachorum, canonicorum, siue gubernatorum, atque consanguineorum nostrorum, et eorum qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceterorum utrorumque sexuum fidelium, offeruntur benignus assume, ut nullius sit irritum uotum, nullius uacua postulatio; prestaque ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per¹.

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Propitiare supplicationibus nostris, et miserere fidelibus famulis et famulabus tuis, omnibus episcopis, presbyteris, abbatibus, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis meis, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, Ut cunctis eorum sceleribus amputatis, ita sint, domine, tuae miserationis defensione protecti, ut in obscuruatione mandatorum tuorum mercantur esse perfecti; Quatinus et in hac uita uniuersis facinoribus careant, et ad conspectum gloriae tuae quandoque sine confusione perueniant. Per christum.

Ad complendum.

Da famulis et famulabus tuis, quesumus, domine, omnibus episcopis, presbyteris, abbatibus, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis nostris, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, in tua fide et sinceritate constantiam, ut in caritate diuina firmati nullis temptationibus ab eius integritate uellantur. Per.

Missa pro salute uiuorum uel requie defunctorum.

Sanctae dei genitricis mariae, ac beatorum apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, atque omnium sanctorum tuorum, quesumus, omnipotens deus, me famulum tuum (.N.) intercessionibus protege, pariterque mihi familiaritate atque consanguinitate coniunctos; et omnem

¹ O. p. 352; Z. fol. 190 b.

² This is an extension of Coll. in V. pp. 43, 252.

¹ Collects resembling this occur in Gel. p. 763, V. p. 224.

populum christianum ab omni prauitate defende; commissos etiam mihi ad regendum custodi; et animabus famulorum famularumque tuarum *ill.*, uel cunctorum(que) fidelium defunctorum requietem tribue benignus sempiternam, et sanctorum tuorum ceteribus consoliare digneris propitius. Per.

Secreta.

Oblatione(i)s huius, domine, placare muneribus et, intercedentibus sanctis tuis omnibus, (me famulum tuum et) omnem populum christianum a cunctis defende periculis; et animabus famulorum (famularumque) tuarum (*ill.*) cunctorum(que) fidelium per haec sancta sacrificia remissionem omnium tribue peccatorum. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam clementiam profusis precibus imploramus, ut intercedente beata et gloria semper virginie dei genitrici maria, et omnibus sanctis tuis. cunctorum peccatorum meorum ueniam consequi merear. Et quos mihi cura regiminis sociasti, ac familiaritate et consanguinitate iunxisti. et omni(em) populo(um) christiano(um). angelorum. omniumque sanctorum tuorum tuere presidiis; Et animabus(s) famulorum (famularumque) tuarum *ill.* cunctorum(que) fidelium defunctorum, ut in pacis ac lucis regione constituas, deprecamur. Per christum.

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem quam tibi pro me famulo tuo atque grege mihi commisso, et propinquitate uel familiaritate coniunctos(i), ac pro salute cunctum(i) populum(i) christianum(i) suppliciter immolamus. quesumus, domine, benignus accipias, et tua pietate concedas, ut illis proficiat huius pietatis affectus, et animas(x) famulorum (famularumque) tuarum *ill.* uel omnium(que) fidelium defunctorum impetrant beatitudinem sempiternam. Diesque.

Ad complendum.

Purificet me famulum tuum, quesumus, domine, diuini sacramenti libatio, et gloria sanctae dei genitricis mariae, et omnium sanctorum tuorum oratio, et gregi mihi commisso, ac familiaritate et consanguinitate iunctis, et omni populo christiano misericordiam tuam ubique pretende, et

animabus famulorum (famularumque) tuorum(a) *ill.* et cunctorum(que) fidelium defunctorum, remissionem omnium tribue peccatorum. Per.

Item alia missa generalis.

Sanctorum tuorum intercessionibus, quesumus, domine, et nos protege, et famulis et famulabus tuis, quorum commemorationem agimus, uel quorum elemosinas suscepimus, seu etiam (his) qui nobis familiaritate uel consanguinitate iuncti sunt, misericordiam tuam ubique pretende; ut ab omnibus inpugnationibus defensi tua opitulatione saluentur; et animas famulorum famularumque tuarum, omnium, uidelicet, fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora circumquaque requiescant, uel quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas pro incolumitate famulorum famularumque tuarum, et pro animabus omnium fidelium catholicorum orthodoxorum, et quorum nonna ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, nomini tuo consecrandas esse deferimus benignus assumie, ut sacrificii presentis oblatio ad refrigerium animarum eorum, te miserante, perueniat. Per dominum nostrum.

Ad complendum.

Purificet nos, quesumus, domine, et diuini sacramenti perceptio, et gloria sanctorum tuorum oratio, et animabus famulorum famularumque tuarum quorum commemorationem agimus, remissionem cunctorum tribue peccatorum. Per.

Item alia generalis.

Pietate tua, quesumus, domine deus, nostrorum solue uincula delictorum, et intercedente beata dei genitrici maria, et omnibus sanctis tuis, nos famulos tuos et cunctum populum catholicum in omni sanctitate custodi; omnesque consanguinitate ac familiaritate, uel confessione et oratione nobis iunctos, a uitiis omnibus purga, uirtutibus inlustra, pacem nobis tribue, hostes remoue, pes-

tem repelle, inimicis caritatem largire, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis in terra uiuentium uitam concede. Per dominum nostrum.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione placatus maculas scelerum nostrorum absterge, et omnium christianorum uiuorum et defunctorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Ad complendum.

Sumpta sacramenta, quesumus, domine, crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et hosticam inpugnationem uisibilium et inuisibilium, meritis sanctorum omnium procul repellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sunt oblata salute. Per.

Missa uiuorum et defunctorum.

Omnipotens sempiterne deus, qui uiuorum dominarissimul et mortuorum, omniumque misereris, quos tuos fide et opere futuros esse prenoscis; te suppliciter exoramus, ut pro quibus effundere preces decreuimus, quosque uel presens adhuc seculum in carne retinet, uel futurum iam exutos corpore suscepit, pietatis tuae clementia delictorum suorum omnium ueniam, et gaudia consequi mereantur aeterna. Per dominum.

Secreta.

Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus, tribue, quesumus, ut uniuersorum quos in oratione commendatos suscepimus, uel omnium fidelium, nomina beatę predestinationis liber adscripta retineat. Per.

Ad complendum.

Purifcent nos, quesumus, omnipotens et misericors deus, sacramenta quae sumpsimus, et praesta ut hoc tuum sacramentum non sit nobis reatus ad poenam, sed intercessio salutaris ad ueniam; sit ablutio scelerum, fortitudo fragilium; sit contra mundi pericula firmamentum; sit uiuorum atque mortuorum fidelium remissio omnium peccatorum. Per.

*Missa pro infirmis*¹.

Omnipotens sempiterne deus, salus aeterna credentium, exaudi nos pro famulis(o) tuis(o) .ill. pro quibus (quo) misericordiae tuae imploramus auxilium, ut reddit a sibi sanitatem, gratiarum tibi in ecclesia tua referant(at) actionem. Per dominum.

Secreta.

Deus, cuius nutibus uitae nostrae momenta decurrunt, suscipe preces et hostias famulorum famularumque tuarum, pro quibus (quo) misericordiam tuam agrotantibus(ti) imploramus; ut de quorum (cuius) periculo metuimus, de corum (cius) salute laetemur. Per.

Præfatio.

U. D. aeternus deus. Qui famulos tuos ideo corporaliter uerberas, ut mente proficiant, Potenter ostendens quod sit pietatis tuae præclara saluatio, dum præstas ut operetur nobis etiam ipsa infirmitas salutem. Per christum dominum nostrum².

Ad complendum.

Deus infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilii tui super infirmos(um) nostros(um) ostende uirtutem; ut ope misericordiae tuae adiuti (tus) ecclesię tuę sanctae representari mereantur (atur). Per.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui egritudines et animarum depellis et corporum, auxili(i) tui super infirmos(um) nostros(um) ostende uirtutem, ut ope misericordiae tuae ad omnia pietatis tuae reparentur(re) officia. Per³.

Pro redditā sanitati.

Oratio.

Domine sancte, pater omnipotens, aeternus deus, qui benedictionis tuae gratiam egris infundendo corporibus facturam tuam multiplici pietate custodis; ad inuocationem nominis tui benignus assiste, et hunc famulum tuum .ill. liberatum

¹ On the margin, in a later hand—

A. Inclina, domine, aurem.

PS. Letifica animam.

GR. Misere mihi, domine.

V. Conturbata sunt.

2 O. p. 354.

AL. Qui sanat contritum.

OF. Miserere mihi, domine.

CO. Redime me, deus.

² Gel. p. 736.

egritudine, et sanitate donatum dextera tua erigas, uirtute confirmes, potestate tucaris, ecclesiae tuæ sanctisque altaribus tuis, cum omni desiderata prosperitate restituas. Per.^y

Reconciliatio penitentis ad mortem.

Deus misericors, deus clemens, qui secundum multitudinem miserationum tuarum peccata penitentium deles, et preteritorum criminum culpas uenia remissionis euacuas; respice super hunc famulum tuum, et remissionem sibi omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renoua in eo, piissime pater, quicquid terrena fragilitate corruptum, uel quicquid diabolica fraude uiolatum est, et in unitate corporis ecclesiae tuę membra rum perfecta remissione restituę. Miserere, domine, gemituum, miserere lacrimarum, et non habentem fidutia(m), nisi in tua misericordia, ad sacramentum reconciliationis admitte. Per.^y

Alia.

Maiestatem tuam, domine, supplices deprecamur, ut huic famulo tuo longo squalore pénitentiae macerato miserationis tuae ueniam largiri digneris, ut, nuptiali ueste recepta, ad regalem mensam, unde electus fuerat, mercatur introire. Per.^y

Missa pro infirmo qui proximus est morti¹.

Omnipotens sempiterne deus, conseruator animarum, qui quos diligis corripis, et quos recipis pie ad emendationem coherces, te inuocamus, domine, ut medelam tuam conferre digneris in animam famuli tui, qui in corpore patitur membrorum debilitationem, uim laboris, stimulus infirmitatum. Da ei, domine, gratiam tuam, ut in hora exitus sui de corpore, absque peccati macula tibi datori proprio per manus sanctorum angelorum representari mercatur eius anima. Per dominum nostrum.

Secreta.

Adesto, domine, pro tua pietate, supplicationibus nostris, et suscipe hostiam, quam tibi offerimus pro famulo tuo ill. iacentem in grabatto, salutem non corporis sed animae sue petenti.

¹ S. p. 639; Tournay Missal, edit. 1540.

Præsta, omnipotens deus, indulgentiam omnium iniquitatum suarum, propter immensam misericordiam tuam, et per intercessionem omnium sanctorum tuorum; ut per hoc quod sustinet flagellum a sanctis angelis tuis suscepta peruenire mereatur ad tuę glorię regnum. Per.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, domine, pro famulo tuo ill. ut des ei celeste desiderium in hora exitus corporis sui et spiritum refrigerii, Quesumus, domine, ut placatus accipias.

Ad complendum.

Gratias agimus, domine, multiplicibus largitatibus tuis, ex quibus animas in te sperantium, satiare consuesti. Nam fide tua pietate precamur ut miserere digneris famulo tuo ill. ne preualeat aduersus eum aduersarius in hora exitus sui de corpore sed transitum habere mereatur ad uitam. Per.

Missa super episcopum defunctum¹.

Da nobis, domine, ut anima famuli tui et sacerdotis tui episcopi ill. quam de hoc saeculo educens laborioso certamine sanctorum tuorum caetui tribuas esse consortem. Per.^y

Secreta.

Annuę nobis, domine, ut anime famuli et sacerdotis tui ill. episcopi haec proposit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per.^y

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro commemoratione depositioni(s) anime famuli et sacerdotis tui ill. episcopi quesumus, domine, ut placatus accipias, et quem in corpore constitutum gubernaculo apostolicæ sedis præcesse uoluisti, in electorum tuorum numero constitue sacerdotum. Diesque nostros.^y

Alia.

Memento etiam, domine, famulorum famularumque tuarum ill. qui nos precesserunt cum signo fidei et dormiunt in somnum pacis. Istis et omnibus, domine, in christo quiescentibus

¹ Super dipticia O. V.

locum refrigerii, lucis, et pacis indulgentiam deprecamur. Per christum dominum nostrum.¹

Ad complendum.

His sacrificiis, quesumus, omnipotens deus, purgata anima et spiritu famuli tui ill. episcopi ad indulgentiam et refrigerium sempiternum peruenire mercatur. Per.²

Alia.

Inclina, domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui ill. episcopi et sacerdotis tui quam de hoc saeculo migrare iussisti, in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per.³

Missa pro defuncto sacerdote.

Deus, qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum ill. pontificali fecisti dignitate censeri, praesta, quesumus, ut quorum uicem ad horam gessit in terris, eorum quoque consortio laetetur in caelis. Per⁴.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, pro anima famuli tui et sacerdotis tui ill. quas offerimus hostias, ut cui pontificale meritum donasti, dones et premium. Per².

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro deuotione famuli et sacerdotis tui ill. quesumus, domine, placatus intende, pro quo maiestati tuę supplices preces fundimus, ut eum in numero tibi placentium censeri facias sacerdotum. Diesque nostros³.

Ad complendum.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animam famuli et sacerdotis tui ill. in uiuorum regione aeternis gaudiis iubeas sociari. Per⁴.

Alia.

Preces nostras, quesumus, domine, quas in depositione famuli tui ill. deferimus, propitiatus exaudi, ut qui nomini tuo mysterium defendit, perpetuo sanctorum societate laetetur. Per.⁵

¹ S. p. 870. Compare L. p. 454, Gel. p. 752.

² Gel. p. 752.

⁴ Ib.

³ Ib.

⁵ Ib.

Missa pro defuncto in ipso die.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, te supplices deprecamur pro anima famuli tui ill. quem hodie ex hoc saeculo migrare iussisti, ut non tradas eum in manus inimici, nec obliuiscaris in finem, sed iube eam a sanctis angelis suscipi, et ad patriam paradiseysi perducere, ut dum in te sperauit et credidit, non poenas inferni sustineat, sed gaudia aeterna possideat. Per dominum.

Secreta.

Propitiare, domine, quesumus, animae famuli tui ill. pro qua hostias placationis tibi immolamus, maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut per haec piæ placationis officia, peruenire mereatur ad requiem sempiternam. Per¹.

Præfatio.

V[ere dignum], aeternæ deus. Cui non pereunt moriendo corpora nostra sed mutantur in melius, et timoris tui obseruatione defunctis locus perpetuus adquiritur. Quapropter tibi, piissime pater, supplices fundimus preces, et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut anima famuli tui ill. peccatorum vinculis absoluta, transitum mereatur habere ad uitam. Per christum dominum nostrum².

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro anima famuli tui ill. quesumus, domine, ut placatus accipias, humili prece depositentes, ut quicquid in ea reatus conscientiae accusat miserationis tuæ pietas absoluat; quia si reatus debite misericordię tuæ benignitas non relaxat, nullus a culpa liber existat. Diesque nostros.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut anima famuli tui ill. his purgata sacrificiis indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per.

Alia.

Annue nobis, domine, ut anima famuli tui ill. remissionem, quam semper obtauit, mereatur accipere peccatorum. Per.³

¹ Compare Coll. in Gel. p. 756, V. p. 219.

² Z. fol. 215 b.

Missa unius defuncti laici.

Omnipotens sempiterne deus, cui nunquam sine spe misericordiae supplicatur, propitiare anima famuli tui .ill. ut qui de hac uita in cuius nominis confessione discessit, sanctorum tuorum numero facias adgregari. Per.^y

Secreta.

Propitiare, domine, quesumus, animæ famuli tui .ill. pro qua tibi hostias placationis offerimus, et quia in hac luce in fide mansit catholica, in futura uita ei retributio condonetur. Per.^y

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi pro requie animæ famuli tui .ill. offerimus, quesumus, domine, ut placatus accipias, et tua pietate concedas, ut mortalitatis nexibus absoluta, inter fideles tuos mercatur habere portionem. Diesque nostros in tua.^y

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut anima famuli tui .ill. ab angelis lucis susceptam in preparatis habitaculis deduci facias beatorum. Per.^y

Missa pro defuncta semina.

Quesumus, domine, pro tua pietate miserere animæ famulæ tuæ .ill. et a contagiosis mortalitatis exuta, in æterne saluationis partem restituę. Per¹.

Secreta.

His sacrificiis, domine, animæ famulæ tuæ .ill. a peccatis omnibus exuatur, sine quibus a culpa nemo liber existit; ut per haec pia placationis officia perpetuam misericordiam consequatur. Per².

Ad complendum.

Inueniat, quesumus, domine, anima famulæ tuæ .ill. lucis æternæ consortium, cuius perpetua misericordia consecuta est sacramentum. Per³.

Missa pro defuncto nuper baptizato.

Deus, qui ad cælestè regnum non nisi renatis per aquam et spiritum sanctum pandis introitum,

multiplica super animam famuli tui .ill. misericordiam tuam; ut cui donasti cælestem et incontaminatum transitum post baptismi sacramentum, da ei æternorum plenitudinem gaudiorum. Per dominum nostrum.^y

Secreta.

Propitiare supplicationibus nostris pro anima famuli tui .ill. pro qua tibi offerimus sacrificium laudis, ut eam sanctorum tuorum consortio sociare digneris. Per.^y

Ad complendum.

Propitiare, domine, animæ famuli tui .ill. ut quem in fine istius uitæ regenerationis fonte mundasti, ad cælestis regni beatitudinem facias peruenire. Per.^y

Missa pro desiderantibus penitentiam et minime consequentibus.

Si quis penitentiam petens dum sacerdos uenit fuerit officium lingue priuatus, constitutum est, ut si idonea testimonia hoc dixerint, et ipse per motus aliquos satisfacit, sacerdos impletat omnia circa penitentem, sicut mos est.

Ad missam.

Omnipotens et misericors deus, in cuius humana conditio potestate consistit, animam famuli tui .ill. quesumus, ab omnibus absolue peccatis; et pœnitentiae fructum, quem uoluntas eius obtinuit; præuentus conditione mortalitatis non perdat. Per.^y

Secreta.

Satisfaciat tibi, domine, quesumus, pro anima famuli tui .ill. sacrificii presentis oblatio, et peccatorum ueniam quam quesuit inueniat; et quod officio lingue implere non potuit, desiderat pœnitentiae compensatione perficiat¹. Per.^y

Ad complendum.

Deus, a quo speratur humani corporis omne quod bonum est; tribue per haec sancta, quesumus, ut sicut animæ famuli tui .illius. pœnitentiae uelle donasti, sic indulgentiam tribue miseratus optatam. Per.^y

¹ S. p. 876.² Ib. Comp. V. p. 281.³ Ib.¹ percipiat V.

Missa in anniversario unius defuneti.

Præsta, domine, quesumus, ut anima famuli tui *ill.* cuius anniversarium depositionis diem celebramus, his purgata sacrificiis (omnium purgata contagiosis peccatorum), indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per.^y

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris pro anima et spiritu famuli tui *ill.* cuius hodie annua dies agitur, pro qua tibi offerimus sacrificium laudis, ut eam sanctorum tuorum consociare¹ digneris. Per.^y

In fractione².

Hanc igitur oblationem, domine, quam tibi offerimus pro anima famuli tui *ill.* cuius hodie annua dies agitur, quesumus, placatus intende eamque mortalitatis nexibus absolutam inter tuos fideles ministros habere perpetuam iubeas portionem. Quesumus, domine, ut.^y

Ad complendum.

Suscipe, domine, preces nostras pro anima famuli tui *ill.* ut si quee maculae de terrenis contagiosis adheserunt, remissionis tuę misericordia delcantur. Per.^y

Missa plurimorum defunctorum.

Propitiare, quesumus, domine, animabus famulorum famularumque tuarum misericordia sempiterna; ut mortalibus nexibus expedite, lux eas æterna possideat. Per.^y

Secreta.

Hostias tibi, domine, humili placatione deferimus, ut animæ famulorum famularumque tuarum per hæc placationis officia tuam misericordiam consequantur. Per.^y

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut animæ famulorum famularumque, quorum diem commemorationis celebramus, mortis uinculis absolutę, transitum merean(n)tur ad uitam, et in ouium tibi placita-

¹ consortio sociare V.² Infra actionem O. V.

rum benedictione, æternum numerentur ad regnum. Per christum.^y

Hanc, igitur, oblationem, quam tibi pro requie animarum famulorum famularumque tuarum offerimus, quesumus, domine, propitius intuere; et concede ut mo(r)tuis prosit ad ueniam, quod cunctis uiuentibus preparare dignatus ad medellam. Diesque nostros.

Ad complendum.

Inueniant, quesumus, domine, animæ famulorum famularumque tuarum illorum et illarum, omniumque in christo quiescentium, lucis æterne consortium, qui in hac luce positi tuum consecuti sunt sacramentum. Per.^y

Item alia [missa].

Fidelium, deus, omnium conditor et redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum; ut indulgentiam, quam semper obtauerunt, piis supplicationibus consequantur. Per.^y

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, quas tibi pro animabus famulorum famularumque tuarum offerimus, propitiatus intende; ut quibus fidei christiane meritum contulisti, dones et premium. Per.^y

Ad complendum.

Animabus, quesumus, domine, famulorum famularumque tuarum *ill.* oratio proficiat suppllicantium; ut eas et a peccatis exuas, et tuae rede[m]ptionis facias esse participes. Per.^y

Alia.

Animabus, quesumus, domine, famulorum famularumque illorum et illarum misericordiam concede perpetuam; ut eis proficiat in æternum, quod in te sperauerunt et crediderunt. Per.^y

Missa in die depositionis defuneti, uel .iii. uel .vii. uel .xx. uel anniversaria.

Adesto, quesumus, domine, pro anima famuli tui *ill.* cuius in depositione sua officium commemorationis impendimus; ut si qua eum sæcularis macula inhasit, aut uicium mundiale in-

fecit, dono tuæ pietatis indulgeas et extergas.
Per¹.

Alia.

Quesumus, domine, ut famulo tuo *ill.* cuius iii.(um) vii.(um) xxx.(um) uel anniuersarium obitum sui diem commemoramus sanctorum atque electorum largire consortium, et rorem misericordiæ tuae perennem infunde. Per dominum².

Secreta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc oblationem, quam tibi offerimus ob diem depositionis iii.(tii) vii.(mi) xxx.(mi) uel anniuersarii, pro anima famuli tui *ill.* placatus ac benignus assume. Per³.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem salus mundi, per quem uita hominum, per quem resurrectio mortuorum, per ipsum te, domine, suppliciter deprecamur ut anima famuli tui *ill.* cuius diem *ill.* celebрамus, indulgentiam largiri digneris perpetuam, atque contagii mortalitatis exutam in aeterne salvationis partem restituas. Cum angelis et archangelis⁴.

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, domine, pro anima famuli tui *ill.*, cuius depositionis diem iii.(um) vii.(um) xxx.(um) uel anniuersarium celebramus, quo deposito corpore, animam tibi creatori reddidit quam dedisti; pro quo petimus diuinam clementiam tuam, ut mortis uinculis absolutus transire mercatur ad uitam. Diesque nostros.

Ad complendum.

Omnipotens sempiterne deus, collocare digneris corpus et animam et spiritum famuli tui *ill.* cuius depositionis iii.(um) vii.(um) xxx.(um) uel anniuersarium diem celebramus, in sinibus abrahæ, isaac, et iacob, ut cum dies agnitionis uenerit, inter sanctos et electos tuos cum resuscitari precipias. Per⁵.

Missa in cymeteriis.

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requi-

Pro defunctis.

escunt, famulis tuis *illis et illas*. uel omnibus hic in christo quiescentibus, da propitijs ueniam peccatorum, ut a cunctis reatibus absolti sine fine lætentur. Per eundem.⁷

Secreta.

Pro animabus famulorum tuorum *illorum et illarum*. et hic omnium catholicorum dormientium, hostiam, domine, suscipe benignus oblatam, ut hoc sacrificio singulari uinculis horrende mortis exutę uitam mercantur aeternam. Per⁷.

Ad complendum.

Deus, fidelium lumen animarum, adesto supplicationibus nostris, et da famulis et famulabus tuis *illis et illas*. uel quorum corpora hic requiescant, refrigerii sedem, quietis beatitudinem, luminis claritatem. Per⁷.

Benedictio in tempore hostilitatis¹.

Populi tui, quesumus, domine, propitiare peccatis, et totius hostilitatis a nobis errores auerte. Amen.

Omnisque populus in tua deuotione semper exultet, et in tuis laudibus perseueret, et tibi domino subditu famulatu deseruiat. Amen.

Tua potentia contere uirtutem inimicorum eius, et delicta nostra quorum nobis causa dominanter emunda. Amen.

Cum mentibus nostris infuderis puritatem, et pacem ubique in patria largiaris. Elide omnium aduersariorum nostrorum superbiam, et uirtute dextre tuę prosterne hostium uirtutem. Amen.

Fidelem hunc populum potentiae tuę muniat inuicta defensio, et ab inferis liberetur inimicis, et in tua gratia semper perseueret in omnibus bonis. Amen. Ille nos.

Incipit ordo in agenda mortuorum.

Mox autem ut cum uiderint ad exitum propinquare, communicandus est de sacrificio sancto, etiamsi comedisset ipsa die, quia communio erit ei defensor et adiutor in resurrectione iustorum, et ipsa cum resuscitabit. Post communionem perceptam legende sunt passiones dominicæ ante corpus infirmi, seu a presbyteris, seu a diaconibus, quo usque egrediatur anima de corpore. Primitus

¹ E. p. 217.

² Ib.

³ Ib.

⁴ Ib.; Z. fol. 218 b.

⁵ E. p. 217.

⁷ This Benediction is not part of the original Sacramentary, but has been inserted on a blank space by a later Anglo-Saxon scribe.

cunim ut anima de corpore egressa fuerit, ponatur supercilium, et canantur vii. psalmi pœnitentiales, et agenda est lectania, prout tempus fuerit. Finitis autem sanctorum nominibus, mox incipiat:

R. Subuenite, sancti dei; occurrite, angeli domini.

S. Requiem aeternam.

Sequitur antiphona.

AN. Suscipiat te christus, qui uocauit te, et in sinu abrahe angeli deducunt te.

[PS.] *In exitu israel.*

*Sequuntur et alii psalmi usque
Ad dominum cum tribularer.*

Orationes super defunctum.

Pio recordationis affectu, fratres karissimi, commemorationem facimus cari nostri *ill.* quem dominus de temptationibus huius seculi assumpsit; obsecrantes misericordiam dei nostri, ut ipse ei tribuere dignetur placidam et quietam mansionem; et remittat omnes lubricę temeritatis offensas, ut concessa uenia plenę indulgentię, quicquid in hoc seculo proprio reatu deliquid, totum ineffabili pietate ac benignitate sua deleat et abstergat. Quod ipse prestare dignetur, qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus per^y.

Suscipe, domine, animam serui tui *ill.* ad te reuertentem de ægypti partibus et proficiscentem ad te. Emitte angelos tuos sanctos obuiam ei, et uiam iustitiae demonstra ei. Aperi ei portas iustitiae, et repelle ab ea omnes principes tenebrarum. Agnosce, domine, creaturam tuam non ex diis alienis creatam, sed a te deo uiuo et uero, quia non est alius deus præter te, domine, et non est secundum opera tua. Lætifica, domine, animam serui tui *ill.* Ne memineris iniquitatum eius antiquarum et ebrietatum, quas suscitauit furor mali desiderii. Licet enim peccauerit, tamen patrem et filium et spiritum sanctum non negauit, sed credidit, et zelum dei habuit, et deum, qui omnia fecit, adorauit. Per¹.

Alia.

Tu nobis auxilium prestare digneris; tu opem, tu misericordiam largiaris, et spiritum etiam

famuli tui cari nostri *ill.* uinculis corporalibus liberatum in pace sanctorum recipias, ut hic locum pœnalem et gehennæ ignem flamasque tartari in regione uiuentium euadat. Qui regnas cum patre et spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum².

Alia.

Suscipe, domine, animam serui tui *ill.* quam de ergastulo huius sæculi uocare dignatus es, et libera eam de principibus tenebrarum, et de locis pœnarum, ut absoluta omnium uinculo peccatorum, quietis ac lucis aeterne beatitudine perfruatur, et inter sanctos et electos tuos in resurrectionis gloria resuscitari mereatur. Per^y.

Alia.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, domine, *ill.* quoniam nullus apud te iustificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum tribuatur remissio; non ergo cum tua, quesumus, iudicialis sententia premat, quem tibi uera supplicatio fidei christiane commendat; sed, gratia tua illi succurrente, mereatur euadere iudicium ultionis, qui dum uiueret insignitus est signaculo trinitatis. Per^y.

Alia.

Fac, quesumus, domine, hanc cum seruo tuo *ill.* misericordiam, ut factorum suorum in pœnis non recipiat uicem, qui tuam in uotis tenuit uoluntatem; ut sicut eum hic uera fides iunxit fidelium turmis, ita cum illic tua miseratione societ angelicis choris. Per^y.

Alia.

Inclina, domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui *ill.* quem de hoc seculo migrare iussisti in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum iubetas esse consortem. Per^y.

Alia.

Absolute, domine, animam famuli tui *ill.* ab omni uinculo delictorum, ut in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitatus respiret. Per^y.

Alia.

Annue uobis, domine, ut anima famuli tui *ill.* remissionem quam semper optauit mereatur percipere peccatorum. Per^y.

¹ Gel. p. 748.

² Gel. p. 748.

Orationes quando incipient corpus lauare.

Suscipe, domine, animam serui tui *ill.* reuertentem ad te; ueste cælesti in due eam, et laua eam sancto fonte uitæ æterne; ut inter gaudentes gaudeat, et inter sapientes sapiat, et inter martyres consedeat, et inter patriarchas proficiat, et inter prophetas et apostolos christum sequi studeat, et inter angelos et archangelos claritatem dei preuideat, et inter paradysi rutilos lapides gaudium possideat, et notitia[m] mysteriorum dei agnoscat; et inter cherubin et seraphin claritatem dei inueniat, et inter uiginti et quattuor seniores cantica cantorum audiat, et inter lauentes stolas in fonte luminis lauet uestem, et inter pulsantes pulsans portas apertas cælestis hierusalem repperiat, et inter uidentes deum facie ad faciem uideat, et inter cantantes canticum nouum cantet, et inter audientes auditum cælestem audiat. Per^{1.}

Alia.

Deus, qui iustis supplicationibus semper presto es, qui pia uota dignaris intueri, da famulo tuo *ill.* cuius depositionis die officia peragimus, cum sanctis et electis beati munera portionem. Per^{2.}

Alia.

Deus, uitæ dator, et humanorum corporum reparator, qui te a peccatoribus exorari uolueristi; exaudi preces quas, speciali deuotione, pro anima famuli tui *ill.* tibi lacrimabiliter fundimus; ut liberare eum ab inferorum cruciatis, et collocare inter agmina sanctorum tuorum digneris; ueste quoque cælesti, et stola immortalitatis indui, et paradysi amœnitate confoueri iubeas. Per ihesum christum dominum nostrum.

Et post lauationem corporis defratur in ecclesiam cum antiphonis et respo[nsoriis], et cum adpropinquauerint ecclesie cantent psalmum.

Misericere mihi, deus.

Kyrrie eleison.

Pater noster.

Non intres in iudicium.

Credo uidere bonum.

A porta inferi.

Requiescat in pace. Amen.

*Oremus.*Suscipe, domine, seruum tuum *ill.* in bonum ha-¹ Gel. p. 748.

bitaculum æternum, et da ei requiem et regnum, id est, hierusalem cælestem; et in sinibus patriarcharum nostrorum, id est, abrahæ, isaac et iacob collocare digneris; et partem habeat in prima resurrectione; et inter surgentes surgat, et inter suscipientes corpora in die resurrectionis corpus suum suscipiat, et cum benedictis ad dexteram patris uenientibus ueniat, et inter possidentes uitam æternam possideat. Per^{1.}

Alia.

Deus, qui humanarum animarum æternus amator es, animam famuli tui *ill.* quam uera, dum in corpore maneret, tenuit fides, ab omni cruciati inferorum redde extorrem, ut segregata ab infernalibus claustris, sanctorum mercatur adunari consortiis. Per^{2.}

In ecclesia autem requiescat corpus defuncti, quo usque pro eius anima missa celebretur, et offeratur ab omnibus quibus uisum fuerit. Post missam autem stat sacerdos iuxta feretrum, ubi corpus est, et dicat orationem hanc:

Oremus.

Omnipotentis dei misericordiam deprecemur, cuius iudicio aut nascimur aut finimur, ut spiritum fratris nostri *ill.* quem domini pietas de incolatu huius mundi transire precepit, requies æterna suscipiat, et cum beata resurrectione representet, et in sinibus abrahæ, isaac, et iacob collocare dignetur. Per^{3.}

Sequitur responsorium.

R. Subuenite, sancti dei; occurrite, angeli domini; suscipientes animam eius, oferentes eam in conspectu altissimi.

V. Requiem æternam dona ei, domine, et lux perpetua luceat ei.

Oferentes.

Et tres uices dices:

Kyrrie eleyon.

Oremus.

Deum iudicem uniuersitatis, deum cælestium et terrestrium et infernorum, deprecemur pro spiritu cari nostri *ill.* ut eum dominus in requiem collocare dignetur, et in parte primæ resurrectionis resuscitat. Per^{3.}

¹ S. Manual, p. 60.² Gel. p. 750.³ Gel. p. 749.

Sequitur alterum responsorium.

Heu mihi, domine, quia peccavi nimis in uita mea. Quid faciam miser? Ubi fugiam nisi ad te, deus meus? Misericere mei, dum ueneris in nouissimo dic.

P. Anima mea turbata est ualde, sed tu, domine, succurre ei, dum ueneris.

Et iii. kyrrie.

Oremus.

Deus, qui uniuersorum es creator et conditor, qui cum sis tuorum beatitudo sanctorum, praesta nobis potentibus, ut spiritum fratris nostri ill. a corporis nexibus absolutum in prima resurrectione facias presentari. Per¹.

Et sic lenatur corpus de ecclesia, et deportetur usque ad locum sepulture cum antiphona.

An. Aperite mihi portas iustitiae, et ingressus in eas confitebor domino. Haec porta domini, iusti intrabunt per eam.

Ps. Confitemini domino.

Oremus.

Tu, domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus, supplices deprecamur, pro spiritu famuli tui ill. quem ab originibus huius seculi ad te accersiri precepisti; ut digneris, domine, dare ei locum lucidum, locum refrigerii et quietis. Liccat ei transire portas infernorum et poenas tenebrarum, maneatque in mansionibus sanctorum, et in luce sancta, quae olim abrahæ promisisti et semini eius. Nullam lesionem sentiat spiritus eius, sed cum magnus ille dies resurrectionis ac remunerationis aduenerit, resuscitare eum digneris, domine, una cum sanctis ac fidelibus tuis. Deleas ei delicta atque peccata usque in nouissimum quadrantem, tecumque immortalitatis uitam et regnum consequatur aeternum. Per².

Alia An. Ingrediar³ in locum tabernaculi, et admirabilis, usque ad domum dei.

Ps. Sicut cœrus desiderat.

Sequitur oratio.

Oremus.

Diri uulneris nouitate perculti, et quodammodo cordibus sautati, misericordiam tuam, mundi redemptor, flebilibus uocibus imploramus, ut

cari nostri animam proprium ad te datorem reuertentem blande leuiterque suscipias; ut si qua ex carnali contagione contraxit maculam tu, deus, inolita bonitate clementer deleas, piae indulgas, obliuioni imperpetuum tradas; atque eandem laudem tibi cum ceteris reddituram, et ad corpus quandoque reuersuram sanctorum tuorum cætibus adgregari precipias. Per¹.

Et ponitur in sepulchro.

An. Haec requies mea in seculum seculi; hic habitabo, quoniam elegi eam.

Ps. Memento, domine, dauid.

Oratio.

Oremus, fratres carissimi, deum omnipotentem pro spiritu cari nostri ill. quem dominus de laqueo huius seculi liberare dignatus est, cuius corpusculum hodie sepulturæ traditur, ut cum domini pietas inter sanctos et electos suos, id est, in sinu abrahæ, isaac, et iacob, collocare dignetur, et partem habeat in prima resurrectione, quam facturus es, deprecantibus nobis. Per².

Sequitur antiphona.

De terra plasmasti me, et carne induisti me, redemptor meus, domine, resuscita me in nouissimo die.

Ps. Domine, probasti.

Oremus.

Opus misericordiae tuæ est, pater omnipotens, aeternus deus, rogari pro aliis, qui pro nobis non sufficiimus. Suscipe, domine, animam famuli tui ill. reuertentem ad te; adsit ei angelus testamenti tui michael; libera eam, domine, de principibus tenebrarum, et de locis peccarum; ne famulus tuus ill. prime nativitatis uel ignorantiae confundatur erroribus; agnoscatur a tuis, et misericordia bonitatis tuæ ad locum refrigerii et quietis in sinu transferatur abrahæ. Per.

Orationes post sepultum corpus.

Debitum humani corporis sepeliendi officium fidelium more compleentes, decum cui omnia uiuunt fideliter deprecemur, ut hoc corpus cari nostri ill. a nobis in infirmitate sepultum, in uirtute

¹ Gel. p. 750.

² Ib. 749.

³ Transibo V.

¹ Gel. p. 747.

et ordine sanctorum resuscitet; et eius spiritum cum sanctis ac fidelibus iubeat aggregari; cuique in iudicio misericordiam tribuat; quemque morte redemptum, debitis solutum, patri reconciliatum, boni pastoris humeris reportatum, spiritu sancto protectum, in comitatu aeterni regis perenni gaudio, et sanctorum consortio perfrui concedatur. Qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas deus per omnia secula¹.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui humano corpori a te ipso animam inspirare dignatus es, dum, te iubente, puluis pulueri rursum redditur, tu imaginem tuam una cum sanctis et electis tuis aeternis sedibus precipias sociari. Per².

Alia.

Deus, apud quem mortuorum spiritus uiuunt, et in quo electorum anime, deposito carnis onere felicitate laetantur; praesta supplicantibus nobis, ut anima famuli tui illi, quae temporali per corpus uisionis huius luminis caruit uisu, aeternae illius (lucis) solatio potiatur. Non cum tormentum mortis adtingat; non dolor horrende uisionis afficiat; non pœnalis timor excruciet; non reorum proxima catena constringat, sed, concessa sibi delictorum omnium uenia, optata quietis consequatur gaudia repromissa. Per³.

Alia.

Obsecramus misericordiam tuam, omnipotens aeternae deus, qui hominem ad imaginem tuam creare dignatus es, ut spiritum et animam famuli tui illi, quem hodierna die rebus humanis eximi et ad te accersiri iussisti, blande et misericorditer suscipias. Non ei dominentur umbra mortis; non tegat eum chaos et caligo tenebrarum; sed exutus omnium criminum labe, in sinu abrahæ collocatus, locum lucis et refrigerii se adeptum esse gaudeat, ut cum dies iudicii aduenierit, cum sanctis et electis tuis cum resuscitari iubeas. Per⁴.

Alia.

Deus, cui soli competit medicinam praestare post mortem, praesta, quesumus, ut anima famuli tui illi, terrenis exuta contagiosis, in tue redempcionis parte numeretur. Per dominum⁵.

¹ V. p. 217; Gel. p. 751.

L. p. 452; Gel. p. 758 (with variation).

² Gel. p. 751.

Alia.

Deus, cui omnia uiuunt, et cui non percunt moriendo corpora nostra, sed mutantur in melius, te supplices deprecamur ut (et) quicquic anima famuli tui illi, uitiorum tueque uoluntati contrarium, fallente diabolo et propria iniuitate atque fragilitate, contraxit, tu pius et misericors abluc indulgendo, camque suscipi iubeas per manus sanctorum angelorum tuorum deducendam in sinus patriarcharum tuorum abraham, scilicet, amici tui, et isaac electi tui, atque iacob dilecti tui; quo aufugit dolor, atque tristitia, et susprium; fidelium quoque animæ felici iocunditate laetantur; et in nouissimo magni iudicii die inter sanctos et electos tuos cam facias perpetuæ gloriae percipere portionem, quam oculus non uidit, et auris non audiuist, et in cor hominis non assedit que preparasti diligentibus te. Per⁶.

Alia.

Temeritatis quidem est, domine, ut homo hominem, mortalis mortalem, cinis cinerem tibi domino d[e]o nostro audeat commendare. Sed quia terra suscipit terram, et puluis conuertitur in puluerem, donec omnis caro in suam redigatur originem, inde tuam, deus, piissime pater, lacrimabiliter quesumus pietatem, ut huius famuli tui animam quam de huius mundi uoragine cenulenta ducis ad patriam, abrahe amici tui sinu recipias, et refrigerii rore perfundas. Sit ab aestuantis gehenne truci incendio segregata, et beata requieci, te donante, coniuncta. Et si que illi sunt, domine, digne cruciatibus culpe, tu eas gratia mitissimæ lenitatis indulge; nec peccati recipiat uicem, sed indulgentiae tuae piam sentiat bonitatem. Cumque, finito mundi termino, supernum cunctis inluserit regnum, nouus homo sanctorum cætui adgregatus omnium, cum electis tuis resurgat in parte dextera coronandus. Per⁷.

Tunc roget sacerdos pro eo orare.

Pater noster.

Requiem æternam.

Anima eius in bonis, domine¹.

Ne tradas bestiis animam².

In memoria eterna³.

Conuertere, anima mea⁴.

¹ Ps. xxiv. 13.

² Ps. cxviii. 19.

³ Ps. cxi. 7.

⁴ Ps. cxiv. 7.

Exurge, domine, in requiem tuam¹.
 Non intres in iudicium².
 Redimet dominus animas³.
 A porta inferi eripe.
 Requiescat in pace. Amen.

Oremus.

Partem beate resurrectionis obtineat, uitamque aeternam habere mercatur in celis, per te, christe ihesu, qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas deus per omnia saecula saeculorum. Amen⁴.

Miserere mei, deus.

Sequitur oratio.

Absolute, quesumus, domine, animam famuli tui ill. ab omni uinculo delictorum, et in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitatus respiret. Per.⁵

Finit.

Commendatio animæ.

Tibi, domine, commendamus animam famuli tui ill. ut defunctus seculo tibi uiuat, et si qua per fragilitatem mundane conuersationis peccata admisit, tu uenia misericordissime pietatisabsterge. Per.⁶

Alia.

Misericordiam tuam, domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus, pietatis affectu rogare pro aliis cogimur, qui pro nostris supplicare peccatis nequaquam sufficimus, tamen de tua confisi gratuita pietate, et inolita bonitate, clementiam tuam deposcimus, ut animam serui tui ad te reuerten-tem ill. cum pietate suscipias.

Adsit ei angelus testamenti tui michahel, et per manus sanctorum angelorum tuorum inter sanctos et electos tuos, in sinibus abrahæ, isaac, et iacob, patriarcharum tuorum, eam collocare digneris; Quatinus liberata de principibus tenebrarum et de locis poenarum, nullis iam prime nativitatibus, uel ignorantie, aut proprie iniuriantis seu fragilitatis confundatur erroribus, sed potius agnoscatur a tuis, et sancte beatitudinis requie perfruatur. Atque cum magni iudicii dies aduenierit, inter sanctos et electos tuos resuscitatus, gloria manifestate contemplationis tue perpetuo satietur. Per⁵.

¹ Ps. cxxxii. 8.

² Ps. cxlii. 2.

³ Ps. xxxiii. 23.

⁴ York Man. p. 57.

⁵ Ib. p. 55.

Alia.

Commendamus tibi, domine, animam fratris nostri ill. precamurque ut propter quam ad terram tua pietate descenderas, patriarcharum tuorum [sinibus] insinuare non rennias, miserere qui uiuis et regnas in secula seculorum. Amen¹.

Orationes in commemorationibus sanctorum².

Deus, qui sanctorum nobis intercessione succurris, da, quesi-
mus, ut eorum exultemus meritis, et patrocinio protegamus. Per.

Protegat ecclesiam tuam, deus, oratio ueneranda sanctorum, et cui frequentiam deuotionis impedit, perpetuum poscat redemptionis effectum. Per.

Benedictio tua deus impleat corda fidelium, talesque perficiat qui et martyrum tuorum honorifcent passiones, et remedia salutis aeterne, solem³ patrocinantibus, assequamur. Per.

Deus, quem omnia opera benedicunt, quem caeli conglorificant, angelorum multitudine conlaudat, quesi-
mus te, ut sicut tres pueros de camino ignis incendi non solum inlisis sed etiam in tuis laudibus con-
laudantes liberasti; ita nos peccatorum nexibus absolu-
tos, uelut de uoragine ignis eripias, ut dum te deum
patrem benedictione laudamus, criminum flamas
operumque carnalium incendia superantes, hymnum
tibi debitum iuro meritique⁴ reddamus. Per dominum.

Benedictio ignis. En purificatione sanctæ marie⁵.

Domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus, benedicere et sanctificare digneris ignem istum quod nos indigni suscepimus per inuocationem unigeniti filii tui ihesu christi, quem hodie in templo representatum iustum simeonem diu expectantem in ulnas suscepisse nouimus, et salutare tuum ante faciem omnium populorum esse lumen scilicet gentibus, et gloriam plebi tua israhel propheticō spiritu docuisti; quesi-
mus, domine, benedicere digneris lumen istud, et omnibus eum manibus gestantibus, per uerum lumen tue maiestatis concede, ut te agnoscentes per uiam uirtutum ad te ualeant peruenire. Per.

Oratio super cercos. En purificatione sanctæ marie.

Domine ihesu christe, qui inluminas omnem homi-

¹ Gel. p. 751.

² This page, a blank side of a leaf of Leofric A, has been covered with Collects in later handwritings, and is to be considered as part of Leofric C.

³ Perhaps for sanctis.

⁴ Perhaps for iure meritoque.

⁵ Foll. 254 a—261 b are intercalated leaves, not part of the original sacramentary, and covered with Collects, etc., in various English handwritings, of the eleventh century.

Benedictiones.

nem uenientem in hunc mundum, effunde benedictionem tuam super hos cereos, et sanctifica eos lumine gratiae tuae; et concede propitius ut sicut luminaria igne uisibili accensa nocturnas depellunt tenebras, ita corda nostra inuisibili igne, id est, sancti spiritus splendoribus inlustra, ut omni uitiorum cecitate careant, et, purgato mentis oculo, ea cernere semper possimus quae tibi sunt placita, et nostre salutis utilia, quatinus per huius seculi caliginosa discrimina ad lucem indeficientem peruenire mereamur. Per te, christe ihesu¹.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui moysen famulum tuum purissimum olei liquorem, ad luminaria ante conspectum tuum iugiter concinnenda preparare iussisti; benedictionis tue gratiam super hos cereos benih(g)nus infunde, quatinus sic administrent lumen exterius, ut, te donante lumen, spiritus tui nostris non desit mentibus interius. Per.

Alia.

Domine deus, creator celi et terræ, rex regum et dominus dominantium, exaudi nos indignos famulos tuos clamantes ad te et orantes ad te; precamur, itaque, te, domine, sancte pater, omnipotens aeterno deus, quoniam ex nihilo creasti, et iusu tuo per opera apum hunc liquorem ad perfectionem cerei euenire fecisti; et qui hodiernam die petitionem (iusti) simeonis implesti: te humiliter deprecamur ut has candelas ad usus hominum et animarum, siue in terra, siue in aquis, per inuocationem sanctissimi nominis tui, et per intercessionem sanctae marie genitricis tuae, cuius hodie festa percolimus, per precesque omnium sanctorum tuorum benedicere et sanctificare digneris; ut haec plebs tua illas (honorifice) in manibus portans, cantando teque laudando tueatur; uocesque illorum de celo sancto tuo exaudias, et de sede maiestatis tuae propitius sis omnibus clamantibus ad te, quos redemisti pretioso sanguine tuo. Qui².

His peractis cantetur antiphona ad stationem sancte marie.

Aue, gratia plena, dei genetrix, uirgo.

Quam sequatur oratio.

Quesumus, omnipotens deus, tua nos protectione, et castimoniam mentibus nostris atque corporibus, intercedente beata maria, propitiatus indulge, ut uenienti sponso filio tuo unigenito, accensis lampadibus nostris, dignum prestemus occursum. Per.

Benedictiones.

Sequatur antiphona hæc,

Adorna thalamum tuum, sion, et suscipe regem.

Quam sequatur oratio.

Domine ihesu christe, qui hodierna die in nostre carnis substantia inter homines apparenſ, a parentibus in templo es presentatus, quem simeon, uenerabilis senex, lumine spiritus sancti inradiatus, agnouit, suscepit, et benedixit, presta propitius, ut eiusdem spiritus sancti gratia inluminati atque edocit te ueraciter agnoui(sea)mus et fideliter diligamus. Per¹.

Sequatur antiphona. Postquam recitetur subsequens oratio.

(*Responsu[m]. Accepit simeon.*)

Perfice in nobis, quesumus, domine, gratiam tuam, qui iuste(i) symeonis expectationem implesti, ut sicut ille mortem non uidit, priusquam christum dominum uidere mereretur, ita et nos uitam optineamus aeternam. Per.

His finitis, accensis luminaribus materialibus, in cordibus nostris amore christi ardentes, in obuiam christo uero sposo ecclesiæ uenturi sperantes, uerum lumen, a quo inluminamur confitentes, ternis trino antiphonis collectisque laudato, et in sinibus ecclesie fidelium accepto congratulantes, missæ sollempnia donec finiantur expectemus.

Benedictio super cineres.

Deus, qui non mortem sed poenitentiam desideras peccatorum, fragilitatem conditionis humane benignissime respice, et hos cineres, quos causa proferende humilitatis, atque promerendæ ueniae capitibus nostris imponi decernibus(m) benedicere pro tua pietate digneris, ut qui nos cineres esse uolueris, et ob prauitates(i) nostræ meritum in puluerem reuersuros creasti, peccatorum ueniam et premia nobis repromissa potentibus misericorditer concedas. Per².

Item alia.

Omnipotens sempiterne deus, parce metuentibus, propitiare supplicibus, et mittere digneris sanctum angelum tuum de celis, qui benedicat, et sanctificet cineres istos, ut sint remedium salubre omnibus non men tuum humiliter implorantibus; ac semetipsos pro conscientia delictorum suorum accusantibus, atque ante conspectum diuinæ clementiae tue facinora sua deplorantibus, uel³ serenissimam(que) pietatem tuam

¹ R. p. 382.

² R. p. 381; S. p. 698, commencing differently.

² R. p. 49; S. p. 133.

³ Erased by the later hand which has added 'que.'

supplicaciter obnoxieque flagita(n)ibus; presta, quesumus, per inuocationem sanctissimi nominis tui, ut qui cumque eos super se asperserint, pro redemptione peccatorum, corporis sanitatem et animę tutelam percipient. Per¹.

Benedictio in die palmarum.

Deus, cuius filius pro salute generis humani de celo descendit ad terras, et, adpropinquante hora passionis sue, hierosolimam in asino uenire et a turbis rex appellari ac laudari uoluit, benedicere dignetur hos palmarum ceterarumque frondium ramos; ut omnes qui eos laturi sunt ita benedictionis eius dono repleantur, quatinus et in hoc seculo hostis antiqui tentamenta superare, et in futuro cum palma uictorie, et fructu bonorum operum, ei ualeant apparere. Per eundem².

Alia.

Petimus, sanctae pater, omnipotens æterne deus, ut respicere digneris super hanc creaturam oiuę, quam ex ligni materia prodere iussisti; quam columba rediens ad arcum proprio protulit ore; et benedicere et sanctificare digneris; ut quicumque ex ea acceperint accipiant profecionem animę et corporis, fiatque, domine, nostre salutis remedium tuę gratię sacramentum. Per³.

[Litania].

Christe, audi nos. [S]ancta maria. [S]ancta maria.
[S]ancta maria. [S]ancte gabriel. [S]ancte raphael.
[S]ancte michael. [S]ancte iacobe. [S]ancte iohannes.
Sancte petre. Sancte laurenti. Omnes sancti.
Sancte paule. Sancte martine. Propitius esto.
Sancte andrea. Omnes sancti. Parce nobis, domine,
[mine.]

Sancte stephane. Ab omni malo, libera nos.
Sancte hilari. Per crucem tuam, libera nos.
Omnes sancti. Peccatores, te rogamus, audi nos.
Vt pacem nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt dominum apostolicum nostrum in sancta religione conseruare digneris, te rogamus, audi nos.

Vt ecclesiam tuam immaculatam custodire digneris.

Ut regem anglorum et exercitum eius conseruare digneris.

Vt eis uitam et sanitatem atque uictorię dones, te rogamus.

Vt sanitatem nobis dones, te rogamus, audi nos.

Ut pluuiam nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt aeris temperiam bonam nobis dones, te rogamus.

¹ R. p. 48.² S. p. 256.³ R. p. 127.

Ut fructum terre nobis dones, te rogamus.

Fili dei, te rogamus, audi nos.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, domine.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, misericere nobis. Christe, audi nos.

Kyrie eleison, .iii. Christe eleyon, .iii.

Deus, celi terreque dominator, qui das escam omni carni, et imples omne animal benedictione, benedic et sanctifica hanc creaturam carnis, ut nobis dona tua sumentibus animae corporisque sanitatem propitius concedas. Per dominum.

XXX. kal. aug. Natale sanctorum abdon et sennen⁴.

[Prefatio].

U. D. æterne deus. Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, quos ante constitutionem mundi in æternam tibi gloriam preparasti, ut per eos huic mundo ueritatis tuae lumen ostenderes. Quos ita spiritu ueritatis armasti, ut formidinem mortis per infirmitatem carnis euincerent. De quorum collegio sunt martyres tui abdon et sennes, qui in ecclesiae tue prato, sicut rose et lilia floruerunt. Quos unigeniti tui sanguis in prælio confessionis roseo colore perfudit, et ob premium passionis nüeo liliarum splendore uestiuit. Per quem⁵.

XXXI. kal. aprilis. En natale sancti cuthberhti pontificis.

Omnipotens sempiterne deus, qui meritis sancti cuthberhti pontificis tui semper es et ubique mirabilis; quesumus clementiam tuam, ut sicut ei eminentem gloriam contulisti, sic ad consequendam misericordiam tuam eius nos facias precibus adadiuari⁶. Per⁷.

Secreta.

Hæc tibi, quesumus, domine, beati cuthberhti pontificis tui intercessione nunc grata reddatur oblatio, et per eam gloriosam nostrum famulatum purifica. Per⁸.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius misericordia inestimabilis, sapientia immarcessibilis mirabiliter erit in sanctorum meritis. Quibus igitur diffusis in fide

¹ The Missa for these saints occurs without a Preface in A on fol. 181 a. ² O. p. 327.³ A line has been drawn through the first two letters of this word.⁴ V. fol. 83 a.⁵ Ib.

saluatoris ihesu christi coruscantibus diuine religionis plebs aepulis doctrine uariis depasta ad simum matris confluit ecclesię. Liceat enim alii suppliciis coronati, alii studio pię conuersationis munerati, ceteri quoque acquisitione talentorum a patre familias ditati tamen parilem gerentes militiam unico filio tuo domino cum glorię triumpho adsistunt. Quorum numero beati cuthberhti presulis decorem sancitatis festa recolentes, tibi, domine, fauore uirtutum magnifico iocundemur. Eius, itaque, facibus geminę caritatis mentem sic dignatus es inflammare, et facundiam sermonis nectare superno mellire, ut diuersarum terminos gentium, exemplis et documentis in tui famulatus obsequium prepararet, ubique copiam adquisiti talenti fidelis seruus afferret. In pueritia quidem spirituali uaticinio ad presulatus officium meruit inuitari¹, qui postmodum multimodis miraculorum indiciis sinu ocea(ni) anglos fidei dominicę cultu roborauit².

Et ideo cum au[gelis].

Postcommunio.

Deus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribuis commemoratione gaudere; presta, quesumus, ut, beato cuthberhto interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi cuncta sunt gratia tua gloriosa. Per³.

Alia.

Conserua, domine, populum tuum sub umbra protectionis tuę, per inuocationem nominis sancti et summi pontificis tui cuthberhti; ut illius adiuuemur exemplis, et nos esse particeps regni mercamur cęlestis. Per.

Item.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uota, intercedente beato cuthberhto, familiam tuam miserationis tuę dextera semper et ubique protegat. Per.

[Ex inuentione sancte crucis].

*Prefatio*⁴.

U. D. per christum dominum nostrum. Precepit in die ista in qua filii tui unigeniti a iudeis lignum crucis a(b)sconditum gloriosum inuentum est (lignum) triumphi. Qui protoplasti facinus, quod per ligni uicti gustum humano generi deriuatum est, per idem lignum crucis simul quoque nostram secum christus ad(f)ixit delicta dedi(le)sti. Cuius typum

S. Dionysii, Rustici, etc.

uirga tenuit in separatis aquarum undis, et uiam populo moysi (duce) preparauit securam. Per cuius quoque umbram aspera mors populis ligni deducta cucurrit; in quo pendens redemptor noster (sanctus pro nobis) ut maledictum (ut nos a maledicto) eriperet (legis) per lignum crucis. Cuius ligni mysteriis saluari credimus omnes, ut cum omnibus sanctis comprehendere ualeamus, quę sit latitudo, longitudo, sublimitas et profundum. In quibus gradiamur iustitiae armis, per quem nobis crucifixus est mundus, et nos crucifigati mur mundo. Quo signo inimici pellimus tela, cunctaque iacula calliditatis salubriter trucidantes, expediti compedibus, hoc fronte nostra ferimus (signum). Huius tutela confisi callem adgredimur tenuem; per quod de torrente in via bibit saluator; propter quod multum (exaltatum) a terris in dextera tua nostrum saluabit (subiit) caput. Et ideo.

[Natale sanctorum dionisi, rustici, et eleutherii¹].

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut deuotissime christianus populus tuus ad sanctorum martirum tuorum, dionisi, rustici, et eleutherii temporalem sollemnitatem concurrit, ita perstruatur eterna, et quod uotis amantissime celebrat, pio comprehendat affectu. Per dominum.

[Alia].

Annua martirum tuorum, domine, dionisi, rustici, et eleutherii festa recolimus, maiestatem tuam supliciter deprecantes, ut cum temporalibus incrementis eterne prosperitatis capiamus augmentum. Per dominum.

[Secreta].

Oblata tibi, domine, munera populi tui pro tuorum honore sanctorum martirum, dionisi, rustici, et eleutherii suscipe propitius, quesumus, et corum nobis intercessione sanctifica. Per dominum.

[Prefatio].

U. D. aeterne deus. Et innumeris laudes diuinis dare uirtutibus, et gloriōsis preconiis insignia preferre miracula, Qui in diuinitatis presentia gloriōssimorum martirum, dionisi, rustici, et eleutherii, fidei ornamenta prospexit; cuius fortis(d)e² roborati, aduersus scuissimi ac rabidi hostis confluctationes dimicarunt; et pro dei nomine forti congressione luctantes, agonis sui certamine desudarunt; Qui futura cogitauerunt, presentia contempserunt. Horum quo-

¹ This miracle is recorded in Bedæ, Vit. S. Cuthberti, cap. i.

² There is a different Preface in Y.

³ Y. fol. 83 b.

⁴ A different Preface is given in the Missa on fol. 170 a.

¹ A different Missa for these saints is given on fol. 195 a and in Y.

² A mutilated leaf, about half of it being cut away.

que dominus ihesus christus insignia triumphorum trophya reseruauit; Quibus remunerationis sue palmas uincitibus tribuit, et uirentibus paradysi floribus suos milites coronauit. Et ideo cum.

[*Postcommunio*].

Sumptis, domine, sacramentis, quesumus, ut intercedentibus beatis martyribus tuis, dionisio, rustico, et eleutherio, ad redēptionis æterne proficiamus augmentum. Per dominum.

Oratio pro familiariis.

Deus incomprehensibilis et incenarrabilis, qui pro peccatoribus saluandis in mundum uenisti; propitius esto famulis tuis, beniuolis omnibus, et benefactoribus, atque consanguincis nostris; seu et his qui se nostris manibus uel orationibus commendauerunt, uel qui nobis alemosinarum suarum redditus erogauerunt; succurre eis ubique, et manum protectionis tuae porrige, ut auxilio misericordiae tue malis omnibus exuti, et in hoc corpore tibi perfecte deseruant, et semper recompensationis participes existant. Per dominum nostrum.

Oratio pro omni populo catholico.

Domine deus, rex cœli et terræ, per quem omnia creata subsistunt et gubernantur, exaudi preces nostras, et regem nostrum, cum coniuge, et natis eius, et cum uniuersa ecclesia fidelium tuorum seu etiam infidelium protegere et conservare digneris. Da ei pacem et salutem continuam; da omnibus fidelibus tuis in fide recta et opere bono persistere; infidelibus autem ad te deum uerum salubriter conuerti, et tibi in gremio electorum perpetuo famulari. Per dominum nostrum.

Oratio generalis pro omni populo.

Domine deus omnipotens, exaudi me propitius, et exaudi, quesumus, preces omnium famulorum ac fidelium tuorum, et conserua in bono opere uiamque rectitudinis ac pacis omnes reges et principes terræ, duces et iudices, episcopos et presbiteros, omnemque clerum ecclesiae cum

[*Prefatio*].

[Uere dignum], æterne deus. Qui nobis in christo, unigenito filio, domino nostro spem beatæ resurrectionis concessisti, praesta, quesumus, ut animæ, pro quibus hoc sacrificium redēptionis nostræ tuæ offerimus maiestati, ad beatæ resurrectionis requiem, te misericordie, cum sanctis tuis peruenire mereantur. Per christum dominum.

caterua omnium monachorum, congregations sanctorum uirginum, monachorum, et continentium, coniugatorum omnium christianorum, puerorum et puellarum¹, omniumque delinquentium lapsus ad bonum reflecte opus; egentium quoque uiduarum, pauperum, et debilium angustias et miseras respice, et tuam eis misericordiam et consolationem impende; et de oppressione malorum et omnium iniquorum defende, et ad tui nominis agnitionem et fidei ueritatem omnem populum christianum digneris perducere, et in bono opere cum tranquillitate temporum, et hubertate fructuum, uel sanitate corporum, tua gratia gubernante, usque in finem persecuare concede, et omnium fratrum nostrorum sororumque nostrarum animas, quorum nomina tu scis¹, domine deus, qui nos in dominica parte cum signo fidei precesserunt, indulxit culparum erroribus, in augmentum æterne ecclesiae cœlesti regno, ad laudem et gloriam nominis tui nos sociare digneris. Qui in trinitate perfecta uiuis et dominaris et regnas deus per infinita sœculorum. Amen¹.

Oratio in agenda mortuorum.

Oremus domini misericordiam pro spiritibus defunctorum et defunctorum, quorum et quarum nomina commendata sunt nobis, et pro illis, sacras hostias immolamus; et pro spiritibus alio-

¹ The comprehensiveness of this and the following Prayer, the tenderness of its expressions, the presence of the phrases 'pueri et puellæ,' 'quorum nomina tu scis,' 'paginae sanctæ,' 'pausare,' mark them as of Gallican rather than of Roman origin. See *Lit. and Rit. of Celtic Church*, pp. 233, 240, 258, 265.

rum et aliarum, quorum et quarum munera accipimus; et pro animabus defunctorum nostrorum fidelium utriusque sexus, qui et quae de nostra cognitione specialiter exorti et exortae sunt; et pro spiritibus omnium quorum et quarum corpuscula in tumulis huius ecclesie sepulta sunt, si illorum et illarum omnium nomina inter cetera specialiter a nobis non recitantur, tamen obscuramus ut illis omnibus sit indulgentia tuae miserationis, domine, sicut tu uis et sicut tu scis. Parce et miserere quasi in sanctis paginis¹

¹ *Lit. and Rit. of Celtic Church*, p. 257, note 41.

memoraliter in caelis nominarentur. Ita tibi pro illis offerimus in terris si animo almitatis tuae non displicerit in caelis, quorum et quarum tibi fides cognita est et nota deuotio, et pro spiritibus sanctorum et sanctorum omnium qui et quae in hac die annua festivitate de hac luce feliciter migrauerunt ad christum, et pro spiritibus cunctorum et cunctarum pausatium¹, qui et quae nos in dominica pace precesserunt ab adam usque in hodiernum diem². Per eundem dominum.

¹ *Lit. and Rit. of Celtic Church*, p. 264, note 140.

² This phrase occurs in the Stowe Missal, ib. p. 240.

Missa in laude sanctorum omnium.

Deus, inenarrabilis gloriae et pietatis immense, qui sanctos tuos ante mundi constitutionem in aeternam tibi gloriam preparasti, suscipe propitius preces et munera quæ in honore et ueneratione beate dei genitricis marie, et beatorum apostolorum, martyrum, confessorum, ac virginum, omniumque electorum tuorum in conspectu pietatis tuæ humiliiter deferimus, et presta, ut apud magnitudinem tuam, et remissionem peccatorum, et beatitudinis suæ nobis impetrant consortium. Per.

Super oblatione.

Munera, domine, que pro omnium sanctorum tuorum ueneratione, tibi deuote deferimus, propitius suscipe; et illorum suffragantibus meritis, per haec a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.

Post communionem.

Sacro munere satiati, supplices te, domine, deprecamur, ut quod debitæ seruitutis celebramus officio, intercedentibus omnibus sanctis tuis, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per dominum.

EE. non. ang. Enuntatio corporis sancti stephani¹.

Deus, qui sanctum corpus protomartyris stephani tuis fidelibus ad suffragia reuelare dignatus es; da nobis, per eius intercessionem nostrorum peccaminum

¹ (A. Iustus ut palma.
RS. Bonum est confiteri.
GR. Iustus non conturbabitur.)

v. Tota die miseretur.
AL. Iustus germinabit.
OF. Desiderium anime.
CO. Posuisti, domine, in capite).

remissionem, et in tuo sancto seruitio iugem perseverantiam. Per.

Secula.

Sume, omnipotens deus, benigne has oblationes, et concede pro meritis beati protomartyris stephani, ut nostra delicta absoluant, et perpetuam felicitatem nobis adquirant. Per.

Prefatio.

V[ere] d[ignum], æterne deus. Beati leuitæ stephani sacri corporis inuentionem celebrantes. Precamur ergo omnipotentiam tuam, ut, ipsis suffragantibus meritis, nos ab omnibus uitiorum sordibus emacules, et uirtutibus cunctis adornes. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Sacrificia tua, domine, quesumus, corda nostra purifcent; et, intercedente sancto leuita stephano, remedia nobis optineant sempiterna. Per.

Alia.

Da, quesumus, domine, hanc presenti familie tue gratiam, ut que beati martyris tui et leuite stephani inuentionem annuo ueneratur obsequio, eo suffragante, te misericordem inuenire mereatur in celo. Per dominum.

[Missa pro peccatoribus].

[A.] Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie, a seculo in seculum tu es.

[Ps.] Priusquam fierent montes.

Omnipotens sempiternæ deus, una maiestas et una deitas, qui in trinitate permanes, et in unitate semper

consistis; presta, quæsumus, ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur celerem indulgentiam consequi mereamur. Per.

Ad romanos¹.

[O] altitudo diui(ti)arum sapientiæ et scientiæ dei, quam incomprehensilia² sunt iudicia eius, (et inuestigabiles uie eius). Quis enim cognouit sensum domini? aut quis consiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculorum³.

[Gr.] Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

[V.] Eleuatio manuum mearum sacrificium uesperatum.

[A.] Jubilate deo omnis terra, seruite domino in letitia.

[Secundum marcum⁴].

In illo tempore uenit ad ihesum leprosus deprecans eum et genuflexo dixit: Si uis, potes me mundare. Ihesus autem misertus eius extendit manum suam et et⁵ tangens eum ait illi: Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est.

¹ Rom. xi. 33-36.

³ Om. Vul.; + Amen. Vul.

⁵ Om. Vul.

² incomprehensibilia Vul.

⁴ Marc. i. 40-42.

[O.] In te speraui, domine, dixi, Tu es deus meus, in manibus tuis tempora mea.

[Secreta].

[O]blationes nostras, quesumus, domine, propitiatus intende, quas in honore nominis tui consecrandas deferimus, ut et maculas(i) peccatorum nostrorum, que neglegenter gessimus, te propitiante, ueniam consequi mereamur. Per.

[Prefatio].

[Uere dignum], æterne deus. Qui solus habes immortalitatem, et lucem habitas inaccessibilem. Cumque omnem altitudinem throno tuę dominationis excedis, super humilia tamen corda maiestas (tua) requiescit; Te humiliter deprecamur, ut in nostris habitare digneris cordibus, actusque nostros preuenire, adiuando subsequi. Per christum.

[Com.] Intellege clamorem meum; intende uoci orationis meę * meus et deus meus, quoniam ad te orabo, domine.

[Postcommunio].

[P]erceptis, domine, sacramentis, tua nos non deserat pietas, quia in confessione sancte trinitatis nos credimus esse saluandos. Per.

[Litania].

CHRISTE, AUDI NOS¹.

Christe, audi nos.

CHRISTE, AUDI NOS.

Sancta maria,

Sancte michahel,

Sancte gabrihel,

Sancte raphael,

Sancte iohannes,

Sancte petre,

Sancte paule,

Sancte andrea,

Sancte iacobe,

Sancte iohannes,

Sancte thoma,

Sancte iacobē,

Sancte philippe,

Sancte bartholomec,

Sancte matheæ,

Sancte symon,

Sancte tathdeç,

Sancte mathia,

Sancte marce,

Sancte luca,

Sancte barnaba,

SANCTE STEPHANE,

Sancte line,

Sancte clete,

ora. Sancte clemens,

Sancte syxte,

Sancte corneli,

Sancte ciprianc,

Sancte laurenti,

Sancte ypolite,

Sancte romane,

Sancte cosmas,

ora. Sancte damiane,

Sancte fabiane,

Sancte sebastiane,

Sancte audifax,

ora. Sancte abacuc,

Sancte ualentine,

ora.

ora.

¹ For the many French saints invoked in this Litany, see *Intro. § 22*. The order of Invocation was thus arranged by Alcuin, on the supposed authority of St. Jerome:—Angeli, Archangeli, Virtutes, Potestates, Principes, Dominationes, Throni, Cherubim, Seraphim, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres,

Confessores, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Omnes Sancti, Ecclesiastici, Anchoretæ, Monachi, Virgines, Viduae, Sapientes, et omnes Sancti qui nos præcesserunt ab Adam usque in hodiernum diem. Migne, Bib. Pat. Lat. ci. 591.

Litania.

Sancte uitalis,	ora.	Sancte eusebii,	ora.	Sancte lupe,
Sancte georgi,		Sancte benedicti,		Sancte urse,
Sancte cyriace,		Sancte gregori,		Sancte modesti,
Sancte pancratii,	ora.	Sancte antoni,	ora.	Sancte huberte.
Sancte alexander,	ora.	Sancte hilarion,		Sancte arnulf,
Sancte euenti,		Sancte basili,		SANCTA FELICITAS,
Sancte theodole,		Sancte machari,		Sancta perpetua,
Sancte gordiane,		Sancte effrem,	ora.	Sancta petronella,
Sancte epimachi,	ora.	Sancte pemen,		Sancta anastasia,
Sancte urbane,		Sancte arseni,		Sancta agathes,
Sancte nicomedis		Sancte pior,		Sancta agnes,
Sancte basilidis,		Sancte moyses,	ora.	Sancta cecilia,
Sancte nazari,	ora.	Sancte donate,	ora.	Sancta lucia,
Sancte uincenti,		Sancte remigi,		Sancta iuliana,
Sancte geruasi,		SANCTE UEDASTE,		Sancta eufemia,
Sancte protasi,	ora.	Sancte audomare,		Sancta praxedis,
Sancte iuliane,		Sancte bertine,		Sancta potentiana,
Sancte felicissime,		Sancte germane,	ora.	Sancta sabina,
Sancte agapite,		Sancte medarde,		Sancta cristina,
Sancte caliste,	ora.	Sancte amande,		Sancta theodora,
Sancte felix,		Sancte audioene,		Sancta fausta,
Sancte audacte,		Sancte filiberte,		Sancta martha,
Sancte prote,		Sancte richari,	ora.	Sancta columba,
Sancte incinete,	ora.	Sancte uularice,		Sancta iustina,
Sancte dionisi cum sociis tuis,		Sancte fursee,	ora.	Sancta scholastica,
Sancte quintine,		Sancte bauo,		Sancta paula,
Sancte firmine,	ora.	Sancte trudo,		Sancta brigida,
Sancte crispine,	ora.	Sancte fortunate,		Sancta eusebia,
Sancte crispiniane,		Sancte albine,		Sancta genouefa,
Sancte maurici, cum sociis,		Sancte bonefaci,	ora.	Sancta riefrudis,
Sancte christophore,		Sancte patrici,		Sancta aldegundis,
Sancte georgi,		Sancte cudberte,		Sancta radegundis,
Sancte luciane, cum sociis,		Sancte gudlace,		Sancta uictoria,
Sancte lantberte,		Sancte pauline,	ora.	Sancta oportuna,
Sancte ragnulfe,				
Sancte salui,	ora.			
Sancte iuste,				
SANCTE SILUESTER				Omnies sancti, orate pro nobis, <i>tir.</i>
Sancte marcelle,				Propitius esto, parce nobis, domine.
Sancte leo,				Propitius esto, libera nos, domine.
Sancte athanasi,				A peccatis nostris libera nos, dominic.
Sancte hilari,				A morbo malo libera nos, domine.
Sancte martine,				A peste, et clade, et fame libera.
Sancte bricci,				Ab insidiis diaboli libera nos.
Sancte ambrosi,				A uariis languoribus libera.
Sancte hieronime,				Ab omni malo libera nos, domine
Sancte augustine,				PECCATORES TE ROGAMUS, AUDI NOS.
Sancte maximine,				Ut pacem nobis dones te rogamus.
Sancte pauline,				Ut iram tuam a populo tuo auferre digneris.

Ut reges nostros et exercitum eorum conseruare digneris, te rogamus.
 Ut eis uitam, et sanitatem, atque uictoram dones, te rogamus.
 Ut episcopum nostrum, cum omni plebe sibi commisso conseruare digneris, te.
 Ut paganorum scutiam comprimere digneris, te, rogamus, audi.
 Ut aeris temperiem nobis dones, te.
 Ut fructum terrae nobis dones, te rogamus.
 Ut remissionem peccatorum nostrorum nobis tribuere digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut nos exaudire digneris, te rogamus, audi.
 Fili dei, te rogamus, audi nos, *ter.*
 Agnus dei, qui tollis, parce nobis, domine.
 Agnus dei, qui tollis, parce, dona nobis pacem.
 Agnus dei, qui tollis peccata, miserere nobis.
 Christe, audi nos. Christe, audi nos. Christe, audi nos.
 Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison¹.

¹ The rest of this page, originally blank, has been covered with the Benediction, and Office for the Blessed Virgin Mary by later scribes, the latter being written in a very small clear hand, ac-

companied with musical notation; the former in larger Lombardic characters.

[Benedictio].

Benedicat uos deus omni benedictione celesti, sanctosque et puros efficiat in conspectu suo; superabundent in uos diuitiae glorie eius; uerbo ueritatis instruat; euangelio salutis erudit, omniumque sanctorum caritate iocupletet. Per.

[In Festis B. M. V.]

A. Salve, sancta parens, enixa puerpera regem, qui celum terramque regit in secula seculorum.

Ps. Pre gaudium matris habens cum uirginitatis honore,

Nec primam similem uisa es nec habere sequentem.

R. Benedicta et uenerabilis es, uirgo maria, que sine tactu pudoris inuenta es mater saluatoris.

V. Virgo, dei genitrix, quem totus non capit orbis,
 In tua se clausit uisceru factus homo. Alleluia.

Aue, maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.

Off. Felix namque es sacra uirgo maria, et omni laude dignissima, quia ex te ortus est sol iustitiae, christus deus noster. Alleluia.

Com. Alma dei genitrix, succurre precantibus cunctis, nos quoque una precamur supplices ut tuis precibus adiuti laudemus trinitatem.

Ordinatio ostiarium¹.

Ostiarius cum ordinatur, postquam ab archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo dei debet conuersari, ad suggestionem archidiaconi tradat ei episcopus claves de altari, dicens:

(+) Sic age, quasi redditurus deo rationem pro his rebus quae istis clavibus recluduntur.

Et tradat ei archidiaconus ostium ecclesie.

Prefatio ostiarum.

Deum patrem omnipotentem suppliciter de-

precamur, ut hunc (hos) famulum(los) suum(os) ill. benedicere dignetur, quem (quos) in officium ostiarum eligere dignatus est, ut sit ei (eis) fidelissima cura in diebus ac noctibus, ad distinctionem horarum, ad inuocandum nomen domini¹. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ostiarum(os), ut inter ianitores ecclesie paret(ent) obsequia, et inter electos tuos partem merca(an)tur habere mercedis². Per.

¹ This and the following Offices agree very closely, but not verbatim, with the forms provided in the Pontifical of Egbert. Suri, Soc. xxvii, p. II.

² Gel. p. 621.

² Ib.

Ordinatio lectoris¹.

Lector, cum ordinatur, facit de illo episcopus uerbum ad plebem, indicans eius fidem ac uitam atque ingenium; post haec, expectante populo, tradat ei codicem de quo lecturus est dicens:

(+) Accipe, et esto uerbi dei relator, habiturus si fideliter impleueris officium, partem cum his qui uerbum dei ministrauerint¹.

Prefatio lectoris.

Eligunt te (uos) fratres tui (uestri) ut sis (sitis) lector(res) in domo dei tui (uestri), et agnoscas (catis) officium tuum (uestrum) ut impleas(atis) illud. Potens est enim deus ut augeat tibi (uobis) gratiam². Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris famulum(los) tuum(os) hunc (hos) ill. in officio lectoris; ut assiduitate lectio-num distinctus(ti) atque ornatus(ti) curis modulis, spirituali deuotione, gratia lingua resonet ecclesiæ. Per dominum nostrum³.

Ordinatio exorcistæ⁴.

Exorcista, cum ordinatur, accipiat de manu epi-scoli libellum, in quo scripti sunt exorcismi, dicente sibi episcopo:

(+) Accipe, et commenda memoriae, et habe potestatem imponendi manum super energumini-um, siue baptizatum, siue caticuminum.

Prefatio exorcistæ.

Deum, patrem omnipotentem supplices depre-camur, ut hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ill. benedicere dignetur in officium exorcistæ; ut sit (sint) spiritalis(les) imperator(res) ad abiciendos demones de corporibus obscessis cum omni ne-quitia corum multiformi⁵. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os). ill. in officio exorcistæ, ut per imposi-

tionis manum et oris officium eum(os) eligere digneris; et imperium habeat(ant) spirituum in-mundorum cohercendo, et probabilis(li) sit (sint) medicus(ci) ecclesiæ, gratia curationum uirtute confirmatus(ti)¹. Per eundem.

Ordinatio acoliti².

Acolitus, cum ordinatur, primum ab episcopo do-ceatur qualiter in officio suo agere debet; sed ab archidiacono accipiat crofcrarium cum cerco, ut sciat se ad accendenda eccliesie luminaria mancipari. Accipiat et ureolum vacuum ad fundendum uinum in eucharistia corporis christi³.

Prefatio acoliti.

Omnipotens sempiterne deus, fons lucis et origo bonitatis, qui per ihesum christum filium tuum, lumen uerum, mundum inluminasti, eius-que passionis mysterio redemisti, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ill. quem (quos) in acoliti officium consecramus, pos-sentes tuam clementiam, ut cius (corum) lumen et mentem scientia inlustres, et pietatis tuae rore inriges, ut ita perceptum ministerium, te auxiliante, peragat(gant) qualiter ad æternam remunerationem peruenire mærea(an)tur. Per eundem.

Benedictio acoliti.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui per ihesum christum filium tuum in hunc mundum lumen claritatis misisti. et in cruce passionis suæ triumphum sanguinem et aquam ex latere pro genere humano dignatus es fundere, et per apostolos tuos in hoc sæculo lumen gratiae spiritalis misisti; ita benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ill. in officio acoliti, ut [ad] accendendum claritatis ecclesiæ tuae, et ad sugerendum uinum et aquam, ad conficiendum sanguinis tui [myste-rium] in offerendo eucharistia[m] sanctis altari-bus tuis subministreret(trent). Accende, domine, cius (corum) mentem et corda ad amoris tui cælestis, et gratiae miserationis tuae uirtute con-firma. Per.

¹ Pontif. Egb. p. 12.

² Gel. p. 621.

³ Ib.

⁴ Pontif. Egb. p. 13.

⁵ Gel. p. 621.

² Pontif. Egb. p. 13.

¹ Gel. p. 622.

³ Gel. p. 620; but although the rubric occurs, the *Prefatio* and *Benedictio* are omitted.

Ordinatio subdiaconi¹.

Subdiaconus, cum ordinatur, quia manus impositionum non accipit, patenam de manu episcopi accipiat vacuam, et calicem vacuam. De manu archidiaconi accipiat urecolum cum aqua manili ac manutergium, et dicat²:

(+) Uide cuius ministerium tibi traditur; et ideo, si usque nunc fuisti tardus ad ecclesiam, amodo debes esse assiduus; si usque nunc somnolentus, amodo uigil; si usque nunc ebriosus, amodo sobrius, si usque nunc in honestus, amodo cautus. Oblationes quæ ueniunt in altari panes propositionis appellantur. De ipsis oblationibus tantum debet in altari poni quantum populo possit sufficere, ne aliquid putridum in sacrario remaneat. Palle uero quæ sunt in substratorio in alio uase debent lauari, in alio corporales palle. Ubi palle corporales lauate fuerint, nullum linteamen ibidem aliud lauari debet; ipsa aqua in baptisterio debet uergi. Ideo te ammoneo, tu talem te exhibe, ut deo placere possis.

Et tradat ei calicem et patenam.

Prefatio subdiaconi.

Oremus deum ac dominum nostrum, ut super seruum(uos) suum(os) ill. quem (quos) ad subdiaconatus officium uocare dignatus es, infundat benedictionem et gratiam suam; ut in conspectu suo fideliter serviens(tes) predestinata sanctis premia consequatur(quan), auxiliante domino nostro ihesu christo, qui cum eo uiuit et regnat deus³. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris famulum(los) tuum(os) hunc (hos) quem (quos) ad subdiaconatus officium eligere dignatus es; ut cum(os) sacrario tuo sancto strenuum(os) sollicitumque(osque) cœlesti militiæ instituas; et sanctis altaribus fideliter subministret(trent), et requiescat super cum(os) spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis. Repleas cum(os) spiritu timoris tui, et eum ministerio diuino confimes, ut obœdiens(tes) factus(ti) atque dicto parens(tes) tuam gratiam consequatur(quan)⁴. Per.

Ad ordinandum diaconum¹.

Oratio.

Oremus, dilectissimi, deum patrem omnipotentem ut super hunc (hos) famulum(os) suum(os), quem(os) in sacrum ordinem dignatur assumere benedictionis sua gratiam clementer effundat; eique (eisque) donum consecrationis indulgeat, per quod cum(os) ad premia æterna perducat, auxiliante domino nostro ihesu christo, qui cum eo uiuit et regnat deus². Per.

Alia.

Exaudi, domine, preces nostras et super hunc (hos) famulum(os) tuum(os) spiritum tuæ benedictionis emitte; ut cœlesti munere ditatus(ti) et tuæ gratiam possit maiestatis adquirere, et bene uiuendi aliis exemplum prebere³. Per.

Alia.

Deus, qui es conlator sacrorum magnificus dignatum; quesumus ut hunc(os) famulum(os) tuum(os) quem(os) ad officium leuitarum uocare dignaris, altaris sancti mynisterium tribuas sufficienter implere, cunctisque donis gratiæ redundantem, et fidutiam sibi tuæ maiestatis adquirere, et aliis præbere facias perfectæ deuotionis exemplum. Per.

Consecratio.

Adesto. quesumus, omnipotens deus, bonorum dator, ordinum distributor, officiorumque dispositor, qui in te manens innouas omnia, et cuncta disponens per uerbum, uirtutem, sapientiamque tuam, ihesum christum, filium tuum, dominum nostrum, sempiterna prouidentia præparas. et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas; cuius corpus, ecclesiam tuam, cœlestium gratiarum uarietate distinctam suorumque discretione membrorum per legem mirabilem totius compagis unitatem in augmentum templi tui crescere dilatarique largiris, sacri muneris seruitutem trinis gradibus ministrorum nomini tuo ministrare constituens; electis ab initio leui filiis, qui mysticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hereditatem benedictionis æternæ sorte perpetua possiderent, super hunc (hos) quoque famulum(los) tuum(os), quesumus.

¹ Pontif. Egb. p. 14.

² Gel. p. 620.

³ Gel. p. 622.

⁴ Gel. p. 622, followed by the unction of the hands, which is here omitted.

¹ Pontif. Egb. p. 19.

² Ib.

³ Ib.

placatus intende, quem (quos) tuis sacrariis seruiturum(ros) in officium diaconii suppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines diuini sensus et summe rationis ignari, huius (horum) uitam, quantum possumus, aestimamus. Te autem, domine, ea quae nobis sunt ignota non transeunt. Te occulta non fallunt. Tu cognitor secretorum. Tu scrutator es cordium. Tu eius (eorum) uitam cœlesti poteris examinari iudicio, quo semper præualeat et amissa purgare, et ea quae sunt agenda concedere. Emitte in eum (eis), domine, quesumus, spiritum sanctum, quo in opus ministerii fideliter exsequendi, septiformis gratiae munere roboretur(ren) in instar illorum, quos in exordio nascentis ecclesiae apostoli tui adiutores sibi et comites addiderunt. Abundet in eo (eis) totius forma uirtutis, auctoritas modesta, pudor constans, innocentia puritas, et spiritualis obseruatio discipline. In moribus eius (corum) precepta tua fulgeant, et suæ castitatis exemplo imitationem sanctam plebs adquirat; et bonum conscientiae testimonium proferens (tes) in christo firmus(mi) et stabilis(les) perseveret(rent), dignisque successibus de inferiori gradu per gratiam tuam potiora capere mereatur (an)¹. Per dominum.

Missa in ordinatione presbiteri sive diaconi.

Exaudi, domine, supplicum preces, et deuoto tibi pectore famulantes perpetua defensione custodi; ut nullis perturbationibus impediti, liberam seruitutem tuis semper exhibeantur officiis². Per.

Super oblata.

Omnium nostrorum, quesumus, domine, hostias propitiis intuere; ut et quod actum est per obsequium deputatum, et fidelium uota populorum tua potius propitiacione firmetur. Per.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Suppliciter deprecantes, ut nostram pariter et illius quem per tui muneris largitatem sacrae familie subrogamus antistitem, uel presbiterum, sive diaconem, bene tibi placitam perficias seruitutem. Per christum.

¹ Pontif. Egb. p. 19; L. p. 423; Gel. p. 515.

² L. p. 412; Gel. p. 517.

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, domine, pro famulo tuo ill. quem ad pontificalem, uel presbiterii, sive diaconii gradum promouere dignatus es, quesumus, domine, ut placatus accipias, et quae ei diuino munere contulisti in eo propitius tua dona custodi. Per christum.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, boni operis incrementa percipere, et quem tempore prouochis sacris mysteriis effice promptiorem. Per.

Super populum.

Totum corpus ecclesie tuæ, quesumus, domine, sic benedictio suppliciter implorata disponat, ut et superiorum firmitate membrorum subiecta congaudeat, et subditorum sinceritate summa lætetur. Per.

Oratio ad ordinandum presbiterum.

Oremus, dilectissimi, deum patrem omnipotentem, ut super hunc (hos) famulum(os) suum (os) quem(os) ad presbiteri munus eligit, cœlestia dona multipliceat, et que eius dignatione suscipit (piunt) eius exsequatur(an) auxilio. Per¹.

Allia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et super hunc(os) famulum(os) tuuin(os) benedictionem sancti spiritus et gratiae sacerdotalis effunde uirtutem; ut quem(os) tuae pietatis aspectibus offerimus consecrandum(os) perpetua muneric tui largitate prosequaris². Per.

Consecratio.

Domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, honorum omnium auctor, et distributor omnium dignitatum, per quem proficiunt uniuersa, per quem cuncta firmantur, amplificatis semper in melius naturæ rationabilis incrementis, per ordinem congrua ratione dispositum. Unde et sacerdotales gradus, atque officia leuitarum sacramentis mysticis instituta creuerunt, ut cum pontifices summos regendis populis præfecisses, ad eorum societatis et operis adiumentum, se-

¹ Pontif. Egb. p. 21; Pontif. Rom. p. 48; L. p. 424; Gel. p. 513.

² Ib.

quentis ordinis uiros, et secundē dignitatis eligeres, Sic in heremo per septul'aginta uirorum prudentium mentem moysi spiritum propagasti, quibus ille adiutoribus usus in populo innumeratas multitudines facile gubernauit. Sic in eleazoro et itamar filiis aaoron, paternæ plenitudinis habundantiam transfudisti, ut ad hostias salutares et frequentioris officii sacramenta ministerium sufficeret sacerdotum. Hac prouidentia, domine, apostolis filii tui doctores fidei comites addidisti quibus illi orbem totum secundis predicatoribus impluerunt. Quapropter infirmitati quoque nostræ, domine, quesumus, haec adiumenta largire, qui quanto magis fragiliores sumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quesumus, omnipotens pater, in hunc famulum tuum presbiterii dignitatem, innoua in uisceribus eius spiritum sanctitatis; acceptum a te, deus, secundi meriti munus obtineat, censuramque morum exemplo sue conuersationis insinuet. Sit probus cooperator ordinis nostri, et luceat in eo totius forma iustitiae, ut bonam rationem dispensationis sibi creditæ redditurus æternæ beatitudinis premia consequatur². Per dominum.

Consecrarent manus istæ per istam unctionem et nostram benedictionem, ut quæcumque benedixerint benedicta sint, et quæcumque sanctificauerint sanctificentur. Per³.

[Collecta].

Commune uotum permaneat, communis oratio prosequatur; ut hic (*uel hi*) totius ecclesiæ prece qui in diaconatus ministerio preparatur(n), et leuiticæ benedictionis spiritali conuersatione prefulgens (*uel tes*) per gratiam sanctificationis eluceat(n). Per dominum.

[Benedictio]⁴

Domine, sanctæ spei, fidei, gratiæ, profectuum munerator, qui celestibus et terrenis ministeriis angelorum ubique dispositis, per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis affectum, hunc (*uel hos*) quoque famulum(os) tuum(os) ill. speciali affectu tueri digneris; ut tuis obsequiis expeditus (*uel ti*) sanctis altaribus minister (*uel tri*) purus (*uel ri*) clarescat(n), et indulgentia prioris gradus eorum, quos apostoli tui in septenario numero, beato stephano ducente, spiritu sancto auctore, elegerunt, dignus (*uel i*) existat(n) et virtutibus uniuersis,

¹ This leaf (fol. 274a, b) is palimpsest, the Collect from this point being re-written in an English hand.

² Pontif. Egb. p. 22; Pontif. Rom. p. 48.

³ Pontif. Egb. p. 24; Gel. p. 622. The greater part of this page is blank, the older hand having been erased beyond recovery.

⁴ This Collecta and Benedictio belong to the Office 'Ad Ordinandum Diaconum.' Pontif. Egb. p. 20; Gel. p. 526.

quibus te seruire oportet, instructus(ti) pollet(n). Per dominum.

[Benedictio ad stolas uel planetas].

Deus, inuicte uirtutis triumphator, et omnium rerum creator ac sanctificator, intende propitiis preces nostras, et has stolas siue planetas leuiticæ ac sacerdotalis gloriae ministris tuis fruendas tuo proprio ore bene + dicere, ac sanctificare, consecrareque digneris, omnesque eis utentes, tuisque mysteriis a nobis indignis consecratis uel consecrandis aptos, et tibi in eis deuote et amabiliter seruientes gratos efficere tibi concedas, et nunc et per infinita secula seculorum¹. Amen.

[Oratio post stolam impositam].

In nomine sanctæ trinitatis et unicæ diuinitatis, accipe stolam quam tibi dominus per humilitatis nostræ famulatum, seu et per manus nostras accipientam preparauit. per quam scias sarcinam domini dei tui ceruicibus tuis impositam, et ad humilitatem adque amministrationem te esse conexum, et per quam te cognoscant fratres tui ministerium dei esse ordinatum, ut qui in diaconatus ministerio es constitutus, leuiticæ benedictionis ordine clarescas, et spiritali conuersatione prefulgens gratia sanctificationis eluceas; sed et in christo ihesu firmus et stabilis perseueres, quatenus hoc quod per hanc stolam significatur, in die districti iudicii ante tribunal domini sine macula representare ualeas, ipso auxiliante, cui est honor et gloria².

Oratio in electione episcopi.

Oremus, fratres, ut deus et dominus noster ihesus christus nos et electum nostrum gratia spiritus sancti inlustrare dignetur. Qui uiuit et regnat. Amen.

Amonitio episcopi.

Hæc sollicita mente et studio uigilanti conserua, et tibi commissis nota facere cura, ut unanimes uno ore collaudetis deum de suis erga uos beneficiis exhibendis, (cui) est honor et gloria per omnia.

Oratio post professionem.

Memor(sis) sponsionis, et desponsationis ecclesiasticæ, et dilectionis domini dei tui, in die qua assecutus es hunc honorem. Cae ne obliuiscaris illius.

Hic dandus est anulus³.

Accipe ergo anulum discretionis et honoris, fidei

¹ Pontif. Egb. p. 16.

² Ib. p. 17.

³ The formulæ accompanying the bestowal of the ring and the staff in the present Roman Pontifical are very different.

signum, ut quę signanda sunt signes, et quę aperienda sunt prodas, quę liganda sunt liges, quę soluenda sunt soluas, atque credentibus per fidem baptismatis, lapsis autem sed penitentibus, per ministerium reconciliationis ianuas regni celestis aperias. Cunctis uero de thesauro dominico noua et uetera proferas ad eternam salutem, omnibus consulas gratia domini nostri ihesu christi, cui cum patre et spiritu sancto est honor et gloria in secula seculorum.

Hic dandus est baculus.

Accipe baculum, sacri regiminis signum, ut inbecilles consolides, titubantes confirmes, prauos corrigas, rectos dirigas in uiam salutis aeternae, habeasque potestatem erigendi dignos et corrugandi indignos, cooperante domino nostro ihesu christo, (qui) cum patre in unitate spiritus sancti, cui est (honor) et imperium per omnia secula seculorum. Amen.

Nunc inchoandum est introitum.

Elegi(t) te dominus sibi sacerdotem magnum, et aperiens thesaurum suum optimum habundare te faciat in omnibus bonis.

Ps. Exaudiat te.

R. Mittat tibi.

R. Memor sit dominus omnis sacrificii tui, et olocaustum tuum pingue fiat.

V. Mittat tibi auxilium de sancto, et de sion [tue]atur te.

Trac. Desiderium.

Of. Memor sit dominus omnis sacrificii tui, et holocaustum tuum pingue fiat. Aeuia. Alleluia.

V. Letificabimur in salutari tuo, et in nomine domini dei magnificabimur.

Mittat tibi auxilium de sancto, et de sion tueatur te.

Com. Unguentum in capite, quod descendit in barbam, in barbam aaron, quod descendit in oram uestimenti eius. Mandauit dominus benedictionem in saeculum.

R. Ecce quam bonum.

Item.

Sicut fui cum moyse, ita ero tecum, dicit dominus, confortare populum meum, neque timeas. Ecce dominus deus tuus ante te est, et non te derelinquet.

Ps. Exaudiat te.

R. Mittat.

R. Mittat tibi dominus auxilium de sancto, et de sion tueatur te.

V. Exaudiat te dominus in die tribulationis, protega, te nomen dei iacob.

Alleluia. Disposui.

V. Veritas.

Com. Letabimur.

Alleluia. Statuit ei.

R. Domine, per.

V. Vitam.

Of. Gloria et honore.

Com. Beatus seruus.

Benedixit te hodie deus, et unxit te oleo letitiae pre consortibus tuis.

Item. Memor esto nominis domini dei tui.

Ps. Deus deorum.

R. Immola deo sacrificium laudis, et redde altissimo uota tua.

V. Congregate.

R. Desiderium.

Of. Benedic, anima.

Ps. Euntes predicate euangelium regni, gratis accipistis, gratis date.

Ps. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in qui(z)o(nis) uestris.

Alium. Congregate illi sanctos eius qui ordinauerunt testamentum eius super sacrificia, et admuntiabant caeli iustitiam eius quia deus tuus ego sum.

Ps. Deus deorum.

R. Immola deo.

V. Congregate. Alleluia.

V. Disposuit.

Of. Benedic, anima.

Com. Messis quidem multa, operarii autem pauci, rogate dominum messis ut ciciat operarios in messem suam.

Ps. Ut supra.

V. Misit ihesus discipulos suos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem et locum quo erat ipse uenturus, et dicebat illis.

Com. Messis quidem.

[Epistola]¹.

Karissimi, fidelis sermo, si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum reprehensibilem esse, Unius uxoris virum, Sobrium, prudentem, pudicum², ornatum², hospitalem, doctorem, Non uiolentum, non percussorem, sed modestum, non litigosum, non cupidum, Sue domui bene prepositum, filios habentem subditos, cum omni castitate. Si quis

¹ 1 Tim. iii. 1-7.

² trans. Vul.

autem domui suee preesse nescit, quomodo e(c)clesie dei diligentiam habebit? Non neophitum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt, Ut doctrinam¹ dei nostri ornet in omnibus¹.

[Euangelium]².

In illo tempore facta est contentio inter discipulos quis eorum uideretur esse maior. Dixit hautem eis ihesus: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici uocantur, uos autem non sic; Sed qui maior est in uobis fiat sicut iunior³. Et qui predecessor est sit sicut minister⁴. Quis enim⁵ maior est? qui recumbit an qui ministrat? In⁶ gentibus quidem⁶ qui recumbit; in uobis hautem non sic, sed qui ministrat. Ego hautem in medio uestrum sum sicut qui ministrat. Uos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sed(e)atis super thronos duodecim⁷ iudicantes duodecim tribus israhel.

Orationes et preees in ordinatione episcopí.

Oremus, dilectissimi nobis, ut huic (his) uiro (ris) ad utilitatem ecclesiæ prouehendo(os) benignitas omnipotentis dei gratiæ suæ tribuat largitatem⁸. Per dominum nostrum.

Alia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quod humilitatis nostræ gerendum est ministerio, tuæ uirtutis impleatur effectu⁹. Per.

Alia.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et inclinato super hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ill. cornu gratiæ sacerdotalis, benedictionis tuæ in eo(os) uirtutem effunde¹⁰. Per.

Consecratio.

Pater sancte, omnipotens deus, qui per dominum

nostrum ihesum christum, ab initio cuncta formasti et postmodum in fine temporum, secundum pollicitationem quam abraham patriarcha noster acceperat, ecclesiam quoque sanctorum congregatione fundasti, ordinatis rebus per quas legibus a te datis discipline religio regeretur; presta, ut hic (hii) famulus(ti) tuus (tui) sit (sint) ministeriis cunctisque fideliter gestis officiis dignus (ni), ut antiquitus instituta possit(sint) sacramentorum mysteria celebrare. Per te in summum ad quod assumitur(muntur) sacerdotium consecrare(cren)tur. Sit super eundem (eosdem) benedictio tua licet manus nostra sit. Precipe, domine, huic (his) pascere oves tuas, ac tribue ut commissi gregis custodia sollicitus(ti) pastor(es) inuigilet(lent). Spiritus huic (his) sanctus tuus caelestium carismatum diuisor adsistat, ut sicut ille electus gentium doctor instituit, sit (sint) iustitia non indigens(tes), benignitate pollens, (tes) hospitalitate diffusus(si), seruet(uent) in exortationibus alacritatem, in persecutionibus fidem, in caritate patientiam, in ueritate constantiam, in heresibus ac uiciis omnibus odium sciat (ant), in æmulationibus nesciat(ant), in iudiciis gratiosum(sos) esse non sinas, et tamen gratum (os) esse concedas. Postremo omnia a te largiter discat(cant) quæ salubriter tuos doceat(ant). Sacerdotium ipsum opus esse existimet(ment) non dignitatem. Proficiant ei honoris augmenta, etiam ad incrementa meritorum, ut per hæc sicut apud nos nunc adsciscitur(untr) in sacerdotium, ita apud te postea adsciscatur(antur) in regnum. Per.

Item alia consecratio.

Deus honorum omnium, deus omnium dignitatum, quæ glorię tuę sacris famulantur ordinibus, deus qui moysen famulum tuum secrete familiaritatis affectu, inter cetera caelestis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti sacerdotalis instituens electum aaron, mystico amictu uestiri inter sacra iussisti, ut intelligentiæ sensum de exemplis priorum caperet securita posteritas, ne eruditio doctrine tuæ ulli deesset ætati, cum et apud ueteres reuerentiam ipsa significationum species obtineret, et apud nos certiora essent experimenta rerum quam enigmata figurarum. Illius namque sacerdotii anterrioris habitus nostræ mentis ornatus est, et ponti-

¹⁻¹ non in opprobrium incidet et laqueum diaboli Vul.

² Luc. xxii. 24-30.

³ minor Vul.

⁵ Om. Vul.

⁷ Om. Vul.

⁹ Ib.

⁴ ministrator nam Vul.

⁶⁻⁶ nonne Vul.

⁸ Pontif. Egb. p. 1.

¹⁰ Ib.

ficalem gloriam non iam nobis honor commendat uestium, sed splendor animarum, quia et illa quea tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius quea in ipsis erant intelligenda poscebant. Et idcirco huic (his) famulo(lis) tuo(is) quem (quos) ad summi sacerdotii ministerium elegisti, hanc, quesumus, domine, gratiam largiaris, ut quicquid illa uelamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, in multimodi operis uarietate signabant, hoc in eius (corum) moribus actibusque clarescat(cant). Comple in sacerdote(tibus) tuo (is) mysterii tui summam, et ornamentiis totius glorificationis instructum(tos) caelestis unguenti flore sanctifica¹. Hoc, domine, copiosè in eius (corum) caput influat, hoc in oris subiecta decurrat, hoc in totius corporis extrema descendat, ut tui spiritus uirtus et interiora eius (corum) replete, et exteriora circumtegat. Abundet in eo (eis) constantia fidei, puritas dilectionis, sinceritas pacis, sint speciosi munere tuo pedes eius (corum) ad euangelizandam pacem, ad euangelizandum bona tua. Da ei (eis), domine, ministerium reconciliationis in uerbis, et factis, et uirtutibus, et signis, et prodigiis. Sit sermo (nis) eius (corum) predicatione non in persuadibili bus humanæ sapientiae uerbis, sed in ostensione spiritus et uirtutis. Da ei (eis), domine, claves regni cælorum. Utatur(tan) nec glorietur(en) potestate quam tribuis in aedificationem et non in destructionem. Quodcumque ligauerit(rint) super terram, sit ligatum et in cælis, et quodcumque soluerit(rint) super terram, sit solutum et in cælis. Quorum detinuerit(rint) peccata, detenta sint, et quorum dimiserit(rint) tu dimittas. Qui benedixerit ei (eis) sit benedictus, et qui maledixerit ei (eis) maledictionibus repleatur. Sit (sint) fidelis(lis) seruus(ui) et prudens(tes) quem(os) constituas, domine, super familiam tuam ut det (dent) illis cybum in tempore necessario; ut exhibeat(ant) omnem hominem perfectum. Sit (sint) sollicitudine impiger (gri). Sit (sint) spiritu feruens(tes). Oderit (int) superbiam. Diligat(ant) ueritatem, nec eam umquam deserat(rant) aut lassitudine aut timore superatus(ti). Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lucem. Non dicat(cant) malum bonum, nec bonum malum. Sit (sint) sapienti-

Dedicatione Ecclesiæ.

bus et insipientibus debitor(res), in fructum de profectu omnium consequatur(quan). Tribuas ei (eis), domine, cathedram episcopalem ad regendum ecclesiam tuam et plebem uniuersam. Sis ei (eis) auctoritas; sis ei (eis) firmitas; sis ei (eis) potestas. Multiplices super eum (eos) benedictionem et gratiam tuam, ut ad exorandam misericordiam tuam tuo munere semper idoneus (nei) tua gratia possit(sint) esse deuotus(ti). Per¹.

Super oblata.

Suscipe, domine, quesumus, munera quæ tibi offerimus pro famulo(lis) tuo(is) ill. et propitius in eodem(is) tua dona custodi. Per dominum nostrum².

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, domine, pro famulo(lis) tuo(is) ill. quem(os) ad pontificalem gloriam promouere dignatus es, quesumus, domine, ut placatus accipias, ut quod diuino munere consecutus(ti) est (sunt) tua in eo (eis) protectione firmetur. Per christum³.

Ad complendum.

Adesto, misericors deus, ut quod actum est nostraे scrututis officio tua benedictione firmetur. Per⁴.

Ad populum.

Ecclesiam tuam, domine, benignus inlumina, ut et gregis tui proficiat ubique successus, et grati fiant nomini tuo, te gubernante, pastores. Per⁵.

Orationes et preces in dedicatione basilicæ nouæ⁶.

Primum agatur lactania ante fores ecclesiæ.

Sequitur oratio.

Oremus.

Domum tuam, domine, quesumus, clementer ingredere, et in tuorum corda fidelium perpetuam constitue mansionem, ut cuius ædificatione subsistit, huius fiat habitatio preclara. Per⁷.

¹ Pontif. Egb. p. 2; L. p. 422; Gel. p. 625.

² Pontif. Egb. p. 5; L. p. 421; Gel. p. 626.

³ Pontif. Egb. p. 5.

⁴ L. p. 421.

⁵ L. p. 434.

⁶ Pontif. Egb. p. 31, where the order and ritual of consecration are very different.

¹ In margine, manu recentiore: *Hic ponendum oleum super caput.*

Sequitur antiphona. Tolle portas, principes, uestras.

Ps. Domini est terra.

Deinde benedictio fontis. Postea antiphona.

An. Asperges me, domine, ysopo, et mundabor; lauabis me et super niuem dealbabor.

Ps. Miserere mei, deus.

Ecclesia quoque aspergatur ter intus, foras semel, altareque lauatur, ac cornua altaris sorsum deorsumque linientur chrismate sancto, diente episcopo,

Pax tibi.

Respondente clero.

Et cum spiritu tuo.

Et super illum thymiana, diciturque antiphona.

Altaria tua, domine.

Ps. Beati qui habitant.

Angulosque ecclesie et postes ostium eadem unctione linientur. Sequitur antiphona.

Unxit te dominus oleo lætitiae.

Postea pontifex sollemnibus uestibus induitur, procedens ad missam.

Ad introitum antiphona.

An. Terribilis est locus.

Ps. Dominus regnauit, decorem.

Gloria in excelsis deo.

Ad missam.

Deus, qui sacrandorum tibi auctor es munerum, effunde super hanc orationis domum benedictionem tuam, ut ab omnibus hic inuocantibus nomen tuum, defensionis auxilium sentiatur. Per¹.

Alia.

Deus qui ex omni cooptatione sanctorum æternum tibi condis habitaculum; da edificationi tuæ incrementa cælestia, ut quorum hic reliquias pio amore amplectimur, eorum semper meritis adiuuemur. Per².

Et reliquiae tenentur in manibus.

Lectio de apostolo sequitur. Responsorium.

R. Locus iste a deo factus.

V. Deus, cui adstat angelorum.

Al. Adorabo ad templum sanctum.

Postea Euangeliu[m]. Et oratione super oblata facta per Amen, dicitur alta uoce;

Oremus.

Deus, sanctificationum omnipotens dominator, cuius pietas sine fine sentitur; Deus, qui cælestia simul et terrena complecteris, seruans misericordiam tuam populo tuo ambulanti ante conspectum gloriae tuæ; exaudi preces seruorum tuorum, ut sint oculi tui aperti super domum istam die ac nocte; Hancque basilicam in honore sancti tui ill. sacris mysteriis institutam, clementissimus dedica, miserator inlustra, proprio splendore clarifica, omnemque hominem uenientem adorare in hoc loco placatus admitte, propitius dignare respicere, et propter nomen tuum magnum, manu forti et brachio excelso in hoc habitaculo supplicantes libens protege, dignanter exaudi, aeterna defensione conserua ut semper felices, semperque tua religione lætantes, constanter in sanctæ trinitatis fide catholica perseverent. Per¹.

Hac oratione finita offeruntur oblationes.

Off. Domine deus, in simplicitate.

V. Fecit salomon.

Super oblata.

Deus uirtutum cælestium, qui in omni loco dominationis tuæ totus assistis et totus operaris accepta sacrificium nomini tuo benignus oblatum; et huius donus, cuius es fundator, esto protector. Nulla hic fidelium nobis nequitia contrariae potestatis obsistat, ut uirtute sancti spiritus fiat hic semper seruientium tibi deuota libertas. Per.

Alia.

Altare tuum, domine, sacrificiis cælestibus inchoandum reuenter aptamus. Concede, que sumus, ut et grata semper oculis tuae maiestatis appareant, et salutaria fieri populis christianis beatus ille martyr, cuius tibi dicantur honore, optineat. Per dominum nostrum.

Alia.

Apostolicæ reuarentiae culmen offerimus sacris mysteriis imbuendum. Praesta, quesumus, domine, ut beati illius suffragiis haec plebs tua semper et sua uota depromat, et desiderata percipiat. Per dominum².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Per quem te supplices

¹ Gel. p. 614; V. p. 241.

² Ib.

¹ Gel. p. 609.

² Gel. p. 675, with variations.

deprecamur, ut altare hoc sanctis usibus præparatum caelesti dedicatione sanctifices, ut sicut melchisedech sacerdotis præcipui oblationem dignatione mirabili suscepisti, ita imposita nouo huic munera altari semper accepta ferre digneris; Ut populus tuus in hac ecclesiæ domo sancta conueniens per hæc pura libamina caelesti sanctificatione saluatus, animarum quoque suarum salutem perpetuam consequatur. Per christum.

Alia.

U. D. aeterne deus. Obscurantes ut hæc atria tuis initianda sacramentis propitius semper aspitias, et implorantibus opem tuam misericors largiaris; præcipue, cum huius basilicæ præsul adscitus uenerabilis andreas oblator existat, Qui beati petri principis apostolicæ dignitatis, et felicibus uitæ primordiis et caelestis honore collegii et magnifico permanet fine germanus. Per christum.

Alia.

U. D. aeterne deus. Tu etenim, domine, non solum maiestati tuae fabricari sacraria dicari que tribuisti, sed sanctorum quoque largitus es meritis applicari. Ut et diuini nominis inchoationem præberet ueneranda constructio, et supplicantium uotis digna patrocinia non decesserit. Per christum.

Infra actionem.

Hanc quoque oblationem seruitutis nostræ et cunctæ familiæ tuæ, sed et famuli tui ill. quam tibi offerimus hodierna dic consec(r)ationis sancti loci huius celebrantes in honore sanctorum martyrum tuorum illorum. petimus, domine, placatus accipias. Diesque nostros.

Postcommunio.

Omnipotens sempiterne deus, effunde super hunc locum gratiam tuam, et omnibus in te sperantibus auxilio tui munus ostende, ut hic et sacramentorum uirtus, et uotorum optineatur effectus. Per dominum nostrum.

Super populum.

Deus, qui de uiuis et electis lapidibus aeternum maiestati tuæ condis habitaculum, auxiliare populo supplicant; ut quod ecclesiæ tuæ cor-

poralibus proficit spaciis, spiritualibus amplificetur augmentis. Per.¹

Consecratio altaris.

Deus omnipotens, sub cuius inuocatione altarium in honorem sancti ill. consecramus, clemens et propitius preces nostræ humilitatis exaudi; et præsta ut in hac mensa sint tibi libamina accepta, sint grata, sint pinguia et spiritus sancti tui rore perfusa, ut omni tempore in hoc loco supplicantis tibi familie tuæ anxietates releues, egritudines cures, preces exaudias, uota suscipias, desiderata confirmes, postulata concedas. Per dominum.

Alia.

Dei patris omnipotentis misericordiam, dilectissimi fratres, deprecemur, ut hoc altarium sacrificiis spiritualibus consecrandum, uocis nostræ exorandus officio, præsenti benedictione sanctificet. ut in eo semper oblationes famulorum suorum studio suæ deuotionis impositas benedicere et sanctificare dignetur, et spirituali placatus incenso, precanti familiæ suæ propitiatus exauditor adsistat¹. Per.

Alia.

Deus sanctificationum, omnipotens dominator, cuius pietas sine fine sentitur, effunde super hoc altare gratiam tuæ benedictionis, ut ab omnibus hic inuocantibus te auxilium tuæ misericordiae sentiatur. Per dominum².

Consecratio tabulae.

Omnipotentem deum et dominum nostrum uotis exultantibus deprecemur, ut qui per omnem mundum fidem sparsit, ecclesiam congregauit, quam lapis excisus de monte sine manibus angulare compage solidauit, hanc quoque tabulam serenus inlustret, camque impetu aeterni fluminis irrigatam ita diuersis per membra charismatibus locupletet, ut super illam admirandam filii sui hostiam ipse benedicat impositam, ipse suscipiat consecratam. Per³.

Consecratio patenæ.

Consecramus et sanctificamus hanc patenam ad

¹ Gel. p. 610; Pontif. Egb. p. 40.

² Gel. p. 610.

³ Pontif. Egb. p. 41.

conficiendum in ea corpus domini nostri ihesu christi patientis crucem pro salute nostra omnium, qui uiuis et regnas in secula seculorum¹.

Alia.

Consecrare et sanctificare digneris, domine, patenam hanc, per istam unctionem et nostram benedictionem, in christo ihesu domino nostro, qui uiuit et regnat per omnia saecula saeculorum².

Consecratio calicis.

Oremus, dilectissimi fratres, ut dominus deus noster calicem suum in ministerio consecrandum caelestis gratiae inspiratione sanctificet, ut ad humanam benedictionem plenitudinem diuini fauoris accommodet. Per³.

Alia.

Dignare, domine, calicem istum in usum ministerii tui pia famuli tui deuotione formatum ea sanctificatione perfundere, qua melchisedech famuli tui sacramento calicem perfudisti, et quod arte uel metallo effici non potest altaribus tuis dignum fiat ad omnia tua benedictione preciosum. Per⁴.

Consecratio super patenam et calicem.

Dominum deum, caeli et terrae conditorem, dilectissimi, supplicamus ut hoc mynisterium quod manus hominum ad gloriam et laudem tuo nomine fabricauit, tu pius ac clemens aspicere et consecrare digneris. Per.

Alia.

Deus, benedictionis indultor, qui ministerium quod salomon in templo hierusalem destinauit, per sacerdotes tuos benedicere dignatus es, supplicamus per bonum et benedictum dominum nostrum ihesum christum filium tuum, ut haec sacrificii mynisterii uasa, quae in tuo nomine fabricata sunt ad immolandum, benedicere tua pietate digneris. Per.

Consecratio corporalis.

Domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus,

misericordiam tuam supplices deprecamur, ut sicut ab initio hominibus utilia et necessaria creasti, quemadmodum uestimenta pontificalia sacerdotibus ac leuitis, ornamentaque et linteamina famulo tuo moysi quadraginta diebus docuisti, quae sibi omnia etiam maria texuit, et fecit in usum mynisterii tabernaculi tui fæderis, sanctificare, domine, et benedicere digneris hoc linteamen in usum altaris tui ad tegendum uelandumque corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi. Per¹.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus, misericordiam tuam supplices deprecamur, ut hoc linteamen super altare tuum impositum, in spiritale consecrandum officium, presenti benedictione sanctifices, et in eo, seu super illud, oblationem famulorum tuorum studio purificationis impositam benedicere digneris, et spiritali placatus incenso precantis familie tuae promptus exauditor existas. Per.

Consecratio altaris, et calicis, et patenç, et corporalis.

Dignare, domine deus omnipotens, rex regum, et dominus dominantium, sacerdos omnium, pontifex uniuersorum, per quem una cum patre sanctoque spiritu facta sunt uniuersa, christe ihesu, benedicere, consecrare, et sanctificare uasa haec cum altario, linteaminibus, ceterisque uasis; et quemadmodum sanctificasti officia tabernaculi testimonii olim, cum arca, oraculo, cherubin, ansulis, uelis, columnis, candelabro, altaribus, argenteis basibus, tabulis deauratis, holocaustis, hostiis, ac sacrum altare cum aeneis uasis, tentoriis, funibus, oleo unctionis, et ceteris aliis in figura nostri per manus sanctorum sanctificasti sacerdotum; ita nunc manens in aeternum, summe sacerdos sacerdotum secundum ordinem melchisedech, ut diximus, patenam hanc, et calicem hunc, et omnia instrumenta altaris huius ecclesie seu basilice, quae inter nostras palmas habentur, corde precamur, benc+dicas, purifiques, consecres, et consummes, quibus inter nos et aeternam unitatem in supremo meatu sine fine constare credimus. Per.

¹ Gel. p. 611; V. p. 185; Pontif. Egb. p. 47.

² Ib.

³ Ib.; not in V.

⁴ Gel. p. 612; V. p. 186; Pontif. Egb. p. 48.

¹ Pontif. Egb. p. 43.

Ad manus impositionem.

Omnipotens sempiterne deus, qui regenerare dignatus es hunc(os) famulum(os) tuum(os) ex aqua et spiritu sancto, quique dedisti ei(is) remissionem omnium peccatorum. Tu, domine, inmitte in eum(is) septiformem spiritum tuum sanctum paraclitum de caelis. Das ei(is) spiritum sapientiae, et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiae et pietatis. Adimple cum(os) spiritu timoris dei et domini nostri ihesu christi, et consigna cum(os) signo sanctae crucis tuae propitiatus in uitam aeternam. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium tuum, cum quo uiuis et regnas, deus per omnia secula seculorum. Amen.¹

Accipe signum crucis chrismate salutis in christo ihesu in uitam aeternam. Amen.

Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet dominum. Benedicat tibi (uos) dominus exion, et uideas(tis) quae bona sunt in hierusalem omnibus diebus diebus uitae tue (uestrae). Amen.

Consecratio chrismalis.

Oremus, fratres carissimi, ut deus omnipotens hoc ministerium¹ filii sui domini nostri ihesu christi gerulum benedictione sanctificationis tutamine defensionis et donationis implere dignetur, orantibus nobis. Per eundem².

Alia.

Omnipotens sancta trinitas, deus, manibus nostris opem uitae benedictionis infunde, ut per nostram benedictionem, hoc uasculum sanctificetur, et corporis christi nouum sepulchrum spiritus sancti gratia perficiatur. Per³.

Feria v. Cana domini.

Conficitur chrisma in ultimo ad missam, antequam dicatur, Per quem hec omnia, domine, semper bona creas. Leuantur duæ ampulle, quas offerunt populi, et benedicit tam dominus papa quam omnes presbyteri.

Benedictio.

Emitte, domine, spiritum sanctum tuum para-

¹ + corporis Gel.

² Pontif. Egb. p. 48; Gel. p. 612.

³ Pontif. Egb. p. 48; Gel. p. 613.

clitum de caelis in hanc pinguedinem oliuç, quam de uiridi ligno producere dignatus es ad refectionem corporis. Ut tua sancta benedictione sit omni ungenti tangenti tutamentum mentis et corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnem ægritudinem corporis, unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres chrisma tuum perfectum, domine, a te benedictum. In nomine domini nostri ihesu christi. Per quem hec omnia, domine¹.

Incipit benedictio chrismatis principalis.

Sursum corda.

R. Habemus ad dominum.

Gratias agamus domino deo nostro.

R. Dignum et iustum est.

U. D. aeterne deus. Qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis tuae munera terram producere fructifera ligna iussisti, Inter quæ huius pinguisimi liquoris ministræ oleæ nascerentur quarum fructus sacro chrismati deseruaret. Nam et dauid propheticō spiritu gratiæ uitæ sacramenta prænoscens, uultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit, Et cum mundi crimina diluuio quandam expiarentur effuso, similitudinem diuini muneri futuri columba demonstrans per oliuç ramum pacem terris redditam nuntiauit, quod in nouissimis temporibus manifestis est effectibus declaratum, cum baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus haec olei unctio uultus nostros iocundos efficit ac serenos; Inde etiam moysi famulo tuo mandatum dedisti, ut aaron fratrem suum, prius aqua lotum, per infusionem huius unguenti constitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor cum filius tuus ihesus christus dominus noster lauari a iohanne undis iordanicis exegisset, ut spiritu sancto in columbae similitudine desuper misso, unigenitum tuum, in quo tibi optime complacuissest testimonio subsequentis uocis ostenderes, Et hoc illud esse manifestissime complices, quod cum olco lætitiae præ consortibus suis unguendum dauid propheta cecinisset.

Te igitur deprecamur, domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum, ut huius creaturæ pinguedinem sanctificare tua benedictione

¹ Gel. p. 555; V. p. 55.

digneris, et sancti spiritus ei ammiscere uirtutem, cooperante potentia christi tui, a cuius sancto nomine chrisma nomen accepit, Unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres, ut sit his qui renati fuerint ex aqua et spiritu sancto chrisma salutis, eosque æternae uitæ participes et cœlestis gloriae facias esse consortes. Per eundem dominum nostrum ihesum christum¹.

Exorcismus olei.

Deus, qui uirtute sancti spiritus tui imbecillarum mentium rudimenta confirmas, te oramus, domine, ut uenturi ad beate regenerationis lauacrum tribuas per unctionem istius creature purgationem mentis et corporis, ut si quæ illis aduersantium spirituum inhucere reliquæ, ad tactum sanctificati olei huius abscedant, Nullus spiritualibus nequitiis locus, nulla refugis uirtutibus sit facultas, Nulla insidianibus malis latendi licentia relinquatur, sed uenientibus ad fidem seruis tuis et sancti spiritus tui operatione mundanis, sit unctionis huius preparatio utilis ad salutem, quam etiam cœlestis regenerationis natuitate in sacramento sunt baptismatis adepturi. Per dominum nostrum ihesum christum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos, et sæculum, per ignem. Amen.²

Consecratio ignis et terra.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, in nomine tuo et filii tui ihesu christi domini nostri, bene + dicimus hunc ignem cum + cera et omnibus eius alimoniis; sanctificamusque et signo crucis christi ihesu filii dei uiui altissimi signamus intus uel foris. Accensusque quæ noceant non incendat, sed omnia ad usus hominum necessaria urat uel calescat siue inluminet; et quæ ex hoc igne fuerint conflata siue calefacta sint bene + dicta et omni humanæ saluti utilia, ut non cum nadab et abiud ignem tibi offerentibus alienum incendamus; sed cum aaron pontifice et eius filiis eleazaro et ithamaro hostias tibi pacificas, sancti spiritus igne assatas, immolari ualeamus, et semper tui spiritus sancti igne uitia nostra exure, cordaque luce scientiae tuæ inlumina, et animas nostras calore fidei clarifica. Per.

¹ Gel. p. 556; V. p. 55.

Alia.

Exultet iam angelica turba cœlorum; exultent diuina mysteria; et pro tanti regis uictoria tuba intonet salutaris. Gaudeat se tellus inradiata fulgoribus, et æterni regis splendore lustrata totius orbis se sentiat amisisse caliginem. Laetetur et mater ecclesia, tanti luminis adornata fulgoribus, et magnis populorum uocibus haec aula resultet. Quapropter astantibus nobis, fratres karissimi, ad tam miram sancti huius luminis claritatem, una mecum dei omnipotentis queso misericordiam inuocate, Ut qui me non meis meritis intra sacerdotum numerum dignatus est adgregare luminis sui gratia infundente cerei huius laudem implere perficiat. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum qui tecum uiuit et regnat, deus in unitate spiritus sancti, per.³

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, exaudi nos, lumen indeficiens. Tu es enim, domine deus noster, conditor omnium luminum. Benedic, domine, et hoc lumen, et hanc cæram, quod a te incensum, sanctificatumque ac benedictum est. Tu qui inluminasti omnem mundum, ab eo lumine accendamur, et inluminemur igne claritatis tuæ. Tu es ignis qui famulo tuo moysi in rubo apparuisti. Tu es columna ignis qui populum israhel in nocte defendebas et inluminabas. Tu enim tres pueros de fornace ignis liberasti, domine, cum filio tuo ihesu christo et sancto spiritu tuo, qui in igne super apostolos singulos die pentacosten, et post tempus super cornelium, cum omni domo sua, tibi primum ex gentibus credentem de cœlo descendisti, ut sicut eos omnes conseruasti et inluminasti. ita sensus nostros cordaque et animas nostras in hac paschali sollempnitate et omni uitæ nostræ tempore inluminare igne spiritus sancti digneris, ut ad uitam æternam peruenire mereamur in cœlis. Per eundem dominum¹.

Alia.

Oramus te, domine deus noster, ut cæreus iste in honorem nominis tui consecratus ad noctis huius caliginem destruendam indeficiens persecueret. In odorem suavitatis acceptus supernis

¹ R. p. 171; S. p. 335.

luminaribus misceatur. Flamas eius lucifer matutinus inueniat, Ille, inquam, lucifer qui nescit occasum, Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus inluxit.

Alia.

Precamur ergo te, domine, ut nos famulos tuos, omnem clerum et deuotissimum populum, unam cum beatissimo papa nostro ill. quiete temporum concessa, in his paschalibus gaudiis conseruare digneris. Per dominum nostrum.

Benedictio fontis, lactis, et mellis.

Benedic, domine, et has creaturas fontis, lactis, et mellis. et pota famulos tuos de hoc fonte perenni, qui es spiritus ueritatis. et enutri eos de hoc melle et lacte; Tu enim, domine, promisisti patribus nostris, abrahe, isaac, et iacob, dicens: Introducam uos in terram reprobmissionis, terram fluentem lac et mel. Coniunge. domine, famulos tuos spiritui sancto, sicut coniunctum est hoc lac et mel in christo ihesu domino nostro, per quem, omnia, domine¹.

Benedictio panis.

Benedico te, creatura panis, in nomine patris et filii, et spiritus sancti, per uirtutem dominice passionis et resurrectionis a mortuis, ut sanctificata uerbi dei benedictionem assumas aduersus omnes nequicias spiritales, et uniuersas ualitudines infirmitatesque membrorum, ut quicunque te sumperint, sis eis in tutelam mentis et corporis, in honorem domini nostri ihesu christi, qui est benedictus in saecula saeculorum. Amen.

Alia.

Benedic, domine, hanc creaturam nouam panis, sicut benedixisti quinque panes in deserto quinque millibus hominum saturatis(ndis) ut sit dominis eiusdem abundans in annum alimentum, gustantesque ex eo accipient tam corporis quam animae sanitatem. Qui uiuis et regnas cum deo patre².

Benedictio uiae uel fabæ.

Benedic, domine, hos fructus nouos uiae uel

fabæ, quos tu, domine, per rorem cæli, et inundatiam pluiarum, et tempora serena atque tranquilla, ad maturitatem perducere dignatus es ad percipiendum nobis cum gratiarum actione, in nomine domini nostri ihesu christi, qui est benedictus¹.

Benedictio pomorum.

Te deprecamur, omnipotens deus. ut benedicas hunc fructum nouum pomorum, ut qui esu interdictæ arboris loetalis pomi in protoparente iuste funeris sententia multati sumus, per inlustrationem unici filii tui redemptoris, dei ac domini nostri ihesu christi, et spiritus sancti benedictionem, sanctificata omnia atque benedicta, depulsis atque abiectis uictusti hostis atque primi facinoris inceptoris insidiis, salubriter ex huius diei anniuersaria sollempnitate diuersis terræ edendis germinibus fruamur. Per dominum nostrum².

Benedictio pomorum et nucleum.

Sanctifica, domine, poma, et nuces, nucleosque, et omnes fructus tam arborum quam herbárum. qui tuo imperio usum omnibus animantibus prebent, per te, ihesu christe, qui uiuis et regnas in saecula saeculorum.

Benedictio ad fruges nouos.

Domine, sancte pater, omnipotens aterne deus, qui cælum, et terram, mare, et omnia creasti; te supplices quesumus, ut hunc fructum nouum benedicere et sanctificare digneris et multiplicare habundanter offerentibus tibi, et impleas eorum cellaria cum fortitudine frumenti et uini, ut latentes in eis referant tibi deo omnipotenti laudes et gratias. Per.

Benedictio uini.

Domine, omnipotens christe, qui ex quinque panibus et duobus piscibus quinque millia hominum satiasti, et in chana galileæ ex aqua uinum fecisti, qui es uitis uera; multiplica super seruos tuos misericordiam pietatis tuae, quemadmodum fecisti cum patribus nostris in tua misericordia sperantibus; et benedicere et sanctificare digne-

¹ L. p. 318.

² V. p. 229, with variations.

¹ See fol. 182 b.

² Gel. p. 747.

ris hanc creaturam uini, quam ad substantiam seruorum tuorum tribuisti; ut ubicunque ex hac creatura fusum fuerit, uel a quolibet potatum, diuinę benedictionis tuę opulentia repleteatur, ut accipientibus ex eo cum gratiarum actione sanctificetur in uisceribus corum. Qui cum patre et spiritu sancto.

Benedictio crucis.

Rogamus te, domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, ut digneris benedicere hoc lignum crucis tuae, ut sit remedium salutare generi humano, sit soliditas fidei, profectus bonorum operum, redemptio animarum, protectio ac tutela contra sua iacula inimicorum. Per.

Alia.

Benedic, domine, hanc crucem tuam, ex qua eripuisti mundum a po(tes)tate dæmonum, et superasti passione tua suggestorem peccati, qui gaudebat preuaricatione primi hominis; tristis enim dimisit per lignum crucis tuae quos seductos habuit per lignum uictum. Per.

An. Ecce lignum crucis in quo salus mundi pependit. Uenite, adoremus.

Ps. Deus, misere.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui per lignum perditio mundo lignum redemptionis tuam crucem prædestinasti; quesumus, ut benedicere digneris hoc lignum similitudine crucis tuae signatum, et prepara in eo tuis fidelibus uirtutem, inimicis autem obstaculum, et augendum nomini tuo credentium chorum uirtute cælesti. Per.

Benedictio super uasa in loco antiquo reperta.

Omnipotens sempiterne deus, insere te officiis nostris, ut hæc uascula arte fabricata gentilium, sublimitatis tuae potentia ita emundare digneris, ut omni inmunditia depulsa, sint fidelibus tuis tempore pacis atque tranquillitatis utenda. Per.

Benedictio putri.

Deprecamur, domine, clementiam pietatis tuae, ut aquam putei huius cælesti benedictione sanctifices, et ad communem uitam concedas salubrem, et ita ex eo fugare digneris omnem diabolicae

temptationis incursum, ut quicumque ex eo abhinc hauserit biberit, uel in qui(bus)libet necessariis usibus hausta aqua usus fuerit, totius uirtutis ac sanitatis dulcedine perfruatur, ut tibi sanctificatori et salvatori omnium domino gratias agere mercatur. Per.

Benedictio super fontem ubi aliqua negligentia contigerit.

Domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, qui per inuisibilitatis tuae potentiam has aquas ex nihilo conditas in huius materiae formam uisibilis prebuisti, atque ex abditis inuestigabilibus concavam per abyssi magnitudinem largitatis tuae gratia humanis usibus fluenta fontibus influxisti, te tui famuli supplices exoramus, uti has aquas quas negligentia polluit, sancti spiritus tui gratia ad munditiam reuocet, atque purificet, et spiritus callidi hostis abscedat, ac deinceps sanctificatas familias tuę potabiles tribuas, ut et potentium mundent corpora, cordaque sanctificant. Per.

Alia.

Deus, qui ad hoc in iordanis alueum sanctificatus (aquas) descendisti, ut a te munditiam potius caperent quam mundarent, dum ad tactum sacri corporis sanctificasti lauacrum; has aquas influente gratia spiritus tui sancti, digneris ad munditiam reuocare per donum, qui in chana galileæ initio (signo)rum tuorum ostendo uirtutis (tuę) mysterio aquas mutare dignatus es in uinum, et sicut eliseus amaras orando mutauit aquas in latices, ita ad preces fidelium tuorum clementer abstergas ab his aquis pollutionis originem. Per.

Benedictio domus.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc domum serenis oculis tuae pietatis inlustra; descendat, quesumus, super habitantes in ea gratiae tuae larga benedictio, ut in his manufactis habitaculis cum salubritate manentes, ipsi tuum semper sint habitaculum. Per¹.

Alia.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, ut si qua sunt aduersa, si qua con-

¹ Gel. p. 737; V. p. 227.

traria, in hac domo famuli tui .ill. auctoritate maiestatis tuæ pellantur. Per¹.

Oratio contra fulgura.

Primum spargatur aqua benedicta. Sequitur oratio.

Omnipotens sempiterne deus, parce metuentibus, et propitiare supplicibus, ut post noxios ignes nubium et uim procellarum, in materiam transeat laudis comminatio potestatis. Per².

Oratio post mandatum.

Adesto, domine, officio nostræ seruitutis, quia tu pedes lauare dignatus es tuorum discipulorum, opera manuum tuarum ne despicias, quæ nobis retinenda mandasti, et sicut hic exteriora abluntur inquinamenta, sic a te omnium nostrorum purgentur peccata. Quod ipse prestare dignetur.

Oratio ad agapem pauperum.

Da, quesumus, domine, famulo tuo .ill. sperata suffragia obtinere, ut qui tuos pauperes uel tuas ecclesias munerauit, sanctorum omnium simul, et beati laurentii martyris tui mereatur consortia, cuius est exempla secutus. Per dominum nostrum.

Oratio ad capillaturam.

Omnipotens sempiterne deus, respice propitius super hunc famulum tuum .ill. quem ad nouam tondendi gratiam vocare dignatus es, tribuens ei remissionem omnium peccatorum, adque (ad) cælestium donorum peruenire consortium. Per².

Oratio ad barbas tondendas.

Deus, cuius spiritu creatura omnis incrementis adulta congaudet, exaudi preces nostras super hunc famulum tuum .ill. iuuenilis aetatis decorum laetantem, et primis auspiis adtundendum; exaudi, domine, ut in omnibus protectionis tue auxilio munitus cælestem benedictionem accipiat et presentis uitæ presidiis gaudeat et æterne. Per².

Oratio ad clericum faciendum.

Oremus, dilectissimi fratres, dominum nostrum ihesum christum pro hoc famulo tuo .ill. qui ad deponendam comam capitum sui pro eius amore festinat; ut donet ei spiritum sanctum, qui habitum religionis in eo perpetuum conseruet, et a mundi impedimento uel sæculari desiderio cor eius defendat; ut sicut immutatur in uultu, ita manus dextera eius ei uirtutis tribuat incrementa, et ab omni cecitate humana oculos eius aperiat, et lumen ei æterne gratiae concedat. Per².

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hunc famulum tuum .ill. benedicere dignare, cui in tuo sancto nomine habitum religionis sacre imponimus; ut, te largiente, et deuotus in ecclesia persistere, et uitam æternam mereatur percipere. Per².

Dum tondis, dicis antiphonam.

An. Tu es, domine, qui restitues mihi hereditatem meam.²

Ps. Dominus pars hereditatis meæ et calicis mei. Tu es deus. Et gloria.²

An. Haec est generatio querentium dominum, querentium faciem dei iacob¹.

Ps. Domini est terra. Et gloria.

Oratio.

Præsta, omnipotens deus, huic famulo tuo .ill. cuius hodie capitum comam pro diuino amore deposuimus, ut in tua dilectione perpetuo maneat, et cum sine macula in sempiternum custodias. Per².

Oratio ad diaconissam faciendam.

Exaudi, domine, preces nostras, et super hanc famulam tuam .ill. spiritum tuae benedictionis emitte, ut cælesti munere ditata et tue gratiam possit maiestatis adquirere, et bene uiuendi aliis exemplum prebere. Per².

Benedictio uestium uiduæ uel uirginis.

Deus, qui, uestimentum salutare et indumentum æterne iocunditatis tuis fidelibus promisisti;

¹ Gel. p. 737; V. p. 227.

² Gel. p. 741; V. p. 227.

¹ O. p. 183.

clementiam tuam suppliciter exoramus, ut haec indumenta humilitatem cordis et contemptum mundi significantia quibus famula tua ill. sancto uisibiliter informanda est proposito, propitius benedicas, et beatę castitatis habitum, quem, te inspirante, suscepit, te protegente, custodiat. Per.

Alia.

Deus, bonarum uirtutum et omnium benedictionum largus infusor, exaudi preces nostras, et hanc uestem quam famula tua ill. pro conseruando castitatis signo se ad operiendam exposcit, benedicere et sanctificare digneris. Per.

Benedictio uirginis ab episcopo dicenda.

Respicere, domine, propitius super hanc famulam tuam ill. ut sanctae uirginitatis propositum, quod, te inspirante, suscepit, te gubernante, custodiat. Per.

Quando sacrum uelamen accipit dicendum est.

Accipe, puella, sanctum pallium, quod perferas sine macula ante tribunal domini nostri ihesu christi¹.

R. Amen.

Consecratio.

Te inuocamus, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, super hanc famulam tuam ill. quæ tibi uult seruire pura mente mundoque corde, ut eam sociare digneris inter illa centum quadraginta quattuor milia infantum qui uirgines permanerunt, et se cum mulieribus non coinquauerunt, in quorum ore dolus inuentus non est; ita et hanc famulam tuam facias permanere immaculatam usque ad finem. Per immaculatum dominum nostrum ihesum christum, cum quo uiuis et regnas deus per omnia secula seculorum².

Alia.

Deus, castorum corporum benignus inhabitator et incorruptarum amator animarum; qui humanam substantiam in primis hominibus diabolica fraude uitiatam ita in uerbo tuo, per quod omnia facta sunt, reparas, ut eam non solum ad prime originis innocentiam reuoces, sed etiam ad experientiam quorundam bonorum quæ in nouo

sæculo sunt habenda perducas, et obstrictos adhuc conditione mortalium, iam ad similitudinem prouochis angelorum; respice, domine, super hanc famulam tuam ill. quæ tibi deuotionem suam offert, a quo et ipsa idem uotum sumpsit. Sit in ea, domine, per donum spiritus tui cor prudens, modestia sapiens, benignitas, grauitas, lenitas, casta libertas; feruac in caritate, et nihil extra te diligat, laudabiliterque uiuat, et laudari non appetat; te timeat, tibi amore seruiat; tu ei honor, tu gaudium; tu in merore solatium; tu in ambiguitate consilium, tu in iniuria defensio, in tribulatione patientia, in paupertate abundantia, in ieiunio cibus, in infirmitate medicina. Per te quem diligere super omnia appetit, quod est professa custodiat, ut et hostem antiquum deuinceat, et uitiorum squalores expurget; quatinus contesimi fructus dono uirginitatis decorari, uirtutumque lampadibus exornari, et electarum tuarum uirginum consortio, te donante, mereatur uniri. Per¹.

Etem ad uelandam uiduam.

Consolare, domine, hanc famulam tuam ill. uiduitatis merore constrictam, sicut consolare dignatus es saraptenam uiduam per heliam prophetam; concede ei pudicitiae fructum, ut antiquarum non meminerit uoluptatum; nesciat etiam incentiuia desideria, ut soli tibi subdat proprium collum, quo possit pro laboribus tantis sexagesimum granum percipere, munus delectabile sanctitatis. Per².

Alia.

Deus, castitatis amator, et continentiae conseruator, supplicationem nostram benignus exaudi, et hanc famulam tuam (ill.) propitius intuere, ut quæ pro timore tuo continentiae pudicitiam uovet, tuo auxilio, conseruetur, utque (ut) sexagesimum fructum continentie, et uitam æternam, te largiente, percipiat. Per³.

Oratio ad abbatem uel abbatissam faciendum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, et famulum(am) tuum(am) illum uel illam, quem ad

¹ Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 23.

² Gel. p. 631.

¹ Compare Ge¹. p. 629.

² Gel. p. 726.

³ Ib. 632.

regimen animarum eligimus, gratiae tuæ dono prosequere, ut, te largiente, cum ipsa tibi nostra electione placeamus. Per.^y

Alia.

Deus, institutor cunctorum, qui per moysen famulum tuum ad gubernandas ecclesias prepositos instituisti; tibi preces supplices fundimus, teque deuotis mentibus exoramus ut hunc(anc) famulum(am) tuum(am) *.illum uel illum.* quem hodie electio famulorum(arum) tuorum(arum) abbatem uel abbatissam ouium tuarum esse instituit, clementer respicias, pietatis tuæ misericordia inlustres; sicque regat subditos, quasi commendatos non proprios, quatinus, te opitulante, apostolicis iugiter doctrinis fultos, simul cum ipsis laetus(ta) portas paradysi introeat, atque, te donante, mereatur audire; euge bone serue et fidelis! quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Quod ipse praestare digneris, qui uiuis et regnas in secula seculorum.

Oratio pro coniugandis.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod, te auctore, iungitur, te auxiliante, seruetur. Per.

Item ad sponsas benedicendas.

Exaudi nos, omnipotens et misericors deus, ut quod nostro ministratur officio tua benedictione potius impleatur. Per¹.

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, pro sacra conubii lege munus oblatum, ut cuius largitor es operis esto et dispositor. Per dominum nostrum².

Præfatio.

U. D., æquum et salutare, [æterne deus.] Qui foedera nuptiarum blando concordiae iugo, et insolubili pacis unicolo nexuisti; ut multiplicantis adoptionum filiis sanctorum conubiorum

fæcunditas pudica seruaretur. Tua enim, domine, prouidentia, tua gratia ineffabilibus modis utrumque dispensatur; ut quod generatio ad mundi c(di)dit ornatum, regeneratio ad ecclesiæ perducat augmentum. Et ideo.^y

In fractione.

Hanc igitur oblationem famulorum tuorum, quam tibi offerimus pro famula tua *.ill.* quam perducere dignatus es ad statum mensuræ et ad diem nuptiarum, pro qua maiestati tuae fundimus supplices preces, ut eam propitius cum uiro suo copulare digneris, Quesumus, domine, ut placatus.^y

Antequam dicatur, Pax domini, dic orationem istam.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod, te auctore, iungitur, te auxiliante, seruetur. Per.^y

Benedictio.

Deus, qui potestate uirtutis tuae de nihilo cuncta fecisti, qui dispositis uniuersitatis exordiis, homini ad imaginem dei facto ideo inseparabile mulieris adiutorium condidisti, ut femineo corpori de uirili dares carne principium, docens quod ex uno placuissest institui numquam licet disiungi. Deus, qui tam excellenti mysterio coniugalem copulam consecrasti, ut christi et ecclesie sacramentum presignaret in fœdere nuptiarum. Deus, per quem mulier iungitur uiro, et societas principaliter ordinata ea benedictione donatur, quæ sola nec per originalis peccati pœnam, nec per diluuii est ablata sententiam, respice propitius super hanc famulam tuam (*.ill.*) quæ, maritali iungenda consortio, tua se expedit protectione muniri. Sit in ea iugum dilectionis et pacis, fidelis et casta nubat in christo, imitatrixque sanctorum permaneat feminarum. Sit amabilis, ut rachel, uiro, sapiens, ut rebecca, longea et fidelis, ut sara; Nihil in ea ex actibus suis ille auctor preuaricationis usurpet; nexa fidei mandatis(que) permaneat Uni thoro iuncta; contactus inlicitos fugiat; munitat infirmitatem suam robore disciplinæ. Sit uerécund(i)a grauis, pudore uenerabilis, doctrinis cœlestibus erudita. Sit fœcunda in sobole, sit probata et innocens, et

¹ Gel. p. 723; V. p. 244.

² L. p. 446; V. p. 244.

ad beatorum requiem atque ad cælestia regna perueniat, et uideat filios filiorum suorum usque in tertiam et quartam progeniem, et ad optatain perueniat senectutem. Per.²

Pax domini sit semper uobiscum.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, instituta prouidentie tuae pio amore comitare, ut quos legitima societate coniectis, longeua pace custodias. Per.²

Oratio in sterilitate mulierum.

Deus, qui, anxietatem sterilium pie respiciens, in eis fecunditatem etiam in sua desperatione mirabiliter operaris; concede propitius ut famula tua ill. de percipienda sobole quod per se non ualet serui tui gregorii mereatur precibus optinere. Per¹.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui maternum effectum nec in ipsa sacra semper uirgine maria, quæ redemptorem nostrum genuit, denegasti; Concede propitius, ut eiusdem dei genetrix(cis) precibus famula tua ill. genetrix (b) esse (a) mercatur. Per².

Reconciliatio hereticorum.

Domine deus omnipotens, pater domini nostri ihesu christi, qui dignatus es hunc famulum tuum ill. ab errore et mendacio hereticę prauitatis eruere, et ad ecclesiam tuam sanctam catholicam perducere. Tu, domine, spiritum tuum paraclitum in eum emittere dignare, spiritum sapientiae et intellectus, spiritum consilii et uirtutis, spiritum scientiae et pietatis; et adimple eum, domine, spiritu timoris tui, ut in nomine domini nostri ihesu christi signo crucis signetur in uitam aeternam. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uiuit et regnat deus semper una cum spiritu sancto, per omnia secula seculorum³.

Signat te dominus signo crucis in uitam aeternam in consignatione fidei. Amen. [P]ax tecum. [E]t cum spiritu tuo.

¹ Gel. p. 725.

² Ib. 726.

³ This Collect occurs in Gel. p. 607, where it is entitled 'Benedictio super eos qui de Arriana ad catholicam redeunt unitatem.' In the Gel. text the words 'hæreseos Arrianæ' are substituted for 'hereticę prauitatis.'

Oratio super eos qui morticinum comedenterint.

Deus, qui hominem ad imaginem tuam conditum in id reparas quod creasti, respice propitius super hos famulos tuos ill. et quicquid eorum ignorantia ac necessitate hostili et diabolica fraude subreptum est, indulgentia tuae pietatis ignoscat et absoluat, ut altaribus sacris recepta ueritatis tuae communione redda(n)tur. Per¹.

Reconciliatio altaris ubi homicidium perpetratum fuerit.

Deum indultorem criminum, deum sordium mundatorem, deum qui mundum originalibus peccatis depresso aduentus sui niture purificauit, fratres carissimi. supplices deprecemur, ut contra diaboli furentis insidias fortis nobis pugna consistat, et si quid eius uires et calliditates cotidianis insectationibus in nobis maculatum corruptumue fuerit, efficiatur cælesti miseratione purgatum quod fuerat ipsius diaboli fraude pollutum, quia sicut illius est solidum perfectumque quassare, ita auctoris nostri est lapsa restituere, nutantia stabilire. Per.

Alia.

Deus, cuius bonitas et misericordia non habuit principium, ita tamen (quoque) non habet finem; qui pietate tua eligis in nobis magis restituere perdita quam percutere peritura; si quid etiam negligentia polluit, aut ira commisit, aut ebrietas stimulauit, aut libido subripuit sustines, ut ante purifices per gratiam quam percutias per furorem, ne operis tui prodigus plastes uidearis, eligis potius erigere iacentia quam punire dampnanda; te supplices deprecemur, ut huius tabernaculi receptacula placatus accipias, et altare tuum quod insectantis est inimici fraude pollutum per infusionem gratiae cælestis purifices, purificatumque possideas, ac sic in posterum omnis nequitia spiritalis eliminetur, extinguaturque antiqui serpentis inuidia, ut cum fraudibus suis diaboli turma pellatur. Efferat secum maculam quam (in)gessit, et perennibus quandoque supplicibus deputandus, operum suorum secum semina colligat peritura. Nihil postmodum noceat preteriti

¹ Gel. p. 609.

culpa contagii; nihil sit quod maneat inimici fraude pollutum; quandoquidem per spiritus est infusionem purgatum, resurgat ecclesiæ tuæ pura simplicitas; et candor innocentiae, hactenus maculata, dum recipit gratiam, reuertatur ad gloriam; ut populorum ista turba conueniens, dum petitiones ingerit, uotorum sentiat obtinuisse suffragia. Per.

Oratio pro regnatis.

Omnipotens et misericors deus, cuius regnum regnum est omnium sæculorum, supplicationes nostras clementer exaudi, et romanorum regum tibi subditum protege principatum; ut in tua uirtute fidentes, et tibi placeant et super omnia regna præcellant. Per.

Alia.

Omnipotens semperne deus qui regnis omnibus æterno dominaris imperio; inclina ad preces humilitatis nostræ aures misericordiæ tuae, et romani regni adesto principibus, ut, tranquillitate concessa, tua sint semper uirtute uictores. Per.

Alia.

Deus, in te sperantium salus et tibi seruientium fortitudo, suscipe propitiis preces nostras, et romani imperii auxiliare principibus; ut tua protectione muniti, omnibus sint hostibus fortiores. Per.

Oratio super militantes.

Deus, perpetuitatis auctor, dux uirtutum omnium, cunctorumque hostium uictor, benedic hos famulos tuos tibi sua capita inclinantes; effunde super eos gratiam firmam, et in militia in qua probati consistunt, prolixa sanitate et prosperitate eos conserua, et ubique uel pro quibuscumque auxilium tuum inuocauerint, cito adsis, protegas, et defendas. Per.

Benedictiones super regem nouiter electum.

Te inuocamus, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, ut hunc famulum tuum *ill.*, quem tuae diuinæ dispensationis prouidentia in primordio plasmatum¹, usque ad hunc presentem diem iuuenili flore lætantem crescere concessisti, eum tuae pietatis dono ditatum plenumque ueri-

tatis gratia de die in diem coram deo et hominibus ad meliora semper proficere facias, ut summi regiminis solium, gratia superna largiente, gaudens suscipiat, et misericordiæ tuae muro ab hostium aduersitate undique munitus, plebem sibi commissam, cum pace propitiationis, et uirtute uictoriae, feliciter regere mereatur. Per.

Alia.

In diebus eius oriatur omnibus aequitas et iustitia, amicis adiutorum, inimicis obstaculum, humiliis solatium, cleuatis correptio, diuitibus doctrina, pauperibus pietas, peregrinis auxilium, propriis in patria pax et securitas. Unumquemque secundum suam mensuram moderate gubernans, se ipsum sedulus discat, ut tua irrigatus compunctione toti populo tibi placita prebere uitæ possit exempla, et per uiam ueritatis cum grege sibi subdito gradiens, opes fragiles abundantanter adquirat. Simul et salutem non solum corporum sed etiam cordium a te concessam cunctis accipiat. Sicque in te cogitatum animi consiliumque omne componens, plebis gubernaculum cum pace simul et sapientia semper inuenire uideatur; teque auxiliante, presentis uitæ prolixitatem percipiat, et per temporalia bona usque ad summam senectutem perueniat, priusque fragilitatis finem perfectum ab omnibus uitiorum uinculis tuæ pietatis largitate liberatus, et infinitæ prosperitatis premia perpetua, angelorumque æterna commertia consequatur. Per.

Alia.

Deus, electorum fortitudo, et humilium celsitudo, qui in primordio per effusionem diluuii crimina mundi castigare uoluisti, et per columbam ramum oliuæ portantem pacem terris redditam demonstrasti, iterumque aaron famulum tuum per unctionem olei sacerdotem sanxisti, et postea per huius unguenti infusionem ad regendum populum israhelicum sacerdotes, reges, et prophetas perfecisti, uultumque ecclesiæ in oleo exhilarandum per propheticam famuli tui uocem dauid esse predixisti; ita, quesumus, omnipotens pater, et per huius creaturæ pinguedinem, hunc serum tuum sanctificare tua benedictione digneris, eumque in similitudinem columbæ pacem simplicitatis populo sibi subdito prestare, et exempla aaron in dei seruitio diligenter imitari, regumque uestigia in consiliis scientiæ et aequi-

¹ Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 168, n. 1.

tate iudicii semper assequi, multumque hilaritatis per hanc olei unctionem tuamque benedictionem, te adiuuante, commissę plebi paratum habere facias. Per.

Benedictio.

Benedic, domine, hunc presulem principem, qui regna regum omnium a saeculo moderaris. Amen.

Et tali eum benedictione glorifica, ut dautica teneat sublimitate sceptrum salutis, et sanctificatus protinus repperiatur merito. Amen.

Da ei a tuo spiramine cum mansuetudine ita regere populum, sicut salomonem fecisti regnum obtinere pacificum. Amen.

Tibi semper cum timore sit subditus, tibique militet cum quiete; sit tuo clypeo protectus cum proceribus, et ubique mancat sine fine uictor. Amen.

Sis ei contra facies inimicorum lurica, in aduersis galea, in prosperis pacientia, in protectione clypeum sempiternum. Amen.

Uiuat inter gentium cateruas magnanimus; sit in iudiciis aequitas singularis. Amen.

Locupletet cum tua predata dextera, frugalem contineat patriam, et suis liberis tribuat profutura. Amen.

Da ei prolixitatem uitę per tempora, et in diebus eius oriatur iustitia. Amen.

A te robustum teneat regiminis solium, ut cum iucunditate et iustitia aeterno glorietur in regno. Amen.

Et praesta ut gentes illi teneant fidem, proceres sui habeant pacem diligent caritatem. Amen.

Tu eius menti benignus inlabere, ut amore te timeat et timore diligit. Amen.

Tu ci honor sis, tu gaudium, tu gaudium, tu uoluntas, tu in merore solatium, in ambiguitate consilium, in itinere consolator. Amen.

Tu in iniuriis defensor, in tribulatione pacientia, in egritudine medicina. Amen.

In te habeat omne consilium, per tuam discat commissa sapientiam regni gubernacula moderari, ut semper felix, semper a te gaudens, de tuis mereatur beneficiis gratulari, et aeternis ualeat commerciis copulari. Amen.

Ut quem tu nobis hodie tua misericordia iocundum presentare dignatus es, tua facias multorum annorum curriculis protectione securum. Amen.

Et ita populus iste pul(?)ulet coalitus benedictione aeternitatis, ut semper mancant tripudiantes in pace uictores. Amen.

Quod ipse prestare digneris, qui cum aeterno patre, simul cum spiritu sancto, uiuis et regnas deus, per omnia secula seculorum. Amen¹.

Item super regem.

Omnipotens deus, det + tibi de rore celi et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et uini et olei, et seruant tibi populi, et adorent te tribus; esto dominus fratrum tuorum, et incuruentur ante te filii matris tuae, et qui bene + dixerit tibi benedictionibus repleatur, et deus erit adiutor tuus. Omnipotens bene + dicat tibi bene + dictionibus celi desuper, bene + dictionibus abyssi iacentis deorsum, bene + dictionibus uberum et uulue; bene + dictiones patrum antiquorum confortatę sint super te².

Alia.

Benedic, domine, fortitudinem principis nostri, et opera manuum illius suscipe, et benedictione tua terra eius repleatur, de bonis fructuum celi, et rore, atque subiacente abysso, de bonis fructuum solis ac lunę, de uertice antiquorum montium, de bonis aeternorum cellium, et de frugibus terrae et plenitudine eius. Bene + dictio illius qui apparuit in rubo ueniat super caput .ill. et plenus erit benedictione domini in filiis, et tingat in oleo pedem suum. Cornua rinocerotis cornua eius, in ipsis uentilabit gentes usque ad terminos terrae, quia ascensor celi auxiliator eius³. Per.

Tunc dicat omnis populus cum episcopo .iii. uicibus.

Uiuat rex .ill. in sempiternum. R. Amen.

Et confirmabitur cum benedictione omni populo in solio regni, et osculant principes, in sempiternum dicentes,

Amen, Amen, Amen.

Deus, perpetuitatis auctor, dux uirtutum omnium, cunctorumque hostium uictor, bene + dic hunc famulum tuum .ill. tibi suum caput inclinanti; effunde super cum gratiam firmam, et in militia in qua probatus consistit, prolixa sanitate, et prospera felicitate cum conserua; ut ubique

¹ Pontif. Egb. p. 102.

² Ib. 103.

³ Ib.

uel pro quibuscumque auxilium tuum inuocauerit, cito adsis, protegas, et defendas¹. Per.

Rectitudo regis est nouiter ordinati, et in solium sublimati, populo tria precepta sibi subdito precipere :

In primis, ut ecclesia dei et omnis populus christianus ueram pacem seruent in omnipotenti deo. R. Amen.

Aliud est, ut rapacitates et omnes iniquitates omnibus gradibus interdicat. R. Amen.

Tertium est, ut in omnibus iudiciis aequitatem et misericordiam precipiat, ut per hoc nobis indulget misericordiam suam clemens et misericors deus. Amen.

Orationes quæ dicenda sunt super archiepiscopo antequam pallium accipiat.

Deus, omnipotens pater, qui non propriis suffragantibus meritis, sed sola ineffabili gratia tua largitate istum famulum tuum ill. populo tuo præcesse iussisti; tribuc per gratiam spiritus sancti tui digne tibi persoluere ministerium sacerdotalis officii, et ecclesiasticis conuenienter seruire ministeriis, plebemque commissam ad gloriam tui nominis, te in omnibus protegente, gubernare concede. Per dominum nostrum.

Alia.

Deus, innocentiae restitutor et amator, dirige hunc famulum tuum ill. spiritus tui feroire, ut in fide inueniatur stabilis, et in operibus suis efficax. Inlumina eum lumine sapientiae: munda eum et sanctifica; da ei consilium rectum, doctrinam sanctam; et qui eum inter summos sacerdotes uoluisti numerare, concede ut quod humano ore eum uoluisti uocari, hoc in conspectu tuo per gratiam tuæ pietatis possit fieri; ut cum electis tuis æterne uitæ beatitudinem percipere mereatur.

Sequitur oratio postquam acceptum fuerit.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, rex regum, et dominus dominantium, clementiam tuam humiliter exoramus, necnon et unigeniti filii tui domini nostri ihesu christi, qui, omnes æterno pontificatu supereminens, solus sine macula sacerdotale ministerium impleuit, simulque sancti spiritus, cuius septiformi gratia cælesti

uirtute cuncta sanctificas; ut hunc famulum tuum ill. diuinę prouidentię gratia largiente, a minoribus usque ad maiora per gradus ascendentem supernę pietatis tuae gremio grataanter suscipias; et quia nobis indignis, quos sedis apostolicę summeque ministros seruitutis non exigentibus meritis, sed dono clementiae tuae constituisti, salutaribus indumentis ad sacri altaris officium foras uestitus impresenti appareat, ab omnibus criminum contagii castigatus, perpetua spiritus tui sanctificatione intus impleri mereatur; uiuique fontis fluentibus irrigatum uirtutum fructibus crescere, et coram omnibus clarescere concedas, ut eius uita aliis possit exempla prebere. Sit ei honor pallei, ornamentum animæ, et unde aduenit fastigium uisibile, inde florescat amor inuisibilis. Tua diuina potentia eum corroboret. Tui filii uirtus uiscera eius fecundet. Tui spiritus gratia interiora eius impletat. Per te firmitatem fidicatholicę non solum sibimet seruandi sed etiam alios docendi causa conseruet. Per te cathedrae episcopalis et ecclesiae uniuersalis scutum non solum a spiritualibus, sed etiam a corporalibus huius seculi aduersitatibus habere mereatur. Per te apostolicę dignitatis in cælis et in terris soluendi et ligandi non solum corpora sed et animas, diuina ditatus gratia, dominium suscipiat, ut ita dignis successibus deuote degens, ad destinata sanctis premia perueniens, æternam accipiat beatitudinem. Per.

Oratio super infirmum penitentem.

Precor, domine, clementiam tuam, ut huic famulo tuo peccata sua et facinora confitenti donare ueniam, et preteritorum criminum culpas relaxare digneris, qui humeris tuis ouem perditam reduxisti, qui publicani confessione placatus es, tu etiam, domine, in huius famuli tui precibus benignus aspira; ut in flebili confessione persistens, pietatem tuam celeriter, et indifficulter exoret, ac sacris altaribus (et) mysteriis restitutus, æternæ uitæ premia consequatur. Per¹.

Orationes super eos qui a dæmonio uerantur.

Omnipotens sempiterne deus, pater domini nostri ihesu christi, te supplices exoramus, im-

¹ Pontif. Egb. p. 103.

¹ Gel. p. 505, with variations.

pera diabolo, qui hunc famulum tuum .ill. detinet, ut ab eo recedat, et extinguitur per impositionem manuum nostrarum. quas nos ponimus carnales per inuocationem tui nominis, et pro meritis beatorum angelorum tuorum et patriarcharum, et prophetarum, et apostolorum, et martyrum, et confessorum, et uirginum, atque omnium sanctorum tuorum. Libera cum qui credit in uerum liberatorem dominum nostrum ihesum christum, ut expurgatus ab omni labo iniquitatis, maiestati tuæ pura mente deseruat, consecutus gratiam spiritus sancti, qui cum patre et filio uiuit et regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Alia.

Medelam tuam deprecor, domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, qui subuenis in periculis, qui temperas flagella dum uerberas; te ergo, domine, supplices deprecamur, ut hunc famulum tuum .ill. eruas ab hac uexatione dia-boli; ut non preualeat inimicus usque ad animæ temptationem. Sicut in iob terminum ei pone; ne inimicus de anima istius, sine remedio tuæ salvationis, incipiat triumphare. Defende, domine, exitum mortis, et spaciū uitæ extende, et re-leua ab hostis maligni temptationibus et figuris phantasmatum famulum tuum, quem creasti ad imaginem tuam, et redemisti pretio magno sancti sanguinis filii tui. In cuius uirtute pre-cipio tibi, quicumque es, inmunde spiritus, ut excaet et recedas ab hoc famulo dei. Disrumpere, domine, per maiestatis tuæ imperium omnes laqueos satane quibus est conligatus, et auxiliū tui ostende uirtutem et opus misericordiæ tuae; ut fugatis infirmitatibus, sana mente, et uiribus sensibusque renouatis, nomen sanctum tuum, in-staurata sanitate, protinus benedicat. Per¹.

Alia.

Vnguo te de oleo sanctificato, ut salueris in nomine patris, et filii, et spiritus sancti in secula seculorum. Amen.

Enpositio manuum super energuminum caticuminum.

Omnipotens semperne deus, a cuius facie cœli distillant, montes sicut cera liquecunt, terra

tremuit, cui patent abissi, quem infernus pauescit, quem omnis irarum motus aspiciens humiliatur: te supplex deprecor, dominator domine, ut in-uocatione nominis tui ab huius famuli tui uexatione inimicus confusus abscedat; ut ab eius possessione anima liberata ad auctorem sue salutis recurrat, liberatoremque suum, diabolico factore depulso, et odore suauissimo spiritus sancti percepto, sequatur. Per¹.

Etem alia pro parvulo energumino.

Domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, uirtutem tuam totis exoro gemitibus pro hoc famulo tuo .ill. a diabolo oppresso, qui etiam indignis inter pressuras donas præsidium; exurge pro huius infantia debellata, et noli diu retinere uindictam; nec ante conspectum tuum ueniant parentum delicta, qui nec pro filio patrem, nec pro patre promisisti filium iudicare; auxiliare, quesumus, inimici furore uexato, ne sine baptis-mate facias eius animam a diabolo possideri: sed potius tenera ætas, maligni oppressionibus liberata, tibi referat gratias sempiternas. Per².

Etem super energumino baptizato.

Deus angelorum, deus archangelorum, deus prophetarum, deus apostolorum, deus martyrum, deus confessorum, deus uirginum, deus pater domini nostri ihesu christi, inuoco sanctum no-men tuum, ac preclarę maiestatis tuæ clementiam supplex exoro, ut mihi auxilium prestare digneris aduersus hunc nequissimum spiritum, ut, ubi-cumque latet, auditō nomine tuo, uelociter exeat uel recedat. Ipse tibi imperat, diabole, qui de supernis cœlorum in inferiora terræ dimergi pre-cepit; ipse tibi imperat, qui retrorsum redire precepit. Audi ergo et time, satanas, uictus et prostratus; abscede in nomine domini nostri ihesu christi. Tu ergo, iniquissime satanas, in-imicus fidei, (hostis) generis humani, mortis rap-tor, iustitiae declinator, malorum radix, fomes uitiorum, seductor hominum, perditor gentium, incitator inuidiæ, origo auaricie, causa discordiæ, excitator dolorum, magister dæmonum, Quid-stas et resistis, cum scis cum tuas perdere uires?

¹ V. p. 236, much varied.

¹ Gel. p. 597; V. p. 237.

illum metue qui in isaac immolatus est, in ioseph uenundatus, in agno occisus, in homine crucifixus, deinde triumphator. Recede in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, et da locum spiritui sancto per hoc signum crucis christi domini nostri. Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat.^y

Alia.

Deus, conditor et defensor generis humani, qui hominem ad imaginem et similitudinem tuam formasti, respice super famulum tuum hunc, qui dolis inuidi serpentis appetitur; quem uestus aduersarius et hostis antiquus atque formidinis horrore circumuolat, et sensum mentis humane stupore defigit, terrore conturbat, et metu trepidi terroris exagit. Repelle, domine, uirtutem diaboli, fallacesque eius insidias amoue procul. Impius temptator aufugiat. Sit nominis tui signo famulus tuus *ill.* et animo tutus et corpore. Tu pectoris huius interna custodias. Tu uiscera regas. Tu corda confirmes. In anima cius aduersariae potestatis temptamenta uanescant. Da ad hanc inuocationem nominis tui gratiam, ut qui hic usque terrebat territus abeat, et uictus abscedat, tibique possit hic seruus tuus, corde confirmato et mente sincera, debitum prebere famulatum. Per.^y

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, osanna in excelsis. Pater domini nostri ihesu christi, qui illum refugam tyrannum gehennæ deputasti, qui unigenitum tuum in hunc mundum misisti, ut illum rugientem leonem concereret; uelociter adtende, accelera, ut cripias hominem ad imaginem et similitudinem tuam creatum a ruina et dæmonio meridiano. Da, domine, terrorem tuum super bestiam quæ exterminauit uineam tuam. Da fidutiam seruis tuis contra nequissimum draconem fortiter stare, nec contempnat sperantes in te, et dicat sicut in pharaone iam dixit, Deum non noui, nec israhel dimitto. Urgueat illum, domine, dextera tua potens discedere a famulo tuo *ill.* ne diutius presumat captiuum tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam dignatus es facere. Adiuro ergo te, serpens antique, per iudicem uiuorum et mortuorum, per factorem mundi, per cum qui habet potestatem mittere in gehennam, ut ab hoc famulo dei, qui ad ecclesiæ præsepio concurrit,

cum metu et ex(er)citu furoris tui festinus discedas. Adiuro te non mea infirmitate, sed in uirtute spiritus sancti, ut desinas ab hoc famulo dei, quem omnipotens deus ad imaginem suam fecit. Cæde, cæde, non mihi, sed ministeriis christi. Illius enim te perurguet potestas, qui te affigens crucis suæ subregauit imperio. Illius enim brachium contremisce, qui, deuictis gemibus inferni, animas ad lucem perduxit. Sit tibi terror corpus hominis. Sit tibi formido imago dei. Nec desistas nec moreris discedere ab homine, quoniam complacuit christo ut in homine habitaret. Et ne me infirmum contempnendum putas, dum me peccatorem nimis esse cognoscis. Imperat tibi dominus; imperat tibi maiestas christi; imperat tibi deus pater; imperat tibi filius et spiritus sanctus; imperat tibi apostolorum fides, sancti petri et pauli, et ceterorum apostolorum. Imperat tibi indulgentia confessorum. Imperat tibi martyrum sanguis. Imperat tibi sacramentum crucis. Imperat tibi mysteriorum uirtus. Exi, transgressor. Exi, seductor, plene omni dolo et fallacia, ueritatis inimice, innocentium persecutor. Da locum, duressime. Da locum, impiissime. Da locum christo, in quo nihil inuenisti de operibus tuis, qui te expoliauit, qui regnum tuum destruxit, qui te uictum ligauit, et uasa tua disrupt, qui te proiecit in tenebras, ubi tibi cum ministris tuis erit preparatus interitus. Sed quid tunc truculente recognitas? quid temerarie retractas? reus omnipotenti deo, cuius statuta transgressus es; reus filio cius ihesu christo, quem temptare ausus es, et crucifigere præsumpsisti; reus humano generi, cui mors tuis persuasionibus uenit. Adiuro, ergo, te, draco nequissime, in nomine agni inmaculati, qui ambulauit super aspidem, et basiliscum, qui conculeauit leonem et draconem, ut discedas ab homine, discedas ab ecclesia dei. Contremisce et effuge, inuocato nomine domini illius quem inferi tremunt; cui uirtutes cælorum, et potestates, et dominationes subiectæ sunt; quem cherubin et seraphin indefessis uocibus laudant. Imperat tibi uerbum caro factum. Imperat tibi natus ex uirgine. Imperat tibi ihesus nazarenus, qui te, cum discipulos cius contempneres, elisum et prostratum exire iussit ab homine; quo presente, cum te ab homine seperasset, nec porcorum gregem presumebas contingere. Recede,

ergo, nunc, adiuratus in nomine eius, ab homine quem ipse plasmavit. Durum tibi est christo uelle resistere. Durum tibi est contra stimulum calcitrare, quia quanto tardius exis, tanto tibi supplicium maius crescit; quoniam non hominem contempnis, sed illum, qui dominator uiuorum et mortuorum est. Qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen.¹

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus, per impositionem scripture huius et gustum aquae, expelle diabolum ab homine isto, de capite, de capillis, de uertice, de cerebro, de fronte, de oculis, de auribus, de naribus, de ore, de lingua, de sublingua, de guttore, de collo, de corpore toto, de omnibus membris, de compaginibus membrorum suorum, intus et foris, de ossibus, de uenis, de nervis, de sanguine, de sensu, de cogitationibus, de omni conuersatione, et operetur in te uirtus christi, in eo qui pro te passus est, ut uitam aeternam merearis. Per¹.

Ordo super electos. Ad caticuminum faciendum.

Omnipotens sempiterne deus, pater domini nostri ihesu christi, respicere dignare super hunc (hos) famulum(los) tuum(os), uel famulam(las), tuam(as) quem (quos) uel quam (quas) ad rudimenta fidei uocare dignatus es; omnem cecitatem cordis ab eo (eis) uel ab ea (eas) expelle; disrumpe omnes laqueos satane quibus fuerat (rant) conligatus(i). Aperi ei (eis), domine ianuam pietatis tuae; ut signo sapientiae tuae imbutus(ti) uel imbuta(tæ) omnium cupiditatum fœtoribus careat(ant), et ad suauem odorem preceptorum tuorum lctus(ti) uel lcta(te) tibi in ecclesia tua deseruiat(ant); et proficiat(ant) de die in diem, ut idoneus(nei) uel idonea(neæ) efficiatur(antur) accedere ad gratiam baptismi tui percepta medicina. Per eundem².

Alia.

Preces nostras, quesumus, domine, clementer

exaudi, et hunc (hos) electum(tos) tuum(os) uel electam(tas) tuam(as) crucis dominice, cuius impressione cum (cos) uel eam(as) signamus, uirtute custodi; ut magnitudinis gloria rudimenta seruans(antes) per custodia mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mercatur (antur). Per¹.

Alia.

Deus, qui humani generis ita es conditor ut sis etiam reformator, propitiare populis adoptiuis, et nouo testamento sobolem noue prolis adscribe, ut filios promissionis quod non potuerunt assequi per naturam, gaudcant se perceperisse per gratiam. Per².

Benedictio salis dandum caticuminum.

Exorcizo te, creatura salis, in nomine dei patris omnipotentis, et in caritate domini nostri ihesu christi, et in uirtute spiritus sancti. Exorcizo te per deum uiuum, et per deum uerum, qui te ad tutelam humani generis procreauit, et populo uenienti ad credulitatem per seruos suos consecrari precepit, ut in nomine sanctæ trinitatis efficiar salutare sacramentum, ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te, domine deus noster, ut hanc creaturam salis, quem tu, domine, sanctificando sanctifices, benedicendo benedicas, ut fiat omnibus accipientibus perfecta medicina permanens in uisceribus eorum. In nomine domini nostri ihesu christi, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen³.

Hac oratione exulta, accipiat sacerdos de codice sale, et ponat in ore infantis, dicens :

Accipe saltem sapientię propitiatus in uitam aeternam⁴.

Oratio post datum salis.

Deus patrum nostrorum, deus uniuersę conditor, ueritas, te supplices exoramus, ut hunc (hos) famulum(los) tuum(os), uel famulam(las) tuam(as) respicere digneris propitius, et hoc primum pabulum salis gustantem non diutius esurire permittas, quominus cybo expleatur(antur)

¹ Gel. p. 533.

² Ib. 534.

³ Ib.

⁴ Ib.

² Gel. p. 533.

cælesti; quatinus sit (sint) semper, domine, spiritu seruiens(tes), spe gaudens(tes), tuo semper nomini seruiens(tes). Perduc eum(os) uel cam(as) ad noue regenerationis lauacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum tuarum premia consequi mereatur(antur). Per¹.

Benedictio fontis.

Omnipotens sempiterne deus, adesto magne pietatis tuæ mysteriis; adesto sacramentis, et ad creandos nouos populos, quos tibi fons baptismatis parturit, spiritum adoptionis emitte, ut quod humilitatis nostræ gerendum est mynisterio, tuæ uirtutis impleatur effectu. Per².

Alia.

Adsit, domine, huic lauacro tuæ uirtutis operatio, et abolendis uitiis conferendisque sacramentis tuæ regenerationis impleatur effectu. Per dominum nostrum³.

Alia.

Deus, qui inuisibili potentia sacramentorum tuorum mirabiliter operaris effectum, et licet nos tantis mysteriis exsequendis simus indigni, tu tamen gratiæ tuæ dona non deserens etiam ad nostras preces aures tuę pietatis inclinas⁴.

Deus, cuius spiritus super aquas inter ipsa mundi primordia ferebatur, ut iam tunc uirtutem sanctificationis aquarum natura conciperet⁵.

Deus, qui nocentis mundi crimina per aquas abluens, regenerationis speciem in ipsa diluui effusione signasti, ut unius eiusdemque elementi ministerio, et finis esset uitiis et origo uirtutibus, respice in faciem ecclesiae tuæ, et multiplica in ea regenerationes tuas; qui gratiae tuae affluentis impetu lœtificas ciuitatem tuam, fontemque baptismatis aperis toto orbe terrarum gentibus innouandis, ut tuæ maiestatis imperio sumat unigeniti tui gratiam de spiritu sancto; qui+ hanc aquam regenerandis hominibus preparatam archana sui luminis ammixtione fecundet; ut sanctificatione concepta ab immaculato diuini fontis utero, in nouam renata creaturam progenies cælestis emergat. Et quos aut sexus in corpore aut ætas discernit in tempore, omnes

in unam pariat gratia mater infantiam. Procul, ergo, hinc, iubente te, domine, omnis spiritus inmundus abscedat. Procul tota nequitia diabolice fraudis absistat. Nihil hic loci habeat contrariae uirtutis ammixtio. Non insidiando circumuolet, non latendo subripiat, non inficiendo corrumpat. Sit hæc sancta et innocens creatura libera ab omni impugnationis incursu, et totius nequitiae purgata discessu. Sit fons uiuus, aqua regenerans, unda purificans, ut omnes hoc lauacro salutifero diluendi, operante in eis spiritu sancto, perfecte purgationis indulgentiam consequantur¹.

Vnde bene+dico te, creatura aqua, per deum ui+uum, per+deum sanctum, qui te in principio uerbo separauit ab arida, cuius spiritus super te ferebatur, qui te de paradysø manare, et in quattuor fluminibus totam terram rigare precepit; qui te in deserto amaram, suavitate indita, fecit esse potabilem, et sipienti populo de petra produxit. Bene+dico te per ihesum christum, filium eius unicum, dominum nostrum, qui te in chana galilæa signo admirabili sua potentia conuertit in uinum; Qui pedibus super te ambulauit, et a iohanne in iordanæ in te baptizatus est; qui te una cum sanguine suo de latere suo produxit; et discipulis suis iussit, ut credentes baptizarentur in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, et fi+lii, et spir+itus sancti².

Hæc nobis præcepta seruantibus tu, deus omnipotens, clemens adesto. Tu benignus aspira; tu has simplices aquas tuo ore benedicito, ut preter naturalem emundationem, quam lauandis possint adhibere corporibus, sint etiam purificatis mentibus efficaces³.

Hie pones cercum in fontem.

Descendat in ha(n)c plenitudinem fontis uirtus spiritus tui,

et insuffla ter in aqua,

et totam huius aquæ substantiam regenerandi fecundet effectu. Hic omnium peccatorum maculæ deleantur. Hic natura ad imaginem tuam condita, et ad honorem sui reformata principii, cunctis uerustatis squaloribus emundetur; ut omnis homo hoc sacramentum regenerationis in-

¹ Gel. p. 534.

² Gel. p. 568; V. p. 63.

³ Ib.

⁴ Ib.

⁵ Ib.

¹ Gel. p. 568.

² Ib.

³ Ib.

gressus, in uere innocentiae nouam infantiam renascatur. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen¹.

Post hæc accipies chrisma cum uasco, et fundes in cruce super aquam, dicens:

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, sanctificetur, et se(cun)detur fons iste.

Et aspargis super adstantes. Qui autem uoluerit accipiat de ipsa aqua, et asperget ubicumque necesse fuerit. Et tunc primum inquires nomen hominis, ita dicendo:

Int. Quid uocaris?

R. Ita.

Int. Abrenuntias satanæ?

R. Abrenuntio.

Int. Et omnibus operibus ciui?

R. Abrenuntio.

Int. Et omnibus pompis ciui?

R. Abrenuntio.

Et tunc suffla in faciem ciui, et dicens:

Accipe spiritum sanctum.

Deinde fac crucem cum pollice in fronte, et in pectori ciui, dicendo ita:

Accipe signum crucis tam in fronte quam in corde; sume fidem celestium preceptorum dei².

Deinde dicens orationes has:

Oremus.

Rogamus te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, miserere famulo(lis) tuo(os), uel famule(las) tuæ(as), quem (quos) uel quam (quas) uocare ad rudimenta fidei dignatus es. Omnem cecitatatem cordis ab eo (eis) uel ab ea (eis) expelle. Disrumpe omnes laqueos satane quibus fuerat(ant) conligatus(ti). Aperi ei(is), domine, ianuam ueritatis tuæ; ut signo sapientiae tue imbutus(ti) uel induita(tq) omnium cupiditatum foctoribus careant(at), atque suavi odore preceptorum tuorum lætus tibi in ecclesia tua deseruiat(ant), et proficiat de die in diem, ut idoneus efficiatur promissæ gratiae tuæ, in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, in sæcula sæculorum. Amen.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne

deus, pater domini nostri ihesu christi, cuius antiquitas sine initio, æternitas sine fine est; deus, omnium rerum creator, et ipse non genitus, Deus inuisibilis et omnia uidens, deus incomprehensibilis et omnia comprehendens, inuoco nomen sanctum tuum super opera manuum tuarum, ut hoc plasma¹ quod in conspectu diuinæ maiestatis tuæ ad spem immortalitatis aspirare dignatus es, per uirtutem sacramentorum cælestium omnibus inimici mortalibus insidiis exuatur. Tu enim hominem ad imaginem tuam facere dignatus es, in cuius faciem insufflasti spiritum uitæ,

suffla,

et factus est homo in animam uiuentem, sic itaque hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ill. uel famulam(las) tuam(as), quesumus, domine, constituas in spiritu uiuificante, ut cognoscat te deum uiuum, te deum uerum et unigenitum filium tuum ihesum christum quem misisti, et spiritum sanctum. Signum quoque salutare, quod in eum(os) uel eam(as) nunc conferre dignatus es, custodias usque in finem, ut integer (gri) uel integra(gre), et purus(ri) uel pura (ræ) perducatur(cantur) ad lauacrum aque regenerationis, data ei(is) remissione omnium peccatorum. Per.

Deinde ponit saltem in ore infantum dicendo ita:

Accipe saltem sapientiae propitiatus² in uitam æternam³. Pax tibi. Amen.

Oremus.

Spes omnium finium terræ et in mari longe, qui sanctos montes tuos preparasti in uirtute tua, et accingeris potentia, qua in te sperantes defensare digneris, depreciationm nostram elemente exaudi, et hunc(his) catecumenum(nis) tuum(is) crucis dominice, cuius impressione signatus(ti) est (sunt) uirtute custodi, ut agnitionis tuæ rudimenta seruans(uantes), per custodiam mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereatur(antur), seruaturus(ri) per te quicquid, te largiente, percepit(perint). Per.

Nec te latet, satanas, imminere tibi pœnas, imminere tibi tormenta, diem iudicij, diem super(p)licii sempiterni, diem qui uenturus est uelut clibanus ardens; in quo tibi atque angelis tuis

¹ Gel. p. 568.

² Ib. 593.

¹ p. 230, n. 1.

² So O; om. V.

³ V. p. 153.

sempiternus est preparatus interitus; et ideo pro tua nequitia, dampnate atque dampnande, da honorem deo uiuo, da honorem ihesu christo filio eius; da honorem spiritui sancto paraclito. In cuius uirtute precipio tibi, quicumque es, inmunde spiritus, ut excas et recedas ab hoc (his) famulo(lis) dei, uel ab hac (his) famula (labus) dei, quem (quos) uel quam (quas) hodie deus et dominus noster ihesus christus ad suam sanctam gratiam et benedictionem uocare dignatus est; ut fiat eius templum per aquam regenerationis in remissionem omnium peccatorum. In nomine domini nostri ihesu christi, qui iudicaturus est uiuos et mortuos et seculum per ignem¹. Amen.

Deinde tanges ei nares et aures de sputo et dices:

Effeta, quod est, adaperire, in odorem suavitatis. Tu autem effugare, diabole, adpropinquabit enim iudicium dei².

Postea tanges ei pectus de oculo exorcizato et dices:

Exi, inmunde spiritus.

Deinde inter scapulas:

Da locum spiritui sancto.

Et interrogat presbiter nomen, dicendo ita:

Int. Quid uocaris?

R. Ita.

Int. Credis in deum patrem omnipotentem?

R. Credo.

Int. Credis et in ihesum christum, filium eius unicum, dominum nostrum?

R. Credo.

Int. Credis et in spiritum sanctum, sanctam ecclesiam catholicam, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem?

R. Credo.

Et accipiet presbiter eos a parentibus eorum, et baptizantur primi masculi, deinde feminine, sub trina mersione, sanctam trinitatem semel inuocando, ita dicendo:

Int. Vis baptizari?

R. Volo.

Deinde dicit: Et ego baptizo te. *Nomina ill.* In nomine patris, *et mergit semel*, et filii, *et mergit iterum*, et spiritus sancti, *et mergit tertio*.

Ut autem surrexerint a fonte, facit presbiter signum crucis de chrisma cum folice in uertice eius, dicens hanc orationem:

Deus omnipotens, pater domini nostri ihesu christi, qui te regenerauit ex aqua et spiritu sancto, quique dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te linit ill.

et unguet presbiter caput ipsius de chrisma, dicens,

ipse te linit chrismate salutis in christo ihesu, in uitam aeternam¹. R. Amen.

Tunc posito chrismali in capite baptizati, dicit sacerdos:

Accipe uestem candidam, puram, et immaculatam, quam perferas ante tribunal domini nostri ihesu christi in uitam aeternam². R. Amen.

Deinde communicetur a presbitero, ita dicendo:

Omnipotens sempiterne deus, qui regenerasti famulum tuum, uel famulam tuam, ex aqua et spiritu sancto, quique dedisti ei remissionem omnium peccatorum, tribue ei continuam sanitatem, ad agnoscendam unitatis tuae ueritatem. Per³.

Encipit ordo ad uisitandum et unguendum infirmum.

Primitus audiat sacerdos confessionem infirmi, et oret pro illo, et benedicat cum, dicens:

Oratio.

Omnipotens deus, qui dixit. Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego cum coram patre meo qui in caelis est, ipse te benedicat et custodiat semper, detque tibi remissionem omnium peccatorum, et uitam aeternam.

Et hortetur ei, ut declinet a malo et faciat bonum, et per penitentiam indictam reconcilietur.
Deinde si peccata criminalia habuerit, episcopus aut presbiter dicat super eum orationes ad dandam penitentiam:

Exaudi, domine, preces nostras. *Require Fer. iii. caput ieiunii.*

Si autem episcopus adfuerit, imponat capitum manum, siue sacerdoti[s], siue cuiuscumque infirmi,

¹ Gel. p. 563; V. pp. 61, 156.

² Ib.

¹ Gel. p. 570; V. p. 65.

³ Compare Gel. p. 596.

² R. Rit. p. 30.

ad reconciliandum. Alioquin presbiter reconcilians presbitero manum superponere non debet; ceteris vero infirmis superponat capiti manum, dicens orationem ad reconciliandum:

Adesto, domine, supplicationibus nostris. *Require Fer. v. in eccl. domini.*

Deinde canendi sunt xvii. psalmi penitentiales, cum letania:

Domine, ne in ira tua .i.

Beati quorum.

Domine, ne in ira tua .ii.

Miserere .i.

Domine, exaudi .i.

De profundis.

Domine, exaudi .ii.

Inchoante autem letania. dicat sacerdos:

Parce, domine, parce famulo tuo .ill. quem redemisti, christe, sanguine tuo. Ne in aeternam irasceraris ei. Amen.

Tribus uicibus. Sequitur letania et preces.

Pater noster.

Saluum fac seruum tuum.

Dominus conseruat eum.

Dominus opem ferat illi super lectum.

Dominus custodiat te ab omni.

Dominus custodiat introitum.

Angelis suis mandauit.

Perfice gressus illius in semitis.

Domine auerte faciem tuam a peccatis illius, et omnes iniquitates eius dele.

Esto ei, domine, turris fortitudinis.

Conuertere, domine, aliquando.

Nihil proficiet inimicus in eum.

Mitte ei, domine, auxilium.

Domine, exaudi.

Miserere mei, deus .i.

Sequitur oratio.

Omnipotens deus, qui in nomine unigeniti sui misit spiritum sanctum secundum promissionem suam discipulis suis, effundat super te spiritum paraclitum septiformem de caelis; repleteque te spiritu timoris sui, spiritu scientiae et pietatis, spiritu consilii et fortitudinis, spiritu sapientiae et intellectus, qui excoquat omnem rubiginem peccatorum tuorum, ut nullis iam preterit iniquitatibus uel fragilitatis confundaris erroribus; sed inducat in omnem, sicut idem promisit filius,

ueritatem scientiae; custodiatque te a totius prauitate nequitiae, et mundane conuersationis, seu carnalis inmunditiae contagione, ac mentis impure affectu, et omnium inimicorum uisibilium et inuisibilium scilicet infestationibus uel incursu, perducatque te ad gratiam et gloriam regni sui, cuius uirtus et imperium permanet in secula seculorum. Amen.

Alia.

Omnipotens mitissime deus, respice propitius preces nostras, et libera cor famuli tui .ill. de malarum temptatione cogitationum, ut sancti spiritus dignum fieri habitaculum inueniatur. Per.

Deinde spargit aquam benedictam super illum, et super dominum eius, dicens hanc orationem :

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens aeterno deus, et mittere dignare sanctum angelum tuum de caelis, qui custodiat, foueat, protegat, uisitet, et defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per.

Sequitur epistola. Tristatur aliquis uestrum.

Et euangelium. In illo tempore intrauit ihesu capharnaum.

Oratio.

Omnipotens deus, qui per os beati apostoli tui iacobi hunc ministerium infirmis hominibus facere precepisti; conserua famulo tuo .ill. tuarum dona uirtutum, et concede ut medelam tuam non solum in corpore sed etiam in anima sentiat. Per.

Alia.

Domine deus, qui per apostolum tuum locutus es: Infirmatur quis in uobis, inducat presbiteros ecclesie, et orent super eum, unguentes eum olio sancto in nomine domini, et oratio fidei saluabit infirmum, et alleuabit eum dominus, et si in peccatis sit dimittentur ei. Cura, quesumus, redemptor noster, gratia spiritus sancti languores istius infirmi, et eius sana uulnera, ac dimitte peccata, atque dolores cunctos cordis et corporis expelle ab eo, et plenam ei interius exteriusque sanitatem misericorditer redde, ut ope misericordie tuę restitutus et sanatus, ad pristinam pietatis tuae reparetur officia. Per.

Alia.

Oremus dominum nostrum ihesum christum, et cum omni supplicatione rogemus, ut hunc fa-

mulum suum .ill. per angelum sanctum suum visitare, (+) laetificare, (+) et (+) confortare digneatur, qui uiuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Et sic perunguant singuli sacerdotes infirmum de oleo sanctificato, facientes crucem in collum, et guttur, et pectus, et inter scapulas, et per quinque sensus corporos. et in supercilia oculorum, et in narces intus et foris, et in narium summitatem siue interius, et in labia exterius. id est deforis, Ut maculae, que per quinque sensus mentis et corporis fragilitate carnis aliquando inhaescunt, hac medicina spirituali, et domini misericordia pellantur. Sequitur unctio.

Oratio.

Per istam unctionem et domini benedictionem mundentur ab omni sorde et contagione peccati ac sanctificantur manus et os, cor quoque, tactus, uidelicet sensus, uisus, auditus, et gustus, totumque corpus et anima tua, ut idoneus officiaris ad uocandum in nomine eiusdem domini dei nostri. Reddat tibi dominus laetitiam salutaris sui, et spiritu principali te confirmet. Sanctum quoque spiritum innouet in uisceribus tuis, et ne auferat illum a te; sed benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti descendat super te, quae copiose super te desfluat, et in extrema corporis tui descendat. Interius exteriusque te repleat atque circumdet, ac sit semper tecum, nunc et in secula seculorum. Amen.

Et sic denique unguatur egrotus. primitus, ad aurem eius dextram, et in fronte, et ad aurem sinistram, dicentibus singulis sacerdotibus ita:

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, accipe sanitatem mentis et corporis.

Sequitur benedictio.

Benedic te deus pater; sanct te filius; illuminet te spiritus sanctus, corpus tuum custodiat; animam tuam saluet, cor tuum inradiet, sensum tuum dirigat, et ad supernam uitam te perducat. Qui uiuit.

Ad oculos. Alia.

Vnguo oculos tuos de oleo sanctificato, ut quicquid inlicito usu deliquisti, huius unctione olei expiatur. Per.

Deinde in utraque scapula.

; Vnguo has scapulas de oleo sacrato, ut ex

omni parte spiritali protectione munitus iacula diabolica uiriliter contempnere, ac procul possis eum robore superni iuuaminis repellere. Per.

Ad narcs. Alia.

Vnguo narcs has de oleo sacro, ut quicquid noxie contractum est odorato superfluo, ista medicatione sanctetur. Per.

Ad labia. Alia.

Vnguo labia ista consecrati olei medicamento, ut quicquid otiosa uel etiam criminosa peccasti locutione, diuina clementia miserante, expurgetur unctione hac. Per.

Deinde in pectorc et retro.

Vnguo pectus tuum de oleo sancto, ut hac unctione protectus fortiter stare ualeas aduersus aerias cateruas. Per.

Ad manus unguendum.

Vnguo has manus de oleo consecrato, ut quicquid inlicito uel noxio opere peregerunt hac unctione euacuctur. Per.

Deinde in uerticem.

Vnguo caput tuum oleo sanctificato, in nomine patris et filii et spiritus sancti, ut more militis uncti preparatus ad luctam aerias possis superare cateruas. Per.

Ad pedes unguendum.

Vnguo pedes hos de oleo benedicto, ut quicquid superfluo uel nocio incessu commiserint. ista aboleat perunctio. Per.

Unctus autem infirmus. dicantur haec orationes singule a singulis sacerdotibus.

Domine, ihesu christe, qui es saluatio et redemptio nostra, qui es uera salus et medicina, a quo omnis sanitas et medicamentum uenit, qui apostoli tui uoce nos instruis, ut languidos olei liquore tangentis tuae postulemus misericordiam pietatis; respice propitius super hunc famulum tuum .ill. ab illa mirabili summitate caelorum; et quem languor curuat ad exitum, et uirium defectio iam pertrahit ad occasum, medela tuae gratiae saluti restituat castigatum. Extingue in eo, domine, libidinum, febriumque, et dolorum stimulos, ac uitorum obtege cruciatos(u) aegri-

tudines et cupiditatum tormenta dissolue; superbie inflationem tumoremque compesce; ulcera et putredines uitiorum euacula; uiscerum interna cordiumque ac medullarum et cogitationum sana discrimina; conscientiarum atque plagarum obducito cicatrices; physicis typicisque adesto perculis; ueteres immensasque remoue passiones; opera carnis ac sanguinis materiamque compone; ac delictorum illi ueniam propitiatus adtribue; sieque illum tua iugiter custodiat pietas, ut nec ad correctionem aliquando sanitas, nec ad perditionem, te auxiliante, nunc perducat infirmitas. Fiatque illi haec olei sacra perunctio concita morbi presentis expulsio, et peccatorum omnium optata remissio, per te, christe ihesu saluator, et redemptor noster, et domine, qui cum patre et spiritu sancto uiuis per.

Alia.

Proprietetur dominus cunctis iniquitatibus huius infirmi .ill. et sanct omnes languores illius, redimatque de interitu perpetuae mortis uitam eius; et corroboret ac satiet in bonis omnibus desiderium ipsius, qui solus in trinitate unus deus uiuit.

Alia.

Deus, qui facturę tuę pio semper dominaris affectu, inclina aurem tuam supplicationibus nostris; et famulum tuum .ill. ex aduersa ualitudine corporis laborantem placatus respice, et uisita in salutari tuo, ac cælestis gratic presta medicinam¹. Per.

Alia.

Deus, qui humano generi, et salutis remedium et uitae aeterne numera contulisti, conse(r)ua famulo tuo .ill. tuarum dona uirtutum et concede ut medelam tuam non solum in corpore, sed etiam in anima sentiat. Per dominum nostrum.

Alia.

Virtutum cælestium deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, et omnem infirmitatem precepti tui potestate depellis; adesto proptius huic famulo tuo .ill. ut, fugatis infirmitibus et uiribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitatem, benedicat. Per.

Alia.

Respice, domine, famulum tuum .ill. in infirmi-

tate sui corporis laborantem, et animam refoue quam creasti; ut castigationibus emendata continuo sentiat se tua medicina saluatum. Per.

Alia.

Deus, qui famulo tuo ezechie ter quinos annos ad uitam donasti, ita et famulum tuum .ill. a lecto egredituris tua potentia erigat ad salutem. Per.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, qui fragilitatem conditionis nostræ, infusa uirtutis tuæ dignatione, confirmas, ut salutaribus remedii pietatis tuae corpora nostra et membra uegetentur, super hunc famulum tuum .ill. propitiatus intende, ut omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristine sanitatis perfecte reparetur. Per.

Hic communicetur infirmus, et ponat sacrificium in uino sine aqua. dicens¹:

Fiat commixtio et consecratio corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi nobis et omnibus accipientibus in remissionem omnium peccatorum, et uitam aeternam. Amen.

Et sic faciant ill per vitrem dics, si necessitas fuerit, tam de communione quam et de alio officio. Debent etiam ex ministris sancte dei ecclesie infirmis cum summa reverentia per singulos dics decantare uesperos et matutinas.

Oratio.

Deus, miserator omnium in te credentium, exaudi preces nostras, et super infirmantem famulum tuum .ill. cælestem infunde medicinam. Per.

Incipiunt orationes pro peccatis.

Exaudi, quesumus, domine, gemitum populi supplicantis, et qui de meritorum qualitate diffidimus non iudicium sed misericordiam consequi mereamur. Per.

Alia.

Succurre, quesumus, domine, populo supplenti, et opem tuam tribue benignus infirmis, ut sincera tibi mente deuoti et presentis uite remedii gaudeant et futurae. Per dominum nostrum.

¹ Gel. p. 735; V. p. 211.

¹ Introd. § 50.

Orationes.*Alia.*

Exaudi quesumus, domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas et pacem. Per.⁹

Alia.

Deus, qui iuste irasceris et clementer ignoscis, afflitti populi lacrimas respice, et iram tuæ indignationis quam iuste meremur auerte. Per.⁹

Alia.

Conserua, quesumus, domine, populum tuum, et ab omnibus quas meremur aduersitatibus redde securum, ut tranquillitate percepta, deuota tibi mente deseruiat. Per dominum nostrum.⁹

Alia.

Afflictionem familie tuæ, quesumus, domine, intende placatus, ut, indulta uenia peccatorum, de tuis semper ueniis gloriemur. Per dominum.⁹

Alia.

Præsta populo tuo, domine, quesumus consolationis auxilium; ut diuturnis calamitatibus laborantem propitius respirare concede. Per dominum nostrum.⁹

Alia.

Ab omnibus nos, quesumus, domine, peccatis propitiatus absolue, ut, percepta uenia peccatorum, liberis tibi mentibus seruiamus. Per dominum nostrum.⁹

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui nostris fatigamur offensis, et merito nostræ iniquitatis affligimur, pietatis tuę gratiam consequi mereamur. Per.⁹

Alia.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, suscipe depreciationm nostram, et quos delictorum catena constringit, miseratio tuę pietatis absoluat. Per.⁹

Alia.

Exaudi, domine, populum tuum tota tibi mente subiectum; ut corpore et mente protectus quod piæ credit tua gratia consequatur. Per.⁹

Alia.

Subiectum tibi, domine, populum propitiatio

Orationes.

cælestis amplificet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per.⁹

[Alia].

Purifica, quesumus, domine, tuorum corda fidelium; ut a terrena cupiditate mundati et presentis uitæ periculis exuantur, et perpetuis donis firmantur. Per.⁹

Alia.

Clamantium ad te, quesumus, domine, preces dignanter exaudi, ut sicut niniuitis in afflictione positis pepercisti, ita nobis in presenti tribulatione succurre. Per.⁹

Alia.

Miserere iam, quesumus, domine populo tuo, et continuis tribulationibus laborantem celeri propitiatione lætica. Per.⁹

[Alia].

Auxiliare, domine, querentibus misericordiam tuam, et da ueniam confitentibus, parce supplicibus; ut qui nostris meritis flagellamur, tua miseratione saluemur. Per dominum.⁹

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui iram tuæ indignationis agnouimus misericordiae tuæ indulgentiam consequamur. Per.⁹

Alia.

Tribulationem nostram, quesumus, domine, propitius respice; et iram tuæ indignationis quam iuste meremur propitiatus auerte. Per.⁹

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, afflitti populi lacrimas respice, et iram tuę indignationis auerte, ut qui reatum nostrę infirmitatis agnoscimus tua consolatione liberemur. Per.⁹

[Alia].

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos offensa nostræ per flagella cognoscimus tuæ consolationis gratiam sentiamus. Per.⁹

Alia.

Ne despicias, omnipotens deus, populum tuum in afflictione clamantem; sed propter gloriam nominis tui tribulantibus(tis) succurre placatus. Per.⁹

Alia.

Exaudi, domine, gemitum populi tui, nec plus apud te ualeat offensio delinquentium, quam misericordia tua indulta fletibus supplicantium. Per.⁹

[Alia].

Omnipotens (deus) misericordiam tuam in nobis placatus inpende; ut qui te contempnendo culpam incurrimus, confitendo ueniam consequamur. Per.⁹

Alia.

Deus, refugium pauperum, spes humilium, salusque misericordia, supplications populi tui clementer exaudi; ut quos iustitia uerberum fecit afflictos, abundantia remediorum faciat consolatos. Per.⁹

Alia.

Moueat pietatem tuam, quesumus, domine, subiecte tibi plebis affectus, et misericordiam supplicatio fidelis obtineat, ut quod meritis non presumit, indulgentiae largitate percipiat. Per dominum.⁹

Alia.

Aures tuæ pietatis, quesumus, domine, precibus nostris inclina, ut qui peccatorum nostrorum flagellis percutimur, miserationis tuæ gratia libremur. Per.⁹

Alia.

Memor esto, quesumus, domine, fragilitatis humane, et qui iustæ uerberas peccatores, parce propitiatus afflictis. Per.⁹

Alia.

Auerte, quesumus, domine, iram tuam propitiatus a nobis; et facinora nostra quibus indignationem tuam prouocamus expelle. [Per].⁹

Encipiunt orationes cotidiana.

Deus, qui conspicis omni nos uirtute destitui, interius exteriusque custodi; ut et ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.⁹

Alia.

Subueniat nobis, quesumus, domine, misericordia tua, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente salvatori. Per.⁹

Alia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis indulges consuete misericordiae tribue benignus effectum. Per.⁹

Alia.

Vox clamantis ecclesie ad aures, domine, quesumus, tue pietatis ascendat, ut percepta uenia peccatorum, te fiat operante deuota, te protegente, secura. Per.⁹

Alia.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animarum nostrarum medere languoribus; ut, remissione percepta, in tua semper benedictione letemur. Per.⁹

Alia.

Ecclesiæ tuæ uoces, quesumus, domine, placatus admitte; ut, destructis aduersitatibus cunctis, secura tibi seruiat libertate. Per.⁹

Alia.

Nostris, domine, quesumus, propitiare temporibus, ut tuo nomine dirigatur et romana securitas, et deuotio christiana. Per.⁹

Alia.

Largire, quesumus, domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem; ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et secura tibi mente deseruant. Per.⁹

[Alia].

Gaudeat, domine, quesumus, plebs tua beneficiis imperatis; et cui fidutiam sperande pietatis indulges, optate misericordiae presta benignus effectum. Per.⁹

Alia.

Fideles tuos, domine, quesumus, corpore pariter et mente purifica; ut tua inspiratione conpuncti noxiæ delectationes uitare preualeant. Per.⁹

Alia.

Dies nostros, quesumus, domine, placatus intende, pariterque nos et a peccatis absolle proptius, et a cunctis eripe benignus aduersis. Per.⁹

Alia.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis; ut bonis operibus inherendo, tua semper mereatur uirtute defendi. Per dominum.⁹

Alia.

Proficiat, domine, quesumus, plebs tibi dicata pie deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuę sit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per.?

Alia.

Respic, domine, propitius plebem tuam, et toto tibi corde subiectam, presidiis inuictę pietatis adtolle. Per.?

Alia.

Libera, domine, quesumus, a peccatis et hostibus tibi populum supplicantem; ut in sancta conuersatione uiuentes nullis afficiantur aduersis. Per.?

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, ne nos tua misericordia derelinquat, quae et errores nostros semper amoueat, et noxia cuncta depellat. Per dominum.?

Alia.

Tuere, domine, populum tuum, et salutaribus presidiis semper adiutum, beneficiis adtolle continuis et mentis et corporis. Per.?

Alia.

Protector in te sperantium, deus, salua populum tuum, ut a peccatis liber et ab hoste securus in tua semper gratia perseveret. Per.?

Alia.

Conserua, quesumus, domine, populum tuum, et quem salutaribus presidiis non desinis adiuuare, perpetuis tribus gaudere beneficiis et mentis et corporis. Per.?

[*Alia*.]

Adesto, domine, populis tuis in tua uirtute fidentibus, et tuae dextere suppliciter inclinantes perpetua defensione conserua. Per.?

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut semper rationabilia meditantes, quae tibi sunt placa, et dictis exsequamur et factis. Per.?

Alia.

Benedictionem tuam, domine, populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, et gratam tibi semper exhibeat seruitutem, et propitiationis tuę beneficia semper inueniat. Per.?

Alia.

Familiam tuam, domine, dextera tua perpetuo circumdet auxilio, ut ab omni prauitate defensa donis caelestibus prosequatur. Per.?

Alia.

Gaudet, domine, quesumus, populus tuus semper benedictione confisus; ut temporalibus beneficiis adiuuetur et erudiatur æternis. Per.?

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut inter innumeros uitę presentis errores tuo semper moderamine dirigamur. Per.?

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uiam tuam deuota mente currentes, subripientium delictorum laqueos euadamus. Per.?

Alia.

Da populo tuo, quesumus, domine, spiritum ueritatis et pacis, ut et te tota mente cognoscat, et quae tibi sunt placita toto corde sectetur. Per.?

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui cælestia simul et terrena moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris concede temporibus. [Per].?

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et in tua confidentes, ab omni nos aduersitate custodi. Per dominum.?

Alia.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui infirmitatis nostræ conciū de tua uirtute confidimus sub tua semper pietate gaudeamus. Per.?

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, cælesti protectione circumda; ut, te parcente, sit libera, te custodiente, a malis omnibus sit secura. Per.?

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui in sola spe gratiæ cælestis innititur, celesti etiam protectione muniatur. Per.?

Alia.

Fac nos, quesumus, domine, domine deus noster, in tua deuotione gaudere, quia perpetua est et plena felicitas si bonorum omnium seruiamus auctore. Per.⁹

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et dies nostros in tua pace dispone, ut a cunctis perturbationibus liberati tranquilla tibi seruitute famullemur. Per.⁹

Alia.

Percipiat, domine, quiesumus, populus tuus misericordiam quam depositit, et quam precatur humiliter indulgentiam consequatur et pacem. Per.⁹

Alia.

Concede, quiesumus, domine, populo tuo ueniam peccatorum, et quod meritis non presumit indulgentiae tuę celeri largitate percipiat. Per.⁹

Alia.

Pretende nobis, domine, misericordiam tuam, ut quae uotis expetimus conuersatione tibi placita consequamur. Per.⁹

Orationes matutinales.

Inlumina, domine, quiesumus, in te tuorum corda seruorum, ut tuo semper munimine et tuo auxilio protegamus. Per dominum nostrum.⁹

Alia.

Inlumina, domine, quiesumus, tenebras nostras, et totius noctis insidias tu repelle propitius. Per.⁹

Alia.

Tua nos, domine, ueritas semper inluminet, et ab omni prauitate defendat. Per.⁹

Alia.

Salua nos, omnipotens deus, et lucem nobis concede perpetuam. Per.⁹

Alia.

Deus, qui diem discernis a nocte, actus nostros a tenebrarum distingue caligine, ut semper quę sancta sunt meditantes in tua iugiter luce uiuamus. Per.⁹

Alia.

Quiesumus, domine deus noster, diei molestias noctis quietę sustenta; ut, necessaria temporum

uicissitudine succedente, nostra reficiatur infirmitas. Per.⁹

Alia.

Adesto, domine, precibus nostris, et die nocturne nos protege, ut, quibuslibet alternationibus temporum, tua semper incommutabilitate firmemur. Per.⁹

Alia.

Exaudi nos deus, salutaris noster, et mentibus nostris gratię tuę lumen ostende. Per.⁹

Encipiunt orationes matutinales seu uespertinales.

Vox nostra te, domine, semper deprecetur, et ad aures tuę pietatis ascendat. Per.⁹

Alia.

Præsta, quiesumus, omnipotens deus, ut liberis tibi mentibus seruiamus. Per.⁹

Alia.

Vt tuam, domine, misericordiam consequamur, fac nos tibi tota corde esse deuotos. Per.⁹

Alia.

Suscipe, domine, preces nostras, et clamantium ad te pia corde propitius intende. Per.⁹

Alia.

Cunctas, domine, semper a nobis iniquitates repelle; ut ad uiam salutis æterne secura mente curramus. Per.⁹

Alia.

Redemptor noster, aspice, deus, et tibi nos iugiter seruire concede. Per dominum.⁹

[Alia].

Deus, caeli terreque dominator, auxilium nobis tuę defensionis benignus impende. Per.⁹

Alia.

Purificet nos indulgentia tua, deus, et ab omni semper iniquitate custodi. Per.⁹

Alia.

A cunctis iniquitatibus nostris exuc nos, domine, et in tua fac pace gaudere. Per.⁹

Alia.

Vincula, domine, humane prauitatis abrumpe,

et ad confitendum nomen tuum libera mente curramus. Per.^y

Alia.

Tua nos, domine, quesumus gratia benedicat, et ad uitam perducat æternam. Per.^y

Alia.

Vide, domine, infirmitates nostras, et celeri nobis pietate succurre. Per.^y

Alia.

Fac nos, domine, quesumus, mala nostra toto corde respire, ut bona tua capere ualeamus. Per.^y

Alia.

Delicta nostra, domine, quibus aduersa dominantur absterge, et tua nos ubique miseratione custodi. Per.^y

Alia.

Absolute, quesumus, domine, nostrorum uincula peccatorum, et quicquid pro eis meremur, propitiatus auerte. Per.^y

Alia.

Clamantes ad te, deus, dignanter exaudi, ut nos de profundo iniquitatis cripias, et ad gaudia aeterna perducas. Per.^y

Alia.

Ascendant ad te, domine, preces nostræ, et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Per.^y

Alia.

Concede nobis, domine, ueniam delictorum, et eos qui nos impugnare moluntur expugna. Per.^y

Alia.

Respic nos, misericors, deus, et nomini tuo perfice ueraciter obsequentes. Per.^y

Alia.

Tuere nos, superne moderator, et fragilitatem nostram tuis presidiis. Per.^y

Alia.

Aufer a nobis, quesumus, domine, nostras prauitates, ut non indignationem tuam, sed indulgentiam sentiamus. Per.^y

Alia.

Vt a nostris excessibus, domine, temperemus, tua nos precepta concede iugiter operare. Per.^y

Alia.

Oculi nostri ad te, domine, semper intendant, ut auxilium tuum et misericordiam sentiamus. Per.^y

Alia.

Porrige nobis, deus, dexteram tuam, et auxilium nobis superne uirtutis impende. Per.^y

Alia.

Exaudi nos, domine deus noster, et ecclesiam tuam inter mundi turbines fluctuantem, clementi gubernatione operare. Per.^y

Alia.

Intende, quesumus, domine, supplices tuos, et pariter nobis indulgentiam tribue benignus et gaudium. Per.^y

Alia.

Respic nos, omnipotens et misericors deus, et ab omnibus tribulationibus propitiatus absolute. Per.^y

Alia.

Iniquitates nostras ne respicias, omnipotens deus, sed sola nobis misericordia tua prosit indignis. Per.^y

Alia.

Fac nos, domine deus noster, tuis obœdire mandatis, quia tunc nobis prospera cuncta proueniunt, si te totius uitæ sequanur auctorem. Per.^y

Orationes uespertinales.

Omnipotens sempiterne deus, uespere et mane et meridie maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut, expulsis de cordibus nostris peccatorum tenebris, ad ueram lucem, quæ christus est, nos facias peruenire. Per¹.

Alia.

Exaudi, domine, famulos tuos uespertina nomini tuo uota reddentes; et quos per singula dici momenta seruasti noctis quiete custodire dignare. Per.

¹ Gel. p. 745.

Alia.

Tuus est dies, domine, et tua est nox, concede solem iustitiae permanere in cordibus nostris, ad repellandas tenebras cogitationum iniquarum. Per¹.

Alia.

Oramus te, domine deus noster, ut sicut per gratiam tuam læti duximus diem istum securi, sic noctem in tuo nomine transigamus. Per dominum.

Alia.

Propitiare, domine, uesternis supplicationibus nostris; et fac nos sine ullo reatu matutinis tibi laudibus præsentari. Per dominum nostrum².

Alia.

Deus, qui diem discernis a nocte, actus nostros a tenebrarum distingue caligine, ut semper quæ sancta sunt meditantes in tua iugiter luce uiuamus. Per³.

Encipiunt orationes cotidianis dībus ad missam.

Perpetua, quesumus, domine, pace custodi quos in te sperare donasti. Per dominum.

Secreta.

Adesto nobis, quesumus, domine, et preces nostras benignus exaudi, ut quod fidutia non habet meritorum placatio obtineat hostiarum. Per.

Ad complendum.

Mysteria nos sancta, domine, et spiritualibus explicant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.

Item alia [missa].

Exaudi nos, misericors deus, et continentiae salutaris propitius nobis dona concede. Per.

Secreta.

Hostias tibi⁴, domine, suscipe placatus oblatas, quæ te sanctificando nobis efficiantur salutares. Per.

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, quesumus, et a pcc-

catis excant, et cælestis uitæ uigore confirment. Per dominum.

Item alia [missa].

Quesumus, omnipotens deus, ut plebs tibi toto corde deseruens, et beneficia tua iugiter mercatur et pacem. Per.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, hostiam redemp- tionis humane, et salutem nobis mentis et corporis operare placatus. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut mysterio- rum uirtute satiati, uita nostra firmetur. Per.

Item alia [missa].

Rege nostras, quesumus, domine, propitius uoluntates, ut nec propriis iniquitatibus implice- mur, nec subdamur alienis. Per.

Secreta.

Tua sacramenta nos, deus, circumtegant et reforment, simulque nobis temporale remedium conferant et æternum. Per.

Ad complendum.

Tua sancta nobis, omnipotens deus, quæ sum- simus, et indulgentiam prebeant, et auxilium perpetuae defensionis impendant. Per.

Item alia [missa].

Comprime, quesumus, domine, noxios semper incursus, et salutarem temporibus nostris pro- pitius da quietem. Per.

Secreta.

In tuo conspectu, domine, quesumus, talia nostra sint munera, quæ et placere te ualcent, et nos tibi placere perficiant. Per.

Ad complendum.

Cotidiani, quesumus, domine, munere sacra- menti perpetue nobis tribue salutis augmentum. Per.

¹ Gel. p. 745.

³ Gel. p. 744; V. p. 259.

² Ib.

⁴ + quesumus, V.

Item alia [missa].

Ab omnibus nos defende, quesumus, dominc,
semper aduersis, et continuis tuerc presidiis.
Per. *y*

Secreta.

Oferimus, tibi, domine, munera que dedisti,
ut et creationis tuae circa mortalitatem nostram
testificantur auxilium, et remedium nobis immor-
talitatis operentur. Per. *y*

Ad complendum.

Quod ore sumpsimus, domine, mente capiam-
mus, et de munere temporali fiat nobis reme-
dium sempiternum. Per. *y*

Ad populum.

Conseruent nos, quesumus, domine, munera
tua, et aeternam uitam tribuant nobis deprecanti-
bus. Per. *y*

Benedictiones in cotidianis diebus.

Benedicat uobis dominus, et custodiat uos.
Amen.

Inluminet faciem suam super uos, et misereatur
uestri. Amen.

Conuertat uultum suum ad uos, et donet uobis
pacem. Amen.

Quod ipse praestare dignetur, cuius regnum et
imperium sine fine permanet in secula seculorum.
Amen.

Benedictio dei, patris, et filii, et spiritus sancti.

Et pax domini sit semper uobiscum. R. Et
cum.

Item alia.

Omnipotens deus sua uos clementia benedicat,
et sensum in uobis sapientię salutaris infundat.
Amen.

Catholicę fidei uos documentis enutriat, et in
sanctis operibus persecuerabiles reddat. Amen.

Gressus uestros ab errore conuertat, et uiam
uobis pacis et caritatis ostendat. Amen.

Quod ipse praestare.

Item alia.

Inclinet dominus aurem suam ad preces ues-
trę humilitatis, et det uobis gratiam suę bene-
dictionis, et premium sempiterne salutis. Amen.

Semper et ubique dominum propitium ha-
beatis, et in eius laudibus exultetis. Amen.

Omnium peccatorum uestrorum uincula sol-
uat, et ad gloriam sempiternam peruenire uos
faciat. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Multiplicet in uobis dominus copiam sua be-
dictionis, et confirmet uos in spe regni caelstis.
Amen.

Actus uestros corrigat, uitam emendet, mores
componat, et uos ad caelstis paradysi heredi-
tatem perducat. Amen.

Talique intentione repleri ualeatis, qua ei im-
perpetuum placeatis. Amen.

Quod ipse.

Item alia.

Deuotionem uestram dominus dignanter in-
tendat, et sue uobis benedictionis dona concedat.
Amen.

Talique uos in presenti seculo subsidio mu-
niat, ut paradysi uos in futuro habitatores effi-
ciat. Amen.

Sicque corda uestra sanctificando benedicat, et
benedicendo sanctificet, ut uobiscum, immo in
uobis, cum iugiter habitare delectet. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Det uobis dominus munus sue benedictionis,
et repleat uos spiritu ueritatis et pacis. Amen.

Quatinus sic per uiam salutis tota mente cur-
ratis, ut subripientium delictorum laqucos salu-
briter euadatis. Amen.

Sicque efficiamini in eius supplicatione deuoti,
et in mutua dilectione sinceri ad celeste regnum
peruenire possitis securi. Amen.

Quod ipse.

Alia.

Concedat uobis omnipotens deus munus sue
benedictionis, qui uestrae est conscientis infirmitatis.
Amen.

Et qui uobis tribuit supplicandi affectum,
tribuat consolationis auxilium. Amen.

Vt ab eo et presentis et futurę uitę subsidium
capiatis, cuius uos bonitate creatos esse creditis.
Amen.

Quod ipse.

Alia.

Omnipotens deus cælesti uos protectione circumdet, et suę benedictionis dono locupletet. Amen.

Concedatque uobis ut qui in sola spe gratię cœlestis innitimini, cœlesti etiam protectione muniamini. Amen.

Quatinus et in presenti seculo mortalis uite solatia capiat, et sempiterne gaudia comprehendere ualeatis. Amen.

Quod ipse.

Item alia.

Omnipotens deus dexteræ suę perpetuo circumdet auxilio, et benedictionum suarum replet dono. Amen.

Ab omni uos prauitate defendat, et donis cœlestibus exuberare concedat. Amen.

Quo corpore mundati ac mente talem ei exhibatis seruitutem, per quem suam consequi ualeatis propitiationem. Amen.

Quod ipse præstare.

Alia benedictio.

Purificet omnipotens deus uestrorum cordium archana, et benedictionis suę uobis tribuat incrementa. Amen.

Ab omnibus uitę presentis periculis exuamini, et uirtutum spiritualium ornamenti induamini. Amen.

Quo illius adiutorio fulti, sic ei seruiatis in terris, ut ei coniungi ualeatis in celis.

Quod ipse.

Alia.

Omnipotens deus uniuersa a uobis aduersantia excludat, et suę uos benedictionis dona propitiatus infundat. Amen.

Corda uestra efficiat sacris intenta doctrinis, quo possitis repleri beneficiis sempiternis. Amen.

Quatinus exsequenda intelligentes, et inter aduersa mundi inueniam indempnes, et beatorum spirituum efficiamini coheredes. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Omnipotens deus dies uestros in sua pace disponat, et suę uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Ab omnibus uos perturbationibus liberet, et

mentes uestras in sua pacis tranquillitate consolidet. Amen.

Quatinus fidei, speci, et caritatis gemmis ornati, et presentem uitam transigatis inlaesi, et ad eternam perueniatis securi. Amen.

Quod ipse præstare.

Benedictio super regem dicenda tempore sinodis.

Benedicat tibi dominus, custodiensque te, sicut te uoluit super populum suum constituere regem, ita et in presenti seculo felicem, et æterne felicitatis tribuat esse consortem. Amen.

Clerum ac populum quem sua uoluit opitulatione tua sanctione congregari, sua dispensatione et tua administratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. Amen.

Quatenus diuinis monitis parentes, aduersitatibus omnibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo ministerio fideli amore obsequentes, et in presenti seculo pacis tranquillitate fruantur, et tecum æternorum ciuium consortio potiri mercantur. Amen.

Quod ipse prestare.

Exorcismus salis.

Exorcizo te, creatura salis, per deum uiuum, per deum uerum, per deum sanctum, per deum qui te per helicum prophetam in aquam iitti iussit, ut sanaretur sterilitas aquę; ut efficiaris sal exorcizatum in salutem credentium, et sis omnibus te sumentibus sanitas animę et corporis, et effugiat atque discedat ab eo loco quo aspersus fueris omnis fantasia et nequitia, uel uersutia diabolice fraudis, omnisque spiritus inmundus adiuratus per eum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et sæculum per ignem.^y

Benedictio salis.

Inmensam clementiam tuam, omnipotens æterne deus, humiliter imploramus, ut hanc creaturam salis, quam in usum generis humani tribuisti, benedicere et sanctificare tua pietate digneris; ut sit omnibus sumentibus salus mentis et corporis; et quicquid (ex) eo tactum uel respersum fuerit careat omni inmunditia omnique inputatione spiritualis nequitiae. Per.^y

Exorcismus aquæ.

Exorcizo te, creatura aquæ, in nomine dei patris omnipotentis, et in nomine ihesu christi filii eius domini nostri, ut fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici; et ipsum inimicum eradicare et explantare cum angelis suis apostaticis, per uirtutem domini nostri ihesu christi. Qui uiuit.^y

Benedictio aquæ.

Deus, qui ad salutem humani generis maxima queque sacramenta in aquarum substantia condidisti, adesto inuocationibus nostris, et clemento huic multimodis purificationibus preparato uirtutem tuę benedictionis effunde, ut creatura mysterii tui tibi seruiens ad abiciendos demones morbosque pellendos diuine gratię sumat effectum; Ut quicquid in dominib[us] uel in locis fidelium haec unda resperserit, careat inmunditia, liberetur a noxa. Non illic resideat spiritus pestilens, non aura corrumpens, discedant omnes insidiæ latentis inimici; Et si quid est quod incolumitati habitantium inuidet aut quieti, aspersione huius aquę effugiat; ut salubritas per inuocationem tui nominis expedita ab omnibus sit impugnationibus defensa. Per.^y

Hic mittatur sal in aqua. Benedictio pariter.

Deus, inuictæ uirtutis auctor, et inseparabilis¹ imperii rex, ac semper magnificus triumphator,

¹ A later hand has written ‘u’ over ‘e’ and added strokes or accents over some of the vowels on this page.

[Oratio].

Præsta, domine, tuum salubre remedium super hanc creaturam salis et aque, ut ubicumque intercesserit et animæ et corporis proficiat sanitatem. Amen.

[Oratio].

Præsta, quesumus, domine, per hanc creaturam aspersionis sanitatem mentis, integratatem corporis, tutelam salutis, securitatem spei, corroborationem fidei, hic et in æterna sæcula. Amen.

[Orationes].

Descendat, quesumus, domine deus noster, spiritus sanctus tuus super hoc altare, qui et populi tui dona

qui aduersæ dominationis uires reprimis; qui ini-mici rugientis scutiam superas; qui hostiles nequitas potens expugnas; te, domine, trementes et supplices deprecamur ac petimus, ut hanc creaturam salis et aquæ dignanter accipias, benignus inlustres, pietatis tuę more sanctifices; ut ubicumque fuerit aspersa, per inuocationem tui sancti nominis, omnis infestatio inmundi spiritus abiciatur, terrorque uenenosí serpentis procul pellatur, et presentia sancti spiritus nobis misericordiam tuam poscentibus ubique adesse dignetur. Per dominum.^y

Oratio quando aqua spargitur.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens aeterne deus, et mittere dignare angelum tuum sanctum de cœlis, qui custodiat, foueat, protegat, uisitet, et defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per.^y

Benedictio ad omnia quæcumque uolucris.

Benedic, domine, creaturam istam ill. ut sit remedium salutare generi humano, et præsta, per inuocationem nominis tui, ut quicunque ex ea sumpserit anime tutelam et corporis sanitatem percipiat¹. Per.^y

¹ The original Sacramentary ends here: the next two prayers are written in one of the later English hands on a blank space at the bottom of fol. 336 a. The Collects on fol. 336 b, as well as the rest of the Missal, are due to some of the later hands which have written the various parts of Leofric C.

sanctificet, et sumentium corda dignanter emundet. Per dominum nostrum.

Deus, qui inuisibiliter omnia contines, et tamen pro salute generis humani signa tuae potentiae uisibiliter ostendis, templum hoc potentiae tuae inhabitacionis illustra, ut omnes qui huc deprecatur conueniunt, ex quacumque tribulatione ad te clamauerint, consolationis tuae beneficia consequantur. Per.

Deus qui dixisti, domus mea domus orationis uocabitur, domum istam gentium spuriæ contaminatam mundare et sanctificare digneris, ut omnium preces et uota hoc in loco ad te clamantium exaudias et benigne perficias. Per.

Percipientes, domine, munera salutis aeternę, te supplices exoramus ut templum hoc a barbarorum inquinamentis emundatum tua benedictione maneat sanctificatum, et pectora nostra ab omni sorde uitiorum alienata tibique deuota semper existant. Per.

Missa de omni celestí uirtute.

Sanctę dei genitricis marię, ac beatarum celestium uirtutum, sanctorum quoque patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque simul sanctorum, quesumus, omnipotens deus, meritis ac precibus placatus tribue nobis misericordiam tuam, et da regi nostro atque reginę necnon episcopo nostro (antistiti nostro) populoque tuo, inviolabilem fidei firmitatem et pacem; repelle a nobis hostem, famem, et pestem; da nobis in tua uirtute constantiam et fortitudinem; innitę hostibus nostris formidinem, et in ualitudinem retrubue omnibus nobis bona facientibus uite aeterno beatitudinem. Da inimicis nostris et consequentibus nos recognitionem et indulgentiam. Concede defunctis nostris, et omnibus in christo quiescentibus, remissionem omnium peccatorum, et requiem sempiternam. Per.

Secreta.

In conspectu maiestatis tuę, quesumus, omnipotens deus, intercedente sancta (beata) dei genitrice maria et omnibus sanctis tuis, oblationes nostrę et preces acceptabiles ascendant, et tua propitiatione ueniam nobis et pacem tribue; hostem, et famem, ac pestem a nobis repelle; fidem, spem, et caritatem nobis largire; defensione tua nos semper circumtege; hostium nostrorum superbiam et uirtutem contere; omnibus nobis bona facientibus gratię tuę habundantiam retrubue; discordantes ad pacis bonum conuerte; defunctis nostris requiem concede; et omnibus fidelibus tuis uitam sempiternam largire. Per.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quo moriente, illuminata sunt tartara; quo resurgente sanctorum est multitudo gauisa, quo ascendentे angelorum exultauit caterua. Oramus ergo te, domine deus noster, ut, intercedentibus sanctis tuis, per ipsum peccatorum nostrorum ablucas culpas, quo non in die manifestationis sue secundum malefacta nostra restituat, sed mitis appareat in iudicio quibus propitiatur in mundo, et ipsius tueamur brachio, de cuius maiestate omnes amici tui tecum gloriantur in celo; eorumque fruamur lucidis aspectibus, quorum deuoti solacia poscimus. Per quem maiestatem.

Postcommunio.

Per huius sacramenti mysterium atque uirtutem, quesumus, domine deus noster omnipotens, beata maria semper uirgine, et omnibus sanctis tuis intercedentibus, uitiorum nostrorum macule deleantur, et preces nostrę in conspectu maiestatis tuę acceptabiles inueniantur. Rex noster et regina, nec non episcopus noster (antistites nostri) populisque tuus a peccatis et hostibus liberentur, et fidei rectitudine roborentr; hostium nostrorum superbia et fortitudo proterantur; pestilentię et fames procul pellantur; bona nobis facientes gratię tuę abundantia replcantur; discordantes ad fraternalm pacem reuocentur; defuncti nostri requiem consequantur; et omnes fideles tui, domine, uitam perpetuam adipisci mereantur. Per dominum.

Missa generalis pro uiuis et defunctis.

Pietate tua, quesumus, domine, nostrorum solue uincula peccatorum, et, intercedente beata maria cum omnibus sanctis tuis, papam nostrum, regemque nostrum et reginam nostram, et episcopos nostros uel abbates nostros, una cum omnibus congregationibus et familiis sibi commissis in omni sanctitate custodi; omnesque affinitate ac familiaritate nobis iunctos, seu omnes christianos, a uitiis purga, uirtutibus illusta; pacem et salutem nobis tribue; carnalia desideria repelle; hostes uisibles et inuisibles remoue; aeris temperiem indulge; fruges terre concede; inimicis nostris ueram caritatem largire, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis uitam pariter et requiem aeternam concede. Per.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione placatus maculas sceleurum nostrorum absterge; et omnium christianorum fidelium uiuorum atque mortuorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Postcommunionem.

Sumpta, domine, sacramenta, quesumus, omnia crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et infirmitatem, seu etiam hosticam rabiem atque subitam mortem, meritis sanctorum omnium a nobis procul repellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sunt oblata salute. Per.

X. kal. aug. Sec. maria magdalene¹.

Gaudeamus omnes in domino diem festum cele-

¹ To the end of the Gospel this Missa agrees with that in the S. Missal; from the sequence onwards it differs from S. as it does throughout from R. Another Missa occurs in Y.

brantes sub honore marie magdalene, de cuius conuersione gaudent angeli et conlaudant filium dei.

Ps. Eructauit.

Collecta.

Largire nobis, clementissime pater, quo sicut beata maria magdalene dominum deum super omnia dili- gendo, suorum ueniam obtinuit peccaminum; ita pro nobis apud misericordiam tuam sempiternam, impetrat beatitudinem. Per.

Epistola.

Mulierem fortem.

Gr. Adiuabit eam deus. Alleluia.

V. Optimam partem elegit sibi maria que non auferetur ab ea in eternum.

Sequentia. Scalam ad celos.

Evangeliu[m].

Rogabat ihesum quidam phariseus *usqu[us]*. quoniam dilexit multum.

Off. Diffusa est gratia.

Secreta.

Offerimus, domine, preces et hostias, in honore sancte marie magdalene gaudentes; presta, quesumus, ut et conuenienter hec agere, et remedium sempiternum ualeamus adquirere. Per.

Communio. Dilexisti iustitiam.

Postcommunio.

Deus, qui nos per unigenitum tuum, beate marie magdalene dilectione multa peccatorum remissionem sanctificasti, concede ut pietatis eius conpunctione et deuotione habere premia mereamur. Per dominum.

Sanctificet nos, domine, et muniat, intercedente beata maria magdalena, diuini munera libatio, et celestium uirtutum coheredes faciat. Per.

Missa. Inuentio corporis sancti stephani protomartyris.

Etenim sederunt.

Ps. Beati inmaculati.

Collecta.

Deus, qui ad celebrandum nobis honorabile presentis diei festum, in beati martyris et leuite tui stephani inuentione tribuisti; te suppliciter exoramus, ut, ipso intercedente, mereamur in celestibus inueniri. Per.

Epistola.

Nemo militans deo.

Gr. Sederunt principes.

U. Adiuua me. Alleluia.

U. Uideo celos apertos.

Evangeliu[m].

Dicebat ihesus turbis phariseorum et principibus iudeorum: Ue uobis qui edificatis monumenta prophetarum.

Off. In uirtute tua, domine.

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, fidelium tuorum uotis oblatum serenus admitte; ut quod dilecto martyri tuo hodiernam inuentionis sue contulit gloriam, nobis ad redemptionem proposita aeternam. Per dominum.

Prefatio.

U. D. aeterni deus. Et in presenti festiuitate hostiam tibi immolare sollempnem, qua pretiosi martyris ac leuite stephani inuentione purifica, donum mundo spiritale cumulatur et gaudium. Quia euim te pura dilectione sequi non distulit, tu hanc illi gratiam remunerationis impendis, ut et immarcessibilem se adipisci martyrii palmarum, et ipsius obtentu populum tuum celestem introduci letetur ad gloriam. Per christum.

Communio. Uideo celos apertos.

Postcommunio.

Epularum tuarum alimento saginati te humiliter roganus, domine deus noster, ut beati martyris tui stephani meritis ubique nos adiuues, cuius hodie reuelationis sollempnia celebramus. Per.

Alia.

Da, quesumus, domine, hanc presenti familiæ tuæ gratiam, ut qui beati martyris tui et leuite stephani inuentionem annuo ueneratur obsequio, eo suffragante, te misericordem inueniri mereatur in celo. Per dominum.

II. kal. sep. Octaua sanctæ maritæ ad martyres.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad beatæ mariæ, semper uirginis, gaudia eterna pertingere, de cuius nos ueneranda assumptione tribuis annua sollempnitate gaudere. Per.

Secreta.

Subueniat, domine, plebi tuæ dei genitricis oratio, quam etsi pro conditione carnis migrasse cognoscimus, in cœlesti gloria apud te pro nobis orare sentiamus. Per.

Postcommunio.

Famulorum tuorum, quesumus, domine, delictis ignosce. *Require ut supra.*

Hec alia.

Adiuuet nos, quesumus, domine, beatę marię semper uirginis intercessio ueneranda, et a cunctis periculis absolutos in tua faciat pace gaudere. Per.

[XXX. kal. aug. S. margareta virg. et mart.]

[D]eūs, qui beatam uirginem margaretam ad celos per martyrii palmam peruenire fecisti, concede propitiū ut sicut illa, te adiuuante, tyrannicam meruit se uitiam triumphare; ita nos, ipsa intercedente, uisibilium et inuisibilium hostium insidias ualeamus superare¹. Per.

[Secreta].

(H)ęc uictima, domine, quesumus, pro beate uirginis margareta martyrio oblata, et mentium nobis sanctitatem et corporum optineat sanctitatem². Per.

Pro cuius nomine penarum require de S. Agatha.

[Postcommunio].

[P]urificent nos, domine, quesumus, diuina sacramenta quę sumpsimus, et, beata intercedente uirgine martyre que tua margareta, ad presentis uite prosperitatem, et futurę beatitudinem sempiternam nobis ea prouenire concedas. Per³.

X. kal. iul. Missa de sancto albanō sociisque eius.

Presta, quesumus, omnipotens deus, qui sanctum albanum martyrem tuum, et eius socios eadem tempestate compassos martyrio coronasti, ut quemadmodum deuotam ipsorum passionis agimus memoriam, ita eorum sublimia apud te sentiamus patrocinia. Per dominum⁴.

Secreta.

Heęc hostia salutaris, quesumus, domine, quam in sancti albani martyris tui sociorumque eius ueneranda commemoratione tuę maiestati suppliciter offerimus, et ligamina nostrae prauitatis absolutat, et tuę nobis misericordiae carismata tribuat. Per⁵.

Prefatio.

U. D. ęterne deus. Apud quem semper est presens et preclara sanctorum omnium uita, quorum nos mors pretiosa et almę beatitudinis ianua lętificat, et a cunctis aduersitatibus defendat. Quapropter laudabilis es in

tuorum, commemoratione sanctorum et in magnę fidei affectu, et in tolerantia passionum, qua beatum albanum sociosque eius omne antiqui hostis superare fecisti machinamentum, quo ad capiendam egregii martyrii beatitudinem cum supernis ciuibus, nullis impediti retinaculis, te suffragante, peruenire potuerunt. Et ideo¹.

Postcommunio.

Quęsumus, omnipotens et misericors deus, ut quos in sanctorum tuorum ueneranda memoria de tuis sacris donis satiasti, per hec indulgentiam tuę propitiationis consequi mereamur. Per dominum².

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, presta nobis propitiū sanctorum martyrum tuorum albani sociorumque eius gloriose triumpho solidę fidei nos protegi, et eorum tolerantię passione proficere, et intercessionibus gaudere. Per.

XXXX. non. iul. Translatio sancti martini episcopi.

Deus, qui populo tuo ęternę salutis beatum martirum ministrum concessisti, presta, quesumus, ut quem doctorem uite habuimus in terris, intercessorem semper habere mereamur in celis. Per³.

Lectio epistole beati pauli apostoli ad ebrios⁴.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his⁵ quę sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit his⁶ qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis, Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatus a deo tamquam aaron, quemadmodum⁷ scriptum est⁷. Tu es sacerdos in ęternum secundum ordinem melchisedech.

Secundum lucam⁸.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis: Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit patri uestro dare uobis regnum. Uendite quę possidetis, et date elemosinam. Facite uobis saceculos qui non ueterescunt, thesaurem non deficientem in celis, quo fur non appropriabit⁹, neque tinea corruptit. Ubi enim thesaurus uester est, ibi et cor uestrum erit.

¹ S. p. 815.

² S. p. 816.

¹ Z. fol. 3 a.

² Z. fol. 3 b.

³ S. p. 800.

⁴ Heb. v. 1-6.

⁵ iis Vul.

⁶ iis Vul.

⁷⁻⁷ sic . . . dicit Vul.

⁸ Luc. xii. 32-34.

⁹ appropiat Vul.

Secreta.

Omnipotens sempiterne deus, munera tuę maiestati oblata per intercessionem beati martini confessoris tui atque pontificis ad perpetuam fac nobis proficere salutem. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui mundum per sanctos doctores ad uerę fidei agnitionem illuminasti; De quorum societate beatus martinus excellentius enituit, uirtutum meritis copiosius effulsa; signorum titulis clarus eluxit; et totius pietatis populo tuo magister emicuit; Alios cœlestis doctrinę uerbis erudit; alios religiose uitę exemplis roborauit; Ab omni quoque infirmitatis molestia multos sanauit; quosdam uero a demoniacis spiritibus liberauit; Alios quoque morte præceptos sacris orationibus resuscitauit, omnibus odor uite factus ad salutem; ut omnes ad eterne beatitudinis gloriam euocaret. Per christum dominum.

Postcommunionem.

Sacmenta salutis nostrę suscipientes concede, quesumus, misericors deus, ut beati martini nos ubique oratio adiuuet; in cuius ueneratione hęc tuę optimus maiestati. Per.

Alia.

Cœlesti benedictione, omnipotens pater, populum tuum sanctifica, et beati martini confessoris uī atque pontificis festiuitate gaudentem, per intercessionem eiusdem protectoris nostri, fac nos in eterna cum sanctis tuis gloria gaudere. Per.

Dominica XXXIII. post octabas pentecosten¹.

Excita, domine, quesumus, tuorum fidelium uoluntates, ut diuini operis fructum propensiū exequentes, pietatis tuę remedia maiora percipient. Per.

Secreta.

[P]ropitius esto, domine, supplicationibus nostris. et populi tui oblationibus precibusque susceptis, omnium nostrorum ad te corda conuerte; ut a terrenis cupiditatibus liberi ad cœlestia desideria transeamus. Per.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem sanctum et benedictum nomen maiestatis tuę ubique ueneratur, adoratur, predicator et colitur, Qui est origo salutis, uia uirtutis, et tue propitiatio maiestatis. Per quem.

¹ A different Missa for this Sunday has been provided on p. 126.

Præfationes.

Postcommunio.

[C]oncede nobis, domine, quesumus, ut sacramenti quod sumpsimus quicquid in nostra mente uitiosum est ipsius medicationis dono curatur. Per.

Ex. kal. ian. Vigilia natalis domini.

*Statio ad sanctam mariam.**Prefatio.*

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie faciem in confessione preuenimus. *Requiere retro.*

*In primo gallicantu. Statio ad sanctam mariam.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi mysterium noua mentis nostrę oculis lux tuę claritatis influsit; Ut dum uisibiliter deum cognoscimus per hunc in inuisibilium amorem rapiamur. Et ideo.

*In crepusculo lucis. Statio ad sanctam anastasię.**Prefatio.*

U. D. eterne deus. Qui nostri saluatoris hodie lux uera processit. *Requiere.*

VIII. kal. ian. In die natalis domini.

*Statio ad sanctum petrum apostolum.**Prefatio.*

Quia per incarnati uerbi mysterium. *Ut supra.*

Dominica prima post natale domini.

V. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi. *Ut supra, usque ad purificationem sancte marie.*

Ex. ian. Circumcisio domini.

*Statio ad sanctam mariam.**Prefatio.*

Quia per incarnati.

VIII. id. ian. Epiphania domini.

*Statio ad sanctum petrum apostolum.**Prefatio.*

U. D. eterne deus. Quia cum unigenitus tuus in substancia nostrę mortalitatis apparuit, in nouam nos inmortalitatis suę lucem reperauit. Et ideo.

In octauis epiphaniae domini.

Prefatio.

Quia cum unigenitus. Ut supra.

Feria IIII. In capite ieiunii.

Statio ad sanctam sabinam.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem cleuas, uirtutem largiris et premia. Per christum dominum nostrum.

Dominica prima in xl.

Statio ad lateranos.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui pro nobis eterno patri ade debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruore detersit. Per.

Feria ii.

Statio ad vincula sancti petri.

Prefatio.

Qui corporali. Ut supra.

Dominica ii. in xl.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui pro nobis eterno patri.

Ut supra usque in dominicam palmarum, dominicis tantum.

In ebdomada iiii. xl. me. Fer. iii.

Statio ad sanctum petrum.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui illuminatione sue fidei tenebras expulit mundi. *Require retro.*

Sabbato ante palmas. Dominus papa elemosinam dat.
Sabbatum uacat. Dominica in palmis¹.

Lectio libri exodi².

In diebus illis uenerunt filii israel in helym, ubi erant

¹ Pamelius infers from this title, which occurs in the Gregorian Sacramentary, which he edited, that the following office is not Gregorian. The meaning of it is explained by Alcuin, Lib. de Div. Off. p. 245: Amalarius, de Eccles. Offic. lib. i. c. 9. p. 321, edit. Hittorp., Paris, 1624.

² Ex. xv. 27-xvi. 10.

duodecim fontes aquarum et septuaginta palmæ, et castra metati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de helym, et uenit omnis multitudo filiorum israel in desertum syn, quod est inter helym et synai, quintodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra egypti. Et murmurauit omnis congregatio filiorum israel contra moysen et aaron in solitudine, Dixeruntque ad¹ eos filii israel²: Utinam mortui essemus per manum domini in terra egypti, quando sedebamus super ollas carnium, et comedebamus panem in saturitate! cur induxit nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem dominus ad moysen: Ecce ego pluam uobis panes de celo. Egrediatur populus et colligat que sufficient² per singulos dies, ut tempore eum utrum ambulet in lege mea an non. Die autem sexta parent quod inferant, et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixeruntque moyses et aaron ad omnes filios israel: Uespere scietis quod dominus eduxerit uos de terra egypti, et mane uidebitis gloriam domini³, Audiui enim murmur uestrum contra dominum. Nos uero quid sumus quia mussitastis contra nos? Et ait moyses, Dabit uobis dominus uespere carnes edere, et mane panes in saturitate; eo quod audierit murmurations uestras, quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? Nec contra nos est murmur uestrum, sed contra dominum. Dixitque moyses ad aaron: Dic uniuersæ congregationi filiorum israel, Accedite coram domino; audiuit enim murmur uestrum. Cumque loqueretur aaron ad omnem cœtum filiorum israel, resperxerunt ad solitudinem, et ecce gloria domini apparuit in nube.

Deinde mittatur incensum in turibulum, et procedat archidiaconus, et ligatur euangelium.

Secundum iohannem⁴.

In illo tempore. Turba multa que conuenerat ad diem festum usque ecce mundus totus post eum abit. *Require in euangelio ii ferie maioris hebdomadæ.*

Deinde accedit episcopus et benedic ramos ita dicendo:
Dominus uobiscum. Oremus.

Deus, cuius filius pro salute generis humani de celo descendit. *Require.*

Alia oratio.

Deus, qui temporibus noe famuli tui per columbam ramum oliue uirentibus foliis in ore deferentem, post diluvii effusionem pacem hominibus redditam nuntiare

^{1,1} filii israel ad eos Vul.

² sufficient Vul.

³ The R. Lection ends here. S. continues as here.

⁴ Ioan. xii. 12-19.

voluisti, et qui unigenito tuo domino nostro hiersolimam properanti pueros ebreorum cum ramis palmarum obuiam uenientes, laudesque concinentes osanna concrepare uoluisti; benedicere et sanctificare dignare hos palmarum diuersarumque frondium ramos, ut accipientes eos in manibus nostris, cum palma uictorie et fructu bonorum operum tibi placere ualeamus, atque ad resurrectionis gloriam, te largiente, peruenire mereamur. Per eundem.

Item alia.

Deus, qui hierusalem ueniens rex appellari et a pueris adorari uoluisti, benedicere dignare has frondes diuersarum arborum; et presta ut sicut eas aforis in amore nominis tui ferimus; ita etiam intrinsecus in aula pectoris nostri seruore dilectionis tuę inardescamus, saluator mundi, qui cum patre et spiritu sancto uiuus¹.

Sequitur alia oratio.

Omnipotens semperne deus, flos mundi, odor suauitatis, et origo nascentium, qui omnia legis et prophetarum oracula in filii tui domini nostri ihesu christi humilitate declarasti, cui etiam uenienti hiersolimam deuotam laudibus hodierna die obuiam fecisti turbam procedere, respice propitius ad debitam populi tui seruitutem, et huius creature nouitatem tua uirtute sanctifica; ut sicut tunc prioris populi gratus tibi extitit deuotionis affectus, ita nos quoque in ueritate confessionis sanctissimi nominis eius hec eadem pernoluta anni tempore frequentantes, purificatis sensibus dignum tibi referamus obsequium; ut uelut florum uarietate piis uernantes studiis, sarcina carnis deposita, cum odore bonorum operum in cœlesti hierusalem eidem filio tuo domino nostro ihesu christo ualeamus occurrere. Qui tecum uiuit.

Deinde spargentur rami palmarum cum aqua benedicta, et turificentur cum incenso et thymiamate; et dividantur, primo clero, deinde populo. Et interim incipiat cantor hanc antiphonam, et iterum incipiat aliam.

Pueri hebreorum tollentes.

Ant. Pueri hebreorum uestimenta.

Ant. Osanna filio dauid.

Finita antiphona pergant ad processionem cum candelabris et turibulis.

Antiphona ad processionem.

Cum appropinquaret.

Ant. Cum audisset populus.

Ant. Ante sex dies sollempnitatis paschæ.

Item alia ant. Occurrunt turbe.

Tunc episcopus sine presbiter faciat sermonem de sancta cruce, et incipiat antiphonam:

Aue, rex noster.

Et omnes prosternant se ad terram. Finita antiphona, cantor incipiat:

R. In die qua inuocauit te, domine.

Cum uersu. Et si necesse est, cantent de responsorio ii. aut iii. Finitis responsoriis, procedant pueri duo aut tres, et canant hos uersiculos.

Gloria, laus, et honor.

Israel es tu rex.

Cetus in excelsis.

Tunc portetur crux in antea, et cum introierint ecclesiam, sequente clero ac populo, dicat cantor:

R. Ingrediente domino. *Cum uersu.*
Ex ore infantium.

Finito responsorio, incipiat prior hanc antiphonam et chorus similiter.

Collegentur.

Antiphona finita, duo fratres canunt uersum.

Unus autem ex ipsis.

Tunc episcopus pergit, et stet in medio ecclesie, et dicit hanc collectam:

Deus, qui dispersa congregas. *Requie.*

Dominica vi. in xl. hoc est in ramis palmarum.

Statio ad sanctum iohannem in lateranis.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem nobis indulgentia largitur. *Requie.*

Feria v. hoc est in cena domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Ante missam uero faciant mandatum cum peregrinis et hospitibus.

Deus, a quo et iudas.

Secreta.

Ipse tibi.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Quem in hac nocte inter sacras epulas increpatem mens sibi conscientia traditoris ferre non potuit. *Requie.*

Infra actionem.

Communicantes. *Requie.*

¹ Corpus Missal, p. 186.

Item in fractione.

Hanc igitur. *Require.*

Qui pridie quam pro nostra omnium salute pateretur, hoc est, hodie, accepit panem in sanctas ac uenerabiles manus suas, eleuatis oculis in celum ad te deum patrem suum. *Et ita per ordinem usque Per quem haec omnia.*

Tunc offerantur pontifici oleum de ampullis quas offerunt populi, unguendos tam infirmos quam energuminos. Et in ultimo, antequam dicatur, Per quem haec omnia, exorcizet et benedic illud, tam ipse quam omnes presbiteri qui assunt, ita ut tantum possit a circumstantibus audiri.

Exorcismus olei.

Exorcizo te, immundissime spiritus, omnisque incursio satanæ, et omne fantasma, in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, ut recedas ab hoc oleo, ut possit effici unctio spiritalis, ad corroborandum templum dei uiui; ut in eo possit spiritus sanctus habitare, per nomen dei patris omnipotentis, et per nomen dilectissimi filii eius, domini nostri ihesu christi. *Et non peragatur conclusio.*

Benedictio eiusdem olei.

Emitte, domine, spiritum tuum paraclytum de celis in hanc pinguedinem oliue, quam de uiridi ligno producere dignatus es ad refectionem mentis et corporis; ut tua sancta benedictione sit omni tangenti hoc unguentum salubre celestis medicinæ tutamen mentis et corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnemque egritudinem mentis et corporis; unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas et martyres. Krysmæ (uel carysma) tuum sit perfectum, domine, nobis a te benedictum, permanens in uisceribus nostris, in nomine domini nostri ihesu christi.

Item benedictio eiusdem olei, ad omnem languorem, quo cumque tempore, et nulla in huius olei benedictione conclusio dicatur, antequam subinfratur, Per quem haec.

In tuo nomine, deus pater omnipotens, et ihesu christi filii tui domini nostri signo, et in uirtute spiritus sancti, hanc creaturam olei exorcizamus, simulque sanctificamus, quia ita benignus dominus per suos apostolos declarare dignatus est, dicens: Si quis infirmatur in uobis, inducat presbiteros, et orent super eum, unguentes eum oleo in nomine domini, et oratio fidei saluabit infirmum; et si in peccatis sit, dimittentur ei.

Et iterum per ipsum omnia possibilia esse credentibus docuisti, et ut cunctum seculum eius claritate saluares, sic per eundem locutus es dicens: Petite et dabitur uobis; querite et inuenietis; pulsate et aperietur uobis. Quapropter, domine, tua ineffabili bonitate conserua summissis precibus, credentes nullum alium deum nisi te, domine, qui diues es in misericordia, celeriterque subuenis, te peritissimum medicum imploramus, ut, apertis celis, spiritus sancti uelocitate deducta, uirtutis tuæ medicinam in hoc oleum propitijs infundas. Descendat super hoc oleum potentię tuę donum; descendat claritas et origo uirtutum; descendat benignitas et puritas sanitatis. Exorcizetur crucis christi uexillo. Benedicatur dextera maiestatis tuę; et corroboretur filii tui domini nostri signaculo. Presto sint, domine, angeli et archangeli, et omnis militia celestis. Assit apostolorum ac martyrum, et fidelium sacerdotum, uel etiam aliorum seruorum tuorum dignissima oratio; sub quorum presentia dum in tuo nomine, domine, pater inmense, hoc unguentum compositionis atque permixtionis dederimus, liniendis corporibus, infirmis continuo peragratis uisceribus eorum omnem euomant uiolentiam fellis. Prosit, pater misericordiarum, febris, et dissenteria laborantibus. Prosit paraliticis, cœcis, et claudis, simulque uexaticiis. Quaranta, tertiana, et cotidiana excutiat frigora. Mutorum ora resoluat; arentia membra reficiat; dementiam mentis ad scientiam reuoet, dolorem capitis, oculorum infirmitatem, manuum, pedum, brachiorum, pectorum, simulque et intestinorum atque omnium membrorum, tam extrinsecus quam intrinsecus, et medullarum dolorem expellat; somnum quietis infundat, et salutem conferat sanitatis. Si qua uero maligna uel uenenosa nascentia in corporibus quorumcumque fuerint generata, tactus huius unguenti omnes radicitus eorum arefaciat sationes. Morsus uero bestiarum, canum rabiem, scorpionum, serpentum, viperarum, atque omnium monstruosorum leniat dolores; et superinducta sanitate plagarum sopiat cicatrices. Impetum quoque demonum, uel incursions inmundorum spirituum, atque legionum malignarum uexationes, umbras, et impugnationes, et infestationes, artes quoque maleficorum, chaldeorum, augurum, et diuinorum incantationes, et uenena promiscua, que spirituum inmundorum uirtute nefanda et exercitatione diabolica consciuntur, iubeas, domine, per hanc inuocationem tuam ab imis uisceribus eorum omnia expelli, ut exiens inimicus de corporibus famularum, famularumque tuarum omnium, confusus et excruciat, et nullam in eis maculam relinquens, a tuis sanctis angelis constringatur; et in inferno sicut eum expectat digna sententia gehennæ ignibus mancipetur; nec ultra ad eos

habeat ingrediendi locum, sed saluati famuli tui ab his omnibus malis referant honori tuo laudes in perpetuum sempiternas, et sciant quia tu es deus, inseparabilis trinitas, regnans in secula. Per christum dominum nostrum.

Et tunc dicatur,

Per quem hec omnia, domine, semper bona creas + sanctificas + uiuificas + benedicis, et nobis famulis tuis largiter prestas, ad augmentum fidei et remissionem omnium peccatorum, [e]t est tibi deo patri omnipotenti, ex ipso, et per ipsum, et in ipso omnis honor, uirtus, laus, gloria, imperium, perpetuitas, et potestas.

Tunc dicatur alte,

Per omnia secula seculorum. Amen.

Oremus.

Ipsius preceptum est, domine, quod agimus, in cuius nunc presentia postulamus, da sacrificio auctorem suum, ut impleatur fides rei in sublimitate mysterii; ut sicut ueritatem cœlestis mysterii exequimur, sic ueritatem dominici corporis et sanguinis hauriamus, per eundem dominum nostrum dicentes:

Pater noster, qui es in celis. *Et cetera.*

Et oleum reportetur et in loco suo conseruetur. Missa uero ordine suo agatur usque dum benedictiones episcopales soluantur.

Benedictio in eaena domini.

Benedic uos deus, qui per unigeniti sui passionem uetus pascha in nouum uoluit conuerti; concedatque uobis, ut, expurgato ueteris fermenti contagio, noua in uobis perseueret conspersio.

Et qui ad celebrandam redemptoris nostri cœnam mente deuota conuenistis, cœtarum dapium uobiscum epulas reportetis.

Ipsiusque opitulante clementia, mundemini a soribus peccatorum, qui ad insinuandum humilitatis exemplum pedes uoluit lauare discipulorum.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum.

Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti descendat super uos.

Et statim dicit,

Et pax domini sit semper uobiscum.

Tunc communicet solus pontifex ante altare, et diaconus offerat ei calicem, et non frangat oblatas, nisi eam solam unde ille communicat illo tantum die. Postquam communicauerit episcopus, ponat diaconus calicem super

Consecratio crismatis.

altare. Deinde acceptam a subdiacono patenam ponat iuxta calicem de latere sinistro; et statim a duabus subdiaconibus utrimque cooperiatur de sindone munda, quam prius preparauerant in ora altaris e regione pontificis, post corporalem expansam. Tunc dominus episcopus uadat ad sedem suam cum diaconibus, et expectet.

Ordo de consecratione principalis crismatis.

Expectante uero in sede sua pontifice, ueniant ad sacra-rium .xii. presbiteri, et ceteri clerici, quantum opus sit ad deferendum cum omni decore oleum crismale, ac oleum catecuminalorum et neophitorum, usque in ecclesiastiam ante episcopum. Sint enim idem presbiteri parati, et cum eis ceteri clerici casulis et sollempnibus uestimentis. Tunc duo acoliti accipientes illas duas ampullas, que ad crisma et ad oleum catecuminalorum consecrari debent, inuolatas cum sindonibus de albo serico, ita ut uideri possint a medio. Teneant in brachio sinistro, projectis sindonibus super scapulam sinistram, ita ut pertingant ad scapulam dextram; quatinus possint dependentia retineri. Et procedant, et ordinent se illi presbiteri et predicti clerici rite et ordinabiliter, ita ut primum ambulent duo acoliti cum candelabris et ardentibus cercis. Deinde portentur duæ crucis; et inter illas medium crismale oleum. Post eas portentur duo turibula cum incenso; et inter illa medium oleum catecuminalorum. Deinde portetur euangelium, ut impleteur omne bonum. Postea sequantur, bini et bini, illi .xii. presbiteri, testes et cooperatores eiusdem sacrosancti crismatis mysterii. Tunc uero subsequantur pueri, in laudem eiusdem mysterii concinente hos uersus ad hoc congruentes :

Audi, iudex mortuorum, una spes mortalium;

Audi, uoces proferentium donum pacis preuium.

O redemptor, sume carmen temet concinentium.

Arbor feita oliuarum hoc sacrandum protulit,

Fert hoc prona presens turba saluatori seculi.

O redemptor!

Stans ad aram immo supplex infulatus pontifex,

Debitum persoluit om[n]e consecrato crysmate.

O redemptor!

Consecrare tu dignare rex perennis glorie

Hoc oliuum, signum nouum, iura contra demonum.

O redemptor!

Vt notetur sexus omnis unctione crismatis,

Et medetur sauciata dignitatis gloria.

O redemptor!

Lota mente, sacro fonte aufugantur crimina,

Uncta fronte sacrosancta influunt carismata.

O redemptor!

Corde natus ex parentis, aluum implens virginis,
Presta lucem, claude mortem cysmatis consor-
tibus.

O redemptor!

Sit dies hęc festa nobis seculorum seculis,
Sit sacra digna laude, nec senescat tempore.
O redemptor¹!

*Venientibus autem eodem ordine in chorū, et stan-
tibus ad orientem uersis, uersibusque finitis, interca-
ordinant se lectores, hostiarii, acoliti, et subdiaconi,
et stent in ordine suo secundum eos gradus ubi ascen-
ditur ad altare; ita ut subdiaconus sit sextus in
eminenter loco, et iuxta eum archidiaconus qui legebat
euangelium, ita inuolutam ampullam suscipientes per
ordinem ut ascendat. Et dum peruenierit ad archi-
diaconum, ille perferat eam ita inuolutam una cum
sindone ante pontificem. Intrā autem unus sub-
diaconus deferat uasculum cum balsamo alii diacono,
et ille pontifici ante altare. Tunc ordinantur circa
episcopum hinc et hinc eadem candelabra, et cruces, et
turibula aliae euangeliū, nec non et predicti xii.
presbiteri, testes et adiutores eiusdem mysterii; ita ut
diaconi post dorsum episcopi stent; presbiteri uero
a dextris et a sinistris; cruces uero et cetera utrinque
inter illos media. His ita statutis, conuertat se epi-
scopus, aut cui ille precepit, tam ad clerum quam ad
populum, et facial seruouem de consecratione cysmatis
congruentem. Tunc conuertat se ad orientem, et intrat
in consecrationem principalis cysmatis, archidiacono
tenente ipsum amfullam in sinistro brachio inuolutam
sindone, ut supra diximus. Et primo misceat bal-
samum cum oleo, dicens:*

Hęc commixtio liquorum fiat omnibus perunctis
propitiatio, et custodia salutaris, in secula seculorum.
Amen.

Sequitur super utrumque balsami et olei.

Oremus dominum nostrum omnipotentem, qui incomprehensibilem unigeniti filii sibi coeteri diuinitatem mirabilis dispositione uerę humanitati inseparabiliter coniunxit; et gratia cooperante sancti spiritus, oleo exultationis pre participibus suis linuit; ut homo fraude diaboli perditus, gemina et singulari constans materie perenni redderetur de qua exciderat hereditati; quatinus hos diuersis creaturarum speciebus liquores creatos sanctę trinitatis perfectione bene + dicat, benedicendo sancti + facet, conceletque ut simul permixti unum fiant; et quicunque exterius inde perunctus

fuerit ita interius liniatur, quo omnibus sordibus corporalis materię carens se participem regni cęlestis effici gratuletur. Per eundem dominum nostrum.

*Deinde, antequam benedicatur, halat ter super ipsam
ampullam, et dicat lenta uoce exorcismum cysmatis
olei.*

Exorcismus olei.

Exorcizo te, creatura olei, per deum patrem omnipotentem, qui fecit cęlum, et terram, mare, et omnia que in eis sunt; ut omnis uirtus aduersarii, omnisque exercitus diaboli, omnisque incursio, et omne fantasma satane eradicetur et effugetur a te, et fiat omnibus qui ex te unguendi sunt in adoptionem filiorum per spiritum spiritum, in nomine dei patris omnipotentis, et in caritate ihesu christi filii eius domini nostri, qui cum eo uiuit et regnat deus in unitate ciudem spiritus sancti.

Tunc dicat alta uoce,

Per omnia secula seculorum.

Dominus uobiscum.

Sursum corda.

Gratias agamus domino deo nostro.

Prefatio.

U. D. cęquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, domine, sancte pater, omnipotens eterne deus. Qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis tuę munera terram producere fructifera ligna iussisti; in ter que huius pinguissimi liquoris ministre oleę nasceretur, quarum fructus sacro karismati (uel cris) deseruiret. Nam et dauid, propheticō spiritu gratię tuę sacramenta prenoscens, uultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit. Et cum mundi crimina diluuiō quandam expiarentur effuso, similitudinem futuri muneric columba demonstrans, per olię ramum pacem terris redditam nuntiavit. Quod in nouissimis temporibus manifestis est effectibus declaratum, cum, baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus, hęc olei unctio uultus nostros iocundos efficit ac serenos. Inde etiam moysi famulo tuo mandatum dedisti, ut aaron fratrem suum, prius aqua lotum, per infusionem huius unguenti constitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor, cum filius tuus ihesus christus dominus noster lauari se a iohanne undis iordanicis exegisset; ut spiritu sancto in columbe similitudine desuper misso, unigenitum tuum, in quo tibi optime placuisset, testimoniō subsequentis uocis ostenderes, et hoc illud esse manifestissime comprobares, quod eum oleo letitie pre consortibus suis unguendum dauid propheta cenisset. Te igitur deprecamur, domine, sancte pater,

¹ Sarum Gradual, edit. 1527, fol. xcv. It is printed among "Hymni Ἀδεσποτοὶ cir. sac. x-xiii. conditi" in Daniel's (H. A.) Thesaurus Hymnologicus, tom. I. p. 237, no. ccxvi. Its origin is traced, ib. iv. 157.

omnipotens eterne deus, per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum, ut huius creature pinguinem sanctificare tua benedictione digneris, et sancti spiritus ei admiscere uirtutem, cooperante potentia christi tui; a cuius sancto nomine crisma nomen accepit. Unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres, ut spiritualis lauacri baptismo renouandis creaturam crismatis in sacramentum perfecte salutis uiteque confimes; ut sanctificatione unctionis infusa, corruptione primae natuitatis absorta, sanctum uniuscuiusque templum acceptabilis uite innocens odore redolescat, ut secundum constitutionis tuę sacramentum regio, et sacerdotali, propheticoque honore perfusi, uestimento incorrupti muneris induantur, ut sit his qui renati fuerint ex aqua et spiritu sancto crisma salutis et sanctificationis, eosque eterne uite participes, et celestis glorię facias esse consortes. Per eundem.

Oratio ad consummandam crismatis benedictionem.

Oremus.

Dominator, domine deus, rex unctus, auctor unguenti, speciosus forma, speciosior unctione, sacrator ipse tuus, ipse omnium consecrator; qui unguentum de potestate sanctificas, potestatem consecras de unguento; de unguento fecisti crisma, de crismate nomen quod est super omne nomen; ut in nomine isto sit regalis unctionis christianis. In tuo ergo nomine fiat haec creatura iam crisma, et habeatur ut crisma, forma crucis, signum frontis, sacri titulus bellatoris, ut hoc crismate mulceatur auditus, purificetur uisus, odoratus suauescat, soporetur (uel sap-) gustus, tactus in trinitate solidus sit; ut talibus stipendiis domini milites decorati, atque ambrosio rore madidi, imperanti seruant non suadenti, et signati hoc crismate sancto, signiferi esse mereantur celestes; per te, ihesu christe, salvator mundi, qui uiuis et regnas deus per omnia secula seculorum. Amen.

Finita benedictione, dominus episcopus salutat crisma nudum, et ministri qui iuxta eum sunt. Et ita iterum per ordinem descendat sicut ascendit. Et tenente ampullam acolito, deferatur omnibus cooperata ad salutandum per ordinem, ut a nemine nuda uideatur. Hoc facto summo honore procuretur, usque dum altera ampulla ascendat; et iterum descendat, ut ambe honorifice ad locum suum redeant.

Incipit exorcismus olei quo unguendi sunt catecumini. Descendente autem ampulla cum crismate, statim altera cum olio catecuminorum cooperata ascendat sicut prior ante episcopum; et halat in ipsam ter, sicut in priore, sed tacite, ordine quo supra delatam. Et in primis

Exorcismus olei.

faciat ei exorcismum, et benedic cam, quasi lectionem legeris.

Exorcismus olei catecuminorum.

Exorcizo te, creatura olei, in nomine dei patris omnipotentis, et in nomine ihesu christi, et spiritus sancti, ut in hac inuocatione trię potestatis atque unius uirtute deitatis, omnis nequissima uirtus aduersarii, omnis inueterata malitia diaboli, omnis violenta occursio, omne confusum et cęcum fantasma eradicetur, et effugetur, et discedat a creatura huius olei ad utilitatem hominum constituta; ut fiat haec unctionis diuinis sacramentis purificata in adoptionem carnis et spiritus eis qui ex eo ungui debent in remissionem omnium peccatorum; ut efficiantur eorum corpora ad omnem gratiam spiritalem accipiendam sanctificata. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium eius, qui uenaturus est.

Dominus uobiscum.

Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, incrementorum omnium et profectuum spiritalium remunerator, qui uirtute sancti spiritus tui inbicularum mentium rudimenta confirmas, te oramus, domine, ut uenturis ad beatę regenerationis lauacrum tribuas per unctionem huius creature purgationem mentis et corporis; ut si que illis aduersantium spirituum inhesere macule ad tactum sanctificati olei huius abscedant. Nullus spiritalibus nequitiis locus; nulla refugis uirtutibus sit facultas; nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquitur; sed uenientibus ad fidem seruis tuis, et sancti spiritus tui operatione mundandis, sit unctionis huius preparatio utilis ad salutem, quam etiam celestis regenerationis natuitate in sacramento sunt baptismatis adepturi. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uenturus est.

Tunc dominus episcopus, et qui iuxta eum sunt, salutent eam; et descendat per ordinem sicut et altera, et deferatur omnibus ad salutandum. His ita peractis eodem ordine et decore quo ascenderant in ecclesiam redeant ambe ampulle ad sacrarium. Tunc pontifex lauet manus, et diaconi uident ad altare, et discooperiant sancta. Et pontifex ueniens ad altare dividat oblatas ad frangendum, et communicet populus omnis ordine suo; et sumat de ipsis oblatas integras ad seruandum usque mane diei parasseues de quibus communicent absque sanguine domini. Sanguis uero eadem die penitus consumatur, et scola dicit: Agnus dei, qui tollis, absque osculo; et communionem. Dominus ihesus, cum psalmo ei Gloria Patri. Fractis autem oblatis communicent presbiteri primo, postea

diaconi, et ceteri omnes, et ita perficiatur missa pleniter ordine suo.

Postcommunio.

Refecti natalibus alimentis.

Aha.

Concede, quesumus, domine, ut perceptum noui testamenti mysterium et corpose sentiamus et mente. Per.

Et pontifer descendat in sacrarium, mandans presbiteris quid uoluerit. Tunc crisma nouum cum ueteri misericordia, si quid residuum sit. Similiter et oleum, et ita diuidatur per presbiteros, et finita sunt ista. Ad uesperum in cena non dicatur Deus in adiutorium, sed dicatur antiphona Calicem salutaris, cum psalmo Credidi propter. Ant. Cum his qui oderunt pacem. Psalmus, Ad dominum cum tribularer. Ant. Ab hominibus. Ps. Eripe. Ant. Custodi me. Ps. Domine, clamaui. Ant. Considerabam. Ps. Uoce mea. Statim sequitur ant. Cenantibus autem. Ps. Magnificat et Kyrie eleyson, ut supra, et preces.

Oratio ad uesperum.

Deus, cuius cenam sacratissimam ueneramus, ut ea digni inneniamur, munda nos, quesumus, a sordibus peccatorum, qui, ad insinuandum humilitatis exemplum, pedes tuorum hodie lauare dignatus es discipulorum. Qui cum patre et spiritu sancto uiuimus.

Cum autem scola dicit primam antiphonam, Calicem salutaris, statim duo acoliti parati cum nigris casulis incipiunt expoliare altaria usque dum finiunt uespera. Postea tollantur. A uespera autem huius diei nuda sint altaria usque in mane sabbati. Expletis omnibus procedit dominus episcopus cum omni alacritate cum presbiteris et clero, si uult ante cibum, uel post cibum, ad locum ubi mandatum perficere uult. Sintque ibi parati processores; acoliti duocum candelabris duobus, tertius turibulum portans, quartus cum thimiamaterio, et subdiaconus euangelium ferens, et diaconus imponat euangelium: Ante diem festum usque non est seruus maior domino suo.

Feria sexta parasceues, que et sexta sabbati dicitur, missa non cantatur, sed neque in sabbato sancto donec ad uigilias noctis. In ipso autem die, hoc est, feria vii. hora quinta, deportetur lumen, ut supra, ab archidiacono seu preposito, et illuminentur lampades xiiii. uel ut aliis ordo precipit, id est, romanus, illuminantur duig inde candelae ad ministerium ad altare ubi officium agitur. Conueniunt omnes uero ecclesiastici nec non et laici, et procedat dominus episcopus, uel qui uicem illius tenuerit, in ecclesia statuta infra urbem, non tamen

in maiorem ecclesiam, ubi mos est salutifram crucem salutare, et preparant se presbiteri et archidiaconus, et diaconi, uel ceteri, quantum opus est, ad ministrandum domino episcopo ad missam, cum cantoribus et reliquis ministris, uestibus quadragesimatibus induiti, scilicet planctis fuscis, non nudis pedibus. Non enim licet presbiterum, diaconum, uel acolitum ad altare ministrare per nudos pedes. Procedentes de sacrario usque ad altare, absque ullo cantu, prostrato omni corpore in terram diuitius, oratione completa atque osculatio altari, uadunt ad sedem pontificis more solito; et mittitur paruum linthicum super altare nudum de sub euangelio. Ante euangelium uero non portentur candele uel incensum. Et dum ueniens pontifex de sacrario processerit ante altare ad orandum super oratorium, sicut mos est, statim ut surrexerit cum silentio ascendat ad sedem. Quo sedente, statim ut annuit archidiaconus subdiacono, subdiaconus ascendat ad legendum, et legitur prima lectio in osce, In tribulatione sua mane. Et post lectionem cantatur canticum, Domine, audiui. Et dicit pontifex, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua, statim Leuate, et dicit orationem, Deus a quo et iudas. Sequitur altera lectio in exodo. Dixit dominus ad moysen. Sequitur tractus, Eripe me, domine. Quo finito, legitur absque salutatione passio, ubi non dicitur passio, sed tantum, In illo tempore egressus ihesus. Nec incensum ibi portatur. Hac exulta statim duo diaconi uelant altare sindone que prius fuerat sub euangelio posita in modum furantis. Aliqui vero, antequam legitur passio domini, preparant sindones duas sibi coherentes; et in eo uersu ubi legitur. Partiti sunt uestimenta. Scindunt hinc inde ipsas sindones desuper altare in modum furantis, et secum auferunt. Tunc uenit pontifex ante altare, sine, ut in alio ordine legitur, transit in dexteram partem ecclesie, infra thronum, et dicat, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua. Et orat diuissime. Et diaconus, Leuate, et dicat orationes sollemnes ad hierusalem, Oremus, dilectissimi nobis, deum patrem. In primis pro ecclesia sancta dei, et ceteras per ordinem, sicut in libro sacramentorum continetur, sicut supra in quarta feria, pronuntiante diacono, Flectamus genua, nisi pro iudicis tantum non flectatur genu. Subdiaconi stant retro altare, et ibi sicut ceteri flectentes genua, non tamen terga uertentes altari. Quas ut finierit, omnes facile exant foras. Notandum uero est quia in romana ecclesia extinguitur totus ignis in hac feria, hora sexta, et reaccenditur hora nona. Presbiteri uero ecclesiarum, siue de urbe, seu de suburbanis, uadunt per ecclesias suas, ut hoc ordine, hora nona, cuncta usque ad uesperam faciant, hoc tantum mutantes, ut ubi pontifex meminit aposto-

licum, ipsi nominent episcopum suum. Ad uesperum tam in ecclesia ubi pontifex dicit orationes, quam et in ceteris ecclesiis presbiterorum, post orationes preparatur crux ante altare, interposito spatio inter ipsam et altare, sustentata hinc inde a duobus acolitis, posito ante eam oratorio. In cuius laude dicitur cum uersibus, Agyos, agyos. Popule meus. Uenit pontifex solus et adoratam dioscularunt crucem. Deinde presbiteri, et diaconi, et ceteri per ordinem, deinde populus. Pontifex uero redit in sedem suam usque dum omnes salutent crucem. Nam salutante pontifice crucem uul populo, canitur semper antiphona, Eece lignum crucis, cum psalmo, Beati immaculati. Item, Crucem tuam adoramus. Ps. Deus misereatur. Ant. Dum fabrikator mundi, cum uersibus Crux fidelis.

En sabbato sancto pasce.

Prefatio.

U. D. equum et salutare. Te quidem omni tempore sed in hac potissimum nocte. *Require.*

En die sancto pasche.

Statio ad sanctam mariam maiorem.

Prefatio.

V. D. equum et salutare. Te quidem omni tempore sed in hoc potissimum die. *Per illos xii. dies, et dinceps cotidie usque ascensionem domini.*

En uigilia ascensionis domini.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis. *Require.*

En ascensione domini.

Statio ad sanctum petrum.

Prefatio.

Qui post resurrectionem suam. *Ut supra.*

Dominica i. post ascensionem domini.

Prefatio.

Qui post resurrectionem suam *et* Communicantes *et* Hanc igitur dicenda sunt sicut in ascensione domini usque in uigiliam pentecostes.

En sabbato sancto pentecosten.

Legantur lectiones .xiii. et lectio libri dicatur.

In ipsa uigilia. Statio ad lateranos.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes celos. *Require.*

En die sancto pentecosten.

Statio ad sanctum petrum.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes celos. *Ut super, per vii. dies.*

Dominica iii. post octauas pentecosten.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui cum unigenito filio tuo et spiritu sancto unus es deus. *Require retro de sancta trinitate.*

Dominica i. de aduentu domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui per beatę marię uirginis partum ecclesię tuę tribuisti celebrare. *Require in annuntiatione sanctę marię.*

VIII. kal. jan. Natale sancti stephani protomartiris.

Prefatio.

Vere dignum, eterne deus. Quia per incarnati uerbi mysterium. *Require.*

VIII. kal. feb. Conuersio sancti pauli.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis; de quorum collegio beati pauli apostoli tui sollemnia celebrantes tua, domine, preconia non tacemus. Et ideo.

En purificatione sancte maria.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi. *Require.*

VIII. kal. mar. Cathedra sancti petri.

Prefatio.

V. D. equum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare. *Requie in natale apostolorum petri et pauli.*

IX. kal. mar. Sancti matthie apostoli.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis. *Ut supra.*

X. kal. apr. Annuntiatio sancte marie.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui per beatam mariam virginis partum. *Requie.*

XI. mai. Apostolorum philippi et iacobi.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis; de quorum collegio beatorum apostolorum tuorum philippi et iacobi sollemnia celebrantes tua, domine, preconia non taceamus. Et ideo.

XII. non. mai. Inuentio sancte crucis.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui per passionem crucis mundum redemit. *Requie.*

XIII. idus mai. Dedicatio ecclesie sancte marie ad martyres.

Deus, qui inuisibiliter omnia contines, et tamen pro salute generis humani signa tuę potentię uisibiliter ostendis, templum hoc potentia tuę inhabitacionis illustra; ut omnes qui huc deprecaturi conueniant, ex quacumque tribulatione ad te clamauerint, consolationis tuę beneficia consequantur. Per dominum.

Lectio libri apocalipsis iohannis apostoli¹.

In diebus illis uenit angelus et locutus est mecum dicens: Ueni², ostendam tibi sponsam, uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierusalem descen-

dentem de celo³, habentem claritatem dei. Lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapis⁴ iaspidis, sicut cristallum. Et habebat murum magnum et altum, ⁵ habens .xii. portas⁶ et in portis angulos duodecim; et nomina inscripta, que sunt nomina .xii. tribuum filiorum israel. Ab oriente portae tres; ab aquilone portae tres; ab austro portae tres; ab occasu portae tres. Et murus ciuitatis habens fundamenta .xii.(cim) et ⁷ ipsis .xii.(cim) nomina apostolorum et agni. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundinem auream, ut metiretur ciuitatem, et portam eius, et murum. Et ciuitas in quadro posita est, et longitudine eius tanta est quanta et latitudo. Et mensus est ciuitatem; de arundine⁸ per stadia .xii. milia. Longitudo, et latitudo, et altitudo equalia sunt; et mensus est muros⁹ eius centum xlippii cubitorum, mensura hominis que est angeli. Et erat structura¹⁰ eius ex lapide iaspide. Ipsa uero ciuitas auro¹¹ mundo¹² simile uitro mundo¹³. Fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum iaspidis¹⁴, secundum sap(h)irus, tertium calcedonius, quartum smaragdus, quintum sardonix, sextum sardius, septimum e(h)risolitus, octauum berillus, nonum topaziuss, decimum e(h)rissopassus, undecimum iacinthus, duodecimum amithistus. Et duodecim portae .xii.(cim) margarite sunt, per singulas, et singulę portę erant ex singulis margaritis. Et plateę ciuitatis auro¹⁵ mundo¹⁶ tamquam uitrum perlucidum, et templum non uidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Et ciuitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea; nam claritas dei illuminauit eam, et lucerna eius est agnus. Et ambulabunt gentes per¹⁷ lumen¹⁸ eius, et reges terre afferent gloriam suam et honorem in illam. Et portae eius non claudentur per diem; nox enim non erit illic. Et afferent gloriam et honorem gentium in illam. Nec¹⁹ intrabit in illam aliquid coquinatum, et²⁰ faciens abominationem²¹ et mendacium, nisi qui scripti sunt in libro uite et agni.

Sequentia sancti euangeli secundum lucam²².

In illo tempore ingressus ihesus perambulabat

¹ + a deo Vul.

² lapidi Vul.

³⁻⁵ habentem portas duodecim.

⁵ Om. Vul.

⁶ + in Vul.

⁷ murum Vul.

⁶ + aurea Vul.

⁹⁻¹⁰ aurum mundum Vul.

¹⁰ + Et Vul.

¹¹ iaspis Vul.

¹² aurum Vul.

¹³ mundum Vul.

¹⁴ in Vul.

¹⁵ lumine Vul.

¹⁶ non Vul.

¹⁷⁻¹⁸ aut abominationem faciens Vul.

¹⁸ Om. Vul.

¹⁹ Luc. xix. 1-10.

hiericho. Et ecce uis nomine zacheus, et hic erat¹ princeps¹ publicanorum, et ipse diues. Et querebat ihesum² uidere², quis esset, et non poterat pre turba, quia statura pusillus erat. Et precurrens ascendit in arborem sicomororum ut uideret illum, quia inde erat transiturus. Et cum uenisset ad locum, suspiciens ihesum uidit illum, et dixit ad eum: Zachee, festinans descendere, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, et exceptit illum gaudens. Et cum uiderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem zacheus dixit ad ihesum³: Ecce dimidium bonorum meorum, domine, do pauperibus, et si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. Et⁴ ait ihesus ad eum, Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit abrahæ. Venit enim filius hominis querere et saluum facere quod perierat.

Secreta.

Annuem, quesumus, domine, precibus nostris, ut qui-cumque intra templi huius, cuius hodie dedicationis diem celebramus, ambitum continentur, plena tibi atque perfecta corporis et animæ deuotione placeant; ut dum presentia uota reddimus, ad eterna premia, te adiuuante, peruenire mereamur. Per dominum.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna, pietas copiosa. Respice de celo, et uide et uisita domum istam, ut quicunque in ea nomini tuo supplicauerit libenter exaudias, et satisfacientibus clementer ignoscas. Per quem.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut hoc in loco quem nomini tuo indigni consecrauimus, cunctis petentibus aures tuæ pietatis accommodes. Per.

Super populum.

Copiosa beneficia, quesumus, domine, populus christianus assequatur, ut qui in honore sanctorum sacramentis tibi luminibus deuotus occurrit, et uitæ subsidia presentis accipiat, et gratiam sempiternæ redemptions inueniat. Per.

In anniversario ecclesiæ.

Deus, qui nobis per singulos annos. *Require.*

¹⁻¹ trans. Vul.

² dominum Vul.

²⁻² trans. Vul.

⁴ Om. Vul.

Secreta.

Omnipotens sempiterne deus, templum hoc.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna.

Postcommunio.

Deus, qui ecclesiam tuam sponsam vocare.

III. id. mai. Dedicatio ecclesiæ ad martyres.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad eorum nos gaudia eterna pertingere, de quorum nos uirtute tribuis annua sollemnitate gaudere. Per.

Secreta.

Super has, quesumus, hostias, domine, benedictio copiosa descendat, que et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollemnitate letificet. Per.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficiis sacramentis, tibi etiam placitis moribus dignanter deseruire concedas. Per.

*II. kal. iul. Oligilia sancti iohannis baptiste.**Prefatio.*

U. D. eterne deus. Exhibitentes sollempne ieunium. *Require.*

*III. kal. iul. Natale sancti iohannis baptiste.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Et in die festiuitatis.

*III. kal. iul. Apostolorum petri et pauli.**Prefatio.*

U. D. equum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare. *Require.*

*III. kal. aug. Sancti iacobi apostoli.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deseris, sed per apostolos tuos iugiter erudis, et sine fine custodis. Per christum dominum nostrum.

XXX. id. aug. Sancti laurentii martyris.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Et in die sollemnitatis hodiernæ.
Require.

XCVII. kal. sep. Assumptio sancte marie.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Et te in ueneratione sacrarum
uirginum. *Require.*

XXX. kal. sep. Sancti bartholoméi.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui eccliam tuam sempiterna
pietate. *Ut supra.*

XXX. kal. sep. Decollatio sancti iohannis baptiste.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui precursorem filii tui. *Re-*
quire.

XI. id. sep. Natale sancte marie.

Prefatio.

U. D. equum et salutare. Nos tibi in omnium sanc-
torum tuorum profectu. *Require.*

XI. kal. oct. Sancti mathéi apostoli.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui eccliam tuam in aposto-
licis. *Ut supra.*

XXX. kal. oct. Dedicatio ecclesie sancti michahelis.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Sancti michahelis archangeli
merita. *Require.*

XI. kal. nov. Vigilia omnium sanctorum.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Reuerentię tuę dicato ieunio.
Require.

Kal. nou. Festum omnium sanctorum.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Clementiam tuam suppliciter
obsecrantes. *Require.*

II. kal. dec. Sancti andreas apostoli.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui eccliam tuam in aposto-
licis. *Require.*

XXX. kal. jan. Sancti thomę apostoli.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui eccliam tuam in aposto-
licis. *Require.*

En natale unius apostoli.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui eccliam tuam in aposto-
licis. *Require.*

En natale unius euangelistę.

Ad missam.

Magnificet te, domine, sancti tui euangelistę .N.
beata sollemnitas, per quam illi gloriam sempiternam,
et opem nobis ineffabili prudentia contulisti. Per
dominum.

Secreta.

Ad altaria tua, domine, ueneranda cum hostiis laudis
accedimus; fac, quesumus, ut et indulgentiam nobis
obtineant et fauorem. Per dominum.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui eccliam tuam sempiterna
pietate non deseris, sed per euangelistam tuum .N.
iugiter erudis, et sine fine custodis. Et ideo.

Postcommunio.

Sacramentis, domine, et gaudiis optata celebritate
expletis, quesumus, ut eius precibus adiuuemur, cuius
recordationibus exhortetur. Per.

En uigilia unius martyris.

[*Ad*] missam.

Quesumus, omnipotens deus, ut nostra deuotio, que
natalicia beati .N. martyris antecedit, patrocinia nobis
eius accumulet. Per.

Secreta.

Magnifica, domine, beati .N. sollemnia recensemus,
que promptis cordibus ambientes, oblatis muneribus,
et suscipimus et preimus. Per.

Postcommunio.

Sancta tua, domine, de beati .N. martyris pretiosa passione, quam preimus, nos refoueant, quibus et iugiter satiamur et semper desideramus expleri. Per.

En natale plurimarum uirginum missa.

Porrige nobis, quesumus, domine, dexteram tuam, et per interuentiones sacrarum uirginum tuarum .N. auxilium nobis superne uirtutis impende. Per.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera, que ut accepta tuo sint conspectui, sanctarum tuarum .N. precibus adiuuemur. Per.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ut de hoste generis humani maior uictoria duceretur, non solum per uiros antiquum hostem exuperasti, sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo.

Postcommunio.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris; earum, quesumus, semper interuentione nos refoue, quarum memoriam celebramus. Per.

De sancta trinitate.*Prefatio.*

V. D. eterne deus. Qui cum unigenito. *Require.*

Feria ii. Pro peccatis.*Prefatio.*

U. D. eterne deus. Suppliciter implorantes ut nos ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

Feria iii. Ad suffragia angelorum.*Prefatio.*

V. D. eterne deus. Quamuis enim illius sublimis. *Require.*

Feria vi. De sancta cruce.*Prefatio.*

U. D. eterne deus. Qui salutem humani generis. *Require.*

Sabbato de sancta maria.*Prefatio.*

V. D. eterne deus. Et precipue pro meritis beate

Propria Pontificis.

dei genitricis et perpetue uirginis gratia plenę, tuam omnipotentiam laudare, benedicere, et predicare. Per christum dominum nostrum.

Pro fidelibus defunctis.*Prefatio.*

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem salus mundi. *Require.*

Alia prefatio.

V. D. eterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio tuo domino nostro. *Require retro.*

Missa propria pontificis in ordinatione ipsius.

Fac mecum, domine.

Psalmus. Inclina, domine. *Require.*

Collecta.

Deus, qui digne tibi seruientium nos (me peccatorem) imitari desideras famulatum; da nobis (mihi) caritatis tuę flamma ardere succensos(um); ut antistitum deus priorum, qui tibi placuerunt, mereamur(r) consortia (decus et consortium) obtinere. Per dominum.

Lectio ad romanos¹.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum; ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit his qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet, quemadmodum pro populo et pro semetipso offerre sacrificia². Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a deo, tamquam aaron, quemadmodum "scriptum est³: Tu es sacerdos in eternum, secundum ordinem melchisedech.

Gradale. In deo sperauit cor meum.

U. Ad te, domine, clamabo. Alleluia.

U. In te, domine, sperauit.

Secundum marcum⁴.

In illo tempore circuibat ihesus castella in circuitu docens; et conuocauit⁵ duodecim, et cepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum inmundorum. Et precepit eis ne quid tollerent in via, nisi uirgam tantum; non peram, non panem, neque in zona æs, sed calciatos scandalis, et ne induerentur duabus

¹ Heb. v. 1-6.

² pro peccatis Vul.

³⁻³ sic . . . dicit Vul.

⁴ pro peccatis Vul.

⁴ Marc. vi. 6-13.

⁵ uocauit Vul.

tunicis. Et dicebat eis: Quocumque introceritis in domum, illic manete donec excatis inde. Et qui non receperint uos, nec audierint uos, exeuntes inde, excuite puluerem de pedibus uestris in testimonium illis. Et excuntes predicabat ut penitentiam agerent, et demona multa ciebant, et ungebant oleo multos egrotos, et sanabantur¹.

Offertorium. Intende uoci orationis mee. *Require.*

Aufer a nobis (me), domine, spiritum superbie cui resistis, ut sacrificia nostra (mei peccatoris) tibi sint (semper) accepta. Per.

Communio. Ego clamaui quoniam exaudisti me.

Postcommunio.

Corporis sacri et pretioso sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut gratie tuę munus (gratiae tuo munere), quod nobis in inneritis contulisti, intercedentibus sanctis tuis, propitius muniendo custodias. Per.

Alia.

Deus, mundi creator et rector, ad humilitatis meę preces placatus intende; et me famulum tuum, quem nullis suffragantibus meritis, sed immensa largitate clementię tuę cęlestibus mysteriis seruire tribuisti, dignum sacris altaribus fac mynistrum, ut quod mea celebranda depromitur tua sanctificatione firmetur. Per.

VIII. kal. oct. Conceptio sancti iohannis baptiste.

Ne timeas, zacharia.

Psalmus. Domine, in uirtute tua.

Collecta.

Deus, qui hodierna die sanctum iohannem preconem ueritatis angelico concipiendum (nasciturum) ministerio preuidisti; concede nobis famulis tuis, ut qui eius insignia ueneramur, ipsius meritis et ab instantibus inimicorum insidiis erui, et ad uiam ueri luminis sine errore peruenire mereamur. Per.

Epistola.

Factum est uerbum domini.

Gradale. Fuit homo.

U. Ut testimonium. Alleluia. Inter natos mulierum.

Evangeliuim.

Fuit in diebus herodis regis.

Offertorium. Iustus ut palma.

Secreta.

Munera, domine, altari tuo superposita dextera potentię tuę admittat, quę hodie concipiendum sanctum iohannem angelico prenuntiauit oraculo. Per.

Communio. Tu, puer, propheta.

Ad complendum.

Pignore salutis ęterne uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut, intercedente sancto iohanne baptista, cuius hodie conceptionis diem celebramus, per hoc capiamus plene securitatis augmentum. Per.

Ad uesperum.

Omnipotens sempiterne deus, qui unigeniti precursorem filii tui sanctum iohannem hodierna die nasciturum angelico oraculo declarasti, concede familię tuę pię effectum devotionis; ut quę eius annua recolit festa presentis uitę assequatur pacis incrementa, futureque beatitudinis gaudia. Per.

Missa pro rege vel pro regina.

Omnipotens sempiterne deus, misericordiam tuam suppliciter exoramus, ut famulum tuum regem nostrum, famulamque tuam gregem quoque (reginam cum suis omnibus) et familiam illis commissam magne pietatis tue protectione custodias, et ab omnibus mundi huius periculis sempiterna prouisione tucaris, ut gratie tue munere defensi donis semper cęlestibus iocundentur. Per.

Secreta.

Munera hęc, quesumus, domine, dignanter suscipiens sanctifica, et famulo tuo (regi nostro famuleque tue regine), suisque omnibus perfice profutura. Per.

Postcommunio.

Sumptis, domine, cęlestibus sacramentis, quesumus clementiam tuam, ut famulum tuum cum suis omnibus respicere digneris; pietatisque tuę donis ab omnibus purgati peccatis a cunctis imminentibus periculis tuerantur. Per.

In ordinatione sancti gregorii.

Deus, mundi auctor et conditor, qui hodiernę festiuitatis diem beati .N. sacerdotii electione consecrasti, presta populo tuo, ut cuius annua celebritate deuotis resultat obsequiis, eius suffragiis tuę pietatis consequatur auxilium. Per.

Secreta.

Beati sacerdotis et confessoris tui .N., domine, pre-

¹ sanabant Vul.

cibus adiuuemur, pro cuius sollemnitate (offerimus) munera (nostra) tua sancta letantes. Per.

Ad complendum.

Sacmenta salutis nostræ suscipientes concede, quesumus, misericors deus, ut beati N. nos ubique oratio adiuuet, in cuius ueneratione hæc tuæ optulimus maiestati.

VI. id. decembres. [Conceptio s. maria uirginis].

Deus, qui beatæ mariæ uirginis conceptionem angelico uaticinio parentibus predixisti, presta huic presenti familiæ tuæ eius presidiis muniri, cuius conceptionis sacra solemnia congrua frequentatione ueneratur. Per.

Secreta.

Sanctifica, domine, muneris oblati libamina, et beatæ dei genitricis saluberrima interuentione nobis salutaria fore concede. Per.

Ad complendum.

Repleti uitalibus alimoniis, et diuinis refecti mysteriis, supplices rogamus, omnipotens deus, beatæ mariæ semper uirginis, cuius uenerandam colimus conceptionem, pia interuentione a squalorum erui inmanium dominatione. Per.

Missa pro amico ab aduersariis afficto.

Omnipotens sempiterne deus, exaudi nos, et miserere (mei) famulo tuo (illius), quoniam tribulatur (or); et, intercedente beata dei genitrice maria omnibusque sanctis tuis, libera eum (me), et eripe de manibus inimicorum eius (meorum), et a persequentiibus cum (me); et presta, quesumus, secundum magnam misericordiam tuam, ut qui te inuocat (co) non confundatur (dar), sed tua magis semper protectione muniantur (muniri merear). Per.

Secreta.

Hæc (mih) nobis communio, domine, ad purgationem, et, intercedente beata semper uirgine maria omnibusque sanctis, inimicis (meis) famuli tui (illius) prosit ad emendationem, ut et illi ad caritatem fraternalm redeant, et cor (meum) famuli tui de consolatione tua gaudeat. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui malis (mei) famuli tui (illius) et casibus contrariis gratulantur, beata dei genitrice maria intercedente, cordibus erubes-

cant, et uultibus reuereantur, simulque uicti retrorsum conuertantur; illeque (egoque famulus tuus) tuo auxilio in oculis illorum sic consoletur (lari merear) ut de misericordie tuæ dono gratuletur (lari ueniam). Per.

Octabas sancti martini.

Collecta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut beati martini confessoris tui atque pontificis frequentata sollempnitas ad perpetuam populo tuo profitiat salutem, et quem sepius ueneramur in terris semper habeamus patronum in celis. Per.

Secreta.

Hec oblatio, domine, quesumus, quam iterata sancti confessoris tui martini festiuitate tue maiestati offerimus, nobis prosit ad indulgentiam, ut per eam a nostris liberemur peccatis, et sacris altaribus astare digni efficiamur. Per.

Postcommunio.

Sacmenta, domine, quesumus, que sumpsimus, beato martino confessore tuo intercedente, ab omni nos aduersitate defendant, et perpetua prosperitate tibi deo soli seruire concedant. Per.

[Octabas sancti andrea].

[P]rotegat nos, domine, sepius beati andree apostoli repetita sollemmitas, ut cuius patrocinia sine intermissione recolimus, perpetuam defensionem sentiamus. Per.

[Secreta].

[I]ndulgentiam nobis, quesumus, domine, prebeant hæc munera largiorem, quæ tibi uenerabilis andree suffragiis offeruntur. Per.

[Postcommunio].

[A]diuuet familiam tuam tibi, domine, supplicando beatus andreas apostolus, et pius interuentor efficiatur, qui tui nominis extitit predictor. Per.

[Natale sancte fidis].

[D]eus, qui presentem diem beatæ fidis uirginis martyris facis esse solemnem, presta ecclesiæ tuæ, ut cuius meritis gloriatur, eius precibus adiuuetur. Per.

[Secreta].

[S]uscipe, domine, preces et hostias meritis beatæ fidis uirginis et martyris tibi dicatas; et concede ut

eius nobis fiant supplicatione salutares, cuius sunt ueneratione sollemnes. Per.

[*Postcommunio*].

[Q]uos refecisti, domine, celesti conuiuo, beate fidis uirginis et martyris iuuante patrocinio, supernorum ciuium fac dignos collegio. Per.

[*Sancti petri ad uincula*].

[*Prefatio*].

[U. D.] eterne deus. Celebrantes beati petri apostoli uinculorum resolutionem, qua eum de manu herodis, et de omni expectatione plebis iudeę mirabiliter liberasti. Qui idcirco uinculis mancipari non potuit peccatorum, quia eum non onorauerant uincula delictorum. Quem iure angelus de tenebris produxit carceralibus, quia iustum fuit tenebris non includi claustrorum presulem supernorum, aduersus quem porte non preualent infernum. Qui tam libenter gubernandi et ad celos intromittendi nobis dignetur cura impendere, sicut clementer nos sibi commendauit qui sanguinis sui pretio mundum liberauit. Per quem maiestatem.

[*Natalis sancti augustini*].

[D]eus, qui beatum augustinum ecclesie tuę in exponentibus scripture sanctę mysteriis doctorem optimum et electum antistitem prouidisti; da nobis, quesumus, eius semper doctrina instrui et oratione fulciri. Per¹.

[*Secreta*].

[S]ancti augustini confessoris tui nobis, domine, pia non desit oratio; que et munera nostra tibi conciliet, et tuam nobis indulgentiam semper optineat. Per².

[*Prefatio*].

[U. D.] eterne deus. Qui beatum augustinum confessorem tuum et scientię documentis replesti, et uitrum ornamentiis ditasti; quem ita multimodo genero pietatis imbuisti, ut ipse tibi et ara, et sacrificium, et sacerdos esset, et templum. Per christum.

¹ Y. fol. 114 b. S. For this Collect Y. substitutes:—Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus, etc., as R. p. 481. Different Masses are given in Z. fol. 126 a; MS. C. C. C. C. 270, fol. 92 b.

² Y. R. S.

[*Postcommunio*].

[U]t nobis, domine, tua sacrificia dent salutem, beatus confessor tuus et pontifex augustinus, quesumus, precator accedat. Per¹.

(XII. kal. ian. *Sancti lazari episcopi et martyris*).

[D]eus, qui per unigenitum (filium) tuum beatum lazaram quadriduanum mortuum resuscitasti a monumento; erige nos propitiis de tumulis peccatorum, ut mereamur adipisci consortium electorum tuorum. Per eundem.

(*Se rata*).

[P]reces nostras, domine, clementer exaudi, et sancti lazari martyris tui atque pontificis, qui famulo tuo digne meruit famulari, intercedentibus meritis, mereamur presentis et futurę uitę perfici gaudiis. Per.

(*Postcommunio*).

[Q]uesumus inmensam clementiam tuam, omnipotens et misericors deus, ut beati lazari martyris tui atque pontificis intercessione, et a morte liberemur quadrifida, et uita perfruamur eterna. Per.

Deus² pacis et dilectionis maneat semper cum omnibus uobis. Tu autem, domine, miserere nostri.

Aange'us².

Her eyð on þisse bec þ brihtmær æt holacumbe hæfð geboht hine 7 ælfgifu his wif 7 hira cild, 7 hira offspring æt rocgere derindig to twam pundum æfre to freolse. on dudemannes gewitnesse preostes on exan cestre. on leofwines preostes on hwita stane 7 on ælfgærēs port gerefa 7 ælfwærdes portgerefa þe þ toll namon for þæs cynges hand 7 leofwerdes his broðor 7 edwines leofede suna 7 oteres dyrlinges suna. 7 ælfgærēs ælfraices suna. 7 blakemanes 7 leofrices sæwines suna 7 dunstanes sæwines suna. 7 randolses. 7 al boldes. 7 smewines on holacumbe. 7 ægilwærdes ælfssies suna. 7 ælfmær cynges suna 7 ælfssiges mid þām berde 7 edwine leofrices suna 7 edwine edmæres suna. 7 edric on hrenna hricge 7 on ealles þæs hundredes gewitnisse on holacumbe. 7 hæbbe he cristes eurus 7 sancta marian 7 sanctus petrus þe þis æfre undo. 7 on ealles þæs hundredes gewitnisse on exan cestre³.

¹ Y. R.

²⁻² Added by a much later hand.

³ Introd. § 41.

APPENDIX.

THE RED BOOK OF DERBY.

MS. C. C. C. No. 422.

This MS. Missal derives its name from the colophon on its last page, which runs as follows:—

‘The rede boke of darbye in the peake of darbyshire.

This booke was sumtime had in such reverence in darbieshire, that it was comonlie beleved that whosoever should sweare untruelie uppon this booke should run madd.’

Another entry in Archbishop Parker’s handwriting says:—

‘This booke was given by Richard Henesley, Esquier, to M. Cant.’

It now forms part of the Parker collection of MSS. in the library of Corpus Christi College, Cambridge, No. 422, olim S. 16.

It is written on 293 leaves of dark vellum, $7\frac{1}{2} \times 5$ inches, and is in a fair state of preservation, with the exception that many of the titles, and almost all the vernacular rubrics, are illegible from the decomposition and decolorization of the red ink in which they are written.

It hardly deserves the name of a Missal, for the ‘Proprium de Tempore’ and ‘Proprium de Sanctis’ are wanting, and the kalendar and canon of the mass (without rubries) are followed by a voluminous ‘Commune Sanctorum,’ Missæ Votivæ, certain Manual Offices, and a limited ‘Commune Sanctorum’ of the offices in the Breviary.

Date and Locality. It must have been written in or shortly after A.D. 1061, at which date its table of paschal calculations commences; and from the prominence in the kalendar and elsewhere of saints connected with the South of England, and especially with the diocese

of Winchester, we may conclude that it was written in some monastery in that diocese. The name of St. Grimbald, abbot of the New Minster, is written in capital letters on p. 378. He is also commemorated in the kalendar, in capital letters, on July 8.

Ornamentation. The stem of the opening letter (P) of the ‘Per omnia saecula,’ p. 51) extends down the full length of the page, with double zoomorphic terminations at the top of the stem, and a single beast’s head at the end of its loop. On p. 52 two angels holding ornamental wands support a ‘vesica piscis,’ within which is a representation of our Lord with a book in his left hand, and the right hand elevated in the attitude of blessing, surrounded by the words ‘Vere dignum et iustum est.’ It is probably meant as a picture of the Ascension, as in the case of a very similar drawing in an Anglo-Saxon Psalter in the Cambridge University Library (F.f. i. 23, f. 332 a). On p. 53 there is a representation of the Crucifixion. The feet of our Lord have been obliterated by kissing. A weeping female figure (St. Mary the Virgin) stands on the left hand pointing to the figure on the cross; above it, on the right, the hand of the Father is pointing from the clouds; on the left, a dove, as representing the Third Person of the Trinity, is flying downwards with a circular chaplet in its beak. Both drawings are roughly executed in green, with red outlines. The folded and fluttering drapery, and the pointed feet and fingers are characteristic of tenth to eleventh century Anglo-Saxon art.

The following saints connected with the Celtic or Anglo-Saxon Church are commemorated in the kalendar:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>
January 8.	S. Wulfsini Scirburnensis Episc.
„ 9.	Translatio S. Iudoci, Conf.
„ 29.	S. Gildæ, sapientis.
February 3.	S. Waerbruhe, Virg.
„ 13.	S. Eormenhillæ, Virg.
„ „	S. Eadwardi Reg. et Mart.
„ 18.	(Translatio S. Eadwardi Reg. et Mart.)

<i>Description.</i>	<i>Date A. D.</i>
Bishop of Sherborne.	†93.
Royal Anchorite in Brittany.	†c. 668.
Abbot in Brittany.	6th cent.
Abbess. Patroness of Chester.	†699.
Queen. Abbess of Ely.	†c. 700.
King of England.	†978.

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date A. D.</i>
March 2.	S. Deini.	Abp. of Menevia and Patron of Wales.	+544.
" 3.	S. Ceddæ, Episc.	Bishop of Lichfield.	+673.
" 17.	S. Patricii, Episc.	Bishop. Apostle of Ireland.	+464.
" 18.	S. Eadueardæ, Reg. et Mart.	King of England. Translated to Shaftesbury June 20, 982.	+978.
" 20.	S. CUDBERHTI, Episc.	Bishop of Lindisfarne.	+687.
April 11.	S. Guthlaci, Presb.	Hermit of Croyland.	+714.
" 19.	S. Alseachi, Mart. et Archiep.	Abp. of Canterbury and Martyr.	+1012.
" 24.	S. Melliti, Archiep.	Abp. of Canterbury.	+624.
" 30.	S. Erkenwoldi, Episc.	Bishop of London.	+693.
May 18.	S. Ælfgiva, Reg.	Wife of Edmund the Magnificent.	+971.
" 19.	S. DUNSTANI, Episc.	Abp. of Canterbury.	+968.
" 20.	S. Æthelbrihti, Reg. et Mart.	King of the East Angles.	+793.
" 26.	S. Aldhelmi, Episc.	Bishop of Sherborne.	+709.
" 26.	S. Augustini, Episc.	First Archbishop of Canterbury.	+605.
" "	S. Bede, Presb.	Monk and Doctor.	+734.
June 4.	S. Petroci, Conf.	Abbot, first of Padstow, then of Bodmin.	+c. 564.
" 5.	S. Bonifacii, Archiep.	[Winfrith] Abp. of Mainz.	+755.
" 13.	(Hic habbit Simundus clericus).		
" 17.	S. Botulfi, Abb.	Abbot of Boston.	+655.
" 22.	S. Albani, Mart.	Protomartyr of Britain.	+303.
" 23.	S. Ætheldryð, Virg.	Queen, and Abbess of Ely.	+679.
July 2.	S. Swithun, Episc.	Bishop of Winchester.	+862.
" 6.	S. Sexburgæ, Virg.	Abbes of Ely	+c. 700.
" 7.	S. Æfelburge.	Queen of Ima, King of the West Saxons.	+740.
" "	S. Wihtburge.	V. dr. of Anna, King of the East Angles.	+743.
" 8.	S. GRIMBALDI, Conf.	Abbot of the New Minster at Winchester.	+903.
" 14.	S. Myldriñæ.	Abbes of Minster in Thanet.	+c. 700.
" 15.	S. Swiñuni Translatio.	Bishop of Winchester.	+862.
" 17.	S. Kenelmii, Mart.	Royal boy-martyr at Wimborne in Gloucestershire.	+819.
" 18.	(S. Eadwardi, Reg.)	King of England.	+979.
" 29.	S. Samsonis, Episc.	Bishop of York.	+565.
" 29.	S. Olaui.	Martyr.	+1030.
August 1.	S. Aþelwoldi.	Bishop of Winchester.	+984.
" 5.	S. Oswaldii, Reg. et Mart.	King of Northumbria and Martyr.	+642.
" 12.	S. Eadwoldi Anachorite, Trans.	{ At Cerne in Dorsetshire; brother of S. Edmund, K. and M., usually commemorated Nov. 28, and his Translation on Aug. 29.	+871.
" 31.	S. Aidani.	1st Bishop of Lindisfarne.	+651.
" "	S. Cuðburhe.	Foundress and first Abbess of Wimbourne.	+727.
September 4.	S. Birini Translatio.	Translation to Winchester.	(?) 686.
" "	S. Cuthberht Translatio.	Translation to Durham.	c. 995.
" 10.	S. Aþelwoldi, Episc. Trans.	Bishop of Winchester.	+984.
" 16.	S. Eadgythæ.	Dr. of King Edgar, nun at Wilton.	+984.
October 10.	S. Paulini, Episc.	Bp. of York, then of Rochester.	+644.
" 11.	S. Æfelburge, Virg.	Abbess of Barking.	7th century.
" 12.	S. Wilfridi, Episc.	Bishop of York.	+709.
" 20.	S. Neotii, Presb.	Hermit confessor in Cornwall. His Deposition occurs on July 31.	+c. 877.
" 21.	S. Hic ordinatus fuit Dunstanus, Arch.		
November 20.	S. Eadmundi, Reg. et Mart.	King of the East Angles.	+870.
December 3.	S. Birini, Episc.	1st Bishop of Dorchester.	+650.

The following English saints are invoked in the Litany in the *ordo Baptismi* (p. 378): at the end of the list of martyrs, SS. Oswald, Kenelm, Alban, Eadmund, Eadward, Alphege; at the end of the list of confessors, SS. Birinus, Swithun, Dunstan, Iudoc, GRIMBALD; at the end of the list of virgins, SS. Ætheldritha, Sexburga, Eormenhilda, Eadburga, Ælfsgiva, Eadgitha; and in another and shorter Litany in the *Ordo visitandi et ungendi infirmum* (p. 403), in the list of confessors, SS. Birinus, Augustine, Swithun, Æthel-

wold, Cuthbert, Iudoc, Columbanus; in the list of virgins, Ætheldritha, Eadburga, Eadgitha. There is a daily mass of St. Swithun (p. 137); a votive mass of St. Olave (p. 162); and St. Swithun, together with St. Benedict and St. Martin, is named in each of the three prayers in the priests' private mass (p. 164).

The following Missæ, etc., are not found in the Leofric Missal, and seem to be of sufficient interest for transcription:—

Alia missa de sancta trinitate cotidianis diebus¹.

Omnipotens sempiterne deus, tria maiestas, et una deitas, qui in trinitate permanes, et in unitate semper consistis, presta, quesumus, ut qui peccatorum nostrorum pondere pregrauamur celerem indulgentiam consequi mereamur. Per.

Secreta.

Oblationes nostras, quesumus, domine, propitiatus intende, quas in honore sancte trinitatis nomini tuo consecrandas deferimus, ut maculas peccatorum nostrorum quas neglegenter digessimus, te propitiante, delere mereamur. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius est una diuinitas, æterna magestas, et inseparabilis natura, tria persona, et individua substantia. In qua consistit futura uita beata et sempiterna; in qua certa securitas, secura tranquillitas, ranquilla iocunditas, iocunda felicitas, summa maiestas, felix eternitas, eterna felicitas, summa maiestas, et indefectua potestas. Ex qua nullus peccator assunitur, et beatus eicitur nullus. Deus pius et uerus, deus et beatus et iustus, quem unum substancialiter confitemur, trinum personaliter cognoscimus, patrem, et filium, et spiritum sanctum. Deitas enim sic recipit substantie unitatem ut distinctionem personis non perdat. Unitas triplex, inconfusa conjunctio, unitas inefabilis, trinitas inseparabilis, perfecta, inenarrabilis. Non tres tamen dii sunt. Deus uerus unus est, fidelis et fortis, omnia ubique continens, alta, ima, et media, celestia, terrestria. Et ideo, etc.

Postcommunio.

Perceptis, domine, sacramentis, nos non deserat pietas, quia in confessione sancte trinitatis nos credimus esse saluandos. Per.

Missa in memoriam saluatoris domini nostri².

Corda nostra, quesumus, sanctus splendor tue incarnationis, nativitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis, et aduentus spiritus sancti nos clementi respectu illustret, quo mundi huius tenebris carere ualeamus, et ipsi ducente, perueniamus ad patriam claritatis eternam. Per.

Secreta.

In mentibus nostris, quesumus, domine, uere fiduci sacramenta confirma, ut qui conceptum de uirgine

deum et hominem firmiter confitemur, per eiusdem salutifere incarnationis, nativitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis, et aduentus sancti spiritus potentiam, ad eternam increasur peruenire letitiam. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens pater, ut qui filii tui domini nostri ihesu christi incarnationis, nativitatis, passionis, (resurrectionis), ascensionis, et aduentus spiritus sancti memoriam debita uenerationis laude colimus, ipsi per eiusdem spiritus sancti gratiam a morte anime resurgamus, et in tua semper sanctificatione uiuamus. Per.

Missa cotidiana de sancto suuithuno¹.

Statuit ei dominus testamentum pacis, et principem fecit eum, ut sit illi sacerdotis dignitas in eternum.

Psalm. Misericordias domini.

Collecta.

Deus, qui multis ostendisti mirabilibus sanctum suum pontificem tibi esse pretiosum, ipsius nobis presta suffragia, et concede ut non ad penas inferni sed ad coronam deputemur celestem, qui huius patroni nos committimus patrocinii. Per.

Lectio libri sapientie.

Ecce sacerdos magnus—in odore suavitatis.

Grad. Iuranit dominus, et non penitebit eum, Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech.

V. Dixit dominus, dominus domino meo, Sede ad dextris meis.

Alleluia. Amauit eum dominus, et ornauit eum, stolam glorie induit eum.

Secundum matheum.

In illis. Dixit ihesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam peregre . . . gaudium domini tui.

Offeritorium. Inueni dauid serum meum, oleo sancto meo umxi cum, manus enim mea auxiliabitur, et brachium meum confortabit eum.

Secreta.

Super hanc hostiam, quesumus, domine, in tua descendat benedictio, nosque a peccatis emundet sancti suiðhuni antistitis interuentio, et cotidie crescere adiuuet, et in tuo sancto seruitio. Per.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Et misericordię tuę medicinæ

¹ Page 67.

² Page 129.

¹ Page 137.

uulnera nostra committere, qui te animarum medicum clementissimum esse, et nos ex nostro nichil preter quod fragile et debile est habere agnoscimus. Unde te humillime petimus, ut sanctum swiðhunum tibi pontificem pretiosum, et in miraculis gloriosum pro nobis facias exorare; cuius confidimus nos posse merita saluare. Memento quam suffragia sumus, et tanto amplius nos adiunet tua misericordia, quanto amplius nostra cotidie crescit miseria. Et quia magis tibi placet ut peccatoris salui fiant quam pereant, ne permittas nos amplius perire, sed fac de via iniquitatis nostræ ad iustitiam tuam redire, et dignare nos suscipere, et in brachiis misericordie tuæ custodire. Et dum nobis hęc defecerit, angelum sanctum tuum iube nos perducere ad illud gloriosum regnum, quod fidelibus omnibus promisisti. Per christum.

Communio. Fidelis seruus et prudens quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis in tempore trici mensura.

Postcommunio.

Deus, qui ad decorum ecclesię tuę sanctum suuithunum presulem miraculis fecisti glorianter rutilare; ipsius pro meritis nobis peccatorum detur remissio, et totius bonę uoluntatis infusio; nosque post hanc uitam suscipiat paradiſus, ubi nos regnum ęternum tuus comparauit sanguis pretiosus. Per.

EEEE. kal. agus. Sancti olaui regis et martyris¹.

Deus, regum corona et martirum uictoria, annue nos beati olaui ac martiris apud te pia experiri patrocinia, ut per tuam quam in eius glorificamus passione magnificentiam coronam uite diligentibus te percipiamus percipiamus repromissam. Per.

Secreta.

Inscrutabilem secreti tui uirtutem trepitidi imploram, omnipotens pater, has electas ad sanctam sacrificium creaturas in corpus et sanguinem christi tui de celo sanctifaces, et interuentum sancti olaui regis ac martiris nobis in salutem uite et anime prouenire concedas. Per.

Postcommunio.

Vitalis hostię uerbi caro facti delicta refocillati per ipsum, et per suffragia sanctissimi olaui regis ac martiris tui, omnipotentię deus, obsecramus reconciliari, ut presentis uite commoda perfui, et eterne digni abeamus participari. Per.

The two following Masses have been transcribed,

because the saints named in the body of the Collects, St. Alphege, St. Dunstan, St. Swithun, assist in localizing the MS. to the province of Canterbury and diocese of Winchester:—

Propria missa sacerdotis¹.

Suscipe, domine, uota labiorum eorum, et sana interiora uulnerum eorum secundum magnam misericordiam tuam, et interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, michi et famulis tuis sacerdotibus presta remissionem peccatorum, et electis tuis nos coniuge in regno celorum. Amen.

Secreta.

Hæc oblatio, domine, interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, ad perpetuam mihi proficiat indulgentiam; et sacerdotibus pro quibus interuenio sufficientiam. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui semper paratus es tribuere quod ipse iubes, petre. Unde deprecor ut, interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, gratia tua me in omnibus protegat, et in via tua semper dirigat, et famulis tuis sacerdotibus huius et eterne uite prospera multiplicet. Per quem.

Postcommunio.

Calestis mense refectio, domine, interueniente beate dei genitricis marię merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, eternam michi conferat sanitatem, et misericordia tua sacerdotum tuorum piam in omnibus, queso, corroboret uoluntatem. Per.

Missa uotiva pro amico uiuentí².

Ant. Iustus es, domine. *Rel.*

Inmensam et indebitam, omnipotens deus, pietatem tuam humiliter imploramus ut famulum tuum *N.* interuentum sancte dei genitricis semperque virginis marię, et sancti dunstani, et sancti alfeachi, necnon et sancti

swiðhuni, adque omnium sanctorum, a peccatis omnibus propitiatus absoluas, atque a cunctis reatis clementer emundes, tuaque miseratione ab omni iniquitate custodias, et benis operibus iugiter intentum a beate immortalitatis prestes esse participem. Per.

Epistola.

In die illa defertur. *Rel.*

Secundum iohannem.

In illis. Dixit ihesus discipulis suis, Amen. amen dico nobis, Quicumque dixerit monti... peccata uestra.

Secreta.

Miserere, quesumus, clementissime deus, famulo tuo .N. pro quo hoc sacrificium laudis offerimus maiestati, et precibus beatę marie semperque uirginis, et sancti dunstani, ac sancti swiðhuni, necon et sancti ælfeachi, atque omnium sanctorum, omnes iniquitates eius indulgentię tuę propitiaciones dele, et quod denota mente pro peccaminum eius absolutione gerimus proficere sibi sentiat ad medelam. Per.

Prefatio.

V. D. aeterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hęc oblati quam tibi pro famulo tuo .N. intercedente sancta dei genitrice semperque uirgine marie, et sancto dunstano, ac sancto swiðhuno, necon et sancto ælfeago, atque omnium sanctorum offerimus, sit in oculis tuis semper acceptabilis, sicut sanctos suos fides recta peruerexit ad coronam, ita cum deuotio perducat ad ueniam, qualiter hanc oblationem placatus a cunctis eum emundes sordibus delictorum, et diuites fructum operum bonorum. Per christum.

Postcommunio.

Divina libantes misteria, quesumus, domine, ut hec salutaria sacramenta famulo tuo .N. ad corporis et mentis medelam proficiant, cumque a uitiis expurgent, de periculis omnibus exuant, et per intercessionem sancte dei genitricis semperque uirginis marie, et sancti dunstani, ac sancti suwiðhuni, necon et sancti ælfeagi, adque omnium sanctorum in tua faciant proficere dilectione, et letare protectione, et in tua pace semper assistere mereatur. Per.

Creed in the Ordo Baptismi¹:

Credo in unum deum, patrem omnipotentem, factorem celi et terre, uisibilium hominum² et inuisibilium, et in unum dominum ihesum christum filium dei unigenitum, ex patre natum ante omnia secula, deum de

deo, lumen de lumine, deum uerum de deo nero, genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celo³, et incarnatus est de spiritu sancto et maria uirgine, et homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub pontio pilato, passus et sepultus est, et resurrexit tercia die secundum scripturas, et ascendit ad⁴ celo⁵, sedet ad dexteram patris, et iterum uenturus est cum gloria indicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum, dominum et uisificantem, qui ex patre filioque procedit, qui cum patre et filio simul adoratur et cum glorificatur⁶, qui locutus est per prophetas, et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum, et expecta resurrectionem mortuorum, et uitam futuri seculi. Amen.

MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES.

A MS. in the Public Library at Rouen. Catalogue of MSS. 1874, p. 45. No. 14. Press mark formerly $\frac{3}{2}$ bis, now Y. 6.

This magnificent Missal consists at present of 228 leaves of fine white vellum, $13\frac{1}{2}$ inches $\times$ 9, which are, with the exception of the worn tops of a few leaves, in a complete state of preservation. It is in a substantial modern binding of brown leather, with the title 'Missale Roberti Cantuar. Archiepiscopi' impressed on the back. It was once the property of Robert, prior of the Benedictine monastery of St. Ouen at Rouen, afterwards, 1037, abbot of Jumièges, in the neighbourhood of Rouen, whom Edward the Confessor advanced, first to the See of London in 1044, and secondly to that of Canterbury in 1051.

According to the colophon on the recto of the last leaf, which seems to have been written by Robert himself, the volume, having been acquired in England, was given by him as a present to the abbey of Jumièges, while he was still bishop of London. It runs as follows:

'Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per succendentia tempora fidelibus, quod ego Rotbertus, abba gemmiet[e]n]sum prius, postmodum uero sancte londoniorum sedis presul factus, dederim librum hunc SANCTE MARIE⁷ in hoc michi comisso monachorum

¹ Page 375. This Creed also occurs at the commencement of Y. (fol. 6 a.)

² Evidently for omnium.

³ in Y.

⁴ et Y.

⁵ conglomeratur Y.

⁶ Y breaks off here abruptly, the remainder of the Creed having been erased.

⁷ 'Cum per Gemmeticum [Robertus] reverteretur, defunctus ibique sepultus est in ecclesia S. Mariae, quam ipse præcipuo et

SANCTI PETRI egnobio, ad honorem sanctorum quorum hic mentio agitur, et ob memoriale mei, ut hic in perpetuum habeatur. Quem si qui uel dolo seu quoquo modo isti loco substraxerit, anime sue propter quod fecerit detrimentum patiatur, atque de libro uiuentium delectetur, et cum iustis non scribatur.'

To which is added at a later time, and with a different pen and ink :—

'Et seuerissima excommunicatione dampnetur, qui uel unum de palliis que dedi isti loco substraxerit, siue illa ornamenta, candelabra argentea, seu aurum de tabula. Amen¹'

The monks of Jumièges probably considered the Missal more ornamental than useful. With its many commemorations of Anglo-Saxon saints and its Anglo-Saxon rubrics it was a Missale secundum usum ecclesiae 'Anglicanæ,' not 'Gallicanæ,' and it bears no traces of having been in actual use. Treasured firstly in the Library of the abbey of Jumièges, and since the dissolution of that monastery in 1791, in the Public Library at Rouen, it has escaped the wear and tear which usually mark service-books of so great antiquity.

This Missal has been somewhat hastily and unreasonably christened 'The Book of St. Guthlac,' because a mass for that saint is written *prima manu* on fol. 1 a, followed by masses for the English saints Edward, Botulf, Alban, and Kenelm; but St. Guthlac's name is not ornamented in any way in the kalendar (April 11), nor is there any exceptional ornamentation for his mass².

There are no rubries in the canon of the mass nor in that part of the volume which may be described as the Missal Proper; but there are frequent rubrical directions in the manual and pontifical offices at the close of the volume, those for the 'ordo uisitandi et uinguendi infirmum' being in Anglo-Saxon³, the rest in Latin. There

sumptuoso opere construxerat,' Gul. Malms. *De Gestis Reg. Ang.* ii. 15; *De Gestis Pontif.* i. 1. Robert fled from England in 1052, and died at Jumièges.

¹ There was another Archbishop Robert, of Rouen, (son of Richard the Fearless, Duke of the Normans.) He died in 1037, and cannot have been the owner and donor of the Missal, in face of the evidence of the colophon, and of the English character of the Missal itself. The question as to which Archbishop Robert was the donor of the English Benedictional in the same Library has been treated as rather more open to argument, Académie de Rouen, 1812, p. 164; but a glance at its contents and ornamentation will suffice to convince that the Benedictional is English, not French, that it was executed in the same scriptorium as the Missal, and that it was the gift of Robert, Archbishop of Canterbury.

² Dr. Dibdin is responsible for this name, *Bibliog. Tour. edit. 1821*, vol. i. p. 165.

³ These have been published with a translation by Dr. Henderson for the Surtees Society, vol. lxiii. pp. xxvii. 180*-186*.

are no episcopal Benedictions¹, but almost every Sunday, Holy Day, and Votive Mass has a proper Preface. The Roman stations are only marked for the three masses on Christmas Day. Statio (1) Ad S. Mariam Maiorem, (2) Ad S. Anastasiam, (3) Ad S. Petrum.

The contents of the volume are as follows :—

- 1 a. iii. Id. Ap. Nat. S. Guthlac.
- ., [S. Eadueardi Regis].
- 1 b. Item alia.
- 2 b. xv. Kal. Jul. Nat. S. Botulfi.
- 3 a. x. Kal. Jul. Nat. S. Albani.
- 3 b. xvi. Kal. Aug. Nat. S. Koenelmi.
- 4 b. 5 a. [blank].
- 5 b. De diebus mensium.
- 6 a. Kalendarium.
- 12 a.-24 b. Tabulæ Paschales.
- 25 b. Canon Missæ.
- 31 a. ix. Kal. Ian. Vigilia Natalis Domini.
- ., viii. Kal. Ian. Natale Domini Ad S. Mariam Maiorem.
- 31 b. " " Mane prima Ad. Anastassiam.
- 33 b. " " Ad. S. Petrum (1).
- 34 b. Kal. Ian. Octauas Domini.
- 35 a. Dominica i. post Natale Domini.
- 35 b. " i. post Octauas Domini.
- 36 a. In Vigilia Theophanice.
- 37 b. viii. Id. Ian. Epiphania Domini (1).
- 38 a. In Octauas Theophanias.
- ., Dominica i. post Theophanias.
- 38 b. " ii. " "
- 39 a. " iii. " "
- ., " iii. " "
- 39 b. " v. " "
- 40 a. " vi. " "
- 40 b. " in Septuagesima.
- 41 a. " in Sexagesima.
- ., " in Quinquagesima.
- 41 b. Benedictio Cinerum.
- 42 a. Feria iv. v. vi. Sabbato.
- 43 a. Dominica iii. in Quadragesima (2).
- 43 b. Feria ii. iii. iv. v. vi.
- 45 b. Sabbato in xi. Lectionibus.
- 46 a. Dominica uacat.
- 46 b. Feria ii. iii. iii. v. vi. Sabbato.
- 48 b. Dominica iii. in Quadragesima.
- ., Feria ii. iii. iii. v. vi. Sabbato.
- 51 a. Dominica iii. in Quadragesima.
- 51 b. Feria ii. iii. iii. v. vi. Sabbato.
- 54 a. Die Dominica de Passione Domini.
- 54 b. Feria ii. iii. iii. v. vi. Sabbato.
- 56 b. Benedictio Palmarum.
- 57 a. [Missa in Dominica Palmarum] (1).
- 57 b. Feria ii. iii. iii.
- 58 b. In Cena Domini.
- 59 b. Feria vi. In Paraseue.
- 61 a. Sabbato. Benedictio Cerei (2).
- 63 a. Orationes in Sabbato Sancto Paschæ.
- 63 b. Incipit ordo ad catecumenum faciendum.
- 69 a. Ordo ad baptizandum infirmum.

¹ These Benedictions are to be found in the twin MS. Benedictional, at Rouen.

PROPRIUM DE SANCTIS INCIPIT.

105 a.	vii. Kal. Ian.	Nat. S. Stephani Mart. (2).
"	vi. "	" .. Iohannis Euang. (2).
106 a.	v. "	" Innocentum (2).
106 b.	ii. "	" S. Siluestri Episc.
"	iii. Non. "	" S. Genouefæ Virg.
107 a.		[,, S. Basilii Conf.].
107 b.	Id. Ian.	Depositio Hilarii Episc.
108 a.	xix. Kal. Feb.	Nat. S. Felicis Conf.
"	xviii. "	" S. Mauri Abbatis.
108 b.	xvii. "	" .. Marcelli Mart.
109 a.	xvi. "	Depositio Antonii.
109 b.	xv. "	Nat. S. Priscae Virg.
"	xiii. "	SS. Mariæ et Marthe.
110 a.	xiii. "	Nat. SS. Fabiani et Sebastiani.
110 b.	xii. "	" S. Agne Virg.
"	xi. "	" Vincentii Mart.
111 a.	x. "	" SS. Emerentiani et Mach[arii].
"	viii. "	Conuersio S. Pauli.
111 b.	Eodem die.	S. Proiecti.
112 a.	v. Kal. Feb.	Nat. S. Agnæ Virg.
112 b.	" "	" Brigidæ Virg.
"	" "	Benedictio Ignis.
114 a.	iv. "	[In die Purificationis B. M. V.] (1).
114 b.	Non Feb.	Nat. S. Agathæ.
115 a.	viii. Id. Feb.	" .. Vedasti Conf.
	xiii. "	" .. Genuas et Protasii.
	ix. "	" S. Etheldrythe Virg. (2).
129 b.	Eodem die.	Vigiliis S. Iohannis Bapt.
130 a.	viii. Kal. Iul.	Nativitas .. .. [ii. Missæ] (2).
131 a.	vi. "	Nat. SS. Iohannis et Pauli.
131 b.	iii. "	" S. Leonis Pape.
"	Eodem die.	Vigilia S. Petri Apost.
132 a.	[iii. Kal. Iul.	Nat. S. .. ..] (1).
134 a.	ii. "	" .. Pauli Apost. (2).
"	vi. Non.	" SS. Processi et Martiniani.
134 b.	iii. "	Translatio S. Martini Episc.
"	[ii. "	In Octauas Apostolorum.
135 a.	vi. Id.	Nat. Septem Fratrum.
135 b.	v. "	" S. Benedicti Abb. (2).
"	Id. Iul.	Translatio S. Swithuni Episc.
136 a.	xii. Kal. Aug.	Nat. S. Praxedis Virg.
136 b.	x. "	" .. Apollonaris Mart.
"	viii. "	" .. Iacobi Apost. (2).
137 a.	v. Kal. Aug.	Nat. S. Pantaleonis Mart.
137 b.	iii. "	" .. Felicis Mart.
"	Eodem die.	" SS. Simplicii, Faustini, et Beatriçis.
"	iii. Kal. Aug.	" .. Abdon et Sennen.
138 a.	Kal. Aug.	Ad uincula S. Petri Apostoli (2).
138 b.	Eodem die.	vii. Fratrum cum Matre.
"	" ..	S. Atheluoldi Episc. (2).

Missal of Robert of Jumièges.

- 139 b. iii. Non Aug. Nat. S. Stephani Mart.
     "   "   "   SS. Stephani, Nich[olai], Gam[a]
 140 a. Id [Non.] Aug.   "   S. Osualdi Regis.   [lechts].
 140 b. viii. Id. Aug.   "   S. Syxti Episc.
     "   "   Benedictio nunc.
 141 a. Eodem die.   Nat. SS. Felicissimi et Agapiti.
     "   vi. = vii. Id. Aug.   "   S. Danati Episc.
     "   vi.   "   "   Cyriaci Mart.
 141 b. v.   "   "   Vigilia S. Laurentii Mart.
     "   iii.   "   Nat.   "   "   i. Missa.
 142 a. "   "   "   In die [S.   "   ] Ad Missam (2).
 142 b. iii.   "   "   Nat. S. Tiburtii Mart.
     "   Id. Aug.   "   "   Yppoliti Mart.
 143 a. xiv. Kal. Sep.   "   "   Eusebii Conf.
     "   Eodem die.   Vigilia Assumptionis S. Marie.
 143 b. xvii. Kal. Sep. Assumptio S. Marie (2).
 144 a. xvi.   "   "   Octalias S. Laurentii Mart.
 144 b. xv.   "   "   Nat.   "   Agapiti Mart.
 145 a. xiii.   "   "   "   Magni Mart.
     "   xi.   "   "   Timothei Mart.
 145 b. Eodem die.   "   "   Symphoriani Mart.
 146 a. viii. Kal. Sep.   "   "   Audoeni Episc.
 146 b. viii.   "   "   "   Bartholomei Apost. (2).
 147 a. vi.   "   "   "   Rufi Mart.
     "   v.   "   "   Hermetis Mart.
 147 b. Eodem die.   "   "   Augustini Conf.
     "   iii. Kal. Sep.   "   "   Sabinae Virg.
 148 a. Eodem die.   Decollatio S. Iohannis Bapt. (2).
 148 b. iii.   "   "   Nat. S. S. Felicis et Aucti [=Adlaucti].
     "   Kal. Sep.   "   "   S. Prisci Mart.
 149 a. vii.   d. Sep. Vigilia S. Marie.
     "   vi.   "   "   Nativitas S. Marie (2).
 149 b. v. Kal. [= Id.]   "   "   Nat. S. Gorgonii Mart.
 150 a.   Id. Sep. Translatio S. Atheluoldi Episc.
 150 b. vi.   Id. Sep. Nat. S. Adriani Mart.
     "   v.   "   "   Audomari Episc.
     "   iii.   "   "   SS. Proti et Jacmeti.
 151 a. xviii. Kal. Oct. Exaltatio S. Crucis.
 151 b.   "   "   "   Nat. SS. Cornelii et Cipriani.
     "   xvii.   "   "   S. Nicomedis Mart.
 152 a. xvi.   "   "   "   Eusebie Virg.
     "   Eodem die.   "   "   SS. Lucia et Geminiani.
     "   xii.   "   "   Vigilia S. Mathei Apost.
 152 b. xi.   "   "   Nat.   "   Euang. (2).
 153 a. x.   "   "   "   SS. Mauricii cum sociis.
     "   v.   "   "   SS. Co-me et Damiani.   [angeli (2)].
 153 b. iii.   "   "   Dedicatio Basilice S. Michaelis Arch.
 154 a. ii.   "   "   Nat. S. Hironimi Presb.
     "   Kal. Oct.   "   "   SS. Remigii, Germani, Uedasti
 154 b. vi. Non. Oct.   "   "   S. Leodeganii Episc.   [Bantonis].
 155 a. Non. Oct.   "   "   Marcii Papæ.
     "   Eodem die.   "   "   SS. Marcelli et Apulei.
 155 b. vii.   Id. Oct.   "   "   Dyonisi cun sociis.
 156 a. ii.   "   "   "   S. Calisti Papæ.
     "   xv. Kal. Nou.   "   "   Lucæ Euang.
 156 b. Eodem die.   "   "   Iusti Mart.
 157 a. vi.   "   "   Vigilia Apost. Symonis et Iudæ.
 157 b. v.   "   "   Nat.   "   "   "
     "   ii.   "   "   Vigilia Omnium Sanctorum.
 158 b. [Kal. Nou. In die   "   "   ] (1).
 159 b. Eodem die.   Nat. S. Cesarii Mart.
     "   iii. Non. Nou.   "   "   Eustachii Mart.
 160 a. vi.   Id. Nou.   "   "   SS. iii. Coronatorum.

- 160 b. v.   Id. Nou.   Nat. S. Theodori Mart.
     "   iii.   "   "   "   Menne Mart.
 161 a. Eodem die.   "   "   Martini Episc. (2).
 161 b. xv. Kal. Dec.   "   "   Anniani Episc.
     "   xii.   "   "   Eadmundi Regis.
 162 a. xi.   "   "   "   Cæcilie Virg.
 162 b. ix.   "   "   "   Clementis Mart. (2).
 163 a. Eodem die.   "   "   Felicitatis [Mart.]
     "   xviii [= viii. Kal.   "   "   Chrisogoni Mart.
     "   iii.   "   "   Saturnini Mart.
 163 b. Eodem die.   Vigilia S. Andreæ Apost. (2).
 165 a. ii.   "   "   Nat.   "   "   (1).
 166 a. iii. Non. Dec.   Depositio S. Byrini Episc.
 166 b. vii.   Id. Dec.   Octaua S. Andreae Apost.
     "   [xii. Kal. Ian.   "   "   Thome Apost.] (2).

[COMMUNE SANCTORUM].

- 167 a. In Vigilia unius Apostoli, siue Mart. siue Conf.
 167 b. "   Natale   "   "   Vigilia plurimorum Apostolorum.
 168 a. "   Natale   "   "   "   Euangelistarum.
 168 b. "   "   "   "   Vigilia unius Martyris.
 169 a. "   Natale   "   "   "   Vigilia plurimorum Martyrum.
 169 b. "   Natale   "   "   "   Vigilia unius Confessoris.
 170 a. "   Natale   "   "   "   Vigilia plurimorum Confessorum.
 170 b. "   "   "   "   "   Vigilia unius Virginis.
 171 a. "   "   "   "   "   In Natale   "   "
 171 b. Item duo aliae.
 172 a. Missa in Anniversario Dedicationis Basilice.
 172 b. "   "   "   "   Ordinatione Presbyteri.

[MISSÆ VOTIVÆ].

- 174 a. [Missa de Sancta Trinitate. Feria i.] (1).
 175 a. Missa pro peccatis.   Feria ii.
 175 b. "   ad suffragia Angelorum.   "   iii.
 176 a. "   [de] Sapientia.   "   iii.
 176 b. "   de Sancta Karitate.   "   v.
 177 a. "   "   "   Cruce (ii).   "   vi.
 177 b. "   "   "   Maria (ii).   "   Sabbato.
 178 a. "   "   "   quorū reliquiæ in ecclesiæ continentur.
 179 a. "   "   "   de sanctis virginibus.
 179 b. "   "   "   sancto Benedicto Abbatæ.
     "   "   "   in honore Omnium Sanctorum.
 180 a. Item alia.
 180 b. Missa pro Rege.
     "   "   "   Abbate eiusque Congregatione.
 181 a. "   "   "   in Monasterio Monachorum.
 181 b. "   "   "   pro Episcopo.
     "   "   "   Sacerdotis propria.
 182 a. Item alia.
 183 a. Missa pro deuoto.
 183 b. Item alia.
 184 a. "   "   "
 184 b. "   "   "

- 184 b. Item alia.
 185 a. Missa pro amico uel amica.
 185 b. „ Rege et Regina uel filii eorum.
 186 a. „ Congregatione.
 186 b. „ Contra inimicorum temptationem inuisibilium.
 „ „ temptationem carnis.
 187 a. „ pro petitione lacrimarum.
 187 b. [Alia].
 188 a. Missa pro iter agentibus.
 188 b. „ „ fratribus in uia dirigendis.
 189 a. „ „ pluribus amicis.
 190 a. „ „ nauigantibus.
 „ „ familiaribus.
 190 b. „ „ omnibus ordinibus.
 191 a. „ „ quacumque tribulatione.
 „ „ pace.
 171 b. „ Ad pluuiam postulandam.
 192 a. „ „ poscendam serenitatem.
 „ „ de mortalitate hominum.
 192 b. „ pro peste animalium.
 193 a. „ in tempore bellii.
 „ „ contra obloquentes.
 193 b. „ „ iudices male agentes.
 „ „ paganos.
 194 a. „ in contentionibus.
 „ „ pro concordia fratrum.
 „ „ fame ac pestilentiā.
 194 b. „ ad sponsas benedicendas.
 195 a. Oratio super paenitentem confitentem peccata sua. Feria iii. In capite ieinnii.
 195 b. Oratio ad reconcendum paenitentem. Feria quinta. In Cina Domini.
 196 a. Ad reconciliatio[n]em paenitentis ad mortem.
 196 b. Ad clericum faciendum.
 197 a. Benedictio uestium Virginis uel Viduae.
 197 b. Consecratio Virginis.
 „ Missa eiusdem Viduae.
 198 a. Benedictio Viduae que fuerit castitatem professa.
 „ Missa eiusdem Viduae.
 198 b. Oratio ad Mandatum.
 „ Benedictio salis et aqua[e].
 199 a. Benedictio aqua.
 „ Orationes post aspersionem aqua.
 200 a. Orationes in Dormitorio, in Refectorio, in Scriptorio, in Coquina, in Lardario, in Cellario, in Domo Infirmitum, in Caminata, in Hospitali, in Area, in Granario, in Pistrino.
 201 b. Orationes ad portas templi.
 202 a. Benedictio lactis et mellis.
 „ uue.
 202 b. Benedictiones Panis, Incensi, Arborum, Pomorum.
 203 a. Benedictio ad omnia que nolueris.
 „ super fontem ubi aliqua negligentia contingit.
 „ Oratio super easa in locis antiquis reperta.
 „ Benedictio seminis.
 203 b. Incipit Probatio Nonitiorum.
 207 a. Missa pro infirmis.
- 207 a. Ordo uisitandi et unguendi infirmum.
 212 b. Incipit Missa pro infirmis.
 213 b. Incipiunt orationes in agenda mortuorum.
 215 b. Orationes Mis-sales [„ „ „].
 216 b. [Orationes] post celebrationem Missae.
 218 b. [Missa] in die depositionis defunctis, iii. vii. xxx.
 219 a. Missa pro Episcopo defuncto.
 „ „ „ Sacerdote.
 219 b. Item alia.
 220 a. Item alia.
 „ Missa pro Monacho defuncto.
 220 b. Missa unius defuneti. Item alia.
 221 a. „ Specialis pro defunctis sacerdotibus.
 „ „ pro femina defuneta.
 221 b. „ in die depositionis defuncti.
 222 a. „ pro omnium animas fidelium defuctorium.
 222 b. Alia. Item alia. Item alia.
 223 b. Missa pro uiuis atque defunctis. Alia. Item alia. Item alia. Alia.
 226 a. „ „ Sacerdotibus.

Ornamentation. In the above list, Festivals of the first rank (1) have one or more pictorial representations of the events of the day, occupying a whole page, and the opening line or lines written in golden uncials surrounded by a magnificent foliated border. At fol. 57 a, 114 a, 174 a the pictures have been torn out. Festivals of the second rank (2) are distinguished by the opening line being written in large uncial golden letters. The Festivals entered in gold in the Kalendar do not correspond exactly to these classes.

The illuminations in this volume have been described in detail in Professor Westwood's work on 'The Miniatures and Ornaments of Anglo-Saxon and Irish MSS.', to which the reader is referred for further information¹. The capital letters throughout the volume are written in gold, the opening initial letter of each Mass being about one inch, and subsequent initial letters about three-eighths of an inch, in height.

A comparison of these illuminations with those of the Benedictionals of Æthelgar (at Rouen) and of St. Æthelwold (at Chatsworth) proves that the Missal must have been written at about the same time and in the same monastery, that of the New Minster at Winchester. That abbey was founded by Edward the Elder in 903, and dedicated, as was the Abbey of Jumièges, to St. Mary the Virgin and St. Peter, who was accounted its patron, and whose name and festivals are treated in this Missal with the highest possible embellishment.

The following Celtic and Anglo-Saxon Saints are commemorated in the Kalendar. Those which have an asterisk prefixed are written in golden letters.

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date, A.D.</i>
Feb. 1.	Brigida Virg. [Collect on fol. 112 b].	Abbess of Kildare.	+523.
„ 8.	Cuthmanni Conf.	{ English Confessor at Stenning, in Sussex, or Cornish „ „ in Normandy. }	Uncertain.
„ 13.	*Eadmundi Regis Translatio ¹ . [Erased].	King of East Anglia, usually commemorated on Nov. 20.	+870.
„ „	Eormenbildae Virg. [Mass on fol. 116 a].	Queen of Wulfhere, third Abbess of Ely.	+c. 700.
„ 28.	Osuualdi Archiepisc.	Archbishop of York.	+992.
March 2.	Ceadde Episc.	Bishop of Lichfield.	+672.
„ 17.	Uuitburge Virg.	{ Dr. of King Anna, nun at East Dereham, translated to Ely, c. 943. }	+743.
„ „	Patricii Episc.	Apostle of Ireland.	+465.
„ 18.	*Eduardini Regis.	King of England.	+978.
April 11. ²	Guthlaei Conf. [Mass on fol. 1 a].	Hermit at Croyland.	+714.
„ 24.	Uuiflfridi.	His translation from Ripon to Canterbury.	957.
„ 30.	Ereennuoldi Episc.	Bishop of London.	+693.
May 7.	Iohannis Episc. in Beuerlisco.	Archbishop of York.	+721.
„ 18.	Ælfgyfæ Regina.	Queen of Edmund, nun at Shaftesbury.	+971.
„ 26.	*Augustini Depositio [Mass on fol. 126 a].	Archbishop of Canterbury.	+694.
June 4.	Petaci Conf.	Hermit at Padstow in Cornwall.	6th cent.
„ 5.	Bonefatii Episc.	Of Crediton, bishop of Mainz.	+755.
„ 15.	Eadburge Virg.	Virgin at Winchester.	+680.
„ 17.	Botuli Conf. [Mass on fol. 2 b].	Abbot at Boston.	+655.
„ 22.	Albani Mart. [Mass on fol. 3].	Protomartyr of England.	+303.
„ 23.	*Etheldrytha Virg. [Mass on fol. 128 b].	Queen, Abbess of Ely.	+629.
July 2.	Suuithuni Episc. Depositio.	Bishop of Winchester.	+862.
„ 6.	Sexburge Virg.	{ Dr. of Anna, widow of Ercombert King of Kent, founder of Minster, second Abbess of Ely. }	+699.
„ 8.	Grimbaldi Sacerd.	{ First Abbot of Newminster, at Winchester, dying in the year the Church was consecrated. }	+903.
„ „	Obitus Eadgari Regis.	King of England.	+976.
„ 13.	Mildrytha Virg.	{ Of royal family in Kent, Abbess of Minster. Her reliques were translated to Canterbury. }	+c. 700.
„ 15.	{ Suniuthuni Episc. Translatio. [Mass on fol. 135 b]. }	See July 2. His reliques were translated into the Cathedral.	971.
„ 17.	Kenelmi Mart. [Mass on fol. 3 b].	Boy King and Mart. in Mercia.	+819.
„ 28.	Samsonis Episc.	A Welshman, Bp. of Dol.	+c. 665.
Aug. 5.	Osuualdi Regis et Mart. [Mass on fol. 140 a].	In Northumbria.	+642.
Sep. 4.	Byrini Episc. Translatio.	Translation to Winchester.	700.
„ „	Cuthberti „ „	Translation to Durham.	995.
Oct. 10.	*Etheldrytha Virg. [Mass on fol. 128 b].	Translation of her reliques into a marble mausoleum.	695.
„ 30.	Suuithuni Episc. Ordinatio.	See July 2.	+852.
Dec. 3.	Byrini Episc. Depositio [Mass on fol. 166 a].	First Bp. of Dorechester.	+650.
„ 13.	Iudoci Conf.	Royal Anchorite in Brittany.	+c. 668.
„ 29.	{ *Tibbae. Sometimes commemorated on March 6, or Dec. 13.	Virgin Anchoress near Peterborough.	7th cent.

The following English Saints, who are not commemorated in the Kalendar, have Masses assigned to them in the Proprium Sanctorum of the Missal:

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date, A.D.</i>
March 20.	Cuthberti Episc. Depositio	Bishop of Lindisfarne	+687.
May 19.	Dunstani Archiep.	Archbishop of Canterbury	+988.
Aug. 1.	Atheluoldi Episc. [Depositio]	Bishop of Winchester.	+984.
Sep. 13.	Atheluoldi Episc. Translatio.	This took place during the episcopate of his successor Elfege ³ .	984-1005.

It is to be observed that there are three festivals of St. Swithun, Bishop of Winchester, marked in the Kalendar: his Deposition on July 2; his Translation on July 15; his Ordination on Oct. 30. There are

Masses for two festivals of St. Æthelwold, Bishop of Winchester; for his Deposition on Aug. 1, and his Translation on Sep. 13. There are two commemorations in the Kalendar of St. Birinus, Bishop of

¹ Migne, Bib. Pat. Lat. cxxxix. p. 516. cap. xiv. His mass is assigned to xii. Kal. Dec.

² There is a 'Borontius Monachus' commemorated on April 1, whose nationality, etc. I have been unable to discover.

³ Migne, Bib. Pat. Lat. cxxxvii. p. 103. cap. xlvi.

Dorchester, out of which see that of Winchester was carved in 705; his Translation on Sep. 4, and his Deposition on Dec. 3.

The following names of English Saints occur in other parts of the Missal:—

Within the Canon (fol. 29 a) added along with St. Gertrude to the list of Saints, which now closes with the name of Anastasia.

Name.	Description.	Date, A.D.
Ætheldrytha	Abbess of Ely	+679.

Invoked in the Litany in the ‘Ordo uisitandi infirmum’ (fol. 208 a).

Towards the close of the list of Confessors:—

Name.	Description.	Date, A.D.
Cuthberhtus	Bishop of Lindisfarne	+687.
Guthiacus	Hermit at Croyland	+714.

At the close of the list of Virgins:—

Name.	Description.	Date, A.D.
.Etheldryth	See above.	
Sexburgh	See p. 280 July 6	
Uuithburgh	See p. 280 Mar. 17.	
Eormenchild	Abbess of Ely	+c. 700.
Cynesuith	{ Abbess of Caistor or Dormund- { easter, near Peterborough	{ 7th century.
Cyneburgh	Virgin, sister of Cynesuith	7th century.
Fimba	Virgin, cousin of Cynesuith	7th century.

These names of Saints, together with the Anglo-Saxon character of the illuminations and of the handwriting, and the vernacular rubrics, establish the English origin and execution of the Missal, and point to Winchester as the place where it was written.

Monastic character. There is abundant internal evidence, apart from the colophon, that the Missal was written in or for a monastery; and that the monastery belonged to the Benedictine order and was dedicated to St. Peter.

There are masses ‘Pro abbatte eiusque congregacione’ (fol. 180 b); ‘In monasterio monachorum’ (fol. 181 b); ‘Pro fratribus in via dirigendis’ (fol. 188 b); ‘Pro monacho defuncto’ (fol. 220 a). There are Collects for use in the various rooms of the monastery. ‘In Dormitorio’ (fol. 200 a); ‘In Refectorio’ (*Ib.*); ‘In Scriptorio’ (*Ib.*); ‘In Coquina’ (fol. 200 b); ‘In Lardario’ (*Ib.*); ‘In Cellario’ (*Ib.*); ‘In Domo Infirorum’ (*Ib.*); ‘In Caminata’ (fol. 201 a); ‘In Hospitali’ (*Ib.*); ‘In Area’ (*Ib.*); ‘In Granario’ (*Ib.*); ‘In Pistrimo’ (fol. 202 a).

The abbot is referred to, in rubrics, as the chief dignitary; e.g.

‘In Vigilia Pentecosten’ fol. 83 b):—

‘Finita oratione inchoantur letanias septene ad introitum ante altare. Postea descendat abbas cum schola canente

letanias quinas ad fontes benedicens. Sequatur Oratio et Praefatio. His expletis redunt ad altare cum letania terma. Quo finito, dicat sacerdos, Gloria in excelsis.’

The ceremonial for the admission of novices is described in the following Rubric which occurs at the commencement of the office for their reception (fol. 203 b):—

‘Cum autem nouitius nonitiorum regule examinatione iam bene probatus fuerit, egrediatur de ea pariterque cum suo magistro ueniant in capitulo. Ifero nouitius, ut sibi traditum fuerat, prostratus ante pedes abbatis, residentibus fratribus cunctis et deposcat se sociare(i) sancte congregationi. Si autem sibi concessum fuerit, oculis festinet et osculari pedes abbatis. Deinde in conspectu omnium fratrum, flexis genibus, et inclinato capite, uerat se ante et retro. Tunc ueniat ante abbatem, et stet ante eum, et multimodam gratiarum actionem ei uel congregationis suppliciter reddat. Abbas uero iubeat sibi scribere professionem; aut certe si non scit scribere, aliis ab eo regatus scribat qui scit. Iamque cum hora tertia decantula fuerit uel latuina, præsente abate, et cunctis adstantibus fratribus, ipse nouitius secum gestans cartulam ueniat ante altare, elevataque uoce dicat,

Ego, fratres, deo datus, promitto stabilitatem meam, et conversionem morum meorum, et obedientiam secundum regulam sancti benedicti abbatis, coram deo et sanctis eius, in praesentia domini N. abbatis.

Mox ipse manu sua eam super altare ponat, statimque ante ipso altare inclinus, uerat se ante et retro tribus uicibus, et dicat hunc uersum:

Suscipe me, domine, secundum eloquium tuum, et uiuam, et ne confundas me ab expectatione mea.

Et flectat genua tribus uicibus. Quem uersum omnis congregatio respondeat. Deinde loto corpore prostratus in paucimo iacat cum genitu et confunctione corfix. Tunc abbas accipiat stola, et codex, et aqua benedictio, dicatque,

Kyrie eleison, etc.’

St. Benedict is twice commemorated in the Calendar. On March 21, in golden uncials, among the festivals of the first class, and on Dec. 4, in black minuscules, among the ordinary festivals. His name is introduced in the clause ‘Communicantes,’ etc. within the Canon, after ‘Cosme et Damiani,’ along with SS. George, Martin, and Gregory. There are four masses in his honour,

March 20, Vigilia S. Benedicti Abbatis (fol. 119 b).

March 21, Depositio S. .. .. (fol. 120 a).

July 11, Natale S. .. .. (fol. 135 b),

these festivals being distinguished by the large gold uncials of the opening lines; and there is a 'Missa de S. Benedicto Abbe' among the Votive Masses (fol. 179 b).

The intercession of S. Benedict is also invoked in the Collect of the Missa in Monasterio Monachorum (fol. 181 a).

The Mass for St. Peter's Day is among the richly ornamented Masses of the highest class. St. Peter and St. Andrew being the only Saints whose Masses are ornamented in this exceptional way. The other festivals of St. Peter, viz. Cathedra S. Petri (Feb. 22), Ad vincula S. Petri (Aug. 1) are marked as Feasts of the second class by the opening line being written in golden uncials.

Date of the MS. The Paschal Tables (ff. 15 b–18 a) are arranged in periods of sixteen years, and not in the usual Dionysian cycles of nineteen years. They range from A.D. 1000–1095, and it is reasonably inferred that the Missal was written during the earlier portion of that period.

The latest festivals in the volume are those of St. Dunstan, archbishop of Canterbury, † 988, and of the Translation of St. Cuthbert to Durham, which took place in 995.

There is no mention of St. Alphege, who was martyred in 1012, and whose name became very speedily inserted in the Church's Kalendars. The Missal was probably therefore written before or very soon after that Saint's death in 1012, and certainly before its presentation to the Abbey of Jumièges, by Abbot Robert when he was Bishop of London. The character of the handwriting and the style of illumination are consonant with the assignment of the first half of the eleventh century, as the period within which the Missal must have been written.

The following Masses of English Saints are contained in this MS., which are not in the Leofric Missal:—

EE. id. apr. Nat. s. guthlati¹.

[Fol. 1 a]. Adiuua nos, domine, deprecatione sanctorum tuorum; et præcipue huius beati famuli tui guthlaci, presbiteri atque anachoritæ intercessione, quæsumus, ab omni aduersitate protege, cuius hodie sollempnitatem(is) diem cum letitia spiritali ueneramus, ut quorum festa gerimus sentiamus auxilium. Per.

[*Secreta*].

Respice, domine, propitius super haec munera, quæ pro omnium sanctorum tuorum, et specialiter pro

beati guthlaci presbiteri atque anachoritæ, cuius hodie ueneranda est festivitas, commemoratione deferimus, et pro nostris offensionibus immolamus. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Teque maxime hodie in huius beati famuli tui guthlaci, presbiteri et anachoritæ, natalicia uenerari, et in tuorum omnium te glorificare honore sanctorum in sempiternum; quia infirmitati nostræ talium tuorum filium præstisti suffragia, ut eorum intercessionibus nostri misereri digneris. Per christum.

Postcommunio.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta ut beati guthlaci, presbiteri atque anachoritæ, cuius uenerandam celebramus sollempnitatem, præcibus indulgentiam consequamur. Per dominum.

[*Passio eaduicardi regis anglorum*].

Deus, qui beatum eaduicardum regem anglorum iniustæ occisum piæ iustificas, et miris signis mundanis declaras, concede propitius ut eius apud te præcibus subleuemur, cuius diem passionis deuote celebramus. Per.

Secreta.

Munera nostra, quesumus, domine, in honore sancti eaduicardi martyris tui oblata clementi respectu intuere, et ipsis nos mente purifica, quibus tibi debitum ex hibemus famulatum. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctos tuos semper misericordia et subsequeris, qui electum eaduicardum misericorditer præuenisti, cum regali culmine caste se ageret, et clementer subsecutus es, cum innocenter necaretur; quem ab impiis priuatum sceptro terreno pius ditasti caelesti, cuius interuentu poscimus ut dones nobis terrena despiceret et amare caelestia. Per christum.

Ad complendum.

Purifica nos, domine, quesumus, sumpto mysterio, interueniente beato eaduicardo martyre tuo, et fac nos tibi sincera mente seruire. Per.

Alia.

Deus, qui beati eaduicardi martyris tui meritis mederis languentium turmis, eius præcatu, quesumus, nostras conscientias a noxia ualitudine sanare dignare. Per dominum nostrum.

¹ Fol. 1 a.

¹ Fol. 1 a.

Etem alia¹.

Deus, æterne triumphator imperii, familiam tuam propitiis respice, martyrum regis celebrantem eadueardi, et praesta ut sicut munere illum glorificare dignaris cœlesti, ita nos, eius obtentu, felicitati facias dignanter adscribi. Per.

Secreta.

Intuere, quesumus, æterne deus, ad nostræ humilitatis hostiam, ubi² in honore tui martyris ac regis eadueardi oblatam; quem tibi sacram oblationem mirabili dispensatione efficere uoluisti; et concede uobis illius præcibus ita innocenter uiuere, ut ad æterna mereamur gaudia peruenire. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui es omnium corona sanctorum, quique concedis triumphum, et inseparabile diuinitatis perpetuae largiris consortium; semperque admirandis uirtutum præconiis martyrum tuorum merita prosequeris, nostris quoque tua magnalia manifestans temporibus. Unde tuam ineffabilem exposcimus diuinitatem, ut qui beatum martyrem tuum ac regem eadueardum munere martyrii insigniter coronasti, nos eius intercessione a peccatis omnibus facias absolui, et cœlestibus gaudiis grataanter adiungi. Per christum.

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, sumpta purifcent, et beato martyre tuo ac rege eadueardo intercedente, ad perpetuae beatitudinis consortium perducant. Per dominum.

Ad uesperos.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, et sacris semper attolle presidiis, sanctique martyris tui ac regis eadueardi interuentione, quem moderna tempestate humanæ notitiae intimare uoluisti, a peccatorum omnium periculis expeditam æternæ felicitatis reddite consortem. Per.

Alia.

Deus, qui nobilissimum regem eadueardum necis interitu contemtibilissime martyrizari permisisti, quo eum sublimiter ad regnum perduceres celestæ; praesta, quesumus, ut eiusdem sancti martyris suffragantibus meritis, a cunctis muniamur aduersis. Per dominum nostrum ihesum christum.

¶ kal. iul. Natale sancti botulfi³.

Deus, omnium regnorum gubernator et rector, qui

familis tuis annuam beati botulfi abbatis largiris festam, nostrorum, quesumus, dele cicatrices uulnorum, cœlestisque patriæ donis refice sempiternis. Per dominum.

Secreta.

Munus tibi a deuotis oblatum familis, aeternæ conditor rerum, dignanter respice, et meritis almi intercedentibus botulfi, cœlesti illud benedictione sanctifica, nobisque ad cunctorum ueniam peccaminum, et ad cœlestis augmentum perficiat gaudia. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui omne genus humanum callida dyri serpentis fraude seductum, et primi parentis consensu a cœlestis amœnitate paradysi deiectum, misericorditer unicum reformasti per filium. Qui ideo est de intacta conceptus uirgine, ut nos a cunctorum ablueret criminum sorde; atque idecirco mortis dignatus est suscipere pœnam, quatenus nos ad aethereum perducere regnum. Pro cuius dilectione beatus botulfus, cuncta deserens ima, cœlestia promeruit regna. Pro cuius obtentum te, domine, humiliissimis obsecramus uocibus, quatenus nos post metam cosmi cœlesibus iubeas sociari ecclisis. Per christum.

Ad complendum.

Cœlestibus pasti dapibus supplices te rogamus, omnipotens deus, quatenus per gloriosa almi patris botulfi merita æternis nos iubeas sociari gaudiis. Per dominum.

¶ kal. iul. Sancti albanii martyris¹.

As in Leofric C. p. 253.

¶ kal. aug. Natale sancti kœnelmii².

Omnipotens et misericors deus, qui nobis præclararam huius diei lœtitiam pro beati kœnelmii martyris tui sollempnitate tribuisti, intende serenus uota fidelis populi, et concede ut cuius hodie festa percolimus eius semper meritis et præcibus subleuemur. Per.

[Secreta].

Præsentibus, domine, quæsumus, intende muneribus, et patrocinante beato kœnemo martyre tuo, cuius sollempnia uenerando recensemus, fidelibus salutis indulgentiam conferant, et æternitatis præmia dignanter adquirant. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum tuorum patro-

¹ Fol. 1 b.

² = tibi.

³ Fol. 2 b.

¹ Fol. 3 a.

² Fol. 3 b.

cimia tecum ita in æterna claritatis tue gloria præparasti, ut in eis existens mirabilis diffusius huic mundo tue ostendas ueritatis. Ex quorum collegio beatissimus testis tuus kœnelmus in æcclesiæ stabilitate ago[ne] martyrii decoratus perfloruit, demumque innocentiae præmium captans, laureatus cœlestis capitolii celsitudinem optinere promeruit. In cuius sollempnitatis triumpho, annua piae devotionis nostra uota recensentes, consonas maiestati tue persoluimus laudes, quatinus illius præcibus cœlestia munera capiamus, iunctique sanctorum cœtibus in perpetuum conlitemur. Per christum.

Ad complendum.

Percipiat, quesumus, domine, plebs tua beati martyris tui kœnelmi natalicia celebrando cum exultatione lætitiam; et quam cœlestis mense refecisti edulio, æternitatis tue facias abscisi consortio. Per.

Aha.

Tribue, clemens et misericors deus, in beati testis tui kœnelni festinitate fidelibus populis opem salutis æterne; nosque famulos tuos peruigili custodi protectione, ut qui te totis sensibus confitemur, nulla inimici fraude capiamur. Per dominum.

Bal. feb. Nat. s. brigidæ uirginis¹.

Cælorum atque terrarum conditor et gubernator, omnipotens deus, præcanti populo tuo succurre pietati, et præsta ut qui honore sanctæ brigidæ præsentem dicis huius gerimus sollempnitatem, per ipsius suffragia perenni gloria potiamur. Per dominum nostrum.

Ed. feb. Nat. s. eormenhildæ uirginis².

Omnipotens incomprehensibilis deus, adesto piis, quesumus, æcclesiæ tue præcibus, quas in hac celebritate sacrae uirginis eormenhilde desert maiestati tue; per cuius interuentum ex quoque nostrorum rubiginem uitiorum, et auge puritatem uirtutum, nobisque præbe cœlestem iugis gloriae sempiternitatem. Per.

Secreta.

Suscipe, quesumus, clementissime [deus], munia præsentis hostię, et per eius merita, cuius annuam celebramus sollempnitatem, largire nobis utriusque lucis prosperitatem. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Potissimum in hac die qua transitum sanctæ cœlebramus eormenhilde, debitas et condignas maiestati tue gratias ymmidica uoce per-

solvere. Qui ideo catholicæ conuocationi uirile robur in sexu semineo tribuisti, quatinus non solum per fortissimos et insuperabiles uiros, uerum etiam per feminas uirginesque sacras, karitate unigeniti tui armatas, de antiqui hostis ruina triumphares. Huius tyrannidem olim dominus noster ihesus christus sua morte destruxit, et omnes in se credentes fide et opere de dyra uoragine baratri liberavit. Pro cuius amore sancta uirgo, cuius diem agimus festum, huius uitæ caducum contempsit gaudium, et cœlestis patriæ summum consecuta est præmium. Per cuius obtentum, quesumus, domine, qui trinus et unus permanes deus, ut depulsis sordibus, mereamur tecum æpulari cælum cum sanctis angelorum legionibus. Et ideo cum angelis.

Ad complendum.

Refecti saero participatione spiritalis mense maies tam tuam deprecamur, omnipotens domine, quatinus per gloriosam ac uenerabilem eormenhildam uirginem, cuius cœlestem recolimus nativitatem, concedas nobis omnem præsentis uitæ oportunitatem, et superne claritatis portionem. Per dominum.

XIII. kal. ap. Deposito s. cuthberti episcopi¹.

Oratio and Secreta as in Leofric C. p. 205.

Prefatio.

U. D. æterne deus. In quo ita uirtus antiqui hostis elisa est, ut eius quem ipse superauerat beatum cuthbertum et inter ceteros tales fecit esse uictorem. Cuius aerias potestates gloriae tue protectionis multiplex prostrauit militia, unde et merito magnifica singulorum floruit sanctitate. Quam sanitatem morbis restituit multorum, suumque nobis mirabile reliquid exemplum. Ideo etiam in illo speciale gratia tue munus agnoscimus, qui apostolici pontificatus dignus in sua ætate successor, et in actu imitator extiit, fidelissimus dispensator æcclesiæ; et alumnus accepitus sacerdos resulsi egregius et insignis. Per christum.

Postcom. as in Sidney Sussex MS. A 5. 15. p. 302.

Ad uesperum.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uoluntates, intercedente beato cuthberhto, familiam tuam, quesumus, domine, miserationis tue dextera semper et ubique protege. Per dominum nostrum.

Quesumus, omnipotens deus, ut plebs tua toto tibi corde deseruiens, beato cuthberhto confessore tuo atque pontifice interueniente, et beneficia iugiter mereamur et pacem. Per.

¹ Fol. 112 b.

² Fol. 116 a.

¹ Fol. 119 a.

VIII. kal. iun. Nat. s. dunstani archiepiscopi¹.

Deus, cuius eximia dulcedo beatum dunstanum pontificem gloriosae exornauit, concede clementer, quesumus astanti familie, ut grex denotus sequatur quo caput eximum praecessit. Per dominum nostrum.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui hodiernæ diei sollempnia sacrosanctissimi pontificis tui dunstani obitu festiuæ exhilaras, da, quesumus, ut tanto patronis præsidii soueamur in aruis de eius societate cœlestes ciues exultant in astris. Per dominum.

Secreta.

Libamina, summe deus, præsentiae superis benedicto sedibus, que tuo antistite dunstano exorante pro nobis, præsentis uitæ tranquillitatem percipiamus et gloriæ promissæ hereditatis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. Gratias agere, uota soluere, munera consecrare, domine, sanctæ pater, omnipotens aeterne deus. Qui beatum dunstanum confessorem tuum pælegisti tibi sacrae confessionis antistitem, ingenti lumine coruscantem, morum lenitate pollentem, fidei seruore flagrantem, eloquii fonte redundantem. Cui quæ sit gloriatio, ostendit concursus ad tunnulum, purificatio incurSORUM, medela languentium, mirandarum signa uirtutum. Qui etsi hic naturaliter fecit finem per transitum, illic uiuant pontificis merita post sepulchrum, ubi præsentia saluatoris est ihesu christi domini nostri. Per quem.

Ad complendum.

Sollempni sedulo diuinitus roborati tue pietatis oramus clementiam, domine deus, ut sanctus dunstanus pontifex pro nobis exoret in cœlo, cuius sumus in terris ad bene agendum erudio² exemplo. Per dominum nostrum.

Ad uesperas.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta, quesumus, ut beati dunstani confessoris tui atque pontificis, cuius uenerandam celebramus festiuitatem, eius præcibus indulgentiam consequamur. Per.

Alia.

Deus, qui nos beati dunstani confessoris tui atque pontificis annua sollempnitate lœtificas; concede propitius, ut eius natalicia colimus, de eiusdem etiam protectione gaudeamus. Per dominum.

VII. kal. iun. Nat. s. augustini episcopi¹.

Deus, qui nos deuota beati augustini confessoris tui atque pontificis instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut cuius sollempnia colimus, etiam patrocinia sentiamus. Per.

Secreta.

Hostias, domine, laudis tuis altaribus adhibemus, quas eius tibi patrocinio credimus commendandas, cuius nos uoluisti uotis ad tue pietatis peruenire notitiam. Per.

Præfatio.

U. D. aeterne deus. Diemque natalicium beati pontificis confessorisque tui augustini omni deuotione uenerari; suppliciter obsecrantes ut ipsum nos apud tuam clementiam sentiamus habere patronum, quem tua gratia largiente, meruimus aeternæ salutis suspere ministrum. Per christum.

Ad complendum.

Beati augusti[ni] confessoris tui atque pontificis, domine, præcibus confidentes, quesumus clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus aeterna remedia capiamus. Per.

IX. kal. iul. Nat. s. etheldrythe uirginis².

Deus, ineffabilis rerum conditor uniuersarum, qui famulis tuis annuam hodiernæ festiuitatis lætitiam in ueneranda alme uirginis tue pæcluis ætheldrythę tribuisti commemoratione, quesumus, ut eadem interueniente, uitiorum incentiuia queamus nocua superare, et ad te summum bonum qui uera lux es callis ac pietas diuinitus peruenire. Per.

Alia.

Omnipotens pæcluissime deus, auctor uirtutis, et amator uirginitatis, qui beatam ætheldrytham hodierna die dignatus es ad cœli gaudia deducere, suppliciter tuam imploramus clementiam, ut cuius sacram sollempnitatem cœlibramus in aruis, de eiusdem patrocinii gaudeamus in astris. Per dominum.

Secreta.

Domine deus cunctipotens, totius mundane molis mirificus opifex, suscipe depræcationes seruorum tuorum cum munericibus hostiarum, que in sacratissima cœlebritate famulæ tue ætheldrythæ tibi deserimus; et concede ut per haec diuina sacramenta cunctos car-

¹ Fol. 125 a. See p. 298. A different Mass occurs in MS. C. C. C. 270, fol. 91 a.

² = erudit?

¹ Fol. 126 a. Different Masses are given in Leofric C. fol. 276 b.; MS. C. C. C. 270, fol. 92 b. See p. 298.

² Fol. 128 b.

nales actus ualeamus exuere, atque omnium incre-
menta uirtutum percipere. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui omne genus humanum calliditatis antiqui serpentis seductum, et consensu primi parentis depravatum, ob idque ab amoenitate paradysi expulsum, mirabiliter reformasti per unigenitum. Qui ideo dignatus est nasci de intenerata uir-
gine ut nos purgaret ab uniuersa sordis contagione ; atque idcirco uoluit mortis subire periculum, quatinus destrueret nostræ necis imperium. Pro cuius dilec-
tione, beata uirgo ætheldrytha contempsit gaudia mundana, et lucrata est cælestia regna. Quæ duorum spretis regum thalamis, copula perpetuae castitatis, ac desiderio gloriae perhennis, unigenito tuo domino ihesu christo meruit sociari. Cuius misericordiam humiliiter deprecamur, ut eiusdem virginis interces-
sionibus, fragilis uita expulsis criminibus, cælestis patriæ hereditatem sumere mereamur. Per quem.

Ad complendum.

Cælestibus satiati sacramentis, clementissime deus, tuam depositimus munificentiam, ut per interuentum sanctæ virginis ætheldrythæ, aternæ beatitudinis bene-
ficia poscimus capere largiora. Per.

Ad uesperos.

Protege, quesumus, benignissime deus, famulos tuæ
ditioni sincera deuotione subditos; et per gloriosa
sanctæ virginis merita, cuius annuam celebramus festum, dignare propria nobis laxare crimina, et, neuo
facinorum expulso, ad illam cælestis patriæ reuocare
beatitudinem, unde existendi traximus originem. Per.

Ed. iul. Translatio s. suuithuni episcopi¹.

Deus, qui iubar aetherium antistitem suuithunum moderna temporum dignatus es mundo reuelare, sup-
pliciter tuam imploramus omnipotentiam, quatinus per
gloriosa ipsius sancti merita, quem facis coruscare
signis miraculorum, præbeas nobis te supplicantibus
familis omnium incrementa uirtutum, et sempiternae
felicitatis tripudium. Per.

Secreta.

Munus quod tibi offerimus, domine, quesumus, gra-
tanter suscipe, et suffragante beati confessoris tui
suumuithuni atque pontificis intercessione, omnes nos-
trorum nexus peccatum soluat, ac lucrum sempi-
ternitatis nobis adquirat. Per.

¹ Fol. 135 b.

Ad complendum.

Deus, qui per sanctum confessorem tuum antistitem suuithunum mederis languoribus infirmorum, concede nobis tuum iuuamen per eius implorantibus interuen-
tionem præsentis uitæ fungi salubritate, et ciuium supernorum societate. Per dominum nostrum.

Eodem dñe [=kal. aug.] S. atheluoldi episcopi¹.

Deus, qui in preclari sideris sancti pontificis ætheluoldi episcopi illustratione nouam populis anglorum tribuisti lucem hodierna die clarescere, tuam suppliciter imploramus clementiam, ut cuius magisterio totius religionis documenta cognouimus, illius et exemplis informemur, et patrocinii adiuuemur. Per dominum.

Alia.

Deus, qui hodiernam diem beati confessoris tui atheluoldi episcopi transitum nobis honorabilem dedicasti, concede popitius ut cuius eruditione cælestis uitæ gaudia consequamur. Per².

Secreta.

Oblata seruitutis nostræ munera tibi, domine, quesu-
mus, annua sancti patris nostri atheluoldi episcopi sollempnitas commendet accepta ; ut eius pia suppli-
catione muniti cunctorum nostrorum remissionem pec-
camini, et beatitudinis sempiternæ mereamur obtinere consortium. Per dominum nostrum².

Prefatio.

U. D. æterne deus. Quoniam adest nobis iocunda et uotua præsentis diei lætitia ; quam apostolici culminis honore sublimem, roseoque martyrii cruore sollempnem, gloriosi pontificis atheluoldi moderna cæle-
britate consecrasti ; et spem nobis tante fiduciae con-
tulisti, ut nos paternis eius suffragiis, et a peccatorum
nostrorum nexibus soluas, et ad regna cælestia per-
ducas. Et ideo.

Ad complendum.

Refectos, domine, uitalis alimonie sacramentis,
sancti confessoris tui atheluoldi episcopi gloriosa nos
intercessione protege, et ad æternum cælestis mense
conuiuum peruenire concede. Per².

Ad uesperum.

Gregem tuum, pastor æternæ, conserua, et pii suf-

¹ Fol. 138 b. This Mass, and that on p. 287, Id. Sep., are printed 'ex MS. Codice Uticensi peruetusto in Migne, Bib. Pat. Lat. cxxxvii. p. 105.'

² MS. Vitell. A. xviii. See p. 306.

fragatoris atheluoldi patris nostri defensione guberna, ut cuius benivolentia prouocante, superni amoris dulcedine pasciuntur, eius interuentu patrocinante, et a temporalis uitae perturbationibus eruamur, et mansuris supernorum ciuium gaudiis inseramur. Per dominum nostrum.

Ed. aug. Nat. s. osuualdi regis¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui huius diei iocundam beatamque letitiam in sancti serui tui osualdi sollempnitate consecrasti, da cordibus nostris tui timoris karitatisque augmentum, ut cuius in terris sancti sanguinis effusionem cælebramus, illius in caelo conlata patrocinia mentibus sentiamus. Per dominum².

Secreta.

Hæc, domine, quesumus, munera, quæ in beati osualdi commemoratione tuæ maiestati offerimus, benignus assume. Per dominum nostrum.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et præcipue pro meritis dilecti tui osualdi tibi confitendo immolare laudis hostiam, qui semetipsum tibi fecit hostiam uiuam; cui cum carnis generositatē parentis coronæ adiungerentur ornamenta regalis, spiritualis tamen ad tactus incentiuo uiroris domum suam super euangelicæ petrae fundamenta constituit; coronam quæ de lapide sine manibus exciso de monte capiti suo bene uiuendo inponi optauit. Praecamur ergo clementiam tuam, ut per hæc sacra quæ oculis tuæ maiestatis in eius commemoratione deferimus, eius optentu uitiorum squaloribus careamus. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quod nostra conscientia non præsumit, eius qui tibi fideliter seruuit interueniente auxilio consequi mereamur. Per dominum.

Ed. sep. Translatio s. atheluoldi episcopi³.

Deus, qui nobis sanctum pontificem atheluoldum salutis æternæ doctorem tribuisti, concede propitius ut cuius annua translationis sollempnia colimus, eius semper meritis adiuuemur et præcibus. Per.

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, sancti

patris nostri atheluoldi episcopi commendet oratio; ut nobis, eo suffragante, fiat maiestatis tuae propitiatio, et a peccatorum nostrorum exoptata remissio. Per dominum nostrum.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Uotum beati pontificis atheluoldi translationem pia ueneratione celebrantes, ut quæ cernua deuotione exorantes, ut ipsum nos apud clementiam tuam sentiamus habere patronum, quem tua gratia largiente salutis æternæ meruimus suscipere magistrum. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Vt haec nos communio, domine, tibi dignos efficiat, beatus pater noster atheluoldus suffragio, quesumus, pia intercessionis obtineat. Per dominum nostrum.

XXX. kal. dec. S. radmundi regis¹.

Coll., Sec., Pref., Postcom. as in MS. C.C.C.C. 270. fol. 132 a.
p. 301.

XXXI. non. dec. Deposito s. byrini episcopi².

Omnipotens sempiterne deus, qui nos pia deuotione beati byrini confessoris tui atque pastoris nostri in hoc sacratissimum ouile congregasti; concede. quesumus. ut cum eodem pastore nostro ad cœlestis uitæ gaudia peruenire mereamur. Per dominum nostrum.

Secreta.

Sit tibi, domine, nostræ deuotionis oblatio acceptabilis, ut beato byrino confessore tuo intercedente, utrumque et tuæ placeat maiestati, et nostræ proficia saluti. Per dominum.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui beatum byrinum confessorem tuum nobis doctorem donare dignatus es: per quem a tenebris ignorantiae liberati æternæ lucis filii fieri meruimus. Qui quod ore docuit exemplo monstrauit. Cuius uita moribus effusis egregiis, atque miraculis illuxit, quæ etiam antiquis libris leguntur inscripta, etiam noua cotidie iterantur in facto. Cuius præsentí patrocinio gaudentes, tuam super nos prædicamus gratiam abundanter effusam. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Mysteriis refecti, domine deus, quesumus, ut beati byrini confessoris tui ubique intercessione nos protegas, cuius annua ueneratione hæc tuæ obtulimus maiestati. Per dominum.

¹ Fol. 140 a.

² S. p. 840.

³ Fol. 150 a. See p. 286, note 1.

¹ Fol. 161 b.

² Fol. 166 a.

The following Proper Prefaces occur for Festivals for which no Mass is provided, or in Masses where the Preface is different or wanting, in the Leofric Missal:—

Hec. non. ian. **S.** genouefæ uirginis¹.

U. D. aeterne deus. Beatae genouefæ natalicia recolentes. Uere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per christum.

S. basilii confessoris².

U. D. aeterne deus. Et in hac præcipue die, quam transitu sacro beati confessoris tui basilii consecrasti. Quesumus ergo clementiam tuam, ut des nobis illam sequi doctrinam, quam ille et uerbo docuit et operc compleuit, Quatinus nos adiuuari apud misericordiam tuam et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum.

Hec. kal. feb. **N**at. s. mauri abbatis³.

U. D. aeterne deus. Cuius ineffabilis pietas beatissimum maurum, lenitam atque abbatem, pronexit ad cœli gloriam; quoniam sanctissimi magistri sui benedicti sic enuit sectator, in omnibus coopereratur assiduis, ut cum eo et sanctis omnibus in cœli curia mereatur fieri adtheleta. Per christum.

Eodem die [=H]ec. kal. feb.]. **S.** projecti⁴.

U. D. aeterne deus. Et tuam misericordiam deprecar, ut mentibus nostris, beati martyris tui projecti repetita sollemnitate, spiritalis lætitiae tribuas iugiter suauitatem; Concedasque nobis, ut uenerando passionis eius triumphum, obtenu illius et peccatorum remissionem, et sanctorum mereamur adipisci consortium. Per christum dominum nostrum.

Hec. id. feb. **N**at. s. uedasti confessoris⁵.

U. D. aeterne deus. Cuius munere beatus uedastus, confessor et sacerdos, et bonorum operum incrementis excreuit, et uariis uirtutum donis exuberauit, et miraculis coruscauit. Qui quod uerbis edocuit operum exhibitione compleuit. Et documento simul et exemplo subditis ad cœlestia regna pergendi ducatum præbuit. Unde tuam clementiam petimus, ut eius qui tibi placuit exemplis ad bene agendum informemur, meritis muniamur, intercessionibus adiuuemur; Qualiter ad cœlestis regnum, illo interueniente, te opitulante, peruenire mereamur. Per christum.

¹ Fol. 106 b. ² Fol. 107 a. ³ Fol. 108 b.

⁴ Fol. 111 b. ⁵ Fol. 115 a.

Ed. ap. **N**at. s. eufemiae uirginis¹.

U. D. aeterne deus. Et in hac sollemnitate tibi laudis hostias immolare, qua beatae eufemiae martyris tuæ passionem uenerando recolimus, et tui nominis gloriæ debitis præconiis magnificamus. Per christum dominum nostrum.

Hec. id. iun. **N**at. s. barnabæ apostoli².

U. D. aeterne deus. Cuius clementia ecclesiam sanguine suo redemptam semper dignetur gubernare, Atque sancti barnabæ apostoli suffragis corroborare. Præstetque ut nunquam patiatur ruinam, quæ apostolicis doctrinis se gloriatur fundatam. Per quem.

Hec. non. iul. **T**ranslatio s. martini episcopi³.

U. D. aeterne deus. Uotuam beati pontificis martini translationem pia deuotione cœlebrantes, teque cernua deuotione exorantes, ut ipsum nos apud clementiam tuam sentiamus habere patronum, quem, tua gratia largiente, salutis aeterne meruimus suscipere magistrum. Per christum dominum nostrum.

Hec. kal. aug. **N**at. s. praxedis uirginis⁴.

U. D. aeterne deus. Beatae praxedis natalicia geminantes. Uere enim honoranda est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitas consortio perueniret. Per christum.

F. kal. aug. **N**at. s. pantaleonis martyris⁵.

U. D. per . . . nostrum. Persoluentes iubilationis et munera sacrantes expiationem ineffabilem gratiam miramur; quæ tam excellenti protectione beatum præmuniuit pantaleonem, ut ei non solum rebellans seuentis seculi peruersitas quicquam formidabile inferre [non] ualebat, sed se uictimæ in martyre potius ingemisceret, cum probare[t] extinguere quem lux

¹ Fol. 121 b.

² Fol. 127 b. The other parts of this Mass are subjoined:—

Cell. Ecclesiam tuam, dñe., in omni prosperitate custodi, et beati barnabæ apostoli suffultam patrocinii, supernis dignam exhibe gaudiis. Per dominum nostrum.

Sac. Oblationis nostra munus tua, dñe., et benedicat et susciptiat dextera, et supplicante sancto barnaba apostolo, acceptabile holocaustum nostri tibi prepara. Per christum dominum nostrum.

Ad compl. Quod de altari tuo, dñe., sumpsimus semper nobis proficiat, et supplicante sancto apostolo barnaba, ante thronum glorie tuae gaudere faciat. Per dominum.

Ad uesp. Deus, qui uniuersum orbem apostolis imbuendum commendasti, fac nos beati barnabæ apostoli tui commendari suffragiis, et præmiis sociari perpetuis. Per dominum nostrum.

³ Fol. 134 b.

⁴ Fol. 136 a.

⁵ Fol. 137 a.

ueritatis sua uestiuit claritate. Qui cuius calicem passionis pro titulo confessionis bibebat in tormentis, nunc eiusdem perhenni societate exultat in cælis. Per quem.

VIII. kal. sep. S. magni martyris¹.

U. D. æterne deus. Qui beato martyri tuo uirtutem in confessione pugnanti et gloriam in passione uincenti contulisti. Qui summum illud unigeniti tui nomen coram regibus et potestatibus huius sæculi uoce libera protestans, prætiosum tibi sanguinem gloriosa morte fuderat. Per christum dominum nostrum.

Codem dicitur [=VII. kal. sep.]. Nat. s. symphoriani martyris².

U. D. æterne deus. Et gloriosi symphoriani martyris pia certamina uenerando celebrare, cuius honorabilis annua recursione sollempnitas, et perpetua semper et noua est, quia in conspectu tua maiestatis permanet mors tuorum prætiosum sanctorum, et restaurantur incrementa lætitiae, cum felicitate æternæ recoluntur exordia. Per christum.

VIII. kal. sep. Nat. s. audoeni episcopi³.

U. D. æterne deus. Et tuam omnipotentiam incessanter prædicare, immensamque unigeniti tui maiestatem piis uocibus conlaudare. Qui ecclesiam tuam ita bonitatis tuæ moderamine fouere non desinis, ut quorum primo, te prouidente, informari meruit exemplo, eorum etiam perpetuo mereatur defendi. Siquidem sanctissimus confessor pariterque sacerdos tuus audoenus, unus horum munero et merito prefulgens, cooperante gratia spiritus sancti, plebi tuæ pius extitit prædicator et rector. Cuius benignus præcibus tuam promereri elementiam confidentes, debita ueneratione hunc diem transitus sui cælebramus; in quo stola sempiterne in cunctis indui, et corona inmarcescibili meruit decorari. Et ideo.

VII. kal. sep. Nat. s. rufi martyris⁴.

U. D. æterne deus. Quoniam supplicationibus nostris misericordiam tuam confidimus ad futuram, quam beati rufi poscimus interuentionibus et confessione præstari. Per christum.

Codem dicitur [=v. kal. sep.]. S. augustini confessoris⁵.

U. D. æterne deus. Qui beatum augustinum confessorem tuum et scientiae documentis replesti, et uirtutum ornamenti ditasti. Quem ita multimodo genere pietatis imbuisti, ut ipse tibi et ara et sacrificium et

sacerdos esset et templum. Per christum dominum nostrum.

VII. kal. sep. Nat. s. prisci martyris¹.

U. D. æterne deus. Qui sic tribuis ecclesiam tuam sanctorum commemoratione proficere, ut eam semper illorum et festiuitate letifices, et exemplo piaæ conuersationis exerceas, grataque tibi supplicatione tucaris. Per christum dominum nostrum.

VII. oct. Nat. ss. remigii, germani, uedasti, baonisi².

U. D. æterne deus. Qui sanctorum tuorum germani, remigii, uedasti, et baonisi hodierna geminasti nobis in confessione lætitiam. Qui pariter sacerdotes aggregii quod prædicauerunt ore operibus compleuerunt, et peruererunt ad gloriam sempiternam. Per christum dominum nostrum.

Codem dicitur [=VII. kal. nou.]. S. iusti martyris³.

U. D. æterne deus. Beati iusti martyrio gloriantes cui admirandam gratiam in tenero adhuc corpore, et neendum uirili more maturo uirtutem fidei, et patientiae fortitudinem tribuisti, saevitiae persecutoris non cederet conscientia puerilis. Et inter acerba supplicia nec sensu potuit terrei nec frangi aetate, ut gloriosior fieret corona martyrii. Et ideo.

VII. non. nou. Nat. s. eustachii martyris⁴.

U. D. Per... nostrum. Quem beatus eustachius mirabiliter meruit agnoscere, et agnatum usque ad consummationem uitæ fideliciter diligere. Cuius uita in magnis tribulationibus extitit examinata, sicut examinatur argentum. Qui ut adhuc probatior redderetur auro, quod per ignem probatur, nobilissimum cum mobilissimis sociis sustinuit martyrium. Quorum meritis ibi nobis portio lucis æterne tribuatur, ubi ipsi sine fine sicut sol in conspectu tuo fulgebunt. Per quem.

The mass for St. Leger is appended. It is a survival of the ancient Liturgy of Gaul, and occurs with its Proper Preface, etc., in the 'Missale Gothicum,' No. LXV., where the present Secreta is the Coll. post nomina, and the present Ad complendum is the Coll. ad pacem.

VII. non. oct. Nat. S. leodegarii episcopi⁵.

Summe omnipotens deus, qui uitam beati antistitis tui leodegarii martyris per istius sæculi erumpnas transire iussisti, cuius annua festa deuota mente cælebra-

¹ Fol. 145 a.

² Fol. 145 b.

³ Fol. 146 a.

⁴ Fol. 147 a.

⁵ Fol. 147 b.

¹ Fol. 149 a.

² Fol. 154 a.

³ Fol. 156 b.

⁴ Fol. 159 b.

⁵ Fol. 154 b.

mus; quesumus, ut per eius intercessionem, plebem tuæ clementiæ famulantem ita in præsenti soucas, ut ad cœlestia regna perducas. Per dominum.

Alia.

Deus, qui beatum martyrem tuum leodegarium in agone probasti, et probatum in dolore suscepisti; quem hodierna die in cœlestibus gaudiis recipere dignatus es; præsta nobis famulis tuis, ut qui gloriæ non meremur, indulgentiam peccatorum, ipso interueniente, adipisci mereamur. Per.

Secreta.

Auditis nominibus offerentium, fratres karissimi, domini maiestatem deprecamur, ut qui nitam sui antistitis leodegarii transtulit ad coronam, per interuentum sanctorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, et martyrum, anachoritarum, et uirginum, omniumque sanctorum concedere dignetur, ut sacrificii præsentis oblatio, quæ offertur, uiuentibus emendationem, et defunctis remissionem obtineat peccatorum: et quorum nomina in recitatione patefacta sunt in cœlestibus paginis conscribantur. Per.

Ad complendum.

Pacem tuam, domine, nostris illabere pectoribus, quia beatum martyrem tuum leodegarium in hoc seculo commorantem per pacis studium hodie cœlesis aula suscepit; nobis quoque peccatoribus pacis nunculum, et karitatis studium, eius meritis suffragantibus, largiri iubead in ænum. Per.

In natale unius apostoli¹.

U. D. aeterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis fundamentis consistere tribuisti, de quorum collegio beati illi apostoli tui sollemnitas cœlebrantes tua, domine, præconia non tacemus. Et ideo cum angelis.

In vigilia plurimorum apostolorum².

U. D. aeterne deus. Quia tu es mirabilis in omnibus sanctis tuis, quos et nominis tui confessione præclaros, et suscepta pro te fecisti passione gloriosos. Unde sicut illi ieiunando erandoque certauerunt ut hanc possent obtainere uictoram, ita eorum nos exemplis informemur: ut ad cœlum branda præsentia festa idonei inueniamur, et ad aeterna percipienda eorum internentu digni indicemur. Per christum.

In nat. plurimorum apostolorum³.

U. D. aeterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate firmasti; de quorum consortio sunt beati apostoli tui illi, quorum passionis diem festum cœle-

bramus; poscentes ut sicut eorum doctrinis instruimur, ita exemplis muniamur et præcibus adiuuemur. Per christum.

In natale euangelistarum¹.

U. D. aeterne deus. Qui ecclesiam tuam semper in pietate non deserens, per euangelistæ tui doctrinam iugiter eam erudit et protegis. Et ideo.

In natale unius confessoris².

U. D. aeterne deus. Et gloriæ tuam, domine, profusis præcibus exorare, ut sancti illi confessoris tui patrocinio nos adiuuent, debita nomine tuo seruitute placeamus. Per christum.

In vigilia plurimorum confessorum³.

U. D. aeterne deus. Sanctorum confessorum tuorum, domine, sollemnitas preuenientes; Concede propitiis ut qui donis tuis ita extiterint gloriosi, apud te pro nostris existant nominibus idonei interuentores. Per christum.

In vigilia unius uirginis¹.

U. D. aeterne deus. Et beatae martyris tue illi, natalicia præueniendo laudare, benedicere, et prædicare. Quam tanto munere sublimasti, ut ei conferres et uirginatis coronam, et martyri palma. Sieque uirtute fidei et decore pudicitia polleret, ut cœlestia regna uirgo pariter et martyr intraret. Per christum.

In natale unius uirginis².

U. D. aeterne deus. Beatae illi natalicia recolentes: Uere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perteniret. Per christum.

In anniversario dedicationis basiliæ³.

U. D. aeterne deus. Pro annua dedicatione tabernaculi huius honorem tibi gratiasque ferre, per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna, pietas copiosa. Respice, quesumus, de caelo, et uide et uisita domum istam; ut si quis in eo nomini tuo supplicatus fuerit, libenter exaudias: et satisfacentibus clementer ignoscas. Hic tibi sacerdotes tui sacrificium laudis offerant. Hic fidelis populus uota persoluat. Hic peccatorum honera deponantur. Hic fides sancta stabilitetur. Illic ipse inter bonum malumque discernas, cum causam interpellatus iudicaueris, quam non ignoras. Hic pietas absoluta redeat. Hinc iniquitas emendata

¹ Fol. 168 b.

² Fol. 170 a.

³ Fol. 170 b.

¹ Fol. 171 a.

² Fol. 171 b.

³ Fol. 172 a.

discedat. Inueniat apud te, (domine), locum uenie, quicumque satisfaciens huc aduenerit, et conscientia dolore uictus, altaria tua riuis suarum clauerit lacrimarum. Hic si quando populus tuus tristis mestusque conuenerit, adquiesce, rogare, et rogatus indulge. Et ideo.

En ordinatione presbiteri¹.

U. D. aeterne deus. Qui dissimulatis peccatis humanae fragilitatis nobis indignis sacerdotalem confers dignitatem. Da nobis, quesumus, ut ad sacrosancta mysteria, immolando sacrificia, cum beneplacitis mentibus facias introire. Quia tu solus sine operibus iustificas peccatores. Tu gratiam praestas benignus ingratis. Tu ea quae retro sunt obliuisci concedis, et ad priora promissa mysteria clementissima gubernatione perducis. Et ideo.

Pro peccatis. Feria ii.²

U. D. aeterne deus. Suppliciter te implorantes, ut nos ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum.

De sancta karitate³.

U. D. aeterne deus. Et omnipotentiam tuam iugiter implorare, ut in commemoratione omnium sanctorum tuorum, eorum suffragantibus meritis, et praesentis uite nobis subsidium, et aeternae tribuas premium sempiternum. Quo sic mutabilia bona capiamus, ut per haec ad incommutabilia dona peruenire ualeamus. Sic temporalis letitiae tempora transeant, ut eis gaudia semper terna succedant. Per.

De sancta maria, sabbato⁴.

U. D. aeterne deus. Licet enim castitas uirginalis tibi sit ualde amabilis, tamen illa omni laude extat dignissima, quae non desinit esse uirgo. postquam saluatorem protulit huic mundo. Non sunt namque caeterae mulieres eatenus insignes, quia nulla earum postquam genuit, lucra uirginitatis possedit. Huius igitur genitricis tuae precibus adiuuemur, cuius commemoratione letamur. Credimus namque eam nobis impetrare posse salutem quae genuit regem atque sacerdotem, ihesum christum dominum nostrum. Quem laudant.

Alia⁵.

U. D. aeterne deus. Et te in ueneratione sacrarum uirginum exultantibus animis laudare, benedicere, et

praedicare. Inter quas intemerata dei genitrix uirgo maria gloriosa effulsa. Quae et unigenitum tuum sancti spiritus obumbratione concepit, et uirginitatis gloria permanente, huic mundo aeternum lumen effudit ihesum christum dominum nostrum. Per quem.

[De sanctis] quorum reliquiae in ecclesia conduntur¹.

U. D. aeterne deus. Pia devotione tuam laudantes clementiam, qui sanctis tuis talem contulisti gloriam; ut pro tui amore nominis, tota despicerent terrena, et amarent caelestia. Unde et pro eorum ueneratione in loco reliquiarum illorum, haec sacramenta salutis nostraræ tue offerimus pietati, ut tantis pro nobis intercedentibus patronis dextera potestate tue nos ubique protegat et regat. Per christum.

Pro abbatte eiusque congregatione².

U. D. aeterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus, ut famulos tuos tibi facias toto corde subiectos; ut tuæ caritatis spiritu repleti a terrenis mundentur cupiditatibus, et caelesti beatitudine, te domante, digni efficiantur. Per christum.

Pro deuoto³.

U. D. aeterne deus. Qui es iustorum gloria et misericordia peccatorum, pietatem tuam humili prece depositimus, ut famulum tuum .N. benignus respicias, et pietatis tuae custodias impendas. Ut ex toto corde et ex tota mente tibi seruiat, et sub tua semper protectione consistat, ut quando ei extrema dies aduenerit, societatem omnium sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine percipiat. Per christum dominum nostrum.

Alia⁴.

U. D. aeterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut famulum tuum .N. ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

Pro amico vel amita⁵.

U. D. aeterne deus. Implorantes tuae maiestatis misericordiam, ut famulae tuae .N. ueniam suorum largiri digneris peccatorum; ut ab omnibus inimici uinculis liberata, tuis toto corde inharet mandatis, et, te solum dominum semper tota uirtute diligat, et ad tuae quandoque beatitudinis uisionem peruenire mercetur. Per christum.

¹ Fol. 173 a.

² Fol. 175 b.

³ Fol. 176 b.

⁴ Fol. 177 b.

⁵ Fol. 178 b.

¹ Fol. 179 a. ² Fol. 181 a.

⁴ Fol. 184 b.

³ Fol. 183 b. See p. 190.

⁵ Fol. 185 a.

Pro rege et regina uel filiis eorum¹.

U. D. aeterne deus. Maiestatem tuam suppliciter exorantes, ut ab ecclesia tua quicquid est noxiū tu repellas, et quicquid eidem salutare est largiaris; Nosque humilitatem tribus rationabilem custodire per gratiam tuam clementer impendis. Et regi nostro *N.* et reginæ *N.* cum filiis, uel populo christiano, ab operibus iniquis dignanter expedias; Et nec propriorum feriri patiaris excessu, nec alienis impietatibus præbere consensum. Sed mores nostros ea moderatione componas, ut tam in nobis quam in aliis, quae iusta sunt seruemus, et ad aeterna gaudia peruenire mereamur. Per christum.

Contra inimicorum temptationem inuisibilium².

U. D. aeterne deus. Humiliter tuam depræcantes clementiam, ut gratiam sancti spiritus animabus nostris clementer infundere digneris, ut te perfecte diligere, et digne laudare mereamur. Per christum.

Contra temptationem carnis³.

U. D. aeterne deus. Salua nos ex ore leonis sæuisse, qui rugiens circuit de unitate ecclesiæ tue quem deuoret. Sed tu, fortissime leo, de tribu iuda, contere contrariam sue virtutis nequitiam, nosque ab ignitis eius inquigationibus liberatus, corpore conserua et mente purifica. Per quem.

Pro petitione lacrimarum⁴.

U. D. aeterne deus. Audientes diuini sermonis sonum dicentem. Beati qui lugent nunc, quoniam ipsi consolabuntur, Multum nostra flere peccata desideramus, sed non possunt oculi nostri lapidei, et propter cordis nostri duritiam lacrimare non ualeamus. Ideo rogamus te, domine, ut fontem duritiae cordis nostri, primum per penitentiam emollies et postmodum per donum gratiae tue, flamma lacrimarum nostris oculis largitor infunde. Per.

Alia⁵.

U. D. aeterne deus. Qui beatum petrum apostolum pietatis respexit intuitu, ut trinæ negationis peccatum amarissimi dilueret lacrimis, per infusionem sancti spiritus pro peccatorum nostrorum pondere, lacrimas nobis elice penitentiæ, Ut amare defleamus quæ inique gessimus, quatenus fructuosus in conspectu pietatis tuæ nostræ petitionis perueniat affectus; Atque per eum nobis ueniam sperare liceat, qui traditus est pro delictis

nostris, ut redimeret nos in sanguine suo, christus saluator noster. Quem laudant.

Pro iter agentibus¹.

U. D. aeterne deus. Cuius immensam misericordiam humillimis præcibus imploramus, ut iter famuli tui cum suis (in) prosperitate dirigere, eumque inter uiæ et uitæ huius uarietates digneris custodire; Quatinus angelorum tuorum præsidio fultus, intercessione sanctorum munitus, a cunctis aduersitatibus tua miseratione defensus, protectionis et reuersionis suæ felicitate poti[us] us, et compos reddatur iustorum uotorum, et de suorum lætetur remissione peccatorum. Per christum.

Pro fratribus in via dirigidis².

U. D. aeterne deus. Qui properante iacob sub felicitatis commoda itinera direxisti, quique uiæ cursum coram sollicitudinemque dignatus es gerere; necnon et tobie famulo tuo angelum tuum ducem præcium prestitisti. Quapropter omnipotentiam tuam, domine, humiliter imploramus, ut ita profectionem famulorum tuorum, cum suorum omnibus, dirigere, eosque in itinere custodire digneris, quatinus angelorum tuorum præsidio fulti, comitatu quoque sanctorum muniti, Nullum periculum spatia terræ, aut per iuga montium, angusta nullum, uadaque fluminum, uenena serpentum uel impetum bestiarum incurruunt; sed sub tuo nomine ab omnibus malis defensi, ad locum destinatum perueniant, et oportuno tempore iteratu repetito ad propria reuerti, et suffragii tui mereatur adipisci. Per christum.

Pro pace³.

U. D. aeterne deus. Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum continetur potestas, te humiliter depræcamur, ut principibus nostris propitius adesse digneris; ut qui tua expetunt se protectione defendi omnibus sint hostibus fortiores. Per christum.

Ad pluviām postulandam⁴.

U. D. aeterne deus. Obscurantes misericordiam tuam, ut squalentes agri fœcundis imbris inrigentur; Quibus æstuum mitientur ardores, siue ingentium morborum, extinguatur accensio. Atque ut haec, te largiente, mereamur, peccata quæ nobis aduersantur relaxa; Qui pluia super iustos et iniustos etiam nostris offensionibus relaxatis, expecta[ta] nubium munera largiaris; Quibus et salus nobis et alimenta præstantur. Per christum.

¹ Fol. 185 b.² Fol. 186 b.³ Ib.⁴ Fol. 187 a.⁵ Fol. 187 b.¹ Fol. 188 a.² Fol. 188 b.³ Fol. 191 b.⁴ Ib.

En tempore belli¹.

U. D. æterne deus. Qui subiectas tibi glorificas potestates, suscipe, quesumus, propitiis preces nostras, et uires adde principibus nostris; ut qui se dextera tua expetunt protegi nulla possint aduersitate superari. Fidelem quoque populum tuum potentiae tuæ muniat inuita defensio; ut pio tibi semper deuotus affectu, et ab infestis liberetur inimicis, et in tua iugiter gratia persevereret. Per christum.

Pro episcopo defuncto².

U. D. æterne deus. In cuius aduentum cum geminam iussoris sistere plebem, iubeas famulum tuum *ill.* a numero discerni malorum. Quem tribias penè æternæ euadere flamas, et iuste potius adipisci præmia uitæ; induique iubeas, deuicta morte, uigorem, semper inextinctam habere luminis auram. Dignare perpetuam præclaro in corpore uitam, ubi nox nullas suas defendat atra tenebras. Securus de salute placidis lætetur in choris, semper uicturus, semperque in luce futurus. Per quem.

Pro sacerdote defuncto³.

U. D. æterne deus. Quoniam, quamuis humano generi mortis inlata conditio pectora nostra contristet, tamen clementiæ tua dono, spe futuræ inmortalitatis erigimus; Ac memores salutis æternæ, non timemus lucis huius sustinere iacturam. Quoniam beneficio gratiæ tuæ, fidelibus uita non tollitur sed mutatur, Atque animæ corporeo ergastulo liberatæ horrent mor-

talia dum inmortalia consecuntur. Unde, quesumus, ut famulus tuus *ill.* beatorum tabernaculis constitutus, euasisse se carnales glorietur angustias, diemque iudicii cum fiducia uoto gratulationis expectet. Per christum.

Alia⁴.

U. D. æterne deus. Tibi igitur præces supplices fundimus, et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut anima famuli tui *ill.* sacerdotis, mortis uinculis omnibus absoluta, transitum mereatur habere ad uitam, et in obuium tibi placentium benedictione æternum numeretur ad regnum. Per christum².

Pro omnium animas sidelium defunctorum⁵.

U. D. æterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio tuo domino nostro spem beatæ resurrectionis concessisti; presta, quesumus, ut animæ pro quibus hoc sacrificium redemptionis nostræ tuæ offerimus maiestati, ad beatæ resurrectionis requiem, te miserante cum sanctis tuis, peruenire mereantur. Per christum.

Pro sacerdotibus⁶.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus, ut tuos nos famulos sacerdotes, quos sancte dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde subiectos, ut interueniente beatissimo apostolo tuo petro, tuæ karitatis spiritu repleti, a terrenis mundemur cupiditatibus, et cœlesti beatitudine te donante, digni efficiamur. Per christum.

¹ Fol. 193 a.² Nearly as Leofric A, p. 197.² Fol. 219 a.³ Fol. 222 a.⁴ Fol. 227 a.⁵ Fol. 219 b.

C. C. C. MS. 270.

THIS beautifully written early English Missal, which may be assigned to the late eleventh or early twelfth century, consists of 197 leaves of fine white vellum, $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ in. There is no *kalendar*. St. Alphege, archbishop of Canterbury, +1012, is the latest saint for whom a mass is provided; but there is a mass for the translation of numerous archbishops of Canterbury which took place in 1091. In its present condition it opens with several *Apologiae Sacerdotis*, the *Gloria in Excelsis*, and *Nicene Creed*. Then follow the 'Proprium de Tempore' commencing with the masses for the Wednesday and Friday after the third Sunday in Advent; the canon inserted between the services of Holy Saturday and Easter Day (fol. 42 *a*); the 'Proprium Sanctorum' commencing with St. Sylvester (fol. 71 *b*) and ending with St. Thomas (fol. 137 *b*); a *Dedicatio Ecclesiae* (fol. 138 *a*); the *Commune Sanctorum* (fol. 138 *b*); numerous votive masses, commencing with a *Missa de Sancta Trinitate* (fol. 143 *b*).

The many Proper Prefaces, which this missal originally contained, have been mostly erased¹; and the introit, gradual, epistle, gospel, offertory, communio, or their catchwords, generally substituted by a later hand in their place. There are no illuminations, but the first leaf of the canon has been torn out. The initial letters throughout the MS. are of great delicacy and beauty. Every other initial is red, the intervening ones being blue, green, or purple. Very highly ornamented and enlarged initials distinguish the chief festivals. In the highest class three or more colours are employed, with fancy scrollwork of green, red, and purple, filling up their centres, followed by one, two, or three lines of text written in uncial letters of purple, blue, green, or red. The following festivals are thus treated:—

Christmas Day.	St. Silvester ² .
The Epiphany.	St. Augustine of Canterbury.
Easter Day.	SS. Peter and Paul.
Ascension Day.	St. Mildred.
Pentecost.	Assumption of B. V. M.

A secondary class of masses is marked off by enlarged initial letters, in which one colour only is em-

ployed, or by somewhat smaller initial letters, which are executed in two colours. The following is a list of the masses so treated:—

- Vigil of Christmas.
- St. Stephen.
- St. John Evan.
- Holy Innocents.
- Fourth Sunday in Lent.
- Palm Sunday.
- Easter Eve.
- Low Sunday.
- Vigil of the Ascension.
- Monday after Easter Day.
- Fourth Sunday after Easter.
- Fifth   "   "   "
- Vigil of Pentecost.
- Most of the Sundays after Pentecost.
- Missa de Sancta Trinitate, and one or two more of the Missæ Communes and Votivæ.
- Vigil of St. Augustine.
- Vigil of the Assumption.
- Dedication of a Church.
- Invention of the Cross.
- Exaltation of the Cross.
- Jan. 25. St. Laurence. Conversion of St. Paul.
- Feb. 2. Purification of B. V. M.
- " 20. Translation of St. Mildred.
- " 22. St. Peter's Chair.
- " 24. St. Mathias.
- "   " St. Leotherdus.
- March 12. St. Gregory the Great.
- " 20. St. Cuthbert.
- " 21. St. Benedict.
- " 25. Annunciation of B. V. M.
- May 1. SS. Philip and James.
- " 19. St. Dunstan.
- " 24. St. John Baptist.
- " 30. St. Paul.
- July 4. Translation of St. Martin.
- " 11.   "   " St. Benedict.

¹ The erasure of these Prefaces is not always complete, and it was found possible to recover a good deal of their wording by the application of hydro-phosphate of ammonia, the use of which was kindly permitted by the Librarian.

² Only as commencing the Proprium Sanctorum.

July 15.	St. Deusdedit.
" 22.	St. Mary Magdalene.
" 25.	St. James.
Aug. 1.	St. Peter's Chains.
" 24.	St. Bartholomew.
" 29.	Decollation of St. John Baptist.
Sept. 6 or 13.	Translation of St. Augustine.
" 8.	Nativity of B. V. M.

Sept. 19.	St. Theodore.
" 30.	St. Honorius.
Oct. 9.	St. Denis.
" 28.	SS. Simon and Jude.
" "	St. Justus.
Nov. 1.	All Saints.
" 22.	St. Cecilia.
" 30.	St. Andrew.

The following is a list of the British and English saints for whom masses are provided:—

Fol.	Name.	Description.	Date.
78 b.	Laurence.	Archbishop of Canterbury.	+619.
83 a.	Cuthbert.	Bishop of Lindisfarne.	+687.
86 a.	Mellitus.	Archbishop of Canterbury.	+624.
90 b.	Mildred (Translation) ¹ .	Abbess of Minster in Kent.	741-758.
91 a.	Dunstan.	Archbishop of Canterbury.	+988.
92 a.	Augustine (with Vigil).	Archbishop of Canterbury.	+604.
95 a.	Alban.	Protomartyr of England.	+303.
101 b.	Mildred (Deposition).	Abbess of Minster in Kent.	+c. 700.
102 b.	Deusdedit.	Archbishop of Canterbury.	+664.
117 b.	Augustini.		
	Laurentii.		
	Melliti.		
	Justi.		
	Honori.		
	Deusdedit.		
	Theodori.		
	Ceterorumque Sanctorum.	Archbishops of Canterbury.	1091. ²
120 a.	Theodore.		
123 b.	Honorius.		
127 a.	De SS. Virginibus XI.	Archbishop of Canterbury.	+640.
130 b.	Justus.	Archbishop of Canterbury.	+653.
132 a.	Eadmund.	{ St. Ursula and her eleven [thousand] companions. A Celtic legend.	
171 b.	Alphege.	Archbishop of Canterbury.	+627.
		King of the East Angles.	+870.
		Archbishop of Canterbury.	+1012.

The above list points convincingly to the county of Kent, and to the city of Canterbury, as the home of this Missal. The numerous commemorations of archbishops of that see, the two festivals of St. Mildred, her translation on Feb. 20, her deposition on July 13; the appointment of a vigil to the festival of St. Augustine of Canterbury; the elevation of the two festivals of the deposition of St. Augustine and of St. Mildred into the highest rank of festivals, point to that county and that cathedral where those saints would be held in exceptional veneration.

The following prayers and masses occur in V, which are not found in the Leofric Missal:—

[*Apologiae sacerdotis*]³.

Suscipere digneris confessionem meam, sancta TRINITAS, domine deus omnipotens, unica uera et sempiterna spes salutis meæ, quam ego peccator effundo in conspectu pietatis tuæ. Confiteor quia pec-

caui in gula, in ebrietate, in libidine, in luxuria, in immunditia, in tristitia, in accidia, in somnolentia, in ira, in cupiditate, in inuidia, in malitia, in odio, in detractione, in mendacio, in periurio, in uana gloria, in leuitate ac superbia, in concupiscentia, in auaritia, in negligientia, in cogitatione iniqua et immunda, in locutione prava et uana, in operatione peruersa, in fornicatione, et in pollutione mentis et corporis, in defecatione et consensu iniquo et iniusto, et in omnibus uitiis et iniuriantibus ac immunditiis reus et culpabilis factus sum plusquam possum corde cogitare, uel ore dicere, uel estimatione pensare. Sed tu, deus, qui non nisi mortem peccatoris, sed ut conuertatur ad te et uiuat, qui iustificas impios et uiuificas mortuos, tu iustifica et resuscita me, per tuam magnam misericordiam et semperternam gratiam. Amen.

Deus misericordie, et immense ueritatis eterne, clementiam tuam suppliciter deprecor ut mihi concedere digneris, pro tua ineffabili clementia, ueniam immensitudinem peccatorum, quibus ego miser

¹ Hardy, T. D. Descriptive Catalogue, etc., Rolls Ser. 26 a, vol. i. Pt. I. p. 378.

² Acta Sanctorum (May 26), vi. 411-430.

³ Fol. 2 a.

peccauit, quibus nequiter offendi, pro quibus iram tuam grauiter merui, in quibus me reum et culpabilem feci, in quibus uitam meam perdidisti, in quibus animam meam et corpus meum et omnes sensus meos contaminauit. Misericors et miserator domine deus, miserere mei, quatinus, te miserante, in hac uita purgatus et illuminatus, ad eterne salvationis tuę et benedictionis participationem pertingam, per tuam magnam misericordiam et sempiternam gratiam.

Clementissime deus, qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, me miserrimum fragilissimumque ac peccatorem non repellas a tua pietate, neque proicias ne a facie tua et a tuo sancto conspectu, neque aspicias ad scelera mea grauissima et innumerabilia, et immunditias sordidas, turpissimasque cogitationes meas, quibus omnibus ego miser peccauit, quibus nequiter offendi, quibus animam meam et corpus meum, et omnes sensus meos contaminauit ab infantia mea usque nunc, coram te et coram angelis tuis; sed tua misericordia, piissime deus, me ab omnibus peccatis meis clementer et dignanter purificante, fac, queso, per infusionem tuę pietatis et gratię me tibi offerre sacrificium tibi acceptabile et nobis salutare. Per dominum et deum nostrum, qui tecum uiuit.

Item oratio¹.

Piissime deus, qui es immortalis, solus, omnipotens, et ęternus, esto propitius mihi peccatori; et indulge mihi quod ego miserrimus et indignissimus presumo ad tuum sanctum altare accedere, et tuum sanctissimum et gloriissimum et adorandum nomen inuocare. Ego enim peccauit grauiter. Reum me et culpabilem feci innumerabiliter ab infantia mea usque nunc, coram te, et coram angelis tuis. Sed tu, piissime deus, qui non uis mortem peccatoris, sed ut connuertatur ad te et uiuat, tribue mihi indulgentiam omnium delictorum meorum, et confirma me in tua sancta et catholica fide, et fac me facere voluntatem tuam omnibus diebus uitę meę, et in beneplacito tuo fac me semper permanere; quia tu dignatus es peccatores ad tuam misericordiam uocare, et ad te uenientibus dignatus es piissimam indulgentiam et sempiternam gratiam tuam conferre; quia tu es creator omnium et dominus, tibi est omnis honor et gloria. Per ihesum christum unicum filium tuum, qui tecum.

Alia².

Clementissime deus, qui omnium occultorum et cognitorum conscientię meę uulnera grauissima et

innumerabilia nosti, ignosce mihi peccatori quod ego indignus presumo ad tuum sanctum altare accedere, et per mea immundissima labia nomen sanctum tuum et gloriosum inuocare; parce, domine, mihi peccatori, pudendorum actuum meorum secreta pertimescenti, indulge confitenti, miserere supplicanti; et per tuam magnam misericordiam et immensam gratiam, obsecro te, da mihi ueniam de peccatis meis pręteritis, et custodiam de presentibus et futuris. Per ihesum christum unicum filium tuum, qui tecum uiuit, etc.

Oratio ad personam patris¹.

Domine deus omnipotens, ęterne et ineffabilis, quem trinum in unitate et unum in trinitate confitemur. Te solum adoro, te laudo, teque glorifico, tuę misericordię gratias resero, qui, me exutum noctis perfidię et erroris, participem fieri tribuisti gratię tuę. Perfice, queso, domine, ceptum in me opus misericordię tuę. Loqui et agere que placita sunt tibi et gratuita me ubique pietate tua custodi; facque me indignum et miserum quandoque ad tuam peruenire uisionem, qui unus in trinitate perfecta uiuis et regnas deus per omnia secula.

Oratio ad personam filii.

Domine ihesu christe, rex uirginum, integratis amator, muni cor meum ab omnibus sagittis et insidiis inimici, et extingue in me omne incendium libidinis; ac da ueram humilitatem, et tranquillitatem patientię michi peccatori. Accende in me, domine, ignem tui amoris in corde meo; et succende mentem meam tue caritatis stimulis, ut odio habens omnem uiam iniquitatis, possim cunctis diebus uitę meę in bonis operibus perseverare, et in hora exitus mei ad tuam misericordiam peruenire. Qui cum deo patre et spiritu sancto uiuis et regnas.

Oratio ad spiritum sanctum.

Spiritus sancte deus omnipotens, ex utroque patre et filio procedens, lux uera illuminans omnem hominem uenientem in hunc mundum, illumina, queso, cecitatem cordis mei, et accende in me ignem ardoris tui; et dona mihi fidem rectam, spem certam, caritatem perfectam et reliquas sanctas uirtutes, per quas intelligam te timere, te amare, ac tua melliflua karismata merear percipere, ut cum mihi dies extrema euenerit, angeli pacis me suscipiant, et de potestate malignorum spirituum eripiant, atque in requie beatorum et electorum tuorum collocent, annuente patre et filio, qui in te spiritu sancto unus deus uiuit et regnat per omnia.

¹ Fol. 3 b.

² Fol. 4 a.

¹ Fol. 4 b.

Among the few Prefaces which have escaped erasure, in addition to those which are to be found in the present Roman Missal, or which occur in the Masses printed hereafter, pp. 297-302, are the following:—

Dominica ante aduentum domini¹.

V. D. per christum. Cuius petimus primi aduentus mysterium ita nos facias dignis laudibus et officiis celebrare, presentemque uitam inculpabilem ducere, ut secundum ualeamus interriti expectare. Per quem maiestatem.

De sancto cuthberto episcopo².

V. D. æterne deus. Beati antistitis CUTHBERTI merita recolentes, quem in ecclesia tua doctrinis et exemplis pollentem, et unigeniti tui uestigia sequentem pro nobis apud tuam maiestatem existere petimus intercessorem, quatinus nos eius adiungas consortio, ubi in regnum cœlestis, cum filio tuo in die hodierna ipsum glorianter transtulisti³. Et ideo.

Sancti uuandregesili abbatis⁴.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Et in omni loco ac tempore omnipotentię tuę gloriam celebrare, propter quod pietatis officio in commemoratione beati UUANDREGISILI confessoris tui atque abbatis sacrificium tibi laudis offerimus, et magnificentiam tuam in mortificatione ipsius adoramus. Ipse enim tuis fidelibus inherendo mandatis sic tibi toto nisu ac mentis affectu meruit famulari, hoc tua in omnibus operante uirtute, ut nullis illecebris corporis, nulla promissione blandimentorum fallacium tuo ignitus spiritu uinceretur. Quo ita eum omni genere pietatis imbueras, ut ipse tibi et ara, et sacrificium, et sacerdos esset, et templum. Per christum.

Sanctorum remigii et germani⁵.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Quoniam sanctorum quoque REMIGII atque GERMANI episcoporum in hodierna die geminasti nobis confessione letitiam; qui pariter sacerdotes egregii quod predicauerunt ore operibus compleuerunt ad gloriam. Per christum dominum.

¹ Fol. 71 a.

² Fol. 83 a.

³ Different Prefaces are given in Leofric C, p. 205, and in Sidney Sussex Coll. MS. p. 302.

⁴ Fol. 103 a.

⁵ Fol. 124 a.

Sancte fidis uirginis et martyris .

U. D. per christum. Sponsum uirginum, et uirginitatis auctorem, regem martyrum et cœlestis militie ducem, qui nascendo de uirgine, singulare deus concessit uirginibus; resurgens ab inferis uictorię signum condonauit martyribus. Hanc igitur geminam gratiam beata FIDES ut esset uirgo et martyr ab ipso domino ihesu christo promeruit. Et ideo.

Sancti dionisi episcopi².

Prephatio.

V. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum dionisii, rustici, et eleutherii pia certamina ad copiosam perducis uictoram, atque perpetuam eis largiris triumphum, ut ecclesię tuę semper sint in exemplum; presta nobis, quesumus, ut per eorum intercessionem, quorum festa celebramus, pietatis tuę munera capiamus. Per christum dominum³.

The following Masses of English saints, chiefly Archbishops of Canterbury, occur:—

De sancto laurentio pontifice⁴.

Deus, qui beatum LAURENTIUM archipresulem populo tuo predicatorem salutis eterne misisti; tribue, quesumus, ut qui eius hodie solennia celebremus, ipsius meritis et precibus a peccatorum nostrorum nexibus absolui mereamur. Per.

Secreta.

Munera que tuę deferimus maiestati, quesumus, domine, gratauerit assume, et, intercessione sancti LAURENTII archiepiscopi, tribue nos salutari redemptio gaudere. Per.

Prephatio.

[Erased].

Postcommunio.

Hæc nos, domine, communio salutaris ab omni, quesumus, aduersitate custodiat, et, beato archipresule LAURENTIO intercedente, ad gaudia eterna perducat. Per.

En festinitate sancti melliti archiepiscopi⁵.

Letificet nos, quesumus, mellita beati MELLITI ponti-

¹ Fol. 125 a.

² Fol. 125 b.

³ The escape of these few Prefaces seems to be due to the destroyer having become tired of scraping, or having turned over two leaves at a time.

⁴ Fol. 78 b.

⁵ Fol. 86 a.

ficis oratio, cuius festa celebrantes melliflua tuę gratiae replete dulcedo. Per dominum.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, hęc salutaria libamina, quę tibi sancti confessoris tui MELLITI intercessio efficiat placabilia. Per.

Prefatio.

[Erased].

Postcommunio.

Sumpta, quesumus, omnipotens deus, uitalis mense sacramenta sint nobis per almisli confessoris tui MEL-LITI suffragia super mel et fauum in sempiternum dulcia. Per dominum.

En translatione sancte mildrethę uirginis¹.

Oratio.

Deus, amator castitatis, quem tota deuotione beata virgo MILDRETHA dilexit in terris, concede, quesumus, ut eius sanctis intercedentibus meritis, te semper hic et in eum mereamur habere propitium. Qui cum deo.

Secreta.

Placabilis atque acceptabilis fiat tibi, omnipotens deus, hęc hostia quam tibi familia tua gratanter offert in laude MYLDRETHĘ uirginis, que suis sacris meritis a cunctis nos emundet uitiis. Per.

Prephatio.

V. D. et salutare : tuam magnificientiam [erased].

Postcommunio.

Sancta mysteria, nos, quesumus, domine, et sacra-tissimę uirginis MYLDRETHĘ intercessio ueneranda a cunctis defendant periculis, et ad gloriam perducant sempiterne felicitatis. Per.

De sancto dunstano archiepiscopo².

Oratio.

Deus, qui hodierna die beatum DUNSTANUM archipresulem ac confessorem tuum in regnum ęternę beatitudinis uoluisti assumere, concede familię tuę ut, ipsius adiuuantibus meritis, sanctorum tuorum mereamur adunari consortiis. Per.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, munera supplicantis

familię, quę tibi in festiuitate presulis almi deferimus DUNSTANI; ut eius patrocinia uenerando adiuti defendi mereamur ab omnium inimicorum insidiis. Per dominum¹.

Prephatio.

V. D. aeterne deus. Qui sanctum confessorem presulemque tuum DUNSTANUM pro tue reuerentia maiestatis doctorem piissimum condonasti populis angligenis. Tuam igitur diuinam poscimus clementiam [erased].

Postcommunio.

Quesumus, domine, diuino saturati libamine, ut, sancto confessore tuo DUNSTANO intercedente, praesentis nobis uitae pręsidium, et ęternę tribuas repperire letitiam. Per.

En uigilia festiuitatis sancti augustini anglorum apostoli².

Oratio.

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenturam beati AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis solemnitatem congruo pręuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per.

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus quo beati AUGUSTINI antistitis solennia pręuenimus, cuius precibus remissionem peccatorum imploramus. Per.

Postcommunio.

Quesumus, domine, salutaribus repleti sacramentis, ut beati AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis, cuius solennia pręuenimus, orationibus adiuuemur. Per.

En dicit³.

Ant. Gaudeamus omnes.

Deus, qui nos ueneranda festiuitatis hodiernę solennia in honore beati AUGUSTINI anglorum apostoli celebrazione fecisti; concede propitius eius nos apud te patrocinio semper adiuuari, cuius sancta prędicatione cognouimus auctorem salutis ęternę, dominum nostrum.

Secreta.

In hac triumphali sancti patris nostri AUGUSTINI solennitate, hanc hostiam, benignissime domine, serena clementia suscipe, quę illi proficiat ad gloriam, et nobis prosit ad ueniam. Per.

¹ Fol. 90 b.

² Fol. 92 a.

² Fol. 91 a. A different Mass is given in Z, p. 285.

³ Fol. 92 b.

Prephatio.

U. D. æterne deus. Te deprecantes ut beati AUGUSTINI [erased].

Postcommunio.

Hęc, domine, uiuifica sacramenta ita nos pascant in sancti AUGUSTINI anglorum apostoli solemnitate, ut cum ipso pastore in tua semper uiuamus claritate. Per.

*De sancto albanō¹.**Oratio.*

Deus, qui gentem anglorum primitiuo SANCTI ALBANI martyrio conserasti, tribue nobis, quesumus, ut cuius annuo gratulamur officio, eius continuo protegantur auxilio. Per.

Secreta.

Sicut in beati ALBANI primi anglorum martyris ueneratione etc. [as S].

Prephatio.

V. D. æterne deus. Qui beatum albanum hodierna die martyrii gloria coronasti, eiusque sancti sanguinis effusione ecclesiam anglorum [erased].

Postcommunio.

Vt tua nos, domine, sacramenta purgent a crimen, etc. [as S].

*En festiuitate sancte mildrethę uirginis².**Ant. Dilexisti³.*

Deus, qui nos annua beatę MILDRETHĘ uirginis tuę solennitate letificas, concede propitius ut eius adiuuemur meritis, cuius castitatis irradiamur exemplis. Per dominum nostrum ihesum christum³.

Secreta.

Hostiam, quesumus, domine, qua te nobis, placari decreuisti, benignus respice, et beate MILDRETHĘ uirginis tuę precibus exoratus, ad nostre salutis effectum prouenire concede. Per dominum nostrum.

Prephatio.

[Erased].

Postcommunio.

Immortalis almonię sacramenta, domine, suscipientes, suppliciter imploramus, ut, intercessione beate

MILDRETHĘ uirginis tuę, et virtutum proficiamus incrementis, et continuaę protectionis tuę muniamur suffragiis. Per.

En festo sancti deusdedit archipiscopi¹.

Deus, qui nos beati DEUSDEDIT archipresulis tui solemnia celebrare concedis eis, quesumus, semper meritis intercessionibus adiuuemur. Per.

Secreta.

Hostias, domine, quas in honore sancti DEUSDEDIT confessoris tui atque pontificis tibi deferimus, benignus intende, et eas, illo intercedente, benedictione spirituali sanctifica. Per.

Postcommunio.

Resecti, domine, munericibus sacris, quesumus, ut intercedente beato DEUSDEDIT confessore tuo atque pontifice, per hęc contra omnia aduersa muniamur. Per.

*Sancte marie magdalene².**Oratio.*

Sacratissimam, domine, beate MARIE magdalene quę celos subiit celebritatem recensentes, supplices imploramus clementiam tuam, ut qui eius devotionis recolimus insignia, ipsius mereamur compotes effici glorię. Per.

Secreta.

Salutaris hostię munus diuinis sacrandum mysteriis, beata MARIA magdalena patrocinante, nostrorum, quesumus, domine, exurat rubiginem peccatorum, ut illius compunctionis gratiam et pictatis opera consequi mereamur. Per.

Postcommunio.

Prębeat nobis, domine, beatę MARIE magdalene salutiferam imitatio sanctam doctrinam, quatinus illius partis consortes esse mereamur, quę non auferetur ab ea. Per.

En translatione sancti augustini anglorum apostoli, sociorumque archipresulum laurentii, melliti, iusti, honorii, deusdedit, theodori, ceterorumque sanctorum³.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut hodierna sanctorum AUGUSTINI sociorumque eius translatione

¹ Fol. 95 a. There is a different Mass for St. Alban in Leofric C, p. 253.

² Fol. 101 b.

³ This Ant. and Coll. have been written secunda manu over the older Coll., which has been erased.

¹ Fol. 102 b.

² Fol. 103 b. A different Missa occurs in Leofric C, p. 251.

³ Fol. 117 b.

illustramur, ita apud te in ēterno tantorum patronorum splendore lētemur. Per dominum nostrum ihesum.

Secreta.

In hac, domine, sanctorum tuorum AUGUSTINI suorumque consortum translatione splendida, ipsorum, quesumus, patrocinio complacant tuę pietati hęc sancta libamina. Per dominum nostrum.

Prephatio.

U. D. aeterne deus. Et in hac beati patris AUGUSTINI suorumque collegarum predictorum translatione te mirabilem in tuis sanctis collaudare, quoniam animas non solum eterna gloria coronas, sed et corporales cineres salutifera gratia uiuificas, et luce futurę resurrectionis illustras, ipsorum, quesumus, nos collegio beatifica quorum celebramus beatifica festa. Per christum dominum nostrum.

Postcommunio.

In ueneratione sancti patris AUGUSTINI beatorumque eius sociorum, quesumus, omnipotens deus, ut iantis patronis nos iungant hęc sancta quę sumpsimus. Per.

Sancti theodori archiepiscopi¹.

Deus, qui ecclesiam tuam apostolicis nolusti constare doctrinis, concedele propitiū, ut intercessione beati THEODORI confessoris tui atque pontificis, et uirtutum semper proficiat incrementis, et sempiternis fouecatur auxiliis. Per.

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, hęc oblatio, et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius solennitate defertur. Per.

Prephatio.

[Erased] . . inherere mandatis et cum eo gaudiis perfui sempiternis. Per christum.

Postcommunio.

Sumptis, domine, cęlestibus sacramentis, concede propitiū, ut intercessione beati THEODORI confessoris tui atque pontificis ab omnibus semper protegamus aduersis. Per.

De sancto honorio archiepiscopo².

Sancti nos, domine, HONORII confessoris tui atque pontificis natalicia uotiuā lętificant, et sue nos beneficis intercessionis attollant. Per.

Secreta.

Offerimus tibi, domine, preces et munera in honorem

sancti antistitis tui HONORII gaudentes; præsta, quesumus, ut et conuenienter hęc agere, et remedium sempiternum ualeamus adquirere. Per.

Prephatio.

V. D. aeterne deus. Et tuam clementiam proris mentibus exorare, ut beati archipresulis HONORII meritis, tribus nobis ēternę beatitudinis consortium, et mereamur cum eo interesse cęlestibus choris angelorum. Per christum dominum.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut per hęc sacrosancta mysteria quę sumpsimus, intercedente beato HONORIO confessore tuo atque pontifice, peccatorum omnium ueniam consequi mereamur. Per.

De sanctis uirginibus xii.¹

Deus, qui nobis sanctam huius solennitatem in ueneratione beatarum uirginum martyrumque tuarum concessisti, adesto familię tue precibus; et da ut quarum hodie festa celebramus, earum meritis et intercessiōibus adiuuemur. Per.

Secreta.

Præsentia munera, quesumus, domine, serena pietate intuere, ut sancti spiritus perfundantur benedictione, et in nostris cordibus eam dilectionem confirmant, per quam sancte uirgines et martyres tuę omnia corporis tormenta deuicerunt. Per.

Postcommunio.

Sumpsimus, domine, sanctorum uirginum martyrumque tuarum solennitate sacramenta cęlestia, quarum suffragiis, quesumus, largiaris ut quod temporaliter gerimus cęternis gaudiis consequamur. Per.

En festo sancti iusti archiepiscopi².

Oratio.

Statuit ei.

Da nobis, quesumus, domine, beati IUSTI confessoris tui atque pontificis semper adiuuari meritis, ut mereamur cum eo consortes fieri regni cęlestis. Per.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beati antistitis tui IUSTI hęc tibi commendet munera, pro cuius sunt commemoratione oblatā. Per.

¹ Fol. 120 a.

² Fol. 123 b.

¹ Fol. 127 a.

² Fol. 130 b.

Prophatio.

V. D. aeterne deus. Et ad tuam gloriam sancti iusti antistitis tui solemnitatem celebrare, qui quoniam tibi fideliter deseruuit in terris, nunc tecum gloriatus exultat in celis, cuius quesumus, precibus tua (nos) semper preueniat misericordia, et ad tibi beneplacita agenda gratia subsequatur. Per christum.

Postcommunio.

Sumpta sacramenta, quesumus, domine, nos a peccatis omnibus absolvant, et beati iusti confessoris tui atque pontificis suffragia ad paradysi nos perducant gaudia. Per.

*De sancto eadmondo¹.**Oratio.*

Deus ineffabilis misericordie, qui beatissimum regem EADMUNDUM tribuisti pro tuo nomine inimicum moriendo uincere, concede propitiis familiis tuis, ut eo interveniente, mereatur in se antiqui hostis incitamenta superando extingue. Per.

Secreta.

Sacrificium deuotionis nostrae, quesumus, omnipotens deus, clementer respice, et, intercedente beato EADMUNDO, rege et martyre tuo, per hoc nobis salutem mentis et corporis benignus impende. Per.

Prophatio.

V. D. aeterne deus. Cuius clementia etiam regibus conceditur martyrii palma; sicque, rex regum omnipotens, disponis merita humillium, ut tuo munere coronentur hic et in perpetuum. Per christum.

Postcommunio.

Sint tibi, omnipotens deus, grata nostrae seruitutis obsequia, et hęc sancta, quę sumpsimus, intercedente beato EADMUNDO rege et martyre tuo, prosint nobis ad capescenda premia uitę perpetuę. Per.

The following Masses occurring among the Missæ Votivæ throw light on the origin and locality of the MS.:—

Missæ in ueneratione sanctorum quorum reliquie in presenti requiescent ecclesiæ².

Propitiare, quesumus, domine, nobis famulis tuis per sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis nec(non et ceterorum omnium sanctorum quorum reli-

quię in presenti continentur) ecclasia merita gloriata, ut eorum piis intercessionibus, ab omnibus semper protegamus aduersis. Per.

Secreta.

Suscipiat clementia tua, domine, quesumus, de manibus nostris munus oblatum, quod per sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis (necnon ceterorum omnium sanctorum quorum reliquie in presenti continentur ecclasia) sacras orationes ab omnibus nos emundet peccatis. Per.

Postcommunio.

Diuina libantes mysteria quę pro sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis necnon et ceterorum (omnium sanctorum quorum reliquie in presenti continentur ecclasia) ueneratione tuę obtulimus maiestati; presta, domine, quesumus, ut per ea ueniam mereamur peccatorum, et ecclie gratie donis reficiamur. Per.

[Missæ] pro uiuis et mortuis¹.

Sanctorum tuorum intercessionibus, quesumus, domine, et nos protege, et famulis et famulabus tuis quorum commemorationem agimus, uel quorum clemosinas recepimus, seu etiam his qui nobis familiaritate iuncti sunt, misericordiam tuam ubique pretende; ut ab omnibus impugnationibus defensi, tua opitulatione saluentur, et animas famulorum famularumque tuarum, omnium, uidelicet, fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora in hoc monasterio, uel in cunctis cimicis fidelium requiescant, uel quorum nomina super sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes, quas pro incolumitate famulorum famularumque tuarum et pro animabus omnium fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum nomina super sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, nomini tuo consecrandas deferimus, benignus assume; ut sacrificii presentis oblatio ad refrigerium animarum eorum, te miserante, perueniat. Per.

Postcommunio.

Purificet nos, quesumus, domine, et diuini sacramenti perceptio, et gloriosa sanctorum tuorum oratio; et animabus famulorum famularumque tuarum, quorum commemorationem agimus, remissionem cunctorum tribue peccatorum. Per.

¹ Fol. 132 a.

² Fol. 152 a.

¹ Fol. 170 b.

*De sancto alfege archiepiscopo¹.**Oratio.*

Deus, qui beatum archipresulem ALFEGUM die hodierna dira passione occubentem peremem transtulisti ad gloriam, presta, quesumus, ut illius adiuuemur orationibus, qui tui nominis predictor extitit gloriosus. Per.

Secreta.

Mensis sacris, quesumus, domine, hostiam sacrare digneris impositam, ut interuentu archipresulis et meritis (martiris) ALFEGI, uite nobis prospera presentis, et gaudium future beatitudinis adquirat. Per.

Prephatio.

V. D. aeternae [deus]. Qui beato archipresuli et martyri tuo ALFEGO in passione crudeli constantiam tamē condonasti, ut nec territus aufugeret, sed carnificum rabiem in te roboratus inuictus deuinceret. Hinc, ergo, tuam supplices precamur clementiam, ut nos ab emulorum cunctorum nequitia defendas, et in tua misericordia ad regni celestis amena perducas. Per christum.

Postcommunio.

Sumptis, domine, muneribus sacris, intercedente beato archipresule ac martyre tuo ALFEGO, a cunctis aduersitatibus eruamur, et gaudiis mansuris inscravamur. Per.

SIDNEY SUSSEX COLLEGE MS. Δ. 5. 15.

THE following Mass of St. Cuthbert occurs at the close of a short eleventh-century Pontifical, written on fourteen leaves of coarse vellum, entitled 'Liber Sancti Cuthberti,' and bound up along with a later MS. Bestiarium, in the Library of Sidney Sussex College, Cambridge, Δ. 5. 15:—

[*De sancto cuthberto*].

[S]anctus, domine, cuthberthus, sacerdos et pontifex, cuius hodiernam celebramus festivitatem, sua nos intercessione letificet, et pia semper in te faciat sollempnitate gaudere. Per dominum.

[*Secreta*].

[H]aec tibi, domine, quesumus, beati cūðberhti sacerda(o)tis præcibus grata reddatur oblatio, et pro ea gloriosa nostrum famulatum purificet. Per dominum².

[*Prefatio*].

[Uere dignum, aeterno deus.] In hac die migrationis ad christum sanctissimi sacerdotis cūðberhti, qui in primo continentissime et castissime conuersatione(i)s monachorum in actuali uita exemplum sanctis factus, et postmodum multis annis theoretam in deserto secutus est uitam, solo aeternitatis dei amore pastus, et postea inuitus, non sua voluntate, sed dei prouidentia, ad[que] eccliarum consilio, in episcopatus electus est gradum. Qui semper uiriliter et fortiter contra carnem, et sanguinem, et aeris huius principes pugnauerat, cum galea speci salutis, et lorica iustitie, et cum scuto fidei,

et gladio uerbi diuini uictoriam capiens; a dextris et sinistris protectus dei miles hostium eumos superabat, et multa per eum dominus mirabilia fecit, et obitum suum diebus plurimis predicebat. Regi et episcopo gubernationem plebis commendabat, et ad desertum sanctum properabat, et spiritum suum, cum cœlesti sancto et euangelico ceto, deo patri omnipotenti emiserat. Te, domine, ergo, deprecamur, per intercessionem sancti cūðberhti episcopi, ad portum felicitatis, et ad celestia eius regna peruenire mereamur; cui adstant innumerabiles angelorum et archangelorum chori, et dicunt:—Sanctus.

[*Postcommunio*].

[D]eus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribues(i) commemoratione gaudere, presta, quesumus, ut beato cūðberhto interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi sunt gratia tua gloriosi. Per.

The following lines in reference to St. Nicholas are appended in a different, but very early, handwriting, with musical notes, in the form of neumes:—

O pastor eterne! O clemens et bone custos! qui dum deuotis gregis preces adtenderas, uoce lapsa de celo, præsuli sanctissimo, dignum episcopatu nicholaum ostendisti tuum famulum! Adoremus regem seculorum, in quo uiuit nicholaus, honor sacerdotum.

Nobilissimus siquidem natalibus ortus uelud lucifer nicholaus emicuit. Postquam domi puerilem cursum etatem, cunctis mundi huius spretis oblectationibus, christi se iugo subiciens, documentis sanctis suum prebuit auditum.

¹ Fol. 171 b.

² This Sec. occurs in Leofric C, p. 205, with verbal variations.

COTT. MS. VITELL. A. XVIII.

This MS., consisting of 238 leaves of vellum, 8 $\frac{1}{2}$ in. x 5 $\frac{1}{2}$, is a late eleventh-century English Missal, with an early eleventh-century English Kalendar prefixed to it. The margins of the Kalendar, which is written by a different hand and on larger leaves of vellum, have been very much cut away, for the purpose of binding it in one volume with the Missal. There are no rubrics. The textual and rubrical modifications of St. Osmund which differentiate the later Sarum Missals have not yet been incorporated.

The present contents of the volume are:—

- 1-9 a. Kalendarium.
- 9 b. Oratio.
- 10 a. Missa de Sancta Katerina.
- 10 b. Sursum corda et Prefatio.
- 12 a. Canon Missæ, the first leaf having been torn away probably for the sake of its illumination.
- 16 b-74 a. Proprium de Tempore.
- 74 b-148 a. Proprium Sanctorum.
- 148 b-155 a. Commune Sanctorum.
- 155 b-198 b. Missæ Votivæ.
- 199 a-222 b. Benedictiones Episcopales.
- 223 a-226 a. Ordo in cœna Domini ad reconciliandos penitentes.
- 229 a-238 b. Exorcismi et Benedictiones Variae.

The following Masses for Saints connected with the Celtic or Anglo-Saxon Church, occur in this MS.:—

III. id. mar. Nat. s. gregorii papæ¹.

[*Collecta*].

Deus, qui animæ famuli tui gregorii, etc., [as R. S.]

Secreta.

Annue nobis, quesumus, domine, ut animæ famuli tui gregorii hęc pro sit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per².

Postcommunio.

Deus, qui beatum gregorium pontificem sanctorum tuorum meritis coequasti, etc., [as R. S.].

III. kal. april. Nat. s. patrīciū ep.³

Domine, deus omnipotens, qui nobis sanctorum

¹ Fol. 83 b.

² This has been changed in R. S. to a request for St. Gregory's prayers.

³ Fol. 83 b. For another Mass for St. Patrick see Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 270.

intercessione succurris, da, quesumus, ut sancti patricii confessoris tui atque pontificis et exultemus meritis, et patrocinio gaudeamus. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum.

Secreta.

Quesumus, benedictionis auctor et sanctificationis dator, quesumus, ut hoc sacrificium benedicere et sanctificare digneris, et interpellante beato pontifice patricio, nobis famulis tuis remissionem tribue peccatorum. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, domine, ut sacramenti tui participatione uegetati, sancti pontificis patricii precibus adiuuemur. Per.

III. kal. ap. Passio s. caduuardi regis et mart.

[As S.]

III. kal. ap. Depositio s. cuthberti ep.¹

Omnipotens sempiterne deus, qui in meritis sancti cuthberhti pontificis tui semper es et ubique mirabilis, quesumus elementiam tuam, ut sicut ei eminent gloriā contulisti, sic ad consequendam misericordiam tuam eius nos facias precibus adiuuari. Per.

Secreta.

Hostias tibi, domine, pro commemoratione sancti cuthberhti confessoris tui atque pontificis offerimus, suppliciter deprecantes, ut sicut illi tribuisti sacre fidei claritatem, sic nobis indulgentiam largiaris et pacem. Per dominum.

Postcommunio.

Sumentes, domine, gaudia sempiterna participatione sacramenti, presta, quesumus, ut beati cuthberhti confessoris tui atque pontificis, cuius natalicia colimus, precibus adiuuemur et meritis. Per dominum nostrum.

III. id. ap. Nat. s. gutthlací anachorítæ².

Deus, qui nos beati gutthlaci confessoris tui annua sollemnitate letificas, concede propitius, ut sicut ille per ardua solitarię uitę instituta ad tuę uisionis gaudia peruenit, ita ipsius intercessione ad eadem peruenire mereamur. Per.

¹ Fol. 85 a.

² Fol. 87 a.

Secreta.

Da nobis, quesumus, domine, semper hęc tibi uota gratañer persoluere, quibus sancti confessoris tui guthlaci depositionem recolimus, et presta ut in eius laude semper tuam gloriam predicemus. Per.

Postcommunio.

Protector in te sperantium deus, familiam tuam propitius respice, et per hęc sancta quę sumpsimus, interueniente beato guthlaco confessore tuo, a cunctis eam aduersitatibus potentiae tuę brachio defende. Per.

III. kal. mai. Nat. s. alfeachi archiepiscopi¹.

Deus, electorum corona pontificum, et gloria uictoria certantium, qui beatum alfeagum summi sacerdotii dignitate et martyrii palma decorasti, concede propitius ita nos apud te eius intercessionibus adiuuari, ut ei in eterna beatitudine possimus adlunari. Per.

Secreta.

Sacrificio tibi, domine, placationis et laudis offerimus, suppliciter exorantes ut beati alfeagi martyris tui continua nos adiuuent suffragia, cuius annua celebramus suffragia. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Presta nobis, quesumus, domine deus noster, ut sacramenti tui participatione uegetati, glorioui pontificis et nenerandi martyris tui alfeagi precibus adiuuemur. Per.

IIII. kal. iun. Nat. s. dunstani episcopi².

Deus, qui eximium ueritatis tuę preconem beatum pontificem dunstanum sanctorum tuorum meritis, ęqualem gloriouſis ostendis miraculis, presta, quesumus, ut quem nobis in terra donasti doctorem in celo facias habere intercessorem. Per dominum nostrum.

Secreta.

Hoc munus testimonium uiuifę passionis filii tui, domine, pro commemoratione summi sacerdotis tui dunstani tibi oblatum tua benedictione eius meritis nobis ad gustum salutis ęternę sanctifica. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Sacmenta quę indigni sumpsimus, domine, nobis mentis et corporis fiant remedia, et sancti pontificis tui dunstani intercessio nos ad gaudia perducat celestia. Per.

III. kal. iun. Nat. s. aldeimi episcopi¹.

Deus, qui hodierna die sanctum pontificem aldelmum, etc. [as S].

Secreta.

Pro eius tibi precibus, domine, nostra, quesumus, grata reddatur oblatio, pro cuius est festiuitate immo-lata. Per.

Postcom. [as S].**III.** kal. iun. Nat. s. agustini archiepiscopi².

Deus, qui beatum augustinum pontificem primum doctorem, etc. [as S].

Secreta.

Oblatio hęc, quesumus, domine, tibi placeat, et intercessio sancti pontificis augustini nos tibi dignos exhibeat. Per.

Postcommunio.

Salutarem nobis edidit hodierna die beatus augustinus episcopus et confessor in tua, domine, uirtute letitiam; presta, quesumus, ut confessionis eius insignia predicando, eius intercessione tibi placita gloriemur. Per.

X. kal. iun. Nat. s. bonifacii ep. et mart.³

Deus, qui multitudinem populorum beati bonifacii martyris atque pontificis, sociorumque eius eobani atque adalarii, instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut quorum sollemnia colimus, etiam patrocinia sentiamus. Per.

Secreta.

Accepta sit, quesumus, in conspectu tuo, domine, nostrę humilitatis oblatio, et sancti martyris tui bonifacii atque sacerdotis, sociorumque eius, fiat supplicatione salutaris, pro quorum sollemnitate tuę maiestati defertur. Per.

Postcommunio.

Suplices te rogamus, omnipotens deus, ut interueniente sancto bonifacio martyre tuo atque pontifice, sociisque eius, in quorum festiuitate hęc celestia sumpsimus sacramenta, et tua in nobis semper dona

¹ Fol. 88 b. Different Masses for St. Alphege will be found in S, p. 735; Y, p. 302.

² Fol. 94 b. Different Masses for St. Dunstan will be found in S, p. 750; Z, p. 284; Y, p. 298.

¹ Fol. 95 b.

² Ib. Other Masses occur in Z, p. 285; Y, p. 298.

³ Fol. 97 a. A different Mass occurs in S, p. 759.

multiplices, et uitam nostram ab omni aduersitate defendas. Per.

XII. kal. iul. S. eadburge¹.

Deus, qui hodierna die beatam sanctę uirginis tuę eadburge animam cęlorum regnum penetrare fecisti, concede propitius eius nos interuentu a peccatorum nostrorum nexibus solui, et ab omni aduersitate defendi. Per.

Secreta.

Munera tue pietati dicanda, quesumus, domine, meritis beatę uirginis tuę eadburge placatus intende; et eius salutaribus nos attolle suffragiis, et defende presidiis. Per.

Postcommunio.

Sancta tua, domine, percipientes tuam deuote misericordiam exoramus, ut beatę et sanctę eadburge uirginis intercessione muniti, sempiterna mereamur felicitate epulari. Per.

III. kal. iul. Nat. s. albanı mart.²

Deus, qui sanctum albanum martyrii corona decolare uoluisti, presta, quesumus, ut quemadmodum deuotam ipsius passionis agimus memoriam, eius sublimia apud te patrocinia sentiamus. Per dominum nostrum.

Secreta.

Hec hostia salutaris, quam in sancti albani martyris tui ueneranda commemoratione tuę maiestati suppliciter offerimus, quęsumus, domine, ut ligamina nostre prauitatis absoluat, et tuę nobis misericordie carismata tribuat. Per.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut quos in sancti tui albani ueneranda memoria de tuis sacris donis satiasti, per hęc indulgentiam nos propitiationis tuę consequi mereamur. Per.

IX. kal. iul. Nat. s. aetheldrithę uirg.³

Omnipotens sempiterne deus, auctor uirtutis et amator uirginitatis, qui beatum aetheldrydum hodierna die dignatus es ad cęli gaudia deducere, suppliciter tuam imploramus clementiam, ut cuius sacram sollem-

nitatem celebramus in terris, de eiusdem patrocinii gaudemus in cęlis. Per.

Sec. [as in Z, p. 285].

Postcom. [as in Z, p. 286].

XI. non. iul. Depositio s. suuithuni¹.

Deus, qui presentis annua sollemnitatis gaudia in sancti confessoris tui atque antistitis suuithuni commemoratione populis tuis hodierna die tribuisti, da nobis ad illam peruenire beatitudinem, quam ipse percepit cuius olympicam celebramus natiuitatem.

Secreta.

Suscipe, deus clementissime, munus quod tibi, etc. [as S, p. 779].

Postcommunio.

Sanctificet nos, quesumus, domine deus, huius sacri perceptio sacramenti, et gloria sancti intercessio suuithuni angelorum cętibus faciat aggregari. Per.

XIII. id. iul. Nat. s. grimbaldi presb.²

Deus, qui dilecti confessoris tui et sacerdotis merita grimbaldi miraculorum gloria fecisti clarescere, presta ut qui sacratissime illius depositionis celebramus festiuitatem, cum eo in cęlis perennem consequamur societatem. Per.

Secreta.

Hec tibi hostia, quesumus, domine, sit acceptabilis, et pro nobis tuis intercedat grimbaldus confessor uenerabilis. Per.

Postcommunio.

Sumpta sacrosancta communio, beato interueniente grimbaldo, hoc in nobis, domine, operetur, ut in fide inueniamur stabiles, et in moribus concordes, et in bono proposito efficaces. Per.

Ed. iul. Translatio s. suuithuni ep.³

Deus, qui beatum antistitem suuithunum miraculis et uirtutibus dignatus es mundo reuelare, suppliciter tuam imploramus omnipotentiam, quatinus per gloriosa ipsius sancti merita, quem facis coruscare signis miraculorum, prebeas nobis te supplicantibus famulis omnium incrementa uirtutum, et sempiterne felicitatis tripodium.

Sec. [as in Z, p. 286].

Postcom. [as in Z, p. 286].

¹ Fol. 100 a.

² Fol. 101 b. A different Mass occurs in S. Y, p. 298.

³ Fol. 102 a. A different Mass occurs in S, p. 777; a different Collect in Z, p. 285.

¹ Fol. 106 b.

² Fol. 107 b.

³ Fol. 108 b. A different Mass is given in S, p. 809; a different Collect in Z, p. 286.

EE. kal. sep. Depositiō s. aidani ep.¹

Deus, qui sanctorum tuorum meritis ecclesiam tuam toto orbe diffusam decorasti, presta, quesumus, ut intercessione beatissimi pontificis tui aidani, in sorte iustorum tua optanda pietate censemur. Per dominum.

Secreta.

Oblata, domine, que tibi offerimus, pie deuotiois intentu, in honore sanctissimi aidani episcopi, tua preclara clementia sanctificet, et purificatos nos ea percipere tua faciat gratia in omnibus ubique laudanda. Per.

Postcommunio.

Satiatis, domine, munerum tuorum donis auxilium gratiae tuę rogatus impende, et auribus tuę pietatis nostras miserando preces benignus exaudi, ut meritis sancti presulis aidani et intercessione adiuti, in electorum tuorum numero eterna in secula censemur. Per.

EE. non. sep. Translatiō s. cuthberhti ep.²

Protegat nos, domine, quesumus, beati cuthberhti confessoris tui atque pontificis commemoratio salutaris, ut eius patrocinia sine intermissione recolentes, perpetuam defensionem sentiamus. Per.

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, nostre oblationis libamina, que tibi commendent sancti cuthberhti confessoris atque pontificis continua merita. Per dominum.

Postcommunio.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscips uota, intercedente beato cuthberhto confessore tuo atque pontifice, familiam tuam, quesumus, domine, miserationis tuę dextera semper et ubique protege. Per.

[Eodem die.] Translatiō s. byrini³.

Deus, qui ueneranda festiuitatis hodiernę sollemnia in beati confessoris tui atque pontificis translatione byrini celebrare fecisti, concede propitius eius nos apud te patrocinio semper adiuvari, cuius sancta predicatione cognouimus auctorem salutis eterne. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum.

Secreta.

Munera que tuę deserimus maiestati, quesumus, do-

mine, grataanter assume, et intercessione beati byrini, tribue nos in eterna letitia gaudere. Per dominum.

Postcommunio.

Hęc nos communio, domine, salutaris, et ab omni, quesumus, aduersitate custodiat, et beato birino intercedente, cuius annua translationis festa recolimus, sempiterne felicitatis gaudia nobis adquirat. Per.

EE. id. sep. Translatiō s. atheluoldi episc.¹

Coll. [as in Z, p. 287].

Sec. [as in Z, p. 287].

Postcom. [deest].

Nat. s. atheluoldi ep.²

Deus, qui hodiernam diem in beati atheluoldi episcopi transitu nobis honorabilem dedicasti, concede propitius, ut cuius eruditione ueritatis tuę luce perfundimur, eius intercessione celestis uitę gaudia consequamur. Per dominum.

Secreta.

Oblata seruitutis nostre munera tibi, domine, quesumus, annua sancti atheluoldi episcopi sollemnitas commendet accepta, ut eius pia supplicatione muniti, cunctorum nostrorum remissionem peccatorum, et beatitudinis sempiterne mereamur obtinere consortium. Per.

Postcommunio.

Refectos, domine, uitalis alimonie sacramentis, sancti confessoris tui atheluoldi atque pontificis gloriesa intercessione nos protege, et ad eternum celestis mense conuiuum peruenire mereamur concede. Per.

Xon. ag. Passio oswaldi regis et mart.³

Omnipotens sempiterne deus, qui donasti beato osuualdo regi gloriam terrenę potestatis in diuinum conuertere amorem, da nobis, quesumus, eius intercessione, in tui nominis amore iugiter permanere. Per.

Secreta.

Benedictio tua, domine, quesumus, larga descendat,

¹ Fol. 116 b. The next leaf to 119 b. has been torn out.

² Fol. 122 a. Nearly the same Mass occurs in Z, p. 286, where the present Collect occurs as an alternative Collect, in a less correct form.

³ Fol. 123 a. Different Masses occur in S, p. 840; Z, p. 287.

¹ Fol. 116 b.

² Fol. 117 b. A different Mass is given in S, p. 893.

³ Fol. 118 a.

que et munera nostra, deprecante sancto osualdo, tibi reddat acceptas, et nobis ea sacramentum redemptionis efficiat. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Suplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos celestibus donis satiasti, intercedente beato osualdo martyre tuo, perpetua protectione custodias. Per.

Nat. s. unillibordi¹.

Deus, fidelium remunerator animarum, presta ut,

beati unillibordi confessoris tui et pontificis intercessione, populus tuus fidelis indulgentiam suorum peccatorum consequi mercatur, cuius uenerandam hodiernam die celebramus festinatem. Per.

Secreta.

Oblata, domine, que tibi offerimus in honore sancti unillibordi confessoris tui atque pontificis, tua preclara clementia sanctifice, et ei percipere tuti gratia nos purificatos efficiat. Per.

Postcommunio [debet].

DIGBY MS. 39.

The following Masses, for festivals of St. Birinus are written in a small twelfth-century MS., which once belonged to the Abbey of Abingdon, and is now in the Bodleian Library. It contains a few lives of Saints, chiefly English:—

II. non. sept. Translatio s. birini episcopi².

Familiam tuam, domine, beati byrini episcopi translationem celebrantem tua circumda misericordia; (ut) et secura tibi deseruat, et eius suffragiis uera apprehendat gaudia. Per.

Secreta.

Munus tibi, domine, oblatum, sancto intercedente byrino, libenter suscipe, et offendentium uota clementer exaudi. Per.

¹ Fol. 139 a.

² Fol. 56 a. The following account of the Translation of St. Birinus is taken from the same MS., fol. 73 a:—

'Donauerunt autem supradicti reges beato BYRINO ciuitatem quo dorkinga uocatur, ad faciendam in ibi sedem episcopalem. Sublimatus igitur in sede beatus anti-tes, parat ecclesias, altaria ponit, simulachra dissipat, fana subuerit, etc. . . . (fol. 74 a). In eadem autem ciuitate ubi, deo donante, pontificatus ministerium gerebat, corpus eius sepultum est, ubi etiam per multos requieuit annos, usque ad tempus beati patris nostri HEDDE, qui quintus in episcopatu sucessit. Qui bono zelo ductus, indigne frens tamquam pretiosam margaritam loci uilitate fuscari, deo annuente, transtulit illud in (fol. 74 b) Wentam ciuitatem et in ecclesia beatorum apostolorum petri et pauli honorifice tumulauit.'

Hedda was fifth bishop of Dorchester (676-701). The MS. goes on to record a still further translation of St. Birinus' body by St. Ethelwold, bishop of Winchester, 963-984, to a grave close by the high altar of that cathedral.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Cuius misericordiam exoramus, ut qui sancti episcopi BYRINI translationem celebramus tibi mereamur fideleriter deseruire, sieque in presenti foueri, ut post carnis debitum eius nos facias glorię admisceri. Per.

A. et complendum.

Sacmenta tua, domine, que indigni perceperimus et crimina nostra detergant, et sancto intercedente BYRINO ab omni malo nos defendant. Per.

III. non. decemb. Deposito s. byrini episcopi.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut deuotissime, beati byrini confessoris tui atque pontificis annua depositionis sollempnia ueneramur, sic per ipsum misericordiam tuam hic et in celo consequamur. Per.

Secreta.

Humilitatis nostre libamina sancti byrini tibi, domine, commendent suffragia, cuius depositionis (celebramus) sollempnia. Per dominum.

Prefatio.

U. D. aeterne deus. Deprecantes ut beatus confessor birinus ante thronum glorie tuae nobis obtineat quatinus ipsius societate perfruamur in celis, cuius sancte depositionis festa celebramus in terris. Per christum.

Postcommunio.

Satiati, domine, muneribus sacris te quesumus, ut beati birini intercessione a cunctis semper liberemur aduersis. Per.

MISSALE VETUS ANGLICANUM.

In the year 1599 Schultingius published an exposition of the Missal and Breviary under the title of

Bibliothecæ ecclesiasticæ seu commentariorum sacerorum de expositione et illustratione Missalis et Breviarii Tomi Quatuor, opere studio et industria D. Cornelii Schultingii Steinwichii. Colonæ Agrippinæ, Anno. D. MDXCIX.

In Tom. iii. p. 45 he printed some extracts from an ancient MS. English Missal then in the Library of St. Pantaleon at Cologne. It is there no longer. That library was plundered in 1794, when part was burnt, part was lost, part was scattered, and all endeavours to identify this MS., or to find any trace of it since the sixteenth century, have been in vain.

Schultingius claims an extreme antiquity for it, but as he gives only the most general description of its style and ornamentation, it is impossible, on palæographical grounds, to come to any exact conclusion as to its date, which cannot however, for other reasons, have been earlier than the ninth century.

He proves its English character by the following entries in the Kalendar :—

Non. Iun. S. Bonifacii, et Sociorum eius (rubeis litteris), †753.

Non. Iul. S. Willibaldi, episcopi (†790).

viii. Id. Nou. Depositio S. Willibrordi (†738)¹.

Among the numerous Collects, etc., which he transcribes at length, as differing from those in the Missals of Rome and Cologne, the following only have a certain or possible connection with England :—

De s. cutberto².

Collecta.

Omnipotens sempiterne deus, qui in meritis [as in Leofric C, p. 205].

Super oblatæ.

Hæc tibi, domine, quæsumus, beati cutberti [as in Leofric C, p. 205].

Ad com.

Deus, qui nos sanctorum tuorum libenter [as in Leofric C, p. 206].

Oratio.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter [as in Leofric C, p. 206].

¹ If it was an English Kalendar, it must surely have contained commemorations of other English saints than those mentioned by Schultingius. But his whole account of the volume is meagre and unsatisfactory.

² Page 169.

En pascha annotina¹.

Coll., *Super obl.*, *Ad com.*, as in Leofric A, p. 105, but with the following alternative forms of *Collecta* and of *Ad complendum* :—

Deus, qui renatis fonte baptismatis delictorum indulgentiam tribuisti, præsta misericors ut recolentibus huius nativitatis insignia plenam adoptionis gratiam largiaris. Per dominum nostrum.

Populus tuus, quesumus, domine, renouata semper exultet animæ iuuentute, ut qui antea peccatorum ueterinorum in mortis uenerat senium nunc lætetur in pristinam se gloriā restitutum. Per.

De s. georgio².

Præfatio.

Te, omnipotens deus, in omnium martyrum triumphis laudare, quoniam tuis donis atque muneribus beati martyris georgii passionem hodierna solemnitate ueneramur, qui pro confessione iesu christi filii tui diuersa supplicia sustinuit, et ea deuincens coronam perpetuitatis promeruit.

De s. bonifacio³.

Præfatio.

Cuius gratia beatum bonifatium in pontificatum elegit, doctrina ad prædicandum erudit, potentia ad perseverandum confirmauit, ut per sacerdotalem insulam perueniret ad martyrii palmam, docensque subditos prædicando, instruens uiuendi exemplo, confirmans patiendo, ut ad te coronandus perueniret, qui persequitorum minas intrepidus superasset. Cuius interuentu nos, quæsumus, a nostris mundet delictis qui tibi placuit tot donorum prærogatiis, etc.

¹ Page 174.

² Page 178.

³ Page 179. This is the only portion of the offices for St. Boniface which Schultingius thought it at first worth while to describe, but he adds the following information: ‘Officium de S. Bonifacio Anglo ponitur pulchre deauratis fere literis in hoc Missali una cum Officio de Vigilia. In Praefatione Vigilie S. Bonifacius et socii eius dicuntur “Anglia et inferioris Germanie æterne salutis ministri” unde colligitur Anglicanum hoc esse Missale . . . Totum Officium de Vigilia et Festo S. Bonifacii præstantissimum et elegantissimum . . . Habet etiam Officium de Octaua. Observa in hoc Officio singularia officia de S. Gregorio i. de S. Bonifacio cum Vigiliis, quæ indicant hoc Missale esse Benedictinum et Anglicanum’ (p. 179). Later on (p. 200) he transcribes some additional Prayers in connection with St. Boniface.

De s. Wigberto.

' Deinceps officium habetur de S. Wigberto, confesore, qui cum Bonifacio, Willibrordo, et sociis ex Anglia uenerat, ut intelligas esse Anglicanum¹.

Vigilia s. bonifacii martyris².

[Collecta].

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenitatem bonifacii martyris tui ac pontificis et sociorum eius solennitatem congruo praeuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per.

Super oblatu.

Hostias, domine, altaribus tuis adhibemus, quas eorum tibi patrociniis credimus commendandas, quorum nos uoluisti uotis ad tuam peruenire notitiam, Per.

Praefatio.

Et uenientem natalem beati bonifacii pontificis ac sociorum eius debita seruitute praeueniri, suppliciter obsecrantes ut ipsos apud tuam clementiam sentiamus nos habere patronos, quos tua gratia largiente, meruimus aeternae salutis suscipere ministros. Per.

Ad complendum.

Beati bonifacii martyris tui atque pontificis, domine, precibus confidentes, quæsumus clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus remedia aeterna capiamus. Per.

Super populum.

Præsta, quæsumus, domine, aeterne largitor, eorum nos ubique pia protegi oratione, quorum natalitia per hec sancta quæ sumpsimus uotiu præuenimus officio. Per².

En die sancti bonifacii³.

[Collecta].

Deus, qui multitudinem populorum beati bonifacii pontificis atque martyris tui instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut cuius solennia colimus etiam patrocinia sentiamus. Per.

Super oblatu.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostræ humilitatis oblatio, et sancti martyris atque pontificis boni-

facii fiat supplicatione salutaris pro cuius solennitate tua maiestati defertur. Per.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut, sancto bonifacio intercedente martyre tuo atque pontifice, in cuius festivitate haec celestia sumpsimus sacramenta, et tua in nobis dona semper multiplices, et uitam nostram ab omni aduersitate defendas. Per.

Super populum.

Super populum tuum, quæsumus, domine, interueniente beato bonifacio martyre tuo atque pontifice, benedictio copiosa descendat, indulgentia ueniat, consolatio tribuatur, fides nostra succrescat, redemptio sempiterna firmetur. Per.

De s. albano¹.

Ad complendum.

Adiuuent nos, quæsumus, domine deus noster, sumpta mysteria, et, intercedente beato albanu martyre tuo, perpetua nos protectione custodiant. Per².

Vigilia s. kyliani¹.

[Collecta].

Deus, qui sanctorum martyrum tuorum kiliani et sociorum eius mentibus uirtute[m] constantiae in passione aspirasti, concede propitius ut sicuti illi, deuictu perseguitore, coronari a te meruerunt, ita nos eorum interuentione tua semper protectione defendi, et ad aeternæ beatitudinis gaudia peruenire mereamur. Per.

Super oblatu.

Offerimus tibi, domine, sanctorum tuorum kiliani et sociorum eius natalitia recolentes solenne sacrificium, suppliciter implorantes ut, iisdem intercedentibus, nobis ad augmentum salutis aeternæ peruenire concedas. Per.

Ad complendum.

Cælesti participatione, domine, recreati suppliciter exoramus, ut sicuti sanctorum kyliani et sociorum eius festa celebrare gaudemus, ita eorum suffragantibus meritis nobis salutare fiat sacramentum. Per.

Natali s. kiliani².

Praefatio.

Cui sanctis tuis kyliano et sociis eius tantam con-

¹ No part of this Office is transcribed.

² Page 200.

³ Ib.

⁴ Page 201.

² Ib.

ferre dignatus es constantiam ut, fide firma, spe certa
roborasti, ac filio tuo testimonium præbentes ad pal-
mam martyrii victores gloriosi, christo duce, peruenire
meruerunt. Per.

Ordinatione s. bonifacii archiepiscopi¹.

[*Collecta*].

Omnipotens et misericors deus, fidelium lumen
auiinarum, adesto uotis solennitatis hodiernæ, et ce-
clesiae tue gaudiis, de beati bonifacii gloriosa pon-
tificatus ordinatione conceptis, benignus aspira, ut
corda nostra ipsius doctrina igniantur, et apud mise-
ricordiam tuam eius iuuenmur precibus cuius gaudemus
exemplis. Per.

Super oblationem.

Magnifica, domine, beati bonifacii ordinationis so-
lennia recensentes, quæ promptis mentibus ambientes
oblatis muneribus petimus, et caelestibus nos munda
mysteriis clementer audiri. Per.

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut id quod de
sancto altari tuo accepimus precibus beati bonifacii,
cuius ordinationis annum celebrantes sanctificet ani-
mas nostras, per quod tuti esse possimus. Per.

Missa pro congregacione s. bonifacii¹.

[*Collecta*].

Deus, pater omnipotens, uerus pastor fidelium ani-
marum, concede famulis tuis in hoc præsenti monas-
terio sancti bonifacii martyris tui sub regula beati
benedicti constitutis in tuo amore caritatem et pacem,
ut quibus in unum congregatis iudicata aut indicta est
communio facultatum, sit etiam te miserante, sancta
coniunctio animorum. Per².

¹ Page 199.

² This Collect proves that this Missal once belonged to a Benedictine monastery of St. Boniface.

INDICES.

I.

INDEX OF COLLECTS, ETC.

- A cunctis iniquitatibus n. exue nos dne. et, 245.
 Ab omni nos q. dne. ueritate purgatos, 101.
 Ab omni reatu nos dne. s. qua tractamus absoluant, 184.
 Ab omnibus nos defende q. dne. semper aduersis, 248.
 Ab omnibus nos q. dne. peccatis propitiatus absolu, 79, 242.
 Absolute dne. animam famuli tui ill. ab omni, 199.
 Absolute q. dne. animam famuli tui ab omni, 203.
 Absolute q. dne. n. vincula peccatorum. et quicquid, 76, 246.
 Absolute q. dne. tuorum delicta populorum, et a, 121.
 Accepta sit in conspectu tuo dne. haec oblatio et, 300.
 Accepta sit in conspectu tuo dne. nostra deuotio et, 135, 146, 151,
     152.
 Accepta sit (q.) in conspectu tuo dne. n. humilitatis, 304, 309.
 Accepta tibi sint dne. n. ieiunia que et expiando, 128.
 Accepta tibi sint dne. n. oblationis libamina, que tibi, 306.
 Accepta tibi sint dne. q. n. dona ieiuni, 122.
 Accepta tibi sit dne. n. devotionis oblatio, ut ad, 172.
 Accepta tibi sit dne. q. hoildiaria festinitatis oblatio, 63.
 Accepta tibi sit dne. sacrae plebis oblatio pro, 136, 156, 169.
 Accepta tibi sit dne. sacre plebis oblatio, pro 163.
 Accipe et commenda memorie, et habe potestatem, 212.
 Accipe et esto nerbi dei relator. habiturus si fideliter, 212.
 Accipe q. dne. munera dignanter oblatia, 64, 153.
 Accipe q. dne. manus oblatum et dignanter, 113.
 Accipe salem sapientiae propitiatus in uitam, 235, 237.
 Accipe, sancte pater, hostiam immaculatam quam, 10.
 Accipe signum crucis tam in fronte quam in corde, 237.
 Accipe uestem candidam puram et immaculatam, 238.
 Actiones n. q. dne. et aspirando praeueni, 78.
 Ad altaria tua dne. ueneranda cum hostiis laudis, 265.
 Ad te nos dne. clamantes clementer exaudi et, 188.
 Adesto dne. famulis tuis et perpetuan, 81.
 Adesto dne. fidelibus tuis et quibus, 70.
 Adesto dne. fidelibus tuis nec eos ullis mentis aut corporis, 172.
 Adesto dne. martyrum deprecationi ss. et quos pati, 165.
 Adesto dne. officio n. seruitutis quia tu pedes lauare, 226.
 Adesto dne. populis tuis in tua protectione, 70.
 Adesto dne. populis tuis in tua uirtute, 244.
 Adesto dne. populo tuo cum ss. tibi patrocinio, 174.
 Adesto dne. precibus n. et die noctuque nos protege, 245.
 Adesto dne. precibus populi tui adesto muneribus, 154.
 Adesto dne. pro tua pietate supplicationibus n. et, 194.
 Adesto dne. propitius plebi tuae et quam, 77.
 Adesto dne. q. populo tuo et quem mysteriis, 112.
 Adesto dne. q. populo tuo ut b. nicomedis martyris, 160.
 Adesto dne. supplicationibus n. et concede, 75.
 Adesto dne. supplicationibus n. et hanc famuli tui, 190.
 Adesto dne. supplicationibus n. et hanc oblationem quam, 198.
 Adesto dne. supplicationibus n. et in tua, 75, 244.
 Adesto dne. supplicationibus n. et me, 93, 239.
 Adesto dne. supplicationibus n. et nihil de, 121.
 Adesto dne. supplicationibus n. et sperantes, 107.
 Adesto dne. supplicationibus n. et viam famuli tui, 16, 182.
 Adesto dne. supplicationibus n. nec sit ab, 73.
 Adesto dne. supplicationibus n. quas in ss. tuorum, 159.
 Adesto dne. q. supplicationibus n. ut esse, 78.
 Adesto dne. supplicationibus n. ut qui ex iniquitate n., 136, 168.
 Adesto dne. supplicationibus n. ut sicut humani, 109.
 Adesto dne. supplicibus tuis et spem tuam, 122.
 Adesto familie tuae q. clemens et misericors d., 159.
 Adesto misericors d. ut quod actum est n. seruitutis, 218.
 Adesto nobis dne. d. n. et quos s. crucis lactari facis, 178.
 Adesto nobis dne. d. n. et quos tuis mysteriis, 88.
 Adesto nobis dne. d. n. ut que fideliter sumpsimus, 178.
 Adesto nobis q. dne. et preces n. benignus exaudi, 247.
 Adesto plebi tuae m. d. et ut gratie tuae beneficia, 162.
 Adesto q. dne. d. n. ut per haec que fideliter, 106.
 Adesto q. dne. familie tuae et dignanter, 102.
 Adesto q. dne. pro anima famuli tui ill. cuius in, 197.
 Adesto q. dne. propitius plebi tuae ut, 89.
 Adesto q. dne. supplicationibus n. et intercessione, 153.
 Adesto supplicationibus n. o. d. et quibus fiduciam, 79, 89, 243.
 Adesto supplicationibus n. o. d. et quod humilitatis, 217.
 Adiuua nos d. salutaris n. et ad, 91.
 Adiuua nos dne. deprecatione ss. tuorum et praecipue, 282.
 Adiuuent nos q. dne. d. n. interueniente b. bonifatio, 309.
 Adiuuet ecclesiam tuam tibi dne. supplicando b. andreas, 268.
 Adiuuet nos q. dne. b. mariae semper uirginis intercessio, 253.
 Adsis dne. q. propitiatio tua populo supplicant, 69, 122.
 Adsis nobis dne. q. uirtus spiritus s. que et, 112.
 Adsis plebi tuae o. d. b. martyris tuae ill. ueneranda, 174.
 Afflictionem familie tuae q. dne. intende placatus, 83, 242.
 Altare tuum dne. d. muneribus cumulumus oblatis, 165.
 Altare tuum dne. sacrificiis celestibus inchoandum, 219.
 Animabus q. dne. famulorum famularumque illorum et, 197.
 Animabus q. dne. famulorum famularumque tuarum, 197.
 Annue martyrum tuorum dne. dionysii rustici et, 206.
 Annue dne. ut anime famuli tui leonis, 147.
 Annue dne. ut intercedente b. leone pontifice haec, 147.
 Annue dne. ut intercessione b. leonis pontificis, 147.
 Annue m. d. ut hostias placationis, 89.

- Annue m. d. ut que diuina traecepta, 113.
 Annue nobis dne. ut intercedente b. gregorio pontifice, 139.
 Annue nobis dne. ut animæ famuli tui ill. remissionem, 195, 199.
 Annue nobis dne. ut animæ famuli et sacerdotis, 194.
 Annue nobis q. dne. ut animæ famuli tui gregorii, 303.
 Annue q. dne. precibus n. ut quicunque intra, 18, 264.
 Annue q. o. d. ut nos ss. tuorum mauricii exuperii, 161.
 Annue q. o. s. d. ut sacramentorum tuorum gesta, 3.
 Apostoli tui pauli dne. precibus plebis tue, 136.
 Apostolice reuerentie culmen offerimus ss. mysteriis, 160, 219.
 Ascendant ad te dne. preces n. et ab ecclesia, 77, 746.
 Audi index mortuorum una spes mortalium, 258.
 Auditis nominibus offerentium fratres karissimi dni, 290.
 Auerte q. dne. fidelibus tuis cunctos miseratus, 187.
 Auerte q. dne. iram tuam propitiatus in nobis, 243.
 Aufer a nobis dne. spiritum superbie cui resistis, 267.
 Aufer a nobis q. dne. n. prauitates ut non, 246.
 Augeatur in nobis dne. q. tuae nirtutis, 68.
 Aurem tuam q. dne. precibus n. accommoda et, 127.
 Aures tuae pietatis q. dne. precibus n. inclina, 187, 243.
 Auxiliare dne. populo tuo ut sacre deuotionis, 69.
 Auxiliare dne. querentibus misericordiam tuam, 242.
 Auxilientur nobis dne. sumpta mysteria et, 132, 137, 174.
 Auxilium nobis dne. placatus impende et intercedentibus, 178.
 Auxilium tuum nobis dne. q. placatus impende et, 156.
- Beatae agathæ martyris tuae dne. precibus confidentes, 137.
 Beatae et gloriæ semperque virginis d. genitricis, 72.
 Beatae semper virginis marie beatorumque, 8.
 Beati apostoli tui bartholomœi dne. cuius sollempnia, 156.
 Beati apostoli tui iacobi q. dne. intercessione, 150.
 Beati archangeli tui michaelis et omnium, 5.
 Beati archangeli tui michaelis intercessione suffulti, 162.
 Beati augustini confessoris tui atque pontificis dne., 285.
 Beati bonifaci martyris tui atque pontificis dne., 309.
 Beati euangelistæ iohannis dne. precibus, 133.
 Beati ill. apostoli supplicatione q. dne. plebs tua, 170.
 Beati iohannis baptiste nos dne. praecula comitetur, 146.
 Beati iohannis euangelistæ q. dne. supplicatione, 133.
 Beati laurentii martyris honorabilem passionem munericibus, 155.
 Beati laurentii nos dne. faciat passio ueneranda, 155.
 Beati marci euangelistæ tui sollemitate tibi, 143.
 Beati mathei apostoli et euangelistæ q. d. supplicatione, 160.
 Beati mathei euangelistæ dne. precibus adiuuemur, 161.
 Beati nos dne. baptiste et martyr tui iohannis, 157.
 Beati proti nos dne. et iacineti foueat pretiosa, 159.
 Beati sacerdotis et confessoris tui N. dne. precibus adiuuemur, 268.
 Beati tyburtii nos dne. foueant continuata, 154.
 Benedie dne. q. plebem tuam et b. petri apostoli, 139.
 Benedictio tua d. implet corda fidelium talesque, 203.
 Benedictio tua dne. larga descendat quæ et munera, 166.
 Benedictio tua dne. q. larga descendat quæ et, 306.
 Benedictionem dne. nobis conferat salutarem, 105.
 Benedictionem tuam dne. populus fidelis accipiat, 187.
 Benedictionis tuae gratiam dne. intercedente b. confessore, 172.
- Cælestem nobis præbeant haec mysteria q. dne., 125.
 Cælesti benedictione o. p. populum tuum sanctifica, 254.
 Cælesti lumine q. dne. semper et ubique, 68.
 Cælesti participatione dne. recreati suppliciter exoramus, 309.
 Cælestia dona capientes q. dne. non ad iudicium, 86.
 Cælestibus dne. pasti deliciis q. ut semper, 70.
 Cælestibus pasti dapibus te rogamus o. d. quatenus, 283.
- Cælestibus refecti sacramentis et gaudiis supplices, 89, 101, 166.
 Cælestibus satiati sacramentis clementissime d. tuam, 286.
 Cælestis doni benedictione percepta supplices, 74.
 Cælestis mensæ q. dne. sacrosancta libatio, 123.
 Cælestis mensæ refectione dne. interueniente b. dei, 274.
 Cælestis uitæ munere uegetati q. dne. ut, 75.
 Cælorum atque terrarum conditor et gubernator o., 284.
 Clamantes ad te d. dignanter exaudi ut nos, 246.
 Clamantium ad te q. dne. preces dignanter exaudi, 107, 242.
 Clementiam tuam dne. suppliciter exoramus ut paschalis, 105.
 Clementissime d. qui non mortem sed penitentiam, 296.
 Clementissime d. qui omnium occulorum et cognitorum, 296.
 Colla iugo subdendo tuo d. alme sacerator, 59.
 Commendamus tibi dne. animam fratris n. ill., 263.
 Comprime q. dne. noxios semper incursus et, 247.
 Concede m. d. ut et deuotus tibi, 105.
 Concede nobis dne. d. n. ut hac hostia salutaris, 88.
 Concede nobis dne. q. præsidia militiae christianæ, 74.
 Concede nobis dne. q. ut hac hostia salutaris, 121.
 Concede nobis dne. q. ut sacramenti quod sumpsimus, 254.
 Concede nobis dne. meniam defectorum et eos qui, 246.
 Concede nobis famulis tuis q. dne. perpetua mentis, 178.
 Concede nobis hac q. dne. frequentare mysteria, 119.
 Concede nobis o. d. ut salutare tuum, 65, 67.
 Concede nobis q. o. d. ad b. marie semper virginis, 155.
 Concede nobis q. o. d. uenturam b. angustini confessoris, 298.
 Concede nobis q. o. d. uenturam b. confessoris tui ill., 172.
 Concede nobis q. o. d. uenturam bonifacii martyris, 309.
 Concede q. dne. alacribus animis b. confessoris tui benedicti, 139.
 Concede q. dne. famulo tuo episcopo n. N., 12, 21.
 Concede q. dne. populo tuo ueniam peccatorum, 117, 245.
 Concede q. dne. semper nos per hac mysteria, 103.
 Concede q. dne. ut oculis tuae maiestatis, 66, 91.
 Concede q. dne. ut perceptum noni testamenti, 261.
 Concede q. m. d. fragilitati n. presidium ut, 154.
 Concede q. o. d. ad b. marie semper virginis, 252.
 Concede q. o. d. ad eorum nos gaudia aeterna pertingere, 143, 264.
 Concede q. o. d. et famulum(am) tuum(am) ill. quem ad, 227.
 Concede q. o. d. his sacrificiis salutaribus placatus, 180.
 Concede q. o. d. spiritum s. nos uotis promereri sedulis, 177.
 Concede q. o. d. ut ad meliorem uitam, 134.
 Concede q. o. d. ut b. martini confessoris tui atque pontificis, 268.
 Concede q. o. d. ut festa paschalia quæ, 100.
 Concede q. o. d. ut huius sacrificii munus, 69, 84.
 Concede q. o. d. ut intercessio nos s. dei genitricis, 179.
 Concede q. o. d. ut magna festinatis, 130.
 Concede q. o. d. ut nos unigeniti tui noua per, 64.
 Concede q. o. d. ut oculis tuae maiestatis, 83, 123.
 Concede q. o. d. ut paschalis perceptio, 101.
 Concede q. o. d. ut qui b. iohannis baptiste, 19, 146.
 Concede q. o. d. ut qui ex merito nostræ, 84.
 Concede q. o. d. ut qui festa paschalia uenerando, 102.
 Concede q. o. d. ut qui hodierna die unigenitum, 109.
 Concede q. o. d. ut qui paschalis festinatis, 101.
 Concede q. o. d. ut qui peccatorum n. pondere, 100.
 Concede q. o. d. ut qui protectionis tuae, 83, 90.
 Concede q. o. d. ut qui resurrectionis dominicæ, 100.
 Concede q. o. d. ut qui sollemitatem dono, 110, 113.
 Concede q. o. d. ut s. dei genitrix perpetua uirgo, 178.
 Concede q. o. d. ut sicut apostolorum tuorum, 164.
 Concede q. o. d. ut quia sub peccati iugo, 128.
 Concede q. o. d. ut ueterem cum suis rationibus, 104.
 Concede q. o. d. ut uiam tuam deuota mente, 118, 244.

- Conferat nobis q. dne s. iohannis solemnitas ut et, 157.
 Confirma dne. q. tuorum corda fidelium et gratiae, 19.
 Conscientias n. q. dne. visitando purifica ut, 130.
 Conserua dne. populum tuum et quem ss. tuorum presidiis, 170.
 Conserua dne. populum tuum sub umbra protectionis, 206.
 Conserua populum tuum d. et tuo, 70.
 Conserua q. dne. famulum tuum ill. et tuo, 190.
 Conserua q. dne. populum tuum et ab omnibus, 242.
 Conserua q. dne. populum tuum et quem salutaribus, 244.
 Conserua q. dne. tuorum corda fidelium et, 119.
 Conseruent nos q. dne. munera tua et aeternam, 248.
 Converte nos d. salutaris n. et ut nobis, 76.
 Copiosa beneficia q. dne. populus christianus assequatur, 264.
 Corda n. q. s. splendor tue incarnationis, 273.
 Corda n. q. dne. uenturae festinatus, 66.
 Cordibus n. dne. gratiam tuam benignus, 82, 89.
 Corpore et sanguine tuo satiati q. dne. ut pro n., 186.
 Corporis sacri et pretiosi sanguinis repleti libamine, 149, 151, 167, 173, 267.
 Cunctas dne. semper a nobis iniquitates repelle, 245.
 Cunctis nos dne. reatibus et periculis propitiat, 82, 90.
 Custodi nos dne. in tuo seruitio constitutos, 118.
 Custodi nos o. d. ut tua dextera gubernante, 124.
 Custodi q. dne. ecclesiam tuam propitiatione, 121.
- Da ecclesie tue q. dne. s. uito intercedente, 144.
 Da famulis et famulabus tuis q. dne. omnibus, 191.
 Da misericors d. ut hac(nos) salutaris oblatio et propriis, 126, 166.
 Da nobis dne. q. imitari quod colimus ut, 131.
 Da nobis dne. q. perseuerantem in tua uoluntate, 88, 89.
 Da nobis dne. q. regnum tuum iustitiamque, 3.
 Da nobis dne. q. unigeniti tui, 63.
 Da nobis dne. ut anima famuli tui et sacerdotis tui, 194.
 Da nobis dne. q. ut et mundi cursus pacifice, 116.
 Da nobis dne. q. ut in tua gratia ueraciter, 118.
 Da nobis m. d. ut sancta tua quibus incessanter, 85.
 Da nobis o. d. b. arehangeli michahelis cotenus, 162.
 Da nobis o. d. ut b. hippolyti martyris tui, 154.
 Da nobis o. d. ut b. mathei apostoli tui et, 160.
 Da nobis q. dne. b. apostoli tui thome solemnitatibus, 169.
 Da nobis q. dne. b. iusti confessoris tui atque, 300.
 Da nobis q. dne. d. n. b. apostoli tui andreae, 169.
 Da nobis q. dne. d. n. ut qui natinitatem, 63, 65.
 Da nobis q. dne. d. n. ut sicut tuorum commemoratione, 171.
 Da nobis q. dne. digne celebrare mysterium, 68.
 Da nobis q. dne. per gratiam spiritus s. nouam, 110.
 Da nobis q. dne. piae supplicationis effectum et, 187.
 Da nobis q. dne. semper haec tibi uota gratauer, 304.
 Da nobis q. misericors d. ipsius superueniente, 70.
 Da nobis q. o. d. aeterna promissionis, 76.
 Da nobis q. o. d. boni operis incrementa percipere et, 214.
 Da nobis q. o. d. in ss. tuorum te semper commemoratione, 174.
 Da nobis q. o. d. uitiorum n. flamas, 153.
 Da nobis q. o. d. ut ieunando tua gratia, 123.
 Da nobis q. o. d. ut qui noua incarnati, 64.
 Da nobis q. o. d. ut sicut adoranda, 62.
 Da populo tuo q. dne. spiritum ueritatis et, 244.
 Da populo tuo q. o. d. et aeternae promissionis, 75.
 Da q. dne. d. n. ut sicut b. laurentii martyr, 153.
 Da q. dne. d. n. ut sicut tuorum commemoratione ss., 167.
 Da q. dne. famulo tuo ill. remissionem omnium, 190.
 Da q. dne. famulo tuo ill. sperata suffragia obtinere, 226.
 Da q. dne. fidelibus populis omnium ss. semper, 165.
- Da q. dne. fidelibus populis ss. tuorum semper, 163.
 Da q. dne. hanc mentem populo tuo ut qui ad, 121.
 Da q. dne. hanc presenti familie tuae gratiam, 208, 252.
 Da q. dne. illuc subsequi tuorum membra, 108.
 Da q. dne. n. effectum ieuniis salutarem, 81.
 Da q. dne. populi christianis et que, 77.
 Da q. dne. populo tuo diabolica uitare, 124.
 Da q. dne. populo tuo intuolabilem fidei, 65.
 Da q. dne. populo tuo mentem qua tibi, 122, 123.
 Da q. dne. populo tuo salutem mentis et corporis, 81, 88, 116, 119, 243.
 Da q. dne. populo tuo spiritum ueritatis et, 127.
 Da q. ecclesie tue m. d. ut s., 113.
 Da q. o. d. sic nos tuam ueniam promereri, 125.
 Da q. o. d. ut b. confessoris tui ill. ueneranda solennitas, 172.
 Da q. o. d. ut ecclesia tua suorum firmitate, 102.
 Da q. o. d. ut mysteriorum uirtutis satiati, 247.
 Da q. o. d. ut que diuina sunt iugiter, 89.
 Da q. o. d. ut qui beatu anastasie, 63.
 Da q. o. d. ut qui b. prisce martyris tue, 134.
 Da q. o. d. ut b. sylvestri confessoris tui, 134.
 Da q. o. d. ut qui b. urbani martyris tui, 143.
 Da q. o. d. ut qui b. martyrum gordiani atque, 142.
 Da q. o. d. ut qui in tot aduersis, 91.
 Da q. o. d. ut qui infirmitatis nostrae consci, 87, 244.
 Da q. o. d. ut sacro nos purificante, 81.
 De multitudine misericordiae tue dne. populum, 73.
 Debitum dne. nostra redēdēns seruitutis suppliciter, 169.
 Debitum humani corporis sepiendi officium fidelium, 201.
 Defende q. dne. intercedente b. benedicto ab omni, 186.
 Delicta fragilitatis n. dne. q. miseratus absolue, 188.
 Delicta n. dne. quibus aduersa dominantur abstege, 125, 246.
 Depelle dne. conscriptum peccati lege cyrographum, 104.
 Deprecationem n. q. dne. benignus exaudi et quibus, 85, 116.
 Deum indultorem criminum d. sordium mundatorem, 229.
 Deum iudicem uniuersitatis d. celestium et terrestrium, 200.
 Deuotus dne. humilitatis n. preces et hostias misericordiae, 159.
 Deuotionem populi tui dne. q. benignus, 77.
 Deuotionis n. tibi q. dne. hostia iugiter, 127.
 Deus a quo bona cuncta procedunt largire, 106.
 Deus a quo et iudas reatus sui poenam, 93, 94.
 Deus a quo s. desideria recta consilia et iusta sunt, 15, 183.
 Deus a quo speratur humani corporis omne quod, 196.
 Deus aeternae triumphator imperii familiam tuam, 283.
 Deus amator castitatis quem tota deuotione uirgo, 298.
 Deus apud quem mortuorum spiritus uiuunt et in quo, 202.
 Deus anuctor pacis et amator (caritatis) quem nosse, 16, 183.
 Deus cali terreque dominator auxilium nobis, 245.
 Deus celisudo humilium et fortitudo rectorum, 98.
 Deus cui cunetae obedient creature et omnia, 142.
 Deus cui omne eor patet et omnis uoluntas loquitur, 177.
 Deus cui omnia uiuunt et cui non pereunt moriendo, 202.
 Deus cui proprium est misereri semper et parcere, 195, 242.
 Deus cui soli cognitus est numerus electorum in, 193.
 Deus cui soli competit medicinam prestare post mortem, 202.
 Deus cuius adorandæ potentia maiestatis flamma, 3.
 Deus cuius antiqua miracula etiam n. seculis, 97.
 Deus cuius bonitas et misericordia non habuit principium, 229.
 Deus cuius caenam sacratissimam uenerarum ut, 261.
 Deus cuius caritatis ardore b. laurentius edaces, 153.
 Deus cuius claritatis fulgore b. michael, 5.
 Deus cuius dextera b. petrum ambulantem in, 149.
 Deus cuius eximia dulcedo b. dunstanum pontificem, 285.

- Deus cuius filius in alta calorum potenter, 109.
 Deus cuius filius pro salute generis humani de, 255.
 Deus cuius hodierna die preconium innocentes, 133.
 Deus cuius indulgentia nemo non indiget, 74.
 Deus cuius miseratione animæ fidelium requiescant, 198.
 Deus cuius nutibus nite n. momenta decurrunt, 193.
 Deus cuius prouidentia in sui dispositione non, 118.
 Deus cuius spiritu creatura omnis incrementis, 226.
 Deus cuius unigenitus in substantia nostræ, 68.
 Deus electorum corona pontificum et gloria uictoria, 304.
 Deus fidelium lumen animarum adesto supplicationibus, 198.
 Deus fidelium pater summe qui in toto, 97.
 Deus fidelium remunerator animarum presta ut, 282, 285, 307.
 Deus fons bonitatis et pietatis origo qui peccantem, 181.
 Deus gloriatio fidelium et nita iustorum qui, 110.
 Deus humani generis benignissime conditor, 93.
 Deus humani generis conditor et redemptor da, 104.
 Deus illuminator omnium gentium da, 67.
 Deus in quo uiuimus mouemur et sumus pluuiam, 10, 187.
 Deus in te sperantium fortitudo adesto propitius, 115.
 Deus in te sperantium salus et tibi seruentium, 230.
 Deus incommutabilis uirtus lumen æternum, 97.
 Deus incomprehensibilis et inenarrabilis qui pro peccatoribus, 207.
 Deus ineffabilis misericordia qui beatissimum regem, 301.
 Deus ineffabilis rerum conditor uniuersarum qui, 285.
 Deus inenarrabilis glorie et pietatis immensa qui, 208.
 Deus infirmitatis humanae singulare presidium, 193.
 Deus innocentiae restitutor er amator dirige, 80, 232.
 Deus institutor cunctorum qui per moysen famulum, 228.
 Deus largitor pacis et amator caritatis da seruis, 19.
 Deus miserator omnium in te credentium exaudi, 241.
 Deus misericordia d. pietatis d. indulgentia peccatum, 181.
 Deus misericordia et immense ueritatis aeternæ, 295.
 Deus misericors d. clemens qui secundum multitudinem, 194.
 Deus mundi auctor et conditor qui hodiernie festiuitatis, 267.
 Deus mundi creator et rector ad humilitatis meæ, 267.
 Deus o. p. dni n. i. x. qui te regenerauit ex aqua, 238.
 Deus o. p. qui non propriis suffragantibus meritis sed, 232.
 Deus omnium fidelium et rector famulos, 19.
 Deus omnium regnum gubernator et rector qui, 283.
 Deus pacis caritatisque amator et custos da omnibus, 17.
 Deus p. o. nerus pastor fidelium animarum concede, 310.
 Deus per cuius prouidentiam nec preteritorum, 105.
 Deus per quem nobis et redemptio uenit et, 102.
 Deus quem omnia opera benedicunt quem cœli, 203.
 Deus qui animarum medelam ieiunii, 114.
 Deus qui ad eternam uitam in christi resurrectione, 104.
 Deus qui ad cœleste regnum non nisi renatis per, 196.
 Deus qui ad celebrandum nobis honorabile presentis, 252.
 Deus qui ad decorum ecclesie tuæ s. suthunum, 274.
 Deus qui ad predicandum aeterni regis euangelium, 179.
 Deus qui animæ famuli tui gregorii aeternæ, 139, 303.
 Deus qui animæ famuli tui leonis aeternæ, 147.
 Deus qui anxietatem sterilium pie respiciens in, 229.
 Deus qui apostolis tuis s. dedisti spiritum, 112.
 Deus qui b. marie uirginis conceptionem angelico uaticinio, 268.
 Deus qui beatæ uirginis utero uerbum, 71.
 Deus qui beatam uirginem margaretam ad cœlos per martyrii, 253.
 Deus qui beati edwardi martyris tui meritis mederis, 282.
 Deus qui beato petro apostolo tuo conlatis clauibus, 138, 148.
 Deus qui b. antistitem swithunum miraculis et, 305.
 Deus qui b. archipresulem alsegum die hodierna, 302.
 Deus qui b. augustinum ecclesiæ tue in exponentib. 269.
 Deus qui b. augustinum pontificem primum doctorem, 304.
 Deus qui b. dionysium martyrem tuum uirtute, 163.
 Deus qui b. edwardum regem anglorum iniuste, 282.
 Deus qui b. gregorium pontificem sanctorum tuorum, 139, 303.
 Deus qui b. hermen martyrem tuum uirtute constantiæ, 157.
 Deus qui b. laurentium archipresulem populo tuo, 297.
 Deus qui b. leonem pontificem ss. tuorum meritis, 147.
 Deus qui b. marcum euangelistam tuum euangeliæ, 143.
 Deus qui b. martyrem tuum leodegarium in agone, 290.
 Deus qui b. mathream apostolorum tuorum collegio, 138.
 Deus qui b. michaelem archangelum electionis, 5.
 Deus qui b. nicholaum pontificem tuum, 17.
 Deus qui b. petrum apostolum a vinculis absolutum, 151.
 Deus qui b. sebastianum martyrem tuum, 135.
 Deus qui caritatis dona per gratiam s. spiritus, 14, 191.
 Deus qui conspicis familiam tuam omni humana, 101.
 Deus qui conspicis omni nos uirtute destitui, 79, 243.
 Deus qui conspicis quia ex n. prauitate, 128.
 Deus qui conspicis quia ex nulla nostra actione, 72.
 Deus qui conspicis quia ex nulla n. uirtute, 151, 166.
 Deus qui conspicis quia nos undique mala n., 142, 146.
 Deus qui conteris bella, et impugnatores in te sperantium, 185.
 Deus qui contritorum non despicias gemitum et, 184.
 Deus qui credentes in te fonte baptismatis, 103.
 Deus qui credentes in te populos gratiæ tuæ, 104.
 Deus qui credentes in te populos nullis sinis concuti, 15, 183.
 Deus qui culpa offendis penitentiam placaris, 74.
 Deus qui culpas delinquentium distinet, 107.
 Deus qui culpas n. piis uerberibus percritis, 107.
 Deus qui de uiuis et electis lapidibus æ. maiestati, 220.
 Deus qui diem discernis a nocte actus n., 47, 245.
 Deus qui digne tibi seruentium nos imitari, 266.
 Deus qui dilecti confessoris tui et sacerdotis merita, 305.
 Deus qui diligentibus te bona inuisibilia, 117.
 Deus qui diligentibus te misericordiam tuam semper, 16.
 Deus qui diuersitatem gentium in confessionem, 102.
 Deus qui diuersitatem omnium gentium in, 98.
 Deus qui diuitias misericordia tua in, 97.
 Deus qui dixisti domus mea domus orationis, 250.
 Deus qui ecclesiam tuam annua quadragesimali, 75.
 Deus qui ecclesiam tuam apostoli tui petri, 147.
 Deus qui ecclesiam tuam apostolicis uoluisti constare, 300.
 Deus qui ecclesiam tuam nouo semper factu, 101.
 Deus qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione, 98.
 Deus qui ecclesiam tuam sponsam uocare, 18, 264.
 Deus qui errantibus ut in viam possint, 105.
 Deus qui es initium et finis protege, 18.
 Deus qui es (omnium) ss. tuorum splendor mirabilis, 161, 169.
 Deus qui es temporalis uitæ administrator, 19.
 Deus qui et iustis præmia meritorum et, 86.
 Deus qui ex omni cooptatione ss. æ. tibi condisi, 219.
 Deus qui eximium ueritatis tuæ præconem b., 304.
 Deus qui facturæ tuæ pio semper dominaris affectu, 241.
 Deus qui famulis tuis moysi, samueli, et stephano, 17.
 Deus qui famulo tuo ezechie ter quinos annos, 241.
 Deus qui fidelium mentes unius efficis, 106.
 Deus qui gentem anglorum primitivo s. albani, 299.
 Deus qui hanc sacratissimam noctem gloriaræ, 98.
 Deus qui hanc sacratissimam noctem ueri luminis, 63.
 Deus qui hierusalem ueniens rex appellari et a, 256.
 Deus qui hodierna die b. dunstanum archipresulem, 298.
 Deus qui hodierna die b. dionysium in uirtute, 163.

- Deus qui hodierna die b. s. uirginis tuae eadburgæ, 305.
 Deus qui hodierna die corda fidelium s., 111.
 Deus qui hodierna die per unigenitum tuum, 99.
 Deus qui hodierna die s. iohannem preconem ueritatis, 267.
 Deus qui hodierna die s. pontificem aldehelmum, 304.
 Deus qui hodierna die uerbum tuum, 71.
 Deus qui hodierna die unigenitum tuum, 67.
 Deus qui hodiernam diem apostolorum tuorum, 148.
 Deus qui hodiernam diem b. confessoris tui atheluoldi, 286.
 Deus qui hodiernam diem in b. atheluoldi episcopi, 306.
 Deus qui hominem ad imaginem tuam conditum, 229.
 Deus qui humanae substantie dignitatem, 65.
 Deus qui humanarum animarum aeternus amator es, 200.
 Deus qui humani generis utramque substantiam, 187.
 Deus qui humano generi et salutis remedium, 241.
 Deus qui illuminas omnem hominem uenientem, 189.
 Deus qui in abrahe famuli tui opere humano, 110.
 Deus qui in deserti regione multititudinem, 85.
 Deus qui in filii tui humilitate iacentem, 105.
 Deus qui in paelara salutiferæ crucis inuentione, 141.
 Deus qui in paelari sideris s. pontificis atheluoldi, 286.
 Deus qui in s. habitas et pia corda non, 117.
 Deus qui ineffabilibus mundum renonas sacramentis, 87.
 Deus qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum, 195.
 Deus qui inter cetera potentie tua miracula, 137, 157, 173.
 Deus qui inuisibiliter omnia contines et tamen, 250, 263.
 Deus qui iubar aetherium antistitem suithunum, 286.
 Deus qui iuste corrigis et clementer ignoscis, 8.
 Deus qui iuste irasperis et clementer ignoscis, 242.
 Deus qui iustificas impium et non uis mortem, 189.
 Deus qui iustis supplicationibus semper presto es, 200.
 Deus qui laboribus hominum etiam de mutis, 187.
 Deus qui legalium differentiam hostiarum unius, 118.
 Deus qui lict sis magnus in magnis mirabilia, 133.
 Deus qui mirabiliter creasti hominem et, 97.
 Deus qui miro ordine angelorum ministeria hominumque, 162.
 Deus qui miro ordine uniuera disponas et ineffabiliter, 180.
 Deus qui misericordia ianuam fidelibus, 106.
 Deus qui misisti filium tuum et ostendisti creature, 176.
 Deus qui multiplicas ecclesiam tuam in sobole, 103.
 Deus qui multis ostendisti mirabilibus s. suithunum, 273.
 Deus qui multitudinem gentium b. pauli apostoli, 148.
 Deus qui multitudinem populorum b. bonifatii, 304, 309.
 Deus qui nobilissimum regem edueardum necis, 283.
 Deus qui nobis ad celebrandum paschale sacramentum, 102.
 Deus qui nobis nati salvatoris diem, 66.
 Deus qui nobis per prophetarum ora precepisti, 110.
 Deus qui nobis per singulos annos huius s. templi, 18.
 Deus qui nobis s. huius diei sollemnitatem in, 300.
 Deus qui nobis s. pontificem atheluoldum salutis aeternæ, 287.
 Deus qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, 186.
 Deus qui nos ad celebrandum paschale, 98.
 Deus qui nos annua apostolorum tuorum ill. solemnitate, 170.
 Deus qui nos annua apostolorum tuorum philippi et, 140.
 Deus qui nos annua b. agnæ martyris tuae sollemnitate, 137.
 Deus qui nos b. cæsarii martyris tui annua solemnitate, 165.
 Deus qui nos annua b. cæciliæ martyris tuae sollemnitate, 167.
 Deus qui nos annua b. clementis martyris tui atque, 167.
 Deus qui nos annua b. cyriaci martyris tui, 152.
 Deus qui nos annua b. iohannis baptista sollemnia, 146.
 Deus qui nos annua b. mildrethæ uirginis tuae, 299.
 Deus qui nos annua martyrum tuorum marcellini, 144.
 Deus qui nos annua ss. tuorum geruasi et protasii, 145.
 Deus qui nos b. deusdedit archipresulis tui, 299.
 Deus qui nos b. dunstanii confessoris tui atque pontificis, 285.
 Deus qui nos b. eusebii confessoris tui annua, 154.
 Deus qui nos b. guthlacii confessoris tui annua, 303.
 Deus qui nos b. marie semper uirginis ac beatorum, 179.
 Deus qui nos b. martyris tui meritis et intercessione, 140.
 Deus qui nos b. nicomedi martyris tui meritis, 143.
 Deus qui nos b. saturnini martyris tui concedi, 168.
 Deus qui nos b. stephani martyris tui atque, 151.
 Deus qui nos b. theodori martyris tui confessione, 166.
 Deus qui nos concedis b. iohannis baptiste natalicia, 146.
 Deus qui nos concedis martyrum tuorum felicissimi, 152.
 Deus qui nos concedis ss. martyrum tuorum ill. natalitia, 172.
 Deus qui nos conspicis ex n. infirmitate deficere, 103.
 Deus qui nos de praesentibus adiumentis esse, 3.
 Deus qui nos despiciis corde contitus et, 3.
 Deus qui nos deuota b. augustini confessoris tui, 285.
 Deus qui nos exultantibus animis pascha, 103.
 Deus qui nos fecisti hodierna die paschalia, 104.
 Deus qui nos hodierna die exaltatione s. crucis, 159.
 Deus qui nos in tantis periculis constitutos, 69, 78.
 Deus qui nos misericordia tua preuenis non, 3.
 Deus qui nos omnes in christo renatos genus, 103.
 Deus qui nos per b. apostolos tuos simonem et, 164.
 Deus qui nos per huius sacrificii ueneranda, 106, 124.
 Deus qui nos per paschalia festa letificas concede, 101.
 Deus qui nos per unigenitum tuum b. marie magd., 252.
 Deus qui nos redemptionis n. annua expectatione, 62.
 Deus qui nos regendo conservas parendo iustificas, 126.
 Deus qui nos resurrectionis dominice annua, 101.
 Deus qui nos ss. tuorum ill. confessionibus gloriois, 173.
 Deus qui nos ss. tuorum processi et martiniani, 149.
 Deus qui nos ss. tuorum temporali tribuis commemoratione, 173,
     206, 302.
 Deus qui nos ueneranda festiuitatis hodiernæ sollemnia, 298, 3-6.
 Deus qui nos unigeniti tui clementer incarnatione, 132.
 Deus qui nostri conspicis semper infirmitate, 130.
 Deus qui omnibus ecclesiæ tuae filiis sanctorum, 98.
 Deus qui omnipotentiam tuam parendo maxime, 119.
 Deus qui omnium rerum tibi seruentium naturam, 188.
 Deus qui peccatis ueteris hereditariam mortem, 94.
 Deus qui per b. marie uirginis partum sine, 65.
 Deus qui per beatissimum archangelum tuum michahelem, 162.
 Deus qui per coeternam tibi sapientiam hominem cum non, 176.
 Deus qui per ineffabilem obseruantiam sacramenti, 72.
 Deus qui per os b. apostoli tui iohannis, 133.
 Deus qui per s. confessorem tuum antistitem suithinum, 286.
 Deus qui per unigenitum filium tuum b. lazaram, 269.
 Deus qui populo tuo aeternæ salutis b. martinum, 253.
 Deus qui populo tuo pastores precessu uoltisti, 13, 22.
 Deus qui populum tuum de hostiis callidi, 101.
 Deus qui presentem diem b. fidis uirginis martyris, 268.
 Deus qui presentem diem honorabilem nobis in b. iohannis, 146.
 Deus qui presentis annua sollemnitas gaudia, 305.
 Deus qui primis temporibus impleta miracula, 110.
 Deus qui pro nobis filium tuum crucis, 92.
 Deus qui pro salute mundi sacrificium paschale, 104.
 Deus qui proditoris apostatæ ruinam ne, 138.
 Deus qui prouidentia tua celestia simul et terrena, 165.
 Deus qui renatis fonte baptismatis delictorum indulgentiam, 308.
 Deus qui sacrandorum tibi auctor es munerum effunde, 219.
 Deus qui salutis aeternæ b. marie uirginis 65.
 Deus qui s. albanum martyri corona decorare, 305.

- Deus qui s. corpus protomartyris stephani tuis fidelibus, 208.
 Deus qui ss. tuis abdon et sennen ad hanc, 150.
 Deus qui ss. martyrum tuorum kiliani et sociorum, 309.
 Deus qui ss. nobis intercessione succurris da q. ut, 203.
 Deus qui ss. tuorum libenter suscips voluntates, 284.
 Deus qui ss. tuorum libenter suscips uota intercedente, 206, 306.
 Deus qui ss. tuorum meritis ecclesiam tuam toto, 306.
 Deus qui scis genus humanum nulla sui uirtute, 180.
 Deus qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti, 12,
     193, 251.
 Deus qui sollemnitate paschali mundo remedia, 100.
 Deus qui sperantibus in te misereri potius, 87.
 Deus qui subiectas tibi glorificas protestates suscipe, 19.
 Deus qui te praecipis a peccatoribus exorari tibique, 181.
 Deus qui temporibus noe famuli tui per columbam, 255.
 Deus qui transtulisti patres n. per mare rubrum et, 183.
 Deus qui tribulatos corde sanas et mæstificatos actu, 175.
 Deus qui tribus pueris mitigasti flamas, 3, 78, 114, 123, 129.
 Deus qui uirginalem aulam b. marie in qua, 154.
 Deus qui unigeniti filii tui pretioso sanguine uiuifice, 178.
 Deus qui unigeniti tui dñi. n. x. pretioso sanguine, 159, 178.
 Deus qui unigeniti pretioso sanguine, 141.
 Deus qui uniuersorum es creator et conditor qui cum sis, 201.
 Deus qui uniuersum munulum b. pauli apostoli, 136.
 Deus refugium n. et uirtus adesto piis ecclesiæ tuae, 126.
 Deus refugium pauperum spes humilium salusque, 108, 243.
 Deus regnorum omnium et christiani maxime protector, 179.
 Deus regnorum omnium regumque dominator qui nos et, 185.
 Deus regum corona et martirum uictoria annue nos, 274.
 Deus reparator innocentie et amator dirige ad, 104.
 Deus seruientium tibi fortitudo regnorum propitiis christianorum,
     185.
 Deus totius conditor creature famulos tuos, 103.
 Deus tuorum gloria sacerdotum presta q. ut s., 152.
 Deus uirtutum caelestium qui in omni loco, 219.
 Deus uirtutum cuius est totum quod est, 117.
 Deus uita fidelium gloria humilium et beatitudo, 109, 177.
 Deus uita dator et humanorum corporum reparator, 200.
 Dies n. q. dñe. placatus intende pariterque nos, 243.
 Dime dñe. d. peccata n. et tribue nobis misericordiam, 184.
 Diri uulneris nouitate perculsi et quodammodo cordibus, 201.
 Dirigat corda n. dñe. q. tue miserationis, 124.
 Diuina libantes mysteria que pro huius sancti, 20.
 Diuina libantes mysteria que pro s. augustini, 301.
 Diuina libantes mysteria q. dñe. ut eorum nos ubique, 179.
 Diuina libantes mysteria q. dñe. ut haec salutaria, 14, 191, 275.
 Diuini munera largitate satiati q. dñe. d. n., 90, 156, 158.
 Domine adiutor et protector n. reforcat caro mea, 182.
 Domine d. cunctipotens totius mundane molis, 285.
 Domine d. n. multiplicat super nos gratiam tuam, 165.
 Domine d. n. qui in his potius creaturis, 3, 89.
 Domine d. n. qui offensione nostra non, 73.
 Domine d. o. exaudi me propitiis et exaudi q. preces, 207.
 Domine d. p. o. nos famulos tue maiestati subiectos, 176.
 Domine d. qui ad hoc irasceris ut subuenias ad, 184, 185.
 Domine d. o. qui cælum sideribus depinxisti, 20.
 Domine d. o. qui nobis ss. intercessione succurris, 303.
 Domine d. qui in mysterio aquarum salutis tue, 188.
 Domine d. qui per apostolum tuum locutus es, 239.
 Domine d. rex cali et terræ per quem omnia creata, 207.
 Domine i. x. propitiis esto mihi peccatori, 8.
 Domine i. x. qui es saluatio et redemptio n. qui, 240.
 Domine i. x. qui hodierna die in n. carnis substantia, 204.
 Domine i. x. qui per os dauid locutus es uouete, 18.
 Domine s. p. o. æ. d. cui iusta accepta sunt uota, 17.
 Domine s. p. o. æ. d. qui benedictionis tuae, 193.
 Domine s. p. o. æ. d. qui fragilitatem conditionis n., 241.
 Domine s. p. o. æ. d. rex regum et dns. dominantium, 232.
 Domum tuam dñe. q. clementer ingredere et in tuorum, 218.
 Donis nos caelestibus nos q. dñe. libera mente, 163.

 Ecclesia tua dñe. celesti gratia repleatur et, 115.
 Ecclesia tuae dñe. munera sanctifica et concede, 129.
 Ecclesia tuae dñe. preces placatus admittit ut, 184.
 Ecclesia tuae preces et hostias q. dñe. b. petri apostoli, 138.
 Ecclesia tuae q. dñe. dona propitiis intuere, 67.
 Ecclesia tuae q. dñe. preces et hostias apostolica, 148.
 Ecclesia tuae uoces q. dñe. placatus admittit, 243.
 Ecclesiam tuam dñe. benignus illumina ut et gregis, 218.
 Ecclesiam tuam dñe. benignus illustra ut b., 132.
 Ecclesiam tuam dñe. miseratio continuata mundet, 121.
 Epularum tuarum alimento saginati te humilietur, 252.
 Erectis sensibus et oculis cordis ad sublimia, 109.
 Erudi q. dñe. plebem tuam et qua extrinsecus, 70.
 Erudi q. dñe. populum tuum spiritualibus instrumentis, 165.
 Esto dñe. propitiis plebis tuae et quam, 77.
 Esto dñe. [propitiis] plebi tuae sanctificator et custos, 150.
 Esto q. dñe. propitiis plebi tuae ut que, 89.
 Exaudi dñe. d. n. clementer in hac domo tua preces, 179.
 Exaudi dñe. famulos tuos uespertina nomini tuo, 246.
 Exaudi dñe. gemitum populi tui nec plus apud te, 108, 243.
 Exaudi dñe. populum tuum cum s. apostoli tui andreae, 169.
 Exaudi dñe. populum tuum cum s. apostoli tui patrocinio, 168.
 Exaudi dñe. populum tuum cum ss. tibi, 135.
 Exaudi dñe. populum tuum tota tibi mente, 242.
 Exaudi dñe. preces n. et confitentium tibi, 73, 238.
 Exaudi dñe. preces n. et iter famuli tui ill. propitiis, 183.
 Exaudi dñe. preces n. et ss. tuorum quorun festa, 160.
 Exaudi dñe. preces n. et super hanc famulam tuam 226.
 Exaudi dñe. preces nostras et ut digna sint, 70.
 Exaudi dñe. preces n. ut redemtionis n., 102.
 Exaudi dñe. q. preces n. et interueniente b. marco, 163.
 Exaudi dñe. q. preces n. ut quod tui uerbi, 106.
 Exaudi dñe. supplicum preces et deuoto tibi pectore, 214.
 Exaudi nos d. salutaris n. et apostolorum tuorum, 148, 164.
 Exaudi nos d. salutaris n. et dies n. in tua pace, 117, 245.
 Exaudi nos d. salutaris n. et mentibus n. gratiae, 245.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut b. lucia festiuitate, 169.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut de b. ill., 173.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut de b. sabina, 157.
 Exaudi nos dñe. d. n. et ecclesiam tuam inter mundi, 246.
 Exaudi nos dñe. s. p. o. æ. d. et institutis tuis quibus, 228.
 Exaudi nos misericors d. et continentiae salutaris, 247.
 Exaudi nos m. d. et mentibus n., 78.
 Exaudi nos o. et m. d. et continentie, 82.
 Exaudi nos o. et m. d. ut quod n. ministratur, 228.
 Exaudi q. dñe. gemitum populi supplicantis et, 241.
 Exaudi q. dñe. supplicum preces et confitentium tibi, 183, 242.
 Exaudi q. o. d. preces n. quas in conspectu pietatis, 190.
 Excita dñe. corda n. ad præparandas unigeniti, 127.
 Excita dñe. in ecclesia tua spiritum cui b. levita, 153.
 Excita dñe. q. potentiam tuam et ueni ut, 126, 128, 129, 130.
 Excita dñe. q. tuorum fidelium voluntates ut, 126, 254.
- Fac me queso o. d. ita iustitia indui ut in, 180.
 Fac nos dñe. d. n. tuis obædire mandatis quia, 246.

Fac nos dne. q. his muneribus offerendis, 74.
 Fac nos dne. q. mala n. toto corde respuere, 246.
 Fac nos dne. q. prompta voluntate subiectos, 124.
 Fac nos dne. q. ss. tuorum primi et feliciani, 144.
 Fac nos q. dne accepto pignore salutis, 81.
 Fac nos q. dne. d. n. pernigiles atque sollicitos, 128.
 Fac nos q. dne. dne. d. n. in tua denotione, 245.
 Fac o. d. ut qui paschalibus remedii, 104.
 Fac q. dne. hanc cum seruo tuo ill. misericordiam, 199.
 Familia tua d. et ad celebranda principia, 118.
 Familiam huius (sacri) canobii q. dne. intercedente, 186.
 Familiam tuam d. suauitas illa contingat et ueget, 158.
 Familiam tuam dne. b. birini episcopi translationem, 307.
 Familiam tuam dne. dextera tua perpetuo circumdet, 244.
 Familiam tuam q. dne. celesti protectione circumda, 120. 244.
 Familiam tuam q. dne. continua pietate custodi, 69, 81, 126.
 Familiam tuam q. dne. dextera tua perpetuo, 104.
 Familiam tuam q. dne. propitiatus inlustra, 79.
 Familiam tuam q. dne. propitius intuere et, 148.
 Famulis tuis dne. celestis gratiae munus impertire, 158.
 Famulorum tuorum dne. delictis ignose ut qui, 155.
 Famulum tuum q. dne. tua semper protectione, 190.
 Festina q. ne tardaueris dne. et auxilium, 128.
 Fiat commixtio et consecratio corporis et sanguinis, 241.
 Fiat dne. q. gratia tua fructuosior, 3.
 Fiat dne. q. hostia sacranda placabilis pretiosi, 144.
 Fiat dne. q. per gratiam tuam fructuosus n., 87.
 Fidelem famulum tuum regem n. q. dne., 20.
 Fideles tui dne. perpetuo dono formentur, 72.
 Fideles tuos dne. benedictio desiderata, 115.
 Fideles tuos q. dne. corpore pariter et mente, 119, 243.
 Fidelium d. omnium conditor et redemptor, 197.
 Fidicium tuorum q. dne. uota serenus intende et, 140.
 Fraterna nos dne. martyrum tuorum corona, 151.

 Gaudeat dne. plebs fidelis ut cum propriæ, 104.
 Gaudeat dne. q. plebs tua beneficiis imperatis, 243.
 Gaudeat dne. q. populus tuus semper benedictione, 244.
 Gloriam dne. ss. apostolorum perpetuam uenerantes, 164.
 Grata tibi sint dne. munera quibus b. m., 70.
 Grata tibi sit dne. hac oblatio famuli tui ill., 190.
 Grata tibi sit dne. n. seruitutis oblatio pro qua s., 158.
 Gratia tua nos q. dne. non derelinquit qua, 81.
 Gratiam tuam dne. mentibus n. infunde, 71.
 Gratias agimus dne. multiplicibus largitatibus tuis, 194.
 Gratias tibi agimus o. a. d. pro sacramenti, 11, 20.
 Gratias tibi referimus dne. sacro munere, 125.
 Gregem tuum pastor æterne conserua et pii suffragatoris, 286.
 Guberna dne. famulum tuam et tuis beneficiis semper, 20.
 Guberna dne. q. plebem tuam et tuis cumula, 118.
 Guberna q. dne. et temporalibus adjumentis quos, 187.

 Hæc dne. oblatio salutaris famulum tuum ill., 180.
 Hæc dne. qua sumpsimus uotiuæ mysteria festa, 163.
 Hæc dne. q. munera que in b. osualdi commemoratione, 287.
 Hæc dne. quam maiestati tuae offerimus hostia, 20.
 Hæc dne. salutaris sacrificii perceptio famuli tui ill., 180.
 Hæc dne. uiuifica sacramenta ita nos pascant in, 299.
 Hæc hostia dne. placationis et laudis tua, 79.
 Hæc hostia dne. q. emundet n. delicta et sacrificium, 69, 73, 85.
 Hæc hostia dne. q. n. emundet delicta et, 122, 143.
 Hæc hostia dne. q. quam in ss. tuorum natalitiis, 150.
 Hæc hostia q. dne. mundet n. delicta, 82.

Hæc hostia salutaris q. dne. quam in s. albani, 253, 305.
 Hæc in nobis sacrificia d. et actione, 81.
 Hæc munera q. dne. et uincula n. prauitatis, 88, 107.
 Hæc munera dne. q. qua oculis tua maiestatis, 125.
 Hæc nobis communio dne. ad purgationem et intercedente, 268.
 Hæc nos communio dne. exuat a delictis, 17.
 Hæc nos communio dne. purget a crimine et caelstis, 79, 116, 151.
 Hæc nos communio dne. purget a crimine et intercedente, 151.
 Hæc nos communio dne. purget a crimine et intercedentibus, 145.
 Hæc nos communio dne. salutaris (et) ab omni, 297, 306.
 Hæc nos oblatio d. mundet q. et renouet, 70.
 Hæc nos q. dne. diuini sacramenti perceptio, 19.
 Hæc nos q. dne. participatio sacramenti et, 87.
 Hæc oblatio dne. ab omnibus nos purget offensis que, 178.
 Hæc oblatio dne. d. cordis n. maculas emundet ut, 177.
 Hæc oblatio dne. interueniente b. d. genitricis marie, 274.
 Hæc oblatio dne. purget ab omnibus, 141.
 Hæc oblatio dne. q. quam iterata s. confessoris tui martini, 268.
 Hæc sacra nos dne. potenti uirtute mundatos, 126.
 Hæc sacrificia nos o. d. potenti uirtute, 91.
 Hæc tibi dne. q. b. cuthberti sacerdotis precibus, 302.
 Hæc tibi hostia q. dne. sit acceptabilis et pro nobis, 305.
 Hæc tibi q. dne. beati cuthberhti pontificis, 205.
 Hæc uictima dne. q. pro b. virginis margarete, 253.
 Hæc dne. q. oblationem pro commimoratione b. maria, 143.
 Hæc igitur dne. oblationem quam profamilis ill. et famulabus, 13.
 Has tibi dne. d. offerimus oblationes pro salute n., 189.
 His nobis dne. mysteria conferatur quo terrenis, 106.
 His sacrificiis dne. anima famule tuae ill. a, 166.
 His sacrificiis dne. concede placatus ut qui, 19, 81.
 His sacrificiis q. o. d. purgata anima et spiritu, 195.
 Hoc munus testimonium uiuifica passionis filii tui, 304.
 Hostia dne. q. quam in ss. tuorum natalitiis, 134.
 Hostia dne. q. in ss. martyrum tuorum dionysii, 163.
 Hostia hæc dne. placationis et laudis q. ut interueniente, 167.
 Hostia hæc dne. quam in ss. tuorum natalicis, 140, 144.
 Hostiam dne. quam tibi pro me famulo tuo, 11, 19.
 Hostiam q. dne. qua te nobis placari decreuisti, 299.
 Hostias dne. altaribus tuis adhibemus quas, 309.
 Hostias dne. famulorum tuorum placatus intende, 182.
 Hostias dne. laudis tuis altaribus adhibemus quas, 285.
 Hostias dne. quas in honore s. deusdedit confessoris, 299.
 Hostias dne. quas tibi offerimus propitius respice, 80.
 Hostias dne. quas tibi offerimus propitius suscipe, 135, 153.
 Hostias dne. tue plebis intende et quas in, 158.
 Hostias n. dne. tibi (dicatas) placatus assume, 115.
 Hostias n. q. dne. placatus intende et quas in honorem, 186.
 Hostias populi tui q. dne. miseratus intende, 113.
 Hostias q. dne. placatus assume quas, 102.
 Hostias q. dne. propitius intende quas sacris, 120.
 Hostias q. dne. quas nomini tuo sacrandas, 148.
 Hostias q. dne. quas tibi pro animabus famulorum, 197.
 Hostias tibi dne. b. caesarii martyris tui dicatas, 165.
 Hostias tibi dne. b. fabiani martyris tui, 135.
 Hostias tibi dne. b. felicis confessoris tui, 134.
 Hostias tibi dne. b. martyrum gordiani atque, 142.
 Hostias tibi dne. b. sabinae martyris tuae dicatas, 158.
 Hostias tibi dne. deserimus immolandas, 88.
 Hostias tibi dne. humili placatione deserimus ut, 197.
 Hostias tibi dne. laudis offerimus suppliciter deprecantes ut, 162,
     177.
 Hostias tibi dne. placationis offerimus ut, 69, 77, 183.
 Hostias tibi dne. pro commemoratione s. cuthberti, 303.

Hostias tibi dñe. pro nati tui filii, 68.
 Hostias tibi dñe. pro ss. tuorum martyrum felicis, 150.
 Hostias tibi dñe. ss. martyrum tuorum iohannis et, 147.
 Hostias tibi dñe. ss. tuorum dicatas meritis benignus, 174.
 Hostias tibi dñe suscipe placatus oblatas quæ, 247.
 Hostium n. q. dñe. elide superbiā et dextera, 185.
 Huius dñe. perceptio sacramenti peccatorum meorum, 181.
 Huius dñe. q. uirtute mysterii et a. n. mundemur, 185.
 Huius dñe. q. uirtute mysterii et propriis nos, 189.
 Huius dñe. q. uirtute mysterii et propriis mundemur, 190.
 Huius mihi dñe. sacramenti perceptio sit peccatorum, 181.
 Huius nos dñe. perceptio sacramenti mundet a, 84, 86.
 Huius nos dñe. sacramenti semper natalis in-stauret, 64.
 Huius te dñe. muneric oblatione placeamus, 123.
 Humilitatis n. libamina s. birini tibi dñe., 307.

Ieiunia nostra q. dñe. benigno fauore prosequere, 84.
 Ignosce dñe. quod dum rogare compellor dum, 9.
 Thesu christi dñi. n. corpore et sanguine saginati, 159.
 Illo nos igne q. dñe. spiritus s. inflammet, 114.
 Illumina dñe. q. in te tuorum corda seruorum, 245.
 Illumina dñe. q. tembras n. et totius noctis, 245.
 Illumina q. dñe. populum tuum et, 67, 68.
 Immensam et indebitam o. d. pietatem tuam, 274.
 Immortalis alimonie sacramenta ne. suscipientes suppliciter, 299.
 Immortalitatis alimoniam consecuti q. dñe. ut, 126.
 Impleatur in nobis q. dñe. sacramenti paschalis, 100.
 Imploramus dñe. clementiam tuam ut haec diuina, 127.
 In conspectu maiestatis tue q. o. d. intercedente, 251.
 In hac dñe. ss. tuorum augustini suorumque consortum, 300.
 In hac triumphali s. patris n. augustini sollemnitate, 298.
 In mentibus n. q. dñe. uere fidei sacramenta, 71, 273.
 In sancte martyris tue iuliane passione pretiosa, 138.
 In tuo conspectu dñe. q. talia n. sint munera, 247.
 In ueneratione s. patris augustini beatorumque eius, 300.
 Inchoata ieiunia q. dñe. benignus fauore, 74.
 Inclina dñe. auren tuam ad preces n. quibus, 195, 199.
 Inclinantes se dñe. maiestati tue, 74.
 Indignos nos q. dñe. famulos tuos quos, 129.
 Indulgientiam nobis dñe. b. agatha martyr imploret, 137.
 Indulgientiam nobis dñe. b. ill. martyr imploret, 173.
 Indulgientiam nobis q. dñe. prebeat hæc munera, 57, 268.
 Ineffabilem misericordiam tuam nobis dñe. elementer, 14, 183.
 Infirmitatem n. q. dñe. propitiis respice et mala, 159.
 Infirmitatem n. respice o. d. et quia pondus, 135.
 Infunde q. due. d. per haec ss. quæ sumpsimus tue, 176.
 Iniquitates n. ne respicias o. d. sed sola nobis, 246.
 Inscrutabilem secreti tui uirtutem trepidi imploramus, 274.
 Intende q. dñe. supplices tuos et pariter nobis, 246.
 Intercessio nos q. dñe. b. benedicti abbatis, 149.
 Intercessio q. dñe. b. marie semper virginis munera n., 155, 178.
 Intercessio q. dñe. b. antistitis tui iusti hæc tibi, 300.
 Intercessio q. dñe. b. egidii abbatis, 20.
 Interueniat pro nobis dñe. q. s. tuus lucas euangelista, 163.
 Intuere q. æ. d. ad n. humilitatis hostiam, 283.
 Inueniant q. dñe. animæ famulorum familiarumque, 197.
 Inueniat q. dñe. anima famulæ tue ill. lucis, 196.
 Ipse tibi q. dñe. s. p. o. æ. d. sacrificium, 93.
 Ipsius preceptum est dñe. quod agimus in cuius, 258.
 Iugiter nos dñe. ss. tuorum uota lætificent, 136.

Lætetur ecclesia tua d. b. agapiti martyris tui, 156.
 Lætificet nos dñe. munus oblatum ut sicut in apostolo, 138.

Lætificet nos d. q. sacramenti ueneranda sollemnitas, 115.
 Lætificet nos q. mellita b. melliti pontificis, 297.
 Largire nobis dñe. q. semper spiritum cogitandi, 118.
 Largire nobis clementissime p. quo sicut beata maria magd., 252.
 Largire q. dñe. famulis tuis fidei, 65.
 Largire q. dñe. fidelibus tuis indulgentiam placatus, 103, 125, 243.
 Largire sensibus n. o. d. ut per temporalem, 92.
 Laudis tuae hostiam dñe. immolamus in tuorum, 154.
 Libamina summe d. presentia superis benedicito, 285.
 Libantes dñe. mensa tuae b. mysteria q. ut s. iulianæ, 138.
 Libera dñe. q. a peccatis et hostibus tibi populum, 244.

Magna est dñe. apud clementiam tuam dei, 154.
 Magnifica dñe. b. bonifatii ordinationis solennitia, 310.
 Magnifica dñe. b. ill. solemnia recensemus quæ, 171, 265.
 Magnificantes dñe. clementiam tuam suppliciter exoramus, 174.
 Magnificet te dñe. s. tui euangelistæ N. b. sollemnitas, 265.
 Maiestatem tuam dñe. supplices deprecamur ut huic, 194.
 Maiestatem tuam dñe. supplices deprecamur ut sicut, 158, 169.
 Maiestatem tuam dñe. suppliciter deprecamur, 124.
 Maiestati tui nos dñe. martyrum supplicatio b., 136.
 Martyrum tuorum nos dñe. semper festa lætificant, 136.
 Memento dñe. famulorum familiarumque tuarum et, 10, 175.
 Memento etiam dñe. et eorum nomina ss. tuorum, 10.
 Memento mei dñe. queso et miserere et leet hec, 175.
 Memor esto dñe. fragilitatis humanæ et qui, 187, 243.
 Mensæ celestis participes effecti imploramus clementiam, 155.
 Mensis sacræ q. dñe. hostiam sacrare digneris impositam, 302.
 Mentem familie tue q. dñe. intercedente b., 107.
 Mentes n. et corpora possident dñe. q. doni, 121.
 Mentes n. q. dñe. lumine tue claritatis, 77.
 Mentes n. q. dñe. lumine tue uisitationis, 130.
 Mentes n. q. dñe. paraclytus qui a te procedit, 113.
 Mentes n. q. dñe. spiritus s. diuinis reparet, 112.
 Mentibus n. dñe. spiritum s. benignus, 114.
 Misericordie dñe. d. famulis et famulabus tuis ill., 191.
 Misericordie dñe. populo tuo et continuis, 86.
 Misericordie iam q. dñe. intercedente b. et gloriosa, 108.
 Misericordie iam q. dñe. populo tuo et continuis, 242.
 Misericordie q. dñe. famulis et famulabus tuis N., 14.
 Misericordie q. o. d. famulo tuo N. pro quo hoc, 275.
 Misericordie tue remedii q. dñe. fragilitas n., 122.
 Misericordiam tuam dñe. s. p. o. æ. d. pietatis affectu, 203.
 Mitte dñe. q. spiritum s. qui et haec munera presentia, 177.
 Moueat pietatem tuam q. dñe. subiectæ tibi plebis, 243.
 Multiplica q. dñe. fidem populi tui ut cuius, 102.
 Munda nos dñe. sacrificii presentis effectu, 124.
 Munera dñe. altari tuo superposita dextera potentiae, 267.
 Munera dñe. oblata sanctifica et intercedente b., 19, 140, 143, 145,
 146, 167.
 Munera dñe. oblata sanctifica nosque per, 76.
 Munera dñe. oblata sanctifica ut tui nobis, 116.
 Munera dñe. que pro apostolorum tuorum philippi et, 141.
 Munera dñe. que pro omnium ss. tuorum ueneratione, 208.
 Munera dñe. q. oblata sanctifica et corda n., 111.
 Munera dñe. tibi dicata sanctifica et intercedente, 168.
 Munera dñe. tibi dicata sanctifica et intercedentibus, 145.
 Munera dñe. q. oblata sanctifica ut et nobis, 180.
 Munera hæc q. dñe. dignanter suscipiens sanctifica, 267.
 Munera nos dñe. q. oblata purifcent et te, 87.
 Munera n. dñe. apud clementiam tuam d. genitricis, 154.
 Munera n. q. dñe. in honore s. eduareardi martyris, 282.
 Munera n. q. dñe. natuitatis hodiernæ mysteriis, 64.

Munera que pro apostolorum tuorum *ill.* sollemnitate, 171.
 Munera que tua deferimus maiestati q. dne., 297.
 Munera tibi dne. dicata sanctifica et intercedente, 151.
 Munera tibi dne. n. deuotionis offerimus que, 152, 165, 172, 179.
 Munera tibi dne. pro s. felicitatis gloria commemo ratione, 168.
 Munera tibi dne. pro s. martyris tui iohannis baptista, 157.
 Munera tua nos d. a delectationibus terrenis, 69.
 Munera tuae maiestati oblata misericors d. benigno, 178.
 Munera tuae pietate dicanda q. dne. meritis b., 305.
 Muneribus n. dne. apostolorum festa precedimus, 164.
 Muneribus n. q. dne. precibusque susceptis et, 65, 72, 128, 136,
     142, 167, 171, 182.
 Muneribus n. dne. q. precibusque susceptis intercedente, 162.
 Munus n. q. dne. dignanter assume quod meritis, 5.
 Munus populi tui dne. apostolica intercessione, 147.
 Munus quod tibi dne. nostrae seruitutis offerimus, 82.
 Munus quod tibi offerimus dne. q. grata nter, 286.
 Munus tibi a deuotis oblatum famulis aeternae, 283.
 Munus tibi dne. oblatum s. intercedente birino, 307.
 Mysteria nos dne. s. purifcent et tuo, 117.
 Mysteria nos s. dne. et spiritualibus expleant, 247.
 Mysteria refecti dne. d. q. ut b. byrini confessoris, 287.
 Mystica nobis haec pro sit oblatio qua nos et, 163.

Ne despicias o. d. populum tuum in afflictione, 242.
 Non intres in iudicium cum seruo tuo dne. *ill.*, 199
 Nostra tibi q. dne. sint accepta ieiunia, 88.
 Nostris dne. q. propitiare temporibus ut tuo, 243.

O ineffabilis rerum conditor universalis qui, 285.
 O pastor aeterno o clemens et bone custos qui, 302.
 Oblata confessoris tui benedicti honore sint tibi dne., 139.
 Oblata dne. munera noua unigeniti, 64.
 Oblata dne. munera sanctifica nosque a peccatorum, 68.
 Oblata dne. que tibi offerimus in honore s. uillibrordi, 307.
 Oblata dne. que tibi offerimus piae deuotionis, 306.
 Oblata seruitutis n. munera tibi dne. q. annua s., 286, 306.
 Oblata tibi dne. munera populi tui pro tuorum, 206.
 Oblatio dne. tuis aspectibus immolanda q. ut et, 184.
 Oblatio haec q. dne. tibi placeat et intercessio s., 304.
 Oblatio nos dne. tuo nomine dicanda purifcent, 115.
 Oblationes n. q. dne. propitiatus intende quas in, 209, 273.
 Oblationes populi tui dne. q. b. apostoli tui, 150.
 Oblationibus q. dne. placare susceptis et ad te, 87, 116.
 Oblationis huius dne. placare muneribus et intercedentibus, 192.
 Oblatis dne. ob honorem b. confessoris tui benedicti, 139.
 Oblatis dne. placare muneribus et intercedentibus, 179.
 Oblatis dne. placare muneribus et opportunum, 10, 187.
 Oblatis dne. q. placare muneribus et a, 76.
 Oblatis q. dne. placare muneribus et intercedente b., 137, 168.
 Oblatis q. dne. placare muneribus et intercedentibus, 145.
 Oblatis q. dne. placare muneribus et famulos, 19.
 Oblatis dne. q. placare muneribus et intercedente, 17.
 Oblatum tibi dne. sacrificium uiuifcent nos, 68, 72, 85, 151.
 Obsecramus misericordiam tuam o. a. d. qui hominem, 202.
 Observationis prius annua celebitate letantes, 75.
 Oculi n. ad te dne. semper intendant ut auxilium, 246.
 Offerimus dne. laudes et munera pro concessis beneficiis, 188.
 Offerimus dne. preces et hostias in honore s. marie magd., 252.
 Offerimus tibi dne. i. x. hanc orationem, 8.
 Offerimus tibi dne. munera que dedisti ut et, 248.
 Offerimus tibi dne. preces et munera in honorem s., 300.
 Offerimus tibi dne. preces et munera que ut tuo, 149.

Offerimus tibi dne. ss. tuorum kilians et sociorum eius, 359.
 Omnipotens a. d. da capiti n. abundantiam aqua, 186.
 Omnipotens d. christiani nominis inimicos uitute, 185.
 Omnipotens d. misericordiam tuam (in) nobis placatus, 103, 243.
 Omnipotens d. qui per os b. apostoli tui iacobi hunc, 239.
 Omnipotens dominator x. qui secundum aumptionem, 6.
 Omnipotens et m. d. ad cuius beatitudinem, 114.
 Omnipotens et m. d. apta nos tuae propitiis, 3.
 Omnipotens et m. d. cuius regnum regnum est, 230.
 Omnipotens et m. d. de cuius munere uenit, 120.
 Omnipotens et m. d. fidelium lumen animarum, 310.
 Omnipotens et m. d. in cuius humana conditio, 196.
 Omnipotens et m. d. qui nobis praelaram huins, 243.
 Omnipotens et m. d. qui nos sacramentorum tuorum, 152.
 Omnipotens et m. d. qui omnem animam, 190.
 Omnipotens et m. d. qui peccantium non, 107.
 Omnipotens et m. d. uniuersa nobis aduersantia, 125.
 Omnipotens incomprehensibilis d. adesto piis q. eccliesie, 284.
 Omnipotens mitissime d. qui sicuti populo fontem, 186.
 Omnipotens mitissime d. respice propitiis preces n., 188.
 Omnipotens praeluissime d. auctor uirtutis et amator, 285.
 Omnipotens s. d. auctor uirtutis et amator uirginitatis, 305.
 Omnipotens s. d. caelestium terrestriumque moderator, 180.
 Omnipotens s. d. collocare dignare corpus et animam, 198.
 Omnipotens s. d. conseruator animarum qui quos, 194.
 Omnipotens s. d. cui nunquam sine spe misericordie, 196.
 Omnipotens s. d. cuius aeterno iudicio, 95.
 Omnipotens s. d. cuius spiritu totum corpus, 95.
 Omnipotens s. d. da cordibus n. illam tuarum, 146.
 Omnipotens s. d. da nobis fidei spei et caritatis, 120.
 Omnipotens s. d. da nobis ita dominice, 91.
 Omnipotens s. d. deduc nos ad societatem, 104.
 Omnipotens s. d. dirige actus nostros in beneplacito, 66.
 Omnipotens s. d. effunde super hunc locum gratiam, 220.
 Omnipotens s. d. exaudi nos et miserere famulo tuo, 268.
 Omnipotens s. d. fac nos tibi semper et deuotam, 109, 120.
 Omnipotens s. d. famulo tuo *ill.* tibi confidenti, 109.
 Omnipotens s. d. fidelium splendor animarum, 67.
 Omnipotens s. d. flos mundi odor sanctitatis et, 256.
 Omnipotens s. d. i. x. dne. propitiis esto peccatis, 182.
 Omnipotens s. d. in cuius manu sunt omnium, 95.
 Omnipotens s. d. indeficiens lumen qui, 110.
 Omnipotens s. d. infirmitatem n. propitiis, 69.
 Omnipotens s. d. mastorum consolatio laborantium, 95.
 Omnipotens s. d. maiestatem tuam supplices exoramus, 70.
 Omnipotens s. d. miserere famulo tuo (regi n.) *ill.* et, 189.
 Omnipotens s. d. misericordiam tuam ostende, 123.
 Omnipotens s. d. misericordiam tuam suppliciter exoramus, 267.
 Omnipotens s. d. multiplicia in honorem nominis, 98.
 Omnipotens s. d. mundi creator et rector qui b., 164.
 Omnipotens s. d. munera tuae maiestati oblata per, 254.
 Omnipotens s. d. nos famulos tuos dextera potentie, 178.
 Omnipotens s. d. parce metucentibus et propitiare, 226.
 Omnipotens s. d. per quem cepit esse quod non erat, 120.
 Omnipotens s. d. presta nobis propitiis ss. martyrum, 253.
 Omnipotens s. d. qui abundantia pietatis, 119.
 Omnipotens s. d. qui ad imaginem tuam factum, 10, 18.
 Omnipotens s. d. qui agritudines et animatum depellis, 193.
 Omnipotens s. d. qui caelestis simul et terrena, 68, 244.
 Omnipotens s. d. qui dona ti b. osualdo regi, 306.
 Omnipotens s. d. qui ecclesiam tuam in apostolica, 148.
 Omnipotens s. d. qui ecclesiam tuam noua, 95.
 Omnipotens s. d. qui etiam iudaicam perfidiam, 96.

Omnipotens s. d. qui facis mirabilia magna solus, 182.
 Omnipotens s. d. qui dedisti famulis tuis in confessione, 176.
 Omnipotens s. d. qui famulum tuum regni fastigio, 180.
 Omnipotens s. d. qui gloriam tuam omnibus, 95.
 Omnipotens s. d. qui hodierna die carnis eductum, 139.
 Omnipotens s. d. qui hodierna diei sollemnia, 285.
 Omnipotens s. d. qui huius diei iocundam beatamque, 287.
 Omnipotens s. d. qui huius diei uenerandam, 156.
 Omnipotens s. d. qui humanam naturam, 104.
 Omnipotens s. d. qui humano corpori a te ipso animami, 202.
 Omnipotens s. d. qui humano generi ad, 91.
 Omnipotens s. d. qui hunc diem per incarnationem, 65.
 Omnipotens s. d. qui in filii tui dni. n. nativitate, 65.
 Omnipotens s. d. qui in meritis s. cuthberti pontificis, 303.
 Omnipotens s. d. qui in omnium operum tuorum, 98.
 Omnipotens s. d. qui iustitiam tuae legis in cordibus, 176.
 Omnipotens s. d. qui infirma mundi elegis ut, 135, 138, 160.
 Omnipotens s. d. qui maternum effectum nec in, 229.
 Omnipotens s. d. qui meritis s. cuthberhti pontificis, 205.
 Omnipotens s. d. qui non mortem peccatorum sed, 96.
 Omnipotens s. d. qui non sacrificiorum ambitione, 3.
 Omnipotens s. d. qui nos et castigando sanas et, 188.
 Omnipotens s. d. qui nos omnium ss. merita, 165.
 Omnipotens s. d. qui nos omnium ss. multiplici, 165.
 Omnipotens s. d. qui nos pia devotione b. byrini, 287.
 Omnipotens s. d. qui paschale sacramentum dierum, 110.
 Omnipotens s. d. qui paschale sacramentum in, 102.
 Omnipotens s. d. qui per continentiam salutarem, 123.
 Omnipotens s. d. qui per unicum filium tuum, 110.
 Omnipotens s. d. qui primitias martyrum in, 132.
 Omnipotens s. d. qui radiantibus b. benedicti confessoris, 139.
 Omnipotens s. d. qui regenerasti famulum tuum ex aqua et, 238.
 Omnipotens s. d. qui regnus omnibus aeterno dominaris, 230.
 Omnipotens s. d. qui saluas omnes et neminem, 95.
 Omnipotens s. d. qui superbis resistis et gratiam, 184.
 Omnipotens s. d. qui uiuorum dominaris simul et, 193.
 Omnipotens s. d. qui unigeniti precursorem filii tui s., 267.
 Omnipotens s. d. respice propitius ad devotionem, 98.
 Omnipotens s. d. respice propitius super hunc famulum, 226.
 Omnipotens s. d. salus aeterna credentium exaudi nos, 193.
 Omnipotens s. d. solemnitatem huini diei intuere et, 167.
 Omnipotens s. d. spes unica mundi qui, 98.
 Omnipotens s. d. templum hoc, 264.
 Omnipotens s. d. trina maiestas et una deitas qui, 273.
 Omnipotens s. d. tuae gratiae pietatem supplici, 180.
 Omnipotens s. d. uespere et mane et meridie, 246.
 Omnipotens s. d. una maiestas et una deitas, 208.
 Omnipotentis dei misericordiam deprecemur cuius iudicio, 200.
 Omnium n. q. dne. hostias propitius intuere ut et, 214.
 Opus misericordiae tuae est p. o. a. d. rogeri pro aliis, 201.
 Oramus te dne. d. n. ut sicut per gratiam tuam, 247.
 Oremus dni. misericordiam pro spiritibus defunctorum et, 207.
 Oremus dn. n. i. x. et cum omni supplicatione, 239.
 Oremus etiam dni. misericordiam pro spiritibus, 8.
 Oremus etiam pro unitate ecclesiarum pro, 8.
 Oremus fratres carissimi d. o. pro spiritu cari n. ill., 201.
 Oremus fratres carissimi misericordiam, 8.

Pacem tuam dne. n. illabere pectoribus quia b. martyrem, 290.
 Parce dne. parce famulo tuo ill. quem redemisti, 239.
 Parce dne. parce populo tuo ut dignis, 74.
 Parce dne. q. parce populo tuo et nullis, 107.
 Partem b. resurrectionis obtineat uitamque a. habere, 203.

Paschales hostias recensentes q. dne. ut quod, 100.
 Pasti cibo spiritalis alimonie q. dne. d. n. ut quod, 143.
 Pateant aures misericordiae tuae dne. precibus, 86, 119.
 Per haec ueniat q. dne. sacramenta n., 82.
 Per has q. dne. oblationes ut non tantum oculis n., 186.
 Per hoc q. dne. sacrificium quod tuae obtulimus, 189.
 Per huius dne. operationem mysterii et uitia, 66, 78, 91, 151.
 Per huius sacramenti mysterium atque uirtutem, 251.
 Percepta nobis dne. prebeant sacramenta, 74.
 Perceptis dne. sacramentis b. apostolis interuenientibus, 149.
 Perceptis dne. sacramentis b. matheo apostolo tuo et, 161.
 Perceptis dne. sacramentis nos non deserat pietas, 273.
 Perceptis dne. sacramentis suppliciter exoramus ut, 168, 170.
 Perceptis dne. sacramentis suppliciter te rogamus, 164.
 Perceptis dne. sacramentis tua nos non deserat, 209.
 Perceptis dne. salutaribus sacramentis humiliter deprecamur, 140.
 Percipiat dne. q. populus tuus intercedente b. mathia, 139.
 Percipiat dne. q. populus tuus misericordiam, 120, 245.
 Percipiat q. dne. plebs tua b. martyris tui koenclini, 284.
 Percipientes dne. munera salutis aeternae te, 250.
 Perfice in nobis q. dne. gratiam tuam qui iusti symconis, 71, 204.
 Perfice q. dne. benignus in nobis obseruantiae, 80.
 Perficiant in nobis dne. tua sacramenta quod, 123.
 Perpetua q. dne. pace custodi quos in te, 247.
 Perpetuum nobis dne. tuae miserationis praesta subsidium, 177.
 Perpetuis nos dne. s. iohannis baptiste tueri, 157.
 Pietate tua q. dne. d. n. solue uincula delictorum, 192.
 Pietate tua q. dne. n. solue uincula peccatorum, 251.
 Pietate tua q. dne. nostrorum omnium solue, 11, 20.
 Pignore salutis aeternae uegetati supplices te rogamus, 267.
 Piissime d. qui es immortalis solus o. et a. esto, 296.
 Pio recordationis affectu fratres karissimi commemorationem, 199.
 Placabilis atque acceptabilis fiat tibi o. d. haec hostia, 298.
 Placare dne. humiliatis n. precibus et hostiis, 127.
 Plebem tuam dne. perpetua pietate custodi ut secura, 178.
 Plebis tuae dne. munera benignus intende quae, 160.
 Plebis tuae q. dne. ad te semper corda conuerte, 116.
 Plebs tua dne. capiat sacrae benedictionis augmentum, 188.
 Populi tui d. institutor et rector peccata quibus, 86.
 Populum tuum dne. propitius respice et (atque), 78, 80.
 Populum tuum q. o. d. ab ira tua ad te confugientem, 187.
 Populus tuus q. dne. renouata semper exultet, 308.
 Porridge dexteram tuam q. dne. plebi tuae, 69.
 Porridge nobis d. dexteram tuam et auxilium nobis, 246.
 Porridge nobis d. dexteram tuam et per intercessionem, 72.
 Porridge nobis dne. dexteram tuae uenerationis, 130.
 Porridge nobis q. dne. dexteram tuam et per interuentiones, 266.
 Prabeant nobis dne. diuinum tua s. ferorem, 91, 114.
 Prabeat nobis dne. b. mariae magdalene salutiferam 299.
 Praeinge q. dne. d. n. lumbos mentis n., 127.
 Praesenti sacrificio nomini tuo nos dne. ieunia, 80.
 Presentia munera q. dne. serena pietate intuere, 300.
 Presentibus dne. q. intende muneribus et patrocinante, 283.
 Presentibus sacrificiis dne. ieunia n. sanctifica, 78.
 Praesta dne. fidelibus tuis ut ieuniorum, 74.
 Praesta dne. precibus n. cum exultatione prouectum, 160.
 Praesta dne. q. nobis famulis tuis talesque, 3.
 Praesta dne. q. ut anima famuli tui ill. cuius, 197.
 Praesta dne. q. ut per haec s. quae sumpsimus, 184.
 Praesta dne. q. ut terrenis affectibus, 15.
 Praesta nobis a. largitor eius ubique pia protegi, 172.
 Praesta nobis a. saluator ut percipientes hoc, 183.
 Praesta nobis dne. q. auxilium gratiae, 80.

- Presta nobis dñe. q. intercedente b. theodoro, 166.
 Presta nobis dñe. q. intercedentibus omnium ss., 179.
 Presta nobis dñe. q. intercedentibus ss. tuis, 152, 172, 179.
 Presta nobis dñe. q. ut salutaribus ieiuniis, 83.
 Presta nobis dñe. q. ut terrenis affectibus expiati, 183.
 Presta nobis m. d. ut digne tuis seruire, 90.
 Presta nobis m. d. ut placationem tuam promptis, 121.
 Presta nobis o. d. ut iuificationis tue, 105.
 Presta nobis o. et m. d. ut in resurrectione, 104.
 Presta nobis q. dñe. d. n. per hac sacrosancta mysteria, 170.
 Presta nobis q. dñe. d. n. ut sacramenti tui, 304.
 Presta nobis q. o. et m. d. ut que uisibilibus mysteriis, 109.
 Presta o. d. huic famulo tuo .ill. cuius hodie capit is, 226.
 Presta populo tuo dñe. q. consolationis auxilium, 242.
 Presta q. dñe. a. largitor eorum nos ubique, 309.
 Presta q. dñe. d. n. ut cuius nobis festiuitate, 152.
 Presta q. dñe. d. n. ut quorum festiuitate uotiuia sunt, 167.
 Presta q. dñe. d. n. ut sicut in tuo conspectu mors, 160.
 Presta q. dñe. familiæ supplicanti ut dum se, 122.
 Presta q. dñe. huic famulo tuo .ill., 93.
 Presta q. dñe. sic nos ab epulis carnalibus, 123.
 Presta q. dñe. ut a n. mentibus et carnales, 112.
 Presta q. dñe. ut anima famuli tui .ill. his purgata, 195.
 Presta q. dñe. ut mentium reprobarum non curenus, 184.
 Presta q. dñe. ut per hac munera, 66.
 Presta q. dñe. ut quod salutaris n., 66.
 Presta q. dñe. ut sacramenti tui participatione, 303.
 Presta q. dñe. ut s. confessoris (martyris) tui et, 152.
 Presta q. dñe. ut ss. tuorum felicis simplicii, 150.
 Presta q. dñe. ut sicut populus christianus martyrum, 150.
 Presta q. dñe. ut sicut ss. tuorum .ill. nos natalitia, 174.
 Presta q. dñe. ut terrenis affectibus expiati ad, 175.
 Presta q. o. d. qui s. albanum martyrem tuum et, 253.
 Presta q. o. d. sic nos ab epulis carnalibus, 114.
 Presta q. o. d. ut ad te toto corde, 107.
 Presta q. o. d. ut anima famuli tui .ill. ab angelis, 196.
 Presta q. o. d. ut b. mariae virginis, 70.
 Presta q. o. d. ut b. felicitatis martyris tuae, 167.
 Presta q. o. d. ut claritatis tuae super nos, 111.
 Presta q. o. d. ut de perceptis muneribus gratias, 134, 173.
 Presta q. o. d. ut dignitas conditiones, 89.
 Presta q. o. d. ut familia tua per uiam salutis, 145.
 Presta q. o. d. ut familia tua qua se, 79.
 Presta q. o. d. ut filii tui uentura sollemnitas, 130.
 Presta q. o. d. ut huius paschalis festiuitatis, 101.
 Presta q. o. d. ut id quod de s. altari tuo accipimus, 164, 310.
 Presta q. o. d. ut inter inumeros uitæ, 244.
 Presta q. o. d. ut intercedente b. uitale martyre, 140.
 Presta q. o. d. ut liberis tibi mentibus seruiamus, 245.
 Presta q. o. d. ut natus hodie saluator mundi, 64.
 Presta q. o. d. ut n. mentis intentio, 108.
 Presta q. o. d. ut nullis nos permittas perturbationibus, 147.
 Presta q. o. d. ut obseruationes sacras annua, 85, 122.
 Presta q. o. d. ut per hac paschala festa, 101.
 Presta q. o. d. ut que sollemni celebramus, 67.
 Presta q. o. d. ut qui b. .ill. martyris tui natalitia, 171.
 Presta q. o. d. ut qui b. valentini martyris tui, 137.
 Presta q. o. d. ut qui celestia alimenta percepimus, 19, 146.
 Presta q. o. d. ut qui filii dni. n. i. x., 273.
 Presta q. o. d. ut qui gloriosos martyres claudium, 166.
 Presta q. o. d. ut qui gloriosos martyres in, 149.
 Presta q. o. d. ut qui gratiam dominicæ, 100.
 Presta q. o. d. ut qui in afflictione n., 101.
- Presta q. o. d. ut qui in tua protectione, 84.
 Presta q. o. d. ut qui iram tue indignationis, 242.
 Presta q. o. d. ut qui iugiter apostolica defensione, 161.
 Presta q. o. d. ut qui malis famuli tui et casibus, 268.
 Presta q. o. d. ut qui n. excessibus, 92.
 Presta q. o. d. ut qui paschalia festa peregrimus, 103.
 Presta q. o. d. ut qui resurrectionis dominice, 100.
 Presta q. o. d. ut qui ss. tuorum cosme et damiani, 161.
 Presta q. o. d. ut qui ss. tuorum marci et, 145.
 Presta q. o. d. ut qui ss. tuorum tiburtii, 140.
 Presta q. o. d. ut qui se affligendo carne, 84.
 Presta q. o. d. ut quod n. conscientia non presumit, 287.
 Presta q. o. d. ut quorum memoriam sacramenti, 151.
 Presta q. o. d. ut quos offensa n. per flagella, 242.
 Presta q. o. d. ut quos uotiuia ieiunia castigant, 86.
 Presta q. o. d. ut redemptio n. uentura, 128.
 Presta q. o. d. ut saluatoris mundi, 68.
 Presta q. o. d. ut salutaribus ieiuniis erudit, 114.
 Presta q. o. d. ut semper rationabilia meditantes, 244.
 Presta q. o. d. ut sicut deuotissime b. birini, 307.
 Presta q. o. d. ut sicut deuotissime christianus populus, 206.
 Presta q. o. d. ut sicut hodierna ss. augustini, 299.
 Presta q. o. d. ut spiritus s. adueniens, 111.
 Presta q. o. et m. d. ut hac salutaris oblatio, 190.
 Presta q. o. et m. d. ut inter preces, 119.
 Presta q. o. et m. d. ut intercedente b., 162.
 Presta q. o. et m. d. ut per hac sancta que sumpsimus, 138
 Presta q. o. et m. d. ut qua ore, 82.
 Presta q. o. et m. d. ut qui ss. tuorum alexandri, 141.
 Presta q. o. et m. d. ut spiritus s. adueniens, 113.
 Pretende dñe. fidelibus tuis dexteram cœlestis, 84.
 Pretende dñe. fidelibus tuis omnibus episcopis, 191.
 Pretende nobis dñe. misericordiam tuam et beati, 20.
 Pretende nobis dñe. q. misericordiam tuam ut que, 107, 245.
 Praeleniat hunc famulum tuum dñe., 73.
 Praeleniat nos o. d. tua gratia semper et subsequatur, 127.
 Praeleniat nos q. dñe. gratia tua semper et, 188.
 Preces dñe. tuorum respice oblationesque fidelium, 135.
 Preces n. q. dñe. clementer exaudi atque, 73.
 Preces n. q. dñe. clementer exaudi et contra, 77.
 Preces n. q. dñe. placatus admitte et quia infirmitatis, 132.
 Preces n. q. dñe. quas in depositione famuli tui .ill., 195.
 Preces populi tui q. dñe. clementer exaudi, 72, 78, 129, 130, 134,
     244, 269.
 Precor dñe. clementiam tuam ut huic famulo tuo, 232.
 Pro animabus famulorum tuorum .illor. et .illar. et hic, 198.
 Pro eius tibi precibus dñe. n. q. grata reddatur, 304.
 Pro n. seruitutis augmento sacrificium tibi, 121.
 Pro ss. basilidis cyrini naboris et nazarii, 144.
 Pro ss. proti et iacincti munera tibi dñe. commemoratione, 159.
 Proficiat dñe. q. plebs tibi dicata pœ, 90, 244.
 Proficiat nobis ad salutem corporis et animæ dñe. d. huius, 176.
 Proficiat q. dñe. hac oblatio quam tuae supplices, 189.
 Proficiat q. dñe. plebs tibi dicata pœ denotionis, 116.
 Propre esto dñe. omnibus innocantibus te in, 130.
 Propitiare dñe. animæ famuli tui .ill. ut quem in fine, 196.
 Propitiare dñe. humiliati n. et respice, 116.
 Propitiare dñe. iniquitatibus n. quibus affligimur, 107.
 Propitiare dñe. populo tuo propitiare muneribus, 120.
 Propitiare dñe. precibus et hostiis famulorum tuorum, 185.
 Propitiare dñe. q. animæ famuli tui .ill. pro qua, 195, 196.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et animam famuli, 195.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et animalium, 80, 243.

- Propitiare dne. supplicationibus n. et has, 16, 117, 183, 191, 192, 301.
 Propitiare dne. supplicationibus n. et has populi, 117.
 Propitiare dne. supplicationibus n. et institutis, 228.
 Propitiare dne. supplicationibus n. pro anima et spiritu, 197.
 Propitiare dne. uestpertinis supplicationibus n. et fac, 247.
 Propitiare m. d. supplicationibus n. et familiam tuam, 5.
 Propitiare q. dne. animabus famularum famularumque, 197.
 Propitiare q. dne. nobis famulis tuis per huius s., 20.
 Propitiare q. dne. nobis famulis tuis per s. augustini, 301.
 Propitiare supplicationibus n. pro anima famuli, 196.
 Propitiatur dns. cunctis iniquitatibus huius infirmi, 241.
 Propitius dne. q. haec dona sanctifica, 112.
 Propitius esto dne. supplicationibus n. et populi, 254.
 Protector in te sperantium d. familiam tuam propitius, 171, 304.
 Protector in te sperantium d. salua populum tuum, 244.
 Protector in te sperantium d. sine quo nihil, 116.
 Protector n. aspice d. et a paganorum nos defende, 186.
 Protector n. aspice d. ut qui malorum n., 78.
 Protegat dne. q. populum tuum et participatio, 162.
 Protegat due q. tua dextera populum supplicantem, 124.
 Protegat ecclesiam tuam d. oratio ueneranda ss. et, 203.
 Protegat nos dne. cum tui perceptione sacramenti, 150.
 Protegat nos dne. q. b. euthberti confessoris tui atque, 306.
 Protegat nos dne. sepius b. andree apostoli repetita, 59, 268.
 Protege dne. famulos tuos subsidiis pacis et, 72, 185.
 Protege dne. populum tuum apostolorum tuorum, 157.
 Protego dne. populum tuum et apostolorum, 148, 149.
 Protege dne. q. tuis mysteriis seruientes ut diuinis, 184.
 Protege q. benignissime d. famulos tuae ditione, 286.
 Purifica nos dne. q. sumpto mysterio interueniente, 282.
 Purifica nos m. d. et ecclesiae tuae preces, 92.
 Purifica nos m. d. ut ecclesiae tuae preces, 86.
 Purifica q. dne. familiam tuam et ab, 91.
 Purifica q. dne. mentes n. benignus et, 124.
 Purifica q. dne. tuorum corda fidelium ut a., 108, 242.
 Purifcent nos dne. q. diuina sacramenta que, 253.
 Purifcent nos dne. q. sacramenta que sumpsimus, 160, 189.
 Purifcent nos q. o. et misericors d. sacramenta que, 193.
 Purifcent semper et munit tua sacramenta nos, 121.
 Purifcent me famulum q. dne. diuini sacramenti libatio, 192.
 Purifcent nos dne. q. et diuini perceptio sacramenti, 158.
 Purifcent nos dne. q. muneric presentis oblatio, 15, 112, 183.
 Purifcent nos indulgentia tua d. et ab omni, 245.
 Purifcent nos q. dne. et diuini sacramenti perceptio, 192, 301.
- Quæsumus benedictionis auctor et sanctificationis, 303.
 Quæsumus dne. d. n. diei molestias noctis, 245.
 Quæsumus dne. d. n. ut quos diuina tribus, 185.
 Quæsumus dne. d. n. ut quos diuinis, 119.
 Quæsumus dne. pro tua pietate misericere animæ, 196.
 Quæsumus dne. d. n. ut sacrosancta mysteria que, 71, 103, 129.
 Quæsumus dne. diuino saturati libamine ut s. confessore, 298.
 Quæsumus dne. n. placare muneribus quoniam, 107.
 Quæsumus dne. salutaribus repleti mysteriis, 134, 135, 141, 160, 162, 171.
 Quæsumus dne. salutaribus repleti sacramentis ut b., 298.
 Quæsumus dne. ut b. martyrum tuorum nerei et, 142.
 Quæsumus dne. ut famulo tuo ill. cuius iii(um) vii(um), 198.
 Quæsumus immensam clementiam tuam o. et misericors, 269.
 Quæsumus o. d. affliti populi lacrimas respice, 242.
 Quæsumus o. d. familiam tuam propitius, 87.
 Quæsumus o. d. me famulum tuum quem exoniens(em), 20.
 Quæsumus o. d. instituta prouidentia tuae pio, 228.
- Quæsumus o. d. ne nos tua misericordia derelinquat, 244.
 Quæsumus o. d. preces n. respice et tua(e) super nos, 122, 130.
 Quæsumus o. d. tua nos protectione et castimoniam, 204.
 Quæsumus o. d. uota humilium respice atque, 78, 81.
 Quæsumus o. d. ut b. (ill.) andreas apostolus tuum, 168, 170.
 Quæsumus o. d. ut de perceptis muneribus, 122.
 Quæsumus o. d. ut famulus tuus ill. qui tua, 179.
 Quæsumus o. d. ut hoc in loco quem nomini tuo, 264.
 Quæsumus o. d. ut illius salutaris capiamus, 70, 76, 149.
 Quæsumus o. d. ut qui caelestia alimena perceperimus, 20, 73, 136, 142, 163, 166.
 Quæsumus o. d. ut inter eius membra numeremur, 84.
 Quæsumus o. d. ut nos geminata latititia hodiernæ, 147.
 Quæsumus o. d. ut n. deuotio que natalitia b., 171, 265.
 Quæsumus o. d. ut per haec sacrosanta mysteria, 300.
 Quæsumus o. d. ut plebs tua toto tibi corde deseruiens, 247, 284.
 Quæsumus o. d. ut qui n. fatigamur offensis, 242.
 Quæsumus o. d. ut reatum n. munera sacrata, 163.
 Quæsumus o. d. ut ss. tuorum caelestibus mysteriis, 144.
 Quæsumus o. d. ut quos diuina tribus participatione, 122.
 Quæsumus o. d. ut quos in s. tui albani ueneranda, 305.
 Quæsumus o. et m. d. ut quos in ss. tuorum ueneranda, 253.
 Qui super astra sedes qui regni sceptra, 59.
 Quod ore sumpsimus dne. mente capiamus, 89, 248.
 Quos caelesti dne. alimento satiasti apostolicis, 147, 148.
 Quos caelesti dne. dono satiasti presta, 9, 117, 186.
 Quos caelesti recreas munere perpetuo dne. comitare, 182.
 Quos caelestibus dne. recreas alimentis interueniente, 139.
 Quos ieunia notiua castigant tua dne. sacramenta, 3.
 Quos munere caelesti reficis dne. intercedentibus, 184.
 Quos refecisti dne. caelesti conuiuio b. fidis virginis, 269.
 Quos refecisti dne. caelesti mysterio propriis et alienis, 184.
 Quos tantis dne. largiris uti mysteriis, 69.
 Quotidiani q. dne. munere sacramenti perpetuae, 247.
- Redemptionis n. munere uegetati q. dne. ut hoc, 103.
 Redemptor n. aspice d. et tibi nos iugiter, 245.
 Refecti cibo potuque caelesti d. n. te supplices, 133, 136, 154.
 Refecti cibo spiritalis alimonie q. dne. d. n. ut quod, 143.
 Refecti dne. benedictione sollemni q. ut per intercessionem, 145.
 Refecti dne. muneribus sacris q. ut intercedente, 299.
 Refecti dne. pane caelesti ad uitam q. nutriamus, 142.
 Refecti participatione muneris sacri q. dne. d. n. ut, 135, 140, 141, 143, 153.
 Refecti sacra participatione spiritalis mensæ maiestatem, 284.
 Refecti uitalibus alimentis q. dne. d. n., 94.
 Refectos dne. uitalis alimonie sacramentis s. confessoris, 286, 306.
 Rege n. q. dne. propitius uoluntates ut nec, 247.
 Rege q. dne. famulam tuam ill. et gratia, 20.
 Rege q. dne. populum tuum et gratia tue, 72.
 Remotis obumbrationibus carnalium uictimarum, 114.
 Repelle dne. conscriptum peccati lege cyrographum, 104.
 Repleti alimonia caelesti et spiritali populo recreati, 142.
 Repleti alimonia caelesti q. dne. ut intercedente, 162.
 Repleti cibo spiritalis alimonie supplices, 127.
 Repleti dne. benedictione caelesti q. clementiam tuam, 157.
 Repleti dne. benedictione caelesti suppliciter imploramus, 177.
 Repleti dne. muneribus sacris da q. ut in, 109.
 Repleti dne. muneribus sacris q. ut intercedentibus ss., 158.
 Repleti sumus dne. muneribus tuis tribue q., 118.
 Repleti uitalibus alimonis et diuinis refecti mysteriis, 268.
 Respic dne. familiam tuam et praesta ut, 76.
 Respic dne. famulum tuum ill. in infirmitate sui, 241.

- Respicere dñe. munera populi tui ss. festinitate, 154.
 Respicere dñe. munera quæ pro ss. martyrum tuorum, 161.
 Respicere dñe. munera supplicantis ecclesie, 116.
 Respicere dñe. propitiatus ad munera quæ sacramus, 84.
 Respicere dñe. propitiatus plebem tuam et toto, 120, 244.
 Respicere dñe. propitiatus super hæc munera quæ pro, 282.
 Respicere dñe. q. n. propitiatus seruitutem ut, 119.
 Respicere dñe. q. super hanc familiam tuam, 92.
 Respicere nos misericors d. et mentibus, 65.
 Respicere nos misericors d. et nomini tuo perfice, 246.
 Respicere nos o. et m. d. et ab omnibus tribulationibus, 246.
 Respicere q. dñe. populum tuum et quem, 102.
- Sacrae nobis q. dñe. obseruationis ieunia et pie, 85.
 Sacraenta dñe. q. quæ sumptimus b. martino confessore, 268.
 Sacraenta quæ indigni sumptimus dñe. nobis mentis, 304.
 Sacraenta quæ sumptimus dñe. (d. n.) et, 86, 106.
 Sacraenta salutis n. suscipientes concede q., 254, 268.
 Sacraenta tua dñe. quæ indigni perceperimus et, 307.
 Sacramenti tui dñe. diuina libatio penetralia, 81.
 Sacramenti tui dñe. q. participatio salutaris, 88.
 Sacramentis dñe. et gaudiis oblata celebitate expletis, 165, 265.
 Sacramentorum tuorum communio dñe. sumpta, 154.
 Sacramendum tibi dñe. munus offerimus quo b., 168, 170, 298.
 Sacratissimam dñe. b. mariae magdalence qua caelos, 299.
 Sacrificia dñe. cum ecclesiæ precibus immolanda q., 184.
 Sacrificia dñe. paschalibus gaudiis immolamus, 101.
 Sacrificia dñe. q. propitiatus ista nos saluent, 77.
 Sacrificia dñe. tibi cum ecclesiæ precibus, 108.
 Sacrificia dñe. tuis oblata conspectibus, 113.
 Sacrificia nos dñe. immaculata purifcent et, 109.
 Sacrificia nos q. dñe. propensius ista, 92.
 Sacrificia quæ sumptimus dñe. pro sollemitate s. pontificis, 17.
 Sacrificia tua dñe. corda n. purifcent et, 208.
 Sacrificiis dñe. placatus oblatis opem tuam n., 108, 187.
 Sacrificiis presentibus dñe. q. intende placatus, 74, 79, 84, 129,
     149, 152.
 Sacrificiis praesentibus quæso dñe. oblatio mea, 181.
 Sacrificium deuotionis n. q. o. d. clementer respice et, 301.
 Sacrificium dñe. obseruantæ quadragesimalis, 75.
 Sacrificium dñe. pro filii tui supplices, 108.
 Sacrificium dñe. quod immolamus intende ut ab omni, 185, 186.
 Sacrificium dñe. quod immolamus placatus intende, 141.
 Sacrificium n. tibi dñe. q. b. andreae precatio s., 169.
 Sacrificium n. tibi dñe. q. b. laurentii s. precatio, 153.
 Sacrificium n. tibi dñe. q. s. patris n. athelwoldi, 287.
 Sacrificium quadragesimalis initii sollemniter, 75.
 Sacrificium salutis n. tibi offertentes concede nobis dñe. d., 177.
 Sacrificium tibi dñe. fidelium tuorum uotis oblatum, 252.
 Sacrificium tibi dñe. laudis offerimus in tuorum, 157.
 Sacrificium tibi dñe. placationis et laudis offerimus, 304.
 Sacris altaribus dñe. hostias superpositas s. benedictus, 150.
 Sacris celestibus dñe. operante spiritu s., 113.
 Sacris dñe. mysteriis expiati et ueniam, 83.
 Sacro munere satiati supplices te dñe. deprecamur, 135, 140, 144,
     153, 208.
 Sacrosancti corporis et sanguinis dñi. n. i. x. refectione, 13, 185.
 Salua nos o. d. et lucem nobis concede, 245.
 Salutarem nobis edidit hodierna die b. augustinus, 304.
 Salutaris sacrificio dñe. populus tuus semper exultet, 163.
 Salutaris tui dñe. munere satiati supplices, 76, 128.
 Salutaris hostie munus diuinis sacrandum mysteriis, 299.
 Salutaris hostiæ participatione refectus misericordiam, 20.
- Salutaris tui dñe. munere satiati supplices exoramus, 145.
 Sancta mysteria nos q. dñe. et sacratissimæ virginis, 298.
 Sancta tua (dñe.) de b. (ill.) pretiosa passione (sumpta), 171, 266.
 Sancta tua dñe. percipientes tuam deuote misericordiam, 305.
 Sancta tua nos dñe. q. et a peccatis exauit, 247.
 Sancta tua nos dñe. sumpta purifcent et b., 283.
 Sancta tua nos dñe. sumpta uinifcent et, 116.
 Sanctæ dei genitricis marie ac celestium, 251.
 Sanctæ dei genitricis marie ac b. apostolorum martyrum, 191.
 Sanctarium tuarum dñe. intercessione placatus, 135.
 Sancti augustini confessoris tui nobis dñe. pia non, 269.
 Sancti iohannis baptiste et martyris tui dñe. q., 157.
 Sancti nominis tui dñe. timorem pariter, 115.
 Sancti nos dñe. honorii confessoris tui atque pontificis, 300.
 Sancti spiritus dñe. corda n. mundet infusio, 111, 112.
 Sancti tui nos q. dñe. ubique latifcent ut, 134, 172.
 Sanctifica dñe. munera oblati libamina et b. dei genitricis, 268.
 Sanctifica q. dñe. d. n. per unigeniti tui uirtutem huius, 176.
 Sanctifica q. dñe. n. ieunia et cunctaria, 88.
 Sanctifica q. dñe. oblata munera quæ in sollemitate, 17.
 Sanctificati diuino mysterio maiestatem tuam dñe., 183.
 Sanctificati dñe. salutari mysterio q. ut pro, 136.
 Sanctificationem tuam nobis dñe. his mysteriis, 80.
 Sanctificationibus tuis o. d. et uitia n., 79, 92, 124.
 Sanctificate hoc ieunio d. tuorum corda, 89.
 Sanctificato nos dñe. et muniat intercedente b., 252.
 Sanctifiet nos dñe. qua pasti sumus mense, 83.
 Sanctifiet nos dñe. q. tui perceptio sacramenti et, 160, 168.
 Sanctifiet nos dñe. d. huius sacri perceptio, 305.
 Sanctificetur q. dñe. huius n. oblationis manus tua, 176.
 Sanctis intercedentibus x. tuorum electis succurre, 7.
 Sanctorum basilidis cyrini naboris et nazarii q. dñe., 144.
 Sanctorum tuorum dñe. intercessione placatus, 135.
 Sanctorum tuorum dñe. nerei et achillei atque, 142.
 Sanctorum tuorum intercessiobus q. dñe. et nos protege, 192, 301.
 Sanctorum tuorum nobis dñe. pia non desit oratio, 133, 162.
 Sanctus dñe. euthbertus sacerdos et pontifex cuius, 302.
 Sanctus dñe. gorgonius sua nos intercessione latifcent, 158.
 Satiasti dñe. familiam tuam munebibus sacris, 64, 134, 156, 167,
     169, 266.
 Satiasti nos dñe. salutari mysterio q., 136.
 Satiasti dñe. muneribus sacris te q. ut b. birini, 307.
 Satiasti sumus dñe. muneribus s. quæ tanto nobis, 160.
 Satiatis dñe. munera tuorum donis auxilium, 306.
 Satisfaciat tibi dñe. q. pro anima famuli tui ill., 196.
 Scrutator cordis et castæ mentis amator, 59.
 Semper dñe. ss. martyrum basilidis cyrini, 144.
 Semper nos dñe. martyrum tuorum nerei et achillei, 142.
 Semper terna trinitas d. cuius est potentia prosterne, 185.
 Sentiamus dñe. q. tui perceptionem sacramenti, 120.
 Sicut in b. albani primi anglorum martyris ueneratione, 299.
 Sint tibi o. d. grata n. seruitutis obsequia et hæc, 301.
 Sit dñe. q. b. matheus euangelista n. fragilitatis, 161.
 Sit nobis dñe. q. medicina mentis et corporis, 108.
 Sit nobis dñe. reparatio mentis et corporis caeleste, 118, 137.
 Sit q. dñe. b. iohannes euangelista n., 133.
 Sit tibi dñe. n. deuotionis oblatio acceptabilis ut b., 287.
 Sollemne nobis intercessio b. laurentii martyris q. dñe., 156.
 Sollemni sedulo diuinitus roborati tuæ pictatis, 285.
 Sollemnibus ieuniis expiando suo nos dñe., 3.
 Spes æterne deus cunctorum certa salusque, 59.
 Spes omnium finium terræ et in mari longe qui, 237.
 Spiritum nobis dñe. tuæ caritatis infunde, 75, 99, 100, 177.

- Subiectum tibi populum q. dne. propitiatio, 82, 83, 242.
 Subueniat dne. plebi tuæ dei genitricis oratio, 155, 252.
 Subueniat nobis q. dne. misericordia tua ut, 82, 243.
 Subueniat nobis q. dne. sacrificii præsentis operatio, 187.
 Succurre q. dne. populo supplicanti et opem tuam, 241.
 Sumat ecclesia tua d. b. iohannis baptistæ, 146.
 Sume o. d. benigne has oblationes et concede pro meritis, 208.
 Sumentes dne. cœlestia sacramenta q. clementiam, 113.
 Sumentes dne. dona cœlestia suppliciter, 83, 122.
 Sumentes dne. gaudia sempiterna participatione sacramenti, 303.
 Sumentes dne. perpetua sacramenta salutis tuam, 190.
 Summe o. d. qui uitam b. antistitis tui, 289.
 Sumpsimus dne. celebritatis annue uotiuæ sacramenta, 137, 158.
 Sumpsimus dne. diuina mysteria b. andree festiuitate, 169.
 Sumpsimus dne. pignus redemptionis æternæ, 154.
 Sumpsimus dne. pignus salutis æternæ celebrantes b., 156.
 Sumpsimus dne. sacrarum virginum martyrumque tuarum, 300.
 Sumpsimus dne. sacri dona mysteriæ humiliter, 114, 126.
 Sumpsimus dne ss. tuorum sollemnia celebrantes, 147, 179.
 Sumpta (q. dne.) sacramenta omnia crimina, 12, 21, 251.
 Sumpta q. o. d. uitalis mensæ sacramenta sint, 298.
 Sumpta sacramenta q. dne. crimina n. detergant omnemque, 193.
 Sumpta sacramenta q. dne. nos a peccatis omnibus, 301.
 Sumpta sacrosancta communio b. interueniente, 305.
 Sumpti sacrificii dne. perpetua nos tuitio, 90.
 Sumptis dne. ecclæstibus sacramentis ad redemptionis, 120.
 Sumptis dne. ecclæstibus sacramentis concede propitiis ut, 300.
 Sumptis dne. ecclæstibus sacramentis q. clementiam, 267.
 Sumptis dne. muneribus sacris. intercedente b. archipresule, 302.
 Sumptis dne. sacramentis ad redemptionis, 80.
 Sumptis dne. sacramentis q. ut intercedentibus b., 207.
 Sumptis due. salutaribus sacramentis ad, 85.
 Sumptis muneribus dne. q. ut cum frequentatione, 115, 129.
 Sumpto dne. sacramento suppliciter deprecamur ut, 164.
 Sumptum dne. q. uenerabile sacramentum et præsentis, 3.
 Super hanc hostiam q. dne. in tua descendat, 273.
 Super has q. (hostias dne.) benedictio copiosa, 137, 141, 143, 264.
 Super populum tuum q. dne. interueniente b. bonifatio, 309.
 Supplicationem seruorum tuorum d. miserator exaudi, 158.
 Supplicationibus apostolicis b. mathei euangelista, 161.
 Supplices dne. te rogamus ut his sacrificiis, 86.
 Supplices te rogamus o. d. ut interueniente s. bonifacio, 304.
 Supplices te rogamus o. d. ut interuenientibus ss., 168.
 Supplices te rogamus o. d. ut quos donis, 153, 307.
 Supplices te rogamus o. d. ut quos tuis, 68, 72, 79, 140, 143, 264.
 Supplices te rogamus o. d. ut s. bonifatio intercedente, 309.
 Suppliciter te d. p. o. qui es creator omnium, 181.
 Suscipe clementissime pater hostias placationis et, 190.
 Suscipe dne. animam serui tui ill. quam de ergastulo, 199.
 Suscipe dne. animam serui tui ill. (reuertentem ad te), 199, 200.
 Suscipe clementissime d. munus quod tibi, 305.
 Suscipe dne. fidelium preces cum oblationibus, 106, 166.
 Suscipe dne. munera dignanter oblata et b., 134.
 Suscipe dne. munera propitiis oblata que maiestati, 160.
 Suscipe dne. munera que in b. (agathæ) martyris tue, 137, 173.
 Suscipe dne. munera que in eius tibi sollempnitate, 132, 156.
 Suscipe dne. munera que pro filii tui gloriosa, 109.
 Suscipe dne. preces et hostias ecclesiæ tue pro, 179.
 Suscipe dne. preces et hostias meritis b. fidis uirginis, 268.
 Suscipe dne. preces et munera que ut, 149, 173, 266.
 Suscipe dne. preces n. et clamantium ad te pia, 245.
 Suscipe dne. preces n. pro anima famuli tui ill. ut si, 197.
 Suscipe dne. preces populi tui supplicantis, 123.
- Suscipe dne. propitiis hostias quibus et te placari, 126.
 Suscipe dne. q. munera que tibi offerimus pro famulo, 218.
 Suscipe dne. q. nostris oblata seruitiis et, 77.
 Suscipe dne. q. preces populi tui cum, 19, 100.
 Suscipe dne. q. pro sacri connubii lege munus, 228.
 Suscipe dne. sacrificium cuius te uoluisti, 75.
 Suscipe dne. seruum tuum ill. in bonum habitaculum, 200.
 Suscipe dne. uota labiorum corum et sana interiora, 274.
 Suscipe munera q. dne. exultantis ecclesiæ, 103.
 Suscipe munera q. dne. que tibi de tua, 118.
 Suscipe q. clementer o. d. nostræ oblationis, 12, 22.
 Suscipe q. clementissime d. munia presentis hostiæ, 284.
 Suscipe q. dne. fidelium preces cum oblationibus, 101.
 Suscipe q. dne. hæc salutaria libamina que tibi, 298.
 Suscipe q. dne. hostiam redemptionis humanæ, 247.
 Suscipe q. dne. munera populorum tuorum, 102.
 Suscipe q. dne. munera pro tuorum commemoratione, 132.
 Suscipe q. dne. munera supplicantæ familie que tibi, 295.
 Suscipe q. dne. preces famulorum tuorum cum, 183.
 Suscipe q. dne. preces n. et nro custodice tue, 186.
 Suscipe q. dne. preces populi tui cum, 83.
 Suscipe q. dne. pro anima famuli tui et sacerdotis, 195.
 Suscipe s. trinitas hanc oblationem quam tibi, 9.
 Suscipere digneris confessionem meam s. trinitas dne., 295.
 Suscipiamus dne. misericordiam tuam in medio, 127.
 Suscipiat clementia tua due. q. de. manibus, 20, 301.
- Tantis dne. repleti muneribus presta q. ut et, 115.
 Te dne. s. p. o. æ. d. supplices deprecamur pro spiritu, 201.
 Temeritatis quidem est dne. ut homo hominem, 202.
 Tempora n. q. dne. pio fauore prosequere et quibus, 116.
 Terram tuam dne. quam uidemus n. iniuitatibus, 10, 17.
 Tibi dne. commendamus animam famuli tui ill. ut, 203.
 Tibi dne. sacrificia dicata reddantur que, 119.
 Tibi placitum d. n. populo tuo tribue voluntatem, 106.
 Totum corpus ecclesiæ tuae q. dne. sic benedictio, 214.
 Tribuat nobis q. dne. continuum tua s. presidium, 143.
 Tribune clemens et m. d. in b. testis tui kenelmi, 284.
 Tribune nobis dne. ecclæstæ mense uirtutis, 106.
 Tribune nobis q. o. d. ut dona ecclæstia que, 75.
 Tribune q. dne. ut eum præsentibus immolemus, 67.
 Tribune q. dne. ut per hæc sacramenta que, 108.
 Tribune q. o. d. ut illuc tendat christiane, 101.
 Tribune q. o. d. ut munere festiuitatis hodiernæ, 108.
 Tribulationem n. q. dne. propitiis respice et iram, 242.
 Tu nobis auxilium prestare digneris tu openi tu, 199.
 Tua dne. muneribus altaria cumulamus illius, 146.
 Tua nos dne. medicinalis operatio et a. n., 118, 125.
 Tua nos dne. protectione defende et ab, 83.
 Tua nos dne. q. gratia benedicat et ad uitam, 246.
 Tua nos dne. q. gratia semper preueniat, 124.
 Tua nos dne. sacramenta custodian et contra, 121.
 Tua nos dne. ueritas semper illuminet et, 245.
 Tua nos misericordia d. et ab omni, 92.
 Tua nos q. dne. que sumpsimus sancta, 105.
 Tua nos q. dne. sancta purificent et operationis, 87.
 Tua sacramenta nos d. circumtegant et, 247.
 Tua sancta nobis o. d. que sumpsimus et, 247.
 Tueatur q. dne. dextera tua populum, 90.
 Tuere dne. populum tuum et ab omnibus, 75.
 Tuere dne. populum tuum et salutaribus, 120, 244.
 Tuere dne. q. familiam tuam et spiritualibus, 117.
 Tuere nos (dne. q.) tua ss. sumentes et ab, 10, 187, 188.

Tuere nos superne moderator et fragilitatem n., 246.
 Tuere q. dne. familiam tuam et sacris semper, 283.
 Tuere q. dne. familiam tuam (ut) salutis, 123.
 Tui dne. perceptione sacramenti et a nostris, 77, 168.
 Tui nobis dne. communio sacramenti et, 119.
 Tui nos dne. sacramenti libatio sancta restauret, 75, 128.
 Tuis dne. q. adesto supplicibus et inter mundanæ, 125.
 Tuorum nos dne. largitate donorum et, 77.
 Tuus est dies dne. et tua est nox concede, 247.

Veneranda nobis dne. huius diei festiuitas opem, 155.
 Veni sanctificator o. æ. d. benedic sacrificium, 10.
 Vestibus angelicis induit rex, 59.
 Vide dne. infirmitates n. et celeri nobis, 246.
 Vincula dne. humanæ prauitatis abrumpe, 245.
 Virtute spiritus s. dne. munera n. continge, 113.
 Virtutum caelestium d. qui ab humanis corporibus, 241.
 Virtus summa deus cunctorum, 59.
 Vitalis hostie uerba caro facti delicta refocellati, 274.
 Viuificet nos dne. q. participatio tui s. mysterii et, 185.
 Viuificet nos q. dne. huius participatio s., 120.
 Vnguo oculos scapulas [etc.] de oleo sacrato, 240.

Vnguo te de oleo sanctificato ut salueris in nomine, 233.
 Vnigeniti tui dne. nobis succurrat humanitas ut, 158.
 Vota n. q. dne. pio fauore prosequere ut, 107.
 Vota populi tui dne. propitiatus intende et quorum, 160.
 Vota populi tui propitiatus intende et quorum nos, 168.
 Vota q. dne. supplicantis populi celesti, 68.
 Votina dne. dona que pro b. confessoris episcopi, 152.
 Votina dne. mysteria ss. tuorum sollemnia, 151.
 Votina dne. nota percepimus que sanctorum, 133.
 Vox clamantis ecclesie ad aures dne. q. tuæ, 243.
 Vox n. te dne. semper deprecetur et ad aures, 245.
 Vre igne s. spiritus renes meos et cor meum dne., 182.
 Vt a n. excessibus dne. temperemus tua nos praecpta, 246.
 Vt accepta tibi sint dne. n. ieiunia presta, 114.
 Vt hæc nos cummunione dne. tibi dignos efficiat b., 287.
 Vt nobis dne. terrenarum frugum des, 3.
 Vt nobis dne. tua sacrificia dent salutem b. confessor, 139, 269.
 Vt nos dne. tribuis sollemne tibi deferre, 123.
 Vt perepta nos dne. tua ss. purifcent b. proti et, 159.
 Vt sacris dne. reddamur digni muneribus, 80, 125.
 Vt tua nos dne. sacramenta purgent a crimine, 299.
 Vt tuam dne. misericordiam consequamur fac nos tibi, 245.

II.

INDEX OF PREFACES.

N.B.—All the following Prefaces are introduced either by the words ‘æterne deus’ or by the words ‘per christum dominum nostrum.’

Ad cuius immensam pertinet gloriam ut non, 70.
 Apud quem cum b. apostolorum continuata festiuitas, 148.
 Apud quem semper est præclara uita ss. quorum, 144.
 Apud quem semper est præsens et præclara ss. omnium, 253.
 Audientes diuini sermonis sonum dicentem beati, 292.

Beatae genouefæ natalitia recolentes uere enim huius, 288.
 Beatae ill. natalitia recolentes uere enim huins, 290.
 Beatae praxedis natalicia geminantes uere enim, 288.
 Beati antistitis euthberti merita recolentes quem in, 297.
 Beati apostoli tui et euangeliste iohannis, 132.
 Beati iusti martyrio gloriante cui admirandam gratiam, 289.
 Beati laurentii natalicia repetentes cui fidem, 156.
 Beati leuitæ stephani sacri corporis inuentionem, 208.
 Beati stephani leuitæ simul et martyris, 132.
 Beati uiti martyrio gloriante cui admirandam, 145.

Celebrantes petri apostoli vinculum resolutionem, 269.
 Celebrantes sanctorum natalitia coronatorum qui dum, 166.
 Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus ut famulas, 291.

Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes ut famulos, 14.
 Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes ut famulum, 191.
 Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes ut tuos, 293.
 Clementiam tuam suppliciter obsecrantes ut cum exultantibus,
 165, 265.
 Cui non percunt moriendo corpora n. sed mutantur in melius, 195.
 Cui proprium est ac singulare quod bonus es, 126.
 Cuius bonitas hominem condidit iustitia, 86.
 Cuius clementia ecclesiam sanguine suo redemptam, 288.
 Cuius clementia etiam regibus conceditur martyrii palma, 301.
 Cuius diuinæ natuuitatis potentiam ingenita uirtutis, 63, 64.
 Cuius est una diuinitas æ. maiestas et inseparabilis, 273.
 Cuius gratia b. bonifacium in pontificatum elegit, 308.
 Cuius gratia b. saturninum in sacerdotium elegit, 168.
 Cuius hoc mirificum opus ac salutare mysterium, 115.
 Cuius hodie circumcisio diem et natuuitatis, 66.
 Cuius hodie faciem in confessione præuenimus, 63, 254.
 Cuius immensam misericordiam humillimis precibus imploramus,
 16, 292.
 Cuius incarnatione salus facta est mundi, 127.

Cuius ineffabilis pietas beatissimum maurum leuitam, 288.
 Cuius misericordia inestimabilis sapientia inmarcessibilis, 205.
 Cuius misericordiam exoramus ut qui s. episcopi birini, 307.
 Cuius munere b. martinus confessor pariter et sacerdos, 166.
 Cuius munere b. nedastus confessor et sacerdos et, 288.
 Cuius nos fides excitat spes erigit, 90.
 Cuius nos humanitas colligit humilitas erigit, 91.
 Cuius nos misericordia praeuenit ut bene, 90.
 Cuius omnipotentia deprecanda est misericordia, 189.
 Cuius petimus primi aduentus mysterium ita nos facias, 297.
 Cuius potentia aeternalis est in filio, 16.
 Cuius primum pietatis indicium est, 119.
 Cuius salutiferae passionis et gloriose resurrectionis, 92.
 Cuius uirtus magna pietas copiosa respice de celo, 264.

Deprecantes ut b. confessor birinus ante thronum glorie, 307.
 Diemque natalicium b. pontificis confessorisque tui, 285.

Et ad tuam gloriam s. iusti antistitis tui sollemitatem, 301.
 Et beate martyris tue ill. natalitia praeueniendo, 290.
 Et clementiam tuam cum omni supplicatione, 82.
 Et clementiam tuam pronis mentibus exorare ut per b.. 154,
 155.
 Et clementiam tuam suppliciter exorare ut cum, 162.
 Et clementiam tuam suppliciter obsecrare, 94.
 Et confessionem s. felicis confessoris memorabilem, 134.
 Et deuotis mentibus natale b. mart. tui laurentii, 153.
 Et diem b. agnetis martyrio consecratam, 135.
 Et gloriam tuam dne. profusis precibus exorare ut s., 290.
 Et gloriam tuam profusis precibus exorare ut qui b. benedicti,
 139, 150.
 Et gloriosi ill. ueneranda passione praeuenire cuius, 171.
 Et gloriosi symphoriani martyris pia certamina, 289.
 Et immensam bonitatem pietatis tue, 105.
 Et innumeratas laudes diuinis dare uirtutibus et, 266.
 Et in die festiuitatis hodiernae qua b. iohannes, 146, 264.
 Et in die festiuitatis hodiernae qua b. sextus, 152.
 Et in die sollemitatis hodiernae qua b. laurentius, 153, 265.
 Et in hac beati patris augustini suorumque collegarum, 300.
 Et in hac die quam b. clementis passio consecrauit, 167.
 Et in hac die quam transitu sacro b. confessoris tui, 173.
 Et in hac praecipue die qua filius, 108.
 Et in hac praecipue die quam transiit sacro b., 288.
 Et in hac sollemitate tibi laudis hostias immolare, 288.
 Et in omni loco ac tempore omnipotentiae tue gloriam, 297.
 Et in presenti festiuitate s. martyris tue sabinae, 158.
 Et in presenti festiuitate s. martyris tui ill. tibi, 171.
 Et in presenti festiuitate s. nicomedis, 143.
 Et in pretiosis mortibus paruolorum quos, 133.
 Et maiestatem tuam cernua deuotione exorare, 73.
 Et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus ut animae, 197.
 Et maiestatem tuam indefessis precibus exorare, 106.
 Et maiestatem tuam suppliciter deuotione exorare ut b. (confessorum), 173.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut ecclesiam, 136, 148.
 Et maiestatem tuam suppliciter deuotione exorare ut mentibus, 79.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut non n., 108.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut qui b. ill., 170.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut spiritus, 113.
 Et misericordiae tue medicinae vulnera n. committere, 273.
 Et nos clementiam tuam suppliciter exorare ut, 125.
 Et nos te iugiter conlaudare benedicere, 143.
 Et omnipotentiam tuam iugiter implorare ut in, 291.

Et omnipotentiam tuam iugiter implorare ut nobis, 116.
 Et pietatem tuam indefessis precibus implorare, 101.
 Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere ut haec, 13, 189,
 275.
 Et praeclipe pro meritis b. genitricis et perpetue, 158.
 Et praeclipe pro meritis b. d. genitricis mariae, 266.
 Et praeclipe pro meritis dilecti tui osuualdi tibi, 287.
 Et redemptionis nostra festa recolere, 105.
 Et sursum cordibus erectis diuinum adorare, 65.
 Et te auctorem et sanctificatorem ieunii, 107.
 Et te creatorem omnium de præteritis, 84.
 Et te deuotis mentibus supplicare, 84.
 Et te honorandi patris benedicti gloriosem, 139.
 Et te in omni tempore conlaudare et, 69.
 Et te in ss. martyrum festiuitate laudare qui, 140.
 Et te in ss. tuorum meritis gloriosem conlaudare, 164.
 Et te in ss. tuorum uirtute laudare quibus, 172.
 Et te in tuorum honore sanctorum ill. glorificare qui et, 174.
 Et te in ueneratione sacrarum uirginum exultantibus, 155, 265.
 291.
 Et te incessanter precari ut qui te auctore, 121.
 Et te laudare mirabilem d. in b. apostolis tuis, 138.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. tuis in, 138.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. tuis quos ante, 205.
 Et te supplici deuotione exorare, 88.
 Et te suppliciter exorare ut cum abstinentia, 82.
 Et te suppliciter exorare ut fidelibus tuis, 100.
 Et te suppliciter exorare ut sic nos bonis tuis, 124.
 Et te suppliciter obsecrare ne nos ad, 103.
 Et tibi debitam seruitutem per ministerii, 119.
 Et tibi hanc immolationis hostiam, 70.
 Et tibi laudes debitas pio honore deferre et, 126.
 Et tibi sanctificare ieunium quod nos et, 123.
 Et tibi nouere contriti sacrificium cordis, 117.
 Et tuam clementiam humiliter implorare, 12.
 Et tuam clementiam profusis precibus imploramus ut, 192.
 Et tuam clementiam pronis mentibus exorare ut b. archipresulis,
 300.
 Et tuam clementiam nocibus supplicibus implorare ut b., 154.
 Et tuam cum celebrazione ieunii, 80.
 Et tuam immensam clementiam supplici uoto, 83.
 Et tuam iugiter exorare clementiam, 78, 81.
 Et tuam maiestatem humiliter implorare ut i. xtus., 124.
 Et tuam misericordiam deprecari ut mentibus n., 288.
 Et tuam misericordiam exorare ut te annuente, 118.
 Et tuam misericordiam totis uiribus exorare, 118.
 Et tuam omnipotentiam deuotis precibus implorare, 114.
 Et tuam omnipotentiam incessabiliter praedicare immensamque,
 289.
 Et tuam suppliciter misericordiam, 85.
 Et tui misericordiam muneris postulare, 106.
 Et uenientem natalem b. bonifacii pontificis ac sociorum, 309.
 Exhibentes sollempne ieunium quo b. iohannis bapt., 145, 264.

Gratias agere uota soluere munera consecrare dne., 285.

Humiliter deprecantes ut intercedente b. maria semper, 178.
 Humiliter tuam deprecantes clementiam ut gratiam s., 189, 292.

Illuminator et redemptor animarum, 79, 81.
 Implorantes tue maiestatis misericordiam ut, 291.
 In cuius aduentu cum geminam iusseris sistere, 293.
 In hac die migrationis ad x. sanctissimi sacerdotis, 302.
 In quo ita uirtus antiqui hostis elisa est ut, 284.

- Licet enim castitas uirginis tibi sit ualde amabilis, 291.
- Maiestatem tuam propensius implorantes, 88.
- Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut expulsis, 125.
- Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut famulum, 190, 291.
- Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut openi, 117.
- Maiestatem tuam suppliciter exorantes ut ab ecclesia tua, 292.
- Misericordia dator et totius bonitatis, 87.
- Natalem s. felicis martyris tui debita, 134.
- Nos tibi in omnium ss. tuorum profecti, 265.
- Obsecrantes misericordiam tuam ut squalentes agri fecundis, 292.
- Obsecrantes ut haec atria tuis initianda sacramentis, 220.
- Per mediatorem dei et hominum, 85.
- Per quem discipulis spiritus s. in terra datur, 113, 177.
- Per quem s. et benedictum nomen maiestatis tue, 126.
- Per quem humani generis reconciliationem, 80.
- Per quem nobis indulgentia largitur, 91.
- Per quem pietatem tuam suppliciter petimus, 113.
- Per quem s. et benedictum nomen maiestatis tue, 254.
- Per quem salutis mundi per quem uita hominum per quem, 198, 266.
- Per quem supplices exposcimus ut cuius, 103.
- Per quem te supplices depiccamur ut altare hoc, 219.
- Per quem te immense d. rogamus ut supplicationes n., 175.
- Persoluentes iubilationis et munera sacrantes expiationem, 288.
- Pia deuotione tuam laudantes elementiam qui ss., 291.
- Potissimum in hac die qua transitum s. celebramus, 284.
- Præcipue in die ista in qua filii tui unigeniti a iudeis, 141, 206.
- Pro annua dedicatione tabernacula huius honorem, 290.
- Pro cuius amore gloriosi martyres iohannes et paulus, 147.
- Pro cuius caritatis ardore iste et omnes s. uirgines, 174.
- Pro cuius nomine gloriosus leuita uincens, 136.
- Pro cuius nomine peccarum mortisque contemptum, 137.
- Pro cuius nomine ueneranda confessione b. martyr, 140.
- Pro cuius nominis confessione b. mart. geruasius, 145.
- Propitiare supplicationibus n. et miserere fidelibus famulis, 191.
- Quamuis enim illius sublimis angelicae substantiae, 177, 266.
- Quem b. eustachius mirabiliter meruit agnoscere, 289.
- Quem in hac nocte inter sacras epulas increpantem, 94, 256.
- Quem iohannes precessit nascendo et in, 129.
- Quem pro salute hominum nasciturum gabriel, 128.
- Qui ad insinuandum humilitatis sua, 84.
- Qui ceteritate sacerdotii sui omnes tibi, 120.
- Qui ascendens super omnes caelos, 111, 262.
- Qui beato archipresuli et martyri tuo alfego in, 302.
- Qui b. martyri tuo uirtutem in confessione, 289.
- Qui beatum albanum hodierna die martyri gloria, 299.
- Qui b. augustinum confessorem tuum et scientie, 269, 289.
- Qui b. birinum confessorem tuum nobis doctorem, 287.
- Qui beatum dunstanum confessorem tuum praeclestisti, 285.
- Qui beatum petrum apostolum pietatis respexit intuitu, 292.
- Qui continuatis xl. diebus et noctibus, 75.
- Qui corporali ieiunio uitia compromis, 3, 74, 235.
- Qui crucem ascendit sanguinem fudit et omnem, 159.
- Qui cum unigenitus tuus in substantia n. mortalitatis, 254.
- Qui cum unigenito filio tuo et spiritu s. unus, 115, 176, 262, 266.
- Qui das escam omni carni et nos, 76.
- Qui de uirgine nasci dignatus per passionem, 106.
- Qui delinquentes perire non patenis, 81.
- Qui dissimulatis humanæ fragilitatis peccatis sacerdotii, 181.
- Qui dissimulatis peccatis humanæ fragilitatis nobis, 291.
- Qui dum b. libertii mart. merita gloria ueneramur, 154.
- Qui dum lib. inter n. penitudinis satisfactionem suscipit, 181.
- Qui ecclesie tue filios b. hieronymi facis doctrinis, 162.
- Qui ecclesie tue filios sicut non cessas erudire, 115.
- Qui ecclesiæ tuam in ar. ostolice soliditate, 141, 290.
- Qui ecclesiæ tuam in apostolicis tribuisti consistere, 169, 263, 265, 290.
- Qui ecclesiæ tuam in tuis fidelibus ubique pollutem, 161, 171.
- Qui ecclesiæ tuam sempiterna pietate non deseris, 290.
- Qui ecclesiæ tuam sempiterna pietate non deseris, 156, 264, 265.
- Qui es iustorum gloria et misericordia peccatorum, 12, 190, 291.
- Qui es omnium corona ss. quicunque concedis triumphum, 283.
- Qui es sanctificator et institutor abstinentiæ, 128.
- Qui est dies a temis lux indeficiens, 87.
- Qui famulos tuos igitur corporaliter uerberas ut mente, 193, 293.
- Qui feederis nuptiarum blando concordia ingo et, 228, 293.
- Qui fragilitatem n. non solum misericorditer (donis), 15, 184.
- Qui generi humano nascendo subuenit, 109.
- Qui genus humanum preuaticione, 69.
- Qui glorificaris in tuorum confessione ss., 134.
- Qui humanum genus de profundo mortis cripiens, 156.
- Qui ideo malis præscientiis nos flagellas ut ad bona, 187.
- Qui illuminatione sue fidei tenebras expulit, 86, 255.
- Qui in alimentum corporis humanarum, 77.
- Qui in omnium ss. tuorum es profectione, 20.
- Qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis, 222, 259.
- Qui innocens pro impiis uoluit pati, 92.
- Qui ieiunii obseruatione et eleemosynatum, 78.
- Qui ieiunii quadragesimalis obseruatione, 84.
- Qui inspicis cogitationum secreta et omnis n. mentis, 177.
- Qui iustis presto es supplicationibus miserere, 11.
- Qui iusto piisque moderamine et pro, 122.
- Qui mundum per ss. doctores ad uere fidei agitionem, 254.
- Qui nobis in x. unigenito filio (tuo) dno. n. spem, 207, 266, 293.
- Qui non solum peccata dimittis sed ipsos etiam, 129.
- Qui nos assiduis martyrum passionibus consolari et, 168.
- Qui nos castigando sanas et refouendo, 120.
- Qui nos de donis honorum temporalium, 120.
- Qui nos ideo collectis terra fructibus, 122.
- Qui nos per paschale mysterium edocuit, 102.
- Qui nostri saluatoris hodie lux uera, 254.
- Qui ob animorum medelam ieiunii, 80.
- Qui oblatione sti corporis remotis sacrificiorum, 101.
- Qui omne genus humanum callida diri serpentis, 283.
- Qui omne genus humanum calliditate antiqui serpentis, 286.
- Qui peccantium non uis animas perire, 82.
- Qui peccato primi parentis hominem, 66.
- Qui per b. marie uirginis partum ecclesie tue, 71, 262, 263.
- Qui per incarnationis uerbi mysterium noua mentis, 254, 262.
- Qui per passionem crucis mundum redemit, 141, 159, 263.
- Qui perfici in infirmitate uirtutem et humani, 167.
- Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis, 109, 262.
- Qui precursorem filii tui tanto munere ditasti ut, 157, 265.
- Qui pro amore hominum factus in similitudinem carnis, 182.
- Qui pro nobis aeterno patri ade, 59, 96, 258.
- Qui pro redemptione ac salute humani, 17.
- Qui promissum spiritum paraclytum super, 112.
- Qui properante iacob sub felicitatis commoda itinera, 292.
- Qui propterea pumi errantes et clementer, 124.
- Qui rationabilem creaturam ne temporalibus, 72.
- Qui sacramentum paschale consummans, 111.
- Qui salutem (humanæ generis) in ligno crucis constitisti, 178, 266.

Index of Prefaces.

Qui (cui) sanctis tuis kylianio et sociis eius tantam, 309.
 Qui sanctorum martyrum dionysii rustici et eleutherii, 163, 297.
 Qui sanctorum martyrum tuorum pia certamina ad copiosam, 172.
 Qui sanctorum tuorum germani remigii uedasti et baunis, 289.
 Qui sanctorum tuorum patrocinia tecum ita in aeterna, 283.
 Qui sanctos tuos semper misericordia et subsequeris, 282.
 Qui sanctum confessorem presulemque tuum dunstanum pro, 298.
 Qui secundum promissionis tuae incomparabilem ueritatem, 102.
 Qui secundum promissionem tuam dñe. ineffabile, 169.
 Qui semper paratus es tribuere quod ipse iubes, 274.
 Qui sic nos tribus sollemne tibi deferre, 89.
 Qui sic tribus ecclesiam tuam ss. commemoratione proficere, 289.
 Qui solus habes immortalitatem et lucem habitas, 209.
 Qui spiritus s. infusione repleuit corda, 112.
 Qui subiectas tibi glorificas potestates suscepit q. propitiis, 293.
 Qui tui nominis agnitionem et tuae potentie, 176.
 Qui tuo incenerrabili munere prestitisti ut, 127.
 Qui uicit diabolum et mundum hominesque, 123.
 Qui ut de hoste generis humani maior uictoria, 64, 266.
 Quia competenter atque salubriter, 77.
 Quia cum laude n. non egeas gratia tibi, 122.
 Quia cum unigenitus tuus in substantia, 67, 71.
 Quia licet in omnium ss. tuorum tu sis dñe. protectione, 151.
 Quia licet nobis semper salutem operetur diuini, 150.
 Quia nostri saluatoris hodie lux, 64, 254.
 Quia notam fecisti in populis misericordiam, 67, 68.
 Quia per ea que conspiciuntur instruimur, 72.
 Quia per incarnati uerbi mysterium nona, 64.
 Quia sic tribus ecclesiam tuam s. gregorii, 139.
 Quia tu es mirabilis in omnibus ss. tuis quos et, 164, 290.
 Quia tu in n. semper faciens infirmitate, 120.
 Quo moriente illuminata sunt tartara quo resurgentे, 251.
 Quoniam a te constantiam fides a te uirtutem, 142.
 Quoniam adest nobis dies magnifici uotiuu mysterii, 169.
 Quoniam adest nobis iocunda et uotiuu presentis, 286.
 Quoniam cognoscimus quanta apud te sit praelara uita, 161.
 Quoniam fiducialiter laudis tibi hostias immolamus, 157.
 Quoniam illa festa remeant quibus n. mortalitatis, 116.

Quoniam martyris b. sebastiani pro, 135.
 Quoniam quanuus humano generi mortis inlata conditio, 293.
 Quoniam sanctorum quoque remigii atque germani, 297.
 Quoniam supplicationibus n. misericordiam tuam confidimus, 289.
 Reuerentie tua dicato ieiunio gratulantes que ueneranda, 165, 265.
 Salua nos ex ore leonis saeuissimi qui rugiens circuit, 292.
 Sancti michahelis archangeli merita praedicantes, 162, 265.
 Sanctorum confessorum tuorum dñe. sollemnitatem, 290.
 Semperque uirtutes et laudes tuas labiis, 68.
 Sponsum uirginum et uirginitatis auctorem regem martyrum, 297.
 Sub eius potestatis arbitrio omnium regnorum, 186, 292.
 Suppliciter implorantes ut nos ab omnibus peccatis, 266.
 Suppliciter te implorantes ut et delicta n. miseritus, 291.
 Te deprecantes ut beati augustini [erased], 299.
 Te dñe. suppliciter exorare ut gregem tuum pastor, 147, 148,
     263, 264.
 Te in tuorum apostolorum glorificantes honore qui et illis, 164.
 Te laudare mirabilem deum in omnibus, 67.
 Te laudare te benedicere qui das escam, 18.
 Teque in ss. tuorum confessionibus laudare in cuius, 158, 159.
 Teque maxime hodie in huius b. famuli tui guthlacii, 282.
 Te quidem omni tempore sed in hac potissimum nocte, 99, 262.
 Te suppliciter exorantes ut sic nostra, 88.
 Te toto corde suppliciter exorantes ut prateritorum, 187.
 Tibi enim festa sollemnitas tibi dies sacrae celebratur, 156.
 Tibi igitur preces supplices fundimus et maiestatem tuam, 293.
 Tu etenim dñe. non solum maiestati tuae fabricari, 220.
 Tuam magnificentiam. etc. [erased]. 298.
 Tuamque in ss. tuorum cornelii simul et cypriani, 165.
 Tuamque misericordiam suppliciter exorare, 83.
 Verum atermunque pontifice et solum sine, 117.
 Votiuam b. pontificis athelwoldi translationem, 287.
 Votiuam b. pontificis martini translationem pia, 288.
 Ut quia tui est operis si quod tibi placitum, 108.

III.

INDEX OF BENEDICTIONS AND EXORCISMS.

- Ab omni malo defendat nos dñs. Amen, 7.
 Ab omni malo te liberet et dextera, 9.
 Accendat in nobis dñe, uim sui amoris, 88.
 Adesto dñe, supplicationibus n. et hanc dominum serenis, 225.
 Adesto dñe, supplicationibus n. et hunc famulum tuum, 226.
 Adesto q. o. d. honorum dator ordinum distributor, 213.
 Adsit dñe, huic lauacro tue uirtutis operatio et, 236.
 Aeternam ac iustissimam pietatem tuam, 130.
 Auctor uite natus ex virgine misereatur, 6.
- Beati martyris sui .iil. intercessione uos, 171.
 Benedic dñe, creaturam istam .iil. ut sit remedium, 250.
 Benedic dñe, dona tua que de tua largitate, 7.
 Benedic dñe, et has creaturas fontis lactis et, 224.
 Benedic dñe, et hos fructus nouos uite, 152.
 Benedic dñe, fortitudinem principis n. et opera, 231.
 Benedic dñe, hanc creaturam nouam panis sicut, 224.
 Benedic dñe, hanc cruem tuam ex qua eripuisti, 225.
 Benedic dñe, hos fructus nouos uite uel fabae, 224.
 Benedic dñe, hunc elementissimum regem cum, 8.
 Benedic dñe, hunc presulem principem qui regna, 231.
 Benedic te d. cali adiunct te x., 9.
 Benedicte te d. p. sancte te filius illuminet te spiritus, 240.
 Benedicat tibi dñs, custodiensque te sicut te, 9, 249.
 Benedicat nobis dñs, b. martyrum suorum, 172.
 Benedicat nobis dñs, et custodiat uos, 248.
 Benedicat nobis dñs, qui b. virginis .iil. concessit, 174.
 Benedicat nobis o. d. b. iohannis bapt., 146.
 Benedicat nobis o. d. cui et ieunii maceratione, 91.
 Benedicat nobis o. d. qui per unigeniti, 141.
 Benedicat nobis o. d. qui quadragenarium, 76.
 Benedicat nobis o. d. qui uos b. petri, 148.
 Benedicat uos d. omni benedictione celesti sanctosque, 211.
 Benedicat uos d. qui per unigeniti sui passionem, 93, 258.
 Benedicat uos o. d. cuius unigenitus hodierna, 109.
 Benedicat uos o. d. hodierna interueniente, 100.
 Benedicat uos o. d. ob cuius paraclyti, 111.
 Benedicat uos o. d. uestramque ad supernam, 64.
 Benedicat uos o. d. qui uos gratuiter, 105.
 Benedico te creatura panis in nomine patris et, 224.
- Commune uotum permaneat communis oratio prosequatur, 215.
 Concedat nobis o. d. munus sue benedictionis, 248.
 Concede q. o. d. et famulum(am) tuum(am) quem ad regimen, 227.
 Consecramus et sanctificamus hanc patenam ad, 220.
 Consecrare et sanctificare digneris dñe, patenam hanc, 221.
 Consecrantur manus iste per istam unctionem et, 215.
 Consolare dñe, hanc famulam tuam .iil. uiduitatis maore, 227.
 Corpus tuum in seruitio suo custodire et, 9.
 Creator et conseruator humani generis, 131.
 Creaturam suam x. filius d. benedicat, 8.
 Cunctis pro nobis intercedentibus ss. salvator, 7.
- Dei p. o. misericordiam dilectissimi fratres deprecemur, 226.
 Deprecamur dñe, clementiam pietatis tuae ut, 225.
 Det nobis dñs, munus sue benedictionis et replete, 248.
 Deum patrem o. suppliciter deprecamur ut hunc famulum, 211, 212.
 Deuotionem uestram dñs, dignarint intendat et sua, 248.
 Deus ad cuius sepulchrum cum aromatibus, 131.
 Deus angelorum d. archangelorum, d. prophetarum, d., 233.
 Deus benedictionis indultor qui ministerium quod salomon, 221.
 Deus bonarum uirtutum et omnium benedictionum largus, 226.
 Deus cali terreque dominator qui das escam omni, 205.
 Deus castitatis amator et continentiae conseruator, 227.
 Deus castorum corporum benignus inhabitator et, 227.
 Deus conditor et defensor generis humani qui hominem, 234.
 Deus cuius filius pro salute generis humani de, 205.
 Deus cuius unigenitus hodierna die discipulis, 103.
 Deus dei filius ab aeterna morte nos, 6.
 Deus dei filius quem uenturum colimus det, 7.
 Deus dei filius qui hodie a mortuis resurgere, 6.
 Deus dei filius qui hodierna die celos ascendit, 7.
 Deus d. filius qui hodierna die de virgine, 6.
 Deus dei filius qui hodierna die discipulis suis, 7.
 Deus dei filius qui hodierna die mundo, 6, 10.
 Deus electorum fortudo et humilitudo celsitudo, 230.
 Deus fons salvationis et origo benedictionis, 19.
 Deus honorum omnium d. omnium dignitatum que, 217.
 Deus incrementorum omnium et profectuum spiritalium, 260.
 Deus institutor cunctorum qui per moysen famulum, 229.
 Deus inuitae uirtutis auctor et insuperabilis, 250.
 Deus inuitae uirtutis triumphator et omnium rerum, 215.
 Deus lumen uerum qui unigenitum suum hodierna, 67.
 Deus omnipotens s. trinitas misereatur nostri que, 7.
 Deus omnipotens sub cuius invocatione altarium in, 220.
 Deus pacis et dilectionis hodie natus sit cum, 6.
 Deus pacis et dilectionis maneat semper cum, 269.
 Deus p. n. d. uniuersae conditoris ueritas te supplices, 235.
 Deus perpetuitatis auctor dux uirtutum omnium, 230, 231.
 Deus qui ad hoc in iordanis alueum sanctificatus, 225.
 Deus qui ad präsentium quadragesimalium, 85.
 Deus qui ad salutem humani generis maxima queaque, 250.
 Deus qui b. stephanum protomartyrem coronauit, 132.
 Deus qui de ecclesie sue intemerato utero, 99.
 Deus qui dispersa congregas et congregata, 90.
 Deus qui diuersa ad tabernacula federis, 131.
 Deus qui es conlator sacrorum magnificus dignitatum, 213.
 Deus qui hodierna die discipulorum mentes, 112.
 Deus qui humani generis ita es conditor ut sis etiam, 235.
 Deus qui inuisibili potentia sacramentorum tuorum, 236.
 Deus qui non mortem sed penitentiam desideras, 204.
 Deus qui nos ad delicias spirituales semper, 7.
 Deus qui per b. maria uirginis partum genus, 155.
 Deus qui potestate uirtutis tuae de níbilo cuncta fecisti, 228.
 Deus qui resurrectionem unigeniti sui nobis contulit, 105.

Index of Benedictions and Exorcisms.

Deus qui ss. suis semper adiuuat ipse te, 9.
 Deus qui temporibus noe famuli tui, 90.
 Deus qui uestimentum salutare et indumentum a terme, 226.
 Deus qui uirtute s. spiritus tui imbecillarum mentium, 223.
 Deus qui uos b. iohannis bapt. concedit, 157.
 Deus qui nos in apostolicis tribuit consistere, 170.
 Deus sanctificationum o. dominator cuius pietas sine, 220.
 Deus sine quo nihil potest benedici uel, 131.
 Deus uerus et homo uerus natus ex uirgine nos, 6.
 Dignare dñe. calicem istum in usum ministerii tui, 221.
 Dignare dñe. d. o. rex regum et dns. dominantium, 221.
 Dominator dñe. d. rex unctus auctor unguentis, 260.
 Domine d. creator celi et terre rex regum et dns., 204.
 Domine d. o. cui assistunt omnes exercitus, 131.
 Domine d. o. omnium benedictionum largus, 131.
 Domine d. o. p. dñi. n. i. x. qui dignatus es hunc famulum, 229.
 Domine i. x. qui illuminas omnem hominem uenientem, 203.
 Domine o. x. qui ex quinque panibus et duobus piscibus, 224.
 Domine sancte spei fidei gratie profectuum muneratur, 215.
 Domine s. p. o. a. d. benedicere digneris famulum, 212, 213.
 Domine s. p. o. a. d. sanctificare digneris, 203.
 Domine s. p. o. a. d. exaudi nos lumen indeficiens, 223.
 Domine s. p. o. a. d. honorum omnium auctor et distributor, 214.
 Domine s. p. o. a. d. in nomine tuo et filii tui, 223.
 Domine s. p. o. a. d. misericordiam tuam supplices, 221.
 Domine s. p. o. a. d. osanna in excelsis pater dñi. n., 234.
 Domine s. p. o. a. d. p. dñi. n. i. x. cuius antiquitas, 237.
 Domine s. p. o. a. d. per impositionem scripturæ huius, 235.
 Domine s. p. o. a. d. qui eaelum et terram mare, 224.
 Domine s. p. o. a. d. qui per i. x. filium tuum in, 212.
 Domine s. p. o. a. d. qui per iniurias tuas, 225.
 Domine s. p. o. a. d. uirtutem tuam totis exoro, 233.
 Dominum d. celi et terre conditorem dilectissimi, 221.

Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet, 222.
 Eligunt te fratres tui ut sis lector in domo dei, 212.
 Emittre dñe. spiritum s. tuum paraclitum de celis in, 222, 257.
 Ephphatha quod est aperire in odorem suavitatis tu, 238.
 Exaudi dñe. preces n. et iter famuli tui //, 9.
 Exaudi dñe. preces n. et super hunc famulum, 213.
 Exaudi nos d. salutaris n. et super hunc famulum, 214.
 Exaudi nos dñe. s. p. o. a. d. et mittere dignare, 239, 250.
 Exaudi nos dñe. s. p. o. a. d. ut si qua sunt aduersa, 225.
 Exorcizo te creatura aquæ in nomine d. p. o., 250.
 Exorcizo te creatura olei in nomine d. p. o. et in, 260.
 Exorcizo te creatura olei per d. p. o. qui fecit celum, 259.
 Exorcizo te creatura salis in nomine d. p. o. et in, 235.
 Exorcizo te creatura salis per deum uiuum per, 249.
 Exorcizo te immundissime spiritus omnisque incursio, 257.
 Exorcizo te omnis immundissime spiritus, 130.
 Exultet iam angelica turba celorum exultent, 223.
 Exultet iam angelica turba exultent diuina, 96.

Hæc commixtio liquorum fiat omnibus perunctis, 259.

Immensam clementiam tuam o. a. d. humiliter, 249.
 In diebus eius oriatur omnibus æquitas et iustitia, 230.
 In nomine s. et unice trinitatis quod, 8.
 In nomine s. trinitatis et unice diuinitatis accipe, 215.
 In tuo nomine d. p. o. et i. x. filii tui dñi. n., 257.
 Inclinet dns. aurem suam ad preces uestras, 248.
 Intercedente pro nobis s. d. genitrice maria auxilietur, 7.
 Intercedentibus pro nobis x. apostolorum meritis, 7.

| Intercedentibus pro nobis x. confessorum meritis, 7.
 Intercedentibus pro nobis x. martyrum meritis, 7.
 Ipse nos benedicat in terris qui hodie nasci, 6, 9.
 Medlam tuam deprecor dñe. s. p. o. a. d. qui subuenis, 233.
 Mentem tuam illuminet sensum tuum custodiat, 9.
 Multiplicet in nobis dns. copiam sue benedictionis, 248.
 Nec te latet satanas imminere tibi penas imminere tibi, 237.
 Nos d. et nostra benedicat pocula xthus., 8.
 Omnipotens deus caelesti uos protectione circumdet, 249.
 Omnipotens d. cuius unigeniti aduentum, 129.
 Omnipotens d. cuius unigenitus hodierna die ne, 66.
 Omnipotens d. det tibi de rore cali et de pinguedine, 231.
 Omnipotens d. deuotionem nostram dignanter intendat, 107.
 Omnipotens d. dexterie sue perpetuo circumdet, 249.
 Omnipotens d. dies uestros in sua pace disponat, 249.
 Omnipotens d. digerat uobis per intercessionem, 132.
 Omnipotens d. ieiuniū ceterarumque uirtutum, 79.
 Omnipotens d. ieiuniorum uestrorum uictimas, 82.
 Omnipotens d. nostra benedicere dignetur, 8.
 Omnipotens d. pro cuius unigeniti ueneranda, 133.
 Omnipotens d. qui dixit qui me confessus, 74, 238.
 Omnipotens d. qui in nomine unigeniti sui misit, 239.
 Omnipotens d. qui incarnatione unigeniti sui mundi, 63.
 Omnipotens d. qui unigenitum suum hodierna, 71.
 Omnipotens d. sua uocem clementiam benedicat et, 248.
 Omnipotens d. uiuera uobis aduersantia, 249.
 Omnipotens d. uos placido uultu respiciat, 130.
 Omnipotens dominator x. qui secundum aduptionem, 6.
 Omnipotens dominus det uobis copiam benedictionis, 173.
 Omnipotens mitissime d. respice propitiis preces n. et, 239.
 Omnipotens sancta trinitas manibus n. opem tue, 222.
 Omnipotens s. d. a cuius facie cæli distillant, 233.
 Omnipotens s. d. adesto magne pietatis tue, 236.
 Omnipotens s. d. fons lucis et origo bonitatis qui, 212.
 Omnipotens s. d. insere te officiis n. ut haec uaseula, 225.
 Omnipotens s. d. parce metentibus propitiare, 204.
 Omnipotens s. d. p. dñi. n. i. x. respicere dignare super, 235.
 Omnipotens s. d. p. dñi. n. i. x. te supplices exoramus, 233.
 Omnipotens s. d. qui moysem famulum tuum, 204.
 Omnipotens s. d. qui per lignum perditum mundo, 225.
 Omnipotens s. d. qui regenerare dignatus es hunc, 222.
 Omnipotentem d. et dñm. n. notis exultantibus deprecemur, 220.
 Omnium ss. suorum meritis eruat nos dns., 7.
 Oramus te dñe. d. n. ut carcus iste in honorem, 223.
 Oremus d. ac. dñm. n. ut super serum suum //, 213.
 Oremus dilectissimi d. p. o. ut super hunc famulum, 213, 214.
 Oremus dilectissimi fratres dñm. n. i. x. pro hoc famulo, 226.
 Oremus dilectissimi fratres ut dns. d. n. calicem suum, 221.
 Oremus dñm. n. o. qui incomprehensibilem unigeniti, 259.
 Oremus fratres carissimi ut d. o. hoc ministerium, 222.
 Oremus fratres ut d. et dns. n. i. x. nos et electum, 215.

Pater sanete o. d. qui per dñm. n. i. x. ab initio, 217.
 Per intercessionem sanctæ dei genitricis in suo, 7.
 Per istam unctionem et dñi. benedictionem mundentur ab, 240.
 Petimus s. p. o. a. d. ut respicere digneris super, 205.
 Populi tui q. dñe. propitiare peccatis et totius, 198.
 Preceamur ergo te dñe. ut nos famulos tuos omnem, 224.
 Preces n. q. dñe. clementer exaudi et hunc electum, 235.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et inclinato super, 217.

Index of Benedictions and Exorcisms.

333

Protege dñe. d. n. et fragilitati n. necessariam, 7.
Purificet o. d. tui cordis arcana et benedictioni, 10.
Purificet o. d. uestrorum cordium arcana et, 249.

Qui mutauit aquam in uina falerna, 8.
Quod nobis est appositum d. filius benedicat, 8.

Redemptor humani generis hodie natus consernet, 6.
Refice nos dñe. donis tuis et opulentie tuae, 7.
Regnans cum patre natus ex matre x. nos, 6.
Respicte dñe. propitius super hanc famulam tuam, 227.
Rex regum et dominus dominantium da pacem, 7.
Rex regum hodie natus nos custodire dignetur, 6.
Rogamus te dñe. s. p. o. a. d. miserere famulo tuo, 237.
Rogamus te dñe. s. p. o. a. d. ut digneris benedicere, 225.

Saluator mundi natus ex uirgine nos saluare, 6.
Saluator mundi pro nobis passus et a morte, 6.
Sanetifica dñe. poma et uices nucleosque et, 224.
Sanctorum confessorum suorum, i. meritis nos, 173.
Seruus suis apposita a dño. sint benedicta, 8.
Signat te dñs. signo crucis in uitam a eternam in, 229.
Spes omnium finium terre et in mari longe qui ss., 237.

Te deprecamur o. d. ut benedicas hunc fructum, 224.
Te innocamus dñe. s. p. o. a. d. super hanc famulam, 227.
Te innocamus dñe. s. p. o. a. d. ut hunc famulum, 230.
Tua nos dñe. dona reficiant et tua, 7.

Veniat ergo o. d. super hoc incensum, 131.

IV.

INDEX OF PASSAGES OF SCRIPTURE.

GEN.	xxiv. 7	PAGE	MARC.	xi. 22-25	PAGE	IOAN.	xvi. 20-22	PAGE
EXOD.	xv. 27—xvi. 10	255	MARC.	xi. 22-26	14	ROM.	vii. 14-25	11
ECCLUS.	xxxvi. 1-10	14	MARC.	xiii. 33-37	12	ROM.	xi. 33-36	209
IER.	xiv. 1-8	10	LUC.	xii. 32-34	253	I COR.	x. 12-13	188
IER.	xvii. 7-10	17	LUC.	xii. 54-56	11	2 THESS.	iii. 13-18	15
2 MAC.	i. 2-5	14	LUC.	xv. 1-7	13	1 TIM.	iii. 1-7	216
MAT.	vii. 18-21	17	LUC.	xviii. 9-14	11	HEB.	v. 1-6	253, 266
MAT.	x. 7-15	16	LUC.	xix. 1-10	18, 263	IAC.	v. 16-20	13
MARC.	i. 40-42	209	LUC.	xxii. 24-30	217	APOC.	xxi. 2-5	18
MARC.	vi. 6-13	266	IOAN.	xiv. 27-31	15	APOC.	xxi. 9-27	263

V.

INDEX OF SUBJECT MATTERS.

Abbate missa pro, 182.	Alba, 59.	Anglo-Saxon Church, independence of, xxiv.
Abbatis uel abbatissae consecratio, 227.	All Saints, feast of, xxxv, xxxvi, xxxix, xlvi, xlvii, lii, lv, 165, 265, 295.	Animalium pro peste missa, 187.
Abbreviations, xxx.	Altaris consecratio, 220, 221.	Anniuersario ecclesie missa, 18; benedictio, 19.
Accents, use of, xxix.	Altaris reconciliatio, 229.	Annotina pascha, xxxvii, xl, lxiii, 105, 308.
Acolyti ordinatio, 212.	Amico missa pro, 189, 190, 268, 274, 291.	Annuli benedictio, 131.
Ad te leuauit, xxii.	Ampulla, 257, 258, 259, 260.	Anulus, 215.
Adoration of the cross. <i>See</i> Crucis.	Ampullæ benedictio, 131.	Apis similitudo, 97.
Agapem oratio ad, 226.	Angelorum suffragia ad postulanda missa,	Apologia sacerdotis, 175, 295, 296.
Agenda mortuorum, 198, 207. <i>See</i> De-	177.	
functis.		

Index of Subject Matters.

Apostolicus, 261.
 Aquæ benedictio, 250.
 Aquæ exorcismus, 250.
 Aqueminalis, 213.
 Archidiaconus, 211, 212, 255, 259, 261.
 Archiepiscopum orationes super, 232.
 Aspersio, 219, 226, 237, 239, 250, 256.
 Assumption, feast of the, xxxix, xl, xlii, 155.
 Athleta (adtheleta), 288.

Baculi benedictio, 131.
 Baculus, 216.
 Balsamum, 259.
 Baptismi ordo, 236.
 Barbas tondendas oratio ad, 226.
 Barren woman, prayers for a, lxxviii, 229.
 Basilica dedicatio, 218, 290.
 Bee the, simile of, 97.
 Belli missa in tempore, 185, 293.
 Benedictio acolyti, 212.
 Benedictio ad generalem cultum ecclesiæ, 131.
 Benedictio ampullæ, 131.
 Benedictio anuli, 131.
 Benedictio aquæ, 250.
 Benedictio baculi, 131.
 Benedictio carnis, 100.
 Benedictio cerci, 96.
 Benedictio cœrorum, 203, 204.
 Benedictio cinerum, 204.
 Benedictio crucis, 225.
 Benedictio diaconi, 215.
 Benedictio domus, 225.
 Benedictio exorcistæ, 212.
 Benedictio fabæ, 224.
 Benedictio fontis, 224, 225, 236.
 Benedictio frugum, 224.
 Benedictio generalis, 250.
 Benedictio hominis, 9.
 Benedictio ignis, 203.
 Benedictio in anniversario ecclesiæ, 19.
 Benedictio laetis, 224.
 Benedictio lectoris, 212.
 Benedictio nucleum, 224.
 Benedictio olei, 257.
 Benedictio ostiarii, 211.
 Benedictio palmarum, 90, 205, 255.
 Benedictio panis, 224.
 Benedictio pomorum, 224.
 Benedictio pro iter agentibus, 9.
 Benedictio putei, 225.
 Benedictio ramorum, 255.
 Benedictio regis, 8, 249.
 Benedictio regis in tempore synodi, 9.
 Benedictio regis nouiter electi, 230.
 Benedictio salis, 235, 249.
 Benedictio sponsarum, 229.
 Benedictio stolarum, 215.
 Benedictio subdiaconi, 213.
 Benedictio thuribuli, 131.
 Benedictio thymiamatis, 131.
 Benedictio tintinnabuli, 6.

Benedictio uasorum, 225.
 Benedictio uestium, 226.
 Benedictio uiduæ, 227.
 Benedictio uini, xlvi, 224.
 Benedictio virginis, 227.
 Benedictio uxæ, xlvi, 153, 224.
 Benedictionals, Ixiv.
 Benedictiones quotidiane, 248.
 Benedictiones uariae, 6.
 Benedictiones, xxxvii, xli, Ixiv.
 Bishops, consecration of certain, lxi, 1, 2.
 Bishops, election of, xxiv.
 Bissexus dies, 21.
 Bodleian Library, MSS. in, xxiii, xxviii.
 Book of Derby, The Red, xix, 271.
 Book of St. Cuthbert, 302.
 Book of St. Guthlac, 276.

Calicis consecratio, 221.
 Calix, 258.
 Campana. *See* Tintinnabulum.
 Candela, 261.
 Candelabrum, 256, 258, 259, 261.
 Canon missæ, 6o.
 Canonization, mode of, xxiv.
 Capillaturam oratio ad, 226.
 Caritate de s. missa, 176, 291.
 Cainis benedictio, 100.
 Casula, lviii, 59, 258, 261.
 Catechumenum faciendum ordo ad, 235; orationes super, 233.
 Cerei ardentes, 258.
 Cerei (orum) benedictio, 96, 203.
 Ceroferarius, 212.
 Chrismæ, 219, 238, 258, 259, 260, 261.
 Chrismalis, 5, 238, 258.
 Chrismatis consecratio, 222, 259, 260.
 Cinerum benedictio, 204.
 Cingulum, 59.
 Circumcision, feast of the, xl, 23, 66.
 Clericum faciendum oratio ad, 226.
 Cœmertiis missa in, 198.
 Cœna domini, lvii, 92, 222, 258.
 Colophon, 1.
 Colours ecclesiastical, lviii, 261.
 Commemoratio sanctorum, 203.
 Commendatio anime, 203.
 Commune sanctorum, 170.
 Communio infirmorum, 241.
 Communion immediately after baptism, 238.
 Communion in both kinds, lxiii; in water, lxiv, 241.
 Communion in one kind, lxiv, 96, 260.
 Communion of the sick, lxiv, 241.
 Computus ecclesiasticus, 22, 35–58.
 Confitentibus peccata missa pro, 190.
 Coniugandis oratio pro, 228.
 Consecratio abbatis uel abbatissæ, 227.
 Consecratio altaris, 220, 221.
 Consecratio calicis, 221.
 Consecratio chrismalis, 222.
 Consecratio chrismatis, 259, 260.

Consecratio corporalis, 221.
 Consecratio ignis et ceræ, 223.
 Consecratio patenæ, 220; et calicis, 221.
 Consecratio tabule, 220.
 Contentione missa in, 184.
 Contractions, xxx.
 Cordis emundatione de missa, 177.
 Corporalis, 258.
 Corporalis consecratio, 221.
 Corpus Christi College, Cambridge, missal, 294.
 Creed, form of, 275.
 Crismalis. *See* Chrismalis.
 Crucis adoratio, 96, 261, 262.
 Crucis benedictio, 225.
 Crucis exaltatio, xxxv, xxxvii, xlvi, 31, 159.
 Crucis inuentio, xxxv, xxxvi, xlvi, 27, 141, 206, 263.
 Crucis missa in honore s., 178.
 Crucis processio, 256, 258, 259.
 Crucis signum, 237.
 Cultus ecclesiæ benedictio, 131.

Dean = Decanus.
 Decanus, I, ix, 24.
 Dedicatio basilice, 218.
 Dedicatio ecclesie, 263, 264.
 Defunctis et uitis missa pro, 191, 192, 193, 301.
 Defunctis missa pro, 195, 196, 197.
 Defunctis orationes pro, 198, 199, 200, 201, 202, 207, 203. *See* Mortuis.
 Desiderantibus penitentiam missa pro, 196.
 Deuoto pref. pro, 291.
 Diaconi benedictio, 215.
 Diaconi ordinatio, 213.
 Diaconissa, 226.
 Digby MS., 307.
 Domitiea uacat, xxviii, 79, 129.
 Dominus, 52, 258.
 Dominus apostolicus, 205.
 Dominus papa, 255.
 Domus benedictio, 225.

Ecclesia. *See* Basilica.
 Ecclesia ubi reliquæ continentur missa 178.
 Ecclesiæ dedicatio, 263, 264.
 Egbert's Pontifical, 211.
 Egyptian days, xxxv; months, ib.
 Election of bishops, xxiv.
 Eleemosyna quando datur, 90.
 Ember Days, xlvi, 53.
 Energumino baptizato oratio super, 232.
 Energumino caticumino oratio super, 232.
 Energumino paupero oratio super, 232.
 Episcopatum constitutio, 1.
 Epi-eopi ordinatio, 215, 217.
 Episcopo defuneto missa pro, 194, 293.
 Episcopo missa pro, 12.
 Epi-eopo missa propria pro, 20.
 Exorcismus aquæ, 240.

- Exorcismus olei, 222, 257, 259, 260.
 Exorcismus salis, 249.
 Exorciste ordinatio, 212.

 Fabae benedictio, 224.
 Familiaribus missa pro, 14, 191; oratio pro, 207.
 Fasts, list of, 53.
 Feretrum, 200.
 Festivals, classes of, xxxv, xl, 279, 294.
 Fideli amico missa pro, 17.
 Fidelibus missa pro, 191.
 Filii personam oratio ad, 296.
 Florum benedictio, 90.
 Fontis benedictio, 224, 225, 236.
 Fractio, 111.
 Fratribus in via dirigidis pro, 292.
 Frugum benedictio, 224.
 Friday, lv, 53.
 Fulgura contra oratio, 226.

 Gallican Liturgy, trace of, 207, 289.
 Gelasian Sacramentary, xxxvi.
 Good Friday, lvii, lviii, lixiv, 94, 261.
 Greek months, xlvi: words, 176.
 Gregorian Sacramentaries, xxii, xxxvi, xxxviii.

 Hereticorum reconciliatio, 229.
 Hominis benedictio, 9.
 Horologium, xliv, 58.

 Ignis benedictio, 203.
 Ignis et cerea consecratio, 223.
 Immersion at baptism, 238.
 Impositio manuum, 233, 238.
 In fractione. *See* Fractio.
 Incensum, 255, 256, 258, 261.
 Infirmis missa pro, 193, 194.
 Infirmitum pénitentem oratio super, 232.
 Inimicis missa pro, 17.
 Intinction, lxiv, 241.
 Iter agentibus missa pro, 16, 182, 192.
 Iter agentium benedictio, 9.
 Iudices male agentes missa contra, 184.

 Kalendarium, xlvi, 23.
 Kalendars, list of, xliv.
 Kalendars, ornamentation of, xliv.
 Keys of the Church, 211.
 Kiss. *See* Osculum.

 Lacrymarum missa pro petitione, 186, 292.
 Lactis benedictio, 224.
 Latania maior, xlvi, xlv.
 Lampades vii., 261.
 Lector, 259.
 Lectoris ordinatio, 212.
 Leofric Missal, complex structure of, xxvi; a lost copy of, xxviii.
 Letter of Adela, lxii, 59; of Leo, lxi, 2; of Pelagius, lxii, 59.

 Letters, forms of, xxx.
 Liber. *See* Book.
 Liber sacramentorum, 261.
 Lights, ceremonial use of, 204, 261.
 Litany, xli, lvii, 295, 299.
 Luminaria, 204, 212.

 Mandatum, 256, 261.
 Mandatum oratio post, 226.
 Manipulus, 59.
 Manumissions, lviii lx, 1, 5, 6, 269.
 Manutergium, 213.
 Martyris vel confessoris cuiuslibet missa, 20.
 Matutinales orationes, 245.
 Maundy Thursday. *See* Coena Domini.
 Militantes oratio super, 230.
 Missa pro his qui ecclesia presunt, 19.
 Missa uotaria, 176.
 Missal of Robert of Jumièges, xix, 275.
 Missale uetus Anglicanum, 308.
 Monachorum missa, 186, 310.
 Monastic character of missal, xl.
 Monastic rule, xxv.
 Monks, form for admission of, 281.
 Mortalitatis tempore missa, 186.
 Mortuis et uiuis missa pro, 191, 192, 193, 301. *See* Defunctis.
 Musical notes, xxx.

 Nauigantibus missa pro, 183.
 Nomina uiorum et mortuorum, 6.
 Nucleum benedictio, 224.

 Obits, 1, 50.
 Oblationes, 219.
 Obloquentes missa contra, 184.
 Octauie domini, xl, 66.
 Octaves, xxxix, xlvi, lii.
 Olei benedictio, 257.
 Olei exorcismus, 222, 257, 259, 260.
 Oleum catechuminorum, 258.
 Oleum exorcizatum, 238.
 Oleum neophytorum, 258.
 Omni populo catholico oratio pro, 207.
 Omnium sanctorum festum. *See* All Saints.
 Oratio super eos qui a dæmonio uexantur, 232.
 Oratio super eos qui morticinum comedebant, 229.
 Orationes, 296; quotidiane, 243, 247.
 Ordinatio acoliti, 212.
 Ordinatio diaconi, 213.
 Ordinatio (electio) episcopi, 215, 217.
 Ordinatio exorcistæ, 212.
 Ordinatio lectoris, 212.
 Ordinatio ostiarii, 211.
 Ordinatio presbyteri, 214, 291.
 Ordinatio subdiaconi, 213.
 Ordo Romanus, lviii, 261.
 Ornamentation, xxxiv, xlvi, lv.
 Orthography, xxxi.
 Osculum, 260.

 Ostiarii ordinatio, 211.
 Ostiarius, 259.

 Pace missa pro, 15, 183, 292.
 Paganos missa contra, 185.
 Pallium, 232.
 Palm Sunday, lvii, 90.
 Palmarum benedictio, 90, 205, 255.
 Panis benedictio, 224.
 Pascha amotina, xxxvii, xl, lxiii, 105, 308.
 Paschal tables, xlvi, lxi, 50, 282.
 Pastoral staff. *See* Baculus.
 Patena, 258.
 Patene consecratio, 220; et calicis, 221; traditio, 213.
 Patris personam oratio ad, 296.
 Peccata confitentibus missa pro, 190.
 Peccatis missa pro, 183, 291.
 Peccatis orationes pro, 241.
 Peccatoribus missa pro, 208.
 Planeta, lviii, 5, 261.
 Pluuiam postulandum missa ad, 10, 187, 292.
 Penitentiae ordo, lxiii, 73.
 Penitentibus missa pro, 13; oratio pro, 232.
 Penitentium reconciliatio, lxiii, 92.
 Pomorum benedictio, 224.
 Pontificis missa propria, 266.
 Praefatio una, 152.
 Preces uarie, 8.
 Prefaces, xxxvii, lxiii, lxiv, 59.
 Presbyteri ordinatio, 214, 291.
 Proprium de tempore, 62.
 Punctuation, mode of, xxix.
 Putei benedictio, 225.

 Quadragesimales vestes, lviii, 261.
 Quotidianæ orationes, 243, 247.

 Ramorum benedictio, 255.
 Reconciliatio altaris, 229.
 Reconciliatio hereticorum, 229.
 Reconciliatio penitentium, 92, 194.
 Red Book of Derby, xix, 271.
 Reddita sanitate missa pro, 193.
 Rege missa pro, 179, 267, 292.
 Rege missa pro in tempore synodi, 19, 180.
 Regibus missa pro, 179.
 Regina missa pro, 20, 267; praefatio pro, 292.
 Regis benedictio, 8, 249.
 Regis nouiter electi benedictio, 230.
 Regnantibus oratio pro, 230.
 Relics, lxi, 3, 178, 219, 291, 301.
 Reservation of the blessed sacrament, 96.
 Rogation days, xlvi.
 Roman claims, growth of, xxv.
 Roman liturgy, uncertainty as to early form of, xxxiii.
 Roman stations, xl, lviii, 276.
 Romana ecclesia, xlvi, 261.

- Romanus ordo, lviii, 261.
Rubrics, xxxvi.
- Sabbatum in xii. lectionibus, 78, 114, 123, 128.
Sacerdote defuncto missa pro, 195, 292.
Sacerdotibus pref. pro, 293.
Sacerdotis apologiae, 175, 295, 296.
Sacerdotis missa, 180, 181, 274.
Sacramentaries, list of Gregorian, xxxii.
Sacrarium, 261.
Sacrificium, 241.
Saints' Days, li, llii.
Sal, 237, 250.
Salis benedictio, 235, 249.
Salis exorcismus, 249.
Saluatoris domini n. missa, 273.
Sanctorum ad suffragia postulanda, 179.
Sanctorum omnium missa in honore, 179.
Sanitate redditiva missa pro, 193.
Sarum Use, xxxviii, lxiv, 303.
Schultingii missale, vii, 308.
Sequences, xxxvi, xl, lv, lvi.
Serenitate missa pro, 188.
Sericum album, 258.
Sermo, 256, 259.
Sidney Sussex Coll. MS. Δ, 5, 15, 302.
Sindon, 258, 259, 261.
- Sphere of Apuleius, xlivi, 45.
Spiritum s. oratio ad, 296.
Sponsarum benedictio, 229.
Sputum, 238.
Stations, Roman, xl, lviii, 276.
Sterilitate mulierum oratio in, 229.
Sterilitate terra missa in, 187.
Stola, 59.
Stolarum benedictio, 215.
Subdiaconi, 258, 259, 261.
Subdiaconi ordinatio, 213.
Sufflatio, 237.
Superhumeralis, 59.

Tabula consecratio, 220.
Tempestate missa contra, 188.
Tempore hostilitatis benedictio, 198.
Temptationem carnis missa contra, 182, 292.
Temptationibus missa in, 188.
Temptatis missa pro, 10.
Thuribuli benedictio, 131.
Thuribulum, 255, 256, 258, 259.
Thymiana, 256.
Thymiaterium, 261.
Thymiatamatis benedictio, 131.
Tintinnabuli benedictio, 6.
Tribulatione missa in, 175.
- Tribulatione missa pro quacumque, 183.
Trinitate de s. missa, xxxix, 176, 273.
Trinitatis s. festum, xxxix.
- Vasorum benedictio, 225.
Vespertinales orationes, 246.
Vestes quadragesimales, 261.
Vestes sollemnes, 219.
Vestimenta solennia, 258.
Vesting, prayens at, 59.
Vestium benedictio, 226.
Vitae benedictio, 227.
Vigils, xxxix, xlvi, llii.
Vini benedictio, xlivi, 224.
Virginis benedictio, 227.
Visitandi infirmum ordo, 238.
Viuis uel defunctis missa pro, 191, 192, 193, 301.
Viitorum et mortuorum missa generalis, 11.
Vnetio baptizandi, 238; infirmi, 240.
Vnguendi infirmum ordo, 240.
Vrecolus, 212.
Use of Sarum, xxxviii, lxiv, 303.
Vue prefatio, xlivi, 152.
Vue uel fabe benedictio, xlivi, 224.

Zodiac, signs of the, xliv, xlvi, 40, 41.

VI.

INDEX OF PROPER NAMES.

- Abacuc, S., 209.
Abdon, S., xlvi, lv, 29, 150, 205, 277.
Abundus. *Sic Habundus.*
Achilleus, S., xxxvii, xlvi, 27, 142.
Adam, 209.
Adauctus=Audactus.
Adela, lxii, 59.
Adelhard, xxi.
Adelwoldus=Aethelwoldus.
Adrian II, lvi.
Adrianus, S. [Mar. 4], 25.
Adrianus, S. [Sep. 8], 31, 278.
Adrianus, S. [Nov. 6], 33.
Affa, lix, 6.
Ægilward, 269.
Ægislæd, I, 23.
Ægyptus, 49.
Ægnulf, 1.
Æilgyuu, 1.
Ælfseachus=Alphage.
Ælfgær, 269.
- Ælfgrifu, 269.
Ælfgrua, S., 272, 280.
Ælgyfa=Ælfgria.
Ælgyth, lix, 6.
Ælfled (Ælfled), lix, 6.
Ælfmar, 269.
Ælfric [i.], xxix, xlvi.
Ælfric [ii.], i.
Ælfric [iii.], i.
Ælfric [iv.], i.
Ælfric [v.], lix, 6.
Ælfric [vi.], 269.
Ælsie [i.], i.
Ælsie [ii.], 269.
Ælsig, 269.
Ælithryth, lxi.
Ælfward, 269.
Ælfwerdus, 34.
Ælfsinus, ep., I, llii, liv, 30.
Ælmær, i.
Ælpheagus=Alphage.
- Ælwi, i.
Ælwine, i.
Ælwoldus, ii, 33.
Ælword, i.
Ænham, 53.
Ærhus, S., I, liv, 33.
Æthelbrihtus, S., 272.
Æthelburga, S., xlvi, xlii, liv, 32, 272.
Ætheldreda, S., xxxiv, xlvi, xlvi, xlii, liv, 28, 61, 272, 277, 280, 281, 285, 305.
Ætheldritha=Ætheldreda.
Ætheldry(i)tha=Ætheldreda.
Æthelgar, ii, liv, 50, 279.
Æthelgyfu, lix, 6.
Æthelred, xv, xlvi, llii, lvi.
Æthelstanus, ep., i.
Æthelstanus, rex, lxi, 2, 3.
Æthelwoldus, S., xxxvii, ii, llii, liv, lxiv, 50, 272, 277, 278, 279, 280, 286, 287, 306, 307.
Æthilhelmus, ep., i.

Index of Proper Names.

337

Afa, lix, 6. Afra, S., 30. Afra, S., xlvi, 1, 30. Agapitus, S., xlvi, 30 (bis), 152, 156, 210, 278. Agatha, S., xlvi, 5, 24, 61, 137, 210, 277. Agathes = Agatha. Agen, 1. Agna = Agnes. Agnes, S., xlvi, xvii, 5, 23, 61, 135, 137, 210, 277. Agustinus = Augustinus. Aidan, S., xlvi, xviii, xlix, liii, liv, 30, 32, 272, 306. Alban, S., xlvi, liv, lv, lvii, 28, 253, 272, 276, 280, 283, 295, 299, 305, 309. Albinus, S. [Mar. 1], xli, xviii, xlix, l, 25, 210. Albinus, S. [Jun. 30], 28. Albold, 269. Alea, 1. Alcuin, xxxii, xxxiii, xxxix, lvi, 209. Aldegundis, S., xli, xviii, xlix, 23, 210. Ald(h)elmus, S., liv, 272, 304. Aldo, 6. Aldowin, S., xli. Alexander, S., xlv, 27, 61, 141, 210, 277. Alexander III, pope, xxiv, xxxix. Alexandria, 1. Alexandrinus, S., 32. Alfegus = Alphege. Alfgian, S., lxii, 5. Alfmær, 269. Alfred, king, xviii, 1, 2. Alfridus = Alfred. Alswerd, 269. Alloynus, S., xli. Alphage, S., xl, l, lli, liv, 26, 272, 274, 275, 282, 294, 295, 302, 304. Amalarius, xxiii, xxxix. Amandus, S., xli, xviii, xlix, liv, 24, 60, 210. Amantius, S., xlix, 28. Amator, S., xlix, 33. Ambrosius, S., lli, 26, 33, 210. Amiens, xli. Anastasia, S., 61, 210. Anastasius, S. [i.], xlvi, xviii, 4, 23. Anastasius, [ii.], 1. Andrew, S., xxxv, xxxvii, xxxix, xlv, xlvi, xvii, lv, 4, 33, 34, 59, 60, 168, 169, 205, 209, 265, 268, 278, 295. Angelus a Rocca, xxxii. Angers, xli, xviii, xlix, l. Anglicia gens, 2. Anglorum apostolus, 298, 299. Anglorum exercitus, 205. Anglorum gens, liii, 1, 53; mos, xxv. Anglorum populus, 286. Anglorum regnum, 2. Anglorum rex, lvii, 205. Anglorum terra, 1. Anianus, S., 5, 278.	Anna, 272, 280. Annianus. <i>See</i> Anianus. Antichristus, 54. Antiochia, 24. Antoninus, S., 26. Antonius, S., 23, 210, 277. Apollinaris, S., xlvi, 29, 277. Ap(p)ollonaris, S., 4, 34. Apuleius, S., 278. Apuleius Platonicus, xlvi, xlii, 45. Aquilinus, S., 27. Aquilus, S., 27. Arator, xxiii. Arnulfus, S., xli, 210. Arras, xli. Arsenius, S., 210. Aston, Bampton, Oxon, = Esttun. Athanasius, S., xxviii, l, 27, 210. Athelstanus. <i>See</i> Ethelstanus. Athelwoldus = Ethelwoldus. Athene, 20. Auctus, 278. Audactus, S., xlvi, 30, 158, 210, 278. Audifax, S., 209. Audoenus, S., xli, 4, 5, 210, 275, 278, 289. Audomarus, S., xli, xlvi, xviii, xlix, 31, 210, 278. Augsburg, xxiv, l. Augustine, S. of Canterbury [i.], xxiv, xxv, xlvi, xviii, xlix, llii, 1, 4, 27, 60, 272, 280, 285, 294, 295, 298, 299, 301, 304. Augustine, S. of Hippo [ii.], xlvi, lv, 30, 210, 269, 278, 289. Augustinus [iii.], 27. Augustinus, S. [iv.], 33. Auitus, S., 5. Aurillac, 1. Australes-Saxones, 2. Autun, xviii, xlix. Auxerre, xli, xlix. Babillus, S., 23. Baldwin, abbot, xxi. Balthildis, 5. Bampton, Oxon = Bemtun. Barking, xviii, xlix, liv, 272. Barnabas, S., xlv, li, 60, 61, 209, 277, 288. Bartholomew, S., xxv, xxxvi, xl, xlvi, l, llii, 4, 28, 30, 32, 60, 156, 209, 265, 278. Basilides, S., xxxvii, xlvi, 28, 144, 210, 277. Basilissa, S., 27. Basilius, S., 4, 210, 277, 288. Basillus, S., 27. Bathildis = Balthildis. Bauo, S., xli, 210, 278, 289. Beatrix, S., 29, 150, 277. Becco, 6. Bede, Ven., xxiii, xlvi, li, llii, 52, 57, 272. Bemtun, xxii. Benedict, S. [i.], xxxv, xxxvi, xxxvii, xxxviii, xl, xlvi, xviii, 25, 60, 139, 149, 186, 210, 272, 274, 277, 281, 282, 294. Benedict [Biscop], xli, xlvi, xlii, llii, 5, 23, 29. Benignus, S., 4. Beornieg, 1. Beorneli, 2. Berhtinus = Bertinus. Bernoz, 6. Bertinus, S. [i.], xli, xviii, xlix, 31, 210. Bertinus, S. [ii.], 1, 29. Bichetone = seq. Bickington, 1. Birhse, lix, 6. Birhtric, l, lviii, lix, lx, 6, 26. Birinus, S., liv, 272, 278, 280, 287, 306, 307. Blaca, 1. Blakeman, 269. Boeland, 6. <i>See</i> Buckland. Bodley, Sir Thomas, xxviii. Bodmin, 272. Boetius, xxiii, xxviii. Boga, ix, 8. Boniface, S., xxiv, xli, xviii, xlix, llii, liv, lv, 28, 210, 272, 280, 304, 308, 309, 310. Boniface IV, iii. Borontius, 280. Borslea, lix, 6. Boston, 272, 280. Botulfus, S., 272, 276, 280, 283. Bourcough, archdeacon, xxviii, xxix. Bow. <i>See</i> Boga. Bowsleigh, lix. Bradstan, 6. Bradstone, lviii, lix. Brag, lix, 6. Branceseumb, xxi. Bratton Clovelly, xlvi. Briccius, S., 210. Brietrice, l, lx, 24. Bridgerule, lix. Bridget, S., xviii, xlix, liv, lxii, 5, 24, 210, 277, 280, 284. Brige, lix. Brighida = Bridget. Brihtmaer, 269. Brihtcestan, xxii. Brihtreic, l, lx, 24. Britanniacum, xli. Britius, S., xlix, 33. Brithwold, bishop, xx. Brittany, xix, lxii, 271. Brixton = Brihtcestan. Broad Clist, lix. Brodu, so Mr. Davidson for Hroda, p. 6 line 1. Bronescomb, bp., xxv, lxii. Brown = Brun. Brun, lviii, lix, lx, 5, 6, 8. Buckland Monachorum, lix. Burhwold = Brithwold. Bury St. Edmund's, xxi. Byrhlæd, lix, 6.

Index of Proper Names.

- Byrhstan, lix, 6.
 Byrhtric = Birhtric.
 Byrinus = Birinus.
 Celestius, S., 27.
 Cælling, 2.
 Cesarius, S., 4, 33, 165, 278.
 Caistor, 28t.
 Caius. *See* Gagus.
 Calestus, Callestus, Calistus, Calyxthus.
See Callixtus.
 Callington = Cælling.
 Callixtus, xlvi, 32, 163, 210, 278.
 Cambray, xli.
 Candida, S., 34.
 Candidus, S., 4, 161.
 Canterbury, xlvi, xlii, 1, li, liii, liv, lxi, 1,
     272, 280, 295.
 Canute, king, xx, xxi, xxv.
 Canutus = Knott.
 Carpophorus, S., 166.
 Cassian, S. (Casianus), xlix, 30.
 Casta, S., 34.
 Castus, S., 27.
 Caurentinus, S., 60.
 Ceadda, S., xlvi, xlii, 25, 272, 280.
 Cecilia, S., xlvi, 5, 33, 61, 167, 210, 278,
     295.
 Celle, xli.
 Centule, xli.
 Centulfus, 6.
 Ceolfrith, S., xlvi, xlvi, xlii, liii, 31, 33.
 Ceomnenig, xxii.
 Cerne, 272.
 Cesarius. *See* Caesarius.
 Chad. *See* Ceadda.
 Chaldei, lxv, 257.
 Charlford, lix.
 Charlemagne, xxxiiii, xlv.
 Charles the Simple, xlii.
 Charles [ii.], xlii.
 Chatsworth, 279.
 Chelles, xxxiiii.
 Chester, 271.
 Chimney, Oxon = Ceomnenig.
 Chocas, lvii, 33.
 Christina, queen, xxxiiii.
 Christophorus, S., 4, 210.
 Chrodegang, xxv.
 Chrysanthus, S., 4, 33.
 Chrysogonus, S. [Jun. 15], 28.
 Chrysogonus, S. [Nov. 24], xxxviii, xlvi, 33,
     60, 168, 278.
 Churchford, lix.
 Ciprianus. *See* Cyprianus.
 Ciriacus. *See* Cyriacus.
 Cirillus. *See* Cyrilus.
 Cirinus. *See* Cyrius.
 Claudius, S., 34.
 Clemens, S. [Jun. 15], 28.
 Clemens, S., xxxv, xlvi, 33, 60, 167, 209,
     278.
 Cletus, S., 60, 209.
 Climson, lix.
 Climestone, lix.
 Clist, xxii, lix.
 Clinton, lix.
 Cloves-ho, xxiv, xlvi, xlvi.
 Clymestun, lix, 6.
 Coenulfus, ep., 2.
 Colewine, 1.
 Cologne, xix, xxxii, lviii, 308.
 Columba, S., 210.
 Columbanus, S., 272.
 Combe Raleigh, xxix.
 Conocanus, S., lxii, 5.
 Cononus, S., 4.
 Corbie, xxxiiii.
 Corentinus. *See* Caurentinus.
 Cornelius, S., 4, 31, 60, 159, 209, 278.
 Cornubia. *See* Cornwall.
 Cornubiensis ecclesia, xx; gens, 2; pro-
     vincia, 2.
 Cornwall, xx, lviii, lix, 1x, lxi, lxii, 1, 2,
     272, 280.
 Cornuicensis ecclesia, 1.
 Coryton, lviii, lix, lx. *See* Curritun.
 Cosmas, S., xlvi, 31, 60, 161, 209, 278.
 Crediton, xx, xxi, xxv, 1, li, liii, liv, lvi, lxi,
     1, 2.
 Cridionensis ecclesia, locus, villa, villula.
See Crediton.
 Crisanus = Chrysanthus.
 Crisogonus. *See* Chrysogonus.
 Crispianus, S., xlii, 5, 32, 210.
 Crispinus, S. [Ap. 30], 26.
 Crispinus, S. [Oct. 25], xlii, 4, 5, 32,
     210.
 Cristina, S., 32, 210.
 Croyland, xlvi, xlii, liv, 272, 280, 281.
 Crydtonensis Ecclesia, xx. *See* Crediton.
 Culbertus, Cuthbert = Cuthbert.
 Cuileland, 1.
 Culmstok, xxi.
 Curritun, Curritun, 6. *See* Coryton.
 Cuthbert, archbp. [i.], xxiv.
 Cuthbert, S. [ii.], xxxv, xli, xlvi, xviii, xlvi,
     lili, lvii, 25, 205, 206, 210, 272, 277,
     280, 281, 282, 284, 294, 295, 297, 302,
     303, 306, 308.
 Cuthburga, S., 272.
 Cuthmannus, S., 280.
 Cyneburh, S., 281.
 Cyneswith, S., 281.
 Cyng, 269.
 Cynsie, lviii, lix, 6.
 Cynstan, lix, 6.
 Cyprianus, S., 31, 60, 159, 209, 278.
 Cyriacus, S. [Mar. 13], 25.
 Cyriacus, S. [Jul. 15], 29.
 Cyriacus, S. [Aug. 8], xlvi, 4, 30, 152, 210,
     278.
 Cyreford, 6.
 Cyrus, S., 27.
 Cyrius. S., xxxvii, xlvi, 28, 144, 277.
 Cytel, xlvi, 8.
- Damasus, S., 34.
 Damianus, S., xlvi, 31, 60, 161, 209, 278.
 Danatus, 278 = Donatus.
 Daria, S., 4, 33.
 David, rex, xvii, 34.
 David, S., 1, iv, 25, 272.
 Davidson, J. B., lviii, lxi.
 Dawlish. *See* Dolisc.
 Delfinus, S., 34.
 Demetrius, S., 33.
 Denis = Dionysius.
 Denise, lx, 8.
 Derindig, 269.
 Desiderius, S., xlvi, xviii, xlvi, 4, 27.
 Designatus, S., 5.
 Desius, xvii, 28.
 Deuenonia = seq.
 Devonshire, xx, lix, lx, lxi, 2.
 Deusdedit, S., 205, 299.
 Deus or Devsus. *See* David.
 Diogenes, S., 26.
 Dometius, S., 5.
 Dionysius Exiguus, xlvi, 46.
 Dionysius, S., xxxvii, xlvi, xlvi, lv, lvii,
     32, 163, 206, 207, 210, 278, 295, 297.
 Dolisc, xx, xxii.
 Dol, xlvi, xlvi, 1, liv, 280.
 Dolawine, lix, 6.
 Dominus, S., 25.
 Donatus, S. [Feb. 25], 24.
 Donatus, S. [Mar. 1], 25.
 Donatus S. [July 14], 29.
 Donatus S. [Aug. 7], xxxvii, xxxviii, 152,
     210, 277.
 Donatus S. [Nov. 6], 33.
 Dorceaster = seq.
 Dorchester [Oxon], xxi, liv, 2, 272, 280,
     281, 307.
 Dorkynga = Dorchester.
 Dormundeaester, 281.
 Dorolernia, 1. *See* Canterbury.
 Dudeman, 269.
 Dudue, bp., xxi.
 Dunna, 1.
 Dunring, 1.
 Dunstan, S. [i.], xxv, 1, li, llii, liv, 27, 50,
     272, 274, 275, 277, 280, 282, 285, 294,
     295, 28, 304.
 Dunstan [ii.], 269.
 Durham, 272, 280.
 Dyonisius. *See* Dionysius.
 Dyrling, 269.
 Eadburga, S., 272, 280, 305.
 Eadgarus, rex, xl, li, llii, 50, 272.
 Eadgi y)fu, lix, lx, lxi, 6, 8.
 Eadgitha, S., 272.
 Eadgitha, regina, xx, lvii, 2.
 Eadmundus, S. [i.], lli, 272, 278, 280, 287,
     295.
 Eadmundus [ii.] rex, 272, 280.
 Eadricus, l, 28.
 Eadsig, lix, 6.

- Eadulfus, li, liii, liv, 1, 33.
 Eadward the Elder, 279.
 Eadwardus, S., xxv, i, li, lli, lxi, lxii, 4, 25,
 50, 271, 272, 276, 280, 282, 283, 303.
 Eadwardus, rex, xxv, lii, lvii, lxi, 1, 2.
 Eadwoldus, S., 272.
 Ealdred, xx.
 East Dereham, 280.
 Edgar. *See* Eadgarus.
 Edith (Edgitha). *See* Eadgitha.
 Edinuu, 1.
 Edmaer, 1, 269.
 Edmund. *See* Eadmundus.
 Edric, 269.
 Edulf = Ordulf, li.
 Edward. *See* Eadwardus.
 Edwine [bif³], 269.
 Edwig [i.], ix, 8.
 Edwig [ii.], ix, 8.
 Edwy, 1.
 Effrem. *See* Ephrem.
 Egidius, S., I, iv, lvii, 20, 31.
 Elena, 6.
 Eleneus, 6.
 Elphege. *See* Alphage.
 Eleutherius, S. [Oct. 2], 32.
 Eleutherius [Oct. 9], xlvi, xlix, lvii, 32,
 163, 206, 207.
 Eleutherius, S. [Nov. 24], xlvi, 33.
 Elfrieda = Ælfthryth.
 Eligius, S., xxxiii, xxxvi.
 Elisabeth, S., 5.
 Eluric, 6.
 Ely, xviii, xlii, i, liv, lxii, 271, 272, 280,
 281.
 Emerentiana, S., 136.
 Emerentianus, xxxvii, xxxviii, 136, 277.
 Eormenhilda, S., I, 24, 271, 272, 277, 280,
 281, 284.
 Ephrem, S., 210.
 Epichi, xvii, 28.
 Epimachus, S., xlvi, 27, 142, 210, 277.
 Eraeles. *See* Heraclius.
 Ercombert, 280.
 Eresius, S., 4.
 Erkenwoldus, S., 272, 280.
 Ermelanus, S., lxii, 5.
 Ermengardis, 6.
 Ermogene, S., 26.
 Esaias, xvii, 29.
 Esttun, xxii.
 Ethelburga. *See* Æthelburga.
 Etheldreda, Etheldrytha. *See* Ætheldreda.
 Ethelred. *See* Æthelred.
 Ethelwold. *See* Æthelwold.
 Euentius, S., xlv, 27, 141, 210.
 Eufenia, S. [Apr. 13], 26, 288.
 Eufenia, S. [Sep. 16], 31, 61, 160, 210, 278.
 Eugenia, S., 5, 25.
 Eulalia, S. [Feb. 12], 24.
 Euelia, S. [Dec. 10], 34.
 Euphemia = Eufenia.
 Eusebia, S., 210.
 Eusebius, S. [Mar. 5], 25.
 Eusebius, S. [Aug. 14], xlvi, 30, 154, 210,
 278.
 Eusebius, S. [Oct. 22], 32.
 Eusebius, S. [Nov. 28], 33.
 Eusebius, S. [Dec. 8], 34.
 Eustachius, S. [Jul. 16], i, 29.
 Eustachius, S. [Nov. 2], i, 33, 278, 289.
 Enurius, S., 4.
 Exancrestre = Exeter.
 Exec[er]stre = Exeter.
 Exeter, xxi, xxiii, xxiv, xxv, xxviii, xxix, i,
 liv, lv, lvii, lx, lxi, lxii, 1, 2, 269.
 Exonia ciuitas = Exeter.
 Exonica urbs = Exeter.
 Exoniense monasterium, xxv, 2, 3.
 Exoniensis ecclesia, lvii, 2, 20; minster,
 xxii, lx: mynstr, 8; urbs, 2.
 Exoniensium antistes, lvii, 20; cathedra,
 lvii, 2, 20.
 Exuperius, S., 161.
 Fabianus, S. [Jan. 20], xlvi, 23, 135, 209.
 Fabianus, S. [Jun. 28], 28.
 Faith. *See* Fides.
 Falerna uina, 8.
 Faomi, xvii, 31.
 Fausta, S., 210.
 Faustinus, S. [Ap. 16], 26.
 Faustinus, S. [May 22], 27.
 Faustinus, S. [Jul. 29], xxxvii, 29, 150, 277.
 Faustus, S., 34.
 Felicianus, S. [Jun. 9], xxxviii, xlvi, 28,
 144.
 Felicianus, S. [Oct. 29], 32.
 Felicissimus, S., xlvi, 30, 152, 210, 278.
 Felicitas, S. [Mar. 7], 25, 61, 277.
 Felicitas, S. [Jul. 10], xlvi, 29.
 Felicitas, S. [Nov. 24], 167, 210, 278.
 Felicula, S., 5, 28.
 Felix, S. [Jan. 14], xlvi, 23, 134, 277.
 Felix, S. [Ap. 16], 26.
 Felix, S. [May 30], 27.
 Felix, S. [Jul. 12], 29.
 Felix, S. [Jul. 27], 29.
 Felix, S. [Jul. 29], xlvi, 29, 150, 277.
 Felix, S. [Aug. 30], xlvi, 30, 158, 278.
 Felix, S. [Oct. 3], 32.
 Felix, S. [Nov. 5], 33.
 Felix, S. [Dec. 3], 34.
 Felix, S. [Dec. 5], 34.
 Felix, S. [Dec. 13], 34.
 Felix, S., 4, 210.
 Fides, S., I, lv, 32, 210, 268, 297.
 Filibertus. *See* Philibertus.
 Firminus, S., 210.
 Flacius Illyricus, 8.
 Flauiana nullis, 20.
 Florence, of Worcester, xix, xx, xxi, lx.
 Florentius, S., 29.
 Fontaniensis ecclesia, 1.
 Formiosus, pope, Ixi, 1.
 Fortunatus, S. [Jan. 9], 23.
 Fortunatus [Ap. 21], 26.
 Fortunatus, S. [Jun. 18], xli, 210.
 Fortunatus, S. [Oct. 15], 32.
 Fourcy = Furcetus.
 Franchorum regnum, 60.
 Frythestanus, 1.
 Furcetus, S., xli, 210.
 Furtunatus. *See* Fortunatus.
 Gabriel, S., 205, 209.
 Gagus, S. [Ap. 19], 26.
 Gagus, S. [Ap. 22], 26.
 Gagus, S. [Jul. 1], 29.
 Gagus, S. [Oct. 27], xlvi, 32.
 Gallus, S., 4.
 Gamalielis, S., 278.
 Gaudelgaudus, xxxiii.
 Gelasius, xxxiii, 33.
 Geminianus, S., xlvi, 31, 160.
 Genouefa (Genoveva), S., xli, xlvi, xlviin,
 xlix, 5, 23, 210, 277, 288.
 Georgius, S., xlvi, 4, 26, 60, 140, 210, 277,
 281, 308.
 Gerberga, xlvi.
 Germanus, S. [Ap. 27], 26.
 Germanus, S. [May 2], 27.
 Germanus, S. [May 28], xli, xlvi, xlvi, 27.
 Germanus, S. [Jul. 31, Oct. 1], xlvi, 4, 29,
 32, 278, 289, 297.
 Germanus, S., 210.
 Gertrudis, S., 61, 281.
 Geruasius, S., xlvi, 4, 28, 145, 210, 277.
 Ghent, xli.
 Gildas, S., xlvi, xlii, xlii, liv, 23, 235, 271.
 Giles. *See* Egidius.
 Giraldus, S., I, 32.
 Gisa, Ipi, xxi.
 Gladu, 1.
 Glestoneia = seq.
 Glastonbury, xlvi, xlii, xlii, iii, iii, liv, lxii,
 30, 31.
 Goda, lxx, 6.
 Godcild, lxviii, 6.
 Gode, 1.
 Godo, I, 24.
 Godrie, 1.
 Godwin, xix, xxv.
 Godwine, lx, 1, 8.
 Gontran, 6.
 Gordianus, S. [May 10], xlvi, 4, 27, 142,
 210, 277.
 Gordianus, S. [Jun. 28], xlvi, 28.
 Gorgonius, S., xxxvii, xxxviii, xlvi, 31, 158,
 278.
 Grecia, 20.
 Gregory, S., xxiii, xxiv, xxv, xxvii, xxviii,
 xl, xlvi, xlvi, xlvi, i, llii, lv, lvii, 1, 5, 25,
 31, 53, 60, 139, 210, 229, 267, 277, 281,
 294, 303.
 Grimbald, S., 271, 272, 280, 305, 308.
 Grimoldus, xxvii.
 Gudlacus. *See* Guthlac.
 Gulielmus. *See* William.

Index of Proper Names.

- Gundulfus, S., I, liv, 29.
 Gupa, 1.
 Guthlac, S., xxxv, xli, xlvi, xviii, xlix, liv, 26, 210, 272, 276, 280, 282, 303.
 Gyernocus = Wernocus.
- Habakkuk. *See* Abacuc.
 Habundus, S., 30.
 Haegelstaed, 1.
 Halwun, 1.
 Harold, xxi.
 Hasl, 1.
 Healta, 1.
 Hearne, T., xxix.
 Heddla, 307.
 Hega, 1.
 Heliseus, xvii, 28.
 Heracleus, S., 27.
 Herasmus, S., 28.
 Hereford, xxi.
 Hermann, bp., xxi.
 Hermes, S., xxxviii, xlvi, 30, 157, 278.
 Hermilanus, Hermiland. *See* Ermelanus.
 Hewalds, the two, xxiv.
 Hieronymus, S., xxxvii, xlv, xlvi, 5, 31, 162, 209, 210, 278.
 Hierusalem, martyres in, 4.
 Hig, 1.
 Hilarius, S., 32, 210.
 Hilarius, S., xli, 31, 60, 205, 210, 277.
 Ildebalodus, ep., xxxii.
 Hindres, lxii.
 Hippolytus, S., xlvi, 30, 154, 209, 278.
 Hittoripus, lviii.
 Hoe, 1.
 Holacumb, xx, xxii, 269.
 Honorius, S., 295, 299, 300.
 Hoseth, 1.
 Hrennahrieg, 269.
 Ilroda, lviii, 6. *See* Brodu.
 Huebertus, S., xli, 210.
 Hunu, lviii, 5.
 Hunwine, lx, 1, 8.
 Hwita, 1, 6.
 Hwitstan, 269.
 Hyacinthus. *See* Iacanthus.
- Iacanthus, S., xlvi, 31, 159, 210, 278.
 Iacobus, S. [May 1], xxxv, xlvi, iii, 27, 60, 140, 209, 263, 277, 294.
 Iacobus, S. [Jul. 25], xxxvi, xlvi, 4, 29, 60, 150, 205, 209, 264, 277, 295.
 James = Iacobus.
 Januarius, S. (bis), 32.
 Jerome, Ieronimus. *See* Hieronymus.
 Ieuissi, 1.
 Ignatius, S., 61.
 Ildeardis, 6.
 Innocentes, SS., xxxv, xlvi, 4, 34, 133, 277.
 Innocentius, S., 161.
 Iohannes, S. [Jan. 26], xlvi, 28, 60, 147, 277.
- Johannes, Bapt. S., 61, 209; [Conc., Sep. 24], iii, lv, 31, 267; [Decoll., Aug. 29], xxxv, xlvi, 30, 157, 265, 295; [Nativ., Jun. 24], xxxv, xxxviii, xlvi, lv, lvi, 19, 28, 146, 264, 277, 294; [Relics of], 4; [Vigil, Jun. 23], xxxix, xlvi, lli, 145, 264, 277.
 Johannes Benerlac, S., 280.
 Johannes, ep., xxv.
 Johannes, euang., S., xxxv, xlvi, 4, 34, 60, 132, 205, 209, 277, 294; Ante Port. Lat., xlvi, 27, 142.
 Johannes XV, pope, xxiv.
 Joseph, S., li.
 Ipotemius, S., 5.
 Isicus, S., 33.
 Isidorus [i.], xxiiii.
 Isidorus, S. [ii.], 23.
 Iudas, S., xxxv, xxxvi, xxxix, xlvi, xlvi, lli, 29, 32, 164, 278, 295.
 Indoces, lxii, 271, 272, 280.
 Julian, S., xxxvii, xxxviii, xli, 24, 138, 210, 277.
 Julianus, S., 4, 210.
 Julius, S., 27.
 Iunièges, xxxiii, xli, 275, 279.
 Justina, S., 210.
 Iustus, S. [Oct. 14], l, 32, 278.
 Iustus, S. [Oct. 18], xli, 210.
 Iustus, S. [Oct. 28], 205, 299, 300.
 Iustus, S. [Nov. 2], l, 133.
 Iustus, S., 4.
 Inuenialis, S., 4, 277.
 Katerina, S., 303.
 Kenelm, S., 272, 276, 280, 283, 284.
 Kent, 205.
 Kildare, xxxviii, xlvi, xlii, lxii, 280.
 Kilianus, S., 309.
 King [i.]. *See* Cyng.
 King [ii.], xxviii.
 Knott, Rev. S., xxix.
 Koenelmus. *See* Kenelm.
 Kylianus. *See* Kilianus.
 Kynstan, 1.
 Ladius, S., 4.
 Lagny, xli.
 Lambertus, S., xli, xlvi, xlii, xliii, liv, 31, 210.
 Lambourn, lviii, lxi = seq.
 Lamburne, 6.
 Lanterton, lviii.
 Landberthus. *See* Lambertus.
 Landbertus, presbyter, xx, 2.
 Landbertus, rex, li, 33.
 Landbyriht, 1.
 Landenechum, l, lxii.
 Landevencek = Landenechum.
 Landuithan, 2.
 Lanfranc, archbp., xlvi.
 Langres, lxii.
 Lanlbert, xxxiii.
 Lantbertus, S., 210.
- Lantriquet, lxiii.
 Laurentius, S. [Jan. 25, of Canterbury], 294, 295, 297, 299.
 Laurentius, S. [Aug. 10, of Rome], xxxv, xxxix, xlvi, 4, 30, 60, 153, 205, 209, 265, 278.
 Laurentius, S., octave of [Aug. 17], xxxvii, xxxix, xlvi, xlvi, 30, 155, 278.
 Lawhitton = Landuithan.
 Lawrence = Laurentius.
 Lazarus, S., l, lv, lvii, 34, 269.
 Leger = Leodegarius.
 Leo, S. [Mar. 14, of Rome], xxxiii, l, 25, 210.
 Leo, S. [Apr. 22, of Sens], xlvi, xlvi, 26.
 Leo, S. [Jun. 28], 147, 277.
 Leo, S. [Jun. 30], 28.
 Leo III, xlii.
 Leo IV, lli.
 Leo IX, xx, lxi, 2.
 Leodegarius, S., xlvi, xlvi, 32, 278, 289, 290. *See* Liudgerius.
 Leofed, 269.
 Leofric (Leofrict) [i.], bp., character of, xxi; books of, xxiii, xxviii; gifts of, xxii; life of, xix, xx; mass of, iv, lvii, 20; mention of, lvi, lvii, lxii, 1, 2; obit of, l, liv, 24; ordination of, l, 26; policy of, xxv
 Le[ofrictus] [ii.], 59.
 Leofric, abbot [iii.], lx, 8.
 Leofric [iv.], lviii, 6.
 Leofric [v.], 269 [bis].
 Leofrun, lxi, 6.
 Leofsie, 1.
 Leofsunu, 1.
 Leofwærd, 269.
 Leofwine, 269.
 Leonilla, S., 5.
 Leotfridus, 6.
 Leotherdus, S., 294.
 Leouricetus, xix, 2.
 Leowerd, 1.
 Leowine, 1.
 Leoward, 1.
 Lewis the Pious, xlvi.
 Lewis IV, xlvi.
 Lichfield, xlvi, xlvi, llii, 272, 280.
 Liège, xli.
 Liftingus, ep. [i.] xx, l, liv, 25.
 Liftingus, ep. [ii.], l, liv.
 Lifton, lviii.
 Lindisfarne, xlvi, xlvi, llii, lvii, 272, 280, 281, 295.
 Linus, S., 60, 209.
 Liudgerius, S., 5.
 Living. *See* Liftingus.
 Liwtun, lviii, 6.
 London, xxi, 272, 275, 280, 282.
 Longinus, S. [Oct. 22], 32.
 Longinus, S. [Nov. 22], 33.
 Lothaire, xlvi.
 Lotharingia, S., xx, xxi, xxv.
 Louis. *See* Lewis.

Index of Proper Names.

341

- Lucas, S., xxxviii, xlvi, 32, 163, 164, 209, 278.
 Lucia, S. [Sept. 16], xxxviii, xlvi, 31, 160, 278.
 Lucia, S. [Dec. 13], xlvi, 5, 34, 61, 169, 210.
 Luciana, S., 28.
 Lucianus, S. [Ap. 16], 26.
 Lucianus, S. [Oct. 14], 32.
 Lucianus, S., 4, 210.
 Lucius, S. [Jun. 6], xlix, 28.
 Lucius, S. [Dec. 15], 34.
 Lufa, 1.
 Lupicinus, S., xlii, 34.
 Lapus, S., xli, 4, 210.
 Luxeuil, xli, 1.
 Lyons, xli, xlvi, xlii.
 Machabei, SS., xlvi, 30, 151.
 Macharius, S. [Jan. 2], 23.
 Macharius, S. [Jan. 23], xxxvii, 136, 277.
 Macharius, S. [Jul. 16], 29.
 Macharius, S., 210.
 Machutus = Macotus.
 Macotus, S., lxii, 5.
 Madalbertus, lxi, 6.
 Maestricht, xli, xlvi, xlii, 1, liv.
 Maglorius, S., 1, liv, 32.
 Magnus, S., 278, 289.
 Mahthilda (Maud), li, lxii, 31.
 Mainz, xlvi, xlii, 272, 280.
 Malmesbury, liv.
 Malo = Macotus.
 Mamilla, S., lxii, 5.
 Mangod, 1.
 Manlef, 1.
 Maphep, 1.
 Marcellianus, S., xlvi, 28, 145, 277.
 Marcellinus, S. [May 7], 27.
 Marcellinus, S. [Jun. 2], xlvi, 28, 61, 144, 277.
 Marcellinus, S. [Sept. 4], xlii, 31.
 Marcellus, S., xlvi, xlii, 4, 23, 134, 210, 277, 278.
 Marcheniacum, lxii.
 Marchiennes, xli.
 Marcus, S. [Ap. 25], 209, 277.
 Marcus, S. [May 18], xxxvii, 27, 143.
 Marcus, S. [Jun. 18], xlvi, 28, 145, 277.
 Marcus, S. [Oct. 7], xxxviii, xlvi, 32, 163, 278.
 Margareta, S., 5, 29, 253.
 Maria, S. [Purif. Feb. 2], xxxv, xlvi, 24, 70, 203, 204, 262, 294.
 Maria, S. [Annun., Mar. 25], xxxv, xli, 25, 71, 203, 277, 294.
 Marie, S. [Eccles. dedicat., May 13], xlvi, lv, 27, 143, 263, 264, 277; octave of, 252.
 Maria, S. [Assumptio, Aug. 15], xxxv, xxix, xlvi, xlvi, lii, lv, 30, 154, 155, 265, 278, 294.
 Maria, S. [Ad martyres, Oct., Aug. 22], lv, 252.
- Maria, S. [Nativ., Sep. 8], xxxv, xlvi, 31, 158, 265, 278, 295.
 Maria, S. [Conception, Dec. 8], lv, lvi, 268.
 Maria, S. salbato de, xxxix, 178, 266, 291.
 Maria, S., xxxvii, xxxix, 4, 205, 209, 211 (*et seq.*).
 Maria, S., Aegyptiaca, 26.
 Maria et Martha, SS., xxxvii, 23, 135, 277.
 Maria Magd., S., li, lv, 5, 251, 295, 299.
 Maria S. Ciree. *See* S. Mary Church.
 Marina, S., 29.
 Maris. *See* Maria et Martha.
 Mark. *See* Marcus.
 Marsailles, I.
 Marshall = Morceshill (?).
 Marsigny, lxii.
 Martha, S., xxxvii, 23, 135, 210, 277.
 Martinianus, S., xxxviii, xlvi, 29, 149, 277.
 Martinus, S. [May 8], xlii, 27.
 Martinus, S. [Translatio, Jul. 3], lii, lv, 29, 253, 277, 288, 294.
 Martinus, S. [Depos. Nov. 11], xxxv, xlvi, 33, 166, 278; octave of, lv, lvii, 268.
 Martinus, S., xli, xlvi, 4, 60, 205, 210, 272, 274, 281.
 Maskell, W., xxvi, lxiv.
 Matthew, St., xxxv, xxxvi, xxxix, xlvi, xlvi, 31, 60, 160, 161, 209, 265, 278.
 Matthias, S., xxxv, xxxvi, xlvi, 24, 61, 138, 209, 263, 277, 294.
 Mauberge, xli, xlvi, xlii.
 Maud. *See* Mahthilda.
 Mauricius, S., xlvi, 4, 31, 161, 210, 278.
 Maurilius, S., 4.
 Maurus, S., 277, 288.
 Maximinus, S., 5, 210.
 Maximus, S. [Ap. 8], 26.
 Maximus, S., [Ap. 14], xlvi, 26, 140, 277.
 Maximus, S. [Dec. 15], xlvi, xlii, 34.
 Medardus, S., xli, xlvi, xlii, 4, 28, 210.
 Meen = seq.
 Melanius, S. [i.], 1, 33.
 Melanius, S. [ii.], lxii, 5.
 Mellitus, S., xlvi, xlvi, xlii, llii, lxv, 26, 272, 295, 297, 299.
 Menardus, xxxiii.
 Menevia = St. David's.
 Mennas, S., 33, 167, 278.
 Merciones, 2.
 Metz, xxv, xli.
 Michael, S., xxxv, xlvi, llii, liv, lv, 5, 31, 162, 205, 209, 265, 278.
 Mildred, S., 272, 280, 294, 295, 298, 299.
 Mildretha, Mildritha. *See* Mildred.
 Minster, 272, 280, 295.
 Minulfus, S., li, liv, 29.
 Misay, xlvi, xlii.
 Modestus, S., xli, 210.
 Monte Cassino, xlvi.
 Monulfus. *See* Minulfus.
 Morceshill, xxii. *See* Marshall, Morchard.
 Morchard = Morceshill [?].
- Morenna, S., lxii, 5.
 Morwenstow, lxii.
 Moyses [i.], 4.
 Moyses, S. [ii.], 210.
 Muratori, xxxiii.
 Myldritha. *See* Mildred.
 Myra, I.
 Nabor, S. [Jun. 12], 28, 144, 277.
 Nabor, S. [Jul. 12], 29.
 Natarius, S., 28.
 Nazarius, S., 28, 144, 210, 277.
 Nemansensis pagus, 20.
 Neotus, S., 272.
 Nerus, S., xxxvii, xlvi, 27, 142.
 Newminster, 271, 272, 279, 280.
 Newton. *See* Niwantun.
 Nicasius, S., 4.
 Nicetius, S., xlvi, xlii, 26.
 Nicholaus, S., 1, lv, 5, 17, 34, 278, 302.
 Nicomedes, S. [Jun. 1], xxxviii, 28, 143, 210.
 Nicomedes, S. [Jul. 1], 277.
 Nicomedes, S. [Sep. 15], xlvi, 31, 160, 278.
 Nismes, 20.
 Niwantun, xxii.
 Noe, xlvi, 26.
 Noirmoutier, xli.
 Northun, xxii.
 Norton = Northun.
 Notker, xl, lvi.
 Novigentum, xxxiii.
 Noyon, xxix, xxxiii, xxxvi, xxxvii, xl, xlvi, xlii.
 Ocmundtun, lviii, lix, 5, 6.
 Odo, S., 5.
 Odogarius, lxi.
 Odolbramus, 6.
 Odolgarius, lxi, 6.
 Odolo, lxii, 59.
 Oflannus, S., 4.
 Okehampton. *See* Ocmundtun.
 Olauus, S., 272, 274.
 Oliver, G., xix, xx.
 Omer = Audomarus.
 Opportuna, S., xl, xli, 210.
 Ordgar, li, lxii, lix, lx, lxi, 6
 Ordlauns, li, 33.
 Ordulfus, li, lx, 34.
 Orgarus = Ordgar.
 Orosius, xxiii.
 Oserius, xxiii.
 Oswald, S., archbp., li, liv, 50.
 Oswald, S., rex, 272, 278, 280, 287, 302.
 Oter, 269.
 Onen. *See* Audoenus.
 Oxford, Lord, xxviii.
 Oxford, MSS. at, xxiii, xxviii, xxxiii.
 Pachomius, S., 49.
 Padstow, lxii, 272, 280.

Index of Proper Names.

- Pamelius, xxxii.
 Pancratius, S. [Ap. 3], 4, 26, 210.
 Pancratius, S. [May 12], xlvi, 27, 142, 277.
 Pantaleon, S., xix, 277, 288, 308.
 Paris, xxxiii, xli, xlvi, xlix, lxi.
 Pascho, xlvi, 26.
 Patricius, S. [Mar. 17], xli, xlix, liv, lxii, 25, 210, 272, 280, 303.
 Patricius, senior, S. [Aug. 24], xlii, xlvi, xlix, liv, 30.
 Patricius, iunior, S., xlii.
 Paula, S., 23, 210.
 Paulinus, S. [Aug. 31], xli, 210 [*bis*].
 Paulinus, S. [Oct. 10], xlvi, xlix, llii, liv, 32, 272.
 Paulus, S. [Jan. 25, Jun. 29, 30], xxxv, xlvi, xlvi, xvii, 4, 23, 28, 60, 136, 147, 148, 205, 209, 262, 264, 277, 294.
 Paulus, S. [Jan. 10], llii, 23.
 Paulus, S. [Jun. 26], xlvi, 28, 60, 147.
 Paulus, S. [Aug. 22], xlvi, 30.
 Pawton = Polltun.
 Pelagia, 20.
 Pelagius II, lxii, 59.
 Pemen, S., 210.
 Perpetua, S. [Mar. 7], 25, 61, 210.
 Perpetua, S. [Nov. 4], 33, 277.
 Perranzabuloe, lviii, lix.
 Persius, xxiii, xxvii, xxviii.
 Petau, xxxiii.
 Peterborough, 280, 281.
 Petrocus, S., lxii, 5, 272, 280.
 Petronilla, S., 27, 210.
 Petrus, S., ap. [Ad uincula, Aug. 1], xxxv, xxxvi, xl, 1, lv, 30, 151, 269, 282, 295.
 Petrus, S., ap. [Cathedra, Feb. 22], xlvi, 24, 138, 263, 277, 282, 294.
 Petrus, S., ap. [Jun. 29], xxxv, xxxvii, xxxix, xl, xlvi, 28, 147, 148, 264, 277, 282.
 Petrus, S., ap., lvii, 2, 3, 4, 12, 60, 205, 209, 274.
 Petrus, S. [Ap. 17], 26.
 Petrus, S. [Jun. 2], xlvi, 28, 61, 144, 277.
 Petrus, S. [Nov. 26], 33.
 Petrus, diacon., 4.
 Petrus, mart., 4.
 Petrus, presb., 6.
 Philibertus, S., xli, 210.
 Philippus, S. [May 1], xxxv, xlvi, llii, 27, 60, 140, 209, 263, 294.
 Philippus, S. [Jul. 15], 29.
 Philippus, S. [Oct. 22], 32.
 Pior, S., 210.
 Placidus, S., xlii, 27.
 Pleymund, archbp., lxii, 1.
 Poitiers, xli, xlvi, 24.
 Policarpus, S., 24.
 Policeronus, S., 24.
 Polltun, 2.
 Porphirius, xxiii.
 Potentiana, S., xlvi, 27, 210.
 Praxedes, S., xlvi, 5, 29, 210, 288.
- Primitinus, S., 29.
 Primus, S. [Jun. 9], xxxviii, xlvi, 28, 144.
 Primus, S. [Oct. 2], 32.
 Prisca, S., xlvi, 23, 134, 277.
 Priscus, S., 31, 289.
 Prinatus, S., xlvi, 31.
 Processus, S., xxxviii, xlvi, 29, 149.
 Proculus, S., 32.
 Projectus, S., 277, 288.
 Prosper, xxiii.
 Protasius, S., xlvi, 28, 145, 210, 277.
 Protus, S., xxxviii, xlvi, 31, 159, 210, 278.
 Prude, lix, 6.
 Prudentius, xxiii.
 Quadraginta milites, SS., xlvi, 25.
 Quadrungenti quattuor martyres, SS., 27.
 Quartus, S., xlvi, 27.
 Quattuor coronati, SS., xxxviii, xlvi, 33, 166, 278.
 Quicke. *See* Cuicland.
 Quimper, lxii.
 Quintianus, S., 26.
 Quintinus, S. [May 27], 27.
 Quintinus, S. [Oct. 31], 32.
 Quintinus, S., 4, 210.
 Quintus, S., 32.
 Quirillus, S., 32.
 Quirinus, S., 4, 26.
 Quonoquanus, S., lxii, 5.
 Radegundis, S., xli, xlvi, xlii, xlii, 24, 210.
 Ragnulfus, S., xli, 210.
 Ramsbury, xxi, liv.
 Randolph, 269.
 Ranulfus = Ragnulfus.
 Raphael, S., 205, 209.
 Ratoldus, xxxiii.
 Remedius, S., 32.
 Remigius, S., xli, 4, 5, 210, 278, 289, 297.
 Rennes, l.
 Renridge. *See* Hrennahrieg.
 Rheims, xxxiii, xlii.
 Ribrost, lix, 6.
 Richardus, lxii, 59.
 Richarius, S., xli, 210.
 Rictrudis, S., xli, 210.
 Ripon, 280.
 Riquier = Richarius.
 Robert of Jumièges, archbp. of Canterbury, xxi, xxxiii, lviv, 275.
 Robert, archbp. of Rouen, 276.
 Robert, duke, xx.
 Roeger, 269.
 Rochester, xlvi, xlii, llii, liv, 272.
 Rock, Dr., iv, xxvi, lvi, lviii, lxiii.
 Rodradus, xxxiii.
 Romana ecclesia, lviii, 1, 2, 59.
 Romana securitas, xlvi, 243.
 Roman reges, xlvi, 230.
 Romanum imperium, xlvi, 179, 230.
 Romanum regnum, xlvi, 230.
- Romanus ordo, lviii, 261.
 Romanus, S., 33, 209.
 Rome, xxiii, xxxii, xxxiii, xl, xlvi, l, lli, 5, 27.
 Rotbertus, 6, 275. *See* Robert.
 Rouen, xxxii, xli, lxiv, 275, 276, 279.
 Rufus, S., 26, 278, 289.
 Rusticus, S., xxxvii, xlvi, xlii, lv, lvii, 32, 163, 206, 207.
- Sabina, S., 157, 210, 278.
 Sabinius, S., 29.
 Saemar, 1.
 Saevugel, 1.
 Seward, 1.
 Sewine, 1, 269.
 St. Breock, 2.
 St. Cloud, xxxiii.
 St. David's, l, liv, 272.
 St. Gall, xl, lvi.
 St. Germain's, xx, xxv.
 St. Mary Church (S. Maria Circe), xxii.
 St. Michael's Mount, xxv, lxii.
 St. Michael on the Meuse, xxiii.
 St. Omer, xli, xlvi, xlii, xlii.
 Salcombe = Sealteumb.
 Saluinus, S., 5.
 Saluinus, S., xli, 210.
 Samson, S., xlvi, xlii, llii, liv, lxii, 29, 272, 280.
 Satiuola, S., lxii; on p. 5, col. 2, after line 3, read 'Reliquiae sancte satiuolæ nigrinis.'
- Saturninus, S. [Jan. 9], 23.
 Saturninus, S. [May 2], 27.
 Saturninus, S. [Nov. 26], 33.
 Saturninus, S. [Nov. 29], l, 33, 168, 278.
 Sauina, S., 32.
 Saxones, 1, 2.
 Scholastica, S., xlvi, 24, 210, 277.
 Schultingius, xix, 308.
 Sciraburnensis ecclesia, 1.
 Sealcumb, xxi.
 Sebastianus, S., xlvi, 4, 23, 135, 209, 277.
 Secundus, S., 33.
 Sedulius, xxiii, xxviii.
 Seéz, xl, xli.
 Segua, li, 31.
 Sennen, S., xlvi, lv, 29, 150, 205, 277.
 Sens, xlvi, xlii, lxii.
 Septem fratres, 29, 149, 277.
 Septimus, S., 27.
 Serapion, S., 29.
 Seruacius, S., l, liv, 29.
 Seven Brothers, the. *See* Septem.
 Seven Sleepers, the, xlvi.
 Seuerianus, S., 166.
 Seuerus, S., 32, 166.
 Sexburga, S., lxii, 5, 272, 280, 281.
 Shaftesbury, lxii, 272, 280.
 Sherborne, liv, 271, 272.
 Sidbury = Sydeburh.
 Sidefull(an) hiwisc, xxii.

- Sidwell. *See* Satinola.
 Sidwell's S. Huish - Sidefull (an) hiwisc.
 Sigeburga = Sexburga.
 Sigericus, archiep., li, liv, 50.
 Silvester, S., xlvi, 4, 34, 134, 210, 277, 294.
 Siluinus, S., 5.
 Simeon, S. [Jan. 5], 23.
 Simeon, S. [Jul. 27], 29.
 Simeon, S., 5.
 Simon, S., xxxv, xxxvi, xxxix, xl, xvii, 32, 60, 164, 209, 278, 295.
 Simplicius, S., xxxvii, xlvi, 29, 150, 277.
 Simundus, 27.
 Sirie = Sigericus.
 Sisinnus, S., 29.
 Sixtus, S. [Aug. 6], xxxviii, xlvi, 30, 60, 151, 209, 278.
 Sixtus, S. [Dec. 23], 34.
 Slane, I, liv.
 Smale (Small), lix, 6.
 Smaragdus, xxi.
 Smewine, 269.
 Smith, Rev. T., xxix.
 Solutor, S., 26.
 Sophia, S., 26.
 Sotheris, S., 277.
 Sourton, lviii, lix. *See* Swur(an)tun.
 Southwood = Suthwudu.
 Sparkwell = Sweare(an) will.
 Spires, lxi.
 Statius, xxiii.
 Staverton = Stofordtun.
 Stenning, 280.
 Stephanus, S. [Aug. 2], xlvi, 30, 151, 278.
 Stephanus, S. [Aug. 3, Inuentio], iv, 30, 208, 252, 278.
 Stephanus, S. [Dec. 26], xxxv, xlvi, 4, 34, 61, 131, 205, 209, 262, 277, 294.
 Stephen, count, lxi.
 Stoe, xxii.
 Stocu(o)n, lx, 8.
 Stofordtun, xxii.
 Stoke = Stoe.
 Stoke Canon. *See* Stocton.
 Stoke Climsland, lix.
 Successus, S. [Ap. 8], 26.
 Successus, S. [Dec. 8], 34.
 Suthwudu, xxii.
 Sweare(a) will, xxiii.
 Swcign, 1.
 Sweta, 8.
 Swithun, S., li, lli, liv, lvii, 12, 272, 273, 274, 275, 277, 280, 286, 305.
 Swur(an)tun, 6.
 Sydeburgh, xxii.
 Syluester. *See* Silvester.
 Symon. *See* Simon.
 Symphorianus, S., 278, 289.
 Syxius. *See* Sixtus.
 Taddeus, S. (Tatheus, Tathdeus), 60, 209. *See* Iudas.
 Tavistock, lviii, lix, lx.
 Tauraeum, I.
 Teela, S., 33.
 Theoderic, S., xxviii.
 Theodosius, S., xlvi, 27, 141, 210.
 Theodora, S., 210.
 Theodorus, S. [Sep. 19], xlvi, xlii, llii, 31, 295, 299, 300.
 Theodorus, S. [Nov. 9], xlvi, 33, 166, 278.
 Theodorus, 26.
 Theodosia, S. [Ap. 3], 26.
 Theodosia, S. [Dec. 22], 34.
 Theodosius, S. [Jul. 16], 29.
 Theodosius, S. [Nov. 14], 33.
 Theodus. *See* Theodulus.
 Therouanne, xli, xviii, xlix.
 Thomas, S. [Jun. 3, Dec. 21], xxxv, xlvi, llii, 28, 34, 60, 169, 209, 265, 278.
 Tibba, S., 280.
 Tiburtius, S. [Ap. 14], xlvi, 26, 140, 277.
 Tiburtius, S. [Aug. 11] xlvi, 30, 154, 278.
 Tiburtius, S., 4.
 Tica, liii.
 Timba, S., 281.
 Timotheus, S. [Ap. 7], 26.
 Timotheus, S. [Jun. 30], 28.
 Timotheus, S. [Aug. 22], xxxviii, xlvi, 30, 156, 278.
 Tiwarhel, lviii, lix, lx, 6.
 Toppesham, xxii, 1.
 Toulouse, I.
 Tournai, xli, xviii, xlix.
 Tours, xxxiii.
 Trefmeutun, lix, 6.
 Tregnier, lxii.
 Trematon, lix, lx.
 Trèves, xli.
 Trieste, I.
 Trond. *See* Trudo.
 Trosimus, S., 34.
 Trudo, S., xli, 210.
 Tuduwalus, S. lxii, 5.
 Tudy. *See* Tutus.
 Tugdual = Tuduwalus.
 Tutus, S., lxii, 4.
 Tyburtius. *See* Tiburtius.
 Tywarnhaile. *See* Tiwarhel.
 Vabor = Nabor, 29.
 Valentinus, S. [Feb. 14], xlvi, 24, 137, 299, 277.
 Valentinus, S. [Aug. 20], 30.
 Valerianus, S. [Ap. 14], xlvi, 4, 26, 140, 27.
 Valerianus, S. [ii], 5.
 Valery = Walaricus.
 Vedastus, S. [Feb. 6], xli, 210, 277, 288.
 Vedastus, S. [Oct. 1], 278, 289.
 Venustus, S., 27.
 Victor, S. [Mar. 6], 25.
 Victor [Ap. 7], 26.
 Victor, S. [May 8], 27.
 Victor, S. [May 14], xlvi, 27.
 Victor, S. [Sep. 22], 161.
 Victor, S. [Oct. 3], 32.
 Victor, S. [Dec. 16], 34.
 Victoria, S., 34, 210.
 Victorinus, S., 166.
 Victorins, S., 27.
 Victurus, S., 34.
 Vienne, xviii, xlii.
 Vinardus = Winardus.
 Vincentius, S. [Jan. 22], xlvi, 23, 156, 277.
 Vincentius, S. [Jul. 23], xlvi, 29.
 Vincentius, S., 4, 60, 210.
 Vitalis, S. [Feb. 14], xlvi, 24.
 Vitalis, S. [Ap. 28], xlvi, 26, 140.
 Vitalis S. [Nov. 5], 33.
 Vitalis S., 4, 210, 277.
 Vitus, S., xxxvii, 4, 28, 144, 277.
 Vitianus, S., 4.
 Vlf, bp., xxi.
 Vlric, xxiv.
 Vndeclim uirgines, 295, 300.
 Vrbanus, S. [Ap. 2], 26.
 Vrbanus, S. [May 15], xlvi, 27, 143, 277.
 Vrbanus, S., 4, 210,
 Vrsula, S., 295. *See* 300.
 Vrsus, S., xli, 210.
 Vtherga, 6.
 Vtherus, 6.
 Uuandragesilus. *See* Wandragesilus.
 Uuenalus. *See* Wennalus.
 Uuigenocus. *See* Wigencus or Winocu.
 Uuifridus, Uuifithus. *See* Wilfridus.
 Uuillibordus = Willibordus.
 Uuitburga, Uuihtburgh. *See* Witburga.
 Vulmar = Wulmarus.
- Waerburuhe, 271.
 Warstanus, I.
 Walaricus, S., xli, 210.
 Walter, bp., xxi.
 Waltham, xxi.
 Wandragesilus, S., 297.
 Wearmouth, xviii, xlii, llii.
 Wells, xxi, I, llii, liv, liv.
 Wennalus, S., 5.
 Wenta ciuitas, 307.
 Wentaniensis ecclesia, I.
 Werburgh, S. *See* Wærburuhe.
 Wernocus, S., lxii, 5.
 Westminster, xxv.
 West Saxones, I.
 White, lix. *See* Hwita.
 Whitston. *See* Hwitstan.
 Wid, xxii.
 Wifman, lix, 6.
 Wigbertus, S., 309.
 Wigencus, S. lxii, 5.
 Wihtburga. *See* Witburga.
 Wilfrid, S., xviii, xlii, llii, 32, 272, 280.
 Wilfrithus. *See* Wilfrid.
 Willelm, I.
 Willelmus, rex. xx, li, llii, 31.
 William, bp., xxi.

Index of Proper Names.

William of Malmesbury, xx, xxv, xxvi, lxiii,
lxii.
William of Worcester, lxii.
Willibaldus, S., 308.
Willibrordus, S., 307, 308, 309.
Wilton, 272.
Wimbourne, 272.
Winardus, S., Ixii, 5.
Winchester, xxv, xxxiii, xl, li, liv, lvii, 271,
272, 279, 280, 281, 307.
Winfrid = Boniface.
Winnoc. *See* Wigenocus
Winocus. *See* Wigenocus.
Wintonia ciuitas, 2.
Winwalocus, S., I, Ixii, 5, 26.
Winuualocus. *See* Winwalocus.

Witburga, S., 272, 280, 281.
Withenocus, S., Ixii, 5.
Withenye. *See* Withenocus.
W[i]twalus, S., Ixii, 4.
Wonford = Wunford.
Worcester, xx.
Wormholt, Ixii.
Wulfhere, 280.
Wulfneth, lix, 6.
W[u]lframnus, S., Ixii, 5.
Wulfric, lix, 6.
Wulfsie, lix, 6.
Wulfsig, ix, 8.
Wulfsinus, S., 271.
Wulfwun, lix, 6.
Wulmarus, S., Ixii, 4.

Wuncild, xxxix, 6.
Wunford, 1.
Wycing, 1.
Wynchelcomb, 272.
Wynstan, lix, 6.
Wynwalocus. *See* Winwalocus.

Xystus. *See* Sixtus.

York, xlviii, xlix, li, liii, liv, 272, 280.
Ypolitus, Yppolytus. *See* Hippolytus.

Zosimus, S., 34.
Zoticus, S., 277.

T H E   E N D.

University of Toronto   Roberts
*****

29 Oct 97

ST

NAME:
WILLIAM G COOKE

BOOK:
The missal as used in the

- 5X   Catholic Church. Liturgy and
5143   ritual [Sacramentary Exeter]
59   The Leofric missal as used
1933   in the cathedral of Exeter

